

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\E\Eco Umberto\Eco_U-Foucaultovo kyvadlo.pdb

PDB Name: Foucaultovo kyvadlo
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.5.2007
Modification Date: 16.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

UMBERTO ECO

FOUCAULTOVO KYVADLO

Přeložil Zdeněk Frýbort

©Gruppo Editoriale Fabbri, Bompiani, Sonzogno
Etas S.p.A. — Milano 1988

Translation © Zdeněk Frýbort, 1991,
Epilogue © Daniela Hodrová, 1991

ISBN 80-207-0335-7

Pouze pro vás, dítko doktríny a tajného vědění, jsme toto dílo sepsali. Bádejte v této knize, ať vás nad ní shromáždí záměr, který jsme v ní rozptýlili a porůznu uložili; co jsme na jednom místě ukryli, na jiném jsme vyjevili, aby se toho mohla chopit vaše moudrost.

(Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim, De occulta philosophia, 3, 65)

Pověřivost přináší smůlu.

(Raymond Smullyan, 5000 B.C., 1,3.8)

(1)
KETER

)1(

Právě v tom okamžiku jsem zahlédl kyvadlo.

V klenbě kněžiště bylo upevněno dlouhé lano a koule, která na něm visela, zešíroka, s neměnnou majestátností létala od jednoho pólu své dráhy ke druhému.

Věděl jsem — v tom pohybu však bylo i kouzlo pravidelnosti, jaké vyzařuje z poklidného oddechování, takže by na to mohl přijít každý sám — že doba jednoho kmitu je dána čtvrtou odmocninou délky lana a číslem π , které je pro všechny sublunární mozky bez výjimky iracionální a z boží vůle u všech kruhů nevyhnutelně spojuje obvod s průměrem, takže čas potřebný k překonání vzdálenosti mezi oběma póly je vlastně výsledkem tajemného spiknutí těch nejméně pozemských měr, jedinečnosti bodu, v němž je lano zavěšeno, podvojnosti abstraktní dimenze, potrojnosti čísla π , skrytého čtverce odmocniny a dokonalosti kruhu.

Rovněž jsem věděl, že na svislici vycházející z bodu, v němž je koule zavěšena, je uloženo magnetické zařízení, které předává své příkazy válečku uloženému ve středu koule a zaručuje tak konstantnost jejího pohybu: má sice překonat odpor, který jí klade hmota, nemá však odporovat zákonu kyvadla, naopak, má podpořit jeho pohyb, neboť jakýkoliv hmoný bod zavěšený na konstantně dlouhém a beztlízném vlákně, jemuž vzduch neklade odpor, by za předpokladu, že v místě styku nedojde ke tření, mohl kmitat donekonečna.

Jak na měděnou kouli dopadaly poslední sluneční paprsky, které sem pronikaly okenními tabulkami, vrhala kolem sebe měnlivé, matné odlesky. Kdyby se jako dříve dotýkala vrstvy vlhkého písku na podlaze kněžiště, s každým kmitem by v ní zanechala nepatrnou brázdu, a jak by nepostřehnutelně měnila směr, brázda by se rozšiřovala a měnila v jakési koryto, příkop, a nemohla by nakonec utajit vějířovitou symetrickou připomínající kostru mandaly, stěží postřehnutelnou podobu pentacula³, pentákla, mystickou růži. Nebo možná spíš příběh zaznamenaný na pouštní pláni

stopami po bezpočtu bludných karavan. Příběh tisíciletých pomalých migrací, Atlantové z kontinentu Mu tak možná táhli při svých úporných družebních toulkách z Tasmánie do Grónska, od Kozoroha k Raku, od ostrova prince Eduarda k ostrovům Svalbardským. Dotek koule opakoval a ve velice smršťeném čase znova sděloval, co dělali mezi dvěma dobami ledovými a co možná stále ještě dělají, teď už jako kurýři Pánů — na cestě mezi Samoou a Novou zemí se koule při svém nulovém postavení dotkla třeba i Agarraty, Středu Světa. A tušil jsem, že do jednoho jediného půdorysu zakresluje Avalon, sever i jižní poušť, ukrývající tajemství Ayers Rocku.

V tom okamžiku, 23. června ve čtyři odpoledne, kyvadlo se na jednom konci své dráhy zpomalilo, netečně se sneslo do středu, tam přidalo na rychlosti a spolehlivě jako šavle znova roztřálo okultní čtverec sil, který vymezoval jeho osud. Kdybych tam býval ještě zůstal, nedbal na čas a upřeně sledoval tu ptačí hlavu, ten hrot oštěpu, tu obrácenou helmici, jak črtá do prázdna své úhlopříčky a dotýká se přitom protilehlých bodů své astigmatické kružnice, stal bych se obětí fabulační iluze, kyvadlo by mi namluvilo, že plocha vymezená kmity se během dvaatřiceti hodin otočila kolem dokola, vrátila se do výchozího postavení a že při svém otáčení kolem vlastního středu opsala, aniž by změnila úhlovou rychlost úměrnou sinusu zeměpisné šířky, jakousi zploštělou elipsu. Jak by se však otáčela, kdyby se pevný bod nacházel v klenbě chrámu Šalomounova? I tam si to třeba rytíři vyzkoušeli. Výpočet a konečný smysl by se tím třeba vůbec nezměnil. Co když ale ten pravý Templ byl třeba zrovna tento opatský chrám Saint-Martin-des-Champs? Tak či onak, dokonale by to mohlo proběhnout jen na pólu, to je jediné místo, kde by se bod, v němž je koule zavěšena, nacházel v prodloužené ose zemské rotace a kyvadlo by tu svou zdánlivou otočku vykonalo během čtyřiařidvaceti hodin.

Nebyla to však tato odchylka, kterou ostatně Zákon předvídal, toto porušení Zlaté míry, co tomuto jevu ubíralo na zázračnosti. Já jsem věděl, že Země se otáčí a já s ní a se mnou i Saint-Martin-des-Champs a celá Paříž, že se otáčíme pod kyvadlem, které ve skutečnosti polohu svého kmitání vůbec nemění, neboť právě tam někde nahoře, odkud viselo v ideálním prodloužení lana do nekonečna, někde k nejvzdálenějším galaxiím, tam tkvěl navěky nehybný Pevný bod. Země se otáčela, avšak místo, v němž bylo lano upevněno, zůstávalo jediným pevným bodem ve vesmíru.

Můj zrak se tudíž neobracel ani tak k Zemi, jako tam nahoru, kde se slavilo mystérium naprosté nehybnosti. Kyvadlo mi tvrdilo, že je-li v pohybu všechno, zeměkoule, sluneční soustava, mlhoviny, černé díry a všechna dítká obrovského kosmického záření, od prvních eónů až po tu nejlepšavější hmotu, pak jeden jediný pevný bod, čep, svorník, ideální hák, kolem něhož se vesmír může otáčet, přece jen zůstává. A já jsem se právě teď účastnil toho vrcholného zážitku a sám se taky pohyboval se vším a přitom jsem mohl vidět i Tamto, Nehybnost, Skálu, Záruku, jasuplnou mlžinu, která je netělesná, nemá podobu, tvar, váhu, kvantitu ani kvalitu, nevidí ani neslyší, a taky se nedá žádným smyslem vnímat, nenachází se nikde, ani v čase, ani v prostoru, není duše, intelligence, imaginace, názor, číslo, řád, míra, substance, věčnost, není temnota a není ani světlo, není omyl a není ani pravda.

Ze zamyšlení mě vytrhlo omrzelé povídání brýlatého mládence s děvčetem, které brýle bohužel nemělo.

„To je Foucaultovo kyvadlo,“ říkal mládenec. „Poprvé bylo neveřejně vyzkoušeno v roce 1851, pak v Observatoři a v Pantheonu na sedmasedmdesátimetrovém lanu a se sedmadvacetikilovou koulí. Od roku 1855 ve zmenšeném měřítku visí tady z té díry uprostřed křížové klenby.“

„Proč ale, to se kývá zbůhdarma?“

„Dokazuje, že Země se otáčí. Vzhledem k tomu, že bod, ve kterém je zavěšeno, je pevný...“

„A proč je pevný?“

„Protože bod jako takový... Jak bych ti to vysvětlil... Ve středu, dávej pozor, uprostřed bodů, které můžeš vidět, to je ti snad jasné, ne? se nachází bod geometrický, který vidět nemůžeš, protože nemá žádný rozměr, a když něco nemá rozměr, tak se to taky nemůže posouvat napravo, nahoru ani dolů. Čili neotáčí se to. Když bod nemá žádné rozměry, tak se nemůže otáčet kolem vlastní osy, žádnou osu ani nemá.“

„Ani když se otáčí Země?“

„Země se otáčí, bod ale ne. Buď to vezmeš, jak to je, nebo si trhni nohou. Co ty na to?“

„Pro mě za mě, to je jeho věc.“

Chudinka. Měla nad hlavou jediné pevné místo ve vesmíru, jedinou možnost, jak uniknout z prokletí, jaké na nás uvalilo panta rei, a myslela si, že to je věc toho bodu, a ne její. Však taky byli v tu ránu pryč, chlapec poučený příručkou, která nahradila údiv, a dívka netečná, nepřístupná mrazení nekonečna, nezanesli si do paměti strašlivý zážitek, jakým bylo toto jejich první a poslední setkání s Jediným, s En-sof4, s Nevýslovným. Copak je možné ocitnout se před oltářem Jistoty a nepadnout na kolena?

Já jsem se díval s úctou a vyděšeně. V tom okamžiku jsem byl přesvědčen, že Jacopo Belbo měl pravdu. O kyvadlu mi často povídal a já jsem to jeho zaujetí považoval za estetické blouznění, za beztvorou rakovinu, která v jeho duši nabývala tvaru a pomaloučku, krok za krokem, měnila hru ve skutečnost, aniž si to on sám uvědomil. Jenže měl-li pravdu v tom, co říkal o kyvadlu, pak ji měl i ve všem ostatním.

Plán a Všeobecné spiknutí je prostě skutečnost a je naprosto v pořádku, že jsem se sem těsně před letním slunovratem dostavil. Jacopo Belbo nebyl vůbec blázen, při hře a díky Hře objevil pravdu.

Styk s Božstvem nesmí trvat dlouho, jinak člověk přijde o rozum. Pokusil jsem se najít si na koukání něco jiného, sledoval jsem očima křivku, jak od sloupů rozmístěných do půlkruhu stoupá podél žeber klenby až k svorníku a opakuje tak mystérium lomeného oblouku, které je založeno na tom, že něco schází, což je vrchol statického pokrytectví, namlouvá sloupům, že vytlačují, vzpírají vzhůru pásy křížové klenby, a těm zas, že tisknou, jak je svorník od sebe odsunuje, sloupy do země, protože klenba je všechno a nic, výsledek a zároveň příčina. Uvědomil jsem si však, že nedbat na kyvadlo, jak se houpá pod klenbou, a obdivovat klenbu, je jako chtít mít sud plný a ženu opilou.

Kněžiště v Saint-Martin-des-Champs existovalo jen díky tomu, že z moci Zákona existovalo kyvadlo, a kyvadlo existovalo zas jen díky tomu, že tu bylo kněžiště. Nekonečnu se nedá uniknout, řekl jsem si v duchu a utíkal se přitom k nekonečnu jinému, totožnosti totiž nemůžeme uniknout, namluvíme-li si, že jindy třeba narazíme na odlišnost.

Pořád ještě s očima chtěl nechtěl upřenýma na svorník klenby jsem pomalu, krok za krokem couval — stačilo těch pár minut, které uplynuly od okamžiku, kdy jsem vešel, abych se tu vyznal poslepu, a velké kovové želvy ubíhající po stranách byly natolik impozantní, že jsem je dokázal zaznamenat i koutkem oka. Couval jsem lodí k chrámovým vratům, takže se mi znova nad hlavou objevili výhružní prehistoričtí ptáci, zhotovení ze zteřelého plátna a z drátů, zlověstné vázky, které nějaká zlá vůle zavěsila pod klenbu chrámové lodi. Viděl jsem v nich podobenství tajné moudrosti, smysluplnější a narážkovitější, než popisky pod nimi předstíraly a za jaké je vydávaly. Jurský hmyz a plazi v letu, alegorie dlouhých migrací, které kyvadlo tu na zemi shrnovalo pod jeden pojem, archonti, zvrácené výpary, ano, to už se na mě dlouhatánskými zobany, jaké mají archeopteryxové, řítla letadla, Breguetovo, Bleriotovo, Esnaultovo a s nimi Dufauxova helikoptéra.

Tak to totiž vypadá při vstupu do Conservatoire des Arts et Métiers, pařížského technického muzea, projde se dvorem v klasicistním stylu a z něho se vejde do starého opatského chrámu, který býval částí původního převorství a teď je zabudován do mnohem mladšího stavebního celku. Člověk se tu rázem ocitne uprostřed spiknutí, jež spojilo horní vesmír gotické klenby s chtonickým světem požiračů minerálních olejů.

Na zemi stojí v řadě vedle sebe automobily, bicykly a vozy na parní pohon, shora člověka ohrožují letadla z pionýrských dob aviatiky, většinou oprýskaná a poznamenaná zubem času, tu a tam však také celá, a v tom dvojakém, přirozeném i umělém světle, které tu je, se zdá, že jsou opatřena jednotným nátěrem, patinou, jakou mívají staré housle, jindy jsou to zase jen kostry, podvozky, rozpojené ojnice a kliky, mlčky slibující mučení návštěvníku, který se rázem vidí připoutaný k těm lavicím útrpného práva, kde se cosi uvede do pohybu a bude mu vnikat do těla, dokud se nepřízná.

Za tím sledem kdysi hybných a nyní k nehybnosti odsouzených strojů se zrezavělou duší, z nichž se staly pouhé znaky technické pýchy, která je taky předkládá návštěvníkům, aby se jim klaněli, zleva střeženým zmenšeným modelem sochy Svobody, kterou pro Nový svět navrhl Bartholdi, a zprava sochou Blaise Pascala, se otvírá prostor, v němž kmitům kyvadla nasazuje korunu děsivý sen pomateného entomologa — samá klepeta, kusadla, tykadla, články těl, křídla, nožičky hřbitov mechanických mrtvol, které by náraz mohly ožít — a pak magnety, jednofázové usměrňovače, turbíny, měniče, parní stroje, dynamo — a vzadu za kyvadlem v ochozu asyrské, chaldejské, kartaginské idoly, velikanští Baalové, kteří mívají rozžhavené útroby, norimberské panny s obnaženým srdcem ježícím se hřeby, zkrátka někdejší letecké motory — nepopsatelný věnec preludů zbožňujících vleže kyvadlo, jako by tu Dítka století Rozumu a Světla byla odsouzena k tomu, aby navěky střežila sám symbol tajné Tradice a Moudrosti.

Mohou se znuďení turisté, kteří si u pokladny zaplatili devět franků a v neděli mají vstup zadarmo, opravdu klidně a právem domnívat, že ti staří pánové z minulého století s plnovousem zažloutlým od nikotinu, s umolousaným límečkem a černou mašlí místo vázanky, v redingotu páchnoucím šňupavým tabákem, s prsty od žiravin a s hlavou sžíranou akademickými řevnivostmi, ty kabaretní figurky, které se navzájem titulovaly drahý mistře, že ti sem, pod tuto klenbu, tyto stroje a přístroje umístili vedení poctivými výstavnickými snahami, že opravdu chtěli vyjít vstříc měšťanským i radikálním poplatníkům a zároveň oslavit světlou budoucnost a pokrok? Nic takového, Saint-Martin-des-Champs bylo původně převorství a teprve pak se z něj stalo převratné muzeum, sbírka těch nejtajnějších znalostí, a všechna ta letadla a motorová vozidla, všechny ty elektromagnetické kostry jsou tu od toho, aby mezi sebou vedly hovor, jehož smysl mi zatím unikal.

Měl jsem snad uvěřit tomu, co se mi pokrytecky snažil namluvit katalog, a sice že ten překrásný nápad se zrodil v Národním konventu, protože tamější pánové chtěli lidovým masám umožnit přístup do svatyně veškerých umění a řemesel, když je naopak zcela jasné, že projekt sám, i slova, jimiž byl zřízen, jsou snad přímo převzaty z Nové Atlantidy, jak se v ní popisuje Šalomounův chrám?

Je vůbec možné, že bychom jenom já a Jacopo Belbo vytušili pravdu? Blížící se večer mi měl přinést odpověď. Pokud se mi ovšem povede zůstat v muzeu po zavírací hodině a dočkat se tu půlnoci.

Kudy se Tamti dostanou dovnitř, to jsem nevěděl — tušil jsem jen, že nějaká chodba ve spleti pařížských stok spojuje technické muzeum s nějakým jiným místem ve městě, nejspíš někde poblíž Porte-Saint-Denis, zato mi však bylo jasné, že kdybych odešel, stejnou cestou bych se sem vrátit nemohl. Nezbyvalo než zůstat a někde se schovat.

Snažil jsem se ze sebe setřást kouzlo, jakým na mě zdejší prostory působily, a vidět celou chrámovou loď střízlivěma očima. Nehledal jsem už odhalení, chtěl jsem jenom informaci. Říkal jsem si, že pozornosti hlídačů (před zavřením určitě projdou všemi prostory, aby někde nezůstal schovaný zloděj) uniknu nejspíš tak, že se schovám v nějakém dopravním prostředku, kterých je chrámová loď plná, a budu se vydávat za pasažéra. Živý člověk v mrtvém, nehybném voze. Těch her už bylo tolik, že jedna navíc snad neuškodí.

Nuž vzhůru, řekl jsem si, přestaň myslet na moudrost: hledej pomoc u vědy.

)2(

Těž máme různé pozoruhodné hodiny a jiné vratné pohyby a také některé pohyby nekonečné... Dále máme domy smyslových klamů, zde předvádíme všechny druhy kejklířských výkonů, preludů, šaleb a iluzí jakož i jejich klamnost.... Tolik (synu můj) k pokladům Šalomounova domu.

(Francis Bacon, New Atlantis, vyd. Rawley, London, 1627, str. 41-42)

Podařilo se mi zkrotit nervy i představivost. Jde-li o hru, pak na to musím s ironií, jako ještě před několika dny, nesmím se nechat vyvést z míry. V muzeu už jsem, stačí zachovat si chladnou mysl a dramatickou lživost.

Důvěřivě jsem se zahleděl na letadla nad sebou. Mohl bych se třeba posadit do některého dvouplošníku a počkat tam, až nastane noc, jako bych se koušel o přelet kanálu La Manche a těšil se pomýšlením na stužku čestné legie. Názvy automobilů dole na podlaze byly mile nostalgické... Hispano Suiza 1932, pěkný a pohodlný vůz. Tam to ale nešlo, byl příliš blízko u pokladny, třeba bych však hlídače oklamal kdybych v pumpkách otvíral dvířka dýmě v krémovém kostýmu s dlouhou šálou kolem útlou šíje, se zvonovitým kloboučkem na hlavě ostříhané na kluka. Citroën C 64 z roku 1931 tu byl jen v průřezu, slušný školní model, jako úkryt ovšem zhora nemožný. Nemluvě o Cugnotově parním voze, ten byl obrovský, a přitom to třeba byl jen kotel nebo tlumič. Musím hledat především vpravo, tam stojí u zdi velocipédy s velikánskými secesními koly, draisieny, jak se předchůdcům jízdního kola tehdy ve Francii říkalo, s placatým stupátkem jako u koloběžky, vyvolávající představu pánů v cylindru špacírujících po Boulogneském lesíku, rytířů pokroku.

Naproti velocipédům jsou lákavé skryše v opravdových karosériích. Asi to nebude zrovna tenhle Packard Dynavia z roku 1945, je do něj moc vidět a vinou své vybroušené aerodynamičnosti je dost těsný, určitě by se však dalo uvažovat o vysokém peugeotu z roku 1909, to le hotová mansarda nebo alkovna. Jak by člověk byl jednou uvnitř a zabořil se do koženého sedadla, které je jako divan, nikdo by ho tam nenašel. Těžko se tam ale dostat, hlídač sedí na lavici zrovna naproti, zády k bicyklům. Naskočit na stupátko, maličko nesvůj v plášti s kožešinovým límcem, hlídač v kamaších a s šiltovkou v ruce mi uctivě otvírá dvířka...

Na okamžik jsem se upnul k obéissantu z roku 1873, byl to první francouzský vůz s mechanickým pohonem pro dvanáct cestujících. Jestliže peugeot byl jako kvartýr, tak tohle byl hotový palác. Jak se tam ale dostat, aby si toho nikdo nevšiml? Těžko se ukryvat v něčem, co je vlastně „výstavní kartinka“.

Znovu jsem si prošel sál: socha Svobody „éclairant le monde“ 5 se tyčila na málem dvoumetrovém podstavci pojatém jako lodní příď s ostrým noscem. Uvnitř bylo něco jako budka a z ní se kulatým okénkem v přední návštěvníci mohli koukat na dioráma newyorského zálivu. O půlnoci to byla vynikající pozorovatelná, nalevo je chór plný stínů, napravo chrámová loď, záda by mi kryla velká Grammova socha, která stojí v příčné chrámové lodi a dívá se kamsi do dalších chodeb. Bylo tu dost světla, aby se dalo snadno zjistit, jestli v té budce někdo je nebo není, a hlídač se tam určitě taky podívá, hned jak vypadnou návštěvníci, aby měl čisté svědomí.

Moc času jsem neměl, v půl šesté se zavírá. Honem jsem se šel ještě jednou podívat do ochozu. Žádnou skryš jsem tam však neviděl. Nenabízely mi ji velké lodní aparatury napravo, pozůstatky jakési vodami pohlcené Lusitanie, ani obrovský Lenoirův plynový motor plný ozubených kol. Takhle by to opravdu nešlo, jak světlo pomalu sláblo a jako kalná voda stékalo z šedých vitráží, padal na mě strach, že kdybych se ukrýl mezi těmito netvory, tak bych je pak určitě taky viděl povstávat z temnot, samé kosti, útroby a na nich žádná kůže, pokryté páchnoucím olejnatým slizem, a slyšel bych je skřípat a cítit bych, jak vydávají těžký tellurický dech. Je vůbec možné, abych na této výstavě, která mi připadala čím dál podezřelejší, samé Dieselovy genitálie, turbínové vagíny, neorganické chřtány, které svého času chrly — a v noci možná začnou znova — plameny a páru a které začnou i syčet a netečně vrčet jako roháci v lese a vrzat jako cikády — je vůbec možné, abych uprostřed všech těch obnažených příkladů abstraktní funkčnosti, automatů uzpůsobených k drcení, řezání, přesunování, lámání a přelamování, krájení, urychlování, ucpávání uprostřed zalykajících se výbušných motorů, vzlykajících válců, škubů, jaké umí polámaná loutka, přitom, až se tu budou otáčet bubny, měnit kmitočty, proměňovat energii, roztáčet setrvačníky, je vůbec možné, abych tu nepřišel o život? Až by je na mě pošvali Páni světa, kteří je tu chtějí mít proto, aby k nám promlouvaly o omylu, k němuž došlo při stvoření, dokázal bych se těmto zbytečným zařízením, idolům pánů dolního světa, ubránit a vyváznout bez úhony?

Měl jsem odejít, zmizet, bylo to šílenství, chytil jsem se do pasti, ve které přišel o rozum Jacopo Belbo, zrovna já, člověk, který přece jen tak na něco nenalítne...

Nevím, zdali jsem udělal dobře, že jsem tam v sobotu večer zůstal. Kdybych tam nezůstal, tak bych teď sice věděl, jak a proč všechno začalo, neznal bych však konec. Nebo bych taky nebyl teď tady, sám na vršku, neposlouchal psy, jak dole v údolí štěkají, a nekladl si otázku, nemá-li ten konec teprve nastat.

Rozhodl jsem se, že budu pokračovat. Vyšel jsem z chrámové lodi, zabočil doleva, ke Grammově soše, a pak do chodby. Ocitl jsem se v železničním oddělení, modely elektrických lokomotiv a vagonů mi připadaly jako uklidňující hračky, kusy pohádkové země blahobytu, Madurodam, Itálie v miniatuře... Pomalu jsem si zvykal na střídavé pocity úzkosti a důvěry, hrůzy a rozčarování (neprojevuje se tak přicházející nemoc?) a říkal jsem si, že mě rozrušilo, co jsem viděl předtím v chrámové lodi, protože jsem všechno vnímal pod vlivem toho, co o tom napsal Jacopo Belbo, i když jsem to rozluštil jen díky spoustě různých triků a považoval to stejně za vymyšlené. Jsem v technickém muzeu, říkal jsem si, v technickém muzeu, to přece není nic hrozného, nanejvýš nebude oplývat nápady, je to však království mrtvých a ti ještě nikoho o život nepřipravili, vyvádíš, jako bys byl v muzeu poprvé. Gioconda zatím ještě nikoho nekousla, androgynní obluda a Medusa, to je akorát tak pro estéty, tím spíš tě nespokne Wattův stroj, ten mohl vyděsit nanejvýš ossianovské a novogotické aristokraty, proto taky dnes vypadá jako žalostný kompromis, ryzí funkčnost a k tomu korintské ozdůbky, klika a kapitel, kotel a sloup, kolo a tympanon, Jacopo Belbo tu sice se mnou nebyl, stejně mě však lákal do pasti halucinací, ve které sám propadl hrdlem. Měl bych se chovat, říkal jsem si, jako vědecky založený člověk. Copak vulkanolog musí za každou cenu uhřet jako Empedoklés? Vyhnali snad Frazera z nemského lesa? No tak, jsi přece Sam Spade, jasně? Musíš se pohybovat v podsvětí, ale to přece patří k tvému řemeslu. Žena, která tě dostala, musí zemřít, pokud možno tvou rukou, ještě než román skončí. Těbůh, Emily, bylo to fajn, srdce jsi do toho však nedala.

Chodba s dopravními prostředky však vyústila do Lavoisierova átria a odtud se po širokém schodišti jde do horních pater.

A co ta hra vitrínek po stranách, mezi nimi něco jako alchymistický oltář, liturgie převzatá ze zcivilizované macumby z osmnáctého století, to přece není náhoda, to je jasný symbolický úskok a past!

Za prvé je tu spousta zrcadel. Zrcadlo znamená, že jsme ještě neopustili lidský rozměr, člověk se chce vidět. Tady se ale nevidí. Hledá se, hledá své umístění v prostoru, chce, aby mu zrcadlo řeklo: Jsi tady, a jsi to ty, jenže může se jak chce trápit a snažit, Lavoisierova zrcadla, konvexní či konkávní, ho v tomto ohledu zklamou, vysmějí se mu: ucouvne-li, pak se najde, stačí však hnout se a přijde sám o sebe. Tento katoptrický tyátr je tu od toho, aby ti odňal veškerou totožnost, aby ses tam, kde jsi, cítil nejistý. Jako by ti to zrcadlo říkalo: ty nejsi kyvadlo a nejsi tam, kde kyvadlo je. Jistě, fyzika je tu od toho, aby ti pověděla, co se děje a proč se to děje: podrž konkávní zrcadlo tak, aby zachycovalo paprsky vycházející z nějakého předmětu — v tomto případě z křivule posazené na jakémsi měděném kotlíku, a zrcadlo paprsky odrazí tak, abys ten předmět v zrcadle neviděl jasně, ale jako něco fantomatického, tékavého, v luftu a vzhůru nohama, mimo zrcadlo. Pak pochopitelně stačí, aby ses maličko hnul, a efekt je tentam.

V dalším zrcadle jsem se uviděl vzhůru nohama. Nedalo se to vydržet.

Co tím myslel Lavoisier, co tím chtěli naznačit lidé, kteří tohle muzeum zřídili? Jaká kouzla dokážou zrcadla, to známe už od arabského středověku, od Alhazena. Stálo ale za to pouštět se do Encyklopedie, do osvícenectví a do revoluce jen proto, abychom mohli říkat, že stačí zakřivit zrcadlíci plochu, a propadneme se do imaginace? A není snad iluze i normální zrcadlo, ve kterém se na člověka ten druhý, navěky odsouzený být levákem, dívá den co den ráno při holení? Stálo to za to povědět ti to zrovna tady, abys všechno, co tu je, vitríny, nástroje, které předstírají, že oslavují počátky osvětské fyziky a chemie, vnímal docela jinými očima?

Tato kožená miska prý chránila obličej při pokusech s kalcinací. Skutečně? Pán se svíci pod zvonom si opravdu navlékal tento plášť s kapucí, ve kterém vypadal jako krysa, co zrovna vylezla ze stoky, ten módní doplněk mimozemšťana, aby si chránil oči? Oh, how delicate, doctor Lavoisier. Jestliže jsi opravdu chtěl studovat kinetickou teorii plynů, tak proč ses tolik snažil rekonstruovat tuto malou sluneční baterii se zobáčkem na kouli, která se při zahřátí začne otáčet a chrlit páru? První sluneční baterii totiž vyrobil Heron kdysi v dobách gnose jako doplněk mluvících soch a jiných divů egyptských kněží!

A co tohle zařízení na výzkum hnilobného kvašení z roku 1781, nebude to narážka na nelibě páchnoucí zplozence Demiurgovy? Řada hadovitých skleněných trubiček vychází z jakési dělohy ve tvaru bubliny a přes baňky převádí do dvou ampulí podepřených vprostřed vidlicemi neznámou esenci, nakonec však ústí do prázdna... Hnilobný kvas? Spíš balneum Mariae⁷, sublimace hydrargyry⁸, mysterium conjunctionis⁹, výroba Elixíru!

A co tenhle přístroj na výzkum kvašení (zas už?) vína? Soustava skleněných oblouků jde od jednoho atanoru ke druhému, z jedné křivule vychází a ve druhé končí! A co ty brejličky, co ty malinkaté přesýpací hodiny, titěrný elektroskop, čočka a laboratorní nožík, který vypadá jako litera z klínového písma, stěrka s páčkou na vyprázdnění, skleněná čepel, třicetimetový kelímek z žáruvzdorné hlíny na výrobu homunkulů velikosti skřítky, děloha, kterou lze opakovaně použít při drobných klonacích, mahagonové krabice plné bílých sáčků, které vypadají jako pytlíky s bylinami u vesnického apotekáře, u každého je prouček pergamenu a na něm něco, co nejde rozluštit, (prý) mineralogické vzorky, ve skutečnosti útržky Basilidovy roušky, relikvíáře s předkožkou Herma Trismegista, kladívko s dlouhým tenkým držadlem, jaké používají čalouníci, asi jím odklepou zahájení kratičkého dne posledního soudu, aukce kvintesencí, která by se mohla odbývat u avalonských elfů, a těžko popsatelné drobné zařízení na výzkum spalování olejů, čtyřlístky spojené mezi sebou zlatými trubičkami a čtyřlístky napojené na další trubičky, skleněné, a ty pak na měděný válec, úplně vespod je další válec ze zlata a ze skla a další trubičky směřující kamsi dolů, visuté apendixy, varlata, žlázy, výrůstky, hřebínky... To že je moderní chemie? A kvůli tomu bylo třeba useknout hlavu jejímu zakladateli, když stejně nic nevzniká ani nezaniká? Neoddělali ho spíš proto, aby jako Newton, který sice základy vybudoval, ale o kabale a kvalitativních esencích medítovat nepřestal, nepromluvil otevřeně o tom, co jen občas naznačil?

Lavoisierův sál, to je zpověď, zašifrované poselství, epitomé¹⁰ celého muzea, výsměch pýše nad tím, že moderní rozum zplodil silnou myšlenku, šepot jiných tajemství. Jacopo Belbo měl pravdu. Rozum se mýlil.

Pospíchal jsem, čas se nachýlil. Tady máme metr, kilogram a míry, falešné záruky záruk. Od Aglieho jsem věděl, že k pochopení tajemství pyramid stačí vědět, že výpočty nesmíme provádět v metrech, ale v starověkých kubitech. A tady máme aritmetické stroje, domnělý triumf kvantitativna, ve skutečnosti nabídka skrytých vlastností čísel, návrat k tomu, z čeho vznikl notarikon¹¹ i rabínů prchajících Evropou. Astronomie, hodiny, automaty, běda, kdybych se mezi těmito posledními objevy pozdržel. Vcházel jsem do samého srdce tajného poselství, které připomínalo racionalistické Theatrum, honem pryč, tady si to prohlédnu potom, až zavřou a než nastane půlnoc, předměty v kosých paprscích zapadajícího slunce nabývaly svého pravého vzhledu, přestávaly být nástroji a měnily se v postavy.

Šel jsem dál, procházel jsem sály věnovanými řemeslům, energii, elektřině, v těchto vitrínách bych se stejně schovat nemohl. Jak mi postupně docházelo nebo taky jen napadalo, k čemu ty přístroje vlastně slouží, šla na mě úzkost, že k tomu, abych si našel úkryt, ze kterého bych mohl přihlížet nočnímu odhalení jejich tajného smyslu, mi už moc času nezbývá. Už jsem se začal chovat jako člověk, po kterém jdou — zatím jen hodiny tím, jak na nich naskakují nové a nové číslice. Země se nemilosrdně otáčela, čas se nachyloval, za chvíli mě odsud začnou vyháňet.

Nakonec jsem prošel chodbou s různými elektrickými přístroji a dorazil do sálku s výrobky ze skla. Jaké selhání logiky zavinilo, že vedle výkonných a nákladných ukázek moderního důmyslu tu byly prostory vyhrazené praktikám, které znali před tisíci lety Féniciáné? Sál s různými sbírkami, čínský porcelán, androgynní Laliqueovy vázy, hrnčířství,

majolika, fajáns, muránské sklo a nakonec vzadu ve velikánské skříní trojrozměrný lev v životní velikosti zabíjející hada. Zdánlivě by se přítomnost tohoto sousoší na tomto místě dala vysvětlit tím, že bylo sice vyrobeno ze skloviny, důvod emblematický však musil být zcela jiný... Snažil jsem se vybavit si v paměti, kde jsem ten výjev už viděl. Nakonec jsem si vzpomněl. Vždyť přece právě Demiurg, nenáviděný produkt Moudrosti, Sofie, první archont¹², Ildabaoth zodpovědný za svět a za jeho základní vadu, měl podobu lva a hada a jeho oči vrhaly ohnivý jas. Tohle muzeum je možná opravdu jen obraz onoho neblahého procesu, ve kterém se Ogdoades od plnosti prvopočátku, kyvadla, a jasu Plérómy postupně od jednoho eóna k druhému stále více rozpadá: najednou je tu kosmická říše, ve které vládne Zlo. V tom případě mi však ten had a lev sdělují, že cesta mého zasvěcení — bohužel a rebours¹³ — je u konce a že za chvíli užím svět ne takový, jaký by měl být, ale jaký je.

A skutečně jsem si všiml, že napravo v koutě proti oknu je kabina periskopu. Vklouzl jsem do ní. Před sebou jsem měl skleněnou desku, po které běžely nezaostřené obrázky nějakého filmu, záběry z jakéhosi města. Pak jsem si ale uvědomil, že ty záběry jsou promítány i na obrazovku nad mou hlavou, jenomže vzhůru nohama, a bylo mi jasné, že ta druhá obrazovka je vlastně okulár hrubého periskopu, skládal se ze dvou krabic zasunutých do sebe v tupém úhlu, přičemž ta delší trčela z budky jako trubka, nade mnou a za mnou směrem k hořejšímu okénku, ze kterého díky soustavě čoček umožňujících široký úhel pohledu zachycovala svět tam venku. Když jsem si zopakoval, kudy jsem prošel, než jsem se dostal sem nahoru, uvědomil jsem si, že periskop mi umožňuje vidět vnější svět tak, jak bych jej viděl z horních oken apsidy, kdybych se zavěsil na kyvadlo: poslední pohled oběšence. Přimhouřil jsem oči, abych ten matný obraz viděl líp, díval jsem se do rue Vaucanson, ve které bylo kněžiště chrámu, a do rue Conté, která byla ideálním prodloužením chrámové lodě. Rue Conté útila nalevo do rue Montgolfier a napravo do rue Turbigo, byla tam dvě bistra, obě na rohu, Le Week End a La Rotonde, a naproti na fasádě byl nápis, který jsem jen stěží rozluštil. LES CREATIONS JACSAM. Periskop. To přece nebude náhoda, že ho umístili do prostor, kde je vystaveno sklo, a ne dejme tomu tam, kde jsou optické přístroje, z toho je jasné, že z nějakého důvodu je třeba, aby určitý záběr zvenku se dostal zrovna sem, nechápal jsem však proč. Proč se tato pozitivistická a verneovská komůrka nachází jako z udělání zrovna vedle emblematické připomínky lva s hadem?

Buď jak buď, zbude-li mi k tomu dost odvahy a odhodlání a vydržím-li tu ještě tak deset nebo dvacet minut, hlídač si mě možná vůbec nevšimne.

A jako ponorka pod vodou jsem tam zůstal schovaný hrozně dlouho, aspoň mi to tak připadalo. Doléhaly ke mně kroky opožděných návštěvníků, pak zas hlídačů na poslední obchůzce. Byl jsem v pokušení skrčit se pod velitelský můstek, aby mě tam nenašel třeba nějaký náhodný pohled, nakonec jsem ale přece jen odolal, vestoje mohu předstírat roztržitého návštěvníka, který se nemůže odtrhnout od zázraků techniky.

Zanedlouho pozhasínala světla, do sálu se sneslo šero a v kabině už nebyla taková tma, osvětlovala ji obrazovka, nedokázal jsem od ní odtrhnout oči, bylo to moje poslední spojení se světem.

Opatrnost si vyžadovala, abych buď zůstal stát, nebo, kdyby mě moc bolely nohy, abych ještě nejméně dvě hodiny dřepěl na bobku. Čas, kdy je muzeum otevřeno, se určitě neshoduje s pracovní dobou zaměstnanců, nepůjdou přece hned domů. Padla na mě hrůza, že tu začnou uklízet: co když teď začnou vymetat všechny kouty? Pak jsem si uvědomil, že muzeum se otvírá dost pozdě a uklízečky asi pracují radši ve dne než v noci. Určitě to tak bude, aspoň tady nahoře, nezalechl jsem, že by sem někdo šel. Doléhal ke mně jen odněkud dálky hlomoz, někde něco prasklo, asi dveře. Radši se nehýbat. Dostat se do chrámu, na to budu mít dost času od desíti do jedenácti, i později. Páni mají přece přijít kolem půlnoci. V tom okamžiku zrovna z bistra La Rotonde vyšla skupina mladých lidí. Jedno děvče zabočilo do rue Conté a odtamtud pak do rue Montgolfier. Moc lidí tudy neprocházelo, vydržím dívat se tolik hodin na ten nijaký svět, co mám za zády? Jenže ten periskop je tu třeba zrovna proto, aby mi předal nějaké poselství, v němž se tají něco velice důležitého. Chtělo se mi na malou: nesmím na to myslet, to je od nervů.

Kolik toho člověku projde hlavou, když se schovává v kabině periskopu! Právě tak se asi bude cítit člověk, který se ukrývá v podpalubí nějaké lodi a chce se dostat někam hrozně daleko. Samozřejmě od toho je tu přece socha Svobody s diorámou New Yorku, cíl plavby! Mohla by na mě taky přijít dřímota, a třeba by se mi to vyplatilo. Vlastně ne, mohl bych taky všechno zaspát...

Nejhorší ze všeho by bylo, kdyby na mě padla ta hrozná úzkost, při které člověk ví, že za chvíli začne křičet. Periskop, ponorka, vězeň na dně, kolem už možná plují velké černé ryby z mořských propastí, člověk je sice nevidí, ale cítí, jak se začíná dusit...

Několikrát jsem se zhluboka nadechl a vydechl. Musím se soustředit. V takové situaci může člověka zachránit jen jedno, a sice začít si pořizovat nějaký seznam. Vrátit se k faktům, utřídit je, stanovit příčiny a následky. Tam, kde jsem, jsem se dostal díky tomu, že...

Hlavu jsem měl plnou vzpomínek, byly jasné, vyhraněné, přehledné. Byly to vzpomínky z posledních tří potřeštěných dnů propletené vzpomínkami na dobu před čtyřiceti lety, které jsem si vyslechl, když jsem si podřídil elektronický mozek Jacopa Belba.

Vzpomínám (a vzpomínal jsem), abych do zmatku, který jsme nadělali, vnesl nějaký řád. Dnes, stejně jako v sobotu v kabině periskopu, se schoulím v nejzastrčenějším koutku své mysli a budu odtamtud vysílat příběh. Jako kyvadlo. Diotallevi mi to řekl, první sefira¹⁴, to je Keter, Koruna, původ, prvopočáteční prázdno. Ten napřed stvořil bod, ze kterého se stala Myšlenka, v něm vykreslil všechny figury... Byl a nebyl, ve jménu byl uzavřen a přitom jménu unikl, zatím ještě neměl jiné jméno než „Kdo?“ a to vlastně byla jen ryzí touha být nějakým jménem osloven... Na počátku načrtl znaky do vánku, temný žár vyšlehl z jeho nejtajnější hlubiny jako bezbarvá mlha, jež tomu, co je beztváré, uděluje tvar, a v jejím středu, jakmile se začala šířit, se vytvořilo zřídlo plamenů a ty vyšlehly, aby ozářily sefiry nižší a ještě níž pak Říši.

V tomto cimumu15, v tomto stažení se zpátky, v tomto osamocení, říkával Diotallevi, byl možná zároveň příslib tikunu16, příslib návratu.

(2)
CHOCHMA

)3(
In hanc utilitatem18 elementes angeli saepe figuras, characteres, formas et voces invenerunt proposueruntque nobis mortalibus et ignotas et stupendas nullius rei iuxta consuetum linguae usum significativas, sed per rationis nostrae summam admirationem in assiduam intelligibilium pervestigationem, deinde in illorum ipsorum venerationem et amorem inductivas.

(Johannes Reuchlin, De arte cabalistica, Hagenhau, 1517, III)

Stalo se to dva dny předtím. Byl čtvrtek a já jsem se nedokázal vyhrabat z postele. Přijel jsem den předtím odpoledne a hned jsem zavolal do nakladatelství. Diotallevi byl pořád ležet v nemocnici a Gudrun se vyslovila pesimisticky: je na tom pořád stejně, to znamená hůř. Abych za ním zašel, k tomu jsem neměl dost odvahy.

Belbo v kanceláři nebyl. Gudrun mi řekla, že volal, prý musí někam odjet, z rodinných důvodů. Belbo a rodinné důvody, to nešlo dohromady. Divné na tom bylo, že si odnesl word processor19 — Abulafiu, jak mu už běžně říkal — i s tiskárnou. Gudrun mi řekla, že si jej vzal domů, protože chtěl dokončit nějakou práci. Že by se s ním dřel jen tak pro nic za nic? Copak jej nemohl používat v kanceláři?

Připadal jsem si jako člověk bez domova. Lia s dítětem se měla vrátit až příští týden. Večer jsem zaskočil k Pilademu, nikoho jsem tam ale nezastihl.

Probudil mě telefon. Byl to Belbo, měl však nějaký jiný hlas, jako by volal odněkud zdaleka.

„Co se děje? Odkud voláte? Už jsem si říkal, že jste mezi těmi jedenácti, co jsou nezvěstní v Libyi...“

„Nedělejte si legraci, Casaubone, je to vážná věc. Jsem v Paříži.“

„V Paříži? Tam jsem ale měl přece jet já! Zaskočit do technického muzea, do Conservatoire!“

„Znovu vám opakuji, že nejde o žádnou legraci. Jsem v telefonní budce... vlastně v nějakém bistru, zkrátka nevím, jak dlouho budu moci mluvit...“

„Jestli nemáte dost žetonů, mluvejte na účet volaného. Počkám u telefonu.“

„Nejde o žetony. Jsem v průšvih.“ Začal mluvit rychle, abych mu nemohl skočit do řeči. „Plán. Plán je skutečný. Buďte tak hodný, vynechte samozřejmosti. Jdou po mně.“

„Ale kdo?“ Zatím mi to ještě nedošlo.

„Templáři přece, krucifix, Casaubone, já vím, že se vám tomu nechce věřit, ale je to tak. Domnívají se, že mám mapu, zaskočili mě, přinutili mě odjet do Paříže. V sobotu o půlnoci mám být v Conservatoire, v technickém muzeu, to bude zrovna svatojánská noc...“ Mluvil nesouvisle, nedokázal jsem ho dost dobře sledovat. „Nechci tam jít, musím zmizet, Casaubone, nebo mě zabijou. Musíte upozornit De Angelise — vlastně ne, to by k ničemu nebylo — všechno, jenom ne policii, panebože...“

„Takže co?“

„Takže nevím, přečtěte si diskety v Abulafiovi, za posledních pár dnů jsem tam stačil uložit všechno, i co se stalo v posledním měsíci. Vy jste byl pryč, nevěděl jsem, komu bych to pověděl, seděl jsem u toho tři dny a tři noci v jednom kuse... Poslouchejte, zaskočte ke mně do kanceláře, v psacím stole je obálka a v ní dva klíče. Toho velkého si nemusíte všimát, je od domu na venkově, ten malý je ale od milánského bytu, jděte tam a všechno se dozvíte, sám si pak rozhodněte co a jak, nebo si o tom hned promluvíme, panebože, kdybych aspoň věděl...“

„V pořádku, přečtu si to. Ale kde vás pak najdu?“

„To nevím, já tady přespávám pokaždé v jiném hotelu. Dejme tomu, že dnes všechno stihnete, zítra ráno byste mohl čekat u mě doma, pokusím se zavolat, pokud to půjde. Panebože, heslo...“

Ve sluchátku se ozval rámus, Belbův hlas se přibližoval a vzdaloval, měnil hlasitost, jako by se mu někdo snažil vytrhnout sluchátko z ruky.

„Belbo! Co se děje?“

„Dostali mě, heslo...“

Něco klaplo, ostře jak výstřel. Sluchátko asi při pádu udeřilo o stěnu budky, nebo spadlo na prkýnko pod přístrojem. Tahanice. Pak někdo sluchátko zavěsil. Belbo to určitě nebyl.

Běžel jsem hned pod sprchu. Potřeboval jsem se vzpamatovat. Nechápal jsem, co se děje. Plán že je skutečný? To je ale nesmysl, vždyť jsme si ho sami vymysleli! Kdo se vlastně zmocnil Belba? Rozenkruciáni, hrabě Saint-Germain, ochranka, templáři, assassinové? V tomto směru bylo možné úplně všechno, protože to taky bylo stejně nepravděpodobné. Nedalo se taky vyloučit, že Belbovi se to všechno vrazilo do palice, poslední dobou byl neustále napjatý, nevěděl jsem, může-li za to Lorenza Pellegriniová nebo je tak zaujat svým výtvozem, i když Plán byl dílo společné, moje, jeho a Diotalleviho, podle všeho však chytil hlavně jeho, a to dokonce tak, že to pro něho přestala být hra. Zbytečně bych si vytvářel jiné domněnky. Odešel jsem do nakladatelství, Gudrun mě přivítala trpkými poznámkami, prý se teď o celý podnik stará sama, běžel jsem do kanceláře, našel obálku, v ní klíče, a vyrazil jsem do Belbova bytu.

Nevětraný vzduch, nedopalky, těch byly všude vrchovaté popelníky, v kuchyňském dřezu kupa nemytých talířů, koš na odpadky plný prázdných konzerv. Na polici v pracovně tři prázdné láhve od whisky, ve čtvrté zbylo na dva prsty. Zkrátka byt člověka, který posledních pár dnů vůbec nevycházel, jedl, co mu přišlo pod ruku, a usilovně jako pod narkotiky pracoval.

Ten byt, to byly všehovšudy dva pokoje, knihy v každém koutě, police se jen prohýbaly. Hned jsem uviděl stůl s počítačem, tiskárnu, kazety na diskety. Kde nebyly knihy, a takových míst se tu moc nenašlo, tam viselo pár obrazů, naproti stolu na zdi byla alegorická rytina ze sedmnáctého století, úhledně zarámovaná, když jsem k němu někdy před měsícem, než jsem odjel na dovolenou, zaskočil na pivo, vůbec jsem si jí nevšiml.

Na stole stála fotografie Lorenzy Pellegriniové, věnování bylo napsané droboučným, trochu dětským písmem. Byl na ní jen obličej, ale vadilo mi právě jen to, jak se dívá, jinak nic. Z ohleduplnosti (nebo ze žárlivosti) jsem fotku otočil a dedikaci si nepřečetl.

Bylo tam několik složek s leistry. Hledal jsem něco na první pohled zajímavého, byly to však jen tabuláty, nakladatelské kalkulace. Mezi těmi leistry jsem však přišel i na výtisk file, který soudě podle data pocházel z dob Belbových prvních pokusů s word processorem. Nesl totiž název „Abu“. Vzpomněl jsem si, že když se Abulafia v nakladatelství objevil, Belbo byl nadšením bez sebe jak malý kluk, Gudrun bručela a Diotallevi utrušoval jedovaté poznámky.

„Abu“ byl hlavně asi Belbova osobní odpověď všem pochybovačům, studentská recese, jakých se rádi dopouštějí novopečení členové nějakých hnutí, vypovídalo to však hlavně o tom, jaký kombinační běs se ho zmocnil, když ten přístroj uviděl. Vždycky s tím svým rozpačitým úsměvem na rtech říkával, že o sobě ví, že na hlavní roli nemá, a že se proto rozhodl být jen pozorným divákem, psát prý je zbytečné, když k tomu člověk nemá pořádný důvod, to už radši přepisovat jako nakladatelský redaktor to, co napsali jiní, a najednou si zrovna on z toho přístroje udělá takové obluzující narkotikum! Dotýkal se klávesnice, jako kdyby přehrával Pec nám spadla na starém pianu, které měli doma, bez obav, že se mu někdo bude smát. Nemyslí si, že něco tvoří: psaní mu nahánělo hrůzu a věděl, že tentokrát o žádnou tvorbu nejde, že to je jen prověrka elektronické dovednosti, jakýsi prostocvik. Pozapomněl však přitom na své obvyklé děsy a přišel na to, že při té hře se může jako každý, kdo má na krku padesátku, vracet do mladých let. Jeho vrozený pesimismus a nesnadné účtování s minulostí se při tom potýkání s nerostnou, objektivní, poslušnou, nezodpovědnou, tranzistorovanou pamětí, která byla natolik lidsky nelidská, že mu umožnila nevnímat svou obvyklou životní nechuť a nevolnost, přece jen trochu otupily.

Filename20: Abu

Vskutku krásné jitro na konci listopadu, na počátku bylo slovo, pěj mi ó děvo Achilla pelidského, ženy, rytíři, zbroj a láska. Tečka, odstavec si udělá sám. Zkouška, zkouška, zkouška, parabum, parabum, máš-li správný program, můžeš dělat i anagramy, pokud jsi už dopsal román o jižanském hrdinovi jménem Rhett Butler a rozmarném děvčeti jménem Scarlett a lituješ toho, vydej příkaz a Abu ze všech Butlerů nadělá knížata Andreje a ze Scarlett Nataši, z Atlanty bude Moskva a z tebe autor Vojny a míru.

Abu teď provede tento úkol: napíšu větu a vydám mu příkaz, aby z každého „a“ udělal „akka“ a z každého „o“ „ulla“ a odstranil čárky a háčky, takže to bude vypadat jako finština.

Akka Akkabu prullavede tullahle: nakkapisu tutulla vetu akka vydam rullazkakkaz, akkaby z kazdehulla udelakkal akka akka z kazdehulla „ulla“ takže tulla bude jakkaulla finsky.

Ach radosti, ach závratí rozdílů, ach můj vzorný čtenáři, spisovateli postižený vzornou nespavostí och, Finneganovo bdění, rozkošné, milé zvířátko. Nepomáhá ti, pomáhá ti myslet za něho. Přístroj veskrze duchovní. Píšeš-li husím brkem, vrže na papíře, na nějž kane pot, a co chvíli je třeba namáčet, myšlenky stíhají jedna druhou a ruka jim nestačí, píšeš-li na stroji, písmena se hrnou jedno přes druhé, neřídíš se vlastní synopsí, sám jsi ovládnut trapným rytmem nějaké mechaniky. S ním s tím (nebo s ní?) prsty naopak samy od sebe fantazírují a myslí sahá na klávesy, jen dál na křídlech zlatistých, konečně si kriticky zdůvodníš proč to poprvé bývá nejšťastnější.

A „otěď“ udělám, vezmu tebe blok prvopsné treatologie a příkazu přístroji okpérovat a vlžít do transtní a pak jej nechám ztoho limbuse vynořit naobrazovku.

Naklepal jsem to poslepu, blok ortografické treatologie jsem vzal a přikázal přístroji, aby zopakoval svou chybu sám po sobě, pak jsem jej opravil a konečně se zdá být naprosto čitelný, dokonale, chybami se člověk učí.

První blok nevyhodím, mohl bych toho jednou litovat: uchovávám jej, abych mohl dokázat, že na této obrazovce mohou existovat, současně být i muset být, náhoda i nutnost. Ten nepěkný blok bych mohl odstranit z viditelného textu, ne však z paměti, založit si tak archiv vytěsňených záležitostí, a vzít tak těm nenažraným freudistům a virtuosum variant chut' k dohadům, připravit je o práci a o akademickou slávu.

Je lepší než pravá paměť, protože je to sice velká dřina, nakonec se ale přece jen naučí vzpomínat, ne však zapomínat. Diotallevi je po sefardisku blázen do paláců s širokánským schodištěm a sochou vátečníka, který se dopouští hanebného násilí na bezbranné ženě, za nímž jsou chodby a na sta pokojů a v každém vyobrazení nějakého divu, náhlá zjevení podivné události, oživlé mumie, a s každým tím pamětihodným obrazem si spojíš nějakou myšlenku, kategorii součást kosmické výstroje, dokonce třeba i sylogismus²¹, velikánský sorites²², řetězy apoftegmat²³, růžence hypalagů²⁴, růže zeugmat tanečky hysteron proteron²⁵, logoi apofantikoi²⁶, soustavy stoicheí, procesí rovnodenností, paralaxi herbářů rodokmeny gymnosofistů — a tak dál do nekonečna — které vám, ó Raimundo, ó Camillo, stačily, abyste se mohly vrátit ke svým vizím, hned jste se pustily do velikánského řetězce bytí podle vzoru

love and joy²⁷, protože všechno co ve vesmíru jsou jen pouhé listy ve vaší mysli je už svázáno do jednoho svazku a Proust by vám pouze vyloudil úsměv na rtech. Jenže když jsme s Diotallevim chtěli založit ars oblivionalis²⁸, nedokázali jsme objevit pravidla zapomínání. Marná věc, při hledání ztraceného času se můžeš vydat jako Paleček v lese po nezřetelných stopách, nikdy se ti však nepovede ztratit čas nalezený. Paleček se neustále vrací na stejné místo jako utkvělá myšlenka co nejde z hlavy. Žádný návod na vzpomínání neexistuje, zatím jsme pořád ještě u náhodných přírodních procesů — mozková léze, amnézie nebo manuální improvizace, dejme tomu cestování, alkohol, léčba spánkem, sebevražda.

Abu ti však umožní i drobné sebevraždy lokální, provizorní amnézie a bezbolestné afázie.

Kdepak jsi byla včera, L.

Ty se to, nediskrétní čtenáři, nikdy nedozvíš, ale ten nedopsaný řádek nahoře, co trčí do prázdna, to byl začátek dlouhé věty kterou jsem fakticky napsal pak jsem ale nechtěl, aby byla napsaná (a taky myšlená), chtěl jsem, aby se to co jsem napsal, vůbec nestalo. Stačilo však vydat příkaz a mléčný sliz pokryl fatální nevhodný blok, zmáčkl jsem „vymaž“ a psssst, všechno zmizelo.

To však nestačí. Tragédie sebevraha je v tom, že z okna sice skočí ale mezi sedmým a šestým patrem si to rozmyslí: „Kdybych to tak mohl vzít zpátky!“ Kdepak. Nikdy se to ještě nestalo. Splash, Abu je naopak shovívavý umožní ti kát se, pořád ještě můžu ten text, který jsem nechal zmizet, dostat zpátky, stačí odhodlat se a zmáčknout tlačítko „zpět“. Jaká úleva! K tomu, abych hned zapomněl, stačí vědět, že si budu zas moci vzpomenout.

Už nikdy nebudu po bistrech dezintegrovat lodičky z jiných planet svítícími střelami, dokud nepřijde netvor, aby dezintegroval mě. Tady je to lepší, dají se tu dezintegrovat myšlenky. Tato Galaxie se skládá z bezpočtu asteroidů, všechny pěkně v řadě, bílé nebo zelené, a tvoříš je ty. Fiat lux²⁹. Velký třesk, sedm dnů, sedm minut, sedm vteřin, a před očima se ti rodí vesmír, který se neustále zkapalňuje a na kterém neexistují přesné kosmologické čáry, ani časové lhůty, žádný numerus clausus, tady se jde zpátky i v čase, písmena vyvstávají, vynořují se a tváří se netečně, vykouknou z nicoty a poslušně se do ní zas vrátí a jakmile je začneš volat zpátky, spojovat a vymazávat, rozpadnou se, a pak se rehektoplazmují ve svém přirozeném prostředí nastane symfonie měkounkých podmořských zaklesnutí a fraktur, želatinový bál sebežravých komet, něco jako štika v Yellow Submarine, stačí přitlačit palcem a co bylo nevratné, zacouvá do hltavého slova a zmizí v jeho chřtánu, slovo je vysaje a swrrrlurp, tma, pokud včas nepřestaneš, spolkne to i sebe sama a vykrmí se svou vlastní nicotou, černá díra v Cheshiru.

A napíšeš-li něco, co ti tvůj vlastní stud zazlívá, skončí to v disketě a do počítače vložíš heslo a nikdo si tě už nebude moci přechíst, výborná věc pro tajné agenty napíšeš zprávu, pojistiš, zavřeš, kotouč dáš do kapsy a jdeš si na špacír, a ani Torquemada se nikdy nedozví, co v tom bylo, víš to jen ty a ten druhý (Druhý?). Dejme tomu, že dojde na mučení předstíráš doznání, místo digitování však zmáčkneš tajné tlačítko a je po zprávě.

Tak, a teď jsem něco napsal, nechť pohnul palcem, a v tu ránu to bylo pryč. Co to bylo? Nevzpomínám si. Vím jen, že jsem nepřinášel žádné Poselství. Jenže kdoví u čeho bych skončil.

)(

Kdo se snaží proniknout do Růžové zahrady filozofů bez klíče, podobá se člověku, který chce chodit, i když nemá nohy.

(Michael Maier, Atalanta Fugiens³⁰, Oppenheim, De Bry, 1618, emblém XXVII.)

Nic jiného tu na očích nebylo. Budu se muset podívat do disket word processoru. Byly očíslovány a podle čísel pak seřazeny, zkusím to s prvním, řekl jsem si, uvidím, co to udělá. Belbo se však v telefonu zmínil o heslu. Na Abulafiova tajemství býval vždycky žárlivý.

A opravdu, sotva jsem přístroj zapnul, na obrazovce se objevila pro mě zpráva, vlastně otázka: „Znáš heslo?“ Otázka a ne rozkaz, Belbo byl slušně vychovaný člověk.

Dál přístroj nespolečně pracoval, ví, že musí napřed dostat heslo, když jej nedostal, tak mlčí. Jako by mi přitom ale říkal: Abys věděl, všechno, co bys rád věděl, mám tady v sobě, jen si však hrabej, starý krtku, na nic nepřijdeš. Teď ukaž, co umíš, kamaráde, řekl jsem si, co jste se jen s Diotallevim navyváděli s permutacemi, byl jsi nakladatelský Sam Spade, jak by řekl Jacopo Belbo, tak si teď toho svého sokola najdi.

Heslo pro Abulafiu se mohlo skládat ze sedmi písmen. Kolik permutací na sedm písmen nám tak asi poskytnete abeceda, která jich má pětadvacet, s tím, že se některá v heslu, mohlo to být taky abrakadabra, budou třeba opakovat. Někdo to už spočítal, mělo by jich být šest miliard a nějaké drobné k tomu. Chtělo by to velkánský počítač, který by byl s to provést šest miliard permutací, milion za vteřinu, Abulafiovi bych je ovšem musil předávat jednu po druhé, aby je vyzkoušel, podle toho, co jsem věděl, potřebuje zhruba deset vteřin na to, aby požádal o password, heslo, a pak si je ověřil. To znamená, celkem šedesát miliard vteřin. Rok má něco přes jedenatřicet milionů vteřin, zaokrouhleme to na třicet, takže by mu to trvalo zhruba tak asi dva tisíce let. Potěš pámbu.

Musí se na to chytře. Jaké heslo si tak asi mohl Belbo vymyslet? Hlavně je třeba vědět, jestli na ně přišel hned na začátku, když začal počítač používat, nebo si je vymyslel a pak třeba taky změnil až v poslední době, když mu bylo už jasné, že to vlastně nejsou diskety, ale výbušnina, a že to aspoň pro něho přestala být hra. Ta hesla by se pak totiž od sebe asi velice lišila.

Vsadil bych spíš na druhou možnost. Plán na něho doléhá, začíná jej brát vážně (tak mi to podle toho, co mi řekl do telefonu, aspoň pi'ipadalo), a tím pádem si zvolí slovo, které nějak souvisí s celou tou naší historií.

Nebo třeba taky ne: výraz související s tajnou tradicí by mohl napadnout taky Tamty. Na okamžik se mě zmocnila myšlenka, že se už možná dostali sem do bytu, pořídili si kopie od disket a teď si někde zkoušejí všechny možné kombinace. Na tom nejdokonalejším počítači, někde v tajemném hradě v Karpatech.

Že ale hloupnu, řekl jsem si, určitě by na to nešli s počítačem, použili by notarikonu, gematrie³¹, Temury, a s těmi disketami by zacházeli jako s tórou. A zabralo by jim to asi takovou dobu, jaká uběhla od sepsání knihy Sefer Jecira dodneška. Stejně bych však tu domněnku neměl jen tak zavrhnout. Pokud vůbec existují, tak na to šli určitě přes kabalu a Belbo možná taky, protože o tom, že existují, byl přesvědčen.

Abych neměl dojem, že jsem něco opomenul, vyzkoušel jsem všech deset sefir jednu po druhé: Keter, Chochma, Bina, Chesed, Gevura, Tiferet, Necach, Hod, Jesod, Malchut a Sechinu jsem přidal nádavkem... Nic z toho samozřejmě nebylo, byl to jen okamžitý nápad, na to by mohl přijít opravdu snad každý.

Heslo však stejně musilo být něco naprosto samozřejmého, co člověka napadne, i kdyby nechtěl, protože zabývá-li se někdo nějakým textem tak usilovně jako pár posledních dnů Belbo, nemůže přece jen tak vypadnout z toho, v čem zrovna žije. Myslet si, že šel nad Plánem, a přitom ho napadlo něco třeba jako Lincoln nebo Mombasa, to by nebylo lidské. Určitě to heslo souvisí s Plánem.

Pokusil jsem se vcítit do Belba, nač asi myslil, když tu jak posedlý psal, kouřil, pil a rozhlížel se kolem sebe. Šel jsem do kuchyně a nalil si tam poslední hlt whisky do jediné umyté sklenice, kterou jsem tam našel, a vrátil se ke klávesnici, nohy dal na stůl a opřel se o opěradlo, upíjel (nedělal to snad tak taky Sam Spade — nebo to byl Marlowe?) a rozhlížel se kolem sebe. Knihy byly ode mě příliš daleko a názvy na hřbetech se nedaly přečíst.

Dopil jsem, zavřel a pak zase otevřel oči. Před sebou jsem měl rytinu ze sedmnáctého století. Byla to typická dobová rozenkruciánská alegorie, podle tehdejších zvyklostí přeplněná zašifrovanými sděleními určenými členům Bratrstva.

Určitě představovala rozenkruciánský Templ, byla to jakási věž s kupolí, podle křesťanského a židovského renesančního ikonografického modelu, jímž byla Omarova mešita, tu byl vlastně zobrazen Templ jeruzalémský.

Krajina kolem věže byla nepřiměřená a taky nepřiměřeně zabydlená, jak to bývá v rébusech, kde je třeba palác a před ním žába, mul s nákladním sedlem, král přebírající dar od pážete. Tady zas dole nalevo vylézal ze studně nějaký pán zavěšený na kladce, která skrz kulaté okénko byla nesmyslně opřena o něco uvnitř věže. Uprostřed byl rytíř a chodec, napravo poutník v pokleku držel velikánskou kotvu, jako by to byla poutnická hůl. Na pravé straně téměř naproti věži byla srázná skála, ze které padala dolů nějaká postava s mečem, na protější straně, víc vzadu, byl Ararat s archou, která uvízla na vrcholu. Nahoře v rozích byly dva oblaky, každý byl osvětlený jednou hvězdou, která zešikma vrhala paprsky na věž, poblíž se vznášel jednak nahý muž ovitý hadrem a jednak labuť. Z nimbu čněla ruka boží a držela věž na niti, nad ním byl nápis „oriens³²“, i s hebrejským překladem.

Věž byla na kolech, spodek měla hranatý, opatřený okny, dveřmi a padacím mostem, na pravé straně byl jakýsi ochoz se čtyřmi pozorovatelnami, v každé byl jeden ozbrojenec se štítem (vyzdobeným hebrejskými písmeny) a mával palmovou ratolestí. Byli však vidět jen tři, čtvrtého mohl divák jen tušit za osmihrannou kupolí, nad níž se tyčila rovněž osmihranná baň, ze které trčel pár velikánských křídel. Nahoře byla další, menší kupole a na ní čtverhranná věžička, velké oblouky podpíraly štíhlé sloupky, uvnitř byl zvon. Docela nahoře byla další kupolka se čtyřmi okénky, k ní vedl provaz a ten nahoře držela boží ruka. Po stranách kupole byl nápis „Fama“ a nad ní kartuše: „Collegium Fraternitatis³³.“ Podivnosti tím nekončily. Nahoře byla další dvě kulatá okénka, z toho nalevo trčela ruka s mečem, oproti ostatním postavám neúměrně velká; budila dojem, že patří k okřídlené bytosti ve věži; z okénka napravo zas byla vysunutá velikánská trumpetka. Znova ta trumpetka...

V souvislosti s počtem otvorů ve věži mě něco napadlo: v báni jich bylo příliš mnoho a byly příliš pravidelné, dole na bocích se zas zdály umístěné náhodně. Z věže, která vystupovala jednou zdí dopředu, byly vidět jen dvě čtvrtiny, podle zákonů symetrie se však zdálo pravděpodobné, že podobné otvory jsou umístěny i tam, kam vidět není.

Znamenalo to, že v báni jsou celkem čtyři klenuté otvory a osm oken pod ní, pak čtyři pozorovatelný, šest otvorů na západním a východním průčelí a čtrnáct na průčelí severním a jižním. Sečetl jsem je: celkem třicet šest.

Třicet šest. To číslo mě pronásledovalo už nejmíň deset let. Rozenkruciáni. Chci-li sednimístné číslo, pak sto dvacet děleno třiceti šesti dělá 3,333333. Bylo by to příliš snadné, za pokus to snad ale stojí. Zkusil jsem to. Neúspěšně.

Napadlo mě, že znásobím-li tento výsledek dvěma, dostanu přibližně číslo Bestie. Ani ten dohad se však nesetkal s úspěchem.

Pak jsem si ale všiml sídla božího, prostředního oblaku. Byla na něm zcela zřetelná hebrejská písmena, viděl jsem je i ze židle, na které jsem seděl. Podíval jsem se líp a zjistil, že je znám; jak by taky ne, zprava doleva stálo jodm, he, waw het. JHVH, Jehova, jméno boží.

)5(

Výryl, uhnětl, zkombinoval, zvážil a permutoval dvaadvacet základních písmen a z nich vytvořil celý svět a všechno, co bude třeba vytvořit v budoucnu.

(Sefer Jecira, 2.2)

Jméno boží... Ale ovšem! Vzpomněl jsem si, o čem mluvili Belbo s Diotallevim, když Abulafiu v nakladatelství instalovali.

Diotallevi stál ve dveřích své kanceláře a dával najevo nezájem. Nezájem Diotalleviho byl vždycky urážlivý, Belbo však jako by jej bral taky s nezájmem.

„K ničemu ti to nebude. To na tom budeš přepisovat rukopisy, které nečeš?“

„Hodí se ke třídění, pořizování seznamů, doplňování kartotéčních lístků. Nemusel bych na něm psát zrovna texty cizí, ale třeba svoje vlastní.“

„Zapřisáhl ses, že nikdy nic vlastního nenapišeš.“

„Zapřisáhl jsem se, že nebudu lidi a svět zatěžovat dalším čtením. Řekl jsem, že když nemám na hlavní roli, tak...“

„Budeš dělat pozorného diváka. To už znám.“

„Pozorný divák si taky po návratu z koncertu píská druhou větu, čímž ovšem netvrdí, že by ji chtěl dirigovat v Carnegie Hall...“

„Chceš tím tedy říct, že si budeš literaturu jen tak pískat, abys přišel na to, že vlastně psát nemáš.“

„Byl by to nakonec poctivý přístup k věci...“

„Myslíš?“

Oba, Diotallevi i Belbo, pocházeli z Piemontu a velice často se bavili o tom, že správný Piemont'án všechno účastně vyslechne, zadívá se svému protějšku do očí a řekne: „Myslíš?“ Na první pohled to vypadá jako projev zdvořilého zájmu, ve skutečnosti však to slovo vyjadřuje hluboký nesouhlas, a dotyčná osoba jej taky vycítí. O mně říkali, že jsem barbar a že mi podobné nuance nutně unikají.

„Barbar?“ protestoval jsem, „narodil jsem se v Miláně, pocházíme však z Val d'Aosty...“

„To nám nepovídejte,“ odporovali mi, „Piemont'án se hned pozná, a sice podle toho, že je skeptik.“

„To já ale právě jsem.“

„Ale kde. Vy jste jenom malověrný člověk, a to je něco jiného.“ Věděl jsem, proč Diotallevi nemá v Abulafiu důvěru. Někde totiž zaslechl, že s jeho pomocí se dá měnit sled písmen, čímž text zplodí svůj opak a vysloví tajemnou věštbu. Belbo se mu to pokoušel vysvětlit. „To jsou přece permutační hry,“ tvrdil mu, „neříká se tomu Temura34? Není to, jako když zbožný rabín chce vystoupit k branám Jasu?“

„Příteli drahý,“ odpovídal mu Diotallevi, „tobě nikdy nic nedojde: Je sice pravda, že tóra, a myslím tu viditelnou, je pouze jedna z možných permutací písmen tóry věčné, jak ji Bůh zplodil a předal Adamovi. A kdyby se po mnoho staletí písmena Knihy permutovala, mohlo by se dojít k tóře původní. Výsledek však není to nejdůležitější. Nejdůležitější je průběh, setrvalost, s jakou budeš donekonečna otáčet mlýnkem modlitby a psaní a postupně odhalovat pravdu. Kdyby ti tento přístroj vyjevil pravdu rázem, vůbec bys ji nepoznal, protože bys neměl srdce očištěné dlouhým ptaním. A vůbec už ne tady v kanceláři! Knihu si člověk musí mumlat v komůrce někde v ghettu, tam se celé dny musíš učit, jak se hrbít a držet ruce u těla, mezi rukou, ve které držíš knihu, a tou, kterou v ní listuješ, nesmí být skoro žádná mezera, a prst, který si chceš naslinit, musíš do úst vkládat rovně, jako když ukusuješ maces a dáváš pozor, aby ti ani drobínek neupadl. Slovo se má pojídat pomaloučku, můžeš si je rozložit a znova složit jediné tak, že si je necháš rozplynout na jazyku, a dávat pozor, aby ti se slinou neukáplo na kaftan, protože jestliže se nějaké písmenko ztratí, přetrhne se nit, která by tě měla spojit s vyššími sefirami. Tomu věnoval svůj život Abraham Abulafia, zatímco ten váš svatý Tomáš se horlivě snažil dojít k bohu po svých pěti pěšinkách. Jeho Chochma ha-Ceruf35 byla věda založená na kombinaci písmen a zároveň věda zabývající se očištěním srdce. Mystická logika, svět písmen a jejich víření v nekonečných permutacích, to je svět blaženosti, umění kombinací je hudbou myšlenky, dej si však pozor a nežeň se, jdi pomalu a taky opatrně, protože ten tvůj přístroj by tě taky mohl přivést ne k extázi, ale do deliria. Mnozí Abulafiovi žáci se nedokázali udržet a překročili uzounký práh, který odděluje kontemplaci jmen božích od praxe magické, od manipulace, která chce ze jmen vytvořit talismany, nástroje, skrze něž by ovládli přírodu. A nevěděli, jako nevíš ty a jako neví ani ten tvůj přístroj, že každé písmeno je spojeno s jedním z údů těla, a posuneš-li nějakou souhlásku, aniž bys znal její moc, mohl bys změnit postavení nebo přirozenost některého z tvých údů, a zůstal bys obłudně zmračený, zevně na celý život a zevnitř navěky.“

„Poslouchej,“ řekl mu tenkrát Belo, „od mého úmyslu jsi mě neodvrátil, právě naopak. Jako tví přátelé měli Golema, tak já teď mám v rukou a k ruce osobního sluhu Abulafiu. Tak mu totiž budu říkat. Pro přátele Abu. Můj Abulafia bude opatrnější a bude mít víc respektu, než měl ten tvůj. A bude taky skromnější. Není problém v tom, jak zjistit veškeré kombinace jména božského? Tak dobře, koukni se tady do této příručky, je v ní malý program v basicu pro vyčerpávající permutaci čtyř písmen. Jako dělaný pro JHVH. Tak co, mám to spustit?“ A ukazoval mu program, který pro Diotalleviho byl opravdu kabala.

„Zkus st to, naťukej J,H,V,H, a když si řekne o input, tak spust' program. Asi tě to překvapí, těch permutací je ale jenom čtyřadvacet.“

```
10 REM anagramm1
20 INPUT L$(1),L$(2),L$(3),L$(4)
30 PRINT
40 FOR I1=1 TO 4
50 FOR I2=1 TO 4
60 IF I2=1 THEN 130
70 FOR I3= 1 TO 4
80 IF I3=I1 THEN 120
90 IF I3=I2 THEN 120
100 LET I4=10-(I1+I2+I3)
110 LPRINT L$(I1);L$(I2);L$(I3);L$(I4)
120 NEXT I3
130 NEXT I2
140 NEXT I1
150 END
```

„Drž se při zemi. K čemu ti těch čtyřiaadvacet jmen božích bude? Myslíš, že naši mudrci si to už nespočítali? Jen si přečti Sefer Jecira³⁶, čtvrtá kapitola, šestnáctý odstavec. A to žádné počítače neměli. Dva kameny vystaví dva Domy. Tři kameny vystaví šest Domů. Čtyři kameny vystaví čtyřiaadvacet Domů. Pět kamenů vystaví sto dvacet Domů. Odtud se ubírej vpřed a myslí na to, co ústa nemohou vyslovit a uši uslyšet.“

Víš, jak se tomu říká dnes? Faktový výpočet. A víš, proč tě tajná tradice upozorňuje, že dál by se už jít nemělo? Protože kdyby jméno boží mělo osm písmen, tak těch permutací by bylo na čtyřicet tisíc, a kdyby jich bylo deset, bylo by jich tři miliony a šest set tisíc, permutace tvého nebohého jména by dosáhly asi tak čtyřiceti milionů, a poděkuj Bohu, že nemáš middle initial³⁷ jako Američani, protože bys dosáhl čtyř set milionů. A kdyby se jméno boží skládalo ze sedmadvaceti písmen, hebrejská abeceda totiž nemá samohlásky, ale jen dvacet devět hlásek plus pět variant, pak všechna jeho možná jména by představovala dvacetidevítimístné číslo. Musil bys ale počítat i s opakováním, protože se nedá vyloučit, že jméno boží je sedmadvacetkrát opakované jméno Alef, pak by ti faktoriál už nestačil a musil bys použít čísla dvacet sedm na dvacátou sedmou: dělalo by to zhruba asi 444 miliard krát miliarda krát miliarda krát miliarda možností, prostě třicetidevítimístné číslo.“

„Podvádíš, abys mě ohromil. Tu tvou Sefer Jecira jsem četl taky. Základních písmen je dvaadvacet a s nimi a pouze s nimi Bůh stvořil celý vesmír.“

„Hlavně nezačíněj chytračit, protože řádově ti dvaadvacet na dvaadvacátou stejně jako sedmadvacet na sedmadvacátou dá zhruba něco jako tři sta čtyřicet miliard krát miliarda krát miliarda. Je v tom snad pro tebe jako pro člověka nějaký rozdíl? Víš, že kdybys musil počítat jedna, dvě, tři a tak dále, co vteřina, to číslo, tak jedna jediná nepatrná miliardička by mi trvala skoro dvaatřicet let? Jenže je to ještě složitější, než si myslíš, kabala se neomezuje jenom na Sefer Jecira. Povím ti, proč dobrá permutace slova tóra musí počítat se všemi sedmadvaceti písmeny. Pravda, kdyby se některé z pěti koncovkových písmen při některé permutaci dostalo dovnitř slova, proměnilo by se ve svůj normální ekvivalent. Není tomu tak ale pokaždé. V Izajášovi devět, šest, sedm, slovo LMRBH, Lemerbah — náhodou to znamená násobit — má koncovkové mem uprostřed.“

„A proč to?“

„Protože každé písmeno odpovídá nějakému číslu, normální mem platí čtyřicet a koncovkové šest set. V tomto případě nejde o Temuru, což je návod, jak dělat permutace, ale o gematrii, která nachází právě hluboká spojení slov s jejich číselnou hodnotou. S koncovkovým mem slovo LMRBH neplatí 277, ale 837, a rovná se tudíž slovu ThThZL, což znamená ten, kdo hojně obdarovává. Z toho sám vidíš, že je třeba počítat se všemi dvaceti sedmi písmeny, protože neplatí jenom hláska, ale taky číslo. A teď se vraťme k mému výpočtu: permutací je přes čtyři sta miliard krát miliarda krát miliarda krát miliarda. A víš vůbec, co by to bylo, kdyby měly být všechny provedeny s tím, že na každou by byla jedna vteřina? Pokud by to vůbec nějaký přístroj zvládl, pak tenhle tvůj nebožáček by to určitě nebyl. Kdyby měl na každou kombinaci vteřinu, tak by mu to trvalo sedm miliard krát miliarda krát miliarda minut, stotřiaadvacet miliard krát miliarda krát miliarda krát miliarda hodin, něco přes pět milionů miliard krát miliarda krát miliarda dní, sto čtyřicet miliard krát miliarda krát miliarda století, čtrnáct miliard krát miliarda krát miliarda tisíciletí. Neumíš si ani představit, co času bys ušetřil, kdybys měl k dispozici slušný počítač, co svede milion kombinací za vteřinu, protože tohle tvoje elektronické počítačadlo by to dokázalo za čtrnáct miliard krát miliarda krát miliarda tisíciletí! Jenže abys věděl, skutečné jméno boží, to tajné, je dlouhé jako celá tóra a na světě by se nenašel počítač, který by byl s to provést všechny permutace, protože tóra jako taková je výsledkem permutace, ve které se opakuje dvacet sedm písmen a umění, jakému učí Temura, po tobě nechce, abys permutoval sedmadvacet písmen abecedy, ale všechny znaky tóry s tím, že každý znak platí jako samostatné písmeno i v tom případě, že se pak ještě objeví kolikrát chceš, zkrátka jako by obě hau ze slova Ihvh byla zvláštní, od sebe odlišná písmena. Takže kdybys měl provést veškeré možné permutace všech znaků celé tóry, nestačily by ti všechny nuly, co jich je na světě. Jen si to klidně vyzkoušej na té tvé mašince pro pana účetního! Opravdový Přístroj ovšem existuje, nebyl však vyroben v tom tvém silikonovém údolí, je to svatá Kabala čili Tajná tradice, rabíni už celá staletí dělají, co žádný udělat nedokáže, a doufám, že ani neudělá. Protože kdyby byl počet kombinací opravdu vyčerpán, výsledek by musil zůstat utajený a vesmír by v každém případě ukončil svůj cyklus — a my, paměti zbaveni, bychom se skvěli ve slávě velkého Metatronu.“

„Ámen,“ říkával mu na to Belbo. Do takových i jiných propastí ho Diotallevi už tenkrát strkal, a s tím jsem měl počítat. Kolikrát jsem jen přistihl Belba, jak se po pracovní době pokouší o nějaký program, s jehož pomocí by si ověřil Diotalleviho výpočty, a dokázal mu, že není třeba čmárat perem po zažloutlém pergamentu a používat předpotopních numerických systémů, které třeba neznaly ani nulu, když mu jeho Abu za pár vteřin vyklopí pravdu. Jenže marně, Abu rovněž odpovídal, pokud na to stačil, s pomocí exponenciální soustavy, a Belbo nedokázal Diotalleviho pokofit obrazovkou plnou nul až k nekonečnu, byla to jen slabá vizuální napodobenina množení kombinačních vesmírů a exploze veškerých možných světů...

Takže po tom všem, k čemu došlo, a s tou rozenkruciánskou rytinou neustále na očích, bylo skoro vyloučené, že by se Belbo při hledání passwordu neobrátil s prosbou o pomoc na prostocviky se jménem božím. V tom případě by použil, pokud se ovšem můj dojem, že jimi byl posedlý, zakládal na pravdě, buď čísla třicet šest, nebo sto dvacet. Věděl, že čtyři kameny zakládají pouze čtyřiaadvacet domů a určitě tedy nekombinoval jen čtyři hebrejská písmena. Mohl ovšem použít italské transkripce, ve které jsou i dvě samohlásky. Šest písmen by mu poskytlo sedm set dvacet permutací. Z nich si mohl zvolit šestatřicátou nebo sto dvacátou.

Do bytu jsem dorazil v jedenáct, teď byla jedna. Musil jsem dát dohromady program pro anagramy z šesti písmen, k tomu však stačilo pozměnit program pro čtyři, který byl už hotový.

Potřeboval jsem na vzduch. Vyšel jsem na ulici, koupil jsem si něco k jídlu a další láhev whisky.

Vrátil jsem se nahoru, chlebičky jsem někam odložil a načil whisky, vložil do počítače disketu systému Basic a vyrobil program pro šest písmen, trvalo mi to dobrou půlhodinu, v půl třetí jsem však už měl program hotový a na obrazovce běželo sedm set dvacet jmen božích jedno za druhým.

Jak vycházel pruh papíru z tiskárny, vzal jsem jej do ruky, ale neodtrhl, bylo to, jako bych četl svitek původní tóry. Zkusil jsem to s šestatřicátým jménem. Vůbec nic. Poslední hlt whisky a váhavými prsty jsem zkusil jméno sto dvacáté. A zase nic.

Snad radši smrt než takové zklamání. Jenže nic naplat, teď už ze mě byl Jacopo Belbo a jeho myšlenky se určitě ubíraly stejným směrem jako teď moje. Musil jsem se někde dopustit nějaké chyby, nepatrné, hloupé chybičky. Byl jsem krůček od řešení, co když Belbo z nějakého důvodu počítal odzadu?

Casaubone, pitomče, řekl jsem si. Určitě odzadu. Vlastně zprava doleva. Belbo vložil do počítače jméno boží přepsané latinkou, jistě, bylo to však stejné slovo hebrejské, a proto je napsal zprava doleva. Ten jeho input38 nezněl IAHVEH — taky mě to mohlo hned napadnout — ale HEVHAI. Tím se sled permutací pochopitelně převracel vzhůru nohama. Takže musím počítat odzadu. Znova jsem obě jména vyzkoušel. Nic se nestalo.

Udělal jsem chybu. Upnul jsem se k vábné, leč klamně domněnce. Stává se to i vědcům, a vynikajícím.

A nejenom jim. Všem. Nevyšly snad zrovna v poslední době dokonce tři romány, někdy před měsícem jsme o tom mluvili, ve kterých hlavní hrdina hledá jméno boží s pomocí počítače? Belbo by přece nebyl tak banální. Člověk si jako heslo zvolí obvykle něco, co se dobře pamatuje, co může spontánně, skoro bezděčně naklepat. Kdepak IHVHEA! To by býval musil místo temury použít notarikonu a vymyslet akrostich, aby si na to slovo pak vůbec vzpomněl. Třeba Ivane, houpej vesele Hanku, Evu, Adama...

Jenže proč by měl Belbo vůbec přemýšlet v Diotalleviho kabalistických polohách? Byl posedlý Plánem a do něj jsme přece vložili všechno možné, rozenkruciány, Synarchii, homunkuly, kyvadlo, Věž, druidy, Ennoiu39...

Ennoia... Vzpomněl jsem si na Lorenzu Pellegriniovou. Vzal jsem do ruky fotografii, kterou jsem předtím tak zle ztrestal nevšímavostí, a obrátil ji k sobě. Pokoušel jsem se vzpomenout si na to, co mě napadlo tenkrát večer v Piemontsku a co mi teď připadalo důležité... Podíval jsem se na fotografii zblízka a přečetl si dedikaci. Stálo tam: „Neboť já jsem první i poslední. Vážená i nenáviděná. Nevěstka i světica. Sofia.“

Došlo k tomu asi tenkrát po oslavě u Ri'arda. Sofia, nebo taky Sophia, šest písmen. A proč by je vůbec anagramoval? To jen já nedokážu myslet přirozeně. Belbo miluje Lorenzu, miluje ji takovou, jaká je, a Lorenza je Sofia — a co když zrovna v tom okamžiku, člověk nikdy neví... Ale ne, právě naopak, Belbo přemýšlel ještě nepřirozeněji než já. Vzpomněl jsem si, co jednou řekl Diotallevi: „Ve druhé sefíře se Alef temný promění v Alefa jasného. Z Temného Bodu vytrysknou písmena tóry, tělo jsou souhlásky, dech samohlásky, aby společně doprovázely zpěv zbožného. Jakmile se melodie znaků dá do pohybu, pohybují se s ní i souhlásky a samohlásky. Vzejde z toho Chochma, Moudrost, Vědomost, praidea, v níž je všechno uloženo jako ve skřínce, přichystáno k vyložení při aktu stvoření. V Chochmě je obsažena esence všeho, co bude následovat...“

Byl snad Abulafia s tou svou tajnou zásobou files něco jiného? Skříňka na všechno, co Belbo buď věděl, nebo si myslel, že ví, něco jako jeho soukromá Sofia. Zvolí si tajné slovo, aby pronikl do útrob Abulafiových, naváže s ním milostný styk (jenom on a nikdo jiný), přitom však myslí na Lorenzu, hledá slovo, kterým by si získal Abulafiu a zároveň, jako by to slovo bylo talisman, měl i Lorenzu, chtěl by se usídlit v jejím srdci a všechno pochopit, jak se může usídlit v srdci Abulafiově, chce, aby Abulafia byl nedobytný pro všechny, jako je Lorenza nedobytná pro něho, namlouvá si, že uchovává, zná a ovládá tajemství Lorenzino stejně jak tajemství Abulafiovo...

Vysvětlení jsem si prostě vymýšlel a namlouval si, že jinak to ani být nemůže. Jako s Plánem: zaměřoval jsem zbožné přání za skutečnost.

Byl jsem však už přiopilý a proto jsem se vrátil ke klávesnici a naklepal SOFIA. Přístroj mi zdvořile odpověděl: „Znáš heslo?“ Ty jedna pitomá mechaniko, ani pomyslení na Lorenzu tě neobměkčí!

)6(

Juda León se dio a permutaciones

De letras y a complejas variaciones

Y alfin pronunció el Nombre que es la Clave,

La Puerta, el Eco, el Huésped y el Palacio...40

(J. L. Borges, El Golem)

Začal jsem pomalu Abulafiu nenávidět, a když se bůhví už pokolikáté zeptal: „Znáš heslo,“ odpověděl jsem: „Ne.“

A obrazovka se kupodivu začala plnit slovy, čarami, grafy, vodopádem tvrzení.

Odhalil jsem Abulafiovo tajemství.

Vítězství mě tak vzalo, že jsem si vůbec nepoložil otázku, proč si Belbo vybral zrovna tohle heslo. Teď to už vím, a vím taky, že Belbovi v okamžiku, kdy měl jasnou hlavu, došlo, co já chápu až teď. Ve čtvrtek jsem si však myslel, že to vítězství patří jen mně a nikomu jinému.

Začal jsem tančit, tleskat, hulákat přisprostlou písničku. Pak jsem toho nechal, odešel do koupelny a opláchl si obličej. Vrátil jsem se a do tiskárny jsem jako první vložil poslední file, který Belbo napsal těsně před svým útekem do Paříže. Tiskárna neúprosně rachotila a já jsem se pustil hltavě do jídla a taky jsem se znova napil.

Když se tiskárna zastavila a přečetl jsem si, co vytiskla, byl to pro mě sice otřes; pořád jsem však ještě nevěděl, jde-li o úžasné odhalení nebo doklad deliria. Co jsem vlastně o Jacopovi Belbovi věděl? Co jsem z něho za ty dva roky, kdy jsme byli skoro každý den spolu, vůbec pochopil? Nakolik mohu důvěřovat deníku člověka, který svou zpověď psal ve

zcela výjimečné situaci, připilý, překouřený, v hrůze, tři dny izolovaný od okolního světa?

Byla už noc, noc na jedenadvacátého června. Pálily mě oči. Od rána jsem nespustil oči z obrazovky a z mraveniště puntíků, jak mi je předkládala tiskárna. Ať už to, co jsem si přečetl byla pravda nebo lež, Belbo do telefonu řekl, že mi druhý den zavolá. Musím počkat. Točila se mi hlava. Odpočítal jsem se do ložnice a oblečený padl na rozestlanou postel.

Z hlubokého, přilnavého spánku jsem se probíral někdy kolem osmé a zpočátku jsem si nemohl uvědomit, kde vlastně jsem. Naštěstí tam zůstala plechovka s kávou, navařil jsem si hned několik šálků. Telefon nezvonil, neopovážil jsem se jít ven a koupit si něco k snědku, bál jsem se, že Belbo zrovna zavolá.

Vrátil jsem se k počítači a tiskl další kotouče, jak šly časově za sebou. Našel jsem tam hříčky, cvičení, zprávy o událostech, které jsem znal, Belbův pohled však na ně vrhal docela jiné světlo. Našel jsem tam úryvky z deníku, konfese, různé pokusy o prózu, zaznamenané s trpkou důkladností člověka, který ví, že jsou předem odsouzeny k neúspěchu. Byly tam postřehy, některé osoby, o kterých Belbo psal, jsem znal, teď však ve mně budily docela jiný dojem, byly zlověstnější, ale možná že takový byl jen můj pohled na ně, jak jsem si náhodné zmínky skládal do strašlivé konečné mozaiky.

Hlavně jsem tam přišel na celý jeden file ze samých citátů. Výsledek toho, co Belbo v poslední době četl, bylo mi to jasné na první pohled, kolik takových textů jsme v poslední době musili přečíst... Byly očíslované: sto dvacet. To přece nemůže být náhoda. A pokud je, tak opravdu zneklidňující. Proč ale zrovna tyhle a ne jiné?

Teď už Belbovy texty a příběh, který mi připomněly, nemohu vnímat jinak než ve světle těch files. Listuji v jeho výpiscích, jako bych se probíral korálky kacířského růžence, a uvědomuji si, že některé z nich mohly Belbovi otevřít cestu k záchraně.

Nebo je to tím, že už nedokážu odlišit dobrou radu od obluzení smyslů? Snažím se sám sebe přesvědčit, jak to tu znova čtu, že čtu správně, ale že jsem blázen, to přece nikdo neřekl Belbovi, ale mně, a dokonce dnes ráno.

Měsíc za Brí“em pomalu stoupá vzhůru po obloze. Dům je veliký a plný podivného šramotu, budou to nejspíš červotoči, myši nebo duch Adelina Canepy... Neodvážuji se vyjít na chodbu, zůstávám v pracovně strýce Carla a dívám se z okna. Občas vyjdu na terasu, abych zjistil, nejde-li někdo sem nahoru. Mám dojem, že jsem se zčistajasna ocitl v nějakém filmu, nedá se nic dělat, jen čekat: „Už jsou tady...“

Vršek však je za této vlastně už letní noci naprosto opuštěný.

Oč byla dobrodružnější, nejistější a dementnější rekonstrukce, o kterou jsem se pokusil, abych zabil čas nebo se udržel při životě, v sobotu večer od pěti do deseti vestoje v periskopu, jak jsem tam pomalu a vláčně, abych trochu rozproudil krev, pohyboval nohama v afrobrazilském rytmu!

Vrátit se v myšlenkách do posledních let a oddat se čarovnému bubnování „atabaques41“..., abych se smířil s tím, že naše fantazie, které začaly jako mechanický balet se tam v tom chrámu mechaniky promění v rituál, naléhavost, příchod a moc EŠu?

V sobotu večer v periskopu jsem neměl vůbec žádný důkaz, že to, co mi odhalila tiskárna, je pravda. K tomu, abych se bránil, jsem pořád ještě měl po ruce nějaké pochybnosti. O půlnoci jsem si však uvědomil, že jsem do Paříže přijel a ukryl se jako zloděj v nevinném technickém muzeu jen díky tomu, že jsem se kdysi připojil pošetile k makumbě42 pořádané pro turisty a nechal se strhnout hypnózou perfumadores43 a rytmem pontes...

Má paměť se tehdy postupně snažila stále víc vypomoci si rozčarováním, soucitem i podezřením a pokoušela se znovu a jinak složit celou tu mozaiku, a právě to duševní klima, to váhání mezi fabulační iluzí a předtuchou pasti, bych si chtěl uchovat i teď, kdy s hlavou mnohem jasnější tu rozvažuji nad tím, co jsem si tehdy říkal, a znova vážím doklady, které jsem si nahonem přečetl den předtím a pak ráno na letišti a během letu do Paříže.

Snažil jsem se objasnit si, jak nezodpovědně jsme já, Belbo a Diotallevi přepisovali svět a — jak by to vyjádřil Diotallevi — objevovali části Knihy psané bílým ohněm v mezerách, zanechaných tam hmyzem ohně černého, který zabydloval tóru a podle všeho ji činil jasnou a pádnou.

Teď jsem však tady, doufám, že vyrovnaný, neboť jsem dosáhl amor fati44, a mohu tedy zopakovat příběh, který jsem velice pracně — a pln naděje, že nebude pravdivý — skládal do schůdnější podoby v sobotu večer v periskopu, když jsem si jej dva dny předtím přečetl v Belbově bytě a částečně sám, aniž bych si toho byl plně vědom, plných dvacet let prožíval u pultu v Piladeho bistru a v prachu nakladatelství Garamond.

(3)
BINA

)7(
Od konce světa si toho moc neslibujte.

(Stanislav J. Lec, Aforizmy, Fraszki, Kraków, Wydawnictwo Literackie, 1977, „Mysli nieuczesane“)

Začít studovat na vysoké škole dva roky po osmašedesátém roce, to bylo jako být přijat do saintcyrské akademie v roce devadesátém třetím. Člověk ze sebe nedokázal setřást dojem, že se měl radši narodit někdy jindy. Jacopo Belbo, který byl nejmiň o patnáct let starší než já, mě však později přesvědčil, že takový dojem mívá každá generace. Člověk se vždycky narodí ve špatném znamení a prožít svůj život důstojně znamená vlastně den po dni korigovat vlastní horoskop.

Řekl bych, že rosteme podle toho, co nás otec naučí v těch obdobích, kdy se nás nesnaží vychovávat. Člověk se utvoří na odpadcích moudrosti. Když mi bylo deset, chtěl jsem po rodičích, aby mi předplatili časopis, ve kterém klasická díla světové literatury vycházela jako kreslené seriály. Můj otec se z toho snažil vyklouznout, ne že by byl skrblik, spíš z nedůvěry vůči kresleným seriálům. „Cílem časopisu,“ odcitoval jsem jako prohnané dítě, které se nedá jen tak odbýt, „je v podstatě snaha přinášet poučení v zábavné podobě.“ Otec ani nezvedl oči od novin a jenom utrousil: „Cíl toho tvého časopisu je stejný jako všech ostatních, prodat co nejvíc výtisků.“

Od té chvíle jsem začal být nedůvěřivý.

Vlastně jsem začal litovat své předchozí důvěřivosti. Nechával jsem se strhnout nadšením pro nějakou věc. A to znamená právě důvěřivost. Nejde o to, že člověk nedůvěřivý by neměl ničemu věřit. Spíš nevěřit všemu. Věřit v něco, pak přestat a uvěřit v něco jiného, ale jenom když to spolu nějak souvisí. Zkrátka postupovat přímo, metodicky, neodvažovat se vzhlednout k obzorům. Uvěřit najednou dvěma věcem, které nejdou dohromady, i s tím, že někde existuje třetí, skrytá, která je spojuje, tomu se právě říká důvěřivost.

Nedůvěřivost nevylučuje zvědavost, naopak, podněcuje ji. Jak jsem byl nedůvěřivý vůči zřetězení idejí, tak jsem miloval jejich polyfonii. Stačí nevěřit, a dvě myšlenky — obě lživé — se mohou spojit a vytvořit velice pěkný hudební interval nebo diabolus in musica⁴⁵. Nevážil jsem si myšlenek, do kterých jiní vkládali celý svůj život, věděl jsem však, že dvě nebo tři myšlenky, kterých si nevážím, mohou vytvořit melodii. Nebo rytmus, pokud možno džezový.

Mnohem později mi Lia říkala: „Ty žiješ z povrchů. Pokud se zdáš být hluboký, tak jen díky domu, žeš těch povrchů sesadil dohromady hodně a budiš dojem pevného tělesa, jenže kdyby to těleso bylo opravdu pevné, tak by se neudrželo zpřímá.“

„Chceš mi tím říct, že jsem povrchní?“

„To ne,“ odpověděla mi. „To, čemu se říká hloubka, je jenom tesseract, čtyřrozměrný hranol. Jednou stranou vejdeš, druhou vyjdeš a ocitneš se ve vesmíru, který nemůže koexistovat s vesmírem tvým.“

(Lio, nevím, zdali tě vůbec ještě někdy uvidím. Tamti vešli nesprávnou stranou a zaplavili tvůj svět, a je to moje vina: namluvil jsem jim, že jsou tu propasti, jak tomu chtěla jejich slabost.)

Co jsem si tehdy před patnácti lety opravdu myslel? Uvědomoval jsem si, že ničemu vlastně nevěřím, proto jsem si mezi těmi, co věřili, připadal jako viník. Cítil jsem, že jsou v právu, a tak jsem si umínil, že budu věřit taky, jako když se člověk přinutí spolknout aspirin. Uškodit si tím přece nemůže, naopak bude z něho lepší člověk, než byl.

Ocitl jsem se ve víru něčeho, co buď byla opravdová Revoluce, nebo aspoň ta nejkrásnější napodobenina, jaká kdy spatřila světlo světa, a musil jsem si taky hledat svou poctivou víru. Považoval jsem za poctivou věc chodit na shromáždění a do průvodů, volal jsem s ostatními: „Fašisti, měšťáci, dobře víte, do roka že nevydržíte!“, dlažební kostky jsem však neházel a kovové kuličky z praku nestřílel, vždycky jsem totiž míval strach, že ostatní by mi mohli oplatit tím, co bych já provedl jim, přesto jsem však při útěku ulicemi ve středu města, když nás policie napadla, pociťoval jakési morální zadostiučinění. Vracel jsem se domů s vědomím, že jsem splnil svou povinnost. Na shromážděních ve mně však rozpory mezi jednotlivými skupinami nikdy nedokázaly vznítit vášnivé zaujetí: tušil jsem, že k tomu, aby se přešlo z jedné skupiny do druhé, stačí vyhledat si správný citát. Takže jsem se bavil tím, že jsem vyhledával správné citáty. Vyladřoval jsem svou osobnost.

Jelikož se mi v průvodech často stávalo, že jsem se k nějakému transparentu připojil jen kvůli nějakému děvčeti, které vznítilo mou obrazotvornost, vyvodil jsem si z toho, že pro mnohé z mých druhů jsou ty politické pŕtky vlastně jakousi sexuální zkušeností — právě sex si totiž vášeň vyžaduje. Já sám jsem naopak chtěl být jen zvědavý. Jistě, při četbě o templářích a všelijakých krutostech, které jim byly přisuzovány, jsem narazil na tvrzení Carpocratovo, že má-li se člověk zbavit tyranie andělů, vládců vesmíru, musí páchat nejrůznější hanebnosti, splácet jimi dluhy vůči vesmíru i svému vlastnímu tělu, a jediné dopustí-li se toho nejhoršího, osvobodí duši od vášně a nabude své prapůvodní čistoty. Když jsme pak vymýšleli Plán, přišel jsem na to, že hodně lidí, na které tajemství působí jako droga, se vydalo právě touto cestou. Jenže třeba takový Aleister Crowley, považovaný za nejzvrhlejšího muže všech dob, se svými stoupenci obého pohlaví páchal sice všechno možné i nemožné, podle tvrzení svých životopisců si k tomu však vybíral pouze ženy šeredné (muži prý nebyli o nic lepší), a já mám dojem, že v životě neměl ani jeden dokonaný pohlavní styk.

Bude to asi záviset na vztahu mezi žízni po moci a impotentia coeundi⁴⁶. Marx mi byl sympatický, protože se se svou Jenny určitě miloval s chutí a potěšením. Je to znát na poklidném rytmu jeho spisů a na jeho náladě. Jednou jsem se na chodbě na fakultě vyslovil, že když někdo musil spávat s Krupskou, pak z toho nemohlo vzejít nic jiného než Materialismus a empiriokriticismus. Málem jsem za to schytl pár úderů železnou tyčí a jeden dlouhán s tatarskými kníry mě označil za fašistu. Dobře se na něho pamatuji, kníry už dnes nenosí a plete v nějaké komuně košíky. Připomínám tehdejší ovzduší, jen abych objasnil, v jakém jsem se nacházel duševním stavu, když jsem se sblížil s nakladatelstvím Garamond a sprátlil s Jacopem Belbem. Přišel jsem tam jako ten, kdo diskutuje o pravdě, aby byl s to provést korektury jejích obtahů. Domníval jsem se, že při uvádění citátů „já jsem ten, kdo je“, je nejdůležitější vědět, patří-li interpunkční znaménko před uvozovky nebo za ně.

Filologii jsem si tedy vlastně zvolil z politických důvodů. Milánská univerzita byla tehdy vzorem klidu a pořádku. Po celé zemi se obsazovaly posluchárny, napadali se profesori a chtělo se po nich, aby přednášeli pouze proletářské vědy, u nás až na pár incidentů však platila konstituční úmluva a územní dohoda. Revoluce obsadila oblast vnější, velkou

posluchárnu a hlavní chodby, a oficiální, chráněná a zaručená Kultura se stáhla do chodeb vedlejších a do vyšších pater a tam si dál řečnila, jako by se nic nedělo.

Tak jsem mohl dopoledne trávit dole diskusemi o proletářských vědách a odpoledne se zas nahoře věnovat vědění aristokratickému. Žil jsem si podle svého v obou paralelních vesmírech a nepocíťoval žádné vnitřní rozpory. Taky jsem se domníval, že přede dveřmi je nová společnost lidí sobě rovných, i když jsem si zároveň říkal, že by v ní měly (například) jezdit líp vlaky, jenže sansculoti kolem mě se vůbec nemínili učit, kolik uhlí házet do kotle, jak ovládat výhybky a vypracovat jízdní řád. Takže bylo třeba, aby se někdo na ty vlaky připravil.

Neobešlo se to bez výčitek, připadal jsem si však jako Stalin, když se směje pod vousy a říká si: Jen do toho, bolševici, já si zatím vystuduju v Tiflisu seminář a pak ty pětiletky vezmu do ruky já.

Asi proto, že jsem dopoledne žil v nadšení, odpoledne jsem si vědění spojoval s nedůvěřivostí. Proto jsem taky chtěl studovat něco, co by mi umožnilo předkládat světu tvrzení podložená dokumenty a odlišit je tak od těch, která se zakládají na víře.

V podstatě jen díky náhodě jsem si zapsal seminář dějin středověku a jako referát jsem si vybral proces s templáři. Historie templářů mě hned okouzila, stačilo mi podívat se na první dokumenty. V té době se vedl boj proti moci, a proto mě rozhořčil proces s nimi, označit jej za neprůkazný by byla nemístná ohleduplnost, na jehož základě však templáři byli upalováni na hranicích. Brzy jsem zjistil, že od těch dob, kdy na nich uhořeli, houfy hledačů tajemství po nich vytrvale někde pátrají, aniž by měli nějaký důkaz, že ještě existují. Nezdolné vizionářství těchto lidí jen popouzelo mou nevěřičnost a řekl jsem si, že s lovci tajemství nebudu ztrácet čas a budu se držet výhradně dobových pramenů. Templáři byli řád mníšský a rytířský a jako takový jej církev uznávala. Jestliže církev řád zrušila, a k tomu došlo před sedmi sty lety, pak templáři nemohou dnes existovat, a pokud existují, tak to nejsou templáři. Pořídil jsem si kartotéku, bylo v ní na sto knih, nakonec jsem jich však přečetl jenom asi třicet.

S Jacopem Belbem jsem navázal styky právě díky templářům v bistru u Piladeho někdy v sedmdesátém druhém roce, to jsem už psal disertační práci.

)8(

Vzešel jsem ze světla a z bohů, a hle, byl jsem od nich oddělen, ocitl jsem se ve vyhnanství.

(Fragment z Turfá n. M7)

Piladeho bistro bylo tehdy něco jako svobodný přístav, vesmírná hospoda, kde se šílenci z Ophiulka, obléhající Zemi, setkávali s muži z Impéria, hlídajícími na van Allenových pásech, a přitom tu nedocházelo k žádným pranicím. Byl to staříčkový lokál u milánského kanálu Naviglia, se zinkovým pultem a biliárem, kam si místní tramvajáci a řemeslníci zrána chodili na čtvrtku bílého vína. Kolem roku osmašedesátého a v letech následujících Piladeho bistro bylo něco jako Rick's Bar, u jednoho stolu hrál karty stoupenec ultralevicového hnutí s novinářem z kapitalistických novin, který si sem zaskočil na malou whisky těsně před uzávěrkou čísla, když už první kamiony začaly rozvážet Iži vládnoucího politického systému po novinových stáncích. U Piladeho se však i dotyčný novmář cítil jako vykořisťovaný proletář, výrobce nadhodnoty, přikovaný k výrobní lince, na které se montuje ideologie, a od studentů se mu tu dostávalo rozhrěšení.

Mezi jedenáctou a druhou se tu objevovali nakladatelští redaktoři architekti, lokálkáři usilující proniknout do kulturní rubriky, malíři z brerské akademie, pár průměrných spisovatelů a pak studenti jako já.

Bez hlty alkoholu se to neobešlo, starý Pilade si ty své demižony bílého vína nechával pro tramvajáky a vznešenější zákazníky, limonádu Spuma a hořký likér Ramazzotti však nahradil šumivými víny DOC pro demokratické intelektuály a Johnny Waikerem pro revolucionáře. Politické dějiny těch let by šly zobrazit taky jen na přesunu od tuzemské whisky k dvanáctileté ballantině, a pak dokonce až k pivu.

Kvůli novým zákazníkům Pilade však nevyhodil starý biliár, na kterém po léta probíhaly zápasy mezi malíři a tramvajáky, ale vzal ještě do lokálu i pin-ball game, forbes.

Kulička mi ve hře nikdy nevydržela dlouho a zpočátku jsem si říkal, že jsem buď roztržitý, nebo nešikovný. Jak se opravdu věci mají, to jsem zjistil až po létech, když jsem viděl hrát Lorenzu Pellegriniovou. Zpočátku jsem si jí vůbec nevšiml, zaregistroval jsem ji jen díky tomu, že jsem se náhodou podíval tam, kam se díval Belbo.

Belbo měl svůj nenapodobitelný způsob, jak si stoupnout k barovému pultu, budil dojem, že si tam jen zaskočil (přitom to byl už nejmiň deset let jeho pravý domov). Často zasahoval do rozhovorů kolem, u baru nebo u stolků, ať už se mluvilo o čemkoliv, uměl vždycky poznamenat něco, po čem se hned z přítomných vytratilo nadšení. Dokázal zpražít třeba jen tím, že se na něco zeptal. Někdo třeba něco vyprávěl a všechny kolem zaujal, Belbo se však na něho jen díval svýma sivýma, neustále roztěkanýma očima, sklenku držel u kolena, jako by už dávno zapomněl, že ji má v ruce, proto, aby z ní pil, a najednou se zeptal: „To jako opravdu?“ Nebo: „Že by tohle řekl?“ Neumím si vysvětlit proč, v tom okamžiku však všichni včetně vyprávěče jako jeden muž začali pochybovat o tom, co právě vyslechli. Možná právě svým piemontským přízvukem měnil každé své tvrzení v otázku a otázku ve výsměch. Piemontské bylo na Belbovi i to, že se při řeči nedíval nikomu do očí, ne však proto, že by se vyhýbal cizímu pohledu, Belbův pohled cizí názor neodmítal. Spíš se jen rozhlížel kolem sebe, dokud se upřeně nezadíval někam, kde jako by se kupodivu sbíhaly rovnoběžky, a ostatní pak měli nejednou dojem, že tupě zírají zrovna tam, kde nebylo nic, co by za to stálo.

Nebylo to však jen v pohledu. Pohybem, jediným povzdechem dokázal člověka přemístit někam docela jinam. Myslím tím, že když se dejme tomu ze všech sil někdo snažil dokázat, že Kant završil Kopernikem zahájený převrat v moderní filozofii a vložil do toho tvrzení celé své srdce, Belbo, jak seděl před tebou, se najednou zahleděl na své ruce v klíně nebo na koleno, přivřel oči a nasadil ten svůj etruský úsměv, pár vteřin s otevřenou pusou civěl do stropu a pak jen

jako by mimochodem pronesl: „Ten Kant teda ale opravdu...“ Někdy třeba i ostřeji zaútočil na transcendentální idealismus: „To bych rád věděl, jestli v tom opravdu chtěl nadělat takový zmatek...“ Pak se zatvářil povzbudivě, jako kdyby něco nepatřičného neprovedl on, ale jeho protějšek, a vybídl ho: „Ale jen to řekněte, určitě na tom něco bude... Něco, co... Takový hlupák to zas nebyl.“

Někdy se velice rozčilil, a to pak reagoval neuváženě. Jelikož ho však dokázala rozčilit zase jen něčí neuváženost, odbylo se to tak, že ta jeho neuváženost, uměle vyvolaná, na něm nebyla znát, nepronikla z něho navenek, a když, tak jen nepatrně. To pak svíral rty, obracel oči k nebi, díval se do země, nakláněl hlavu k levému rameni a nakonec pokaždé pronesl: „Odšpuntuj se.“ Pokud to piemontské rčení někdo neznal, byl ochoten vysvětlit je: „To se říká, když se někdo nafukuje. Dá se předpokládat, že se v tom fyzicky ne zcela přirozeném stavu udržuje díky tomu, že má v zadku zátku. Stačí ji vytáhnout, a je z něho zas normální člověk.“

Jeho zásahy do hovoru vyvolávaly v přítomných pocit naprosté marnosti všeho, a to mě okouzlovalo. Bral jsem si z toho však špatné ponaučení, byl to pro mě vzor svrchovaného pohrdání banalitou cizích pravd. Teprve teď, když jsem nejen odhalil Abulafiovo tajemství, ale nakonec nakoukl i do Belbovy duše, je mi jasné, že co jsem bral jako životní rozčarování, ze kterého jsem si učinil životní princip, to pro něho byla pouze jedna z podob melancholie. Za tím jeho potlačovaným intelektuálním libertinstvím se skrývala zoufalá žízeň po absolutnu. Na první pohled se to nedalo jen tak zjistit, protože chvíle útěku někam jinam, váhání a odstupu vyvažoval okamžiky hovornosti, kdy se bavil tím, že s bujarou nevírou vyráběl tvrzení, která se navzájem vylučovala. Tak s Diotallevim třeba dávali dohromady příručky nemožností, světy vzhůru nohama, bibliografické teratologie. A právě ta jeho nadšená výřečnost, se kterou budoval svou rabelaisovskou Sorbonnu, způsobila, že nikdy nikomu nedošlo, jak trpí kvůli svému vyhoštění z fakulty teologie, samozřejmě té opravdové.

Došlo mi to, teprve když jsem sám její adresu vymazal, on ji však ztratil a nepřestal se kvůli tomu trápit.

V Abulafiových files jsem přišel na spoustu stránek z jakéhosi deníku, který Belbo svěřil disketám v domněni, že tím nezrazuje svou tolikrát připomenutou zásadu, že zůstane pouhým divákem světa. Některé nesou staříčké datum, určité to budou texty z mladších let, které chtěl mít zaznamenané buď ze stesku po minulosti, nebo proto, že je chtěl znova zařadit do oběhu. Další už pocházejí z posledních let, kdy měl k ruce Abulafiu. Psal, jako by to byla nějaká mechanická hra, zamýšlel se nad vlastními chybami, namlouval si, že jeho psaní není žádná „tvorba“, protože ta buď nevede nikam, nebo k omylu, vždycky však vzniká z lásky k osobě, kterou nikdy nejsme my sami. Belbo si to sice neuvědomil, ale nakonec pomalu přece jen přešel na druhou stranu. Začal tvořit, a bylo by pro něho mnohem lepší, kdyby to nedělal: jeho nadšení Plánem se zrodilo právě z potřeby psát Knihu, i kdyby se skládala jen ze samých výstředních, zběsilých a úmyslných omylu. Dokud zůstáváš uzavřený ve svém prázdnu, můžeš se domnívat, že jsi ve styku s Jedním, ale jakmile jednou začneš hníst hlínu, třeba i tu elektronickou, je z tebe rázem stvořitel, a kdo se odhodlá stvořit svět, ten se už zapletl s omylem a zlem.

Filename: Tři ženy a jedno srdce...

Je tomu tak: Toutes les femmes⁴⁷ que j'ai rencontrées se dressent aux horizons — avec les geste piteux et les regards tristes des sémaphores sous la pluie...

Míříš vysoko, Belbo. První láska. Přesvatá Panenka Maria. Maminka zpívá, drží mě v náruči, jako by mě houpala, když to už nepotřebuju, ale chci po ní, aby mi zpívala miloval jsem její hlas a levandulovou vůni řader: ó královno božího ráje — přečistá, překrásná — zdrávas, ó dcero, nevěsto, děvečko — zdrávas, matko Vykupitele.

Samozřejmě: první žena mého života nebyla moje — nebyla vlastně per definitionem ničí. Rázem jsem se zamiloval do jediné ženy která byla s to dělat všechno beze mne.

Pak Marilena (Marylena? Mary Lena?). Lyricky vyličit západ slunce, zlatý vlas, velkou modrou mašli, já stojím s nosem nahoru před lavičkou, ona si vykračuje po opěradle, kývá rozpraženými rukama, aby udržela rovnováhu (rozkoší se mi svírá srdce), sukýnka jí lehounce povlává kolem růžových stehů. Nahoře, nedosažitelná.

Náčrt: téhož dne večer matka dětským zášypem ošetřuje růžové tělíčko mé sestry, ptám se, kdy už jí konečně naroste ptáček, matka mi odhalí že děvčátkům ptáček nenaroste nikdy, zůstanou, jak jsou. Znova rázem vidím Mary Lenu a její bílé kalhotky, jak byly vidět pod povlávající blankytnou sukýnkou, a je mi jasné, že je blond a nafoukaná a nepřístupná, protože je jiná než já. Vztah mezi námi není možný, patří k jiné rase.

Třetí žena ihned ztracená v propasti, do které se propadla. Zrovna teď ve spánku umřela, bledá Ofélie zasypaná květinami ve své panenské rakvi, jak kněz odřikává modlitby za zesnulé, zničehonic se na katafalku postaví, podmačená, bílá, mstivá, hrozí prstem, říká hrobovým hlasem: „Otče, za mě se nemodlete. Dnes v noci jsem před usnutím měla hříšnou myšlenku jedinou v celém mém životě, a teď jsem navždy ztracená.“ Najít knížku od prvního přijímání. Byla v ní ta ilustrace, nebo jsem si všechno vymyslel? Jak umírala, určitě myslela na mě, ta hříšná myšlenka, to jsem byl já, jak jsem toužil po Mary Leně, nedotknutelné, protože patřila k jiné rase a měla jiný osud. To já nesu vinu za její zatracení, za zatracení všech, kdož se zatracují, pokud ovšem neměli tři ženy: trest za to, že je chtěli.

O první přijdu, protože je v ráji, o druhou, protože v očistci závidí klukům penis, který nikdy mít nebude, o třetí, protože je v pekle. Teologicky to sedí. A už je to taky zapsané.

Pak je tu však příběh s Cecílií a Cecílie je ještě na světě. Myslel jsem na ni před usnutím, šel jsem na kopec, do statku pro mléko a jak partyzáni stříleli z protějščího vršku na zátaras na silnici, viděl jsem se, jak ji běžím zachránit, zbavit ji houfu černých darebáků, kteří se za ní ženou s namířenými samopaly... Je víc blond než Mary Lena, vzrušuje víc než děvče z rakve je čistší a spíš děvečka než panna. Cecílie živá a dostupná, stačilo málo, a mohl jsem s ní promluvit,

nepochyboval jsem, že by bytost jako jsem já, mohla milovat, a jednu taky milovala, jmenoval se Papi, blond vlasy se mu ježily na malé hlavičce, byl o rok starší než já a měl saxofon. A já ani trumpetu. Nikdy jsem je neviděl pohromadě, u salesiánů do sebe všichni šťouchali lokty, uchechtávali se a říkali, že spolu něco mají. Určitě lhali, ti mřňaví křupanci, chlípni jak kozli. Chtěli mi namluvit, že je (Mary Lena Cecilie nevěsta a děvečka) tak přístupná, že do ní už někdo dokonce vstoupil. V každém případě — což je čtvrtý případ — jsem já byl mimo. Dal by se o něčem takovém napsat román? Měl bych možná napsat román o ženách, jimž se vyhýbám protože jsem je mohl mít. Nebo bych je býval mohl mít. Což je vlastně jedno. Zkrátka když člověk ani neví o jaký příběh vlastně jde, tak udělá líp, když bude korigovat filozofická pojednání.

9)

V pravé ruce držel pozlacenou trubku.

(Johann Valentin Andreae, Die Chymische Hochzeit
des Christian Rosencreutz, Strassburg, Zetzner, 1616, 1)

V tomto file je zmínka o trubce. V sobotu v kabinetě periskopu jsem ještě nevěděl, jak je to důležitá okolnost. Měl jsem k dispozici jen jednu okrajovou zmínku. Jak se v Garamondu vlekla nekonečná odpoledne, znuděný Belbo odtrhl občas oči od rukopisu a pokusil se zabavit i mě, seděl jsem proti němu a pokoušel se vyrobit grafické zrcadlo ze starých rytin Světové výstavy, a dal k lepšímu nějakou vzpomínku — jakmile si však všiml, že ho beru vážně, spustil oponu. Vzpomínal na vlastní minulost, bral ji však jako exemplum, aby se ztrestal za bůhvíjakou marnivost. „Povídám, že jsem moc zvědavý, jak tohle všechno skončí,“ ozval se jednou.

„Chcete tím říci, že světlo západu pohasíná?“

„Může snad světlo pohasínat někde jinde? Myslíte? To ne, měl jsem na mysli lidi, co píšou knihy. Třetí rukopis během týdne, jeden o byzantském právu, druhý o Finis Austriae a třetí o Baffových sonetech. Každý pes jiná ves, ne?“

„To bych řekl.“

„A co byste tedy řekl tomu, že se ve všech na určitém místě objevuje Touha a Objekt lásky. To je dnes prostě móda. U Baffa bych to ještě pochopil, ale v byzantském právu...“

„Tak to směte ze stolu.“

„To nejde. Jednak ty spisy subvencuje ve všech směrech CNR, a pak nejsou zas tak marné. Nanejvýš si autory zavolám a požádám je, aby to vyškrtili. Můžou na tom jen vydělat.“

„O jaký objekt lásky může v byzantském právu jít?“

„Jak jej vpašovat do textu, na to se vždycky nějaký způsob najde. Pokud v byzantském právu nějaký objekt lásky byl, pak to určitě není ten, na který dotyčný autor přišel. Ten pravý to totiž není nikdy.“

„Je vůbec nějaký pravý?“

„Je, a sice ten, který za pravý považuješ. Jednou, bylo mi tak pět šest let, jsem měl sen, že mám trumpetu. Pozlacenou. Znáte přece ty sny, kdy člověk cítí, že v žilách nemá krev, ale med, je to taková ta noční poluce, jakou mívají kluci. Myslím, že v životě jsem potom už nikdy nebyl tak šťastný jako v tom snu. Víc určitě ne. Při probuzení jsem pochopitelně zjistil, že žádnou trumpetu nemám, a bulil jsem jak telátko. Probrečel jsem celý den. Ten předválečný svět, bylo to někdy v osmatřicátém, byl opravdu chudíčký. Kdybych měl syna a ten byl zoufalý jako tehdy já, řekl bych mu, nic si z toho nedělej, trumpetu ti koupím — byla to hračka, tolik to přece stát nemohlo. Mé rodiče to tehdy ale ani nenapadlo. Utrácet, to tehdy nebylo jen tak. A nebylo jen tak ani vychovat děti, aby nemusely mít všechno, čeho se jim zachce. Nemám rád zelňačku, říkával jsem doma, a byla to pravda, že zeli v polévce se mi opravdu zvedá žaludek. Neřekli mi, nic si z toho nedělej, dnes polévku vynech, vezmi si jen hlavní jídlo (chudí jsme nebyli, mívali jsme dva chody a ovoce). Nic takového, budeš jist, co je na stole. Nanejvýš babička mi začala zeli vybírat lžičkou z talíře, žízalku po žízalce, sliz po slizu, otec kupodivu nic nenamítal, a pak jsem ji ale sníst musel, bez toho zeli byla ještě odpornější než s ním.“

„A co ta trumpetu?“

Váhavě se po mně podíval: „Co vás na té trumpetě tak zajímá?“

„Co by mě na ní mělo zajímat? Zmínil jste se o ní v souvislosti s objektem lásky, který nakonec nikdy není ten pravý...“

„Trumpeta... Večer k nám přišli strejda s tetičkou z + + +, byli bezdětní a mě měli ze všech synovců a neteří nejradši.

Přistihli mě, jak brečím nad tou neexistující trumpetou, a prý to všechno napraví, na druhý den půjdeme do obchodního domu Upim, kde je hraček spousta, prostě nádhera, a tam si vyberu trumpetu, jakou budu chtít. V noci jsem oka nezamhouřil a celé dopoledne se mnou nebylo k vydržení. Odpoledne jsme vyrazili do Upimu a tam jsme našli tři typy trumpet, pokud jich nebylo víc, z plechu, ale mně připadaly jako mosazné instrumenty z mystické zátoky před jevištěm. Byla tam polnice, snížcový trombón a pak jakási trumpetu, měla náustek, ale klapky jako saxofon. Nevěděl jsem, co si mám vybrat, a asi mi to trvalo moc dlouho. Chtěl jsem je všechny tři a zdálo se, že nechci ani jednu. Přitom se asi strejda s tetou koukli, nač ty nástroje přijdou. Lakomí nebyli, měl jsem však stejně dojem, že cenově nejvýhodnější jim připadal bakelitový klarinet, černý se stříbrnými klapkami. „Nechtěl bys radši tohle?“ zeptali se mě. Vyzkoušel jsem si jej, bečel docela slušně, honem se mě snažili přesvědčit, že je moc pěkný, já jsem si to však už uměl přebrat a bylo mi jasné, že strejda s tetou chtějí, abych si jej vybral, protože stojí málo, trumpetu by je asi přišla na velké peníze a do velkých obětí jsem je nutit nechtěl. Doma mi vtloukali do hlavy, že když mi někdo dává něco, co se mi zamlouvá, musím ze sebe hned vyklopit, že nic nechci a že stejně děkuju, a to ne jenom jednou, nesmím říkat nechci a natahovat přitom ruku, musím dárce nechat, aby na mě naléhal a prosil mě. Takže jsem strýci a tetě řekl, že bych tu trumpetu ani nechtěl, a že kdyby klarinet vyhovoval jim, tak že bude vyhovovat i mně. Pokukoval jsem po nich a doufal jsem, že mě začnou přemlouvat.

Nepřemlouvali, oba jsou už na slávě boží. Jsou prý moc rádi, že mi ten klarinet, zvláště když jsem si ho sám vybral, mohou koupit. Zpátky už to vzít nešlo. Dostal jsem od nich klarinet.“

Podezřívavě se po mně podíval: „Chtěl byste vědět, jestli se mi potom ještě zdávalo o trumpetě?“

„To ne,“ odpověděl jsem mu, „rád bych se dozvěděl, co vlastně byl ten váš objekt lásky.“

„Ach tak,“ řekl a začal znovu listovat v rukopise. „Tak vidíte, ani vy se bez objektu lásky neobejdete. S tím se dá dělat cokoliv, co se vám zrovna hodí. Jenže... A co kdybych si býval vybral trumpetu? Byl bych pak opravdu šťastný? Co vy na to, Casaubone?“

„Pak by se vám třeba zas zdávalo o klarinetu.“

„To ne,“ uzavřel suše. „Ten klarinet jsem jenom měl. A myslím, že jsem si na něj ani jednou nezahrál.“

„Ve snu, nebo ve skutečnosti?“

„Ve skutečnosti,“ odslabikoval s důrazem, a já jsem si nevím proč připadal jak šašek.

)10(

A konečně z vinum se kabalisticky neodvodí nic než VIS

NUMerorum, od kterýchžto čísel tato magie odvisí.

(Cesare della Riviera, Magický svět hrdinů, Mantova, Osanna, 1603, str. 65-66).

Byla však řeč o mém prvním setkání s Belbem. Znali jsme se od vidění, u Piladeho jsme spolu občas prohodili pár vět, moc jsem toho však o něm nevěděl, jenom že pracuje v nakladatelství Garamond, pár knih odtamtud se mi při studiu dostalo do ruky. Bylo to nakladatelství nevelké, ale seriózní. Studenta, který zrovna dopisuje disertační práci, redaktor kulturně založeného nakladatelství nutně musí přitahovat, o tom není pochyb.

„A co vlastně děláte vy?“ zeptal se mě jednou večer, oba jsme se opírali vzadu o roh zinkového pultu a za námi se tísnil hlouček, jaký se seje jen při významných příležitostech. Byla to doba, kdy si všichni tykali, studenti profesorům a profesori studentům. O návštěvnících u Piladeho nemluvě: „Pozvi mě na skleničku,“ říkal student v zelené bundě šéfredaktorovi velkého deníku. Vypadalo to tu jako v Petrohradě v dobách mladého Šklovského. S tím rozdílem, že to tu bylo samý Majakovskij, a žádný Živago. Belbo se tomu všeobecnému tykání nijak nebránil, bylo však hned znát, že tím pohrdá. Tykal, aby dokázal, že na hrubý pytel patří hrubá záplata, dával však přitom najevo, že dovolit si k někomu důvěrnost a být s někým v důvěrném vztahu je velký, ne-li přímo propastný rozdíl. Aby opravdu přátelsky nebo přezíravě tykal, to se stalo málokdy a taky málokomu, jen Diotallevimu a několika ženám. Koho si vážil, aniž by ho dlouho znal, tomu vykal. Platilo to po celou dobu, co jsme spolu pracovali, a já jsem si té výsady velice vážil.

„A čím se zabýváte vy?“ zeptal se mě, teď už vím, že přátelsky.

„V životě, nebo na divadle?“ zeptal jsem se a ukázal na jeviště kolem sebe.

„V životě.“

„Studuji.“

„Jste zapsaný na vysoké škole, nebo studujete?“

„Asi tomu nebudete věřit, ale jedno nevylučuje druhé. Dopisuji disertační práci o templářích.“

„To vám nezávidím,“ řekl. „Není to spíš pro nějakého blázna?“

„Já se zabývám templáři historickým. Dokumenty z procesu. Ale co vy máte proti templářům?“

„Pracuji v nakladatelství a tam chodí jak lidé moudří, tak blázni. Redaktor je tam od toho, aby blázna poznal na první pohled. Když na mě někdo přijde s templáři, tak je to skoro vždycky blázen.“

„To mi nemusíte povídat. Jejich jméno je legie. Všichni blázni se však nezabývají templáři. Jak poznáte ty ostatní?“

„To je věc praxe. Jste ještě mladý, hned vám to vysvětlím. Mimochodem, jak se jmenujete?“

„Casaubon.“

„Nejmenuje se tak jedna postava z románu Middlemarch?“

„To nevím. V každém případě to byl renesanční filolog, aspoň mám ten dojem. Příbuzní však nejsme.“

„Co není, může být. Napijete se ještě? Dvakrát, Pilade, děkuji. Takže. Na světě jsou kreténi, blbci, hlupáci, blázni.“

„Nezapomněl jste na někoho?“

„Zapomněl. Na nás dva. Nebo, abych vás neurazil, na sebe. Zkrátka stačí se pořádně rozhlédnout kolem sebe a je jasné, že do některé z těch příhrádek patří každý z nás. Každý z nás je občas kretén, blbec, hlupák nebo blázen. Normální člověk bude asi ten, kdo v rozumné míře v sobě všechny tyto ideální typy spojuje.“

„Idealtypen.“

„Přesně tak. Umíte i německy?“

„Jen abych si mohl přečíst bibliografii.“

„Kdo za mých časů uměl německy, ten už nemusel studovat. Trávil život tím, že uměl německy. Dnes tomu tak asi bude s čínštinou.“

„Tu zas tak neumím, takže přece jen budu muset dál studovat. Vrat'me se však k té vaší typologii. Kam patří génius, dejme tomu Einstein?“

„Génius je ten, kdo jednu složku závratně rozvine a živí ji těmi ostatními.“ Napil se. Pak řekl: „Dobrý večer, krasavice. Nepokusila ses zas o sebevraždu?“

„Kdepak,“ odpověděla žena, jak šla kolem. „Teď už žiju v kolektivu.“

„To je ono,“ pochválil ji Belbo. Pak se zase obrátil ke mně: „Kolektivní sebevraždy se přece taky páchají, ne?“

„Ale co blázni?“

„Doufám, že mou teorii neberete doslova a nevěříte jí. Já přece nestavím vesmír do latě. Říkám jen, co to je blázen z

hlediska nakladatelského. Je to teorie ad hoc, jasné?“

„Jasně. Teď je ale řada na mně.“

„Jasně. Pilade, buď tak hodný, mň ledu. Jinak to hned stoupá do hlavy. Takže. Kretén, ten nemluví, jen slintá, je trvale v křeči. Plácne si zmrzlinu na čelo, má nekoordinované pohyby. Projde turniketem v protisměru.“

„Jak to dokáže?“

„Kretén je kretén, prostě se mu to povede. Kretén nás nezajímá, je hned k poznání a do nakladatelství nechodí. Nechme ho tam, kde je.“

„Dobře.“

„S blbcem je to složitější. To je otázka společenské etikety. Blbec mluví o tom, co je vedle sklenice.“

„Jak to myslíte?“

„Takhle.“ Ukazovákem ukázal do desky stolu, vedle své sklenice. „Chce mluvit o tom, co je ve sklenici, ale mluví o tom, co je vedle. Jinak řečeno dopouští se nejapností, muže, kterému utekla žena, se třeba zeptá, jak se daří jeho krásné paní. Je to teď jasné?“

„Je. Pár jich znám.“

„Blbec je velice žádaný, zvláště při společenských zábavách. Dokáže všechny přivést do rozpaků, to je pravda, ale na druhé straně je zas o čem mluvit. Pozitivní podobou blbce je diplomat. Mluví o tom, co je mimo sklenici, dopustí-li se nejapnosti někdo jiný, snaží se tak odvést pozornost jinam. Nás však nezajímá, není to tvůrčí člověk, všechno jen pořád předělává, a proto taky do nakladatelství rukopisy nenosí. Blbec netvrdí, že kočka štěká, mluví o kočce, když si ostatní povídají o psu. Plete si pravidla konverzace a dokonalý je tehdy, když se splete tak, jak je třeba. Bude asi už na vyhynutí, je to zástupce výrazně buržoazních ctností. K životu nezbytně potřebuje něco, jako byl salon u Verdurinových nebo rovnou Guermantovy. Čtete vy studenti vůbec ještě tyhle knihy?“

„Já ano.“

„Blbec byl Joachim Murat. Při přehlídce svých důstojníků narazil na Martiničana ověšeného medailemi. „Vous etes negre“ zeptal se ho. A důstojník odpověděl! „Oui, mon général!“ A Murat: „Bravo, bravo, continuez!“ A tak podobně. Sledujete mě? Promiňte, dnes ale zapíjím životní rozhodnutí, přestal jsem pít. Další? Neodpovídejte, udělal byste ze mě viníka. Pilade!“

„A hlupák?“

„Už jdu na to. Hlupák se nedopouští prohřešků v chování. Dopouští se prohřešků a chyb při uvažování. Hlupák je ten, kdo tvrdí, že všichni psi jsou domácí zvířata, a všichni psi že štěkají, protože kočky jsou taky domácí zvířata a proto taky štěkají. Nebo že všichni Athénané jsou smrtelní a všichni obyvatelé Pirea jsou smrtelní, takže všichni obyvatelé Pirea jsou Athénané.“

„Což je pravda.“

„Je, ale jen náhodou. Hlupák může říct něco správného, ale z nesprávných důvodů.“

„Může se tvrdit něco nesprávného, jsou-li k tomu správné důvody.“

„To bych řekl. K čemu by pak byla ta dřina, na jakou člověka přijde rozumné chování?“

„Všechny velké antropomorfní opice vznikly z nižších forem života, lidé vznikli z nižších forem života, všichni lidé jsou tudíž velké antropomorfní opice.“

„To by šlo. Tím jsme se ocitli v místě, ze kterého se dá tušit, že něco neklape, zbývá už jenom dokázat co a proč, a to není jen tak. Hlupák je zákeřný. Blbec se pozná na první pohled (o kreténovi nemluvě), hlupák však uvažuje skoro jako my, rozdíl je skoro nepostřehnutelný. Je to mistr paralogismů. Pro nakladatelského redaktora není před nimi úniku, zaberou mu spoustu času. Hlupákům vychází spousta knih, protože na první pohled působí přesvědčivě. A redaktor taky není od toho aby zjišťoval, kdo hlupák je a kdo není. Nedělá se to ani v akademii věd, proč by se tím mělo zabývat nakladatelství?“

„Nezabývá se tím ani filozofie. Ontologický argument svatého Anselma je přece velice hloupý. Bůh existuje, protože na něho mohu myslet jako na bytost, která je obdařena všemi dokonalostmi včetně existence. Plete si existenci myšlenou s existencí skutečnou.“

„Jistě, ale Gaunilone jeho tezi stejně hloupě vyvrací. Na ostrov v moři mohu myslet, i když tam ten ostrov není. Plete si náhodnost s nezbytností.“

„Závod v tom, kde je hloupější.“

„Jistě, a pámbu z toho má legraci. Čeho všeho bylo třeba, jen aby se dokázalo, že Anselme a Gaunilone jsou hlupáci! Opravdu vznešený cíl pro stvoření, ba co dím, pro sám čin, jenž Boha předpokládá. Všechno pro odhalení kosmické hlouposti!“

„Jsme obklopeni hlupáky.“

„Není úniku. Mimo vás a mě jsou všichni hlupáci.“

„Pardon, vlastně jen mimo vás.“

„Mám dojem, že s tím souvisí Gödelův důkaz.“

„To nevím, jsem kretén, Pilade!“

„Teď je ale řada na mně!“

„Pak to vezmeme napůl. Epimenides z Kréty tvrdí, že všichni Kréťané jsou lháři. Sám je z Kréty a Kréťany dobře zná, takže to musí být pravda.“

„Tak tohle je opravdu hloupé.“

„Svatý Pavel. Dopis Titom. A teď: všichni, kdož se domnívají, že Epimenides je lhář, nemohou než věřit Kréťanům, jelikož ale Kréťané Kréťanům nevěří, žádný Kréťan si nemyslí, že Epimenides je lhář.“

„To hloupé je, nebo není?“

„To si rozhodněte sám. Řekl jsem vám, že určit, kdo hlupák je a kdo není, je těžké. Hlupák může klidně taky dostat Nobelovu cenu.“

„Dovolte mi na chvíličku se zamyslet... Někteří z těch, kdož nevěří, že Bůh stvořil svět za sedm dnů, nejsou fundamentalisté, někteří fundamentalisté však věří, že Bůh svět za sedm dnů stvořil, proto nikdo, kdo nevěří, že Bůh stvořil svět za sedm dnů, není fundamentalista. Je to hloupé, nebo ne?“

„Bože můj — to je otázka na ostří nože... Nevím. Co si o tom myslíte vy?“

„Hloupé by to bylo, i kdyby to byla pravda. Porušuje to jeden ze zákonů sylogismu. Na základě dvou zvláštností není možné učinit obecný závěr.“

„A co kdybyste hlupák byl vy?“

„Pak bych byl v dobré a starobylé společnosti.“

„Jistě, hloupost nás obklopuje. Hlupáci však třeba mají jiný logický systém než my a naše hloupost je jejich moudrostí. Dějiny logiky, to je v podstatě úsilí vytvořit přijatelnou definici hlouposti. Obrovský úkol. Každý velký myslitel je něčím hlupák.“

„Myšlenka jako definitivní výraz hlouposti.“

„Tak to zas ne. Hloupost nějaké myšlenky je vlastně nedůslednost myšlenky jiné.“

„Hluboký postřeh. Jsou dvě, Pilade za chvíli zavře a my jsme se ještě nedostali k bláznům.“

„Už jsem u nich. Blázen se pozná na první pohled. Je to hlupák co nezná žádné figle. Hlupák se snaží svou tezi dokázat, logiku má sice pochybenou, ale má ji. Blázen se naopak nestará, aby vůbec nějakou měl, postupuje s pomocí zkratů. Pro něho zkrátka všechno dokazuje všechno. Má svou fixní ideu a všechno, načež přijde, se mu hodí k tomu, aby mu ji potvrdilo. Blázen se pozná podle toho, že nebere na vědomí nutnost důkazu a že je neustále ochoten všude nacházet zdroj osvětlení. A bude vám to možná připadat divné, ale dříve či později se vytasí s templáři.“

„Každý?“

„Najdou se i blázni bez templářů, ale blázni s templáři jsou nejzákeřnější. Nejsou hned k poznání, zdá se, že mluví docela normálně, a pak najednou...“ Naznačil, že by chtěl další whisky, rozmyslel si to však a řekl, že bude platit. „Ale když už jsme u těch templářů: před několika dny mi nějaký člověk nechal v redakci rukopis o templářích. Bude to asi blázen, ale s lidskou tváří. Rukopis začíná normálně. Nechtěl byste se na něj mrknout?“

„Velice rád. Třeba tam najdu něco, co mi k něčemu bude.“

„Nemyslím. Ale máte-li volnou chvíli, zaskočte. Ulice Sincero Renato 1. Bude to ku prospěchu spíš mně než vám. Uvidíte, jestli to k něčemu je nebo není.“

„Proč mi tak důvěřujete?“

„Odkud víte, že vám důvěřuji? Ale když přijdete, tak budu. Důvěřuji zvědavosti.“

Vešel nějaký student, tvářil se velice rozčileně. „Soudruzi, u kanálu jsou fašisti vyzbrojení řetězy!“

„Od toho máme klacky“, řekl mladík s tatarskými kníry, co mi vyhrožoval kvůli Leninovi. „Jdeme, soudruzi!“ A v tu ránu byli do jednoho venku.

„Co bude? Jdeme taky? zeptal jsem se provinile. „Kam bychom chodili“, řekl Belbo. „Ty poplachy vyhlašuje Pilade, aby vyklidil lokál. Na to, že mám dnes za sebou první večer, co jsem přestal pít, se cítím rlejak nesvůj. Bude to asi abstenenční krize. Nic z toho, co jsem vám řekl, včetně toho, co říkám teď, není pravda. Dobrou noc, Casaubone.“

)11(

Jeho sterilita byla nekonečná. Podílela se na extázi.

(E. M. Cioran, *Le mauvais démiurge* 50, Paris, Gallimard, 1969, Pensées étranlées)

Povídání u Piladeho mi z Belba odhalilo vnějšek. Dobrý pozorovatel by býval mohl vycítit, že jeho jízlivost se zakládá na melancholii. Nechci tvrdit, že by to byla maska. Maska, to byly možná spíš důvěrné záležitosti, které potají psal. Veřejně provozovaná jízlivost byla výrazem jeho melancholie opravdovější, kterou se snažil sám přes sebou utajit tak, že z ní dělal melancholii strojenou.

Mám tu teď před sebou file, ve kterém se v podstatě pokoušel udělat román z toho, co mi o svém povolání pověděl druhý den po našem rozhovoru v nakladatelství Garamond. Nacházím v tom textu jeho akribii, zaujetí, zklamání redaktora, který za sebe nechává psát někoho jiného, nikdy nerealizovanou touhu po tvůrčí činnosti, morální důslednost, která ho přiměla trestat se za to, že touží po něčem, o čem si není jist, že na to má právo, a to tak, že z té touhy udělá laciný barvotisk. V životě jsem nepotkal druhého člověka, který by se uměl litovat a přitom sám sebou kvůli tomu tak pohrdat.

Filename: Konopný Jim

Zítřka se setkat s mladým Cintim.

1. Pěkná monografie, důsledná, možná až moc akademická.
2. Nejgeniálnější je srovnání Catulla, poetae novi a současných avantgard v závěru.
3. Proč by to nemohl být úvod?
4. Přesvědčit ho o tom. Odpoví, že podobné ztřeštěnosti ve filologicky pojaté edici nemají místo. Podléhá svému profesorovi, riskuje, že přijde o jeho předmluvu a zničí si kariéru. Skvělá myšlenka uložená na posledních dvou stránkách projde bez povšimnutí, jenže kdyby byla na začátku, tak by se univerzitní profesori mohli zlobit.
5. Stačilo by však vysázet to kurzívou, jako zevrubné pojednání, nedělat z toho výsledek celého výzkumu, domněnka

pak zůstane domněnkou a serióznost celé práce nebude zpochybněna. Získá si tím čtenáře, který pak bude knihu brát úplně jinak.

Vedu ho však opravdu k tomu aby ze sebe shodil zbytečnou zátěž, nebo jen jeho prostřednictvím píšu vlastní knihu? Proměnit knihu s pomocí dvou slov. Být jak Demiurg přítomen v cizím díle. Místo hnětení měkké hlíny bušit do hlíny ztvrdlé kterou už je socha. Mojžíš, stačí správně uhodit kladívkem ná dláto, a promluví.

Přijmout Viléma S.

— Přečetl jsem si vaši práci, není to špatné. Je v ní napětí, fantazie, je dramatická. To je vaše první dílo?

— Není, jednu tragédii jsem už napsal, příběh veronských milenců, kteří...

— Popovídejme si radši o této práci, pane S. říkal jsem si proč jste umístil děj do Francie. Proč ne do Dánska? Nebo jinam tak moc by to zas nechtělo, stačilo by změnit pár jmen ze zámku Chalonssur-Marne udělat třeba Elsinor... Jde totiž o to, že v severském protestantském prostředí, ve stínu Kierkegaardově všechno to existenciální napětí...

— Máte asi pravdu.

— Jsem o tom přesvědčen. A pak by vaše práce potřebovala trochu probrat z hlediska kompozice, přejet to jako když holič občas cvakne nůžkami, než vám za hlavu nastříčí zrcadlo... Tak třeba ten přízrak otce. Proč ho dávat až na konec? Já bych ho dal hned na začátek. Otcovská výstraha by vedla mladičkého prince od začátku do konfliktu s matkou.

— Připadá mi to jako dobrý nápad, stačilo by vlastně přemístit jeden výjev.

— Právě. A pak ještě ten styl. Vezměme si nějaký úryvek, jakýkoliv, třeba tady, jak ten mládenec na proscéniu medituje o činnosti a nečinnosti. Je to pěkné, opravdu ale podle mě málo nervní. Jednat, nebo nejednat? Tak zní má úzkostiplná otázka! Mám snášet ústrky nevlídného osudu, nebo... Proč by ta otázka měla být úzkostiplná? Já bych ho nechal říct něco, jako to je otázka problém, chápejte ne jeho osobní ale aby to byla základní otázka lidské existence. Volba mezi bytím a nebytím, abych tak řekl...

Zabydlit svět svými dítky, která ponesou cizí jména, a nikdo se nikdy nedozví, že jsou vlastně tvoje. Něco jako být Bohem v civilu. Jsi Bůh, ale chodíš si po městě, slyšíš lidi co o tobě říkají. Bůh sem, Bůh tam, tenhle vesmír to je zázrak, jaká elegance tahle zemská tíže a ty se usmíváš pod vousy, (chtělo by to falešný plnovous vlastně ne radši žádné vousy, podle nich by každý Pánabohá hned poznal), a v duchu si říkáš (solipsismus Boha, to je prostě drama): Jsem to já a nikdo to neví. Někdo do tebe na ulici vrazí, možná ti i vynadá, a ty se jen pokorně omluvíš, promiňte, a jdeš dál, jsi přece Bůh, stačilo by ti lusknout prsty, a ze světa by byla hromádka popela. Tvá moc je však tak velká že si můžeš dovolit být hodný.

Román o Bohu na zapřenou. Je to marné, jestli to napadlo mě, určitě na to přišel už někdo přede mnou.

Variantu. Jsi autor, neznáš ještě svou vlastní velikost, ta, kterou jsi miloval, tě opustila, život pro tebe ztratil smysl, abys zapomněl, nalodíš se na Titanic a ztroskotáš v Jižních mořích, najde tě (mimo tebe se nikdo nezachránil) piroga plná domorodců a dlouhá léta, aniž bys o sobě někomu podal zprávu, prožiješ na ostrově obydleném Papuánci, děvčata ti zpívají teskné písně a pod věnci květů pua pohupují nadry. Začínáš si zvykat, říkají ti Jim, a jak je tu zvykem, děvče s jantarovou pleť jednou večer vklouzne do tvé chýše a řekne ti: „Já tvoje, já s tebou.“ Je to milé ležet večer na verandě, dívat se na Jižní kříž a nechat se hladit po čele.

Tvůj život, to je střídání úsvitů a západů slunce, jinak nic nebereš na vědomí. Jednoho dne se objeví motorový člun s Holanďany, dozvíš se, že mezitím uběhlo deset let, mohl bys s nimi odplout, ale nechce se ti, radši směňuješ kokosové ořechy za potraviny, slíbíš jim, že se jim budeš starat o konopí, domorodci pro tebe pracují, opeplouváš ostrůvky, pro všechny jsi prostě Konopný Jim. Portugalský dobrodruh propadlý alkoholu s tebou spolupracuje a přestane pít, maharádžovi z Bruneje radíš při výpravě proti říčním Dajakům, povede se ti dát do pořádku staré dělo z dob sultána Tippa Sahiba, které se nabíjí hřebíky, cvičíš oddíl věrných Malajců se zuby černými od betelu. Při jedné srážce u Korálového útesu tě starý Sampan s černými zuby ochrání vlastním tělem — rád pro tebe umírám, Konopný Jime — staříček Sampane příteli!

Proslavil ses po celém souostroví mezi Sumatrou a Port-au-Prince, jednáš s Angličany, na velitelství v přístavu Darwin tě zaregistrovali jako Kurtze, pro domorodce jsi však dále Konopný Jim. Jednou večer, jak tě děvče hladí na verandě a Jižní kříž, který se tak liší, ach, bože od Velkého vozu, jiskří na obloze jako nikdy předtím, ti však dojde, že se chceš vrátit. Jen nakrátko, aby sis zjistil co tam z tebe zůstalo.

Najmeš si motorový člun, dorazíš do Manily, tam nasedneš do vrtulového letadla a přistaneš na Bali. Pak Samoa.

Admirálské ostrovy, Singapur, Tananarive, Timbaktu, Halap, Samarkand, Basra, Malta a jsi zas doma.

Uběhlo osmnáct let, život tě poznamenal. Tvář máš ošlehanou pasáty, jsi starší a možná taky hezčí. Hned po příjezdu zjistíš, že výklady jsou plné tvých knih kritických vydání průčelí staré školy, kde ses naučil číst a psát, nese tvé jméno. Jsi Velký básník, co zmizel, svědomí jedné generace. Romantické dívky páchají sebevraždy na hrobě, ve kterém neležíš.

A pak jsem potkal tebe, má lásko máš spoustu vrásek kolem očí a tvůj stále ještě krásný obličej je poznamenán vzpomínkou a něžnou výčitkou. Málem jsem do tebe vrazil na chodníku sem na krok od tebe a ty se na mě díváš jako na všechny, za jejichž stínem hledáš někoho jiného. Mohl bych se ozvat, zrušit čas. Jenže proč? Nedostalo se mi už všeho, co jsem kdy chtěl? Jsem Bůh, obklopila mě stejná samota stejně marná sláva stejné zoufalství nad tím že nejsem jenom jedním ze svých dítek jako všichni ostatní. Ostatní kteří žijí v mém světle, zatímco já žiji v nesnesitelném jiskření svých vlastních temnot.

Jdi si světem, Viléme S. Jsi slavný jdeš kolem a nepoznáváš mě, Já si sám pro sebe mumlám být, či nebýt, a říkám si, to bylo přesně ono, Belbo to se ti povedlo. Běž, starý Viléme S., vezmi si svůj podíl slávy: ty jsi jenom tvořil, já jsem tě

však předělal.

My, kteří rodíme cizí děti bychom stejně jako herci neměli být pohřbíváni v posvěcené půdě. Herci však předstírají že svět, jaký je, kráčí docela někam jinam, a my zase předstíráme, že nekonečný vesmír se svými světy obsahuje mnoho možností, které se navzájem nevylučují...

Může snad být štědrý život, který tak štědře odměňuje právě průměr?

)12(

Sub umbra alarum tuarum, Jehova51.

(Fama Fraternitatis, in Allgemeine und general Reformation, Cassel, Wessel, 1614, závěr)

Na druhý den jsem zašel do nakladatelství Garamond. V čísle 1 v ulici Sincero Renato byl špinavý průjezd, ze kterého bylo vidět do dvorka, kde měl dílnu provazník. Napravo byl výtah, který by se velice dobře vyjímal v muzeu průmyslových exponátů: když jsem se ho pokusil použít, podezřele sebou několikrát trhl, vyrazit vzhůru se však neodhodlal. Z opatrnosti jsem zas vystoupil a vyběhl dvě rampy točitého a neuklizeného schodiště. Jak jsem se dozvěděl později, pan Garamond toto sídlo svého podniku miloval, protože mu připomínalo někdejší sídlo pařížské. Tabulka oznamovala „Nakladatelství Garamond, s. r. o.“ a věčně otevřené dveře zvaly do chodby s telefonní centrálou, na žádnou telefonistku nebo jinou osobu, co by tu konala dozor, jsem však nenarazil. Na příchozí však bylo vidět z malé kanceláře naproti vchodu, a odtamtud mě taky hned oslovila osůbka pohlaví pravděpodobně ženského, blíže neurčitelného věku a postavy, kterou by jen ohleduplný člověk označil za menší.

Oslovila mě v jazyce, který jsem možná už někdy někde zaslechl, ten dojem však trval, dokud mi nedošlo, že to je italština, ze které skoro úplně vymizely samohlásky. Zeptal jsem se na Belba. Chvilíčku mě nechala čekat a pak mě chodbou odvedla do kanceláře úplně vzadu.

Belbo mě přivítal zdvořile: „Takže jste seriózní osoba. Pojdte dál.“ Posadil mě naproti svému psacímu stolu, chatrnému jako ostatní kusy nábytku a přeplněnému rukopisy jako police kolem.

„Snad vás nevydělala Gudrun?“ zeptal se mě.

„Gudrun? Ta... paní?“

„Slečna. A nejmenuje se Gudrun. Říkáme jí tak, protože vypadá, jako by se narodila v zemi Nibelungů, a mluví jakousi teutonštinou. Chce říct všechno najednou a polyká samohlásky. Má však smysl pro iustitia aequatrix⁵²: při psaní na stroji zas vynechává souhlásky.“

„Co tu má vlastně na práci?“

„Bohužel všechno. Každé nakladatelství má totiž někoho, bez koho by to nešlo, protože v nepořádku, který nadělá, by nikdo jiný nic nenašel. A když se ztratí rukopis, je to aspoň na koho svěst.“

„Ztrácí taky rukopisy?“

„Jako všichni ostatní. V každém nakladatelství se ztrácejí rukopisy. To je vlastně naše pracovní náplň. Nějaký obětí beránek tu od toho ale být musí. Mám jí za zlé jen to, že neztrácí ty, o které bych rád přišel. Vadí to tomu, čemu stary Bacon říkal the advancement of learning⁵³.“

„Kde se ale mohou ztratit?“

Rozhodil ruce: „Promiňte, uvědomujete si vůbec, jak je ta vaše otázka pošetilá? Kdyby se vědělo kde, tak by se vlastně ztratit nemohly.“

„To je logické,“ řekl jsem. „Něco vám ale povím. Knihy vydané u Garamonda, pokud je dostanu do ruky, mi připadají velice pečlivě zredigované, máte taky bohatý nabídkový katalog. To děláte všechno tady? Kolik vás tu na to je?“

„V haluzně naproti je technická redakce, vedle má kancelář kolega Diotallevi. Ten však rediguje příručky, ty tak rychle nestáhou, a proto se tedy déle, lépe řečeno pomaleji, prodávají. Vysokoškolské publikace mám na starosti já. Ale nemyslete si, není to žádná velká práce. Jistě, některé knihy člověka zaujmou, rukopisy číst musím, ale jinak ty knihy mají už předem své ekonomické i vědecké záruky. Jsou to především publikace nějakého ústavu, akta z konferencí, která připravuje a taky financuje nějaká vysokoškolská instituce. U začínajícího autora většinou záruky převezme a předmluvu napíše jeho profesor. Autor provede dvě korektury, překontroluje si citáty a poznámky a nedostane vůbec žádný honorář. Během několika let se prodá tisíc, dva tisíce výtisků a pokryjí se výdaje... Nic se stát nemůže, na každé knize se vydělá.“

„Takže co vlastně děláte vy?“

„Spoustu věcí. Hlavně musím vůbec nějaký text vybrat. Pár knih vydáme taky na vlastní náklady, většinou jsou to překlady známých autorů, abychom nabídkový katalog udrželi na určité úrovni. A pak jsou tu rukopisy, které občas přemese nějaký podivínský autor. Málokdy za něco stojí, projít je ale člověk musí, čert nikdy nespí.“

„Baví vás to?“

„Musí. Nic jiného neumím.“

Z rozhovoru nás vyrušil muž kolem čtyřicítky, měl na sobě sako o pěkných pár čísel větší a řídké kaštanové vlasy mu padaly na husté, rovněž kaštanové obočí. Mluvil měkce, jako by před sebou měl dítě, které musí vychovávat.

„To Vádeměkum poplatníka mi už ale opravdu jde na nervy. Mělo by se to přepsat od začátku do konce a vůbec se mi do toho nechce. Neruším?“

„To je Diotallevi,“ řekl Belbo a představil mě.

„Přišel si pro templáře, co? To ho lituji. Poslyš, napadlo mě něco, co se ti bude líbit: cikánská urbanistika.“

„To se ti povedlo,“ řekl Belbo obdivně. „Já jsem si zas vymyslel jezdecké umění Aztéků.“

„Nádhera. Zařadil bys to ale do řezání nápojů nebo do adynat?“

„To ještě musím uvážit,“ řekl Belbo. Chvilí se přehraboval v šupleti a nakonec z něj vytáhl nějaké papíry. „Řezání nápojů...“ podíval se na mě, všiml si, že ve mně probudil zvědavost. „Řezání nápojů, jak jistě tušíte, je například umění krájet polévku. Ale ne,“ řekl Diotallevimu, „řezání nápojů není název celé sekce, ale pouze předmětu, jako třeba mechanická avunkulogratulace a pilokatabáze, které patří do sekce tetrapiloktomie.“

„Co to ale je, ta tetralo...“ opovážil jsem se zeptat.

„Přece umění, jak čtvrtit chlupy. Do tohoto oddělení patří výuka zbytečných technologií, například mechanická avunkulogratulace, to je nauka o konstrukci strojů na zdravení tetiček. Nejsme si ještě tak docela jisti, máme-li v tomto oddělení ponechat pilokatabázi, což je umění, jak něčemu o chlup uniknout, to přece není nic zbytečného, ne?“

„Buďte tak hodní a povězte mi, co to má všechno znamenat,“ poprosil jsem.

„Chceme tady s Diotallevim navrhnout reformu lidského vědění. Fakultu srovnávacích bezvýznamností, na které by se studovaly zbytečné nebo nemožné předměty. Vědci, kteří by z ní vyšli, by pak donekonečna množili počet bezvýznamných učebních předmětů.“

„A kolik těch sekcí už máte?“

„Prozatím čtyři, v podstatě však objímají veškeré lidské vědění. Sekce tetrapiloktomie, to je vlastně příprava, klade si za úkol vzbudit smysl pro všechno, co je nedůležité. Důležitou sekcí jsou adynata neboli nemožnosti. Jako třeba cikánská urbanistika nebo jezdecké umění Aztéků... Podstatou předmětu je hluboké pochopení jeho bezvýznamnosti a u adynat i neuskutečnitelnosti. Takže tu máme Morseovu morfematiku, dějiny antarktického zemědělství, dějiny malířství na Velikonočních ostrovech, současnou sumerskou literaturu, ústav docimologie Marie Montessoriové, asyrobabylanskou filatelii, technologii kola v předkolumbovských civilizacích, Braillovu ikonografii, fonetiku němého filmu...“

„Co byste řekl psychologii davu na Sahaře?“

„Fajn,“ řekl Belbo.

„Fajn,“ řekl Diotallevi s přesvědčením. „Měl byste s námi spolupracovat. Máte na to, vid', Jacopo?“

„Má, hned jsem si toho všiml: Včera večer velice bystře vedl hloupé řeči. Pokračujme však, projekt vás jak vidno zajímá. Co jsme dali do oddělení oxymorika, někam jsem založil poznámky.“

Diotallevi vytáhl z kapsy kus papíru a důvtipně a mile se na mě zadíval: „U oxymorik, jak sám výraz naznačuje, je důležitá vnitřní rozpornost. Právě proto by se sem podle mě měla přeradit cikánská urbanistika...“

„Neměla,“ řekl Belbo, „lépe řečeno měla, kdyby se jednalo o urbanistiku nomádů vůbec. Do adynat patří nemožnosti empirické, do oxymorik rozpory v pojmenování.“

„Uvidíme. Co jsme vlastně zařadili do oxymorik? Už to mám. Instituty pro revoluci, Parmenidovu dynamiku, Herakleitovu statiku, sybaritská spartanika, ústavy lidové oligarchie, dějiny inovačních tradic, tautologickou dialektiku, Booleovu heuristiku...“

Ted' už to pro mě byla výzva, abych předvedl své kvality. „Mohl bych vám doporučit gramatiku odchylek?“

„Fajn, fajn!“ řekli oba najednou a hned si můj nápad zaznamenali.

„Jenom jednu věc,“ řekl jsem.

„Jakou?“

„Kdybyste projekt zveřejnili, přišla by k vám spousta lidí s návrhy, které by určitě nebyly k zahoezení.“

„Já jsem říkal, že to je bystrý mládenec,“ řekl Diotallevi. „A víte, že zrovna v tom je zakopaný pes? Nechtě jsme narýsovali ideální profil skutečného vědění. Dokázali jsme, že možné je nezbytné. Což znamená, že je o tom třeba pomlčet. Ted' už ale musím jít.“

„Kam zas?“ zeptal se Belbo.

„Je pátek odpoledne.“

„Ježíšikriste,“ řekl Belbo. Pak se obrátil ke mně: „Tady naproti je několik domů, kde bydlí ortodoxní židé, znáte je přece, čemé širáky, plnovousy a pejzy. V Miláně už jich moc není. Dnes je pátek, po západu slunce začíná šábes a naproti se na něj začínou připravovat, leští svícny, vaří si jídlo, aby na druhý den nemusili ani sirkou škrtnout. Televizor nechají běžet celou noc, program si musí ovšem zvolit předem. Náš Diotallevi má dalekohled a nestoudně se jim dívá do oken, baví se tím a sní, že je tam s nimi.“

„A proč to?“

„Protože náš Diotallevi si myslí, že je žid.“

„Co bych si myslel,“ řekl popuzeně Diotallevi. „Já žid jsem. Máte něco proti tomu, Casaubone?“

„Chraň pámbu.“

„Diotallevi,“ řekl Belbo důrazně, „ty žádný žid nejsi.“

„Že ne? A co moje jméno? Jako třeba Graziadio, Diosiaconté, všechno jsou to překlady z hebrejštiny, jména z ghetta, jako Šolom Alejchem.“

„Diotallevi znamená Bůh tě vychovej, na radnici se to příjmení dávalo nalezenecům. A tvůj dědeček byl nalezenec.“

„A taky žid.“

„Diotallevi, máš růžovou pleť, hrdelní hlas a jsi skoro albín.“

„Když jsou albíni mezi králíky, tak proč by nemohli být mezi židy?“

„Diotallevi, člověk si nemůže prostě říct, že bude žid, a díky tomu se jím stát, to není jako být filatelista nebo svědek Jehovův. Jako žid se člověk musí narodit. Smíř se s tím, že jsi jako my všichni.“

„Jsem obřezaný.“

„Ale no tak! Obřezat se přece může z hygienických důvodů nechat každý. Na to stačí doktor s vypalovacím želižkem. V kolika letech ses nechal obřezat?“

„Nebudeme zabíhat do detailů.“

„Proč ne, židi to přece dělají.“

„Nikdo mi nedokáže, že můj dědeček nebyl žid.“

„Jak by taky mohl, když to byl nalezenec. Aby to pak nebyl třeba dědic byzantského trůnu nebo levoboček nějakého Habsburka.“

„Nikdo nemůže dokázat, že můj dědeček nebyl žid, a našli ho u Portico d'Ottavia, to snad stačí.“

„Tvoje babička ale židovka nebyla a u židů rozhoduje matka...“

„...a ne přihlašovací úřad, protože farní knihy neplatí tak doslova, zkrátka krev je krev a ta má mi nepřestává tvrdit, že přemýšlím jak talmudista, a budeš-li mi tvrdit, že jako talmudista může přemýšlet i gój, pak jsi rasista.“

Odešel. Belbo mi řekl: „Nevšímejte si toho. Takhle se dohadujeme snad každý den, a to se pokaždé snaží přijít s nějakým novým argumentem. Diotallevi je totiž vášnivý stoupenec kabaly. Existovali však i kabalisté křesťanští. A vůbec, Casaubone, chce-li být Diotallevi žid, já mu v tom přece bránit nemohu.“

„To nemůžete. Jsme demokraté.“

„To jsme.“

Zapálil si cigaretu. Já jsem si vzpomněl, co mě sem vlastně přivedlo. „Zmiňoval jste se, že tu máte rukopis o templářích,“ připomněl jsem mu.

„Máte pravdu... Hned to najdu. Byl v koženkových deskách...“ Prohlédl stoh rukopisů a pak se pokusil vytáhnout jeden, který byl zrovna veprostřed. Počínal si nešikovně a rukopisy se zřítily, ten správný však už držel v ruce.

Podíval jsem se na obsah a na úvod. „Píše se tam o zatýkání templářů. V roce 1307 Filip Sličný nechal pozatýkat všechny templáře ve Francii. Legenda tvrdí, že dva dny předtím, než Filip příkaz k zatýkání vydal, voly tažený povoz se senem vyrazil z hradeb pařížského Templu neznámo kam. Šlo o skupinu rytířů vedených jistým Aumontem, uchýlili se pryč do Skotska a připojili se tam k zednářské lóži Kilwinningu. Legenda tvrdí, že se spojili s tamními sdruženími zednářů, kteří si předávali tajemství chrámu Šalomounova. Ale ovšem, to se dalo čekat. Pan autor se taky domnívá, že původ zednářů souvisí právě s útekem templářů do Skotska... Přezvykuje se to už dvě stě let, a přitom se to vůbec na ničem nezakládá. Chybí jakýkoliv důkaz, mohl bych vám uvést nejmní padesát knížek, které opakují totéž. Prosím, a to jsem rukopis otevřel namátkou: Důkaz, že k výpravě do Skotska opravdu došlo, je v tom, že po šesti stech padesáti letech existují na světě tajné řády, které se dovolávají templářů. Je snad možno nějak jinak vysvětlit nepřetržité trvání tohoto dědictví? Chápete to? Není přece možné, aby markýz z Carabasu neexistoval, když kocour v botách tvrdí, že je v jeho službách!“

„Jasně,“ řekl Belbo. „Vrátím mu to. Váš příběh o templářích mě však zajímá. Když už tu jednou mám odborníka, nenechám si ujít příležitost a něco se o tom budu chtít dozvědět. Proč se tolik mluví o templářích a ne třeba o maltézských rytířích? Ted' už mi ale nic nepovídejte. Je pozdě, za chvíli budeme musít s Diotallevim na večeři s panem Garamondem. Kolem půl jedenácté bychom to mohli mít odbyté. Třeba se mi povede přesvědčit i Diotalleviho, aby se mnou zaskočil k Pilademu — jinak totiž chodí brzy spát a nepije. Budete tam?“

„Kde bych jinak byl? Patřím ke ztracené generaci a ve své kůži jsem jenom tehdy, sdílím-li samotu svých bližních v jejich společnosti.“

)13(

Li frere, li mestre du Temple

Qu'estoient rempli et ample

D'or et d'argent et de richesse

Et qui menoient tel noblesse

Ou sont il? Que sont devenu?54

(Chronique a la suite du roman de Favel)

Et in Arcadia ego. Tenkrát večer to u Piladeho vypadalo na návrat Zlatého věku. Prostě jeden z těch večerů, kdy bylo jasné, že Revoluce nejenom bude, ale že ji bude podporovat i Svaz průmyslníků. Jen u Piladeho mohl člověk na vlastní oči vidět vousatého majitele přádelny v zelené kombinéze, jak hraje mariáš s budoucím příslušníkem revolučního podzemí v dvouřadovém saku s kravatou. Tehdy jsme byli právě na počátku doby, kdy se zavedený model začal převracet vzhůru nohama. Plnovous ještě na počátku šedesátých let, byly-li líce a krk vyholené, jak to měl Italo Balbo, označoval fašistu, v osmašedesátém se stal znakem vzpoury proti moci a ted' pomalu přecházel v neutrální, obecně přijatý výraz osobní záliby a volby. Vždycky to byla maska (falešný plnovous si bereme, nechceme-li, aby nás někdo poznal), na počátku sedmdesátých let se však člověk mohl maskovat i plnovousem pravým. Lhát se mohlo i tak, že se říkála pravda, a taky tak, že se z té pravdy dělalo něco záhadného a nepostižitelného, protože za plnovousem už nebyla žádná ideologie. Tenkrát večer však zdobil i ty, co tím, že jej nenosili, dávali na srozuměnou, že by jej klidně nosit mohli a že jej nemají jen proto, aby ostatní vyváděli z míry.

To ale odbočují. Později přišli Belbo a Diotallevi, byli na mrtvici a šeptali si trpké poznámky o večeři, kterou právě absolvovali. Později jsem na vlastní kůži poznal, co znamená večeře s panem Garamondem.

Belbo ihned přešel ke svým oblíbeným destilátům, z míry vyvedený Diotallevi dlouho rozvažoval a nakonec si řekl o tonik. Našli jsme si stolek vzadu, odkud právě odešli dva tramvajáci, kteří na druhý den musili brzo vstávat.

„To bychom měli,“ řekl Diotallevi, „ted' templáři...“

„Ne abyste ode mě čekali bůhvíco... O tom se můžete dočíst kdekoliv...“

„Jsme spíš pro ústní podání,“ řekl Belbo.

„Je v něm víc mystiky,“ dodal Diotallevi. „Bůh přece nestvořil svět tak, že by rozesílal telegramy.“

„Fiat lux, stop. Dopis následuje,“ řekl Belbo.

„Doufám, že Tesalonickým,“ řekl jsem.

„Takže co bude s těmi templáři?“ naléhal Belbo.

„Takže,“ začal jsem.

„Přislovcem takže se začínat nemá,“ ozval se Diotallevi.

Naznačil jsem, že vstávám ze židle. Čekal jsem, že mě budou přemlouvat, abych zůstal sedět. Nepřemlouvali. Takže jsem se zas posadil a spustil.

„Chci říct jen to, že jsou to věci všeobecně známé. Odbývá se právě první křížácké tažení, jasné? Godefroi se pokloní Svatému hrobu a zruší kněžský slib, Balduin se stane prvním jeruzalémským králem. Křesťanská říše ve Svaté zemi. Jenže udržet Jeruzalém, to je jedna věc, a udržet zbytek Palestiny věc druhá, Saraceni utrpěli porážku, existovat však nepřestali. Život tam pro nové osídlence ani pro poutníky není lehký. A jsme v roce 1118, za vlády Balduina II., přicházejí další, vede je nějaký Hugo de Payns, a to už je jádro řádu chudých rytířů Kristových, což je sice řád mnišský, jeho členové však nosí meč a odívají brnění. Obvyklý slib chudoby, cudnosti a poslušnosti je doplněn povinností chránit poutníky se zbraní v ruce. Kdekdo, král i biskup, jim hned poskytnou peněžní podporu, ubytují je a usídlí v klášterním dvoře starého chrámu Šalomounova neboli Templu, a jsou z nich rytíři templu, neboli templáři.“

„Co to bylo za lid?“

„Hugo a těch prvních osm, to byli asi idealisti, kteří podlehlí mystice křížáckých výprav. Ty další tam už však vedla spíš touha po dobrodružství. Nové jeruzalémské království bylo tehdy něco jako nedávno Kalifornie, země, kde se dalo zbohatnout. Doma žádné velké štěstí nekynulo, a pár jich mělo možná taky něco na svědomí. Mně to připomíná cizineckou legii. Jdou po tobě, máš starosti? Dej se k templářům, navštívíš daleké kraje, je tam legrace, rvačky, budou tě živit a šatit a navíc vykonáš taky něco pro spásu své duše. Jistě, kdo se k nim dal, ten na tom opravdu musil být dost špatně, byla tam všude samá poušť, domy žádné, jen stany a člověk buhvíjak dlouho potkával jen templáře a sem tam možná nělákého Turka, věčně v sedle, slunko pálí, žízeň není čím uhasit a navíc je třeba párat břicha jiným chudákům...“

Na okamžik jsem se odmlčel. „Nerad bych z toho ale dělal kovbojku. Pak asi nastala třetí fáze: řád už měl moc a snažili se do něj dostat i ti, co doma na tom zas tak zle nebyli: Jenže být templář, to už neobnášelo nutně pobyt ve Svaté zemi, templáře člověk mohl dělat i doma. Bylo to s nimi trochu složitější. Někdy se chovali jako sběři, jindy zas tak úplně bezohlední nebyli. Tak třeba se o nich nedá říct, že by byli rasisti: bojovali proti muslimům, od toho tam taky byli, počínali si však jako kavalíři, mezi nimi a muslimy vládl vzájemný obdiv. Když navštívil Jeruzalém vyslanec damašského emíra, templáři mu přidělili malou mešitu, ze které si předtím udělali kostel, aby se tam mohl po svém modlit. Přišel tam na něho nějaký Frank a hrozně se dopálil, co pryč má dělat muslim na posvátné půdě, a pustil se do něho. Sami templáři však toho nesnášenlivce zahnali a muslimovi se omluvili. Bratříčkování s nepřitelem jim pak přišlo draho, při procesu je nařkli ze styku s esoterickými muslimskými sektami. A třeba ty styky opravdu udržovali, jako v minulém století ti dobrodruzi, co nemohli žít bez Afriky, templáři neprošli řádnou klášterní výchovou, a aby se zabývali teologickými nuancemi, na to opravdu neměli. Lawrence z Arábie se nakonec taky začal oblékat jako šejk, a tady to bylo něco podobného, hodnotit jejich činy je těžké, křesťanští historikové, jako třeba Vilém z Tyru, nevynechali jednu jedinou příležitost k jejich hanobení.“

„Proč to?“

„Protože templáři získali náraz příliš velkou moc. Důležitou roli v tom sehrál svatý Bernard. Víte přece, o koho jde, ne? Vynikající organizátor, reformátor benediktýnského řádu, odstraňuje z kostelů ozdoby, když mu někdo jde na nervy, jako třeba Abélard, tak se chová jako McCarthy a nejradši by ho nechal upálit na hranici, na to ale nemá a tak aspoň spálí jeho knihy. Volá po křížáckých výpravách, vyzbrojte se a jděte...“

„Nějak vám nesedí,“ řekl Belbo.

„Opravdu ne, nesnáším ho, kdyby to bylo na mně, skončil by v nějaké moc špatné společnosti, mezi světce bych ho nebral. Uměl si však udělat reklamu, všimněte si, jakou službu mu třeba prokazuje Dante, jmenuje ho šéfem kabinetu Panny Marie. Velice brzy byl prohlášen za svatého díky tomu, že se dal dohromady se správnými lidmi. Vraťme se však k templářům. Bernardovi bylo od počátku jasné, že ta myšlenka stojí za to, aby se jí věnoval, a ze všech sil podporoval těch devět dobrodruhů, udělal z nich Militia Christi a řekněme rovnou, že to byl právě on, kdo z templářů nadělal hrdiny. V roce 1128 svolal koncil do Troyes jen kvůli tomu, aby už jednou ustanovil, co ti noví mniši a zároveň vojáci jsou vlastně zač, a za pár let pak ty Kristovy bojovníky vynesl málem do nebe v jednom svém spise a sám navrhl regule jejich řádu, mají dvaasedmdesát článků a je to moc zábavné čtení, najde se tam všechno možné. Denodenně na mši, s exkomunikovanými rytíři se sice stýkat nesmějí, jestliže ale některý požádá o přijetí, mají ho křesťansky uvítat, sami vidíte, že moje zmínka o cizinecké legii měla něco do sebe. Mají nosit bílé pláště jednoduchého střihu, jen límec a lem z beránka nebo z ovce, jemné módní ohrnovačky mají zakázané, spát musí v košili a ve spodkách, nic než slamník, prostěradlo a deku...“

„V tom vedru asi pěkně páchli...“

„K tomu se ještě vrátíme. Regule jim ukládala další tvrdé povinnosti: jedna miska pro dva, při jídle nemluvit, maso třikrát týdně, v pátek půst, vstávat na úsvitu, při těžké práci hodina spánku navíc, zato v posteli odříkat třináct otčenášů. Nad sebou měli mistra a byla tam spousta nižších hodností, strážmířtí, podkoní, pacholci a sluhové. Každý rytíř měl mít tři koně a k nim jednoho podkoního, žádné nákladné ozdoby na uzdě, na sedle a na ostruhách, zbraně dobré, ale prosté, lovit směli jen lvy. Zkrátka život kajčnicka a bojovníka. O slibu cudnosti nemluvě, na ten se kladl zvláštní důraz, protože templáři nežili v klášterech, ale na válečném poli, ve světě, pokud se světem dá nazvat to hnojiště, kde se to červy jen hemžilo, myslím tehdejší Svatou zemi. Regule zkrátka tvrdí, že žena je bytost nebezpečná a políbit že smějí pouze matku, sestru a tetu.“

Belbo zaržal: „Prosím, s tou tetou už bych byl ale opatrnější... Pokud si dobře vzpomínám, nebyli templáři nařčeni taky ze sodomie? Tvrdí se to v knize Bafomet od Klossowského. Kdo to vlastně byl, ten Bafomet? Asi nějaký jejich ďáblík nebo bůžek, ne?“

„K němu se taky dostanu. Teď si vezměte, že žili jako námořníci na moři, celé měsíce trčeli někde v poušti. Jsi tam, kde lišky dávají dobrou noc, je tma, stan sdílíš s jiným templářem, jíte z jedné misky, jde na tebe spaní, máš žízeň a strach a nejradší ze všeho bys byl u maminky. Co uděláš?“

„Láska mužná, thébská legie,“ napověděl Belbo.

„Pomyslete jen, co to bylo za peklo, zvlášť když ti ostatní vojáci neměli závazky, které by jim bránily znásilnit si při dobytí města nějakou tu Maurku, jantarové břicho a sametová očka, co tedy zbývalo templáři známenému vůni cedrů libánských? Když nemá Maurku, dopřejme mu aspoň Maurka. Teď vám snad došlo, jak vůbec vzniklo rčení „chlastá a kleje jak templář“. Polní kaplan v zákopech do sebe taky leje kořalku a kleje s negramotnými vojáky. A kdyby jen to. Na templářské pečeti jsou vždycky po dvou, sedí na jednom koni a ten vzadu se tiskne k tomu vepředu. Proč to, nepovoluje snad regule každému tři koně? Byl to asi Bernardův nápad, chtěl vytvořit symbol chudoby nebo spojení mnicha a rytíře, umíte si však představit, co to dělalo s fantazií prostých lidí? Co si měli myslet o těch dvou, co se na sebe nalepení na koni někam ženou? Byly to možná jen pomluvy, ale...“

„...mohou si za ně sami,“ komentoval Belbo. „A nebylo to třeba v tom, že ten svatý Bernard byl hlupák?“

„To ne, nebyl hlupák, jen mnich, a mniši v těch dobách měli divnou představu o tom, co je tělo... Před chvílí jsem se obával, abych z historie neudělal kovbojku, jenže stačí se nad tím maličko zamyslit, poslechněte si, co říká sám Bernard o svých milovaných rytířích, vzal jsem ten citát s sebou, protože stojí za to: „Vyhýbají se mimům a eskamotérům, neslušné písničky a frašky si oškliví, vlas nosí nakrátko ostříhaný, jelikož se od apoštola dozvěděli, že pro muže je péče o vlasy hanebností. Nečesají se nikdy, jen zřídka se myjí, vous na bradě mají rozčuchaný, a jelikož mají na sobě i v horku brnění, jsou samý prach a špína.“

„Ty jejich tábory, to asi nebyla legrace,“ ozval se Belbo.

Diotallevi řekl: „Pro poustevníka je příznačné pokořovat své tělo zdravou špinou. Nežil snad svatý Makarius na sloupu a nesbíral červy, kteří z něho padali, nevkládal je zpátky do ran, že jsou to boží stvoření a chtějí se taky nějak nasytit?“

„Stylita byl svatý Simeon,“ opravil ho Belbo, „a podle mě žil na tom sloupu, aby mohl plivat na lidi pod sebou.“

„Nenávidím osvícenectví,“ řekl Diotallevi. „Buď jak buď Makarius nebo Simeon, na tom nesejde, nějaký červivý stylita existoval, nejsem na to odborník, zabývám se šílenstvím gójů, ale to znám.“

„Tví geronští rabini zato byli čist'oucí,“ popíchl ho Belbo.

„Bydlili ve špinavých brlozích, protože jste je vy křesťané zavírali do ghett. Templáři byli špinaví, protože si v tom libovali.“

„Radši abychom to nedramatizovali,“ řekl jsem. „Viděli jste někdy čtu nováčků po pochodu? Já jsem vám to ale povídal jen proto, abyste si uměli představit, v jakých rozporech takový templář žil. Měl být asketicky založený mystik, nejíst, nepít, nesouložit, a přitom usekávat hlavy nepřátelům Kristovým, čím víc jich bude, tím víc kupónů do ráje, smrděl, nesměl se učesat, a Bernard pak po něm chtěl, aby se v dobytém městě nevrhl na nějakou dívenku nebo stařenku, to je fuk, a aby se v tmavé noci bez luny, kdy jak známo pouští vane samum, nepomazil se svým nejmilejším spolubojovníkem! To přece nejde, být rváč a zároveň mnich, párat břicha a odřikávat zdrávasy, sestřence se nesmíš ani podívat do očí, a když pak v dobytém městě po dlouhém obléhání křížáci před tvýma očima przní kalifovu ženu a nádherné Sulamitky si rozpinají živůtky a řkají, vem si mě, vem si mě, daruj mi však život, templář by neměl hnout brvou, zůstat smradlavý, rozčuchaný, jak to po něm chce svatý Bernard, a drmolit kompletář... Na druhé straně stačí přechíst si Retraits...“

„Co to je?“

„Stanovy řádu, redakce je dost pozdní, řád už byl, jak se říká v pantoflích. Armádu nemůže potkat nic horšího než nečinnost, jaká nastává po válce. Zakazují se hádky, templář nesmí ze msty ublížit křesťanovi, prodávat či kupovat ženu, pomlouvat řádového bratra. Nesmí se mu ztratit otrok, nesmí se rozzlobit a zvolat „To se radši dám k Saracénům!“, vlastní nedbalostí přijít o koně, darovat někomu zvíře vyjma psa nebo kočky, vzdálit se bez povolení, přelomit mistrovu pečť, opustit v noci posádku, půjčovat bez povolení peníze, které náleží řádu, ve vzteku mrštit svým šatem o zem.“

„Ze systému zákazů se vždycky dá zjistit, co lidi nejčastěji provádějí,“ řekl Belbo, „podle toho by se daly psát črty ze všedního života.“

„Takže tu teď máme templáře,“ řekl Diotallevi, „který se bůhvíproč rozhněvá na bratry, protože mu večer něco řekli nebo provedli, vyrazí v noci na koni bez svolení v doprovodu nějakého Saracénka s třemi kapouny u sedla za děvčetem pochybných mravů aby se za ty tři kapouny dostal k pohlavnímu styku... Jenže Maurek mu přitom zdrhne i s koněm a náš templář, špinavější, zpocenější a rozčuchanější než předtím, pak doma schlíple sebere peníze (co patří řádu), a zajde potají za známým židovským lichvářem, který na něho čeká jako sup na bidýlku...“

„Sám jsi to řekl, Kaifáši,“ poznamenal Belbo.

„Jsou to všechno stereotypy. Templář chce zpátky svého vraníka nebo aspoň něco, co by vypadalo jako kůň, jeho důmyslný záměr neujde pozornosti některého jeho druha (v podobných společenstvích jak známo kvete závist), a když se večer k všeobecné spokojenosti objeví na stole maso, ozvou se rovněž potměšilé náarážky. Kapitán si toho všimne, viník se zmáte a zapýří, s dykou v ruce se sápe na svého druha...“

„Na donašeče,“ upřesnil Belbo.

„Správně, na donašeče, na bidáka, a poznamenal ho šrámem na tváři. Bidák sáhne po meči, dojde k hanebné rvačce, kapitán se je pokouší přivést k rozumu a tiská do nich mečem naplocho, spolubratři se pošklebují.“

„A přitom chlastají a klejou jak templáři...“ dodal Belbo. „Přisámbohu, nedej Bože, ať mě Bůh netresce, jebemtiboga,“

pokusil jsem se přidat výjevu na dramatickosti.

„Náš templář ztratí rozvahu... Jak vypadá templář, když ztratí rozvahu?“

„Krev se mu nahrne do tváře,“ napověděl Belbo.

„Správně díš, krev se mu nahrne do tváře, strhne ze sebe šat a sekne s ním o zem...“

„Strčte si někde tu vaši posranou kutnu i s celým tím vaším zatraceným Templem!“ navrhl jsem. „A mečem přesekejte vejplů pečť, přelomí ji a prohlásí, že se radši dá k Saracénům.“

„Činž porušil nejmenší osm předpisů najednou.“

Abych svou tezi řádně doložil, uzavřel jsem: „Umíte si představit, co se děje, když je pak králův pověřenec zatknut a ukáže jim rozžhavená železa? Tak ven s tím, hulváte, že jste si ho strkali jeden druhému do zadku? Kdo? My? Ty vaše kleště jsou mi pro legraci, vy nevíte, co je templář, radši ho vrazím do zadku vám i papeži, a kdyby mi přišel pod ruku, tak i králi Filipovi.“

„Přiznal se, přiznal se! Určitě to tak bylo,“ řekl Belbo. „A šup s ním do kobky a každý den potřít omastkem, aby se líp opíkal.“

„Jako děti,“ uzavřel Belbo.

Vyrušilo nás děvče s mateřským znamínkem na nose, v ruce drželo nějaká lejstra. Zeptalo se nás, jestli jsme už podepsali petici za propuštění zatčených argentinských soudruhů. Belbo podepsal okamžitě, ani se na lejstro nepodíval. „Jsou na tom hůř než já,“ řekl Diotallevimu, který zděšeně přihlížel. Pak se obrátil k děvčeti: „On se podepsat nemůže, patří k té indické národnostní menšině, co se nesmí podepisovat. Hodně jich kvůli tomu sedí ve vězení, vláda je pronásleduje.“ Děvče se na Diotalleviho s pochopením podívalo a podalo lejstro mně. Diotallevimu se ulevilo.

„O koho jde?“ zeptal jsem se.

„Jak to o koho? O argentinské soudruhy, ne?“

„To vím, ale o jakou skupinu?“

„Taquara, ne?“

„Taquara jsou ale fašisti!“ opovážil jsem se namítnout, i když jsem toho o nich moc nevěděl.

„Fašista jsi ty!“ syklo nenávisně děvče. A odešlo. „Takže templáři byli taky nebožátka?“

„To zase ne,“ odpověděl jsem mu, „možná jsem vám jejich historii podal příliš barvitě. Co jsme si tu řekli, to se týká prostých vojáků, řád jako takový však od samého počátku dostával obrovské dary a zakládal posádky snad po celé Evropě. Od Alfonse Kastilského a Aragonského dostali celý kraj, a v závěti jim pro případ, že zemře bez dědiců, dokonce odkázal celé království. Templáři mu však tak docela nedůvěřovali a radši se s ním dohodli na transakci, lepší vrabec v hrsti než holub na střeše, a ten vrabec, to bylo půl tuctu pevností ve Španělsku. Portugalský král řádu daroval velkánský les, a jelikož ten les byl v moci Saracénů, templáři je odtamtud vypudili a jen tak mimochodem založili Coimbru. Ale to jsou jen epizody. Zkrátka a dobře v Palestině jich sice ještě pár zůstalo a válčilo, řád jako takový se však už uchytil a rozvíjel ve vlasti. A co bylo potom? Maličkost, chtěl-li někdo do Palestiny a neměl v úmyslu brát si s sebou šperky a zlato, obrátil se na templáře ve Francii, ve Španělsku nebo v Itálii, zaplatil, dostal od nich poukázku, a peníze si pak vybral na místě.“

„Úvěrový list,“ vysvětlil Belbo.

„Jistě, vynalezli šek, a dokonce dříve než florentští bankéři. Teď už je vám asi jasné, že díky darům, dobytým územím a provizím z finančních operací se z templářů stal jakýsi nadnárodní podnik. Vedení takového podniku se neobejde bez lidí s otevřenou hlavou. Takoví se opravdu našli a dokázali Inocence II. přesvědčit, aby jim udělil mimořádné výsady: směli si jako řád ponechat válečnou kořist a za svůj majetek, ať se nacházel kdekoli, neodpovídali králi, biskupům, jeruzalémskému patriarchovi, ale pouze papeži. Všude byli osvobozeni od placení desátek a všude, na všech územích, která měli pod svou správou, měli naopak právo vybírat je... Byl to zkrátka trvale aktivní podnik, do kterého však nikdo nesměl strkat nos. Už jen z toho je jasné, proč je biskupové a vládci neměli rádi, bez nich to však už nešlo. Křižáci byli břídilové, šli a nevěděli ani, kam jdou a co je tam čeká, zato templáři tu naopak byli doma, uměli jednat s nepřítelem, vyznali se v kraji a ovládali vojenské umění. Templářský řád byl seriózní záležitost, i když stál a padal s krutostí svých přepadových oddílů.“

„Byli opravdu tak krutí?“

„Velice často, rozdíl mezi jejich politickou a správní dovedností a hrubostí typickou pro zelené baret, samá kuráž a žádný mozek, opravdu bije do očí. Poslechněte si třeba, co se stalo v Askaloně...“

„Poslechneme,“ řekl Belbo, jehož pozornost na okamžik přivábila jistá Dolores, pozdravil ji s okázalou chlipností.

Přisedla si k nám a řekla: „Chtěla bych si taky poslechnout, co se stalo v Askaloně.“

„Francouzský král, německý císař, jeruzalémský Balduin III. a dva velmistři, jeden od templářů a druhý od hospitalitů, se rozhodli oblehnout Askalonu. Vydali se tam všichni, král, dvůr, patriarcha, kněží s kříži a korouhvemi, arcibiskupové z Tyru, z Nazaretu, z Cesareje, zkrátka velký poprask, před nepřátelským městem se tyčily stany, třepetaly praporečky a vlajkoslavy a duněly bubny... Askalonu bránilo sto padesát věží a obyvatelé se na obležení dlouho připravovali, každý dům byl opatřen střelnými a byla tu spousta pevností. Templáři se vyznali a měli o tom tedy vědět. Jenže právě naopak, všichni z toho byli vedle, stavěly se obléhací věže, hradby ze štítů, takové ty konstrukce na kolech, co se přisouvaly k nepřátelským hradbám a dštily na ně oheň, kameny a šípy, zdálky katapulty vrhaly balvany... Obyvatelé Askalonu se pokoušeli věže zapálit, vítr jim však nepřál, plameny se chytily hradeb a ty se v jednom místě dokonce zřítily. Průlom! Obléhatelé se jako jeden muž v tu ránu vrhli do průlomu, došlo však k něčemu podivnému: templářský velmistr rozkázal vchod zatarasit, aby do města mohli jen jeho lidé. Zlé jazyky tvrdí, že chtěl, aby se drancováním obohatili pouze templáři, ti shovívavější přičítají ten zákrok obavě z obchvatu, která ho prý měla k tomu, aby své udatné vojáky vyslal napřed. Tak či onak, velitelem válečné školy bych ho nejmenoval, protože čtyřicet templářů prolétlo městem, na protější straně narazili na hradby, v oblaku prachu se zastavili, podívali se jeden na druhého a

položili si otázku, co tu vlastně dělají, jako na obřtíku se obrátili a hnali zpátky. Mauři na ně však shazovali kameny a z oken vrhali oštěpy, a tak je všechny včetně velmistra pozabíjeli. Pak zahradili průlom, mrtvolu pověsili na hradby a na křesťany dělali dlouhý nos a vysmívali se jim.“

„Mauři jsou krutí,“ poznamenal Belbo.

„Jako děti,“ zopakoval znova Diotallevi.

„Poserové ti tvoji templáři teda nebyli,“ ozvala se Dolores, byla z toho celá rozčilená.

„Mně to připomnělo kreslené filmy a kreslené seriály s Tomem a Jerry,“ řekl Belbo.

Kál jsem se. S templáři jsem žil dva roky a oblíbil jsem si je. Podleh jsem vkusu svých společníků a udělal z nich postavíčky z kresleného filmu. Třeba za to mohl nespolehlivý historik Vilém z Tyru. Kde však zůstali ti vousatí a sršatí templáři s krásným rudým křížem na bělostném mantlu, na koních vzpínajících se ve stínu černobílého praporu, beauceantu, pod kterým se tak nádherně hnávali na ty své hodokvasy smrti a kuráže? Vždyť pot, o kterém se zmiňuje svatý Bernard, byl možná jen bronzový lesk, který ironicky zmiřňoval jejich strašlivý úsměv, s nímž se chystali krutě oslavit své sbohemdání životu... Lvi v boji, tvrdil Jacques de Vitry, něžní beránci v míru, drsní v poli, zbožní při modlení, krutí k nepříteli, shovívaví ke svým bratřím, jak to odpovídá barvám jejich praporce, černé a bílé, naplnění jasnou láskou k stoupencům Krista a strašlivou temnotou vůči jeho odpůrcům...

Dojemní bojovníci za víru, poslední ukázka rytířstva, které už skomíralo, proč se vůči nim chovám jako nějaký Ariosto, mohu-li se stát jejich Joinvillem? Připomněl jsem si stránky, které jim věnoval tento kronikář a rytíř, autor Životopisu svatého Ludvíka, s nímž ve Svaté zemi byl. To už templáři existovali takových sto padesát let a křížáckých tažení bylo tolik, že každý ideál šel stranou. Z hrdinských postav, jako byla královna Melisenda a malomocný král Balduin, zbyly pouhé fantomy, ustaly rozbroje v Libanonu, už tehdy zalitým krví, padl Jeruzalém, Barbarossa se utopil v Kilikii, poražený a pokořený Richard Lví srdce se převlečený za templáře vrátil domů, křesťanstvo prohrálo svou válku, Mauři měli docela jiný smysl pro spolupráci, jejich vládci si sice uchovávali samostatnost, ale dokázali se taky při obraně své civilizace sjednotit — přečetli si Avicennu, nebyli nevzdělaní jako Evropané, není prostě možné, aby templáři nepodlehli svodům tolerantní, mystické a požívačné kultury, jejímuž vlivu byli vystaveni po dvě století, zvláště měli-li možnost srovnat si ji s hrubou, hulvátskou a barbarskou germánskou kulturou západní. Roku 1244 naposledy a definitivně padl Jeruzalém a před sto padesáti lety zahájená válka byla prohraná, křesťané se už nemohli se zbraněmi v ruce hnát do krajů zaslíbených míru a vůni cedrů libánských, neboží templáři, k čemu vlastně byla ta vaše epeopea? Na všem už spočívá něha a melancholie, zašlá, vybledající sláva, proč tedy nenastavit ucho šepotu tajných učení muslimských mystiků, proč nezačít s pietou shromažďovat tajné poklady? Právě z toho se možná zrodila legenda rytířů Templu, která stále ještě přetrvává v zklamaných a nenasytných duších, příběh bezmezné moci, která už neví, na čem se vyřádit...

Když však mýtus už opravdu pohasíná, objeví se přece jen Ludvík, svatý král, který mívá u tabule Tomáše Akvinského a na křížácké výpravy pořád ještě věří, i když už po celá dvě století se vinou hlouposti vítězů hroubí sny a další pokusy krachují, stojí to vůbec ještě za posledním pokus? Ludvík Svatý tvrdí, že stojí, a templáři s ním souhlasí, jdou za ním do zkázy, protože je to jejich řemeslo, čím by se zdůvodnil jejich řád, kdyby už nebyly křížácké výpravy?

Ludvík vyrazil na Damiettu od moře, nepřátelský běh se ježil pikami, halapartnami a praporci, štíty a meči, na pohled jsou to hezčí lidé, tvrdí Joinville kavalírsky, jak se jim do zbraní opírá slunce, vypadají jako ze zlata. Ludvík by mohl čekat, rozhodne se však naopak stůj co stůj vylodit. „Moji věrní, spojíme-li se ve vzájemné lásce, nikdo nás neporazí. Utrpíme-li však porážku, budou z nás mučedníci. Dosáhneme-li vítězství, rozmnožíme slávu boží.“ Templáři tomu moc nevěří, vychovali je však jako rytíře ve službách ideálu a musí se chovat podle představy, kterou o sobě mají. Půjdou za králem šťvaným mystickým šílenstvím.

Vylodění se kupodivu povedlo. Saraceni opustili Damiettu, král dokonce váhal, zdali má nebo nemá vtrhnout do města, protože jejich útěku moc nevěřil. Nedalo se ale nic dělat, město bylo v jeho rukou se všemi svými poklady a stovkou mešit, které Ludvík hned předělal na chrámy páně. Musil si však vybrat, kterým směrem vyrazit, na Alexandrii, nebo na Káhiru? Moudřejší by asi bylo jít na Alexandrii a odejmut Egyptu životně důležitý přístav. Výprava však měla také svého zloducha, byl jím králův bratr Robert z Artois, ambiciózní, slavomamem posedlý člověk, kterých chtěl být, jak to u druhorozených synů bývá, co nejdřív slavný. Navrhl vyrazit na Káhiru, srdce Egypta. Templáři byli zpočátku opatrní, pak nedočkaví. Král zakázal drobné potyčky s nepřítelem, právě maršál Templu však tento zákaz porušil. Stačilo mu zahlédnout hlouček sultánových mamlúků a s křikem: „A teď ve jménu božím na ně, tu pohanu já déle nesnesu!“ na ně zaútočil.

V Mansúře za řekou se Saraceni opevnili, Francouzi se snažili vystavět hráz, aby se mohli přebrodit, a bránili ji pohyblivými věžemi. Saraceni se však od Byzantinců naučili používat řecký oheň. Ten byl vepředu velký jak vinný sud, vzadu měl chvost dlouhý jako velké kopí, jak se hnál, zdálo se, že letí drak. A vydával takový jas, že bylo vidět jako ve dne.

Křesťanský tábor byl v plamenech, nějaký zrádný beduín však za tři sta byzantských denárů ukázal králi brod, a tak křesťané vyrazili do útoku. Přechod přes řeku nebyl nijak lehký, hodně mužů utonulo a proud je odnesl, na protějším břehu na ně čekalo tři sta Saracenů na koních. Hlavní skupina se však nakonec přece jen vyšplhala na břeh, v čele byli podle rozkazu templáři, za nimi hrabě z Artois. Muslimské jezdce zahnali na útek a čekali na zbytek křesťanské armády. Hrabě z Artois se svými muži však začal nepřítele pronásledovat.

Templáři se nechtěli nechat zahanbit a přešli taky do útoku, stačili však už jen dostihnout vojáky hraběte z Artois, kteří už vnikli do nepřátelského tábora a vraždili na potkání. Muslimové prchali k Mansúře, hrabě z Artois bez váhání vyrazil za nimi. Templáři se ho pokusili zadržet, bratr Gilles, hlavní velitel templářů, mu lichotil, že jeho vojenský úspěch je možná největší div, jehož bylo kdy v zámoří dosaženo. Ten hejsek dychtící po slávě však templáře nařkl ze zrady,

kdyby prý templáři a hospitalité chtěli, tak už by dávno mohla být dobyta celá země, on sám prý podal jen důkaz, jak by se věci měly, kdyby neměli v žilách vodu, ale krev. To už templářská čest neunesla. Nesnesli pomyslení, že by je někdo mohl předčít, a jako jeden muž vyrazili k městu, vnikli dovnitř, hnali nepřítel skrz celé město až k protějším hradbám a teprve tam si uvědomili, že se dopustili stejné chyby jako v Askaloně. Křesťané včetně templářů se pozdrželi pleněním sultánova paláce, nevěřící se zatím dali dohromady a vrhli se na to rozptýlené hejno supů. Nechali se snad templáři znova zaslepit chamtivostí? Podle některých tvrzení však prý bratr Gilles před vstupem do města hraběti z Artois řekl s jasnozřivou odevzdaností osudu: „Pane, já a mí bratři máme pro strach uděláno a budeme vás následovat. Vězte však, že velice pochybuji o tom, že my dva vyvázneme živě.“ Bud' jak bud', hrabě z Artois z boží vůle padl a s ním i řada udatných rytířů a dvě stě osmdesát templářů.

Nebyla to jen porážka, ale něco mnohem potupnějšího. Ani Joinville ji však jako potupu nezaznamenává: to se prostě stává, to válce nijak neubírá na kráse.

Pero pana z Joinville řadu těchto bitev a půtek líčí jako nějaké ušlechtilé tanečky, pár hlav se sice skutálí na zemi a k nebesům vzletají snažné prosby, král zapláče nad svým věrným, který odevzdal duši pánu bohu, je to jako v barevném filmu, rudé čabraky, zlatené postroje, blýskavé helmy a meče u tyrkysového moře pod žlutým pouštním sluncem, takže člověk nakonec neví, zdali sami templáři ta svá každodenní jatka nakonec opravdu tak neprožívali.

Joinvillův pohled je vertikální, pohybuje se buď shora dolů, nebo zezdola nahoru, podle toho, zda někdo z koně padá, nebo na něj naskakuje, zabírá jednotlivé výjevy, celkový rozvrh bitev mu však uniká, všechno probíhá v rovině osobních soubojů a výsledek je často náhodný. Joinville spěchá na pomoc panu z Wanonu, nějaký Turek ho zasáhne kopím, kůň podklesne a Joinville mu přeletí přes hlavu, vstane s mečem v ruce a tu mu pan Erard ze Siverey (odpust' mu, Bože, jeho viny) poradí, aby se ukryl v pobořeném domě, doslova se přes ně přežene houf Turků, bez úhony však vstanou ze země, vběhnou do domu a zabarikádují se v něm, seshora na ně Turci útočí oštěpy. Messera Bedřicha z Loupey bodli do zad „a krev z rány střikala, jako když ze sudu zátka vyletí“, a Sivereye sekli do tváře, „až mu nos spadl na pysky“. Tak to pokračovalo, dokud se nedostavila pomoc, vyšli z domu, přemístili se do jiné části bitevního pole, následuje další výjev, objeví se další padlí a záchrana na poslední chvíli, nahlas pronášené modlitby se obracejí k svatému Jakubovi. A do toho udatný hrabě ze Soissons volá a ohání se mečem: „Pane z Joinville, nechme proboha tu sebranku ječet, ať máme dámám o čem povídat!“ Když se král ptá po svém bratrovi, prokletém hraběti z Artois, Jindřich z Ronnay, probošt hospitalitů, mu odpoví, že má pro něho „dobrou zprávu, neboť hrabě z Artois se už určitě nachází v ráji“. Král vzdá chválu Bohu za všechno, co na nás sesílá, a slzy jako hrachy se mu vyřinou z očí.

Pokaždé to však nebyl jen taneček, ať už andělský či krvavý. Velmistř Vilém ze Sonnacu uhoří zaživa v řeckém ohni, křesťanskou armádu z hrozného mrtvolného puchu a nedostatku potravin postihnou kurdže a je v rozkladu, krále Ludvíka vyčerpává úplavice, musil si dokonce, aby v boji neztrácel čas, vystříhnout vzadu na kalhotách díru, Damietta je ztracena, královna musí vyjednávat se Saracény a vlastní život jí přijde na pět tisíc tornských lir výkupného.

Křížáckým výpravám však nikdo nepřikládal náboženský význam. V Akkonu Ludvíka jako vítěze vítalo celé město a kněžstvo, dámy i dítky mu šly procesím naproti. Templáři však viděli dál a pokoušeli se zahájit jednání s Damaškem. Ludvík se to dozvěděl, nesnesl pomyslení, že ho obešli, nového velmistra pokáral před muslimskými vyslanci a velmistř odvolal, na čem se s nepřítelem domluvil, poklekl před králem a poprosil za odpuštění. Nikdo nemůže tvrdit, že rytíři nebojovali s nasazením a nezištně, francouzský král je však pokořil, aby jim předvedl a stvrdil svou moc — a jeho nástupce na trůnu Filip je z téhož důvodu začne půl století poté upalovat na hranicích.

V roce 1291 Akkon dobyli Mauři a obyvatelé do jednoho vyvražďili. S křesťanskou říší v Jeruzalémě byl konec.

Templáři však byli bohatší, početnější a mocnější než kdykoliv předtím, jejich řád byl sice založen pro válčení ve Svaté zemi, z té jsou však dávno pryč.

Žili si okázale v ústraní v posádkách roztroušených po celé Evropě i ve svém pařížském Templu, nemohli však zapomenout na chrámovou čtvrť v Jeruzalémě, kde v dobách jejich slávy stával kostel Panny Marie Lateránské obklopený votivními kaplemi, které vypadaly jako věnec trofejí, na dělný ruch v kovárnách a sedlářských dílnách, na sýpky a stáje pro dva tisíce koní, na podkoní, pacholky, turecké žoldnéře na vzpínajících se vranicích, na rudé kříže na bílých pláštích, na hnědé kutny pomocníků, na sultánovy posly s velkými turbany či pozlacenými helmami na hlavách, na poutníky, na celý ten překrásný shon hlídek a posílů, na radost z nedobytných pokladů, na přístav, kde se vydávaly příkazy a dispozice a odkud vyjížděly plně naložené karavany do hradů v otčině, na ostrovy, na břehy Malé Asie...

S tím je však konec, mí neboží templáři.

Tenkrát večer u Piladeho jsem si při páté skleničce whisky, Belbo totiž nedbal, že pití odmítám, a objednával jednu za druhou, uvědomil, že mě strhly city (taková hanba!) a že sním s otevřenýma očima. Mé vyprávění bylo asi napínavé, bylo v něm zaujetí i prožitek, protože Dolores se leskly oči a Diotallevi, který škodil svému zdraví už druhým tonikem, obracel jako serafin oči k neseřfiskému stropu bistra a mumlal: „A třeba to tak opravdu bylo, duše svaté i zbloudilé; pacholci od koní i rytíři, bankéři i hrdinové...“

„Byli to jedineční lidé, o tom není pochyb,“ zazněl soud Belbův. „Vy je milujete, Casaubone?“

„Já o nich píšu disertační práci, kdo píše o syfilidě, zamiluje si spirochetu pallidu, jinak to asi nejde.“

„Bylo mi, jako bych se koukala na pěkný film,“ řekla Dolores. „Teď ale musím běžet, nedá se nic dělat, musím ještě nacyklostylovat letáky na zítřek. Hlídkuje se u Marelliho továrny.“

„Ty se máš, že si to můžeš dovolit,“ řekl Belbo. Znaveně zvedl ruku a pohladil ji po vlasech. Objednal si další whisky, prý poslední. „Je už skoro půlnoc,“ poznamenal. „Nejde o nás dva, ale o Diotalleviho, proto to říkám. Dokončete však ten příběh, rád bych se dozvěděl něco o procesech. Kdy, jak, proč...“

„Cur, quomodo, quando...55,“ souhlasil Diotallevi. „Jistě.“

)14(

Řekl, že den předtím sám byl svědkem, jak čtyřiapadesát bratří řádu, kteří se nechtěli přiznat k výše uvedeným prohrěškům, vedli na hranici, a dozvěděl se, že byli upáleni, byl jat obavou, že by upalování nevydržel, a radší tedy ze strachu před smrtí v přítomnosti pánů komisařů a kohokoliv dalšího přizná, bude-li vyslýchán, že ke všem prohrěškům, jež jsou řádu za vinu kladeny, opravdu došlo, a že on sám, požádají-li ho o to, se přizná třeba i k zabití Pána našeho.

(Výpověď Aimeryho de Villiers-le Duc, 13. 5. 1310)

Proces sám byl samá zámka, rozpor, záhada, dohad a hlouposti. Hlouposti byly ze všeho nejvíce do očí a tím, že se daly jen těžko vysvětlit, budily dojem, že jde o záhady. V těch šťastných dnech jsem se domníval, že hloupost dokáže vytvořit hádanku. Večer v kabině periskopu mě napadlo, že ty nejstrašlivější hlouposti se vydávají za šílenosti, aby na sebe nevyzradily, že jsou vlastně záhady. Teď se naopak domnívám, že svět je nezhoubná záhada, ze které naše šílenství v domněn, že ji může vykládat podle své vlastní pravdy, dělá něco strašlivého.

Templářům ze všech účelů, které měli, nezbyl ani jeden. Udělali to tak, že za účel začali považovat to, co dříve pro ně byly prostředky, a spravovali své nezměrné bohatství. Vládce s centralistickými sklony, jakým byl Filip Sličný, je měl pochopitelně rád jako trn v oku. Jak dostat ten svrchovaný řád pod svou kontrolu? Velmistř byl rodem roven knížeti, měl pod sebou celou armádu, spravoval obrovský pozemkový fond, byl volen jako císař a měl naprostou autoritu. Francouzský poklad neměl v rukou král, ten byl uložen a strážěn v pařížském Templu. Templáři byli strážci, prokurátoři a správci peněžního fondu, který byl jen formálně připisán králi. Inkasovali, vypláceli, vybírali úroky, byli jako velká soukromá banka, přitom si však podrželi veškeré výsady a výhody banky státní... Královým pokladníkem byl templář. Dalo se za takového stavu věci vůbec vládnout?

Nemůžeš-li někoho přemoci, pak se k němu připoj. Filip požádal, zdali by se nemohl stát čestným templářem. Odpověď, již se mu dostalo, byla záporná. Proto namluvil papeži, aby templáře a hospitality spojil a nový řád podřídil kontrole některého z jeho synů. Templářský velmistř Jacques de Molay přijel s velkou okázalostí z Kypru, kde žil jako nějaký monarcha v exilu, a předložil papeži pamětní zápis, ve kterém předstíral, že váží výhody, ve skutečnosti však jen vysvětloval nevýhody spojení obou řádů. Mezi jiným otevřeně dokládal, že templáři jsou bohatší než hospitalité, a spojení že by tudíž jednu stranu ochudilo, druhou obohatilo, a způsobilo tak značnou úhonu duším jeho rytířů. První kolo hry, která sotva začala, Molay vyhrál, celá záležitost byla odložena ad acta.

Nezbývalo než uchýlit se k pomluvě, a v tomto směru se králi nabízel řada možností. O templářích se už dlouho ledacos povídalo. Co si asi tak mohli říkat lidé, když viděli „ty chlapy z kolonií“, jak si vybírají desátky a ničím je neoplácejí, a přitom už přece žádnou krev při ochraně Božího hrobu neprolévají? Francouzi to sice jsou, říkali si, ale nic moc, asi jako dnešní pieds noirs⁵⁶; tehdy se říkalo poulains. Templáři se třeba vůbec nevzdali svých cizokrajných obyčejů, možná spolu mluvili maursky, jak byli navyklí. Byli to sice mniši, to je pravda, se svými drsnými mravy se však před veřejností vůbec netajili a papež Inocenc III. byl kvůli tomu dokonce nucen vydat bulu De insolentia Templariorum⁵⁷. Slib chudoby sice složili, šatili se však nádherně, jako by patřili k nějaké aristokratické kastě, a přitom byli chamtiví a dotěrní jako mušketýři.

Od toho k potají pronášeným narážkám nebylo daleko: jsou to kacíři, modloslužebníci, uctívají hlavu nějakého vousáče, který určitě nepatří do panteonu správných věřících, třeba poznali tajemství ismailitských kacířů, udržují styky s assassiny Starce z Hory. Filip a jeho rádci se rozhodli těch řečí využít.

Za Filipovými zády se činili hlavně zlí rádci Marigny a Nogaret. Marignymu se nakonec povedlo zmocnit se templářského pokladu, spravoval ho pro krále, dokud ho podle dohody nepřevzme hospitalité; přitom však není vůbec jasné, komu šly do kapsy úroky, které vynášel. Nogaret, strážce královské pečeti, zas v roce 1303 připravil léčku v podobě incidentu v Anagni, při němž Sciarra Colonna nafackoval Bonifácii VIII. a ten z té pohany byl do měsíce na prkně.

Pak se najednou na scéně objevil nějaký Esquieu de Floyran. Ve vězeňské cele, do které byl uvržen kvůli něčemu, začal mu hrozit hrdelní trest, se setkal s jakýmsi templářským renegátem, kterého rovněž čekala oprátka, a vyslechl jeho strašlivou zpověď. Co se dozvěděl, to taky prozradil, odměnou mu bylo propuštění z vězení a slušná částka na penězích. Dozvěděl se vlastně jen to, co si lidé všude šuškali. Ale to už se přeshlo k vyšetřování a jsou tu první výpovědi. Senzační Floyranovo odhalení sdělil král papeži, byl to zrovna Kliment V., který papežské sídlo přestěhoval do Avignonu. Papež tomu věřil a nevěřil, hlavně však věděl, že strkat nos do templářských záležitostí není jen tak. V roce 1307 však stejně dal souhlas k oficiálnímu zahájení vyšetřování. Informují o tom Molaye, ten však prohlásí, že se ničeho neobává. Účastní se dál oficiálních ceremonií po boku krále, jako kníže mezi knížaty. Kliment V. celou záležitost protahoval, král ho podezřívá, že chce templářům poskytnout čas, aby se poschovávali. Není na tom zbla pravdy, templáři dál chlastají a klejí na svých posádkách a netuší, co se na ně chystá. A právě v tom je první záhada.

14. září roku 1307 král rozeslal zapečetěná poselství všem úředníkům a správčům provincií po celém království. Po rozpečetění v nich našli rozkaz, aby pozatýkali všechny templáře a zabavili jejich majetek. Od rozeslání poselství však uběhne celý měsíc, nic se však neděje a templáři nic netuší. Když je pak jednou ráno začali sbírat, ani jeden z nich zatčení neunikl a vůbec se nepokoušel klást odpor. Což je druhá záhada. Několik dnů předtím královští úředníci ve snaze zabránit, aby konfiskaci někdo ušel, provedli dokonce pod zcela průhlednými administrativními záminkami soupis templářských majetků na území celého státu. A templáři ani nemrkli, rače dál, pane úředníku, koukněte se, kam libo, jako doma.

Když se papež dozvěděl o zatýkání, pokusil se protestovat, bylo však už pozdě. Královští komisaři se už do toho obuli s pomocí želez a provazů a řada rytířů na mučidlech začala taky činit doznání. Pak ovšem nezbyvalo než předat je inkvizitorům, ti se zatím obešli bez hranic, ale i tak dosahovali, čeho chtěli. Obžalování své výpovědi potvrzovali.

A v tom je třetí záhada: pravda, k mučení došlo, a když mu třicet šest rytířů podlehlo, tak to asi žádná legrace nebyla, ale jak to, že ani jeden z těch tvrdých chlapů, kteří se nezalekli ani krutých Turků, se nepostavil královským úředníkům na odpor? V Paříži to dokázali pouze čtyři ze sto třiceti osmi rytířů! Všichni ostatní, včetně Jacquese de Molay, se přiznali.

„Dobře, ale k čemu?“ zeptal se Belbo.

„Přesně k tomu, co bylo uvedeno v příkazu k zatýkání. Výpovědi jsou jedna jak druhá, aspoň ve Francii a v Itálii. V Anglii, kde templáře nikdo soudit nechce, se ve výpovědích objevují záležitosti kanonické, pouze však u svědků, kteří do řádu nepatří a vypovídají jen o tom, co znají z doslechu. Templáři zkrátka vypovídají, pokud to po nich někdo chce, a přiznávají se jen k tomu, k čemu se přiznat mají.“

„Normální inkviziční proces. Takových bylo,“ poznamenal Belbo.

„Obžalovaní se však při něm chovají podivně. Obžaloba se zakládá zhruba na tom, že rytíři při svých zasvěcovacích obřadech třikrát po sobě zapírají Krista, plivají na krucifix, obnažují se a líbají in posteriori parte spine dorsi⁵⁸ neboli na zadek, pak na pupek a na ústa, in humane dignitatis opprobrium⁵⁹, a nakonec, uvádí se v obžalobě, jeden s druhým tělesně obcují. Orgie. Pak jim předloží hlavu vousatého bůžka a oni se jí musí klanět. Co však na toto nařčení odpovíděli sami obžalovaní? Geoffroy de Charney, který zahyne s Molayem na hranici, odpověděl, že k tomu skutečně docházelo, Krista prý opravdu zapřel, jenom však ústy a ne srdcem, zdali plivl taky na krucifix, na to se už nepamatuje, tenkrát večer se to odbylo nahonem, všichni měli naspěch. K polibku na zadek došlo taky a od preceptora z Alvarnie slyšel, že je vlastně lepší tělesně se spojit s bratrem než se zhanobit se ženou, on sám však s bratry tělesně neobcovoal. Takže jistě, docházelo k tomu, byla to však spíš jen hra, nikdo to nebral moc vážně, ostatní to dělali, já ne, a když tak jen kvůli nim. Velmistř Jacques de Molay tvrdí, a není jediný, že když mu nastavili krucifix, tak si odplivl na zem, aby to ostatní neviděli. Přiznává, že zasvěcovací obřady takové asi opravdu byly, jenže — jaká to náhoda! — nemůže to tak docela potvrdit, protože ve své funkci zasvěcoval jen málo bratří. Další tvrdí, že mistra sice políbil, ale jenom na ústa, zatímco mistr jeho na zadek. Jiní zase přiznávají víc, než se po nich chtělo, Krista prý nejenže zapírali, ale taky o něm tvrdili, že je zločinec, popírali neposkvěšené početí Panny Marie, na krucifix dokonce močili, a to nejen při zasvěcovacím obřadu, ale i o velikonocích, na svátosti nevěřili, neuctívali jen Bafometa, ale i ďábla v podobě kocoura...

Ne už v té míře neuvěřitelný, stejně však groteskní byl tanec, do kterého se pak pustil král s papežem. Papež chtěl celou záležitost vzít pevně do ruky, král by nejradši procesy dovedl do konce sám, papež nechtěl řád nadobro potlačit, zamýšlel odsoudit provinilce a řádu vrátit původní bezúhonnost, jenže král chtěl, aby pohoršení dál narůstalo, aby byl odsouzen řád jako takový, a došlo tak k jeho definitivnímu politickému a náboženskému, hlavně však finančnímu rozparcelování.

A pak se najednou objevil dokument, který se prostě povedl. Mistři teologie určili, že odsouzenecům nemá být povolen obhájce, protože by mohli taky všechno odvolat: jednou se přiznali, tak proč je vlastně ještě soudit, král ať postupuje ex offio, soud by měl smysl, jen kdyby se objevily nějaké pochybnosti, a ty tu přece nejsou. Proč by měli mít obhájce, aby hájil jejich omyly, když se k nim přiznali a jsou tak očividné, že jejich vina je zcela nevyvratná?

Bylo tu však riziko, že proces přejde z rukou královských do rukou papeže, a proto král a Nogaret zkonstruovali skandál s biskupem z Troyes, který díky udání tajemného darebáka, jakéhosi Noffa Dei, byl nařčen z čarodějnictví. Později se sice přišlo na to, že Dei — taky ho za to oběsili — sprostě lhal, veřejné nařčení ze sodomie, rouhání a lichvářství však z nebohého biskupa už nikdo smýt nemohl. Ze stejných prohrěšků byli nařčeni templáři. Král možná chtěl Francii předvést důkaz, že církev nemá právo soudit templáře, poskvnila-li se stejnými prohrěšky, nebo to snad měla být výstraha papeži, to se neví. Byl to temný příběh, ve hře byly různé policie a tajné služby, vetřelci v řadách prorivníka a udavači... Papež byl zahánán do úzkých a dal souhlas k výslechu sedmdesáti dvou templářů, ti však jen potvrdili svá doznání učiněná na mučidlech. Papež jejich pokání a zřeknutí se bludů využil k tomu, že jim nakonec odpustil.

A tu došlo k něčemu, co bych byl mohl objasnit ve své disertační práci, kdybych si ze dvou protikladných pramenů dokázal vybrat ten správný: sotva si papež ztěžka vydobyl právo na dohled nad rytíři, hned je zase předal králi.

Nedokázal jsem pochopit, co se tehdy vlastně stalo. Molay odvolal své doznání, Kliment mu povolil obhajobu a vyslal k němu tři kardinály, aby ho vyslechl. 26. listopadu 1309 Molay pronesl rozhořčenou obhajobu řádu a zašel v ní tak daleko, že dokonce pohrozil žalobcům, pak za ním ale zašel králův vyslanec Guillaume de Plaisans, kterého Molay považoval za svého přítele, dostalo se mu od něho nějaké pochybné rady a 28. téhož měsíce učinil bojácnou a nijakou výpověď, prý je jen chudý a nevzdělaný rytíř, a k tomu vypočítal zásluhy (které už patřily dávno minulosti) templářského řádu, almužny, krvavou oběť ve Svaté zemi atp. Jako by toho nebylo dost, objevil se na scéně Nogaret a připomněl, že templáři udržovali velice přátelské styky se Saladinem: bylo to nařčení z veležrady. Molayovo vysvětlení bylo ostudné, dvě léta žaláře ho zničily, budil dojem bezmocné bytosti, tak se však choval už jednou, hned po zatčení. Při třetím výslechu v březnu následujícího roku Molay změnil taktiku: mluvit prý bude, ale jen před papežem.

Došlo k prudkému obratu, drama tentokrát nabylo na epičnosti. V dubnu roku 1310 pět set padesát templářů požádalo o slyšení, chtějí prý hájit svůj řád, přičemž vyšlo najevo, že přiznání byla vynucena na mučidlech, odmítali obžalobu a dokazovali její neopodstatněnost. Král a Nogaret se však ve svém řemesle opravdu vyznali. Někteří templáři své doznání odvolali? To znamená, že drze zapírají, k čemu se už jednou přiznali, a proto je třeba považovat je za recidivisty a krivopřísežníky, relapsi, a to tehdy bylo opravdu strašlivé nařčení. Tomu, kdo se přizná a svých činů lituje, je snad možno odpustit, kdo jich však nelituje, odvolává přiznání a krivopřísežně tvrdí, že nemá, čeho by litoval, tomu odpustit nelze. Čtyřiapadesát krivopřísežníků bylo odsouzeno k smrti.

Není nijak těžké uhádnout, jak na to asi reagovali ostatní zatčení. Kdo se dozná, zůstane naživu, ve vězení, a kdo žije, ten se třeba tady něčeho dožije. Kdo se nepřizná, nebo dokonce své přiznání odvolá, skončí na hranici. Pět set templářů, kteří odvolali a byli ještě naživu, honem odvolalo své odvolání.

Nejlíp dopadl ten, kdo svých činů litoval; kdo se nepřiznal, byl totiž v roce 1312 vsazen do vězení natrvalo, a kdo se přiznal, byl omilostněn. Filip neusiloval o krveprolití, chtěl jenom zničit řád. Čtyřmi i pěti roky vězení na duchu i na těle zlomení rytíři ve vši tichosti vplynuli do jiných řádů, nechťeli nic jiného, než aby se na ně zapomělo, a právě způsob, jakým mizeli a vytráceli se, zůstane provždy zdrojem legendy, že řád potají přežil.

Molay požádal o slyšení u papeže. Kliment v roce 1311 svolal koncil do Vienne, Molaye tam ale nepozval. Potvrdil zrušení řádu a veškerý jeho majetek, který dočasně spravoval král, přikl hospitalitům.

Uběhly tři roky, k dohodě s papežem přece jenom došlo a 18. března roku 1314 byl Molay před chrámem Notre-Dame odsouzen na doživotí. Po vyslechnutí rozsudku na okamžik nabyt bývalé důstojnosti. Byl vždycky přesvědčen, že papež mu umožní dokázat svou nevinu, a teď měl pochopitelně dojem, že ho zradil. Moc dobře věděl, že kdyby odvolal znova, byl by z něho křivopřísežník a recidivista. Co se dalo v jeho srdci po sedmi letech čekání na rozsudek? Najde v sobě odvahu, jaká příslušela představeným jeho řádu? Řekne si, že stejně je s ním konec, v nejlepším případě že skončí zažíva zazdřený v cele a navždy zneuctěný, a postaví se překrásné smrti čelem? Molay prohlásil sebe i své bratry za nevinné. Templáři se prý dopustili jednoho jediného zločinu, a sice že svůj řád ze zbabělosti zradili. A on to neudělá. Nogaret si radostí mne ruce: veřejně spáchaný zločin si žádá definitivní a taky veřejný ortel, a čím dřív, tím líp. Stejně jako Molay se zachoval i normanský preceptor Geoffroy de Charnay. Králi stačil na rozhodnutí jeden den: vystavte hranici na konci ostrova Ile de la Cité. Se západem slunce byli Molay a Charnay upáleni.

Tradice vyžaduje, aby velmistř tváří v tvář smrti předpověděl svým pronásledovatelům brzkou zhoubu. Papež, král a Nogaret taky do roka odešli na onen svět. Marigny byl po králově smrti obžalován ze zpronevěry. Pak ho nepřátelé obvinili z čarodějnictví a nechali oběsit. Spousta lidí už Molaye považuje za mučedníka. Dante ještě zachytil ozvěnu rozhořčení, které pronásledování templářů u mnoha lidí vyvolalo.

Tím končí historie a začíná legenda. V jedné z jejích kapitol se objevuje tvrzení, že když Ludvíkovi XVI. gilotina usekla hlavu, vyskočil na popraviště neznámý člověk a zvolal „Konečně jsi pomstěn, Jacquesi de Molay!“

To je tak asi všechno, co jsem těm dvěma, kteří mě neustále přerušovali tenkrát večer u Piladeho nakonec přece jen pověděl.

Belbo říkal: „Nemáte to spíš z Orwella nebo Koestlera?“ Nebo: „Ale jděte, to se přece stalo tomu... Jak se jmenuje... za kulturní revoluce...“ Diotallem zas občas prohodil nějakou moudrost, jako třeba „Historia magistra vitae⁶⁰“. Belbo mu na to pokaždé odsekl: „Ale no tak, kabalista přece nebude brát vážně historii.“ A Diotallevi mu na to taky úplně stejně odpovídal: „Právě, všechno se opakuje v kruhu, historie je učitelka, protože nás učí, že vlastně neexistuje. Proto taky permutace mají smysl.“

„Takže,“ řekl Belbo nakonec, „co vlastně ti templáři byli zač? Napřed jste nám je vyličil jako nějaké seržanty z filmu Johna Forda, pak jako nemyté špinavce, potom jako rytíře z iluminací, bezohledné boží bankéře, poraženou armádu v rozpadu, adepty světloňoské, luciferské sekty a nakonec jako mučedníky volné myšlenky... Co ale byli doopravdy?“ „Stal se z nich mýtus a to přece musí mít nějaký důvod. Právě že asi byli všechno, co jste tu uvedl. Mart'anský historik by se někdy v třetím tisíciletí mohl klidně zeptat, byla-li katolická církev ti, co se nechali požírat lvy, nebo ti, co vraždili kacíře? Právě, že byli to i ono.“

„To, co jste tu říkal, ale prováděli, nebo neprováděli?“

„Nejlegračnější na tom je, že právě jejich následovníci, mám na mysli novotempláře, jak se během historie objevovali a mizeli, tvrdí, že to opravdu prováděli. Vysvětlení je spousta. Tak za prvé prý šlo o jakousi studentskou recesi: chceš být templář, tak napřed ukaž, že nejsi posera, plivni na kříž, uvidíš, srazí-li tě Bůh bleskem nebo nesrazí, jestli se mezi nás dostaneš, budeš patřit bratřím se vším všudy, takže nech se políbit na prdel. Za druhé výzva, aby zapřeli Krista, sloužila prý tomu, aby dokázali, jak budou srdnatí, až se dostanou do saracénského zajetí. To vysvětlení je dost hloupé, není přece možné někoho vycvičit, aby odolal mučení tím, že ho symbolicky budu nutit do toho, co by po něm asi chtěl mučitel. Za třetí tam na Východě templáři možná navázali styky s manichejskými kacíři, kteří právě opovrhovali křížem coby nástrojem muk Kristových a kázali, že je vůbec třeba pohrdnout světem, a odrazovali taky od sňatku a od plození dětí. Tu starou myšlenku, příznačnou pro mnohá kacířství z prvních století našeho letopočtu, převzali právě kataři — existuje dokonce celá jedna tradice, která templáře považuje za osoby nasáklé katarským učením. Tím by se dala vysvětlit i ta sodomie, byť jen symbolická. Dejme tomu, že templářští rytíři opravdu navázali styk s kacíři: nebyli to žádní vzdělanci a taky z prostoduchosti a třeba i z pocitu vlastní výlučnosti a vojácké pospolitosti si vytvořili vlastní folklór, jímž se chtěli odlišit od ostatních křížáků. Ty obřady pro ně byly něco, podle čeho se mělo poznat, kdo k nim patří nebo nepatří, vůbec si nekladli otázku, co vlastně znamenají.“

„A ten Bafomet?“

„Figura Bafometti se opravdu vyskytuje v řadě výpovědí, mohlo by však taky jít o nějaký omyl prvního zapisovatele, byly-li zápisy zmanipulované, nutně se objevila i ve všech dalších dokladech. Mluvílo se taky o Mohamedovi (istud caput vester deus est, et vester Mahumet⁶¹), a to by pak znamenalo, že si templáři vytvořili svou vlastní synkretickou liturgii. V několika výpovědích se tvrdí něco o vzývání „yalla“, což by mohl být taky Allah. Muslimové však neuctívají Mohamedova vyobrazení, takže v tomto směru by těžko mohli templáře ovlivnit. Ve výpovědích se uvádí, že řada lidí Bafometa na vlastní oči viděla, někdy to byla jen hlava, jindy celá postava, ze dřeva, s vlnitými vlasy, vždycky však měl vousy. Vyšetřovatelé podle všeho na nějaké svědky přišli a předvedli je vyšetřovaným templářům, pak ale jako by se po nich země slehla, viděli ho všichni a nikdo. Stejně je tomu s kocourem, pro někoho byl šedivý, pro jiného zrzavý nebo taky černý. Uvědomte si však, že výslech probíhal s pomocí rozžhaveného železa: viděl jsi kocoura při zasvěcování? A jak by ho dotyčný neviděl, na templářském statku byly přece myši a kdo by je jinak hubil a chránil úrodu? Koček a kocourů tam musilo být plno. V Evropě kočka tehdy nebyla obvyklá, jako je dnes a jako bývala kdysi v Egyptě. Na rozdíl od obyčejných lidí, kteří v těch zvířátkách viděli bůhvíco, je třeba templáři chovali doma. Tak nějak

by tomu mohlo být i s Bafometovou hlavou, třeba to byly jen relikviáře, takové se právě tehdy dost vyráběly. Pochopitelně se najdou i takoví, co tvrdí, že Bafomet je vlastně alchymistický symbol.“

„Alchymie souvisí se vším,“ vyslovil se Diotallevi s přesvědčením, „templáři byli asi taky zlatodějové, znali a uchovávali tajemství výroby zlata.“

„Jak by je neznali,“ podpořil ho Belbo. „Sotva dobyli nějaké saracénské město, podřezali ženy a děti a sebrali, co jim přišlo pod ruku. Jistá je jedna věc, že v tom je zmatek nad zmatek.“

„A hlavně měli asi zmatek v hlavě, copak zrovna jim sešlo na tom, co je správné či nesprávné z hlediska doktríny? Historie je plná zvláštních vojenských útvarů, které si sice vytvořily svůj zčásti nadnesený a zčásti mystický styl, přitom však příslušníci ani nevědí, k čemu jim to vlastně je. Pak jsou tu ovšem vysvětlení esoterická, podle nich si byli všeho velice dobře vědomi, protože to byli adeпти orientálních mystérií, v tom případě by i ten polibek na prdel měl svůj iniciační význam.“

„Vysvětlíte mi, co vlastně ten polibek na prdel znamenal,“ požádal Diotallevi.

„Někteří moderní esoterici se domnívají, že templáři čerpali z indických doktrín. Polibek na prdel by pak měl probudit hada Kundaliniho, kosmickou sílu sídlící v kořeni páteře, v pohlavních žlázách, která se po probuzení pohybuje směrem k šišince...“

„Té Descartesově?“

„Asi, a otevře na čele třetí oko, přímý průzor do času a do prostoru. Proto se taky ještě pořád pátrá po templářském tajemství.“

„Filip Sličný měl radši upálit esoteriky dnešní, a ne tehdejší chudáky.“

„Dnešní esoterici jsou ale chudí jak kostelní myši.“

„Co se tu člověk všechno nedozví,“ uzavřel Belbo. „Ted už je mi jasné, proč jsou ti mí potřební autoři tak zaujatí zrovna templáři.“

„Ten včerejší rukopis bude asi něco na ten způsob. Celý problém je v tom, že se nedrží logiky. Dělej ze sebe hlupáka a nikdo tě neprokoukne. Abrakadabra, Mene Tekel Fares, Pape Satan Pape Satan Aleppo, la vierge62 le vivace et le bel aujourd'hui, zkrátka stačí, aby nějakému básníkovi, kazateli, šéfovi nebo kouzelníkovi jen zakručelo v břiše a lidstvo to pak po staletí dešifruje jako poselství. Templáři díky duševnímu zmatku, ve kterém žili, dešifrovat nejdou. Proto před nimi tolik lidí padá na zadek.“

„To je ovšem pozitivistické vysvětlení,“ vyslovil se Diotallevi.

„Co jiného,“ řekl jsem, „když jsem taky asi pozitivista. Stačil by šikovný chirurgický zásah na šišince, a z templářů by byli hospitalité to znamená normální lidi. Válka ničí mozkové spoje buď duněním kanonády, nebo žářem řeckého ohně, na tom nesejde... Stačí podívat se na nějakého toho generála.“

Byla jedna. Diotalleviho zmohly toniky a usínal. Rozloučili jsme se. Docela jsem se pobavil. A ti dva taky. To jsme ovšem ještě nevěděli, že si začínáme pohrávat s řeckým ohněm, který pálí i spaluje.

)15(

Sotva jsem se pomodlil, pan Erard ze Siverey mi řekl: „Pane, postaráte-li se aby čest má ani mých dědiců nedošla úhony, šel bych pro vás požádat o pomoc k hraběti z Anjou, kterého vidím tamhle v polích.“ A já jsem mu odpověděl: „Pane Erarde, vskutku velkou čest byste si získal, šel-li byste požádat o pomoc, abychom si zachránili životy, neboť ohrožen je především život váš.“

(Joinville, Histoire de Saint Louis63, 32, 226)

Po tom templářském večeru jsem si s Belbem krátce popovídal v bistru, kam jsem už nechodil tak často, protože jsem psal disertační práci.

Pak byl jednou uspořádán manifestační průvod proti fašistickému spiknutí, měl vyjít z univerzity a byli přizváni, jak se to tehdy dělávalo, různí antifašističtí intelektuálové. Policejní šiky byly nápadně okázalé, budilo to však dojem, že došlo k dohodě a že nebudou zasahovat. Tehdy se to stávalo často: průvody sice nebyly povolené, pokud se však nic vážného nestalo, síly veřejného pořádku jen přihlížely a dbaly na to, aby levice nevzkročila (každá strana měla ve městě své prostory) na území pravice ve středu Milána. Za třídou Augusto a kolem náměstí San Babila právě sídlili fašisti. Při překročení hranic nastala vždycky mela, jinak se ale nic nedělo, tak je tomu i mezi krotitelem a lvem. Většina lidí si myslí, že zlý lev chce napadnout krotitele, a ten že jej prasknutím biče nebo výstřelem z pistole zastráší. Omyl: když lev vejde do klece, je jednak sytý a jednak pod narkotiky, takže ho ani nenapadne, aby někoho napadal. Jako každá šelma má svůj bezpečnostní prostor, mimo který se může dít cokoliv, a vůbec to s ním nehne. Krotitel mu do toho prostoru vkročí, lev zavře a krotitel praskne karabáčem a zároveň o krok ucouvne (jako by naopak nabíral rozběh) a lev se uklidní. Revoluci je možno jen předstírat, ale i to má svá pravidla.

Do toho průvodu jsem šel taky, nepřidal jsem se však k žádné skupině. Stál jsem u chodníku, bylo to na náměstí Santo Stefano, kolem chodili novináři, redaktoři a umělci, kteří sem přišli projevit svou solidaritu s hnutím. Bylo tu kompletní Piladeho bistro.

Ocitl jsem se vedle Belba. Byl tu s ženou, kterou jsem často vídal v bistru, říkal jsem si, že to bude asi jeho družka (později zmizela — po přečtení file věnovaného doktoru Wagnerovi vím už taky proč).

„Vy taky?“ zeptal jsem se ho.

„To víte,“ řekl a rozpačitě se usmál. „Je třeba postarat se o spásu své duše. Crede fitmiter et pecca fortiter64. Vám tenhle výjev nic nepřipomíná?“

Rozhlédl jsem se kolem sebe. Bylo slunečné odpoledne, jeden z těch dnů, kdy z Milána je docela hezké město, fasády dostanou žlu tou barvu a nebe je něžně ocelové. Policie před námi byla opancéřovaná helmami a štíty z umělé hmoty,

kteře jako by vrhaly ocelové záblesky, před nimi pobíhal komisař v civilu přepásaný nápadnou trojbarevnou šerpou. Ohlédl jsem se za sebe, podíval se na čelo průvodu: pohyb tam sice byl, všichni však šlapali na místě, řady byly semknuté, ale nevyrovnané, hadovitě se kroutily a ježily pikami, transparenty, prapory a holemi. Netrpělivé šiky občas začaly skandovat nějaké heslo: podél nich pobíhali katanžané65, na obličejích měli rudé šátky, na těle pestrobarevné košile, opasky plné cvočků, v džínsech, které zažily spoustu slunce i dešťů, improvizované zbraně ukrývali ve stočených praporech, které vypadaly jako barevné skvrny na paletě, připomnělo mi to Dufyho a jeho veselou barevnou škálu. Asociaci jsem od Dufyho přeskočil k Guillaumovi Dufayovi. Měl jsem dojem, že jsem se ocitl v nějaké iluminaci, v hloučcích na okraji šiků jsem zahlédl několik androgynních dam, čekaly asi na velkou slavnost odvahy, která jim byla přislíbena. To všechno mi proběhlo hlavou jako blesk, cítil jsem, že žiji něco, co už znám, nevím však odkud.

„Nejde tady o dobývání Askalony?“ zeptal se mě Belbo. „Pro pana svatého Jakuba, mého hodného pána,“ odpověděl jsem mu, otočiv skutku křížácká pŕtka! Považuji za zcela jisté, že ještě dnes někteří budou v ráji!“

„To určitě,“ řekl Belbo. „Spíš bych ale rád věděl, kteří z nich jsou vlastně Saraceni.“

„Police je teutonská,“ poznamenal jsem, „takže podle toho bychom my mohli být hordy Alexandra Něvského, pokud jsem si ovšem nespletl dohromady dva různé texty. Podívejte se tamhle na tu skupinku, určitě to budou druzi hraběte z Artois, nemohou se dočkat pŕtky, hněte je utrpěná pohana přibližují se k nepříteli a dráždí je výhružným křikem.“

A právě v tom okamžiku došlo k incidentu. Teď už si dobře nevzpomínám, jak to vlastně bylo, průvod se hnul, skupinka mladíků s řetězy v rukou, maskovaných čepicemi a šály, aby jim nebylo vidět do obličejů, za křiku útočných hesel se pokusila prorazit st cestu policejním kordonem k náměstí San Babila. Lev se hnul, a to docela rázně. První řada kordonu se otevřela a objevila se vodní děla. Z čela průvodu vylétly první ocelové kuličky, první kameny, policisté rázně vykročili, začali kolem sebe hlava nehlava tlouci pendreků a průvod se rozvlnil. V tom okamžiku se zdálky, odněkud z ulice Laghetto, ozval výstřel. Třeba to jenom praskla pneumatika nebo to byla petarda, ale mohl to opravdu být i výstražný výstřel z řad těch, co za pár let pistoli P38 používali docela běžně. Nastala panika. Policisté začali vytahovat zbraně, trubka vyzvala do útoku, průvod se rozdělil na rváče, kteří srážku brali, a na ostatní, kteří měli dojem, že splnili svou povinnost a mohou se vzdát. Uvědomil jsem si, že mě ulicí Larga žene strach, že bych anohl dostat obuškem nebo holí. Najednou jsem se ocitl vedle Belba a jeho družky. Běželi dost rychle, ale bez paniky.

Na rohu ulice Rastrelli mě Belbo vzal za paži: „Tudy, mladíku,“ řekl mi. Pokusil jsem se zeptat se ho, proč zrovna tudy, ulice Larga mi připadala zalidněnější a bezpečnější, a v bludišti uliček mezi ulicí Pecorari a arcibiskupstvím mě dokonce přepadla klaustrofobie. Měl jsem dojem, že tam, kam mě Belbo odvádí, se jen stěží mezi chodci ukryji, a policie, která odněkud vyrazí, rázem pozná, že k nim nepatřím. Naznačil mi, abych byl zticha, postupně zpomalil, až jsme přešli do chůze, to jsme už byli za dómem, kde byl normální provoz a kam ani nedoléhala ozvěna boje, který probíhal ani ne dvě stě metrů od nás. Pořád ještě mlčky jsme dóm obešli a ocitli se před průčelím, u galerie. Belbo koupil pytlík zoubu a s nevinným potěšením začal kmit holuby. Úplně jsme splynuli se sobotním davem, Belbo i já jsme měli sako a kravatu, žena stejnohraj milánských dam, šedý svetřík ke krku a šňůru perel, těžko říct, zda pravých. Belbo mi ji představil: „To je Sandra, znáte se?“

„Od vidění. Ahoj.“

„Koukněte se, Casaubone,“ řekl mi pak Belbo, „člověk nikdy nesmí prchat rovně. Stejně jako Savojsi v Turíně i Napoleon III. nechal přestavět Paříž, proměnil ji v síť rovných bulvárů, které všichni považujeme za mistrovské dílo urbanistiky a obdivujeme se jim. Jemu však šlo o to, že v přímých ulicích se lépe kontrolují bouřící se davy. Pokud to jde, viz například Champs-Élysées, tak i boční ulice je lépe mít rovné a široké. Když to nejde, což je případ uliček v Latinské čtvrti, tak se tam pak dějí divy, jako třeba v květnu roku šedesátého osmého. Člověk musí prchat uzounkými uličkami. Nenajde se žádná síla veřejného pořádku, která by dokázala mít je všechny současně pod kontrolou, a sami policisté tam mají strach jít dokonce i ve skupinkách. A když je tam potkáš a jsou jen dva, dostanou větší strach než ty, rozběhnete se jako na povel, každý na opačnou stranu. Jde-li člověk na manifestaci, měl by si to tam napřed pořádně prohlédnout a pak se držet na rohu, odkud se rozbíhá několik uliček.“

„Neprošel jste náhodou kursem v Bolívii?“

„Jak vyváznout se zdravou kůží, to se člověk naučí už jako dítě, pokud se ovšem jako dospělý nedá k zeleným baretům. Prožil jsem si dobu, která nebyla lehká, partyzánskou válku v +++ (uvedl jméno osady mezi Monferratem a Langhami). V roce 1943 jsme celá rodina utekli z města a moc dobře jsme si to vypočítali, ocitli jsme se na správném místě ve správnou dobu a všechno jsme si tam krásně užili, razie, esesáky, přestřelky na ulicích... Jednou večer jsem šel na kopec k sedlákovu pro mléko a slyším, jak v korunách stromů nade mnou něco šustí. Z vršku naproti stříleli totiž na železnici, která byla za mnou v údolí. První, co člověka napadne, je vzít nohy na ramena nebo sebou plácnout na zem. Dopustil jsem se chyby a rozběhl se dolů do údolí, běžím po poli a kolem mě jako by občas něco mlasklo. A víte, že to byly kulky? Některé výstřely byly totiž krátké a kulky skončily na poli. Teď chápou, že když se střílí z vysokého kopce někam do údolí, měl by člověk utíkat naopak do kopce, čím je výš, tím má větší naději, že ho kulky budou přelétávat. Při jedné přestřelce mezi fašisty a partyzány přes pole s kukuřicí se výborně zachovala moje babička: zbloudilou kulku mohla chytit, ať by se rozběhla kamkoliv, a tak si lehla na pole mezi obě palebné čáry. Ležela tam na břiše asi deset minut a doufala jenom, že jedna ani druhá strana nevyrazí do útoku. Dobře to dopadlo. Takže abyste věděl, když si tohle někdo prožije v útlém věku, tak mu to vydrží na celý život.“

„Takže jste si prodělal partyzánské boje, jak se říká.“

„Jako divák,“ odpověděl mi. A zdálo se mi, že v jeho hlase zazněly mírné rozpaky. „V roce čtyřicátém třetím, ke konci války, mi ještě nebylo třináct. Byl jsem moc malý na to, abych se bojů zúčastnil, ale dost velký, abych všechno sledoval se zaujetím, jaké může mít jen fotograf. Co jsem mohl dělat? Díval jsem se. A taky utíkal, jako dnes.“

„Měl byste o tom psát, a ne předělávat cizí rukopisy.“

„Všechno už byla napsáno, Casaubone. Kdyby mi tehdy bylo dvacet, tak bych pak v padesátých letech napsal oslavnou báseň. Naštěstí jsem se narodil pozdě, když už bych byl psát mohl, všechno bylo napsané a já jsem si to mohl nanejvýš přečíst. Taky jsem ovšem mohl tenkrát na konci války skončit s kulkou v hlavě.“

„Na čí straně?“ zeptal jsem se a hned mě to zamrzelo. „Promiňte, to byl jen pokus o vtip.“

„Ale kde, nebyl. Jistě, dnes to vím, ale dnes je dnes. Věděl jsem to i tehdy? Tak abyste věděl teď vy, člověk může mít po celý život výčitky svědomí, ne snad kvůli tomu, že volil špatně, že to byl omyl, za který se může aspoň kát, ale že už sám sobě nemůže dokázat, že k tomu prostě nemuselo dojít... Já jsem byl potenciální zrádce. Jak bych mohl mít právo předkládat nějaké pravdy ostatním?“

„Promiňte,“ řekl jsem, „potenciálně jste mohl být taky sexuální vrah z ulice Salaria, ale nestal jste se jím. Nebuďte neurotik. Nebo se snad vaše výčitky svědomí zakládají na něčem konkrétním?“

„Sám dobře víte, že v těchto záležitostech konkrétní fakta nejsou k ničemu. A co se neuróz týče, dnes večer je na programu večere s doktorem Wagnerem. Jdu na náměstí Scala, tam je stanoviště taxíků. Jdeme, Sandro?“

„Doktor Wagner?“ zeptal jsem se při loučení. „Osobně?“

„Osobně, je na pár dnů v Miláně a třeba z něho vymámím nějaký jeho esej, vydali bychom mu jej knižně. To už by bylo něco.“

Belbo byl tedy ve styku s doktorem Wagnerem už tehdy. V duchu si říkám, bylo-li to právě tenkrát večer, kdy Wagner (vyslov po francouzsku jako Wagner) Belba zdarma psychoanalyzoval, aniž by si to aspoň jeden z nich uvědomil, nebo došlo-li k tomu někdy jindy. Tak či onak, tehdy se mi Belbo poprvé zmínil o svém dětství v + + +. Povídal vlastně o tom, jak v životě pořád utíkal, ty útky vzpomínka oděla málem slávou a divné na tom bylo jen to, že si na ně vzpomněl, když sice moudře, ale přece jen neslavně přede mnou a se mnou vzal do zaječích znova.

)16(

Bratr Štěpán z Provins, jsa poté předveden před řečené komisaře, na jejich otázku, hodlá-li hájit řád odpověděl, že nehodlá, a pokud jej chtějí hájit mistři, pak nechť tak činí, on však že před zatčením byl v řádu jen devět měsíců.

(Výpověď ze 27. II. 1309)

V Abulafiovi jsem přišel na vyprávění o dalších útěcích. Vzpomněl jsem si na to večer v kabině periskopu, když tma kolem mě byla samý šustot, skřípot a vrzání, a říkal jsem si, to nic, takhle přece muzea, knihovny a staré paláce vedou po nocích samomluvy, staré skříně se usazují, rámy od sebe odhánějí podvečerní vlhko, omítky se neznatelně drolí, milimetr za století, zdívo zívá. Nemůžeš odtud utéci, říkal jsem si, vždyť jsi tu právě kvůli tomu, aby ses dozvěděl, co se vlastně stalo člověku, který se řadu svých útěků pokusil ukončit činem natolik odvážným, že přestal být rozumný (nebo zoufalý), jen aby uspišl setkání s pravdou, které tolikrát odložil.

Filename: U Kanálu

Utekl jsem před policií, nebo zase jen před historií? A je v tom vlastně nějaký rozdíl? A na tu manifestaci mě přivedly důvody morální, nebo jsem se chtěl ještě jednou přezkoušet tváří v tvář Příležitosti? V pořádku, spoustu velkých příležitostí jsem proměškal, dostavily se buď příliš brzy, nebo zas příliš pozdě, vina je však na datu narození, a ne na mně. Býval bych chtěl být na té louce a střílet i za tu cenu, že postřelím vlastní babičku. Že jsem tam nebyl, to nebylo proto že bych byl zbabělý, ale protože jsem byl moc mladý. V pořádku. A co ta manifestace? Že jsem odtamtud utekl, za to může zase jen věk, ta potyčka prostě nebyla moje věc. Mohl jsem však riskovat, třeba i bez nadšení, jen abych si dokázal, že tenkrát na té louce bych si býval dokázal vybrat správnou stranu. Má však smysl zvolit si chybnou Příležitost, jen abych si mohl říkat, že příště si zvolím správnou? Tak si počínala třeba spousta těch, co od toho dnes neutekli. Příležitost falešná však není Příležitost dobrá. Je možné aby člověk byl zbabělý jen proto že odvaha ostatních mu připadá neúměrná ve srovnání s bezvýznamností toho co se děje? Pak by ale moudrost vedla ke zbabělosti. Člověk přijde o dobrou Příležitost jen kvůli tomu, že po celý život příležitosti vyhledává a zvažuje. Příležitost se volí zčistajasna a člověk vlastně ani neví, že to Příležitost byla. Že bych na ni někdy narazil a nevěděl o tom? Je vůbec možné, aby člověk měl špatné svědomí a cítil se jako zbabělec jen kvůli tomu, že se narodil o deset let dřív nebo později, než měl? Odpověď: jako zbabělec se cítíš, jestliže jsi zbabělec opravdu byl.

A co když jsi i tenkrát proměškal svou Příležitost, protože ti připadala nepřiměřená?

Popsat dům v + + +, osamocený na vršku uprostřed vinohradů — nepřipomínají snad některé vršky řádu? — a pak cestu, která vedla k osadě a k poslední, nebo vlastně první (nezvolíš-li si jasné stanovisko nebude ti nikdy nic jasné) aleji s obytnými staveními. Malý klučina zahnaný válkou na venkov opouští rodinu která je jako křídlo kvočny a vniká do osady, jejíž uličky jsou jako chapadla, chodí alejí, děsí se místa zvaného Cestičky a závidí těm, co tam žijí. V Cestičkách se scházela tamější parta kluků. Byli to ukoptění venkovští rváči. Jsem příliš městský, radši bych se jim měl vyhnout. Jenže dostat se na náměstí ke stánku s novinami a k papírnictví představovalo buď velice dlouhou a nedůstojnou obchůzku, nebo průchod místem zvaným Kanál. Oproti klukovské bandě z místa pojmenovaného podle potoka, ze kterého se časem stal odpadový kanál, byli kluci z Cestiček nevíňátka, kluci z Kanálu byli opravdu zlá nečistá spodina.

Kluci z Cestiček nesměli do Kanálu, tamější banda je hned napadla a zmlátila. Zpočátku, hned po příjezdu, jsem nevěděl, že jsem vlastně z Cestiček, kluci z Kanálu si mě však už zařadili mezi své nepřátele. Procházel jsem tamtudy s nosem v dětském časopise, předstíral, že čtu při chůzi, hned si mě však všimli. Vzal jsem nohy na ramena, běželi za mnou a házeli po mně kamením, strefili se do časopisu, kam jsem se díval i v běhu, abych si nezadal, a udělali mi v něm díru. O časopis jsem přišel, život jsem si však zachránil. Na druhý den jsem se rozhodl, že se dám k bandě z Cestiček.

Vypravil jsem se za nimi, přivítali mě hurónským řehotem. Tehdy jsem měl hodně vlasů a ať jsem dělal co dělal, byly pořád ježaté jak tužky na reklamě firmy Presbitero. Model, který nabízely filmy, časopisy i nedělní špacír po mši, bylo naopak dvouřadové sako s vycpanými rameny, knírky a napomádané, hrozně lesklé a k lebce hladce přičísnuté vlasy. Tomu účesu se říkalo „na kouzelníka“. Na trhu na náměstí jsem si vždycky v pondělí za peníz z hlediska burzovního směšný, pro mou kapsu však obrovský zakoupil kelímek brilantiny tuhé jak včelí vosk, a tu jsem si pak celé hodiny vtíral do vlasů, až byly hladké jak z oliva a seděl mi na lebce jako sametová čepička. Přes ně jsem si pak natáhl síťku, aby mi držely. Když mě kluci z Cestiček s tou síťkou na hlavě uviděli, začali mě urážet ve svém hrubém nářečí, kterým jsem sice nemluvil, bohužel mu však rozuměl. Tenkrát jsem tu síťku měl na hlavě doma nejmíň dvě hodiny a když jsem si ji sundal zjistil jsem v zrcadle že výsledek je vynikající, a teprve pak jsem vyrazil na schůzku s těmi jímž jsem byl ochoten odpřisáhnout věrnost. Než jsem dorazil na místo, brilantina uschla a vlasy se mi začaly zvedat, ne však najednou. Kluci z Cestiček nad tím řičeli nadšením, stáli kolem mě v kruhu a šťouchali do sebe lokty. Požádal jsem o přijetí.

Svou žádost jsem bohužel nepřednesl v nářečí: byl jsem holt jiný než oni. Přistoupil ke mně Martinetti, náčelník bosý, úchvatný a velký jak věž. Prý budu musít projít zkouškou, a to obnáší sto kopanců do zadku. Asi chtěli probudit hada Kundaliniho. Souhlasil jsem. Dva kluci, kterým v bandě říkali strážmístři, mě drželi u zdi a Martinetti mě bosou nohou stokrát nakopl. Vykonával to důkladně, nadšeně a metodicky, samozřejmě ne palcem, ale chodidlem, aby si neublížil. Sbor banditů obřad rytmickým pokřikem doprovázel. Počítali kopance v nářečí. Pak mě zavřeli do králíkárně, prý na půl hodiny, a hrdelními zvuky se na něčem domlouvali. Stěžoval jsem si na mravenčení v nohou a tak mě pustili ven. Byl jsem pyšný že jsem se divoškém obřadu podrobil, aniž bych si zadal. Byl jsem Velký malý muž.

V té době, bylo to buď na konci roku 1943, nebo na začátku roku 1944, se partyzáni ještě neukazovali a němečtí rytíři usazení v + + + nebyli proto nijak zvlášť ostražití. První společný podnik, kterého jsem se zúčastnil, záležel v tom, že jedna část lichotila vojáku na stráž, velikánskému Longobardovi který se cpal obrovským krajícem chleba s marmeládou, k němuž podle všeho přikusoval salám, z čehož na nás šel děs a my ostatní jsme v baráku, kam se dalo jít zezadu dveřmi, které visely na veřejích, ukradli pár válečků tritolu. Mám dojem že jsme jej pak ani k ničemu nepotřebovali, ale pamatuji se, že Martinetti chtěl uspořádat někde v polích pyrotechnickou podívanou, a to způsobem, který dnes vidím jako velice hrubý a nepřiměřený. Němce pak vystřídali Italové od Desáté MAS. U řeky zrovna na rozcestí, kudy v šest večer procházela děvčátka z Ústavu Panny Marie Pomocné, postavili zátaras. Přesvědčili jsme je (nebylo jim moc přes osmnáct), aby svázali dohromady několik odjištěných německých ručních granátů s dlouhým držadlem a nechali je vybuchnout na hladině až holky půjdou kolem. Martinetti se vyznal, všechno měl vypočítané, vojákům to vysvětlil a výsledek byl úžasný: vodní sloup doprovázený hromobitím se zvedl z hladiny, zrovna když se děvčata objevila na rohu. S pištěním utlkala a my jsme se s vojákýky mohli smíchy potřhat. Až na hranici vzplane Molay, na dny své slávy budou vzpomínat ti, co dorazili až do Coltana!

Kluky z Cestiček bavilo hlavně sbírat nábojnice a jiný válečný materiál, kterého tu po osmém září bylo všude habaděj, staré helmy, patrontašky, chlebníky, někdy dokonce i nepoužité náboje. V tom případě šlo postupovalo následovně: kulka se vrazila do klíčové dírký ve dveřích, vypáčila se z nábojnice a ta byla zařazena do sbírky. Ze střelného prachu (někdy to bývaly tenounké šupinky balistitu) jsme vysypávali klikaté cestičky a ty se pak zapalovaly. Vzácnější byly ty nábojnice co měly ještě kapsli z těch se pak sestavovala armáda. Dobrý sběratel jich měl hodně a podle typu, barvy, tvaru a výšky z nich dával dohromady oddíly. Patrony do samopalů a stenů byly pěšáci, náboje do muškety a jedenadevadesátky (garand jsme poprvé uviděli u Američanů) střelci, nejhledanější byly velké, věžovité náboje do kulometu, které představovaly velitele.

Trávili jsme čas těmito mírovými hrami, dokud nám Martinetti jednou večer neoznámil že přišla chvíle, na kterou jsme čekali. Banda z Kanálu obdržela výzvu a přijala ji: k bitvě dojde na neutrální půdě za nádražím. Ještě ten den, v devět večer.

Bylo pozdní, umdlené letní odpoledne, zmocnilo se nás však velké vzrušení. Vyparádili jsme se aby z nás šla hrůza vyzbrojili se důkladnými klacky, do patrontašek a do chlebníků jsme si nabrali co nejvíc velkých i drobnějších kamenů. Jeden kluk si dokonce z řemene od pušky vyrobil jakýsi karabáč, při řádném rozmáchnutí to mohla být strašlivá zbraň. V tom podvečeru jsme se cítili všichni jako hrdinové, já především. Zmocnilo se nás trpké, bolestné a nádherné vzrušení, jaké přichází před útokem — sbohem, milovaná, sbohem, čekala nás krutá a sladká povinnost muže a vojáka, šli jsme položit na oltář vlasti své mládí, jak nám to před 8. zářím vtloukali do hlavy.

Martinettiho plán nebyl hloupý: škarpou u železnice jsme se měli přemístit víc k severu a pak nečekaně, prakticky už jako vítězové, nepříteli zezadu zaskočit a vyrazit do drtivého útoku.

Jak jsme obtěžkaní kamením a s klacky v rukou běželi škarpou a pak se šplhali nahoru do terasovitého svahu, slunko zrovna zapadalo. Seshora jsme pak uviděli protivníka, jak na nás čeká za nádražními latrinami. Dívali se na nás, napadlo je, že na ně půjdeme odtamtud a taky nás tam uviděli. Nezbyvalo nám než honem zase seběhnout zpátky dolů, aby neměli kdy podívat se naší prostoduché taktice.

Před útokem jsme sice nedostali rum, s křikem jsme však do něj šli stejně. Ke srážce došlo asi tak sto metru od nádraží, domy tam byly daleko od sebe, o ulicích se vlastně nedalo mluvit. Skupina těch nejodvážnějších rytířů bez bázně a hany vyrazila kupředu, jen já — našťástí — a pár dalších zpomalilo, rozestavili jsme se na rozích a zdálky přihlíželi. Kdyby nás býval Martinetti seřadil do útvaru s předním a zadním vojem, byli bychom asi konali svou povinnost, jenže každý se postavil, kam ho napadlo. Srdnatí dopředu, zbabělí dozadu. Vyhlíželi jsme z úkrytu, ke rvačce však nakonec nedošlo.

Obě skupiny se zastavily pár metrů od sebe a vyhrožovaly si náčelníci pak o krok postoupili a začali vyjednávat. Nakonec z toho byla Jalta, rozdělili si sféry vlivu a dohodli se že budou respektovat přechody přes vlastní území, zhruba jako křesťané a muslimové ve Svaté zemi. Pocit solidárnosti mezi rytíři převládl nad naléhavostí srážky. Oba

vůdcové předvedli své kvality. Vrátili se ke svým lidem a bandy se stáhly na svá území. Ted si říkám, že tehdy jsem nešel do útoku, protože mi to bylo k smíchu. Tenkrát jsem si to ale neříkal. Připadal jsem si jako zbabělec a tím to haslo. A teď si ještě zbaběleji říkám, že kdybych býval spolu s ostatními vyrazil do boje, nic bych neriskoval a následující léta bych si prožil mnohem líp. Promarnil jsem svou Příležitost, a to mi bylo dvanáct. Když mužský napoprvé nemá erekci, je z toho impotence na celý život.

Tak asi za měsíc kvůli nějakému náhodnému nedodržení hranic se kluci z Cestiček a z Kanálu někde v polích do sebe pustili a házeli po sobě hroudami. Ukolébán průběhem předchozí srážky jsem se postavil do první řady. Byla to srážka nekrvavá, až na mou osobu. Místo hroudy přiletěl kámen a rozbil mi ret. Běžel jsem domů s brekem, matka mi musila pinzetou vybrat z rány hlinu. V puse, naproti pravému dolnímu řezáku mi zustala jizva, dotknu-li se jí jazykem, cukne v ni a přeběhně mi po zádech mráz.

Ta jizva není ovšem žádné rozhršení, nevysloužil jsem si ji odvahou, ale nerozvážeností. Dotýkám se jí jazykem, a co dál? Píšu. Jenže špatná literatura nikoho nespasí.

Po té manifestaci jsem Belba nejméně rok neviděl. Zamiloval jsem se do Ampary a k Pilademu jsem přestal pravidelně chodit, a když jsem tam s Amparou někdy zašel, Belbo tam zrovna nebyl. Ampaře se u Piladeho nelíbilo. Měla svou etickou a politickou zásadovost, se kterou se dal srovnat pouze její půvab a oslňující hrdost, připadalo jí to tam jako v klubu demokratických krasoduchů, což podle ní byla vůbec nejproradnější past kapitalistického spiknutí. Pro mě to byl rok plný zaujetí, serióznosti a velkánské něhy. Na disertační práci jsem pracoval s chutí, ale nijak jsem nespěchal. Pak jsem jednou Belba potkal u Naviglia, nedaleko nakladatelství Garamond. „Hleďme, hleďme,“ oslovil mě vesele, „nejmílejší ze všech mých templářů! Zrovna jsem dostal darem nadmíru starobylý destilát. Proč ke mně nezaskočíte? Mám tam papírové pohárky a žádnou práci.“

„To bude zeugma66,“ poznamenal jsem.

„Ale kde, bourbon z doby před pádem Alama.“

Šel jsem s ním. Ještě jsme však degustaci nestačili zahájit, když se objevila Gudrun, prý je tu nějaký pán. Belbo se plácl přes čelo. Zapomněl prý na tu schůzku jak na smrt, vypadá to sice na náhodu, ale třeba jde o spiknutí osudu, protože ten pán, pokud si to správně vyložil, mu nabízí rukopis o templářích. „Rychle to s ním vyřídím,“ řekl, „přispějte však bystrými postřehy.“

Byla to určitá náhoda. Sít' však byla připravena a já jsem v ní uvízl.

)17(

Templáři zmizeli a odnesli si s sebou tajemství, v jehož stínu se nedočkavě chvěla skvostná naděje pozemského města. Abstraktum, s nímž bylo jejich úsilí pevně spojeno, však v neznámých krajích žilo dál svým nedostupným bytím... a během času se několikrát proměnilo ve vnuknutí pro ducha těch, kdo byli s to přijmout je.

(Victor Emile Michelet, *Le secret de la Chevalerie*67, 1930, 2)

Tvář toho muže něčím připomínala čtyřicátá léta. Soudě podle starých obrázkových časopisů, které jsem našel doma ve sklepe, takhle vypadali snad všichni. Tehdy byla válka a hlad, měli propadlé tváře a v očích jim seděla jakási neurčitá horečka. Při popravách ty tváře bývaly na obou stranách. Muži s těmito tvářemi se střídali navzájem.

Náš návštěvník měl na sobě tmavomodrý oblek, bílou košili a k ní perlově šedou vázanku; v duchu jsem si mimoděk hned položil otázku proč asi přišel v civilu. Nepřirozeně černé a díky pomádě na spáncích hladké vlasy mu tenounkými a jak telegrafní dráty pravidelně kladenými pramínky vycházely z prostředka čela a na lesklé pleši se rozbíhaly do věčka. Obličej měl snědý a poznamenaný — nešlo jen o vrásky — něčím, co připomínalo kolonie. Bledá jizva se mu táhla po levé tváři od úst k uchu a v místě, kde se kůže při ráně nepatrně otevřela a pak zas zacelila, pošramotila i levou stranu dlouhých černých knírků a la Adolphe Menjou. Byl to mensur, nebo se o něj otřela kulka?

Představil se jako plukovník Ardent, Belbovi podal ruku a mně, když mě Belbo označil za svého spolupracovníka, pokynul hlavou. Posadil se, přehodil nohu přes nohu, povytáhl si na koleně kalhoty a odhalil krátké tmavočervené ponožky.

„Plukovník... v aktivní službě?“ zeptal se Belbo.

Ardenti vycenil své cenné protězy: „Řekněme ve výslužbě. Nebo, chcete-li, v záloze. Třeba za to nevypadám, jsem však už starý člověk.“

„Nevypadáte tak,“ řekl Belbo.

„A to jsem prodělal čtvero válek.“

„Začal jste tedy s Garibaldim.“

„Ale kde. Poručík, dobrovolník v Habeši. Kapitán, dobrovolník ve Španělsku. Major, znova v Africe, až do vyklizení čtvrtého břehu. Stříbrná medaile. Ve čtyřicátém třetím... Nejvýstižnější bude, řeknu-li, že jsem se přidal k poraženým: přišel jsem o všechno, čest jsem si však uchoval. Nebál jsem se začít znova. Cizinecká legie. Cvičiště odvahy. V šestačtyřicátém roce seržant, v padesátém osmém roce plukovník, s generálem Massu. Vždycky tam, kde se prohrává. Když se pak dostal k moci de Gaulle, nechal jsem to plavat, a zůstal ve Francii. V Alžírsku jsem si nadělal dobré známosti, a tak jsem si v Marseille zřídil export-import. Tentokrát jsem nebyl mezi poraženými, žiji z renty a mohu se věnovat svému hobby — říká se tomu teď tak, ne? K čemu jsem za ta léta došel, to jsem napsal. Tady...“

Z kožené aktovky vytáhl objemný rukopis v deskách, tehdy mi připadaly červené.

„Takže,“ řekl Belbo, „kniha o templářích?“

„O templářích,“ přiznal plukovník. „Drželo mě to od mládí. Vždyť to nakonec taky byli důstojníci z povolání a hledali si

slávu ve Středomoří.“

„Tady pan Casaubone se templáři zabývá,“ oznámil mu Belbo. „Vyzná se v nich líp než já. Klidně nám to tu vyložte.“

„Templáři mě zajímali odedávna. Hrstka odvážlivců přináší světlo divochům v obou Tripolisech, libyjském i libanonském...“

„Protivníci templářů snad zrovna divoši nebyli,“ namítl jsem smířlivě.

„Byl jste někdy v zajetí u povstalců v Magrebu?“ zeptal se mě jízlivě.

„Ještě ne,“ odpověděl jsem mu.

Upřeně se na mě zadíval a byl jsem rád, že pod ním nesloužím. Obrátil se pak rovnou na Belbu. „Promiňte, já ale patřím k jiné generaci!“ Zadíval se na mě znova, tentokrát vyzývavě: „Jsme tu snad od toho, abychom soudili, nebo...“

„Abychom si promluvili o vaší práci, plukovníku,“ konejšil ho Belbo. „Tak už spust'te, prosím.“

„Byl bych rád, kdyby jedna věc byla jasná předem,“ řekl a položil obě ruce na rukopis. „Jsem ochoten přispět na náklady s vydáním, nenavrhují vám ztrátový podnik. Chcete-li odborné záruky, máte je mít. Před dvěma hodinami jsem měl schůzku s jedním odborníkem na tyto záležitosti, přijel schválně kvůli tomu až z Paříže. Napsal by předmluvu, na kterou by si nikdo netroufl...“ Jako by uhádl předem, oč ho chce Belbo požádat, pokývl hlavou na souhlas, že choulstivější stránku celé věci ponechají zatím stranou.

„Doktore Belbo,“ řekl, „tady je materiál na příběh. Opravdový. Nevšední. Lepší než všechny americké detektivky dohromady. Přišel jsem na něco moc důležitého, a to jsem teprve na začátku. Chci vyhlásit, co vím, aby si to přečetl a ozval se někdo, kdo třeba ví o kostce, která by do této stavebnice zapadla. Chci hodit návnadu. A taky to spěchá. Co vím já, to někdo už věděl, a přišel o život asi jen kvůli tomu, aby to nerozhlásil. Když se to ode mě dozví dejme tomu dva tisíce čtenářů, odstranit mou osobu ztrati význam.“ Odmkl se a pak dodal: „O zatýkání templářů třeba něco víte...“

„Nedávno si o tom se mnou povídal pan Casaubon a zdálo se mi divné, že k tomu došlo bez boje, že nekladl odpor a že nebyla prolita jediná kapka krve, že se nechali zaskočit...“

Plukovník se trpce usmál. „Přesně tak. Lidé, jejichž moc naháněla strach samotnému francouzskému králi, přece musili vědět, že pár pobudů proti nim toho krále štve a ten zas že navádí papeže, aby je zrušil. Jinak to nedává smysl! Musil v tom být nějaký záměr. Velkolepý. Předpokládejme, že templáři chtěli získat vládu nad světem a že znali tajemství nějakého obrovského zdroje moci, pro jehož uchování byli ochotni obětovat svůj pařížský Templ, državy rozseté po celé Francii, Španělsku, Portugalsku, Anglii a Itálii, hrady ve Svaté zemi, pokladnice, prostě všechno, co měli... Filip Sličný tušil, oč jde, jinak by je přece jen tak nezačal pronásledovat, neznevažoval by vykvět francouzského rytířstva! Templářům došlo, že králi je všechno jasné a že pokusit se o přímý odpor a zničit jej by nikam nevedlo, a vypracovali si proto plán, který asi nebylo možné provést naráz, vyžadoval si čas, poklad, nebo oč vlastně šlo, bylo asi třeba napřed přesně lokalizovat, nebo se ho dalo využívat jen postupně... A tajné templářské direktorium, o jehož existenci už někdo nepochybuje...“

„Nikdo?“

„Samozřejmě že nikdo. Řád tak mocný by přece nemohl tak dlouho přežít bez tajné regule.“

„Svatá pravda,“ řekl Belbo a zašilhal po mně.

„Z toho,“ řekl plukovník, „vyplývají zcela přirozeně určité závěry. Velmistř patřil do tajného direktoria, někdo však ho musel taky krýt zvenčí. Gauthier Walther v knize La chevalerie et les aspects secrets de l'histoire⁶⁸ tvrdí, že templářský plán si jako konečný termín převzetí vlády nad světem stanovil rok dva tisíce. Templáři se prostě rozhodli přejít do ilegality, jejich řád musel proto zmizet ze světa a lidem z očí. Obětovali se i s velmistřem, a bylo to. Někteří se nechali povraždit, asi na ně padl los. Ostatní se podřídili a zamaskovali. Kde a jak skončily nižší vrstvy, laičtí bratři, tesaři, skláři?... Tím se dostáváme ke vzniku svobodných zednářů, kteří se jak známo rozšířili po celém světě. Zamyslete se však nad tím, co se stalo v Anglii. Král odolal nátlaku papeže a templáře poslal bez výjimky do důchodu, ať si v klidu dožijí v řádových posádkách. Mlčky to přijali. Vy na to skočíte? Já ne. Ve Španělsku se řád rozhodl změnit název, stal se z něho řád monteský. Pánové, tamější templáři dokázali přesvědčit krále, aby jednal podle jejich vůle, protože v pokladnicích měli tolik jeho smének, že kdyby chtěli, tak by během týdne zkrachoval. Na dohodu přistoupil i král portugalský: milí přátelé, provedeme to tak, že si už nebudete říkat rytíři Templu, ale rytíři Kristovi, já se s tím spokojím. A v Německu? Pár procesů a řád byl zrušen, protože tam už byl bratrský řád německých rytířů, a ti tehdy nebyli jen stát ve státě, ale prostě stát se vším všudy, vládli nad územím tak velkým, jako jsou dnes státy, co patří Rusku, vydrželo to až do konce patnáctého století, pak se objevili Mongolové, to bychom se ale dostali někam jinam, i když je máme vlastně pořád před branami... Abychom však neodbíhali...“

„Nic se neděje,“ řekl Belbo, „pokračujte.“

„Dobře. Dva dny předtím, než Filip vydal příkaz k zatýkání, a měsíc předtím, než začal být prováděn, vůz naložený senem a tažený párem volků jak známo opustil hradby Templu a vydal se neznámo kam. Zmínuje se o tom i Nostradamus v jedné ze svých centurií...“ Zalistoval v rukopise a našel si příslušnou stránku:

Souz la pasture d'animaux ruminant
par eux conduits au ventre herbipolique
soldats cachés, les armes bruit menant...⁶⁹

„Ten vůz se senem, to je ale pouhá legenda,“ řekl jsem, „a Nostradama bych taky za žádnou historiografickou autoritu nepovažovat...“

„Osoby starší než vy, pane Casaubone, řadě Nostradamových proroctví víru propůjčily. Nejsem zas ale tak prostoduchý, abych historce s vozem věřil doslova. Je to symbol. Zcela zřejmý a taky prověřený symbol toho, že

Jacques Molay před svým zatčením předal velení a tajné instrukce svému synovci hraběti z Beaujeu, který se tak stal tajným vůdcem tajného Templu.“

„Je to nějak historicky doloženo?“

„Oficiální historii,“ trpce se usmál plukovník, „píší vítězové. Podle oficiální historie lidé jako já vůbec neexistují. Za tou záležitostí s vozem se skrývá něco docela jiného. Tajné jádro se přemístilo do klidnějších končin a začalo tam budovat tajnou síť. Z tohoto nesporného údaje jsem vyšel. Už dávno, někdy před válkou, jsem si položil otázku, kde vlastně títo lidé spojení hrdinstvím zakotvili. Po odchodu z veřejného života jsem se rozhodl zahájit pátrání. K útěku s pomocí vozu došlo ve Francii a místo, kde se tajné jádro templářů zase sešlo, se nikde jinde taky hledat nedalo. Kde ale konkrétně?“ Měl nesporně herecký talent. Oba, já i Belbo, jsme to chtěli vědět. A nenapadlo nás nic lepšího než vybídnout ho: „Tak nám to povězte.“

„Povím. Kde vůbec templáři vznikli? Odkud pochází Hugo de Payns? Ze Champagne, nedaleko Troyes. A tam zrovna v té době vládl Hugo Champagne, který pár let poté navázal styky s opatem ze Citeaux a zařídil, aby se v klášteře četly a překládaly hebrejské texty. A co říkáte tomu, že rabíny z horního Burgundsku do Citeaux pozvali bílí benediktýni? Ptáte-li se či, pak vám upřesním, že benediktýni svatého Bernarda! Měli tam studovat texty, které Hugo našel v Palestině. Hugo nabídl mnichům svatého Bernarda lesy v Barsur-Aube, kde pak vzniklo Clairvaux. A co udělal sám svatý Bernard?“

„Začal podporovat templáře,“ napověděl jsem mu.

„A proč to dělal? Víte vůbec, že on sám se postaral o to, aby templáři byli mocnější než sami benediktýni? Že benediktýnům zakázal přijímat dary v podobě pozemků a stavení, a ty dary že předával templářům? Byli jste někde ve Foret d'Orient nedaleko Troyes? Něco úžasného, samé posádky, jedna vedle druhé. A víte, že mezitím rytíři v Palestině přestali válčit? Usadili se v Templu, chrámové čtvrti, a místo aby muslimy zabíjeli, tak se s nimi přátelili. Navazovali styky se zasloužilci z jejich řad! Svatý Bernard zkrátka díky hmotné podpoře champagneských hrabat založil řád, který ve Svaté zemi navazoval styky s tajnými arabskými a židovskými sektami. Tajné vedení pořádalo křížácké výpravy, aby řád vyvíjel vůbec nějakou činnost, a ne naopak, a zakládalo mocenskou síť, která se vymýkala kontrole skutečné soudní pravomoci... Nejsem žádný vědec, spíš muž činu. Místo, abych spřádal domněnky, udělal jsem něco, co neudělali badatelé, kteří dají spíš na řeči než na činy. Vydal jsem se do míst, odkud templáři pocházejí, kde po dvě století měli svou základnu a kde se cítili jako ryba ve vodě...“

„Předseda Mao taky říká, že pro revolucionáře je lid totéž co voda pro rybu,“ řekl jsem.

„Ten váš předseda se vyzná. Templáři chystali revoluci mnohem hlubší než ti vaši komunisti s copánky...“

„Copánky se tam už nenosí.“

„Že ne? To mě mrzí. Jak jsem říkal templáři si nemohli najít úkryt jinde než v Champagni. V Payns? V Troyes? Ve Foret d'Orient? Kdepak. Payns, to byla vesnice, nanejvýš tam mohl být hrad. Troyes bylo zas město, kde byla spousta králových lidí. Lesy byly templářské, tedy první místo, kam by je královské stráže šly hledat. Což se taky stalo. Provins, řekl jsem si. Pokud vůbec někde, tak jedině v Provins.“

)18(

Kdybychom pouhým okem dokázali proniknout do útrob Země a vidět skrz ni od pólu k pólu, nebo od našich nohou k protinožcům, s hrůzou bychom viděli, že je strašlivě proděravělá, samá škvíra a jeskyně.

(T. Burnet, Telluris Theoria Sacra⁷⁰, Amsterdam, Wolters, 1664, str. 38)

„Proč zrovna Provins?“

„Byl jste tam někdy? Ještě dnes je to magické místo, zajděte si tam, tam je pořád ještě ve vzduchu tajemství. Jinak to bylo v jedenáctém století sídlo hraběte ze Champagne a zůstalo svobodným územím, kam centrální moc nesměla strkat nos. Templáři tam byli doma, dodnes je tam po nich pojmenována ulice. Chrám, paláce, pevnost ovládající okolí, peníze, sjíždějí se sem kramáři, pořádají se tu trhy, v tom zmatku se člověk snadno ztratí. Hlavně však, a to od dob prehistorických, jsou tu podzemní chodby. Síť chodeb se prostírá pod celým kopcem, opravdové katakomby, do některých se ještě dnes dá jít. Tady se spiklenci mohli klidně potají shromáždit, a kdyby tam pronikl nepřítel, během několika vteřin se rozprchnout na všechny možné strany, a kde by jim byl konec! A pokud se tam dole jen trochu vyznali, tak se tiše jako kočky mohli vrátit, vpadnout nepříteli do zad a potmě jednoho po druhém vyřadit. Ujišťuji vás, pánové, že ty chodby jsou jako dělané pro rychlá komanda, noc, dýka v zubech, pár ručních granátů, oddělat je jako krys, krucifix!“

Jiskřily mu oči. „Chápete už, že Provins poskytuje skvělou možnost úkrytu, ne? Tam se taky sešlo tajné jádro, pokud si místní lidé vůbec něčeho všimli, tak stejně mlčeli. Královi muži samozřejmě do Provins dorazili, zatkli templáře, kteří zůstali nahoře, a odvěkli je do Paříže. Reynaud z Provins byl podroben mučení, ale nepromluvil. Nechal se zatknout podle tajného plánu, to je jasné, aby se zdálo, že Provins je v pořádku, že to je vyčištěné město, a zároveň aby dal znamení, že Provins odolává. Sídlo podzemních templářů... Chodby tam spojují jeden dům s druhým, člověk může předstírat, že jde do sýpky nebo do skladu, a vyjde ven v nějakém kostele. V těch chodbách jsou podpěry, a některé jsou dokonce vyzděné, domy v horní části města mají ještě dnes sklepy s gotickou klenbou, bude jich přes sto, ale do podzemních chodeb se tady dalo vejít snad z každého sklepa.“

„To jsou jen dohady,“ řekl jsem.

„Nejsou, pane Casaubone. To jsou důkazy. Vy jste chodby v Provins neviděl. Je tam plno místností, jedna vedle druhé, na stěnách kresby. Nejvíce v těch, kterým speleologové říkají vedlejší buňky. Najdou se tam posvátná druidská vyobrazení. Kresby z dob před příchodem Římanů. Caesar nahoře táhl a dole kuli pikle, chystali kouzla a kladli pasti. Jsou tam taky symboly katarů, ale ovšem, pánové, kataři nebyli jen v Provensálsku, tam byli vyhubeni, v Champagni

však přežili a scházeli se právě v těch kacířských katakombách. Sto třiaosmdesát jich bylo upáleno nahoře, zbytek přežil masakr dole. Kronikáři jim říkali bougres et manichéens⁷¹ náhodička, vidíte, ale bougres byli přece tady bogomilové, katarí bulharského původu, francouzský výraz bougre vám nic neříká? Původně označoval sodomitu, bulharští kacíři pryč k té nepěkné neřesti měli sklony...“ Rozpačitě se zasmál. „A koho to pak nařkl z pěstování téže neřestičky? Jako z udělení zrovna templáře... Divná věc, ne?“

„Ani moc ne,“ řekl jsem, „když tehdy chtěl někdo vyřidit nějakého kacíře, nařkl ho ze sodomie...“

„Jistě, nemyslete si ale, že já si o templářích opravdu myslím, že... Prosím vás, byli to vojáci, nám vojákům se vždycky líbily pěkné ženské a chlap je chlap, i když se nechá vysvětlit na kněze. Chci tím jen připomenout, že jestliže se mezi templáři ukryvali katarští kacíři, pak to není náhoda, že právě od nich se templáři naučili pohybovat v podzemních chodbách.“

„Jenže,“ řekl Belbo, „to jsou všechno zatím jen domněnky.“

„A z těch právě vycházíme. Pověděl jsem vám, proč jsem se vydal právě do Provins. Přejdeme teď k tomu, co se skutečně stalo. Uprostřed města Provins stojí velká gotická budova, Grange-aux-Dimes, špýchar na desátky, jak jistě víte, jednou z opor templářů bylo právě to, že desátky vybírali přímo a nemusili z nich nic odvádět státu. Pod tou budovou je jako všude síť chodeb, dnes ve velice špatném stavu. Dobře, jak jsem se hrabal v provinském archivu, dostaly se mi do ruky místní noviny z roku 1894. V nich byla zpráva, že dva dragouni, rytíři Camille Laforgue z Tours a Edourd Ingolf z Petrohradu (nejde o omyl, byl opravdu z Petrohradu) si Grange před několika dny v doprovodu hlídače prohlédli a pak sestoupili do jedné místnosti v druhém patře podzemí, kde hlídač, aby jim dokázal, že vespod se nacházejí patra další, zadupal, a skutečně to zadunělo a ozvala se ozvěna. Novinář pochválil kurážné dragouny, kteří se pak vyzbrojili kahany a provazy a vesele jako kluci v dolech se plazili tajemnými stolami. V novinách stálo, že se nakonec dostali do velké místnosti s pěkným krbem a uprostřed že byla studna. Spustili do ní kámen na provaze a zjistili, že je jedenáct metrů hluboká... Za týden se tam vrátili s pevnějšími lany. Ingolf se spustil do studny, dostal se do velké mltnosti vyhloubené ve skále, měřila deset krát deset a byla pět metrů vysoká. Pak se tam spustili i druzí dva a uvědomili si, že jsou ve třetím patře pod zemí, v třicetimetrové hloubce. Co tam ti tři dragouni dělali a co tam viděli, to nikdo neví. Novinář přiznává, že podívat se tam přišel, ale odvahu spustit se s nimi dolů v sobě nenašel. Příběh mě zaujal a chtěl jsem se tam podívat taky. Za tu dobu se však spousta podzemních chodeb zřítla, a pokud ta studna vůbec existovala, tak bůhví co se s ní stalo! Napadlo mě totiž, že ti dragouni tam něco našli. Tehdy jsem zrovna četl knihu o záhadě v Rennes-le-Château, do které byli taky zapleteni templáři. Nějaký farář na vesnici, kde měl pouhých dvě stě famíků, člověk bez halíře a bez budoucnosti, nechal opravit staříčkový kostel. V kněžišti zvedli staříčkový kámen a pod ním podle tvrzení samotného faráře objevili skříňku s prastarými rukopisy. Byly v ní opravdu jenom rukopisy? To nikdo neví, za pár let však farář náramně zbohatl, utrácel jak zjednaný, žil si na velké noze, a byl dokonce popohnán před církevní soud... A co kdyby, řekl jsem si, se jednomu nebo i oběma dragounům přihodilo něco podobného? Ingolf dejme tomu sestoupí do podzemí jako první, najde tam nějakou drobnou, ale drahocennou věcičku, schová ji pod kabát, vyleze nahoru a nikomu ani muk... Zkrátka já se jen tak nedám, jinak bych měl taky asi jiný život.“ Dotkl se prstem jizvy na tváři. Pak si oběma rukama přejel po vlasech od čela až do týla, snad aby se ujistil, že mu neodstávají od lebky. „Zajel jsem si do Paříže, zašel do telefonní centrály a v telefonních seznamech celé Francie jsem začal hledat Ingolfy. Našel jsem všeho všudy jednoho, vlastně jednu, byla to žena, napsal jsem jí, vydával jsem se za archeologa. Za dva měsíce jsem dostal odpověď: byla to stará babka, dcera dotyčného Ingolfa, ráda by prý věděla, proč se o jejího otce zajímám a zdali o něm probíhá něco neví. Já jsem to věděl, že v tom něco je! Ihned jsem se rozjel do Auxerre, slečna Ingolfová žila v domku zarostlém břečťanem, branka se zavírala na hřebík a na provázek. Čist'ouňká postarší osoba, zdvořilá a nijak zvlášť vzdělaná. Hned se mě začala vyptávat, nevím-li něco o jejím otci, odpověděl jsem jí, že vím jen to, jak se v Provins spustil do podzemních jeskyní, a že o tom kraji píši historické pojednání. Zatvářila se, jako by spadla z višně, vůbec pryč nevěděla, že otec v Provins někdy byl. Sloužil u dragounů, to jistě, služby však zanechal v roce 1895 ještě než se narodila. Koupil si domek v Auxerre, kde ona pořád ještě bydlí, a v roce 1898 se oženil s místním děvčetem, mělo dokonce nějaké věno. Matka zemřela v roce 1915, když jí bylo pět let. A otec zmizel v roce 1935. Doslova. Odjel do Paříže, dělal to dvakrát do roka, a nikdy už o sobě nedal vědět. Místní četníci do Paříže telegrafovali: jako když se po něm země slehne. Po čase dostala dokument o pravděpodobném úmrtí. Zůstala na světě sama a musila se ohánět, po otci toho moc nezdědila. Muže si zřejmě nenašla, z povzdechů, jimiž své vyprávění doprovázela, však bylo jasné, že nějaký milostný příběh, jediný v životě a se špatným koncem, tu přece jen asi byl. Nemohu se zbavit ošklivého pocitu, pořád si vyčítám, monsieur Ardent, že ani nevím, kde má chudák tatínek hrob a jestli vůbec nějaký má. Mluvila pořád jen o něm: jak byl hodný, klidný, pořádný a hlavně vzdělaný! Dny trávil ve své malé pracovně v podkrovní, tam si četl a psal. Jinak občas zryl kousek zahrady, popovídal si s lékárníkem, ten už je taky po smrti. Občas, jak se předtím zmínila, si zajel do Paříže, pryč si tam musí něco vyřidit, pokaždé se však vrátil s balíkem knih. Pracovna je jich pořád ještě plná, sama se mi nabídl, že mě tam zavede. Šli jsme nahoru. Byla to čistá, poklizená místnostka, slečna Ingolfová tam pořád ještě jednou týdně utírala prach, mamince může aspoň zanechat na hřebíkovou kytku, pro tatínka nic víc udělat nemůže. S ničím tu nebylo hnuto, ráda by bývala studovala, aby si otcovy knížky mohla přečíst, všechny sou ale ve staré francouzštině, latině, němčině a dokonce i v ruštině, v Rusku se totiž otec narodil a prožil tam dětství, jeho otec tam byl úředníkem na francouzském vyslanectví. Knihovna obsahovala zhruba stovku svazků, většinou (a to jsem v duchu zajásal) věnovaných procesu s templáři, například Monumens historiques relatifs a la condamnation des chevaliers du Temple⁷² od Raynouarda, vydaná v roce 1813, antikvami kousek. Hodně svazků se taky zabývalo tajným písmem, byla to hotová sbírka knih o šifrování, pár svazků bylo věnováno paleografii a pak tu byla taky nějaká diplomatika. Našel jsem tam i registr se starými účty a jak jsem v něm listoval, objevil jsem poznámku, při které mi srdce poskočilo: šlo o prodej nějakého pouzdra, jméno toho, kdo je koupil, tam nebylo uvedeno. Suma tam nebyla taky, datum však odkazovalo k roku 1895, následovala řada cifer, účetnictví opatrného člověka obezřetně

spravujícího svůj měšček. Dále několik záznamů o nákupu knih u pařížských antikvářů. Začínalo se mi ujasňovat, jak to všechno bylo: Ingolf v podzemí našel zlaté pouzdro či skříňku osázenou drahokamy, nezaváhal a ukryl ji v haleně, vylezl nahoru a kamarádům o tom ani necekl... Doma pak ve skřínce našel pergamen, o tom se podle mě nedá pochybovat. Odjel do Paříže, vešel ve styk s nějakým starožitníkem, vyřídil duchem nebo sběratelem, skříňku prodal, možná pod cenou, ale stejně se z něho rázem stal zámožný člověk. Tím to však nekončí, nechal vojenské služby, odstěhoval se na venkov, začal nakupovat knihy a studoval pergameny. Vášen pro poklady už měl třeba předtím, proč by taky jinak jezdil do Provins a lezl tam pod zem, byl asi dost vzdělaný, určitě natolik, že věděl, že to, co našel, sám rozluštit nedokáže. Nepospíchal, nedělal si s tím těžkou hlavu, a jak to bývá u lidí posedlých nějakou myšlenkou, prosedl u toho přes třicet let. Pověděl někomu o tom, nač přišel? Bůhsud. V roce 1935 už měl asi dojem, že to brzy zmůže, nebo naopak, že s tím nehne, protože se obrátil na někoho dalšího, buď aby se mu svěřil s tím, co ví, nebo aby se dozvěděl, co neví. To, co věděl, musilo být však něco tak strašného, že ten, na koho se obrátil, ho prostě odstranil. Vraťme se však do pracovny v podkroví. Především bylo třeba zjistit, nezanechal-li tu Ingolf přece jen nějakou stopu. Té milé slečně jsem řekl, že kdybych v otcových knihách našel něco o tom, co třeba v Provins objevil, mohl bych to pak v chystaném článku zevrubně vylíčit. Nadchlo ji to, chudák tatínek, jen ať si tam zůstanu třeba celé odpoledne a klidně se vrátím třeba i na druhý den, přinesla mi kávu, rozsvítila a odešla do zahrady, ať si tam dělám, co chci. Stěny byly bílé a hladké, nebyly tam žádné sekretáře, truhly a tajné skříše, kam bych se musel dobývat, nic jsem neopomněl, podíval jsem se, kam to šlo, do všech kusů nábytku, pod něj i nad něj, prohlédl jsem skříň, bylo tam nějaké šatstvo, v něm však jen naftalín, odklopil jsem od stěny několik rytinek s krajinkami. Podrobností vás ušetřím, pracoval jsem důkladně, tak třeba čalounění u divanů se nesmí jen prohmatat, ale propíchat, zdali jehla náhodou na něco nenarazí...“ Došlo mi, že plukovník nestrávil život jen na bitevním poli. „Zůstaly mi pak už jen knihy, ale i tu je dobře poznamenat si názvy a zkontrolovat, nejsou-li tam vepsané nějaké poznámky, podtrhané řádky, prostě nějaké stopy... Jeden svazek v těžké vazbě mi vyklouzl z ruky a vypadl z něho ručně popsaný list. Papír se nezdál nijak starý, mohl pocházet zhruba z posledních let Ingolfova života. Stačilo mrknout se, a na okraji jsem uviděl poznámku: Provins 1894. Umíte si představit, co to se mnou udělalo... Došlo mi, že Ingolf odjel do Paříže s původním pergamenem a tohle že je opis. Nezaváhal jsem. Slečna Ingolfová ty knihy léta oprašovala, list však nenašla, jinak by mi o tom pověděla. Takže už ho nenajde. Svět se dělí na vítěze a poražené. Porážek jsem už měl na svém kontě dost, když se na mě konečně usmálo štěstí, musil jsem je chytit za pačesy. Strčil jsem si list do kapsy. Se slečnou jsem se rozloučil, řekl jsem jí, že na nic zajímavého jsem sice nepřišel, ale pokud něco napíšu, tak otce stejně uvedu, a slečna mi za to blahorečila. Pánové, muž činu nesmí brát ohledy na bezvýznamnou bytůstku, jejíž osud se nedá změnit.“ „Nehleďte pro to omluvy,“ řekl Belbo. „Prostě jste si ten papír vzal. Co bylo dál?“ „Spíš co bude: ten list vám totiž pánové, ukážu. Nebudete se ovšem zlobit, že to bude jen fotokopie. Ne že bych vám nevěřil. Jen bych ten originál nerad zbytečně ničil.“ „Originál to ovšem stejně není,“ řekl jsem. „Kopie domnělého originálu.“ „Pane Casaubone, není-li originál k máni, musí jej nahradit kopie.“ „Ingolf to ale mohl přepsat špatně.“ „To vy ale nemůžete vědět. Já vím, že Ingolfův opis je správný, protože pravda prostě nemůže být jiná. Což znamená, že Ingolfův opis je pravý. Dohodneme se na tom, nebo tu ze sebe budeme dělat intelektuály?“ „To bych nerad,“ řekl Belbo. „Podívejme se na ten váš opis, co je originál.“

)19(

Po Beaujeuovi řád nepřestal existovat ani na okamžik a my víme, že od Aumonta až po naše dny nebyl řetěz velmistřů ani jednou přerušen, jelikož však hodina ještě neudeřila a čas nenastal jméno a sídlo velmistřů a jejich hodnostářů, kteří řád vedou a jeho vznešenou činnost řídí, zůstává tajemstvím, k němuž mají přístup pouze osoby zasvěcené, jinak je udržováno v neproniknutelné tajnosti...

(Rukopis z roku 1760 v G. A. Schiffmann, Die Entstehung der Rittergrade in der Freimauerei un die Mitte des XVII. Jahrhunderts 73, Leipzig, Zechel, 1882, str. 178-190)

Tak jsme vůbec poprvé vešli do styku s Plánem. Nebýt jeho, mohl jsem dnes být docela někde jinde. Kdybych tenkrát nezašel k Belbovi do kanceláře... Prodával bych teď v Samarkandu sezamová semínka? Vedl bych edici v Braillově písmě? Řídil bych First National Bank v Zemi Františka Josefa? Protifaktové implikace jsou vždycky pravdivé, protože vycházejí z nepravdivé premisy. Byl jsem tam a proto jsem teď tady. Plukovník nám výmluvně předložil list. Mám ho pořád ještě mezi svými papíry, uložený v průhledných deskách, trochu zažloutlejší a vybledlejší, na termickém papíře, který byl tehdy v prodeji. Ve skutečnosti to byly texty dva, první byl hustě psaný a zabíral horní polovinu stránky, druhý se skládal z nestejně dlouhých řádek, jako by to byly verše... První text, to byla jakási démonická litanie, parodie semitštiny:

Kuabris Defrabax Rexulon Ukzaal Ukzaab Urpaefel Taculbain Habrak Hacoruin Maquafel Tebrain Hmcatuin Rokasor Himesor Argaabil Kaqaan Docrabax Reisaz Reisabrax Decaiquan Oiquaguil Zaitabor Quaxaop Dugraq Xaelobran Disaada Magisuan Raitak Huidal Uscolda Arabaom Zipreus Mecrim Cosmae Duguifas Rocarbis

„Že by to bylo jasné, to opravdu říct nemohu,“ poznamenal Belbo.

„Vidíte?“ zlomyslně s ním souhlasil plukovník. „Taky bych to býval nikdy nevyluštil, kdybych náhodou v jednom stánku neobjevil knihu o Trithemiovi a nevšiml si tam jednoho zašifrovaného sdělení: Pamersiel Oshurny Delmuson Thaflyon... Byl jsem na stopě a už jsem se jí nepustil. Trithemia jsem vůbec neznal, v Paříži jsem však nakonec našel

jedno z vydání jeho knihy Steganographia, hoc est ars per occultam scripturam animi sui voluntatem absentibus aperiendi certa⁷⁴ vydané ve Frankfurtu v roce 1606. Umění, jak s pomocí tajného písma otevřít svou duši vzdáleným osobám. Okouzující člověk, tenhle Trithemius. Benediktýnský opat ve Spannheimu někdy na přelomu patnáctého a šestnáctého století, učenec, znal hebrejštinu, chaldejštinu a k tomu východní jazyky, jako třeba tatarštinu, stýkal se s teology, kabalisty, alchymisty, určitě taky s velkým Corneliem Agrippou z Nettesheimu a možná i s Paracelsem...

Trithemius zastíral své objevy v oblasti tajného písma černokněžnickým dýmem a čoudem, sdělení podle něho mělo vypadat zhruba jako to, na které právě koukáte, a adresát musil vyzvat Pamersiela, Padiela a Dorothea a další anděly, aby mu pomohli pochopit, oč v něm jde, nejčastěji však uvádí příklady povahy vojenské, kniha je věnována falckraběti a vévodovi bavorskému Filipovi a je to vůbec jeden z prvních dokladů šifrování na úrovni tajných služeb.“

„Promiňte,“ ozval jsem se, „pokud jsem to správně pochopil, tak Trithemius ale žil nejméně sto let po napsání rukopisu, kterým se teď zabýváme...“

„Trithemius byl v jedné keltské sodalita a zabýval se tam filozofií, astrologií a pythagorovskou matematikou. Je vám ta souvislost jasná? Templáři byli řád zasvěcenců a neopomijeli ani moudrost starých Keltů, to je dávno dokázaná věc. Trithemius zkrátka nějak zjistil, jak templáři šifrovali.“

„To už opravdu stojí za to,“ řekl Belbo. „A copak v tom opise tajného sdělení vlastně stojí?“

„Klid, pánové. Trithemius uvádí čtyřicet způsobů velkých a deset menších. Měl jsem štěstí, provinští templáři si s šifrováním nedali velkou práci, asi si byli jisti, že jim na jejich klíč nikdo nepřijde. Zkusil jsem první z těch čtyřiceti s tím, že u každého slova platí vždycky jen počáteční písmeno.“

Belbo ho požádal o list a nahlédl do něj: „Ani tak to ale žádný smysl nedává: kdruuuth...“

„Pochopitelně,“ útrpně pronesl plukovník. „Templáři si s tím sice moc práce nedali, úplně líní však taky nebyli. Tento sled písmen je další šifrované sdělení, a hned mě napadlo, že teď bych si měl naopak vybrat některý z těch desítek způsobů menších. Při té druhé verzi Trithemius totiž používal jakási kola, pro první způsob tohle...“

Vytáhl z aktovky další fotokopii, přitáhl si židli ke stolu a začal se jednotlivých písmen dotýkat hrotem propisky, kterou nezmáčkl.

„Tenhle způsob je nejjednodušší. Berte v úvahu pouze vnější kruh. Každé písmeno sdělení bylo při psaní nahrazeno předchozím. Místo A se psalo Z, místo B zas A a tak dále. Pro tajného agenta jsou to dnes dětské hříčky, tehdy to však bylo považováno za čarodějnictví. Při čtení se postupuje opačně, písmena je třeba nahrazovat těmi, která následují. Zkusil jsem to a měl jsem štěstí, vyšlo mi to na první pokus, tady máte řešení.“ Napsal: „Les XXXVI inuisibles separez en six bandes, šestatřicet neviditelných rozděleno do šesti skupin.“

„A to má znamenat co?“

„Na první pohled vůbec nic. Je to jen jakési svého druhu prohlášení, že byla založena jedna skupina, zašifovali to z rituálních důvodů. Naši templáři si byli jisti, že své sdělení uložili někam, kde se na ně hned tak nepřijde, a proto použili běžnou francouzštinu své doby. To je ten druhý text.“

A la ... Saint Jean
36 p charrete de fein
6 ... entiers avec zajel
p ... les blancs mantiax
r ... s ... chevaliers de Pruins pour la ... j . nc .
6 foiz 6 en 6 places
chascune foiz 20 a ... 120 a ...
iceste est l'ordonation
al donjon li premiers
it li secunz joste iceus qui ... pans
it al refuge
it a Nostre Dame de l'altre part de l'iau
it a l'ostel des popelicans
it a la pierre
3 foiz 6 avant la feste ... la Grand Pute.

„A to má být to nešifrované sdělení?“ zeptal se Belbo zklamaně a pobaveně.

„Pergamen byl asi poškozený a tečky v Ingolfově opisu pochopitelně nahrazují nečitelná nebo chybějící slova. A tady máte můj překlad, který jsem sám doplnil. Ty doplňky bych neskromně sám označil za jasnozřivé a nenapadnutelné, protože sdělení vracejí jeho původní krásu.“

Obrátil list jako kouzelník na jevišti, text na druhé straně byl napsaný tiskacími písmeny.

V (NOCI) NA SVATÉHO JANA
36 (LET) P (O) VOZU SE SENEM
6 (SDĚLENÍ) NEPORUŠENÝCH S PEČETÍ
P (RO RYTÍŘE V) BÍLÝCH PLÁŠTÍCH /TEMPLÁŘE/
R (ELAPSY) /ODPADLÍKY/ Z PROVINS PRO (VAIN)
JANCE /POMSTU/
6 KRÁT 6 V ŠESTI MÍSTECH

KAŽDÝCH 20 L (ET PO) 120 L (ET)
TAKOVÝ JE PLAN:
NA VĚŽ HRADU AŤ JDOU PRVNÍ
IT (ERUM) /ZNOVA PO DVACETI LETECH/ DRUZÍ
DOJDOU ZA TĚMI (S) CHLEBEM
ZNOVA DO ÚKRYTU
ZNOVA K NAŠÍ PANÍ ZA ŘEKOU
ZNOVA DO ÚTOČIŠTĚ POPELICANTŮ
ZNOVA KE KAMENI
3KRÁT 6 /666/ PŘED SVÁTKEM (TÉ) VELKÉ NEVĚSTKY

„To je jako z deště pod okap,“ řekl Belbo.

„Samozřejmě taky je to třeba ještě vyložit. Ingolfovi se to určitě povedlo, a mně taky. Pro toho, kdo má v malíčku historii řádu, to není zas nic tak hrozného.“

Odmkl se. Požádal o sklenici vody a pak s námi probral text slova za slovem.

„Jdeme na to. V noci na svého Jana, třicet šest let po voze se senem. Vybraní templáři, kteří měli za úkol řád uchovat, unikli v roce 1307 zatčení na voze se senem. Tehdy se rok počítal od velikonoc. Když rok 1307 končil, byly by podle našeho kalendáře velikonoce roku 1308. A teď od konce roku 1307 (čili od našich velikonoc roku 1308) napočítejte třicet šest let a máme velikonoce roku 1344. Třicet šest osudových let, o nichž se zmiňuje poselství, vás dovedlo do roku 1344. V kryptě, ve vzácné schráně, bylo jako notářské stvrzení vzájemné dohody, ke které došlo na témže místě po založení tajného řádu v noci na svatého Jana, čili 23. června roku 1344, uloženo toto poselství.“

„Proč si ale vybírali zrovna rok 1344?“

„Podle mě se tajný řád od roku 1307 do roku 1344 připravoval, aby mohl začít uskutečňovat plán, jehož počátek pergamen právě stvrzuje. Bylo třeba čekat, až se vody uklidní a znovu se navážou zpřetrhaná spojení mezi templáři v pěti nebo šesti zemích. Templáři nečekali pětatřicet ani sedmatřicet, ale právě šestatřicet let, protože to číslo pro ně mělo mystický význam, jak nám to šifrované poselství taky potvrzuje. Sečteme-li číslice čísla třicet šest, dostaneme číslo devět, a nemusím vám snad připomínat, jak hluboké významy se v tomto čísle ukrývají.“

„Dovolíte?“ to se ozval Diotallevi, který se nám za zády vkradl do místnosti tiše jako provinický templář.

„Máme tu něco pro tebe,“ oznámil mu Belbo. Zběžně ho představil, plukovník se tím nenechal nijak vyrušit, dokonce se zdálo, že čím bude publikum početnější a pozornější, tím bude radši. Pokračoval ve svém výkladu a Diotallevimu se při těch numerologických lahůdkách sbíhaly sliny. Byla to ryzí gematrie.

„A přejdeme k pečetím: šest nějakých neporušených věcí opatřených pečeti. Pouzdro, které našel Ingolf, bylo určitě taky zapečetěné. Ptáte se pro koho? Sdělení říká, že pro Bílé Pláště, to znamená pro templáře. V poselství je r, pár nečitelných písmen a pak s. Já to čtu jako relapsi. Ptáte se proč? Relapsi byli jak známo provinilci, kteří se napřed přiznali a pak své přiznání odvolali, a právě ti při procesu s templáři sehráli důležitou roli. Provinští templáři se k tomu, že jsou relapsi, hrdě hlásili. Zaujali tím náležitý odstup od té nechutné komedie, jakou byl celý proces. Je tu tedy řeč o rytířích z Provsins, o relapsech, kteří jsou k něčemu připraveni. K čemu ale? Těch pár písmen, co v textu zbylo, napovídá slovo „vainjance“, což by znamenalo, že jsou připraveni k pomstě.“

„A koho by měli pomstít?“

„Ale pánové! Veškerá templářská mystika, procesem počínaje, se točí kolem toho, jak pomstít Jacquese de Molay! Zednářské obřady jsou jen měšťácká karikatura obřadů templářských, není proč si jich vážit, na druhé straně však nám poskytují sice zpotvořenou, ale nakonec přece jen jakousi představu, jaké vlastně byly obřady templářské. A jedním ze stupňů zednářů skotského ritu je právě obřad rytíře Kadoše, což hebrejsky znamená rytíř pomsty.“

„Tak dobře, templáři se chystají k pomstě. A co dál?“

„Dokdy má být podle plánu ta pomsta vykonána? Na tuto otázku nám poskytne odpověď nešifrované poselství. Šest rytířů se má šestkrát dostavit do šesti míst, je to tedy celkem třicet šest lidí rozdělených do šesti skupin. Dále tam stojí „každých dvacet“ a následuje něco, co není jasné, v Ingolfově popisu to vypadá na a, já se domnívám, že jde o année, což by tedy znamenalo každých dvacet let, znásobeno šesti je to sto dvacet let. Zbývající část, to je vlastně seznam šesti míst nebo taky šesti úkolů, které je potřeba vykonat. Mluví se tu o „ordonation“, projektu, postupu, který je třeba dodržet. První mají jít na donjon, to znamená do hradu, druzí zas někam jinam, a tak dál, celkem je těch úkolů nebo míst šest. Dokument pak tvrdí, že dalších šest zapečetěných dokumentů by mělo být uloženo na různých místech, podle mě je zcela jasné, že ty pečeti mají být lámány postupně, čili vždycky po sto dvaceti letech...“

„Jenže co pak znamená těch dvacet let?“ zeptal se Diotallevi. „Rytíři pomsty mají za úkol někde něco vykonat vždycky po sto dvaceti letech. V roce 1344 vyrazilo šest rytířů do šesti míst určených plánem, potom je to jasné. Strážci prvních pečeti ovšem nemohli zůstat naživu sto dvacet let! Vždycky po dvaceti letech předali funkci někomu dalšímu. Dvacet let je rozumná doba, každá pečeť měla šest strážců, a každý měl k dispozici dvacet let, tím bylo zaručeno, že za sto dvacet let si poslední z nich pokyn přečte a předá jej prvnímu ze strážců druhé pečeti. Proto je tam taky ten plurál, první ať jdou tam, druzí někam jinam... Každé z těch míst je v rozmezí dvaceti let zkrátka podroběno kontrole šesti rytířů. Můžete si to sami spočítat, k předání dojde celkem pětkrát a zabere to šest set let. Připočteme-li to číslo k roku 1344, dostaneme rok 1944. Což nám potvrzuje i poslední řádek poselství. To je naprosto jasné...“

„Čili...“

„V posledním řádku je věta „tři krát šest před svátkem Velké nevěstky“. Je to i tentokrát hra čísel, sečteme-li číslice čísla 1944 dostaneme osmnáct, což je tři krát šest, templáři v té zázračné číselné shodě určitě viděli jen další vzácný jinotaj. Plán měl být tedy završen v roce 1944. Proč? Protože pak už byl v dohledu začátek druhého tisíciletí, o kterém byli

templáři pevně přesvědčeni, že nastolí jejich Jeruzalém, Jeruzalém pozemský, Antijeruzalém. Že je považují za kacíře a pronásledují? To jim nevadí, protože církev chovali v takovém opovržení, že jsou ochotni udělat ze sebe třeba Antikristy! Vědí, že 666 ve veškeré okultní tradici je číslo šelmy. A šest set šedesát šest, rok šelmy, to je pro ně právě rok dva tisíce, kdy má být završena templářská msta, Antijeruzalém je Nový Babylón, a rok 1944 je tudíž i rok, ve kterém má triumfovat Puta, Velká nevěstka babylónská z knihy Zjevení! To číslo 666 je tam jako provokace, vojácký naschvál. Dnes by se řeklo, že záměrně přijali stanovisko odlišné od vlastního. Pěkné co?“

„Dobře,“ řekl Belbo, „rýsuje se tu jakýsi plán. Ale oč v něm jde?“

„To už po mně chcete moc. Kdybych to věděl, nepotřeboval bych házet návnadu. Něco vám ale přece jen povím. Došlo k nehodě a plán završen nebyl, jinak bychom, jak sami uznáte, o tom musili vědět! A není těžké dovtípit se, proč asi; templáři nemohli předpokládat, že dojde k druhé světové válce, rok 1944 že nebude běžný a veškeré spojení že bude zpřetrháno.“

„Promiňte, že vám do toho mluvím,“ ozval se Diotallevi, „pokud jsem to správně pochopil, pak přece stačí, aby došlo k rozlomení první pečeti, a dynastie strážců vyhynout nemůže. Pokračuje, dokud nedojde k rozlomení pečeti poslední, a u toho by měli být všichni představitelé řádu. Pro každé století, přesněji pro každých sto dvacet let, máme pro každé místo šest, celkem tedy třicet šest strážců.“

„Správně,“ řekl Ardeni.

„Třicet šest rytířů znásobíme šesti, což je počet míst, a dostaneme 216, součet číslic je v tomto případě 9. Stotetí je celkem šest, znásobíme 216 šesti, a dostaneme 1296, součet číslic je v tomto případě 18, což je třikrát šest, neboli 666.“ Diotallevi by možná v budování aritmologických základů obecné historie pokračoval, kdyby na něho Belbo nezamrkal, jak to dělávají matky, když dítěti uklouzne prostorek, a nezadržel ho. Plukovník však už stačil v Diotallevim bezpečně rozpoznat člověka osvětleného.

„Předvádíte mi tu něco úžasného, doktore! Jak jistě víte, rytířů, kteří založili jeruzalémský Templ, bylo právě devět!“ „Velké jméno boží, jak nám je předkládá tetragrammaton 75,“ pokračoval Diotallevi, „se skládá ze sedmdesáti dvou písmen a sedm a dvě je devět. Mohu vám však předložit ještě něco lepšího. Podle pythagorejské tradice, kterou kabala přebírá (nebo se jí inspiruje), součet dvou lichých čísel od jedné do sedmi dělá v každém případě šestnáct a součet čísel sudých od dvou do osmi zase dvacet, a dvacet plus šestnáct je třicet šest.“

„Můj bože, doktore,“ třásl se rozčilený plukovník, „já jsem to věděl, já jsem to věděl! Přinášíte mi velikou radost! Mám pravdu na dosah ruky.“

Nebylo mi jasné, zdali Diotallevi dělá z aritmetiky náboženství, nebo z náboženství aritmetiku, připadal mi jako bezvěrec, který se těší z toho, že byl unesen do některého z vyšších nebi. Kdyby se nechtěl za každou cenu považovat za bezbožného rabína, mohl z něho klidně být vášnivý hráč rulety (a bylo by to pro něho lepší).

Ted' už nevím, jak to přesně bylo, nakonec ale do věci asi zasáhl Belbo svým zdravým selským rozumem člověka od Pádu a kouzlo rozebral. Plukovníkovi zbývaly na vyložení tři řádky a všichni jsme chtěli vědět, oč v nich jde. A bylo už šest hodin večer. Šest, napadlo mě, taky ale osmnáct.

„Dobře,“ řekl Belbo. „Vždycky po šestatřiceti se po šest století rytíři chystají objevit Kámen. Jenže jaký Kámen, oč vlastně jde?“

„No tak! To je přece jasné, že nemůže jít o nic jiného než o svatý grál!“

)20(

Středověk očekával hrdinu svatého grálu a zároveň to, že obrazem i výrazem tohoto „Krále světa“ se stane hlava Svaté říše římské... Že císařem neviditelným se stane císař zjevný a středověk neboli věk prostřední že bude znamenat věk středu... Neviditelný a neporušitelný střed, vládce, který se musí probírat z dřímot, hrdina jako mstitel a obroditel, to nejsou fantazie mrtvé a více či méně romantické minulosti, ale pravda těch, kteří se dnes jako jediní mohou právem považovat za živé.

(Julius Evola, Tajemství grálu, Řím, Edizioni Mediterranee, 1883, kap. 23 a epilóg)

„Tak vy myslíte, že s tím má co dělat svatý grál?“ zeptal se Belbo. „Pochopitelně. A nemyslím si to já. O čem legenda o grálu vlastně je, to vám snad nemusím povídat, mluvím se vzdělanými lidmi. Rytíři kruhového stolu, mystické hledání zázračného předmětu, který někteří považují za miskou, do níž byla sebrána krev Kristova a kterou do Francie přivezl Josef Arimatejský, jiní zas za kámen obdařený tajemnou mocí. Grál mívá i podobu oslnivého světla... Je to symbol, za nímž se skrývá jakási síla, zdroj obrovské energie. Živí tělo, léčí rány, postihuje slepotou, sráží bleskem... Laserový paprsek? Někteří lidé jej ztotožňovali s alchymistickým kamenem mudrců, ale i kdyby tomu tak bylo, nebyl snad kámen mudrců symbolem kosmické energie? Knih, kterých bylo o tomto tématu napsáno, by se člověk nedopočetl, je tu však pár nepopíratelných znamení, která si každý může ověřit. Při čtení Parzivala od Wolframa von Eschenbacha vzniká dojem, že grál je dokonce uložen na nějakém templářském hradě! Byl von Eschenbach zasvěcenec? Nebo jen neopatrně vyzradil něco, o čem měl mlčet? Tím to ale zdaleka nekončí. Templáři strážení grál je označován za kámen, který přišel z nebe: lapis exilis. Zda doslova z nebe („excoelis“), nebo z exilu, z vyhnanství, není však jasné. Tak či onak, jde o něco, co přišlo zdaleka, objevily se i názory, že by to mohl být meteorit. Nám ale stačí, víme-li, že to je Kámen. Pro templáře je to v každém případě buď symbol toho, oč v plánu jde, nebo jeho cíle.“

„Promiňte,“ ozval jsem se, oten dokument přece netvrdí, že by rytíři měli hledat nějaký kámen, ale že se šestá schůzka má konat u kamene nebo snad na kameni.“

„A to je právě další subtilní dvojznačnost, další jasná mystická analogie. Šestá schůzka se má určitě odbývat na kameni, později si řekneme, kde vlastně, jenže právě tam, na tom kameni či na skále, se po rozlomení všech šesti pečeti rytíři dozvědí, kde mají hledat Kámen! Je to jakási hra s tím, co tvrdí evangelium, ty jsi Petr, a to je skála, neboli kámen, a

na té skále... Na kameni objevíte Kámen.“

„Jinak by to opravdu snad ani být nemohlo,“ řekl Belbo. „Pokračujte, prosím, Casaubone, nepřerušujte pána, ať se dozvíme všechno.“

„Takže,“ pokračoval plukovník, „díky té zcela jasné zmínce o grálu jsem si dlouho myslel, že ten poklad bude nejspíš nějaké obrovské skladiště radioaktivního materiálu, který se sem třeba dostal z jiné planety. Vezměte si třeba legendu o tajemném zranění krále Amfortase... Připomíná neopatrného radiologa, který se nechal ozářit... Taky si na něho nikdo nesměl sáhnout. Proč to? Vžijte se do templářů, jak jim asi bylo, když se ocitli na břehu Mrtvého moře, těžká dehtovitá voda, člověk je na ní jako korková zátka, má léčebné účinky... V Palestině mohli přijít na ložisko radia, uranu, a časem jim došlo, že je nemohou využít hned. Vztahy mezi grálem, templáři a katary vědecky prozkoumal jeden udatný německý důstojník, kdo jiný než Otto Rahn, obersturmbahnführer SS! Po celý život se důsledně zabýval evropskou a árijskou povahou grálu — nebudu tu vysvětlovat, jak a proč přišel v roce 1939 o život, ozvaly se však hlasy... Zkrátka dá se len tak lhostejně pominout, co se stalo Ingolfovi?... Rahn odhalil vztahy mezi zlatým rounem argonautů a svatým grálem... Mezi mystickým grálem z legendy, kamenem mudrců (lapis!) a právě tím nesmírným zdrojem energie, kterého se chtěli zmocnit Hitlerovi stoupenci od počátku až do konce svého boje do poslední kapky krve, existují zcela jasné vztahy. Tak třeba v jedné verzi legendy argonauti vidí vznášet se nad Horou světa, na které roste Strom světla, miskou, opakují, miskou! Najdou zlaté rouno a jejich loď je kouzlem přenesena na Mléčnou dráhu, na severní polokouli, kde s pomocí Trojúhelníku a Oltáře vládne a utvrzuje se světelná přirozenost věčného Boha. Trojúhelník je symbolem boží Trojice, kříž božské oběti Lásky a oltář, to je Večeřadlo, na kterém stojí miska či pohár Zmrtvýchvstání. Keltský a árijský původ všech těchto symbolů je zcela zřejmý.“

Plukovník se pravděpodobně zmocnilo hrdinské blouznění, jaké možná vehnalo do náruče smrti toho jeho obersturmbahnführera. Nezbyvalo než vrátit ho do skutečnosti.

„Co z toho všeho ale vyplývá?“ zeptal jsem se ho.

„Copak vám to, pane Casaubone, ještě nedošlo? Svatý grál byl označen za kámen Luciferův, Světlohošův, a přirovnán k Bafometovi. Grál, to je zdroj energie, templáři jsou strážci energetického tajemství a ve shodě s tím si taky připraví plán. Kde si našli svá sídla, která dnes neznáme? Pánové drazí,“ řekl plukovník a spiklenecky se po nás podíval, jako bychom všichni patřili do jedné tajné společnosti, olednu stopu jsem měl, byla mylná, ale užitečná. Jeden spisovatel, který někde něco zaslechl, Charles-Louis Cadet-Gassicourt, vydal v roce 1797 knihu *Le tombeau de Jacques Molay ou le secret des conspirateurs a ceux qui veulent tout savoir*⁷⁶ (měl ji v knihovně Ingolf, náhodička, co?) a v ní tvrdí, že Molay před smrtí založil čtyři tajné lóže, v Paříži, ve Skotsku, ve Stockholmu a v Neapoli. Tyto čtyři lóže měly za úkol odstranit všechny monarchie a vyhladit moc papežovu. Jistě Gassicourt byl blouznivec, já jsem se však podle něho stejně pokusil určit, kde by asi templáři mohli mít svá tajná sídla. Pochopitelně, kdybych neměl vlastní představu, tak bych to poselství nikdy nedokázal správně pochopit a vyložit. Já ji však díkybohu měl, bezpočet do očí bijících faktů mě přesvědčilo, že templářská inspirace byla keltská a druidská, že to byl duch severského árijsství, který tajná tradice ztotožňuje s ostrovem Avalon, centrem pravé severské civilizace. Pánové jistě vědí, že někteří autoři identifikovali Avalon napřed se Zahradou Hesperidek, pak s Ultima Thule a taky s Kolchidou z mýtu o zlatém rounu. Není to přece náhoda, že nejvýznamnějším rytířským řádem v historii vůbec je Zlaté rouno! Z toho je zároveň jasné, co znamená v poselství výraz Hrad. Jde o hrad severní, v němž templáři střežili grál, nejspíš o legendární Montsalvage.“

Odmíchl se. Dychtil, abychom mu viseli na tech. A my jsme viseli.

„Přejdeme k druhému příkazu: strážci pečeti se mají dostavit někam, kde je ten nebo ti, co mají něco společného s chlebem. Sama o sobě je ta zmínka naprosto jasná: svatý grál je miska s krví Ježíše Krista, chléb je jeho tělo, chléb se pojídal při poslední večeři Páně, to znamená v Jeruzalémě. Že si tam templáři i poté, co jej dobyli zpátky Saraceni, neponechali tajnou základnu, to by si mohl myslet jen hlupák. Mám-li být upřímný, ten židovský prvek v plánu, který je jinak naprosto ve znamení árijské mytologie, mi zpočátku vadil. Pak jsem si ale řekl, že Ježíše Krista vlastně taky považujeme za výraz židovské religiozity jen díky tomu, že nám to římská církev pořád dokola opakuje. Templáři moc dobře věděli, že Ježíš Kristus patří do mýtu keltského. Evangelium, to je vlastně hermetická alegorie vzkříšení, které následuje po rozpadu v útrobach zemských atakdale. Kristus není nic jiného než elixír alchymistů. Jak každý ví, trojice je pojem árijský, z toho je taky jasné, proč templářská regule, nadiktovaná druidem, jakým byl svatý Bernard, je ovládána číslem tři.“

Plukovník si znova lokl vody. Chráptěl. „A přejdeme k třetí etapě, k Úkrytu. Což je Tibet.“

„Proč zrovna Tibet?“

„Hlavně proto, že von Eschenbach nám ve své knize sděluje, že templáři opustili Evropu a převezli grál do Indie. Do kolébky árijské rasy. Úkryt je v Agarratě. Pánové o Agarratě, sídlu krále světa, podzemním městě, z něhož Páni světa ovládají a řídí osudy lidstva, jistě slyšeli. Templáři založili jedno ze svých tajných center tam, kde tkví samy kořeny jejich duchovnosti. Pánové jistě budou znát vztahy mezi říší Agarraty a synarchií...“

„Moc ne...“

„Tím líp, některá tajemství jsou vražedná. Neodbočujme však. Tak či onak je všeobecně známo, že Agarratha byla založena před šesti tisíci lety na počátku epochy Kali-Yuga, ve které stále ještě žijeme. Rytířské řády měly právě za úkol udržovat vztah s tímto tajným centrem, aktivní spojení mezi moudrostí východní a západní. Z toho je snad taky jasné, kde má dojít ke čtvrté schůzce, buď v některé z druidských svatyní ve městě Panny, nebo v katedrále v Chartres. Chartres se vzhledem k Provins nachází na protilehlé straně Seiny, nejdůležitější řeky Ile-de-France.“

Ted' už jsme vývody našeho návštěvníka jen stěží dokázali sledovat: „Co má ale Chartres společného s Kelty a s druidy?“

„A odkud tedy podle vás Panna přišla? První Panny nacházíme u Keltů, to jsou Černé panny. Svatý Bernard jednou ještě jako mladík klečel v kostele v Saint Voirles a tam si před ním Černá panna stiskla ňadro a do úst zakladatele řádu

templářů z něj skanuly tři kapky mléka. Proto se taky psaly romány o grálu, měly krýt křížácké výpravy a křížáci zas měli najít grál. Benediktýni jsou dědicové druidů, to přece ví každý.“

„Kde jsou však ty Černé panny teď?“

„Odstranili je právě ti, kteří se s pomocí mýtu Marie Nazaretské, který si vymysleli, snažili nordickou tradici zničit a keltskou religiozitu proměnit v religiozitu středozemní. Nebo je převlékli a zbavili jejich přirozenosti, udělali z nich černé madony a dodnes je předvádějí fanatickým davům. Dokážeme-li však číst v gotických katedrálách, jak to uměl veliký Fulcanelli, zjistíme, že jasně zobrazují spojení keltských panen s alchymistickou a původně keltskou tradicí, která z Černé panny vytvořila symbol prvotní hmoty, s jejíž pomocí alchymisté hledají kámen mudrců, což je, jak jsme právě viděli, vlastně svatý grál. Nechť se pánové taky zarnyslí nad tím, co Mohameda, dalšího velikána zasvěceného druidy, přivedlo k nápadu s černým kamenem z Mekky. V Chartres někdo zazdil kryptu, ze které se dalo sestoupit do podzemí, kde je pořád ještě původní pohanská socha, jenže kdo hledá, najde; jedna Černá panna. je pořád ještě v Notre-Dame-du-Pillier, vytesal ji jeden kanovník, vyznávající kult Votana. V ruce drží magický váleček velkých Votanových kněží, po levici má kamenný kalendář, na kterém byla, minulý čas je tu bohužel na místě, protože neunikla vandalismu pravověrných kanovníků, posvátná zvířata zasvěcená Votanovi, pes, orel, lev, lední medvěd a vlkodlak. Žádnému z badatelů v oblasti gotického esoterismu neunikla další socha, tentokrát v Chartres, která v ruce drží misku svatého grálu. Ach pánové drazí, ten, kdo by dokázal zapomenout na turistické a římskokatolické průvodce a vidět, zdůrazňuji, pouze vidět chartreskou katedrálu očima tajné tradice, rázem by se dozvěděl skutečný příběh této tvrze Erec...“

„Tak jsme se dostali ke popelicans. Co ti jsou zač?“

„To jsou vlastně kataři. Populíkani nebo taky popelíkani se říkalo vůbec kacírům. Provensálští kataři byli vyhubeni, tak prostoduchý, abych se domníval, že; by ke schůzce mělo dojít ve zříceninách Montséguru, zas nejsem, sekta však žila dál, existuje dokonce zeměpis tajného katarství, odtud vychází dokonce i takový Dante, stilnovisté, sekta Věrní v lásce. Pátá schůzka by se měla konat někde v severní Itálii nebo jižní Francii.“

„A ta poslední?“

„Co je podle vás nejstarší, nejposvátnější, nejtrvalejší keltský kámen, svatyně slunečního božstva, vysadní pozorovatelná, ze kterého po dovršení Plánu potomci provinských templářů pospolu a v jednotě budou srovnávat tajemství chráněná šesti pečeti, a kdy se konečně dozvedí, jak využívat bezměrné moci, kterou jim poskytne svatý grál? Mohlo by to snad být něco jiného než magický kruh Stonehenge v Anglii? Co jste si mysleli?“

„A máme to v suchu,“ řekl Belbo. Jedině rodák z Piemontu může vycítit zdvořilý údiv, s jakým bývá tento výraz pronášen. Žádný ekvivalent v jiném jazyce (to jsou mi věci, dis donc, are you kidding?) nevystihuje svrchovanou lhovost a odevzdanost, s jakou těch pár slov potvrzuje, že kdo tomu tvrzení nevěří, ten se prostě pánu bohu nepovedl.

Plukovník však z Piemontu nepocházel a Belbova reakce mu podle všeho naopak zalichotila.

„S tím opravdu nikdo nehne. A to je taky ve vši své úžasné prostotě a důslednosti celý plán, ordonance. Vezmou-li si pánové k ruce mapu Evropy a Asie a zakreslí si na ni postup plánu od severu, kde je Hrad, k Jeruzalému a z Jeruzaléma pak k Agarratě a z Agarraty k Chartres a z Chartres k břehům Středozemního moře a odtamtud k Stonehenge, vyjde jim runa, která bude mít zhruba následující tvar.“

„A k čemu nám to bude?“

„Zjistíte, že tato runa spojuje některá z hlavních center templářského esoterismu, Amiens, Troyes, říši svatého Bernarda, okraje Forêt d'Orient, Remeš, Chartres, Rennes-le-Château a Mont Saint-Michel, místo dávných druidských obřadů. Navíc připomíná souhvězdí Panny!“

„Zabývá se trochu astronomií,“ nesměle se ozval Diotallevi, „a pokud si vzpomínám, souhvězdí Panny je přece jen maličko jiné a mám dojem, že se skládá z jedenácti hvězd...“

Plukovník se shovívavě pousmál: „Ale pánové, vy přece víte líp než kdo jiný, že všechno záleží na tom, jak se ty čáry nakreslí, vyjde-li z toho Velký nebo Malý vůz, to je prostě na vás, má snad někdo za vás rozhodovat, která hvězda do souhvězdí patří a která ne? Jen se na Pannu znova podívejte, Klas vezměte jako spodní bod, to je pobřeží Provence, pak si najdete všech pět hvězd a podobnost obou náčrtů vás určitě ohromí.“

„Stačí si zkrátka vybrat hvězdy, které se hodí, a na ostatní nebrat ohled,“ řekl Belbo.

„Právě,“ souhlasil plukovník.

„Poslouchejte,“ řekl Belbo, „jak můžete vědět, že k těm schůzkám ve skutečnosti nedošlo, a vyloučit, že rytíři se činí, aniž bychom my co tušili?“

„Nenacházím nikde stopy jejich činnosti, a dovolte mi dodat bohužel. Průběh plánu něco narušilo a osoby, které jej měly dovést do konce, třeba už nežijí, šestatřicetčlenné skupiny se při některé světové katastrofě třeba rozpadly a už nikdy nesešly. Skupina odvážlivců zpretrhaná spojení mohla navázat, pokud by ovšem měla správné informace. To, oč tu jde, tu pořád ještě někde je. Právě ty správné osoby já hledám. A to je taky důvod, proč chci vydat tu knihu, třeba se mi někdo ozve. Zároveň bych rád navázal spojení s osobami, které by mi pomohly hledat odpověď v bludišti poznání, které nám nabízí tajná tradice. Dnes jsem se setkal s největším znalcem v tomto oboru. Je to sice pravá studnice vědomostí, mc jsem se však od něho nedozvěděl, i když se o mou knihu velice zajímal a slíbil mi předmluvu...“

„Promiňte,“ ozval se Belbo, „nebylo to však od vás neopatrné, svěřit své tajemství tomuto pánu? Sám přece víte, jaké se Ingolf dopustil chyby...“

„Prosím vás,“ odpověděl mu plukovník, „Ingolf byl bezradný človíček. Já jsem se spojil s badatelem, který je mimo podezření. Který nevyrábí nepodložené domněnky. Dokonce mě dnes požádal, abych ještě počkal a rukopis zatím do žádného nakladatelství nezadával, dokud neobjasním sporná místa... Nechtěl jsem se připravit o jeho přízeň a neřekl

jsem mu, že k vám půjdu, vy však jistě chápete, že po tolika letech dřiny mám na nedočkavost právo. Ten pán... ale co, pryč s ohledy, nechtěl jsem ve vás vzbudit dojem, že se chvástám, byl to Rakosky...“

Odmíchl se, čekal, co my na to.

„Kdo?“ zklamal jeho očekávání Belbo.

„Přece Rakosky! Největší autorita v oblasti tajných tradic, bývalý šéfredaktor Cahiers du Mystere⁷⁷!“

„Ach tak,“ řekl Belbo. „Jistě, jistě, Rakosky, jak by ne...“

„Zkrátka konečnou podobu bych textu dal, až co mi řekne ten pán, otálet ale nechci, a kdybych se mezitím s vaším nakladatelstvím dohodl... Opakuji znova, mám naspěch, potřebuji vědět, kdo se mi ozve... Lidi vědí a mlčí... Pánové, zrovna v roce 1944, když bylo jasné, že válka je prohraná, Hitler začal mluvit o tajné zbraně, která obrátí situaci vzhůru nohama. Všichni říkali, že je blázen. A co když nebyl? Tušíte, co mám na mysli?“ Na čele se mu perlil pot a kníry měl zježené jako šelma. „Zkrátka,“ řekl, „chci hodit návnadu. Uvidíme, jestli někdo uvízne v síti.“

Podle toho, co jsem o Belbovi věděl a co jsem si o něm myslel, jsem čekal, že toho pána s pomocí několika zdvořilých větíček vyprovodí za dveře. Místo toho však spustil: „Poslechněte, plukovníku, ta věc je moc zajímavá, ať už se dohodnete s námi nebo s jiným nakladatelstvím. Můžete se ještě asi tak deset minut zdržet, vidíte?“ Pak se obrátil na mě: „Vy už asi pospícháte, Casaubone, nechci vás zdržovat. Mohli bychom se sejít třeba zítra, co vy na to?“ Poslal mě zkrátka za dveře. Diotallevi mě vzal za paži, prý odchází taky. Rozloučili jsme se. Plukovník vřele potřásl rukou Diotallevimu, mně pokývl hlavou a studeně se usmál.

Když jsme šli dolů po schodech, Diotallevi mi řekl: „Určitě se v duchu ptáte, proč vás Belbo odtamtud vystrnadil. Neberte to ve zlém. Belbo teď musí za nakladatelství plukovníkovi předložit choulostivý návrh. Podle příkazu pana Garamonda o tom nesmí nikdo vědět. Radši jsem odešel taky, abych ho neuváděl do rozpaků.“

Později se mi ujasnilo, že Belbo se pokoušel plukovníka vlákat do spárů nakladatelství Manuzio.

Odlékl jsem Diotalleviho k Pilademu, dal jsem si campari a Diotallevi si poručil rebarborovou šťávu. Prý mu připadá jako nápoj mnišský, archaický a málem templářský.

Zeptal jsem se ho, co si myslí o plukovníkovi.

„Do nakladatelství,“ odpověděl mi, „se hrne veškerá jalovost světa jako lavina. Jelikož se však v jalovosti světa skví vědounost Nejvyššího, moudrý člověk na ni má shlížet s pokorou.“ Pak se omluvil, že už musí jít. „Dnes večer mě čeká hodokvas,“ řekl.

„Oslavujete něco?“ zeptal jsem se ho.

Zdálo se, že ho moje neznalost vyvedla z míry. „Zohar,“ upřesnil, „Lech Lecha⁷⁸. Ty stránky zatím ještě nikdo plně nepochopil.“

)21(

Grál... je tak těžký, že ve hříchu žijící bytost s ním nehne z místa.

(Wolfram von Eschenbach, Parzival, IX, 477)

Ne že by se mi plukovník zamlouval, spíš mě zajímal. Člověka může i pouhá ještěrka okouzlit tak, že od ní nedokáže odtrhnout zrak. Vychutnával jsem první kapky jedu, který nás měl všechny přivést do záhuby.

Vrátil jsem se k Belbovi nazítří a chvíli jsme si povídali o návštěvníkovi z předešlého dne. Belbo řekl, že mu připadal jako profesionální lhář. „Všiml jste si, že toho Rokoskiho či Rostropoviče uváděl, jako by to byl Kant?“

„Opakuje se to pořád dokola,“ řekl jsem. „Ingolf byl blázen, že tomu uvěřil, a plukovník je blázen, že uvěřil Ingolfovi.“

„Třeba mu věřil jen do včerejška a dnes už dá na někoho jiného. Než odešel, sjednal jsem mu schůzku s... jiným nakladatelem, který není tak vybíravý a rád vydá knihu autorovi, který sám uhradí náklady. Byl tím velice nadšený. Před chvílí jsem se však dozvěděl, že se na domluvenou schůzku nedostavil. A to mi tu dokonce, koukněte se, nechal fotokopii templářského poselství. Tajemství templářů nechá ležet, kde ho napadne, jako by o nic šlo. Kdo se pak má v těch lidech vyznat.“

Do toho zazvonil telefon. Belbo řekl: „Ano? U telefonu Belbo, ano, nakladatelství Garamond. Dobrý den, poslouchám vás... Jistě, byl tu včera odpoledne, přinesl návrh na vydání knihy. Promiňte, já vám přece nemohu jen tak říct, o čem v ní šlo, kdybyste byl tak laskav a řekl mi...“

Pár vteřin mlčky naslouchal, zbledl, podíval se na mě a řekl mi: „Tak toho plukovníka asi zabili nebo co.“ Věnoval se znovu sluchátku: „Promiňte, říkal jsem to tady panu Casaubonovi, to je můj spolupracovník a včera u toho taky byl... Jistě, plukovník Ardent k nám přišel s dost fantastickou záležitostí, šlo o jakýsi templářský poklad. Templáři byli středověcí rytíři...“

Mimoděk zakryl rukou sluchátko, jako by chtěl osobu na opačném konci drátu od nás dvou izolovat, pak si všiml, že ho pozorují, a váhavě pronesl: „To ne, doktore De Angelisi, ten pán měl v úmyslu napsat knihu a přišel nám ji navrhnout k vydání, nic bližšího nám ale nesdělil... Cože? Oba dva? Hned? Poznamenám si adresu.“

Zavěsil. Pár vteřin mlčel, bubnoval prsty na stůl. „Takže, Casaubone, promiňte, že jsem vás do toho zatáhl. Zaskočilo mě to. Byl to komisař, nějaký De Angelis. Plukovník podle všeho bydlel v hotelovém domě a tam ho prý někdo našel v noci mrtvého...“

„Prý? A komisař neví, jestli to je, nebo není pravda?“

„Zdá se to divné, komisař to ale opravdu neví. Mé jméno a včerejší schůzku si plukovník zaznamenal do zápisníku, který tam našli. Bude to prý asi jediná stopa, kterou mají. Co vám mám povídat, jdeme.“

Zavolali jsme si taxíka. Cestou mě Belbo držel za paži. „Casaubone, třeba to bude nějaký omyl. V každém případě,

panebože, ne že bych hned myslel na nejhorší, jak se u nás v kraji říká, ale bude lepší, když nebudeme nikoho jmenovat... Existuje jedna vánoční hra v nářečí, chodil jsem na ni jako kluk, nábožná pastorální hra, nikdy mi nebylo jasné, odehrává-li se v Betlémě nebo na březích Tanaru... Přijdou tři králové a ptají se čeledína, jak se jmenuje jeden pastýř, a on jim odpoví, že Gelindo. Když se to pak Gelindo dozví, seřeže čeledína klackem, protože na setkání se jméno nikomu neříká... Zkrátka souhlasíte-li, tak o Ingolfovi a provinském poselství nám plukovník nic neřekl.“

„Abychom neskončili jako Ingolf,“ pokusil jsem se o úsměv. „Opakuji vám znova, že to je všechno pitomost. Některým věcem je ale prostě lepší vyhnout se předem.“

Odpověděl jsem mu, že s tím souhlasím, klid se mi však nevrátil. Byl jsem konečně jen student, který chodí na manifestace, a přijít do styku s policií mi nebylo po chuti. Dorazili sme k hotelovému domu. Nic zvláštního, spíš periférie než centrum. Šli jsme rovnou do bytu tak tomu tam říkali — plukovníka Ardentioho. Na schodech byli policisté. Dovedli nás do čísla 27 (dvě a sedm je devět, řekl jsem si v duchu): ložnice, předsín se stolem, kuchyňka, koupelnička se sprchou, bez závěsu, přivřenými dveřmi nebylo vidět, je-li tam bidet, určitě to však byla jediná vymoženost, kterou hosté vyžadovali. Zařízení nijaké, osobních věcí málo, zato ve velkém nepořádku, někdo nahonem prohledal skříně a zavazadla. Možná to byli policisté, v civilu i uniformovaných jsem jich tu napočítal nejmíň deset.

Vyšel nám vstříc poměrně mladý člověk, měl dost dlouhé vlasy. „Jsem De Angelis. Doktor Belbo? Doktor Casaubon?“ „Doktor ještě nejsem, studuji.“

„Jen studujte, jen studujte. Kdybyste nedostudoval, nevzali by vás k policii a o moc byste přišel.“ Zdál se mi nazlobený. „Pánové prominou, půjdu však rovnou k věci. Tady je pas, patřil muži, který bydlel v tomto pokoji, vedou ho tu jako plukovníka Ardentioho. Poznáváte ho?“

„Je to on,“ řekl Belbo. „Mám v tom ale trochu zmatek. V telefonu jsem nepochopil, je-li po smrti nebo...“

„Moc rád bych se to dozvěděl právě od vás,“ řekl De Angelis a ušklíbl se. „Máte asi ale právo dozvědět se něco víc. Pan Ardentio, nebo plukovník, pokud jím ovšem byl, se tu ubytoval před čtyřmi dny. Sami jste si asi všimli, že přepychový hotel to zrovna není. Je tu portýr, ten jde v jedenáct do postele, protože hosté mají klíč ode dveří, a jedna nebo dvě uklízečky, které ráno přijdou uklidit pokoje, a pak posluha, starý alkoholik, který nosí na pokoj pití, když si někdo zazvoní. Opakuji, alkoholik a sklerotik vyslychat ho, to je utrpení. Portýr tvrdí, že na každém kroku vidí strašidla, a pár hostů prý už jaksepatří vystrašil. Včera večer kolem desáté portýr Ardentioho viděl se dvěma muži jít nahoru. Tady je každému jedno, jestli si někdo vezme na pokoj bandu transvestitů, natož dvě normální osoby, i když portýr říká, že podle řeči to mohli být cizinci. V půl jedenácté Ardentio zavolal posluhu a nechal si přinést na pokoj láhev whisky, minerálku a tři sklenice. Kolem jedné nebo snad v půl druhé sedmadvacítka pryč přerušovaně zvonila. Jenže podle toho, v jakém stavu byl posluha ráno v tu dobu určitě měl v hlavě. Šel nahoru, zaklepal, a když mu nikdo neodpověděl, otevřel si pakličem, nepořádek tam byl pryč zrovna jako teď, a na posteli ležel plukovník, měl vyteřené oči a kolem krku utažený drát. Honem seběhl dolů, probudil portýra, ani jednomu se však nahoru moc nechtělo, volali tam, ale linka podle všeho nefungovala. Dnes ráno fungovala normálně, ale třeba mluví pravdu. Portýr pak běžel za roh na náměstíčko, kde je telefonní budka, a zavolal odtamtud na policii, posluha se zas belhal na opačnou stranu pro doktora. Trvalo jim to asi tak dvacet minut, vrátili se zpátky a vyděšení čekali dole, doktorovi chvíli trvalo, než se oblékl, takže dorazil zároveň s policejním vozem. Šli nahoru, v sedmadvacítce ale nikdo nebyl.“

„Jak to nikdo?“ podivil se Belbo.

„Žádná mrtvola na posteli. Lékař se vrátil domů a mí kolegové tu našli jen to, co vidíte. Vyslechli posluhu a portýra, s jakým výsledkem, to jsem vám už řekl. Kam zmizeli ti dva pánové, co odešli v deset s Ardentim nahoru? Kdoví, mohli klidně odejít mezi jedenáctou a jednou po půlnoci, nikdo by si toho nevšiml. Byli snad v pokoji, když tam posluha vešel? Kdoví, zůstal tam minutku a do kuchyňky ani na záchod se nepodíval. Mohli taky odejít, když ti dva nešťastníci šli pro pomoc, a odnést mrtvolu? Nic nemožného by to nebylo, je tu zadní schodiště do dvora, ze kterého mohli vrátky zmizet v postranní uličce. Nejdůležitější ze všeho je však to, jestli tam mrtvola opravdu byla, nebo jestli plukovník s oběma pány o půlnoci odešel a posluhovi se všechno jenom zdálo. Portýr tvrdí, že by to nebylo poprvé, posluha mívá vidění, před lety pryč přišel v pokoji na ženu, která tam visela oběšená a nahá, za půl hodiny se však objevila dole svěží jak růžička a posluhovi našli v pelechu pornografický časopis pro sadisty, třeba se šel na tu dámu kouknout klíčovou dírkou, v šeru se tam plácal závěs, a uviděl oběšence. Jisté je, že pokoj je opravdu vzhůru nohama a Ardentio že se vypařil. Teď jsem vám však toho pověděl až moc. Řada je na vás, doktore Belbo. Jediná stopa, na kterou jsme tu přišli, je list papíru, ležel na zemi u stolu a stálo na něm, čtrnáct hodin, hotel Principe e Savoia, Mr. Rakosky, šestnáct hodin, doktor Belbo. Potvrdil jste mi, že u vás opravdu byl. Povězte mi, jak to bylo.“

)22(

Rytíři svatého grálu pak už nechtěli, aby jim byly kladeny otázky.

(Wolfram von Eschenbach, Parzival, XVI, 819)

Belbo byl stručný: zopakoval, co mu už řekl po telefonu, žádné další důležité podrobnosti nepřidal, jen jak nám plukovník zmateně vylíčil, že v nějakých dokumentech ve Francii přišel na stopu pokladu, a to že je vlastně všechno. Domníval se, že to tajemství je pro něho samotného nebezpečné, a chtěl je proto dříve či později předložit veřejnosti, aby nebyl jediný, kdo je zná. Zmínil se o tom, že pár jiných osob, které tajemství znaly před ním, tajemně zmizelo. Doklady by nám býval ukázal, pokud bychom mu zaručili smlouvu, to však Belbo udělat nemohl, dokud by si nezjistil, oč vlastně běží, takže se dohodli že se nejspíš sejdou ještě jednou. Ardentio se zmínil o svém setkání s jakýmsi Rakoským, prý to býval šéfredaktor časopisu Cahiers du Mystere. Chtěl ho požádat o předmluvu ke své knize. Rakosky mu však podle všeho poradil, aby od vydání upustil. Plukovník mu podle vlastních slov neřekl, že do nakladatelství Garamond půjde. To je vše.“

„V pořádku, v pořádku,“ řekl De Angelis. „Jaký na vás udělal dojem?“

„Připadal nám oběma exaltovaný, zmínil se o své mírně řečeno pravicové minulosti a o tom, že nějakou dobu strávil v cizinecké legii.“

„Řekl vám pravdu, i když ne celou. V jistém ohledu jsme se o něho už zajímali, ale jen tak bokem. Máme toho na starosti tolik, že... Vlastně se ani nejmenoval Ardent, měl však regulérní francouzský pas. Je to už pár let, co se občas objeví v Itálii, bude to nejspíš kapitán Arcoveggi, odsouzený k smrti v nepřítomnosti v roce 1945. Za spolupráci s esesáky, pár lidí dostal do Dachau. Ve Francii si na něho dávali pozor taky, byl souzen kvůli podvodu a vyvázl z toho o chlup.

Předpokládá se, opakují, předpokládá se, že jde o tutéž osobu, na kterou loni podal oznámení z trestného činu jeden drobný podnikatel z Peschiera Borromeo. Ardent se mu představil jako Fassotti a přesvědčil ho, že poklad z Donga, který na konci války odváželi fašisté se pořád ještě nachází v Comském jezeře, on sám prý ví kde, stačí deset až dvacet milionů lir pro dva potápěče a motorový člun... Napřed si vzal peníze a pak sám vzal roha. Teď se od vás dovídám, že si na poklady opravdu potrpěl.“

„A co ten Rakosky?“ zeptal se Belbo.

„Toho jsme si už prověřili. V hotelu Principe e Savoia se nějaký Rakosky, křestním jménem Wladimir, s francouzským pasem opravdu ubytoval. Popis nic nefiká, slušně vypadající pán. Podle záznamů v Alitalii odletěl dnes ráno prvním letadlem do Paříže. Zajímá se o něho Interpol. Annunziato, došlo už něco z Paříže?“

„Ještě nic, doktore.“

„To nic. Plukovník Ardent, nebo jak se vlastně jmenuje, přijel do Milána před čtyřmi dny, co dělal první tři dny, nevím, včera ve dvě se pravděpodobně setkal s Rakoským v hotelu, neřekl mu však, že má v úmyslu zajít za vámi, a to mi připadá dost zajímavé. Večer pak pravděpodobně s Rakoským a s někým přišli sem... A pak už je ve všem zmatek. Třeba ho nezabili, pokoj však prohlédali určitě. Co ale hledali? V saku, ach, málem bych zapomněl, pokud odtud odešel, tak bez saka, to zůstalo i s pasem tady v pokoji, ale nemyslete si, že nám to celou záležitost nějak usnadňuje, ten starý opilec právě tvrdí, že na té posteli ležel v saku, ale třeba to byl jen domácí kabátek, je to opravdu bláznec, jak jsem říkal, v saku bylo taky dost peněz, dokonce až moc... To znamená, že hledali něco jiného. Co to mohlo být, v tom jste mi snad přece jen trochu pomohli. Plukovník měl nějaké dokumenty. Jak vypadaly?“

„Měl je v hnědých deskách,“ řekl Belbo. „Mně připadaly červené,“ řekl jsem.

„Hnědé nebo červené, bude to nakonec asi jedno,“ vyřešil to De Angelis, „protože tady nejsou žádné. Pánové, co tu včera večer byli, si je odnesli. Takže se na ně budeme muset zaměřit. Podle mě však Ardent žádnou knihu vydat nechtěl. Dal dohromady pár údajů, aby mohl vydírat Rakoskyho, nakladatelství používal jako nátlakový prostředek. Bylo by to naprosto v jeho stylu. Jsou však možné i jiné domněnky. Tak třeba mu ti dva muži pohrozili a odešli, vyděšený Ardent ještě v noci vzal roha, všechno tu nechal a vzal si jen desky. A z nějakého důvodu se třeba pokusil opilého posluhu přesvědčit, že byl zavražděn. To by však bylo tak trochu jako z románu a vůbec by to nevysvětlilo, proč je tu ten nepořádek. Jenže jestli ho ti dva pánové zabili a ty desky mu vzali, tak proč by si brali s sebou taky mrtvolu? Uvidíme. Promiňte, musím vás však požádat o vaše osobní údaje.“

Mou fakultní průkazku si prohlédl ze všech stran. „Student filozofie, co?“

„Nejsem sám,“ řekl jsem mu na to.

„To bych řekl. A zabýváte se templáři... Kdybych si o nich chtěl něco přečíst, co byste mi doporučil?“

Poradil jsem mu dvě populárně naučné, ale jinak docela seriózní knihy. Taky jsem mu připomněl, že do procesu jsou všechny údaje věrohodné, pak už ale jsou to většinou jen dohady a výmysly.

„Taky mám ten dojem,“ řekl. „Takže teď i templáři. Zbrusu nová politická skupinka.“

Přišel Annunziato se záznamem telefonického rozhovoru. „Odpověď z Paříže, doktore.“

Přečetl si ji. „Výborně, v Paříži je Rakosky neznámý, pas, který používá, byl podle čísla odcizen před dvěma roky. Takže jsme tam, kde jsme byli. Rakosky neexistuje. Vy tvrdíte, že to je šéfredaktor nějakého časopisu... Jak jste to říkal?“

Udělal si poznámku. „Pokusíme se, ale vsadil bych krk na to, že ten časopis buď neexistuje, nebo přestal už dávno vycházet. To nic, pánové. Děk za spolupráci, třeba vás ale ještě někdy budu muset obtěžovat. Vlastně ještě poslední dotaz, Nenaznačil vám plukovník, že je ve spojení s nějakou politickou skupinkou?“

„Nenaznačil,“ odpověděl mu Belbo. „Spíš to budilo dojem, že politiky nechal a dal se na poklady.“

„Coby osoba nesvéprávná, svedená další osobou.“ Obrátil se na mě: „Vám se asi moc nelíbil.“

„Tento druh lidí se mi opravdu nezamlouvá,“ odpověděl jsem mu. „Ale ne že bych je kvůli tomu škrtil drátem. A když, tak jenom obrazně.“

„Samozřejmě. Bylo by to taky pracné. Nebojte se, pane Casaubone, nepatřím k těm, kteří se domnívají, že co student, to zločinec. Buďte klidný. A ať se vám povede disertační práce.“

Belbo se nakonec ještě zeptal: „Promiňte, pane komisaři, ale jen abych se v tom líp vyznal: vy jste od kriminálky, nebo od politické policie?“

„Správná otázka. Kolega z kriminálky tu byl dnes v noci. Když se pak v archivu našlo pár údajů z Ardentova minulosti, předal celou záležitost mně. Jsem od politické policie. Akorát nevím, jsem-li tam správně. V životě to bývá složitější než v detektivkách.“

„Myslíl jsem si to,“ řekl Belbo, když mu podával ruku.

Odešli jsme, klid se mi však do duše nevrátil. Vůbec ne kvůli tomu komisaři, připadal mi jako slušný člověk, spíš proto, že jsem se poprvé v životě namočil do něčeho nekalého. A taky jsem lhal. A Belbo se mnou.

Doprovodil jsem ho k nakladatelství Garamond, tam jsme se rozloučili. Byli jsme oba nesví.

„Ničeho špatného jsme se nedopustili,“ řekl Belbo provinile. „Jestli komisař o Ingolfovi a o katarech ví nebo neví, velký rozdíl v tom nebude. Byly to všechno jenom jalové řeči. Ardent se třeba musel vypařit z úplně líných důvodů, a těch může být spousta. Rakosky je třeba od izraelské tajné služby a vyřídil si s plukovníkem staré účty. Třeba si ho najal

nějaký hlavoun, kterého Ardentí podvedl. Třeba byl taky z cizinecké legie a šlo o dávnou zášť. Mohl to taky být alžírsky najatý vrah. Celá ta záležitost s templářským pokladem byla v životě našeho plukovníka třeba jen podružná epizoda. Jistě, já vím, scházejí červené nebo hnědé desky. Provedl jste to výborně, že jste nebyl se mnou zajedno, aspoň z toho bylo jasné, že jsme je jenom zahlédli...“

Mlčel jsem a Belbo nevěděl, jak všechno ukončit.

„Vy si asi myslíte, že jsem zase vzal nohy na ramena, jako ve via Larga.“

„Ale kde. Provedli jsme to výborně. Na shledanou.“

Bylo mi ho líto kvůli tomu, že si připadal jako zbabělec. Já jsem si tak nepřipadal, mě ve škole naučili, že policii se nikdy nemá říkat pravda. Jenže, jak už to bývá, špatné svědomí přátelství neprospívá.

Toho dne jsem ho viděl nadlouho naposledy. Já jsem byl jeho a on zas moje špatné svědomí.

Právě tehdy jsem nabyt přesvědčení, že student je vždycky podezřelejší než dostudovaný člověk. Zabral jsem a během roku jsem napsal dvě stě padesát stránek o procesu s templáři. Předložit v té době disertační práci, to byl výraz loajality a souhlasu se zákony státu, při obhajobě s námi proto zacházeli velice shovívavě.

Netrvalo to dlouho, a studenti na manifestacích začali střílet, doba masových shromáždění a průvodů pod širým nebem pomalu končila.

Trpěl jsem nedostatkem ideálů. Alibi jsem měl a přes Amparu jsem se zamiloval i do třetího světa. Amparo byla Brazilka a byla překrásná, marxistka, nadšená i rozčarovaná, měla stipendium a nádherně namíchanou krev. Všechno dohromady.

Uviděl jsem ji na nějaké oslavě a jednal jsem naprosto pudově: „Promiň, rád bych se s tebou pomiloval.“

„Jsi špinavý maskulinista.“

„Jako bych nic neřekl.“

„Jako bys řekl. Jsem špinavá feministka.“

Chystala se k návratu do vlasti a nechtěl jsem o ni přijít. Sama mě spojila s univerzitou v Riu, kde zrovna hledali lektora italštiny. Získal jsem to místo na dva roky s tím, že se dá prodloužit. Itálie mi byla těsná, chtěl jsem odjet.

A taky jsem si říkal, že v Novém světě aspoň nepotkám templáře.

Jak hrozně jsem se mýlil, říkal jsem si v sobotu večer v kabině periskopu. Šel jsem sice nahoru po schodech, ale místo do nakladatelství Garamond jsem vešel do Paláce. Diotallevi říkal: Bina, to je palác. Chochma si jej staví tak, že se z prvotního bodu šíří kolem dokola. Je-li Chochma zřídlo, pak Bina je řeka, která z něj vytéká a větví se do různých ramen, a ta se do jednoho vlévají do velkánského moře poslední sefiry — a v Bině jsou všechny tvary předem dány.

(4)

CHESTED

)23(

Analogií protikladů je vztah světla ke stínu, hory k propasti, toho, co je plné, k tomu, co je prázdné. Alegorie, matka všech dogmat, znamená, že stvrzení bylo nahrazeno otiskem, skutečnosti stíny, je to lež pravdy a pravda lži.

(Eliphaz Levi, Dogme de la haute magie⁸⁰, Paris, Baillière 1856, XXII, 22)

Do Brazílie jsem odjel z lásky k Ampaře a zůstal jsem tam z lásky k Brazílii. Nikdy jsem nepochopil, proč tato žena, potomek holandských osadníků, kteří se usadili v Recife a smísili se tu s Indiány a súdánskými černochoy, tato žena s tváří Jamajčanky a kulturou Pařížanky má španělské jméno. Původu brazilských osobních jmen jsem se nikdy nedobral. Odporuji všem obvyklým zásadám a nikde jinde se nevyskytují.

Amparo mi tvrdila, že když voda z umyvadla na jejich polokouli odtéká, točí se v otvoru zprava doleva, zatímco u nás zleva doprava. Nedokázal jsem si ověřit, jestli tomu tak je nebo není. A to nejenom proto, že nevím o nikom, kdo by na naší polokouli sledoval, jak voda odtéká z umyvadla, ale taky proto, že po několika pokusech v Brazílii jsem si uvědomil, že zjistit to není jen tak. Voda mizí v otvoru příliš rychle a směr pravděpodobně závisí na síle a sklonu toku a na tvaru umyvadla nebo vany. A vůbec, pokud je to pravda, jak to pak probíhá na rovníku? Voda se nestáčí, teče rovnou dolů, nebo snad vůbec neteče?

V té době jsem z toho problém nedělal, v sobotu večer v kabině periskopu mě však napadlo, že to všechno závisí na tellurických proudech, a že tajemství toho všeho je ukryto právě v kyvadle.

Amparo byla ve své víře velice pevná. „Nezáleží na tom, co se odehrává v empirii,“ tvrdila mi, „jde o ideální princip a ten je třeba ověřovat v ideálních podmínkách, které nikdy nenastanou. To však nic nemění na tom, že to tak je.“

V Miláně ve mně Amparo probouzela touhu právě tím, jak byla vším střízlivě rozčarovaná. Jakmile doma vešla ve styk se šťávy rodné hroudy, reagovala ještě nepostižitelněji, byla z ní jasnozřivá, skrytě racionalistická vizionářka. Cítil jsem, jak jí zmítají prapůvodní vášně, jak je ostražitě zvládá a taky jak přepjatá je askeze, která jí přikazuje, aby jejich půvaby odmítala.

Tyto její nádherné protiklady jsem zvažoval, když jsem jí slyšel diskutovat s jejími druhy. Schůze se odbývaly ve zpustlých bytech vyzdobených plakáty a spoustou folklórních nicotností, portréty Lenina a severovýchodními

terakotami oslavujícími cangaceiro nebo fetiši amerických Indiánů. Přišel jsem tam v době politicky poněkud kalné a po zkušenostech z vlasti jsem si umínil, že se budu držet co nejdál od všech ideologií, zvláště když žiji v zemi, ze které vlastně nic nechápu. Reči Ampařiných druhů mou nejistotu násobily, zároveň však podněcovaly další a další přívaly zvědavosti. Byli to pochopitelně do jednoho marxisti a na první poslech se vůbec nelišili od svých evropských druhů, až na to, že jim šlo asi o něco jiného, protože při diskusi o třídním boji se najednou ozvaly výrazy jako „brazilský kanibalismus“ nebo „revoluční role afroamerických kultů“.

A právě v souvislosti s těmito kulty mě napadlo, že v té zemi odtékají v opačném směru i ideologie. Líčili mi migrace uvnitř země; vyprávěli, jak se vydědenci ze severu stěhují na průmyslový jih do obrovských metropolí, kde se omámeni mračny smogu lumpenproletarizují a zoufalí se vracejí na sever, aby se nejpozději do roka vrátili na jih; jak ty, kteří ve velkoměstech uvíznou natrvalo, vstřebá některé z bezpočtu původních náboženství, propadnou spiritismu a začnou vzývat africká božstva... A právě v této věci se Ampařiní druzi nedokázali sjednotit na společném stanovisku: jedni v tom viděli návrat ke kořenům, odpor vůči světu bělochů, druzí ty kulty považovali za drogu, s jejíž pomocí vládnoucí třída brzdí obrovský revoluční potenciál, a pro další to byl tyglík, ve kterém se mísí běloši a indios s černochy a kde se začínají rýsovat prozatím nejisté perspektivy a nejistá budoucnost.

V té věci měla Amparo zcela jasno, jakékoliv náboženství, a tím spíš tyto rádoby kmenové kulty pro ni byly opiem národů vždy a všude. Držival jsem ji v pase při „escolas de samba“, kdy tanečníci za rytmického doprovodu neodolatelných bubnů vytvářeli všelijak zkrouceného hada, a přitom jsem si uvědomoval, že k tomuto světu Amparo lne všemi svaly svého břicha, srdcem, hlavou i chřípím... Jen jsme však byli venku, sama začala jízlivě a záštitně pitvat hlubokou, orgiastickou religiozitu toho vleklého, týdny a měsíce neumdlévajícího podlehnutí karnevalovému obřadu. Stejně kmenové a čarodějnické pro ni byly, a do svých tvrzení vkládala veškerou svou nenávist revolucionářky, obřady fotbalové, při kterých vydědenci společnosti plývají silami, které by měli použít k boji, a místo aby chystali vzpouru, uchylují se k čarům a kouzlům, aby si na bozích veškerého možného světa vymodlili smrt beka z nepřátelského mužstva, a moc, která je musí udržovat v extázi a v nadšení, aby je přiměla žít v neskutečnu, přitom klidně pustí z hlavy.

Začal jsem ztrácet smysl pro odlišnost. Pomalu jsem si navykal na to, že v tom vesmíru tváří, které jedna jak druhá vyprávěly staleté příběhy nekontrolovaného míšení, nemá smysl zjišťovat rasové odlišnosti. Vzdal jsem se všech pokusů urřit, na čí straně je pokrok, kde sídlí vzpoura a kde kuje své piikle — jak tvrdili Ampařiní druzi — světový kapitál. Copak to šlo myslet po evropsku, když jsem se dovídal, že extrémní levice vkládá veškeré své naděje do nějakého biskupa ze severovýchodu, který pryč v mládí sympatizoval s nacisty a teď v neochvějně víře třímá pochodeň vzpoury, otfřásá zděšeným Vatikánem v základech, děsí wallstreetské barracudy a svou vlastní radostí rozněcuje ateismus proletářských mystiků pod výhrůžnou a něhyplnou korouhví s Krásnou paní, jež proklána Sedmi bolestmi shlíží na utrpení svého lidu?

Jednou ráno po semináři o třídní struktuře lumpenproletariátu jsme s Amparou jeli vozem po nábřeží. Na pláži jsem zahlédl votivní dary, obětiny, svíčky a bílé košíčky. Amparo mi řekla, že jsou to obětiny pro Jemandžu, bohyni vod. Vystoupila z vozu, zkroušeně došla k vodě a pár minut tam mlčky postála. Zeptal jsem se jí, jestli na to věří. Nazlobeně se mě zeptala, jak mi něco takového vůbec může jen napadnout. Pak dodala: „Sem na pláž mě vodila babička a prosila bohyni, abych až vyrostu, byla krásná, hodná a šťastná. Jeden váš filozof napsal o černých kočkách a parůzcích: Pravda to není, já tomu ale věřím. Takže já tomu nevěřím, ale pravda to je.“ Právě tehdy jsem si řekl, že si něco ušetřím z platu a pojedu se podívat do Bahie.

Právě tehdy, teď to už vím, jsem se však taky začal ukolébávat podobnostmi: díky jakési tajemné analogii jsem měl dojem, že všechno se podobá všemu.

Po návratu do Evropy jsem tuto metafyziku vyměnil za mechaniku — a proto jsem taky uvízl v síti, ze které teď nemohu uniknout. Tehdy jsem naopak tápal v šeru, ve kterém mizely odlišnosti. Jako nějaký rasista jsem se domníval, že cizí víra je jen možnost, jak příjemně popustit uzdu fantazii.

Naučil jsem se rytům a způsobům, jak se dá uvolnit tělo i mysl. Napadlo mě to především v kabině periskopu, když jsem se tam vrtěl, jako bych zase bušil do agogo, abych strnulé údy zbavil mravenčení. Tak vidíš, říkal jsem si, abys unikl neznámu a sám sobě dokázal, že v ně nevěříš, piodlehneš jeho kouzlům. Chováš se jako zapřisáhlý bezvěrec, který si řekne, když v noci uvidí ďábla, že ten ďábel určitě neexistuje, že to je jen smyslový klam, třeba ze špatného trávení, jenže to ten ďábel právě neví a věří dál té své na hlavu postavené teologii. Jak ho odehnat a nevymlouvat mu, že existuje? Nic snadnějšího, stačí pokřižovat se, a ďábel spokojeně zmizí v oblaku sirného pachu.

Tak nějak jsem na tom byl i já, choval jsem se jako namyšlený etnolog, znalec kanibalství, který dráždí tupé bělochy tím, že na setkání každému chválí chuť lidského masa. Tu nezodpovědnost si může dovolit, protože zcela určitě ví, že je nikdy neochutná. Může se ovšem stát, že narazí na člověka žizního po pravdě, a ten si to bude chtít ověřit na něm. Pak už nebude vědět, zdali pravdu měl nebo neměl, a zemře s nadějí, že kanibalský obřad proběhl jak náleží, a jeho smrt že má tudíž aspoň nějaký smysl. Přesně tak jsem v sobotu chtěl nechtě uvěřit, že Plán je pravdivý, protože jinak bych se musil považovat za všemocného strůjce zhooubného, dva roky trvajícího ošklivého snu. Radši ať to není sen, ale skutečnost, protože je-li něco pravda, tak je to prostě pravda, a ty s tím už nemáš nic společného.

)24(

Sauvez la faible Aischa des vertiges de Nahash,
sauvez la plaintive Héva des mirages de la sensibilité,
et que les Khérubs me gardent.⁸¹

(Joséphin Péladan, Comment on devient Fée⁸², Paris, Chamuel, 189, str XIII.)

V době, kdy jsem vnikal do houštín podobností, přišel mi dopis od Belba.

Milý Casaubone,

až do včerejška jsem nevěděl, že jste v Brazílii, úplně jsem vás ztratil z dohledu, dokonce jsem ani nevěděl že jste ukončil studia (k čemuž blahopřeji), u Piladeho jsem však narazil na člověka, který mi o vás všechno pověděl. Bylo by asi dobře kdybych vás seznámil s některými novými fakty týkajícími se nešťastné záležitosti plukovníka Ardentioho. Uběhly už dva roky, mám však pořád dojem, že jsem vás tenkrát dopoledne přivedl do nesnázi a znova se vám za to chci omluvit. Sám jsem už na tu nepěknou záležitost skoro zapomněl před čtrnácti dny jsem však byl na výletě v Montefeltru a náhoda mě přivedla na pevnost San Leo. V osmnáctém století tu byl papežský stát a v cele bez dveří (dovnitř se odsouzenec dostal otvorem ve stropě, ven už nikdy) a s okénkem, ze kterého bylo vidět jen dva kostely ve vsi, tu byl uvězněný Cagliostro. Ve výklenku kde spával a kde taky umřel ležela kytice růží dozvěděl jsem se že hodně lidí pořád ještě Cagliostra zbožňuje, a na místa, kde našel mučednickou smrt, putují jako na pouť. Mezi nejvytrvalejší prý patří členové milánského kroužku pro mysteriosofická studia Picatrix, který vydává časopis — jejich fantazii jistě oceníte — Picatrix. Podobné bizarnosti ve mně, jak jistě víte probouzejí zvědavost, v Miláně jsem si pak jedno číslo tohoto časopisu opatřil a dočetl jsem se, že za několik dnů má dojít k slavnostnímu vyvolání Cagliostrova ducha. Šel jsem se tam na to podívat. Stěny byly pokryty korouhvemi s kabalistickými znaky, všude kolem samá sova a sýček, skarabeové, ibisové a orientální božstva nejasné provenience: Před pódiem bylo proscénium z hrubých pařezů, na kterých planuly pochodně, pak tam byl ještě oltář s trojúhelníkovým oltářním obrazem a dvěma soškami, první byla Isis a druhý byl Osiris. Kolem dokola byl kruh ze sošek Anupa a byl tu taky portrét Cagliostra (kde by už měl být, když ne tady, nemyslíte?), pozlacená mumie Cheopsova formátu, dva pětiramenné svícny gong který podpírali dva vztyčení hadi a na pódiu potaženém plátnem plným hieroglyfů stál čtenářský pultík, dvě trojnožky příruční sarkofág, trůn, křeslo ve stylu sedmnáctého století, čtyři židle, každá jiná, jak na banketu u šerifa v Nottinghamu, svíčky, svíčky a svíce, odevšad sálal duchovní žár.

Abych to neprotahoval, objevilo se sedm ministrantů v červených sukýnkách s pochodněmi v ruce a za nimi přicupital sám vykonavatel obřadu, podle všeho ředitel Picatrixu — Brambilla jménem, kéž mu bohové odpustí — v růžovém a olivovém rouchu, dále schovanka neboli médium a nakonec šest ministrantů v bílém, kteří jako by z oka vypadli herci Ninettovi Davolimu, až na to že měli na hlavě mitry, jaké naši básníci s oblibou nasazují Pánubohu.

Brambilla si nasadil papežskou tiáru s půlměsícem, velikánským obřadním mečem načrtal na podlahu několik magických obrazců a jal se vzývat duchy andělů, všichni končili na el, vzdáleně mi to připomnělo pseudosemitské čertoviny v Ingolfově poselství hned jsem to však pustil z hlavy. Taky se totiž začaly dít podivné věci, mikrofony na pódiu byly podle všeho napojeny na syntonizátor, který měl lapat prostorem bloudící vlny, jenže operátor ozdobený členkou se dopustil chyby, protože napřed se ozvala disko-music a pak vysílání moskevského rozhlasu. Brambilla otevřel sarkofág, vytáhl z něj grimoire⁸³, šavli, kadidelnici a vykřikl: „Přijď, pane, království tvé.“ Něčeho však asi přece jen dosáhl, moskevský rozhlas se sice v tu ránu odmlčel, v tom nejlepším se však ozval znova, tentokrát to byl dokonce sbor opilých kozáků, co tančí se zadkem při zemi. Brambilla vzýval knihu Clavicula Salomonis, na trojnožce spálil pergamen, přičemž málem došlo k požáru obrátil se na některá božstva karnackého chrámu a nadutě po nich požadoval, aby ho usadili na hranatý kámen Exodu, a nakonec začal naléhavě volat Rodinného příslušníka 39; podle toho, jaký sálem proběhl šum, ho přítomní asi dobře znali. Jedna žena upadla do transu s očima v sloup, takže jí bylo vidět jen bělno, lidé sháněli lékaře, Brambilla však místo toho začal přivolávat moc Pentáklů a schovanka, která se mezitím uvelebila v stylovém křesle, se začala svíjet a sténat. Brambilla byl v tu ránu u ní a velice starostlivě se jí začal vyptávat na Rodinného příslušníka 39, v tom okamžiku mi došlo, že je to sám Cagliostro.

A pak začalo něco opravdu znepokojivého. Dívka budila od pohledu soustrast, trpěla doopravdy, potila se, třásla a ječela, pak začala pronášet útržky vět, povídala něco o nějakém templu o dveřích, které je třeba otevřít prý se vytváří vír sil a je třeba jít nahoru k Velké pyramidě. Brambilla na pódiu nadsakoval, bušil do gongu a velkým hlasem volal Isidu; s potěšením jsem přihlížel, když najednou zaslechnu, že v tom sténání a vzdychání to děvče říká taky něco o šesti pečetích, sto dvaceti letech čekání a třiceti šesti neviditelných. Pochybovat se o tom nedalo, mluvila o poselství z Provins. Čekal jsem, zdali se dozvím něco dalšího, děvče však už bylo vyčerpané, kleslo do křesla, Brambilla je hladil po čele, shromáždění kolem žehnal kadidelnicí a oznamoval, že obřad je u konce.

Nějaký ten dojem to na mě přece jen udělalo, chtěl jsem do toho líp vidět a tak jsem se snažil protlačit blíž k děvčeti, které se mezitím sebralo, obléklo si hrozně ošuntělý plášť a zadem odcházelo. Už jsem se málem dotkl jejího ramene, když mě někdo zezadu vzal za paži. Obrátím se a koho nevidím? Komisaře De Angelise! Poradil mi, ať ji nechám běžet, prý už ví, kde ji hledat. Pozval mě na kávu. Poslušně jsem šel za ním, jako by mě přistihl při něčem nekalém, a vlastně to tak bylo, v bistro se mě zeptal, co tu dělám a proč jsem chtěl s tím děvčetem mluvit. Rozzlobilo mě to, odpověděl jsem mu, že nejžijeme v diktatuře a že mohu mluvit, s kým se mi zachce. Omluvil se mi a sdělil následující: vyšetřování Ardentioho případu se vlekle, pokoušeli se především zjistit co dělal poslední dva dny v Miláně, než šel do Garamondy a než se setkal s tím tajemným Rakoským. Díky šťastné náhodě se po roce našel člověk, který viděl Ardentioho vycházet z Picatrixu právě s tím děvčetem co tu dělalo médium. Zajímala ho taky kvůli tomu, že žila s mládencem, o kterého se zas zajímal oddělení pro boj s narkotiky.

Tvrdil jsem, že mě sem přivedla náhoda a dodal jsem, že děvče blábolilo něco o šesti pečetích a o těch že se zmínil i plukovník. Poznamenal, že jestliže se na to, co říkal plukovník, pamatuji tak dobře ještě po dvou letech, pak je přece jen trochu divné, že jsem si na to nevzpomněl hned druhý den po setkání s ním a zmínil jsem se mu jen neurčitě o templáři. Na to jsem mu odpověděl, že plukovník vyprávěl o pokladu, který je strážěn sedmi pečetěmi, tak že tomu ale je s každým pokladem, není-li to sedm pečetí, tak je to zlatý skarabeus, a proto že jsem to nepovažoval za důležité. Komisař na to jen utrousil, že je-li tomu tak se všemi poklady, proč potom na mě udělalo takový dojem to, co řekl

médium. Já jsem se bránil tím, že se ke mně chová, jako bych byl z něčeho podezřelý, načež se dal do smíchu a změnil tón. Jemu pry to co děvče povídalo vůbec nepřípadlo divné, protože Ardentí jí určitě něco napovídal, třeba ji chtěl využít k navázání astrálních kontaktů, jak tomu tihle lidé říkají. To děvče do sebe nasaje cokoliv, jako houba, zaznamenaná všechno jako fotografická deska, místo podvědomí má lunapark, lidi z Picatrixu ji asi krmí vším možným, jak je rok dlouhý, a není vyloučeno, že když je v transu — dělá to všechno úplně vážně, nic nepředstírá, a navíc to nemá v hlavě v pořádku — vynoří se jí v paměti všechno, co na ni třeba před časem udělalo nějaký dojem.

Za dva dny se však De Angelis objevil u mě v kanceláři, stala se prý divná věc, na druhý den se šel na to děvče podívat a nenašel je. Poptával se po ní u sousedů v domě, nikdo ji ale neviděl zhruba od poledne, po kterém pak večer následoval osudný obřad, něco se mu na tom nezdálo, dostal se do bytu a našel tam hrozný nepořádek, prostěradla na zemi, polštáře v koutě, podupané noviny, prázdné zásuvky. Zmizela a s ní i její druh, milenec či spolubydlící.

Pokud prý o tom vím něco víc, tak bych mu to měl povědět, protože mohla zmizet jen ze dvou důvodů: buď si někdo všiml, že ji on, tedy De Angelis, sleduje, nebo že jistý Jacopo Belbo se s ní pokouší promluvit. Pak by ale to, co ze sebe vypravila v transu, mohlo být opravdu nějak důležité, třeba ani Tamti, ať je to kdokoliv, předtím netušili, že ví, co vědět nemá. Nějakého mého kolegu by navíc mohlo napadnout, řekl s milým úsměvem, že ji máte na svědomí vy, takže je vám snad jasné, že bychom měli držet pohromadě. Pomalu mi to začínalo jít na nervy — pámbu ví, že se mi to tak často zas nestává — a tak jsem se ho zeptal, proč by někdo, kdo není doma, musil být zrovna po smrti, a on mi připomněl, jak to bylo s plukovníkem. Odpověděl jsem mu, že jestli ji zabili nebo unesli, pak k tomu musilo dojít právě toho večera, kdy jsme my dva, tedy já a on, byli spolu, a on se mě zeptal, jak si tím mohu být jist, když jsme se před půlnocí rozešli, a pak už o mně nic nevěděl, já jsem zapochyboval, myslí-li to vážně, a on mi sdělil, že jsem asi nikdy nečetl žádnou detektivku, jestliže nevím, že policie musí ze zásady podezřívát každého, kdo nemá alibi jasné jak facta, a že se třeba hned stane dárce vlastní hlavy pro transplantaci, mám-li nějaké alibi od jedné po půlnoci do rána.

Co vám mám povídat, Casaubone, měl jsem mu možná povědět pravdu, jenže já pocházím z kraje, kde se rodí tvrdohlaví a neústupní lidé.

Píšu vám, protože jak jsem vaši adresu získal já, mohl by ji získat i De Angelis: pokud se vám ozve, budete aspoň vědět, co jsem mu řekl. Já jsem mu toho moc neřekl, ale vy mu klidně řekněte třeba všechno. Stydím se, omluvte mě, mám pocit jakési spoluviny, snažím se nějak slušně si to zdůvodnit a nedaří se mi to. Asi to bude tím, že jsem z venkova, znáte to, neotesaný křupan.

Je to všechno, jak říkají Němci — unheimlich⁸⁴. Váš Jacopo Belbo.

)25(

...Z těchto tajemných zasvěcenců se stali početní a odvážní spiklenci: z nich vzniklo všechno, magnetismus, martinismus, kámen mudrců, somnambulismus i eklekticismus.

(C.-L. Cadet-Gassicourt, Le tombeau de Jacques de Molay⁸⁵, Paris, Desenne, 1797, str. 91)

Ten dopis mě připravil o klid. Ne kvůli tomu, že by mě De Angelis mohl hledat, to je holý nesmysl, na druhé polokouli, tak pádné důvody přece jen asi neměl. Zpočátku jsem si namlouval, že mi vadí způsob, jakým se ke mně jakoby ozvěnou vrací svět, který jsem opustil. Teď je mi naopak jasné, že mě tehdy spíš zneklidňoval pocit, že je to další z bezpočtu nástrah, kterými nás svádí podobnost, tušení, že jde o analogii. Instinktivně mě taky napadlo, že Belbo mě rozčiluje tím, že ještě nepřemohl svou zbabělost. Řekl jsem si, že to všechno vytěsňím do podvědomí, a Amapa jsem se o tom dopise slůvkem nezmínil.

Pomohl mi v tom druhý dopis, který mi Belbo poslal dva dny po prvním, aby mě uklidnil.

Příběh s médiem se uzavřel rozumně. Někdy policejní konfident přinesl zprávu, že její milenec si musil vyřizovat účty kvůli zásilce narkotik, kterou rozprodal v malém, místo aby ji předal poctivému překupníkovi, který si ji zaplatil. Tito lidé podobné jednání neradi vidí. Takže se vypařil, aby nepřišel o život. Rozumí se, že si svou ženskou vzal s sebou. Když se pak De Angelis probíral novinami, co zůstaly v bytě, našel tam další časopisy, jako byl Picatrix, a v nich červeně zaškrtnuté články. V jednom se psalo o templářském pokladu, jiný se zabýval rozenkruciány, kteří žili na nějakém hradě nebo snad v jeskyni, ve které byl nápis „post 120 annos patebo“, a byli označováni za třicet šest neviditelných. De Angelisovi bylo rázem všechno jasné. Mediální dívka se touto literaturou sytila (stejně jako plukovník) a v transu ji pak ze sebe vyvrhovala. Celá záležitost byla předána oddělení pro boj s narkotiky.

Snad z každé řádky Belbova dopisu číselá úleva. De Angelisovo vysvětlení se zdálo ze všech nejpříjemnější.

V sobotu večer v kabině periskopu jsem si říkal, že to možná proběhlo úplně jinak: jistě, dívka určitě vyslovila něco, co zaslechla od Ardentioho, jenže to právě v žádném časopise nevyšlo a nikdo to neměl vědět. Někdo ze společnosti kolem Picatrixu umlčel a odstranil plukovníka, a když si pak všiml, že se jí Belbo chce vyptávat, odstranil i ji. A aby pátrání svedl na nepravou stopu, zlikvidoval i jejího milence a policejního konfidenta nějak přinutil, aby policii namluvil, že oba vzali roha. Bylo by to všechno jasné, kdyby existoval Plán. Jak by ale mohl existovat, když jsme si ho vymysleli my, a dokonce mnohem později? Je vůbec možné, že by skutečnost fikci nejen překonala, ale dokonce i předběhla, že by předem napravovala škody, které fikce má v úmyslu napáchat?

Tehdy v Brazílii mě ten dopis ovšem na podobné myšlenky vůbec nepřivedl. Spíš jsem z něho znova vycítil, že se tu zas něco podobá něčemu jinému. Jak jsem se chystal na cestu do Bahie, celé jedno odpoledne jsem zasvětil krámkům s knihami a kultovními předměty, kterých jsem si předtím nevšímal. Objevil jsem přitom málem tajné obchůdky a skladiště doslova přečpaná sochami a idoly. Koupil jsem si Jemanžina perfumadores, mystická vykuřovadla se štiplavou vůní, kadidlo v tyčinkách, nasádlé spreje nazvané Srdce Ježíšovo, amulety za pár halířů. A přišel jsem tam taky na hodně knih, některé byly určené věřícím, jiné zas těm, co o věřících bádají, všechny na jedné kupě, návody na vyhánění ďábla

z těla, Como adivinar o futuro na bola de cristal⁸⁶, a antropologické příručky. A monografii o rozenkruciánech nádavkem.

Všechno se rázem propojilo. Satanské a maurské rituály v jeruzalémském Templu, afričtí kouzelníci s lumpenproletariátem ze severovýchodní Brazílie, poselství z Provins a jeho sto dvacet let se sto dvaceti lety rozenkruciánskými.

Stal se ze mě podomní shaker, který svede nanejvýš bryndu z různých likérů, nebo jsem zakopl o změť různobarevných drátů které se samy od sebe hrozně dlouho splétaly, a vyvolal zkrat? Koupil jsem si knihu o rozenkruciánech. Pak mě napadlo, že kdybych v těch krámcích vydržel déle, tak bych tam určitě potkal nejmíň deset médií a plukovníků.

Vrátil jsem se domů a oficiálně sdělil Ampaře, že svět je plný lidí, kteří se chovají proti přírodě. Slíbila mi útěchu a den jsme skončili v naprosté shodě s přírodou.

Bylo to ke konci roku 1975. Řekl jsem si, že na podobnosti zapomenou a budu se plně věnovat své práci. Měl jsem ostatně přednášet o italské kultuře, a ne o Bratrstvu růže a kříže.

Pustil jsem se do humanistické filozofie a přišel jsem na to, že sotva významné, naprosto moderně laické osobnosti vybledly z temnot středověku, nevěděly nic lepšího, než se dát na kabal a na magii.

Po dvou letech soužití s humanisty, kteří odřikávali formulky, aby přinutili dělat přírodu to, co dělat nechtěla, mi přišly zprávy z Itálie. Někteří z mých dávných druhů začali střílet do týla ty, co s nimi nesouhlasili, aby ostatní lidi přesvědčili, že mají dělat to, co nechtějí.

Nechápal jsem to. Řekl jsem si, že asi už patřím do třetího světa, a rozhodl jsem se, že se podívám do Bahie. Odjel jsem s historií renesanční kultury v brašně, kniha o rozenkruciánech zůstala nerozřezaná v polici.

)26(

Všechny tradice na této zemi je třeba chápat jako odnože základní tradice-matky, která byla od prvopočátku člověku obtěžkanému vinou i jeho potomstvu dána do vínku.

(Louis-Claude de Saint-Martin, De l'esprit des choses⁸⁷, Paris, Laran, 1800, II, „De l'esprit des traditions en général“)

A tak jsem viděl Salvador, Salvador da Bahia de Todos os Santos, „černošský Řím“ a jeho tři sta šedesát pět kostelů čnějících na vrscích nebo se choulících u zálivu, v nichž se uctívají božstva afrického panteonu.

Amparo tam znala jednoho naivního malíře, který maloval na velikánská prkna biblické a apokalyptické vize, jasné jako středověké iluminace s koptskými a byzantskými prvky. Byl to pochopitelně marxista, tvrdil, že revoluce je za rohem, a přitom trávil dny sněním v sakristiích svatyně Nosso Senhor do Bomfim, šupinatých záplavou ex voto, která visela ze stropu a inkrustovala stěny, mystická asambláž stříbrných srdcí, dřevěných protéz, nohou, paží, obrázků, jak z divé mořské bouře přišla spása, mořských smrští, malströmů, hotový triumf horror vacui. Zavedl nás do jiného kostela, sakristie tam byla plná hřmotného nábytku vonícího jaracandou. „Kdo to je na tom obraze,“ zeptala se Amparo kostelníka, „svatý Jiří?“

Kostelník na nás spiklenecky zamrkal: „Říká se mu svatý Jiří, aby se pan farář nezlobil, je to však Ošosi.“

Malíř nás celé dva dny vodil po chrámových lodích a rajských dvorech, ve stínu průčelí, na nichž ornamenty připomínaly zčernalé a odřené stříbrné talíře. Doprovázeli nás vrásčité kulhavé sluhové, sakristie byly přetíženy nadbytkem zlata a cínu, masivních truhlí a vzácných rámců. V zasklených vitrínách u stěn byli uloženi světci v životní velikosti, kapala z nich krev, otevřené rány měli poseté rubínovými krůpějemi, Kristové se zakrvácenýma nohama se svíjeli v bolestech, ve třpytu pozdně barokního zlata tu stáli andělé s etruskými tvářemi a románští okřídlení oři a orientální sirény se vykláněly z hlavic sloupů.

Chodil jsem po prastarých ulicích, okouzlen jmény, která jako by byla převzata z písní, rua de Agonia, avenida dos Amores, travessa de Chico Diabo... náhodou jsem se dostal do Salvadoru zrovna v době, kdy vláda nebo někdo v jejím zastoupení nařídil asanaci starého města s úmyslem vypudit odtud tisíce bordelů, všechno však zůstalo vpůli cesty. Kolem opuštěných a jakoby leprou postižených kostelů se pořád ještě rozbíhaly, rozpačité z jejich okázalé nádhery, smradlavé uličky, kde se to jen hemžilo patnáctiletými černými prostitutkami, staříčkami prodavačkami afrického cukroví, které vysedávaly na bobku u chodníku nad svými hrnci, pod nimiž plápolal oheň, a kde houfy pasáků tančily mezi stružkami močůvky při hudbě z tranzistoru z nedalekého bistra. Ze starobylých paláců kolonizátorů, označených rozpadlými erby, se staly nevěstince.

Třetího dne jsme s naším průvodcem zašli do hotelového bistra v částečně už přestavěné horní čtvrti města, v ulici plné přepychových starožitnictví. Měl se tu setkat, jak nám řekl, s jedním Italem, který od něho kupuje, aniž by nad cenou okem mrkl, obraz tři krát dva metry, na němž změtené andělské šiky v poslední bitvě stojí proti jiným legiím.

Tak jsme se seznámili s panem Agliem. Přestože bylo značné vedro, měl na sobě šedé dvouřadové sako, na nose brýle se zlatými obroučkami, obličej měl růžový a vlasy jak stříbro. Přitom, jak Ampaře líbal ruku, budil dojem, že jiný způsob, jak pozdravit dámu, snad ani nezná, pak objednal šampaňské. Malíř musil vzápětí odejít, Aglie mu předal svazeček travellers cheque a požádal ho, aby mu obraz poslal do hotelu. Povídali jsme si, Aglie portugalsčinu sice ovládal slušně, jako by se ji však naučil v Lisabonu, působil tím víc dojmem kavalíra ze starých časů. Vyptal se na nás dva, zauvažoval o možném ženevském původu mého příjmení, zaujala ho rodinná historie Ampařina, bůhví z čeho si však vyvodil, že její rodina pochází z Recife. O svém vlastním původu nám nic určitějšího neřekl. „Jsem jako zdejší lidé,“ řekl, „v mých genech se nahromadilo bezpočet ras... Příjmení je italské, podle dávných držav jednoho mého předka. Proč ne, byl to možná šlechtic, dnes už na to však nikdo nedbá. Do Brazílie mě přivedla zvědavost. Velice mě zajímají všechny

podoby tajné tradice.“

Slušnou sbírku knih z oboru náboženských věd má prý v Miláně, kde už několik let žije. „Přijďte se na mě podívat, až se vrátíte do vlasti, mám dost zajímavých věcí, od afrobrazilských obřadů až po Isidiny kultury království dolního Nilu.“

„Isidiny kultury zbožňuji,“ řekla Amparo, ráda ze sebe dělávala pošetilou, aby si ve své pýše nezařadila. „Vy o Isidiných kultech budete jistě vědět úplně všechno.“

Aglie jí odpověděl velice skromně. „Jenom to málo, co jsem sám viděl.“

Amparo se pokusila dobýt zpátky ztracený terén: „Neodbývaly se ale někdy před dvěma tisíci lety?“

„Nejsem mladý jako vy,“ usmál se Aglie.

„Cagliostro,“ zažertoval jsem, „taky zabručel na svého sluhu, když šel kolem křížku: jako bych to tomu židovi neřikal, aby na sebe dával pozor, ale on dělal, že mě neslyší.“

Aglie ztuhl, lekl jsem se, že mu ten šprým byl nepříjemný. Pokusil jsem se o omluvu, se smířlivým úsměvem mi v tom však zabránil. „Cagliostro byl darebák, každý velice dobře ví, kdy a kde se narodil, a dlouho naživu taky nezůstal. Byl prolhaný.“

„To bych řekl.“

„Cagliostro byl prolhaný,“ opakoval Aglie, „to však vůbec neznamená, že by neexistovaly privilegované osoby, jimž bylo umožněno prožít si několik životů. Moderní věda toho ví o procesech stárnutí tak málo, že lidská smrtelnost by taky klidně mohla být jen důsledek špatné výchovy, vyloučit se to rozhodně nedá. Cagliostro byl prolhaný, hrabě Saint-Germain však žádný lhář nebyl a třeba si nevymýšlel, ani když tvrdil, že některá chemická tajemství se dozvěděl od starých Egyptanů. Jelikož mu však, když o tom vyprávěl, nikdo nevěřil, ze zdvořilosti předstíral, že je to jen jakýsi šprým.“

„Vy naopak předstíráte, že je to šprým, abyste nás přesvědčil, že říkáte pravdu,“ připomněla mu Amparo.

„Nejste jen krásná, ale i mimořádně vnímavá,“ odpověděl jí Aglie. „Zapřísahám vás však, nevěřte mi. Při pohledu na prach veškerých století, která mám za sebou, by vaše krása rázem povadla, a to bych si nikdy neodpustil.“

Amparo byla poražena a mě bodl osten žárlivosti. Převedl jsem řeč na kostely a na svatého Jiřího — Ošosiho, kterého jsme tu viděli. Aglie nám řekl, že musíme za každou cenu navštívit nějaké candomblé. „Nechodte ale tam, kde po vás budou chtít peníze. Správná místa jsou ta, kde vás přijmou a na nic se neptají, dokonce ani nechtějí, abyste tomu věřili. Vyžadují jen, abyste je respektovali a nerušili, drželi se snášenlivosti, s jakou oni sami připouštějí vaši nevěřičnost. Někteří pai nebo mae-de-santo⁸⁸ vypadají, jako by zrovna vyšli z chaloupky strýčka Toma, mají však naopak kulturu teologa, který vyšel z gregoriánské univerzity ve Vatikáně.“

Amparo položila svou ruku na jeho. „Vezměte nás tam!“ požádala, „já jsem kdysi, už je to hodně let, na umbandě byla, ale už si to moc nepamatuji, vím jenom, že jsem byla vyvedena z míry...“

Dotek Ampariny ruky jako by Aglieho přivedl do rozpaků, nepokusil se však svou vlastní zpod její vyprostit. Jenom si druhou, jak jsem ho to pak vídal dělat pokaždé, kdy začal nad něčím uvažovat, vytáhl z kapsičky u vesty malou zlatou a stříbrnou tabatěrku nebo snad krabičku na pilulky s achátem na víčku. Na stole hořela tenká svíčka a Aglie k ní jakoby náhodou krabičku přiblížil. Všiml jsem si, že snad díky teplu se místo achátu na víčku objevila velice jemná zelená modrá a zlatá miniatura, pastýřka s košíčkem květin. Aglie krabičku oddaně a roztržitě otáčel v prstech, jako by se probíral zrnyk růžence. Pak si všiml mého zájmu, usmál se a dal si ji zpátky do kapsy.

„Vyvedena z míry! Nepřál bych vám, má krásná paní, abyste byla nejen vnímavá, ale i nadměrně senzitivní. Je-li tato vlastnost spojena s půvabem a s inteligencí, stává se nebezpečnou, zvláště pro osobu, která se chce někam vydat a neví, co tam hledá a co tam najde... Nesmíte mi však zaměňovat umbandu s candomblé. Candomblé je naprosto původní, afrobrazilské, jak se říkává, zatímco umbanda je květ, který vyrazil z domorodých obřadů naroubovaných na ezoterickou kulturu evropskou, a je tedy dost pozdní, její mystiku bych označil raději za templářskou...“

Tak si mě templáři znovu našli. Agliemu jsenn řekl, že jsem se templáři zabýval. Podíval se na mě se zájmem. „Podivná náhoda, můj mladý příteli. Najít pod Jižním křížem mladičkého templáře...“

„Nechtěl bych, abyste mě považoval za adepta...“

„Nic takového, pane Casaubone. Kdybyste věděl, kolik je v tom šlampáctví...“

„To vím.“

„Takže vlastně o nic nejde. Musíme se však sejít, než odjedete.“ Domluvili jsme si schůzku na druhý den, že siii ve třech prohlédneme malou tržnici u přístavu.

Tam jsme se taky na druhý den dopoledne sešli, byla to rybí tržnice, arabský sůk, pouť k zdejšímu patronovi či patronce, rozbujelá s rakovinnou schopností šíření, Lurdy zabrané zlými mocnostmi, kouzelníci s deštěm tu klidně postávali vedle exotických, stigmatizovaných kapucínů uprostřed přimluvných pytlíků s modlitbami, které se zašívají do podšívky, ručiček z polodrahokamů zachycených při ošklivém posunku, korálových parůžků, křížů, Davidových hvězd, sexuálních symbolů předžidovských náboženství, síti na spaní, koberců, kabel, sfing, svatých srdcí, toulců na šípy kunene bororo a náhrdelníků z mušliček. Zdegenerovaná mystika evropských dobyvatelů se tu snoubila s kvalitativní vědou otroků a kůže všech, kdo tam byli přítomni, svědčila o ztracených rodokmenech.

„Máme před sebou,“ řekl Aglie, „právě to, co etnologické příručky nazývají brazilský synkretismus. Podle oficiální vědy je to ošklivé slovo. V hlubším slova smyslu však synkretismus znamená uznání jediné Tradice, jež prochází všemi náboženstvími, všim věděním, všemi filozofiemi a sytí je. Moudrý není ten, kdo rozlišuje, ale naopak kdo k sobě přikládá cary světla, aniž by dbal, odkud přicházejí... Tito otroci nebo potomci otroků jsou totiž moudřejší než etnologové ze Sorbonny. Rozumíte mi aspoň vy, má krásná paní?“

„Hlavou ne,“ odpověděla mu Amparo, „jen dělohou. Promiňte, hrabě Saint-Germain by asi použil jiného výrazu. Chtěla jsem tím jen říct, že jsem se v této zemi narodila a promlouvá ke mně tudíž i to, co neznám, a řekla bych, že právě odtud...“ dodala a dotkla se ňadra.

„Víte, co jednou večer řekl kardinál Lambertini jistě dámě s krásným, dýmáky posázeným křížem ve výstřihu? „Jaká to musí být slast vypustit duši na vaší Kalvárii!“ I já bych ráda naslouchal oběma hlasům. Je však načase, abych se vám oběma omluvil. Přicházím z dob, kdy se kvůli pokloně půvabné ženě riskovalo třeba i zatracení. Chcete být sami. Ještě se uvidíme.“

„Mohl by to být tvůj otec,“ řekl jsem Ampaře, jak jsem ji za sebou vlekl mezi stánky se zbožím.

„A taky pradědeček. Naznačil, že je mu nejméně tisíc let. Žárlíš na faraónovu mumii?“

„Žárlím na toho, kdo ti rozsvěcuje v hlavě žárovky.“

„To jsem ráda. Takovými slovy promlouvá jen láska.“

)27(

Jednou vyprávěl, že v Jeruzalémě osobně poznal Piláta Pontského, a dopodrobna vyličil jeho dům a vypočítal jídla podávaná u večeře. V domnění, že naslouchá fantaziím, obrátil se kardinál Rohan na komorníka hraběte Saint-Germaina, bělovlasého starce, který budil dojem poctivého člověka: „Příteli,“ řekl mu, „stěží mohu uvěřit tomu, co tu váš pán povídá. Že je břichomluvec, prosím, že je zlatodějec, to je v pořádku, ale že je stár dva tisíce let a že na vlastní oči viděl Piláta Pontského, to je příliš. Vy jste u toho byl?“

„Ach ne, nebyl, monsieur,“ prostoduše odušil komorník, „jsem v pánových službách teprve čtyři sta let.“

(Collin de Plancy, Dictionnaire infernal⁸⁹, Paris, Mellier, 1844, str. 434)

Pak mě na celé dny okouznil Salvador. V hotelu jsem se skoro vůbec nevyskytoval. V poznámkách v knize o rozenkruciánech jsem náhodou našel odkaz na hraběte Saint-Germaina. Podívejme se, řekl jsem si, tout se tient. Voltaire o něm řekl: „C'est homme qui ne meurt jamais et qui sait tout⁹⁰,“ Bedřich Pruský mu však odpověděl, že „c'est un comte pour rire⁹¹.“ Horace Walpole o něm mluvil jako o Italovi, Španělovi či Polákovi, který došel štěstí v Mexiku a uprchl pak do Cañihra do se šperky své ženy. Zcela bezpečné údaje o něm přináší paměti madame de Hausset, dame de chambre⁹² markýzy de Pompadour (to už je tedy opravdu jaksepatří reference, poznamenala nesnášenlivá Amparo). Objevoval se pod různými jmény, v Bruselu jako Surmont, v Lipsku jako Welldone, markýz z Aymaru, Bedmaru nebo Belmaru, a taky jako hrabě Soltikoff. V Londýně se vyznamenal jako hudebník, hrál na housle a na clavicembalo v salonech, a tam byl taky v roce 1745 zatčen, tři roky poté nabízí své služby jako expert v barvířství Ludvíku XV., odměnou se mu má dostat zámek v Chambordu. Král ho využil pro diplomatické posláni v Holandsku, tam se však něčeho nepěkného dopustil a uprchl znova do Londýna. V roce 1762 ho nacházíme v Rusku, pak znova v Belgii. Tam ho potkal Casanova, píše o něm, jak proměnil minci ve zlato. V roce 1776 byl na dvoře Bedřicha II., jemuž předložil několik chemických projektů, osm let poté umírá ve Schleswigu u hesenského lanckraběte, pro kterého připravoval továrnu na barviva.

Nic zvláštního, tak žila v osmnáctém století spousta dobrodruhů, v počtu dobytých žen se nevyrovná Casanovovi a nápaditostí při podvodech nedostihne Cagliostro. Až na pár incidentů má dost velký kredit u mocipánů, jimž nabízí divy poněkud průmyslově pojaté alchymie. Šíří se kolem něho řeči o tom, že je nesmrtelný, a on je dokonce podporuje. V salonech zcela nenuceně vypráví o dávných událostech, jako by byl jejich očitým svědkem, legendu o své vlastní osobě pěstuje roztomile a málem pokoutně.

V mé knize byl také úryvek z knihy Gog od Giovanniho Papiniho kde je vyličen noční setkání s hrabětem Saint-Germainem na palubě zaoceánské lodi: je zavalen svou tisíciletou minulostí a vzpomínkami, které se mu hemží v hlavě, a poznamenán zoufalstvím, které připomíná Borgesova Finese „el memorioso“, třebaže Papiniho text je z roku 1930. „Nemyslete si, že náš osud je záviděníhodný,“ říká hrabě Gogovi. „Stačí několik staletí, a nesmrtelných nešťastníků se zmocní nevyléčitelná nuda. Svět je jednotvárný, lidé nepoučitelní a každá další generace neomylně opakuje omyly a hrůzy generací minulých, události se sice neopakují, jedna druhé se však podobá... Nic nového pod sluncem, žádné překvapení či odhalení. Naslouchá nám jen Rudé moře, a proto se vám mohu svěčit s tím, že má nesmrtelnost mě znudila. Země pro mě nemá tajemství a ve své blízní nevkládám žádné naděje.“

„Podivná osoba,“ komentoval jsem. „Náš Aglie si na něho nepokrytě hraje. Světák v letech, trochu moc uleželý, který může utrácet, jak se mu zlíbí, a cestovat, kam ho napadne, se sklony k nadpřirozenu.“

„Důsledný reakcionář, který se nebojí být zároveň dekadent. V podstatě mu dávám přednost před demokratickými měšťáky,“ vyslovila se o něm Amparo.

„Women power, women power, a pak stačí, aby ti někdo políbil ruku a jsi celá vedle.“

„Tak jste si nás přece po staletí vychovávali. Nechte nás, ať to jho ze sebe neshodíme najednou, ale pomalu a postupně. Já jsem přece neřekla, že se za něho chci provdat.“

„To se mi ulevilo.“

Následující týden mi Aglie sám zatelefonoval, že večer bychom mohli navštívit terreiro de candomblé⁹³. „U obřadu být nemůžeme Ialorisa nedůvěřuje turistům, sama nás však přijme a ukáže nám, kde se obřad bude odbyvat.“

Přijel pro nás vozem a skrze favely⁹⁴ nás odvezl kamsi za vršek. Budova, před kterou posléze zastavil, vypadala zanedbaně jako nějaký fabriční činžák, na prahu nás však starý černoch očistil vykuřováním. Takové bylo uvítání. V nijaké, zpustlé zahrádce byl obrovský corbeille z velikánských palmových listů a v něm byly uloženy pamlsky, comidas de santo.

V domě byl velikánský sál, na stěnách jeden obrázek vedle drhého, jakási ex voto, africké masky. Aglie nám vysvětlil, k čemu tu jsou jednotlivé části zařízení: lavice vzadu je pro nezasvěcené osoby, na malém pódiu vedle budou nástroje a židle jsou pro Ogy. „Bývají to osoby dobře postavené, nemusejí věřit, stačí, když se při obřadu řádně chovají. Právě tady v Bahii dělá Ogu v jednom terreiru slavný Jorge Amado. Vybrala si ho Iansa, paní války a větrů...“

„Odkud však tato božstva pocházejí?“

„To je dost složitá záležitost. Je tu především větev súdánská, ta převládla na severu hned od samých počátků otroctví, candomblé s africkými božstvy zvanými orišové vzešlo právě z tohoto kořene. V jižních státech mají jistý vliv skupiny bantu a pak už je to jen řetězové míšení. Kulty ze severu zůstávají věrné původním náboženstvím africkým, na jihu se však původní macumba vyvíjí k umbandě, která je ovlivněna katolicismem, kardecianstvím a evropským okultismem...“

„Dnes večer tedy bez templářů.“

„Templáři, to byla ode mě jen metafora. Buď jak buď, dnes večer tu nemají co dělat. Synkretismus je však založen na velice jemném mechanismu. Všiml jste si venku přede dveřmi, hned vedle comidas de santo⁹⁵, té železné sošky, vypadá jako ďáblík s vidlemi a má před sebou obětiny? To je Ešú, v umbandě má velkou moc, je považován za ducha přinášejícího poselství, jakéhosi zdegenerovaného Merkura. Zmocňuje se přítomných při umbandě, ne při candomblé. Stejně se tu však k němu chovají laskavě, člověk nikdy neví. Koukněte se tamhle...“ Ukázal napřed na polychromovanou sošku nahého Inda a pak na sochu starého, bíle oděného otoka, kouřícího vsedě dýmku. „Ten první je caboclo a druhý preto velho, duchové zesnulých, při umbandě jsou velice důležití. Skládají se jim pocty, ale nepoužívají se, při candomblé se totiž navazují vztahy výlučně s orišy africkými, přesto je tu však kvůli tomu odsud nevyhánějí.“

„Co mají všechna tato náboženství společného?“

„Pro všechny afrobrazílské kulty je charakteristické to, že zasvěcence v transu posedne nějaká vyšší bytost. Při candomblé jsou to orišové, při umbandě duchové zesnulých...“

„Zapomněla jsem na svou vlast, na svou rasu,“ ozvala se Amparo. „Můj Bože, stačilo něco málo Evropy a historického materialismu a všechno se mi vypařilo z hlavy, a přitom jsem slýchala od babičky...“

„Něco málo historického materialismu?“ usmál se Aglie. „Mám dojem, že se mi o tom něco doneslo. Apokalyptický kult založený v městě Treviru, vidíte?“

Sevřel jsem Ampaře paži. „No pasarán, láska moje.“

„Kristepane,“ zašeptala.

Aglie náš kratičký, polohlasně vedený dialog sice zaslechl, nezasáhl však do něj. „Síly synkretismu jsou nevyčerpatelné, má drahá. Chcete-li, předložím vám politickou verzi celé záležitosti. Zákony devatenáctého století vrátily svobodu otrokům, při pokusu odstranit stigmata otroctví však vyhořely záznamy z trhů na otroky. Otroci byli sice formálně svobodní, neměli však žádnou minulost. Scházela jim identita rodová, proto se snažili vybudovat si identitu kolektivní. Vracejí se ke svým kořenům, a to je právě jejich způsob vzpoury proti vládnoucí moci, abych použil výrazu vás mladých.“

„Ale vždyť jste právě řekl, že se do toho přimíchaly evropské sekty...“ nesouhlasila Amparo.

„Má drahá, neposkvrněnost je velký přepych, a otroci vezmou, co je po ruce. Umějí se však mstít. Dodneška na to nachytali tolik bělochů, že si to vůbec neumíte představit. Původní africké kulty byly poznamenány slabostí, jaké se nevyhne žádné náboženství, byly lokální, etnické a krátkozraké. Ve styku s mýty dobyvatelů se však zopakoval starý zázrak: vrátily život středozemním mystériím a kultům druhého a třetího století naší éry, kdy se pomalu rozpadal Řím a z Persie, z Egypta a z předžidovské Palestiny se hrnul myšlenkový kvas... Během prvních staletí říše římské Afrika podléhala vlivům celkové středozemní religiozity a stala se nakonec její pokladnicí a kondenzátorem. Evropu zkazilo křesťanství ovládané státními zájmy. Afrika si však uchovala poklady vědění, jako už jednou, v dobách starého Egypta, aby je předala Řekům, a ti aby je promamili.“

)28(

Existuje tělo, které halí veškerenstvo světa, představ si je jako kruh který je formou Všeho... Dále si představ, že pod kruhem tohoto těla, mezi kruhem celkovým a kruhem zvěrokruhu je 36 dekanů, kteří oba kruhy od sebe oddělují, vymezují tak zvěrokruh a jsou podél něho i s planetami unášeni... Střídání králů, vzpoury měst, bída, zemětřesení, nic z toho se neděje bez vlivu dekanů...

(Corpus Hermeticum, Stobaeus, excerptum VI)

„O jaké vědění ale jde?“

„Uvědomujete si, jak velká byla doba mezi druhým a třetím stoletím našeho letopočtu? Vůbec ne zásluhou okázalé nádhery impéria, na které se už snášel soumrak, ale díky tomu, co vyrazilo v květ ve Středomoří. V Římě pretoriáni podřezávali císaře, ve Středozeří však psal Apuleius, pořádala se mystéria Isidina, byla to doba velkého návratu duchovna, jakým byl neoplatónismus, gnose... Blažená doba, kdy křesťané ještě neměli moc a neposílali kacíře na smrt! Doba nádherná, zabýdlená Nús, blesky extázi, plná zdání, emanací, démonů a andělských kohort! Je to vědění rozptýlené, přetřžené, prastaré jako sám svět, předchází samotného Pythagora, indické bráhmány, židy, mágy, gymnosofisty, a na nejzazším severu dokonce i barbary, druidy v Galii a na Britských ostrovech. Řekové se domnívali, že barbari jsou barbarští, protože se neumějí vyjádřit, jejich řeč vzdělaným řeckým uším zněla jako štěkání. Jenže právě v té době se ukázalo, že barbari toho vědí mnohem víc než Helénové právě díky tomu, že jejich řeč je neproniknutelná. Vy si myslíte, že ti, co tu budou dnes večer tančit, znají význam zpěvu a magických jmen, která přitom budou pronášet? Naštěstí ne, protože vyslovit neznámé jméno, to je dechové cvičení, mystická vokalizace. Epocha římských Antoninů... Svět byl plný úžasných souvislostí, subtilních podobností, bylo třeba vníknout do nich a nechat je vníknout do sebe v podobě snu, orákula, magie, která nám umožňuje působit na přírodu a ovládat její síly díky tomu, že podobné uvádí do pohybu podobným. Vědění tehdy bylo nepostizitelné, prchavé, vymykalo se veškerým měřám. Právě proto je vítězným bohem té doby Hermes, vynálezce všemožných lstí, bůh rozcestí, zloděů, avšak také artifex písma, umění klamu a

obchvatu, plavby, která míří tam, kde končí veškeré hranice, kde se všechno na obzoru mate, bůh jeřábů, které vyzvedávají kameny ze země, a taky bůh zbraní, které mění život ve smrt, a bůh vodních čerpadel, která mají ke kvasu těžkou hmotu, bůh filozofie, která klame a vytváří iluze... A víte, kde dnes ten Hermes je? Tady, zahlédl jsem ho u dveří, říkájí mu Ešu a je poslem bohů, dohazovačem, obchodníkem, který nečiní rozdílu mezi dobrem a zlem.“

Pobaveně a nedůvěřivě nás pozoroval. „Vy se asi domníváte, že jako Hermes je šikovný v obchodu, tak já zas v přidělování nových míst starým bohům. Tady mám brožurku, koupil jsem si ji zrovna dnes v lidovém knihkupectví v Pelourinhu. Magie a tajemství svatého Cypriána, návody na výrobu kouzel pro toho, kdo chce získat něčí lásku, přivodit smrt svému nepříteli nebo prostě vzývat anděly a Pannu Marii. Lidová četba pro zdejší černé mystiky. Jedná se o svatého Cypriána z Antiochie, o kterém byla ve stříbrném věku napsána řada děl. Jeho rodiče si přáli, aby byl ve všem vzdělaný a aby znal, co se nachází na zemi, ve vzduchu i ve vodě mořské, vyslali ho do dalekých zemí, aby se tam seznámil se všemi tajemstvími a dozvěděl se, jak se rozmnožují a jak zanikají rostliny, a vyznal se v bylinách i ve zvířatech, nejen v těch, kterými se zabývají přírodní, ale i okultní vědy, zasuté v hlubinách dávných zapomenutých tradic. Cyprián se v Delfách zaslíbil Apollónovi a dramaturgii hada, poznal tajemství Mithrova, a v patnácti letech na Olympu pod vedením patnácti velekněží byl svědkem vyvolávání Knížete tohoto světa, jehož pikle měly být potlačeny, v Argu byl zasvěcen do mystérií hohyně Hery, ve Frýgii se naučil věštit z jater a pak už nebylo nic na zemi, na moři ani ve vzduchu, co by neznal, žádný fantóm či předmět tajného poznání nebo dovednosti, zvládl dokonce i umění, jak s pomocí čar měnit písmo. V podzemních templech Memfidy se dozvěděl, jak démoni komunikují s věcmi pozemskými, která místa si oškliví, které předměty mají v oblibě, jak zabydlují temnoty a jaký odpor v některých drzavách kladou, jak se zmocňují duše i těla a jakých výsledků dosahují ve vyšším poznání, v umění paměti, hrůzy, iluze, jak dokáží vyvolávat zemské otřesy a vládnout podzemním proudům... Pak bohužel konvertoval, něco z jeho tajného vědění však přece jen zůstalo, přenášelo se dál a teď je nacházíme v hlavách a slyšíme z úst těchto otrhanců, které vy považujete za modláře. Přítelkyně drahá, před chvílíčkou jste se po mně podívala, jako bych byl nějaký ci devant96. Jenže kdo vlastně žije v minulosti? Vy, která byste ráda tuto zemi obdařila hrůzami dělnického a průmyslového století, nebo já, chci-li, aby naše nebohá Evropa znovu nalezla svou přirozenost a víru, jako ji mají tito potomci otroků?“

„Kristepane,“ sykla Amparo, „sám přece víte moc dobře, že to všechno je má jen udržet v klidu a v poslušnosti.“

„V poslušnosti ne. Jenom ve stavu, kdy jsou schopni čekat a tuto schopnost si pěstovat. Kdo neumí čekat, nedostane se do ráje, nenaučili jste je tomu právě vy, Evropané?“

„Jsem snad já Evropanka?“

„Barva kůže nic neznamená, rozhodující je víra v tradici. Zdejší lidé platí a možná i trpí, aby blahobytem ochromený Západ nabyl jednou znova smysl pro čekání, znají však ještě řeč duchů přírody, vzduchu, vod, větrů...“

„Takže nás zas jen vykořisťujete. Zatím.“

„Zatím?“

„Zatím, na to jste mohli přijít už v roce osmdesátém devátém ve Francii. Až nás to přestane bavit, šlus!“ A s andělským úsměvem si přejela hřbetem své překrásné ruky pod bradou. Na Ampaře jsem v tu chvíli miloval snad i zuby.

„Je to drama,“ řekl Aglie, vytáhl z kapsy svou tabatěrku a hladil ji oběma rukama. „Vy jste mě poznala? Jenže v tom roce osmdesátém devátém nestíhali hlavy otroci, ale právě ti hodní měšťáci, kterými byste správně měla pohrdat. Ostatně hrabě Saint-Germain během všech těch staletí viděl useknutých hlav spoustu, a spousta se jich pak zas vrátila na svá místa. Ale už to máme máe-de-santo, laloriša.“

Setkání s abatyší terreira bylo klidné, srdečné, lidové i učené. Byla to velká černoška s oslnivým úsměvem. Na první pohled vypadala jako hospodyně, sotva jsme se však dali do řeči, ujasnil jsem si, jak je to možné, že kulturní dění v Salvadoru řídí ženy.

„Ti orišové jsou osoby, nebo jen přírodní síly?“ zeptal jsem se jí. Máe-de-sant odpověděla, že samozřejmě přírodní síly, živly, voda, vítr, listy, duha. Jak však prostým lidem zabránit, aby je nepovažovali za bojovníky, ženy, světce z katolických kostelů? Neuctíváte snad i vy kosmické živly, jako by to byly panny? Důležité je živel uctívat, podobu si každý už přizpůsobí svým možnostem.

Pak nás vyzvala, abychom si v zadní zahradě prohlédli kaple, než začne obřad. Stály tam totiž domy pro oriši. Vesele se tam zrovna hrnula černošská děvčata v bahijských krojích, aby dokončila nezbytné přípravy.

Domy orišů byly v zahradě rozmístěny jako kapličky na Svaté hoře, na každém byl vyobrazen dotyčný světec. Uvnitř převládaly neladné, bledé barvy květin, soch a čerstvě navařených obětí pro bohy. Bílá barva byla pro Ošalu, blankytná a růžová pro Jemandžu, rudá a bílá pro Šanga, žlutá a zlatá pro Oguna... Zasvěcenci si klekali, libali práh a sahali si na čelo a za ucho.

„Jemandža ale je, nebo není,“ zeptal jsem se, „naše Paní neposkvrněného početí? Šango je, nebo není svatý Jeroným?“

„Nekladte záluďné otázky,“ požádal mě Aglie. „Při umbandě je to všechno mnohem složitější. Do řady Ošala patří svatý Antonín a svatý Kosmas a Damián. Do řady Jemandža patří sirény, mořské víly, mořští a říční caboclové, námořníci a vůdčí hvězdy. Do východní řady patří Hindové, lékaři, vědci, Arabové a Marokánci, Japonci, Číňané, Mongolové, Egypťané, Aztékové, Inkové, Karibové a Římané. Do řady Ošosi patří Slunce, Měsíc, caboclo vodopádů a caboclo černochů. Do řady Ogun zase Ogun Beira-Mar, Rompe-Mato, Iara, Megé, Naruée... Zkrátka není to jen tak.“

„Kristepane,“ ozvala se znova Amparo.

„Neříká se kristepane, ale ať při mně Ošosi stojí,“ pošeptal jsem jí a dotkl se rty jejího ucha. „Buď klidná, no pasarán.“ Laloriša nám ukázala řadu masek, které věřící zrovna přinášeli do svatyně. Byly to velké slaměné obaly s kapucí, nebo taky jen kapuce bez obalu, a měla si je na sebe brát média, lak budou postupně upadat do transu a stávat se kořisti božstva. Je to otázka cudnosti, vysvětlila nám, v některých terreirech tančí bez masky a svou vášeň před přítomnými neskrývají. Zasvěcenci je však třeba respektovat a chránit před zvědavými nezasvěcenci, kteří nedokáží pochopit

jejich vnitřní radost a půvab. Tak je tomu v tomto terreieru, a proto tu taky cizince nevidí rádi. Třeba to půjde někdy jindy, abyste zůstali, dodala. Neřekla nám sbohem, spíš na shledanou.

Nechtěla nás však propustit, aniž bychom ochutnali comidas de santo, ne snad z corbeille, tam měly zůstat netknuté po celý obřad, ale ze své kuchyně. Odvedla nás do zadní místnosti za terreirem a tam nám uchystala pestrobarevné pohoštění: byla tu mandioka, pimenta, kokos, amendoim, gengimbre, moqueca de siri mole, vatapá, efó, cururu, černé fazole s farofou a nade všl se vznášel oblak mdlé vůně afrického koření. Naslálá a ostrá tropická jídla jsme ochutnávali skličeni, s vědomím, že ujídáme súdánským bohům. Správně, řekla nám laloriša, každý z nás, aniž by něco věděl, je synem nějakého oriše, a často se dá zjistit kterého. Odvážně jsem se jí zeptal, kterého jsem asi synem já. Laloriša se zprvu bránila, tak přesně to zas prý přece jen nejde, pak svolila, podívala se mi do dlaně, přejela po ní prsty, zahleděla se mi do očí a řekla: „Ty jsi syn Ošaly.“

Byl jsem na to pyšný. Amparo, která se mezitím uklidnila, navrhla, aby se zjistilo, či syn je Aglie, ten však odmítl, radši to prý vědět nechce.

Doma mi Amparo řekla: „Podíval ses mu na ruku? Nemá tam žádnou čáru života, jen spoustu krátkých čárek. Jako když potůček narazí na kámen, vyhne se mu a prorazí si cestu o metr vedle. Je to čára člověka, který musil mnohokrát umřít.“ „Vítěz v metempsychóze na dálku.“

„No pasarán,“ zasmála se Amparo.

)29(

Z toho prostého důvodu, že mění a tají své jméno, že neříkají pravdu o svém věku a že podle vlastního přiznání přicházejí nepoznání, nenašel by se logik, který by dokázal popřít, že je nezbytně třeba, aby vskutku existovali.

(Heinrich Neuhaus, Pia et ultimissima admonestatio de Fratribus Rosele-Crucis, nimirum: an sint? Guales sint? unde nomen illud sibi asciverint⁹⁷. Gdaňsk, Schmidlin, 1618, fr. vyd. 1623, str. 5)

Diotallevi říkával, že Chesed je sefira půvabu a lásky, bílý oheň, jižní vítr. V sobotu večer v kabině periskopu mě napadlo, že právě v tomto znamení proběhly moje poslední dny v Bahii s Amparou.

Vzpomněl jsem si — jak by si člověk taky nevzpomněl, když čeká tolik hodin potmě — na jeden z našich posledních večerů. Celý den jsme chodili uličkami a po náměstích, bolely nás nohy a lehli jsme si do postele, i když se nám ještě spát nechtělo. Amparo se schoulila kolem polštáře do jakési fetální polohy a předstírala, že si čte z jedné z mých příruček o umbandě, kterou držela mezi roztaženými koleny. Občas se lenivě převalila na záda a s roztaženými nohama a knihou na břiše poslouchala, jak jí předčítám z knihy o rozenkruciánech a snažím se v ní vzbudit zájem o mé objevy. Večer byl příjemně vlhký, ale jak by asi napsal literaturou vyčerpaný Belbo v svých files, větřík nezavál ani náhodou. Dopřáli jsme si slušný hotel, z okna byl výhled na moře, a mohl jsem se potěšit i pohledem do osvětleného kuchyňského kouta, kam jsme uložili tropické ovoce koupené dopoledne na trhu.

V roce 1614 se prý v Německu objevil anonymní spis Allgemeine und general Reformation⁹⁸ neboli Všeobecná a celková reforma vesmíru, po níž následuje Fama Fraternitatis ctěné Konfraternity růže a kříže, určená všem učencům a vládcům Evropy, zároveň s krátkou odpovědí pana Haselmeyera, který kvůli tomu byl uvržen do jezuitského žaláře a v okovech vsazen na galéru. Nyní do tisku a všem upřímným srdcím na vědomost dáno. V Kasselu vydal Wilhelm Wessel.

„Není ten název trochu dlouhý?“

„V sedmáctém století knihy mívaly dlouhé názvy. Asi je vymýšlela Lina Wertmüllerová. Tohle je ovšem dílo satirické, bajka o všeobecné reformě lidstva, navíc zčásti opsané ze Zpráv z Parnasu od Traiana Boccaliniho. Obsahuje však asi tak dvacet stránek jakéhosi pamfletu či manifestu nazvaného Fama Fraternitatis, který pak za rok vyšel znova, společně s dalším manifestem, tentokrát v latině, Confessio fraternitatis Rosae Crucis, ad eruditos Europae⁹⁹. V obou se Bratrstvo růže a kříže představuje zároveň se svým zakladatelem, tajemným C. R. Teprve později a odjinud vyjde najevo, že jde o jistého Christiana Rosenkreutze.“

„Proč jsou tam uvedeny jen iniciály, a ne celé jméno?“

„Jen se podívej, všude je to samá iniciála a nikde žádné jméno, každý se jmenuje nejmiň G.G.M.D.I. a pouze jako roztomilá zdobnělina se tu objeví nějaký P. D. Popisují se tam léta učednická C. R., napřed navštívil Svatý hrob, pak se na plachetnici vypravil do Damašku, odtamtud do Egypta a do Fezu, který byl v té době jedním ze svatostánků muslimské moudrosti. Tam se náš Christian naučil orientálním jazykům, řečtinu a latinu už uměl, procvičil se ve fyzice a matematice a v přírodních vědách a vstřebal veškerou tisíciletou moudrost Arabů a Afričanů i s kabalou a s magií, přeložil dokonce do latiny tajemnou Liber M. a seznámil se s veškerým tajemstvím mikrokosmu i makrokosmu. Takže už celá dvě století je v módě všechno, co přichází z Východu, hlavně když tomu není moc rozumět.“

„Opakuje se to pořád dokola. Jste hladoví, nespokojení, vykořisťovaní? Požádejte o pohár tajemství! Tu máš...“ podala mi cigaretu, kterou ubalila. „Myslím, že bude dost silná.“

„Tak vidíš, taky chceš přijít o paměť?“

„Já ale vím, že to je jenom chemie, droga, a tím to hasne. Žádné tajemství, v tom není, chyb se dopouštějí i ti, co neumějí hebrejsky. Pojď ke mně.“

„Počkej. Rosenkreutz pak odcestoval do Španělska, tam se rovněž pídil po okultních vědomostech, tvrdil, že je čím dál blíž samotnému Středu veškerého vědění. A při tom cestování, pro tehdejšího intelektuála to byla opravdu jediná cesta k veškeré moudrosti, mu došlo, že v Evropě by se měla založit společnost, která by vládce vedla cestami vědění a dobra.“

„Opravdu originální nápad. To už opravdu stálo za tu námahu. Prosila bych čerstvou mamaiu.“

„Je v lednici. Buď tak hodná a dojdi si tam, já pracuju.“

„Kdo pracuje, je mravenček, tak se podle toho chovej a dojdí pro zásoby.“
„Mamaia, to je požitek, takže tam skočí cikáda. Nebo půjdu já a ty mi budeš číst nahlas.“
„Jen to ne. Nenávidím kulturu bílých mužů.“
Amparo vyrazila ke kuchyňskému koutu, s potěšením jsem zjistil, že na ni mám chuť i ve světle. C. R. se zatím vrátil do Německa a místo aby se věnoval transmutaci kovů, rozhodl se zasvětit život duchovní reformě. Založil Bratrstvo a vymyslel magický jazyk a písmo, které měly sloužit za základ tajného vědění budoucích bratří.
„To ne, umazal bych knihu, dej mi to rovnou do pusy, tak ne — nedělej hlouposti — prosím, to je ono. Panebože, ta mamaia je ale dobrá rozenkreutzliche Mutti-ja-ja... Víš ale, že to, co první rozenkruciáni zpočátku psali, mělo osvětlit svět dychtící po pravdě?“
„A co to bylo?“
„V tom je právě ten háček, manifest se o tom nezmiňuje, napřed člověka navnadí, a když se mu sběhnou sliny, tak nic nedostane. Je to tak důležité, že se to nikdo nesmí dozvědět.“
„Ti darebáci.“
„To ne, to ne, ouvej, nech toho. Buď jak buď, rozenkruciáni se množili, a proto se rozhodli, že se rozeběhnou po světě a budou zdarma léčit nemocné, vůbec se však nebudou lišit oděvem od ostatních a přizpůsobí se mravům té které země, jednou za rok se sejdou a sto let podrží všechno v tajnosti.“
„Promiň, o jakou reformu ale usilovali, když se jedna zrovna uskutečňovala? Luther snad pro ně byl nula?“
„K tomu všemu došlo ještě před protestantskou reformou. Poznámka tady v knize tvrdí, že při pozorném čtení z textu Fama a Confessio vyplývá...“
„Samo od sebe?“
„Samo od sebe ne, přece by to nešlo bez mozku, bez zdravého rozumu... Poslyš, co si o sobě vlastně myslíš? Mluvím o rozenkruciánech, to není jen tak...“
„To ti povím.“
„Takže z textu vyplývá, že Rosenkreutz se narodil v roce 1378 a zemřel v roce 1484 v pozhnaném věku sto šesti let, jeho tajné bratrstvo pak významnou měrou přispělo k oné reformě, která pak v roce 1615 oslavila sté výročí. Luther má růži a kříž dokonce ve znaku.“
„Fantazií tedy zrovna neoplýval.“
„Nemůžeš po něm přeci chtít, aby si dal do znaku hořící žirafu nebo tekuté hodinky! Každý je dítětem své doby. Teď už vím i já čím jsem dítě, takže mlč, nech mě pokračovat. Kolem roku 1604 rozenkruciáni restaurují část svého tajného paláce nebo zámku a přijdou tam na desku, do které je vražený velikánský hřebík. Vytáhnou jej, odpadne kus zdi, v ní se objeví dveře a na nich stojí velkými písmeny POST CXX ANNOS PATEBO...“
Věděl jsem o tom z Belbova dopisu, stejně jsem však záupl: „Bože můj...“
„Co se děje?“
„Doslova stejně jako jeden templářský dokument... Nikdy jsem ti o tom neřekl, jistý plukovník...“
„A co má být? Templáři to opsali od rozenkruciánů.“
„Jenže templáři byli před rozenkruciány.“
„Tak rozenkruciáni od templářů.“
„Lásko moje, co bych si bez tebe počal?“
„Lásko moje, ten Anglie tě uhranul. Čekáš na zjevení.“
„Já? Nečekám vůbec na nic!“
„Zaplat' pámbu, pozor na opium národů!“
„El pueblo unido jamás será vencido 100.“
„Jen si dělej legraci. Pokračuj, ať se dozvím, co si ti kretění vymysleli.“
„Ti kretění se to naučili v Africe, copak jsi mě neposlouchala?“
„To nás v Africe už balili a odesílali sem.“
„Vzdej za to dík Bohu. Mohla ses narodit taky v Pretorii.“ Líbal jsem ji a pokračoval: „Za dveřmi pak našli náhrobek, který měl sedm hran a sedm úhlů a byl záračně osvětlený jakýnsi umělým sluncem. Na něm byl kulatý oltář vyzdobený všehjakými nápisy a emblémy, jako třeba NEQUAQUAM VACUUM...“
„Nekvákat. Podepsán Donald Duck.“
„To je latinsky, slyšela jsi někdy o tom jazyku, znamená to, že prázdno neexistuje.“
„Zaplat' pámbu, taky by to byla hrůza hrůzoucí.“
„Pustila bys ventilátor, animula vagula blandula 101?“
„Vždyť je zima.“
„Jistě, ale jen pro vás na nesprávné polokouli. Jinak je červenec, nezlob se, pusť ten ventilátor, ne proto, že jsem muž, ale proto, že ty máš k němu blíž. Díky. Zkrátka pod oltářem našli nedotčené tělo zakladatele Bratrstva. V ruce držel knihu I, napěchovanou nekonečnou tajnou moudrostí, škoda přeškoda, že svět se s ní nemůže seznámit tvrdí manifest — jinak gulp, wow, brr, sguisssh!“
„Ouvej.“
„U čeho jsem to zůstal. Manifest končí příslibem obrovského pokladu, který čeká, až bude objeven, a úžasných objevů v oblasti vztahů mezi makrokosmem a mikrokosmem. Nemyslete si, že jsme nějakí tuctoví alchymisté a že vás chceme učit výrobě zlata. Tak si počínají jen šejdiři, my chceme něco lepšího a míříme v každém směru někam mnohem výš. Zmíněnou Famu vydáváme v pěti jazycích, Confessio uvedeme jako příští program v našem kině. Očekáváme odpovědi a soudy od učenců i od ignorantů. Pište, telefonujte, oznamujte nám svá jména a adresy, my pak uvidíme, jste-li hodni účasti na našich tajemstvích, ze kterých jsme vám poskytli nepatrný závdavek. Sub umbra alarum tuarum Jehova.“

„Co mělo být zas tohle?“

„Věta na rozloučenou. Něco jako končím a přepínám. Budí to zkrátka dojem, že rozenkruciáni se schválně prořekli, že jako něco vědí, a pak čekali, ozve-li se jim ten pravý člověk. O tom, co vlastně vědí, ani slovo.“

„Jako ten chlápek, co měl fotku a inzerát v časopise v letadle: pošlete mi deset dolarů a já vám povím, jak to udělat, aby z vás byl milionář.“

„Jenže on nelhal. Ten to tajemství opravdu znal. Jako já.“

„Poslouchej, snad abys radši četl dál. Budiš dojem, že mě vidíš poprvé v životě.“

„Pro mě je to vždycky poprvé.“

„Řekla bych spíš naposledy. Přece bych se nespustila s někým, koho vlastně neznám. Jak je to ale možné, že na všechno přijdeš zrovna ty? Napřed templáři, pak rozenkruciáni, ale četl jsi dejme tomu třeba Plechanova?“

„Nečetl, počkám si, až někdo po sto dvaceti letech objeví jeho náhrobek. Pokud ho ovšem Stalin nenechal srovnat buldozery.“

„Hlupáku. Odskočím si do koupelny.“

)30(

A to už slavné Bratrstvo růže a kříže prohlašuje, že vesmírem táhnou bláznivé věštby. Však také jakmile se tento fantóm objevil (třebaže Fama a Confessio dokazují, že to byla jen zábava zahálčivých myslí), probudil ihned veliké naděje ve všeobecnou reformu a zplodil něco, co bylo zčásti nesmyslné a směšné a zčásti k nevíře. Počestní a poctiví lidé z různých zemí se k tomuto žertu a výsměchu propůjčili, buď aby se jim dostalo jejich veřejné přímluvy, nebo aby se utvrdili v tom, že se těm bratřím mohou projevit... s pomocí Šalomounova zrcadla či jiným okultním způsobem.

(Christoph von Besold (?), Příklad k Tommasu Campanellovi, Von der Spanischen Monarchy 102, 1623)

To nejlepší mělo teprve přijít, a když se Amparo vrátila, mohl jsem jí předem ohlásit podivuhodné události. „Člověk by tomu snad ani neměl věřit. Manifesty vycházejí v době, kdy svět je podobnými texty zaplaven, všichni hledají obrodu, zlatý věk, bájnou zemi ducha. Někdo se zahrabe do magických knih, jiný zas rozpaluje pícku a vyrábí kovy, další se snaží získat vládu nad během hvězd nebo vymyslí tajné abecedy a univerzální jazyky.“

V Praze Rudolf II. mění svůj dvůr v alchymistickou dílnu, zve si tam kouzelníky a Johna Dea, astrologa anglického královského dvora, který veškerá tajemství kosmu odhalil na několika stránkách své Monas Hieroglyphica, ta knížka se tak opravdu jmenuje, monas znamená monáda, i když v Terstu tak nějak říkají tomu, co mají slečny mezi nohama.“

„Řekla jsem snad něco?“

„Lékařem Rudolfa II. byl právě ten Michael Maier, který napsal knihu o vizuálních a hudebních emblémech nazvanou Atalanta Fugiens, jsou v ní samá vejce mudrců, hadi, co si hryžou vlastní ocas, sfingy, nad tajnou šifru není nic jasnějšího, všechno je jen hieroglyf něčeho jiného. Zkus si to představit. Galileo shazuje kameny z věže v Pise, Richelieu si v Monopoli pohrává s půlkou Evropy, a tady všichni chodí s vytřeštěnými očima a čtou si ve znacích světa: co mi to tu povídáte, kdepak volný pád těles, pod tím (vlastně nad tím) je něco docela jiného. Řeknu vám hned co: abrakadabra. Torricelli sestrojil barometr a tady ti pánové pořádali tanečky, pořádali vodní hry a ohňostroje v Hortus Palatinus v Heidelbergu. A třicetiletá válka byla za dvěma.“

„Matka Kuráž se jistě už nemohla dočkat.“

„Vždycky jim to však taky nevyšlo tak, jak by chtěli. Falcký falekrabě v roce devatenáctém přijal českou korunu, podle mě jen kvůli tomu, aby měl v moci Prahu, město magie, Habsburkové mu ale za rok přistříhnou křídla na Bílé hoře, v Praze vraždí protestanty, Komenskému spálí dům i s knihovnou, zabijí mu ženu a syna a on sám pak prchá od jednoho dvora ke druhému a všude hlásá velikost rozenkruciánské reformy a naději, kterou přináší.“

„Snad bys po něm nechtěl, aby se utěšoval vynálezem barometru! Vlastně promiň, však víš, že nám ženám hned všechno nedojde: kdo ty manifesty psal?“

„V tom to právě vězí: neví se to. Nech mě, jinak nic nepochopím, radši mě drbej na rozenkruciánu, tam to není, mezi lopatkami, ne zas tak vysoko, víc doprava, teď je to ono. Prostředí je hlavně německé a vyskytují se tam neuvěřitelné figury. Tak třeba Simon Studion, co napsal Naometrii, okultní traktát o rozměrech Šalomounova chrámu, Heinrich Khunrath zase vydal Amphitheatrum sapientiae aeternae¹⁰³, kde je spousta alegorií s hebrejskými písmeny a kabalistickými jeskyněmi, které určitě inspirovaly autory Famy. Těmi pravděpodobně byli lidé z některého z bezpočetných utopistických kroužků křesťanské obrody. Hlas lidu však tvrdí, že to byl jistý Johann Valentin Andreae, který rok poté vydal Alchymickou svatbu Christiana Rosenkreutze, napsal ji však prý zamlada, což znamená, že rozenkruciány nosil dlouho v hlavě. V Tübingenu kolem sebe měl spoustu nadšenců, snili o republice jménem Christianopolis, třeba se dali dohromady kvůli tomu. Spíš to však od nich byla len legrace, hra, vůbec je nenapadlo, že z toho bude ten poprask, jaký taky byl. Andreae pak po zbytek života jen přísahal, že ty manifesty nepsal, že to byl jen lusus, ludibrium¹⁰⁴, studentská recese, nakonec na to opravdu doplatil akademickou reputací, rozhněval se a začal prohlašovat, že pokud nějakí rozenkruciáni vůbec někde a někdy byli, tak jsou to do jednoho podvodníci. Nic se však nestalo. Jakmile manifesty byly jednou venku, zdálo se, že svět snad na nic jiného nečekal. Učenci z celé Evropy opravdu rozenkruciánům píšou, a protože nevědí, kam jim dopisy posílat, uveřejňují otevřené listy a dávají do tisku brožurky a knížky. Maier téhož roku vydá Arcana arcanissima¹⁰⁵, rozenkruciány tam sice přímo nejmenuje, všichni jsou však přesvědčení, že je to o nich a že o nich ví víc, než hodlá povědět. Jiní se vychloubají, že Famu četli už v rukopise. Připravil v té době k vydání kvalitní knížku s rytinami nebyla maličkost, Robert Fludd však ještě téhož roku, tedy 1615 (a to navíc píše v Anglii, tiskne v Leidenu a nějakou dobu určitě zabere i putování korektur z jednoho místa na druhé), uvede do světa knížku Apologia compendiarie Fraternitatem de Rosea Croce suspicionis et infamiis maculis aspersam, veritatem quasi Fluctibus abluens et abstergens¹⁰⁶, prý aby vzal pod ochranu rozenkruciány a šňal z nich

podezření, očistil je od „skvrn“, které na nich neprávem ulpěly — a to už mezi Čechami, Německem, Anglií a Holandskem putují koňmo kurýři a cestují učenci, zkrátka debata začala.“

„A co rozenkruciáni?“

„Hrobové ticho. Žádné post sto dvaceti annos patebo. Sledují všechno z prázdnoty svého paláce. Právě jejich mlčení je to, co na tom všem nejvíc vzrušuje. Jestliže neodpovídají, pak to znamená, že opravdu existují. V roce 1617 píše Fludd Tractatus apologeticus integritatem societatis de Rosea Cruce defendens¹⁰⁷ a nějaký Aloisius Marlianus tvrdí, že nastala chvíle, kdy bude třeba světu odhalit tajemství Bratrstva růže a kříže.“

„A taky je odhalí.“

„Tos tedy uhádla. Zkomplikuje je. Přijde totiž na to, že odečte-li se od roku 1618 188 let slíbených rozenkruciány, dostaneme rok 1430, kdy byl založen řád Zlatého rouna.“

„A co ten s tím má společného?“

„Proč 188 let, to dost dobře nechápu, snad by jich správně mělo být jen 120, ale v mystických součtech a odečtech to vždycky vyjde správně. O zlaté rouno usilovali argonauti a z bezpečného pramene vím, že souvisí se svatým grálem, a tím pádem, pokud proti tomu nic nemáš, i s templáři. Od roku sedmnáctého do devatenáctého dá Fludd do tisku celkem čtyři knihy, mezi nimi i Utriusque cosmi historia, jakési poznámky o vesmíru s ilustracemi samý kříž a samá růže. V počtu vydaných knih asi překonal i Barbaru Cartlandovou. Maiera to popíchlo, a vydal Silentium post clamorem¹⁰⁸, kde tvrdí, že Bratrstvo existuje a není napojené jen na Zlaté rouno, ale i na Podvazkový řád. On sám prý je osoba příliš bezvýznamná, než aby do něj mohl být přijat. Umíš si asi představit, co na to evropští učenci! Když mezi ně nemůže ani Maier, tak to bude společnost opravdu výlučná. Všechna nedochůdčata si začnou honem pořizovat falešné doklady, aby mohli být přijati. Jeden přes druhého pokřikují, že rozenkruciáni opravdu existují, přitom však valem přiznávají, že bohužel se s žádným nikdy nesetkali, píšou, jako by si s nimi sjednávali schůzku, jako by se dožadovali slyšení, nikdo však nemá tu drzost, aby prohlásil, že k nim opravdu patří, někteří hlásají, že neexistují, protože s nimi nikdo nevešel ve styk, jiní zas že existují, aby je přiměli k navázání styků.“

„A rozenkruciáni dál mlčí.“

„Jak zařezání.“

„Otevři pus. Potřebuješ do ní mamaiu.“

„Lahoda. To už ale začíná třicetiletá válka, Johann Valentin Andreae vydává Turris Babel¹⁰⁹ a slibuje v ní, že do roka dojde k porážce Antikrista, do toho nějaký Mundus vydává Tintinnabulum sophorum...“

„To tintinnabulum se mi moc líbí.“

„...ve kterém bůhvíco vlastně tvrdí, jisté je jen to, že Campanella nebo někdo za něho intervenuje ve Španělské monarchii a vysloví se v tom smyslu, že celá ta záležitost s rozenkruciány je jenom zábava pomatených hlav... A tím to vadne, v letech 1621 až 1623 jdou všichni od toho.“

„Jen tak?“

„Jen tak. Přestalo je to asi bavit. Jako Beatles. Ale jenom v Německu. Je to toxický mrak, který se pak přesunuje do Francie. Jednoho krásného dne roku 1623 se na pařížských zdech objeví plakáty, na kterých Bratrstvo růže a kříže dává na vědomost pokojným občanům, že do města přišli zástupci hlavního kolegia Bratrstva a že jsou připraveni k zápisu nových členů. Podle jiné verze však naopak na plakátech stojí, že třicet šest neviditelných bylo rozmístěno po šestičlenných skupinách po světě a obdařeno mocí učinit své adepty neviditelnými... Sakra, zas už těch šestatřicet...“

„Kterých?“

„Z toho dokumentu o templářích.“

„Budí to dojem, že fantazií zrovna neoplývali. A co bylo potom?“

„Potom nastala davová psychóza, někdo rozenkruciány hájí, jiný je chce poznat, další je nařkne z d'ábelství a označí za alchymisty a kacíře, lštar je prý činí bohatými, mocnými a schopnými létat z místa na místo, zkrátka skandál.“

„Ti rozenkruciáni budou asi pěkní chytráci. Chce-li někdo přijít do módy, nemůže přece začít jinde než v Paříži.“

„Máš asi pravdu, poslouchej, k čemu došlo potom, panebože, to tedy byla doba. Descartes, slyšíš správně, byl předtím v Německu a hledal je tam, jeden jeho životopisec však tvrdí, že je tam nenašel, jak by taky mohl, když víme, že se šatem od ostatních neodlišovali. Když se pak vrátil do Paříže a objevily se tam ty plakáty, vyšlo najevo, že ho všichni považují za rozenkruciána. Podle toho, jak se tehdy věci měly, to pro něho zrovna moc milé nebylo, vadilo to dokonce i jeho příteli Mersennovi, který proti rozenkruciánům už tehdy hřimal a označoval je za bídáky, podvratníky, kouzelníky a kabalisty šířící zvrhlé myšlenky. Jak na to šel Descartes? Začal se co nejvíce ukazovat na veřejnosti. Všichni ho měli na očích, popřít se to nedalo, zároveň to však dokládalo, že není neviditelný, a že tedy není rozenkrucián.“

„Tomu se říká metodický přístup k věci.“

„Zapírat by určitě nestačilo. Za daného stavu věcí bylo jasné, že přišel-li k tobě někdo a řekl, dobrý večer, já jsem rozenkrucián, znamenalo to, že právě naopak žádný rozenkrucián není. Opravdový rozenkrucián by to o sobě nikdy neřekl. Naopak co nejdůrazněji by to popíral.“

„Nedá se to ale taky brát tak, že kdo tvrdí, že rozenkrucián není, ve skutečnosti rozenkrucián je, protože se jím přece nestane jen proto, že o sobě tvrdí, že rozenkrucián není.“

„Zapírat je ale samo o sobě podezřelé.“

„Ale kde. Co totiž provede rozenkrucián, jakmile mu dojde, že nikdo nevěří tomu, kdo říká, že rozenkrucián je, a všichni naopak podezřívají toho, kdo o sobě tvrdí, že rozenkrucián není? Začne o sobě říkat, že rozenkrucián je, aby si všichni mysleli, že není.“

„Potěš pámbu. Takže kdo teď tvrdí, že rozenkrucián je, tak lže, což znamená, že rozenkrucián opravdu je. Kdepak, Amparo, nesmíme jim skočit na špek. Mají své zvědy všude, dokonce i pod naší postelí, což znamená, že vědí, že my víme. Proto tvrdí, že rozenkruciáni nejsou.“

„Lásko moje, na mě z toho jde strach.“

„Zachovej klid, lásko moje, jsem tu přece ještě já, nedovtipný mužský, takže když tvrdí, že rozenkruciáni nejsou, tak já si stejně myslím, že naopak jsou, takže je v tu ránu odhalím. Odhalený rozenkrucián je neškodný, stačí ohnat se novinami, a vylétne z okna.“

„A co Aglie? Snaží se nám namluvit, že je hrabě Saint-Germain. Určitě proto, abychom si mysleli, že jím není. Takže je vlastně rozenkrucián. Nebo není?“

„Poslouchej, Amparo, neměli bychom radši jít spát?“

„Teď ne, chci vědět, jak to skončilo.“

„Všeobecným rozkladem. Ze všech se stali rozenkruciáni. V sedmadvacátém roce Francis Bacon vydal Novou Atlantidu a čtenáři se domnívali, že píše o rozenkruciánech, i když je tam přímo nejmenuje. Nebohý Johann Valentin Andreae nepřestal do smrti přísahat, že to buď netvrdil vůbec, nebo jen z legrace, už s tím ale nikdo nehne. Rozenkruciáni, zvýhodnění tím, že nejsou, jsou rázem všude.“

„Jako pámbu.“

„Jak to teď vidím, mohla bys mít pravdu... Matouš, Lukáš, Marek a Jan jsou vlastně žertěři, domluví se, že budou soutěžit, kdo si něco lepšího vymyslí, určí pár základních údajů, jaká má být postava, a pustí se do toho. Jejich povídky se dostanou k přátelům, ti je začnou rozebírat a kritizovat, Matouš je realista, ale s tím Mesiášem to nějak zbytečně natahuje, Marek ujde, až na to, že to nemá hlavu ani patu. Lukáš píše pěkně, to se mu musí přiznat, Jan to přehání s filozofií... Knížky se zkrátka lidem líbí, jdou z ruky do ruky a Matouš, Lukáš a Jan si uvědomí, co se děje, když už je pozdě. Pavel už potkal Ježíše na cestě k Damašku, Plinius už zahájil vyšetřování na příkaz císaře, který si kvůli tomu dělá starosti, celé legie apokryfních pokrytců předstírají, že o tom taky něco vědí... toi, apocryphe lecteur, mon semblable, mon fiérel 10... Petrovi to stoupne do hlavy, začne se brát vážně, Jan vyhrožuje, že rozhlásí, jak se věci opravdu mají, Petr a Pavel ho nechají lapit a vsadit do želez na ostrově Patmos, chudák tam začne vyvádět, vidí všude kobylky, umlčte ty trumpety, odkud se tu bere ta krev... Říkají o něm, že pije, prý má kornatění cév... A co když to takhle opravdu bylo?“

„Opravdu to tak bylo. Místo těch pitomostí by sis měl přečíst Feuerbacha.“

„Amparo, už je ráno.“

„Jsme praštění.“

„Jitřenka se rozenkruciánskými prsty něžně dotýká vln...“

„Ano, to je ono, nepřestávej. Slyšíš, to je Jemandža, jde sem.“

„Dělej mi ludibria...“

„Ach tintinnabulum!“

„Ty jsi má Atalanta Fugiens...“

„Ach, Turris Babel...“

„Chci Arcana arcanissima, zlaté romno, bledé a růžové jak škeble mořská...“

„Pssst... Silentium post clamorem“, řekla Amparo.

)31(

Je docela dobře možné, že většina domnělých a za pravé však obecně považovaných rozenkruciánů jsou ve skutečnosti pouze rosikuciáni... Dokonce je naprosto jisté, že jimi vůbec nikdy nebyli, a to z toho prostého důvodu, že do zmíněných sdružení patřili, což může vypadat jako paradox a na první pohled jako tvrzení rozporuplné, zatímco je to naopak k pochopení docela snadné...

(René Guénon, Aperçu sur l'initiation 111, Paris, Editions Traditionnelles, 1981, XXXVIII, str. 241)

Vrátili jsme se do Ria a začal jsem zase učit. Pak jsem v nějakém obrázkovém časopise zjistil, že ve městě existuje Dávný a přijatý Řád růže a kříže. Navrhl jsem Ampaře, abychom se tam zašli podívat, nakonec tam se mnou sice šla, ale nerada. Sídlo řádu bylo hned vedle v ulici, ve výkladní skřini byly sádrové sošky Cheopse, Nefertitty a Sfingy.

Zrovna toho odpoledne tam probíhalo plenární zasedání: Bratrstvo růže a kříže z Umbandy. Řečníkem byl nějaký profesor Bramanti, referent řádu v Evropě, tajný rytíř Velkého převorství In Patribus na Rhodu, Maltě a v Tesalonice. Nakoukli jsme tam a řekli si, že když už jsme tu, tak půjdeme dál. Bylo to tam dost ošuntělé, jediná výzdoba byly tantrické miniatury s hadem Kundalinim, kterého templáři budili k životu tak, že se pusinkovali na zadek, zmocnil se mě dojem, že kvůli tomu, abych poznal Nový svět, jsem se nemusil nechat přepravit přes Atlantský oceán, stačilo zajít si v Miláně do Picatrixu.

Za stolem potaženým rudým suknem před nepočetným, ospalým publikem stál korpulentní pán, kterého by přítomní, kdyby byl o něco menší, klidně mohli považovat za tapíra. Byl to dotyčný Bramanti. Určitě nemluvil dlouho, zato květnatě, byl teprve u rozenkruciánů osmnácté dynastie, za vlády Amosise I.

Čtyři Zastření Pánové dohlíželi na rozvoj rasy, která pětadvacet let před založením Théb položila základy saharské civilizace. Ti ovlivnili faraóna Amosise a ten pak založil Velké Bílé bratrstvo, uchovatele předpotopní moudrosti, kterou Egyptané měli v malíčku. Bramanti tvrdil, že vlastní dokumenty (nezasvěceným samozřejmě nedostupné) z dob mudrců karnackého chrámu a jejich tajných archivů. Symbol růže a kříže prý vymyslel faraón Achnaton. Ten papyrus je na světě, tvrdil Bramanti, neptejte se mě však, kdo jej má.

V prostředí Velkého Bílého bratrstva se zformovali Hermes Trismegistes, jehož vliv na italskou renesanci je stejně nepopíratelný jako vliv Gnose na Princeton, Homér, galští druidové, Šalomoun, Solón, Pythagoras, Plótinus, Esejci, Terapeutové, Josef Arimatejský, který přivezl do Evropy svatý grál, Alcuin, král Dagobert, svatý Tomáš, Bacon, Shakespeare, Spmoza, Jakob Boehme, Debussy a Einstein. Amparo mi pošeptala, že chybějí jen Nero, Cambronne,

Jeroným, Pancho Villa a Buster Keaton.

Co se vlivu Bratrstva růže a kříže týče, Bramanti poznamenal, že tvrdí-li legenda, že Ježíš Kristus zemřel na kříži, pak to není žádná náhoda.

První zednářskou loži založili mudrci Velkého Bílého bratrstva v dobách krále Šalomouna. Že Dante byl rozenkrucián a zednář, stejně jako svatý Tomáš, to je jasné každému, kdo si jej přečetl. Ve XXIV a XXV. zpěvu Ráje se objevuje třikrát opakovaný polibek rozenkruciánského velmože, pelikán, bílé řízy, jaké mají také starci z Apokalypsy, a dokonce i tři teologické ctnosti ze zednářských zásad (Věra, Naděje a Lásky). Symbolický květ růže a kříže (běloskvoucí růži ze zpěvů XXX. a XXXI.) převzala církev římská jako symbol Matky Spasitelovy — proto se taky v litaniích objevuje Rosa mystica.

A že Bratrstvo růže a kříže trvalo po celý středověk, to není jasné jen z toho, že nakonec proniklo i mezi templáře, najdou se i doklady mnohem výmluvnější. Bramanti uvedl nějakého Kiesewettera, který někdy na konci minulého století dokázal, že ve středověku rozenkruciáni vyrobili čtyři metráky zlata pro saského kurfiřta, jak to dokládá jedna stránka Theatrum Chymicum¹², spisu publikovaného ve Štrasburku v roce 1613. Jen málo však bylo těch, kdo si povšimli nárazek na templáře v legendě o Vilému Tellovi: Tell si vyrobí šíp ze jmelí, což je rostlina árijské mytologie, a zasáhne jím jablko, což je symbol třetího oka uvedeného v činnosti hadem Kundalinim — árijci jak známo přišli z Indie, kam pak zas z Německa odešli rozenkruciáni.

Z různých hnutí, která se s notnou dávkou dětinskosti chtěla napojit na Velké bílé bratrstvo, Bramanti za v podstatě pravověrné uznával Rosicrucian Fellowship¹³ Maxe Heindela, ale jenom proto, že se v něm zformoval Alain Kardec. Kardec byl jak známo otcem spiritismu a z jeho teosofie, která se zabývá stykem s dušemi zesnulých, vyrostla duchovnost umbandy, pýcha ušlechtilé země brazilské. Podle této teosofie je Aum Bhandá výraz sanskrtský a označuje božský princip a zdroj života („zase nás obrali,“ povzdychla si Amparo, „ani umbanda není naše, to slovo africký jenom vypadá.“).

Kořen je aum nebo um, což je buddhistický Om, v adamickém jazyce označuje Boha. Um je slabika, která se při správné výslovnosti promění v mocné mantra a s pomocí šáky neboli čelního plexu vyvolá v duši fluidní proudy harmonie.

„Co to jen bude, ten čelní plexus?“ zeptala se mě Amparo. „Nějaká nevyléčitelná choroba?“

Bramanti upřesnil, že je třeba rozlišovat mezi opravdovými rozenkruciány, dědici Velkého bílého bratrstva, pochopitelně tajnými, jako je třeba Dávný a přijatý řád, který tu zastupuje, aniž by byl té cti hoden, a „rozikruciány“, tedy těmi, kdož se kvůli osobnímu prospěchu inspirovali rozenkruciánským mystikou, aniž by na to měli právo. Doporučil posluchačům, aby nevěřili rozikruciánům, kteří se vydávají za rozenkruciány.

Amparo poznamenala, že každý rozenkrucián je rozikrucián pro ty druhé.

Nějaký neopatrný posluchač vstal a zeptal se Bramantioho, jak je to možné, že jeho řád se prohlašuje za autentický, a přitom porušuje zásadu mlčení, závaznou pro každého skutečného adepta Velkého bílého bratrstva.

Bramanti povstal a řekl: „Nemohl jsem tušit, že placení provokatéři, agenti ateistického materialismu, pronikli až sem. Končím přednášku.“ A opravdu odešel, dokonce docela důstojně.

Večer pak zavolal Aglie, poptal se, jak se nám daří, a upozornil nás, že se konečně budeme moci zúčastnit obřadu. Předtím bychom si mohli zajít na skleničku. Amparo měla na programu politické sezení se svými přáteli a tak jsem na schůzku s Agliem šel sám.

)32(

Valentiniani... nihil magis curant quam occultare quod praedicant: si tamen praedicant, qui occultant... Si bona fides quaeres, concreto vultu, suspensio supercilio — altum est — aiunt. Si subtititer tentes, per ambiguitates bilingues communem fidem affirmant. Si scire te subostendas, negant quidquid agnoscunt... Habent artificium quo prius persuadeant, quam edoceant.¹⁴

(Tertullianus, Adversus Valentinianos)

Aglie mě pozval do lokálu, kde pry ještě dělají batidu, jak ji umějí jen muži, co nemají věk. Stačilo pár kroků, opustili jsme civilizaci na Carmen Miranda a ocitli se v obskurním místě, kde několik domorodců kouřilo tabák mastný jak klobása, stočený do jakýchsi lodních lan, nejspíš nějakým starým námořníkem. Z toho lana si kuřáci odlupovali široké, průhledné listy, balili je do papírků, které připomínaly mastnou slámu. Cigarety jim zhasínaly a musili je pořád dokola zapalovat, napovídaly však, jaký asi býval tabák v dobách, kdy jej objevil sir Walter Raleigh.

Pověděl jsem mu o svém odpoledním zážitku.

„Tak teď i rozenkruciáni? V touze po vědění jste nenasytný, příteli. Těm šilencům byste však naslouchat neměl, jeden jak druhý povídají o tom, že mají k dispozici nevýhradně doklady, nikdy je však nikomu neukázali. Toho Bramantioho znám. Bydlí v Miláně, jinak jezdí po světě a hlásá svou víru. Věří sice ještě Kiesewetterovi, jinak je však neškodný. O tu zmíněnou stránku z Theatrum Chymicum se opírají celé legie rozenkruciánů. Stačí však podívat se do té knihy — nechci se chlubit, mám ji ale ve své milánské knihovně — a je zcela jasné, že ten úryvek v ní prostě není.“

„Pan Kiesewetter byl šašek.“

„Bývá často citován. V devatenáctém století podlehli pozitivismu i okultisté, pravda je podle nich to, co se dá dokázat. Vezměte si třeba Corpus Hermeticum. Když se tato kniha v patnáctém století dostala do Evropy, Pico della Mirandola, Ficinus a řada dalších opravdu moudrých mužů rázem vytyčila pravdu: že to je zcela nepochybně dílo prastaré tajné moudrosti, předcházející Egyptany, a dokonce i samotného Mojžíše, protože obsahuje myšlenky, které potom byly vysloveny Platónem a Ježíšem.“

„Jak to potom? Právě tak postupuje Bramanti, když tvrdí že Dante byl zednář. Opakuje-li Corpus myšlenky Platónovy a

Ježíšovy, pak to snad znamená, že byl napsán až po nich.“

„Tak vidíte. I vy. Tak totiž postupují právě moderní filologové, když na základě mlhavých lingvistických rozborů dokazují, že Corpus byl napsán někdy mezi druhým a třetím stoletím našeho letopočtu. Právě tak byste mohl tvrdit, že Cassandra se narodila až po Homérovi, protože věděla, že bude pobořena Trója. Domnívat se, že čas je lineární a k něčemu směřující poslušnost, že se pohybuje od A k B, to je právě iluze moderní doby. Čas se totiž právě tak dobře může pohybovat od B k A a v tom případě důsledek vyvolává příčinu... Co vůbec znamená předtím nebo potom? Ta vaše překrásná Amparo přišla po svých zmatených předcích, nebo před nimi? Je příliš nádherná — dovoluťte vyslovit nestranný úsudek někomu, kdo by mohl být jejím otcem — a to znamená, že před nimi. Je tajemným původem toho, co přispělo k jejímu vzniku.“

„Za takového stavu věcí ovšem...“

„Výraz „stav věcí“ je právě chybný. Stav věcí se zabývá věda, která přišla po Parmenidovi, aby určila odkud a kam se co pohybuje. Jenže právě nic se nepohybuje a existuje jen jediný stav, bod, který v jednom a téže okamžiku zplodí všechny stavy či body ostatní. Prostoduchost okultistů minulého století i okultistů současných je v tom, že pravdivost pravdy chtějí dokázat metodou vědecké lži. Při našem uvažování se nesmíte řídit logikou času, ale logikou tajné tradice. Všechny časy jsou si navzájem symboly a to znamená, že neviditelný čas templářů existuje a existoval v každé době, nezávisle na toku historie, vaší historie. Čas posledního zjevení, to není čas na hodinkách. Jeho spojení se uskutečňují v čase „historie subtilní“, ve které všechna vědecká předtím a potom znamenají jen velice málo.“

„Takže všichni, kdo tvrdí, že Bratrstvo růže a kříže je věčné...“

„...jsou vědátorští šaškové, protože se snaží dokázat něco, co je třeba vědět bez dokazování. Myslíte si snad, že tito věřící, které uvidíme zítra večer, vědí, co jim sdělil Kardec, nebo jsou s to to dokazovat? Vědí, protože jsou ochotni vědět. Kdybychom si bývali tuto citlivost vůči tajemství uchovali, byli bychom neustále oslepováni zjevením. Není třeba chtít, stačí být ochotni.“

„Jenže, a promiňte, budu-li banální, Bratrstvo růže a kříže existuje, nebo neexistuje?“

„Co znamená existovat?“

„Nechám to na vás.“

„Velké bílé bratrstvo, klidně si ale říkejte třeba Bratrstvo růže a kříže, duchovní rytířstvo, jehož příležitostným vtělením jsou právě templáři, to je několik velice málo vyvolených mudrců, kteří putují dějinami lidstva, aby uchovali jádro nehynoucího tajného vědění. Historie se neřídí náhodami. Historie je dílem Pánů světa, a těm nic neujde. Páni světa se pochopitelně světu brání pomocí utajení. Znamená to, že přijdete-li na někoho, kdo se prohlašuje za Pána, rozenkruciána nebo templáře, buďte si jist tím, že lže. Ty je třeba hledat jinde.“

„Takže ta záležitost se donekonečna opakuje?“

„Přesně tak. Je to lest Pánů.“

„Co ale vlastně chtějí, aby lidi věděli?“

„Že existuje tajemství. Proč by měl člověk žít, kdyby všechno bylo opravdu tak, jak se to jeví?“

„A co to je za tajemství?“

„Tajemství, které zjevená náboženství nedokázala vyslovit. Právě tajemství je uloženo někde jinde.“

)33(

Vidění jsou bílá, modrá, světle červená, nakonec se barvy buď smísí, nebo převládne bílá v odstínu, jaký má plamen bílé svíce, spatříte jiskry a po celém těle vám naskočí husí kůže, čímž se právě ohlašuje počátek tahu, kterým věc působí na toho, kdo vykonává dílo.

(Papus, Martines de Pasqually; Paris, Chamuel, 1895, str. 92)

Nastal slíbený večer. Aglie pro nás přišel, jako v Salvadoru. Místo, kde se měl obřad neboli gira odbývat, bylo v centru, pokud se dá o centru mluvit ve městě, které se rozlévá mezi vršky až k moři a při pohledu shora v noci vypadá jako hlava plná skvrn po vypadaných vlasech.

„Nezapomeňte, že dnes večer se pořádá umbanda. Do věřících nebudou vstupovat orišové, ale egunové, to znamená duše zesnulých. A pak taky Ešu, to je africký Hermes, kterého jste viděli v Bahii, a jeho družka, která se jmenuje Pomba Gira. Ešu je joruba 15, démon se sklony k zlým čarám a šprýmům, podobný šprýmař však existoval i v mytologii amerických Indiánů.“

„A ti zesnulí jsou kdo?“

„Pretos velhos a caboclové. Pretos velhos jsou staří afričtí mudrci, vůdcové lidu v dobách deportací, jako Rei Congo nebo Pai Agostinho... Je to památka po klidnějším údobí otroctví, kdy černoch už nebyl dobytek a stával se členem rodiny, strýčkem nebo stařečkem. Caboclové jsou naopak duchové indiánští, nedotčená síla, ryzost původní přírody. Afričtí orišové, úplně synkretizovaní s katolickými světci, při umbandě zůstávají v pozadí a do obřadu zasahují pouze druzí. Ti taky vlastně vyvolávají trans: médium, cavalo, si při tanci najednou uvědomí, že do něj vstoupila vyšší bytost, a ztratí vědomí. Tančí dál, dokud z něho ta božská bytost neodejde, pak se mu udělá líp, připadá si průzračný a zbavený všeho nečistého.“

„Snad abych jim záviděla,“ řekla Amparo.

„Měla byste,“ vyslovil se Aglie. „Vcházejí ve styk s matkou zemí. Byli vytrženi ze svých kořenů a bez rozdílu naházeni do tyglíku velkoměsta; merkantilní Západ, jak říkal Spengler, se v dobách krize vrací k půdě.“

Dorazili jsme na místo. Zvenku to byla docela obyčejná budova: i tady se prošlo zahrádkou, skromnější než v Bahii. Před vchodem do barracao, jakéhosi skladiště, jsme zahlédli sošku Ešu, byla už obložená květinami.

Než jsme vešli dovnitř, Amparo mě odtáhla stranou: „Už je mi všechno úplně jasné. Ten tapír, co měl tu přednášku,

mluvil o árijské epoše, tenhle zas povídá o soumraku Západu. Blut und Boden, krev a půda, nacismus jako když jej vyšije.“

„Tak jednoduché to asi nebude, láska moje, jsme přece jenom na jiném kontinentě.“

„Dík za informaci. Velké bílé bratrstvo! Přinutí vás pojídat vlastního boha!“

„To si pleteš s katolíky, láska moje, to je něco docela jiného.“

„Není, copak jsi to neslyšel? Pythagoras, Dante, Panna Maria a zednáři. Jen abyste nás dostali na špek, o nic jiného vám nešlo. Dělejte umbandu, nedělejte lásku.“

„Pak jsi ale synkretizovaná hlavně ty. Tak už pojď, podíváme se na to. Nakonec je to taky kultura.“

„Kultura je jenom jedna: oběsit posledního kněze na střevech posledního rozenkruciána.“

Aglie nám pokynul, abychom šli dál. Zvenku byl dům ošuntělý, uvnitř však byl hotový vodopád ostrých barev. Jedna část čtvercové místnosti byla vyhrazena tanci cavalů, vzadu byl oltář chráněný ohrádkou, u kterého stálo pódium s bubny zvanými atabaques. Rituální prostor byl ještě prázdný, u plůtku se však už tísnil nepokojný pestrobarevný houf, věřící, zvědavci, černí i bílí pohromadě, mezi nimi média a jejich pomocníci, cambanové, v bílém a bosí nebo v teniskách. Velký dojem na mě udělal oltář: pretos velhos 116 i caboclové vyzdobení pestrým perím by vypadali jako z marcipánu, kdyby nebyli tak pantagruelsky velcí, byl tu svatý Jiří v lesklém brnění a v šarlatovém plášti, svatí Kosma a Damián, nestoudně hyperrealistická Panna Maria probodená mečem, s rukama rozpřaženými jak vykupitel na kopci Corcovado, na rozdíl od něho však vyvedená v barvách. Oriše nebylo vidět, že tu však někde jsou, to bylo znát lidem na obličejích a potvrzoval to i nasládlý pach třtiny a vařených jídel, ostrý pach potu z horka a z rozčilení nad tím, že gira co nevidět začne.

Pak se objevil pai-de-santo, posadil se k oltáři a tam v hustém oblaku kouře z doutníku přijal několik věřících a hostů, požehnal jim a nabídl kořalku v hrníčku, jako při nějakém eucharistickém obřadu. Poklekl jsem s ostatními a napil se: zahlédl jsem, jak ji jeden cambono nalévá z láhve, byl to Dubonnet, srkal jsem ji však, jako by to byl elixír dlouhého života. Na pódiu už duněly atabaques a zasvěcenci se s prosbou o přimluvu obraceli na Ešu a na Pombu Gíru, zpívali: Seu Tranca Ruas é Mojuba! É Mojuba, é Mojuba! Sete Encruzilhadas é Mojuba! É Mojuba, é Mojuba! Seu Maraboe é Mojuba? Seu Tiriri, é Mojuba! Ešu veludo, é Mojuba! A Pomba Gira é Mojuba!

Pai-de-santo vykuřoval kadidelnicí, ze které se řinul těžký pach indického kadidla a kolem se ozývaly zvláštní modlitby k Ošalovi a k Nossa Senhora.

Atabaques zrychlily rytmus a do prostoru před oltářem se nahrnuli cavalové, bylo vidět, jak rychle podléhají kouzlu pontos. Většinou to byly ženy a Amparo se jízlivě vyjádřila o slabosti svého pohlaví („jsme přece jen citlivější než muži, vid’?“)

Bylo mezi nimi i několik Evropanek. Aglie nám ukázal jednu blondýnu, byla to německá psycholožka, která na obřady docházela už spoustu let. Snažila se ze všech sil, pokud však na to někdo nemá, nepatří-li k vyvoleným, je všechno marné: do transu se v životě nedostala. Při tanci bloudila očima v prázdnu, atabaques ani na vteřinu nepřestaly cukat nervy nám ani těm, co do nich bušili, štiplavý kouř zaplavoval místnost a omamoval tanečníky i diváky, všem se z něj zvedal žaludek, mně tedy určitě, u ostatních to mohl být jen můj dojem.

Navlas stejně jsem však dopadl i v „escolas de samba“ v Riu, psychologickou moc hudby jsem tedy už znal, podléhají jí nakonec i mladí lidé, kteří si chodí pro svou horečku v sobotu večer do diskoték. Němka tančila s vytřeštěnými očima, každým pohybem svého hysterického těla prosila o zapomnění. Ostatní dcery světcovy jedna po druhé upadaly do extáze, hlava jim padala na záda, zmítaly se, jako by se najednou ocitly ve vodě, pluly po moři zapomnění. Němka se však nedokázala uvolnit a zbavit se napětí, bylo jí z toho málem do breku, jako když se člověk při souloži zoufale snaží mít orgasmus a nejde mu to, ať dělá co dělá. Čím víc se ta nebohá Teutonka snažila, tím víc se ovládala.

Vyvolení se mezitím jeden po druhém propadali do vytouženého prázdna, z očí se vytrácel výraz, údy tuhly, pohyby byly automatické, ne však náhodné, vyjadřovaly povahu ducha, který toho kterého tanečníka posedl: někteří se lehce rozháněli rukama podél těla, jako by plavali, jiní se zas hrbili a jejich pohyby byly stále pomalejší, nakonec přes ně některý cambono přehodil lněné bílé prostěradlo, posedl je vynikající duch a bylo tedy v pořádku, aby se na ně ostatní nedívali...

Někteří cavalové sebou křečovitě škubali a osoby posedlé pretos velhos vydávaly hluché skřeky a nakláněly se dopředu, jako když se staří lidé opírají o hůl, vystrkovaly bradu a tváře měly propadlé, jako by zčistajasna přišly o zuby. Osoby posedlé cabocly naopak všeštěly jako Indiáni na válečné stezce, těch, co už neunesly tíhu daru, jehož se jim dostalo, se ujali cambanové.

Bubny duněly a v místnosti bylo tolik kouře, že na pontos bylo sotva vidět. Držel jsem Amparo za paži a najednou jsem si uvědomil, že má zpoceně ruce, celá se chvěje a rozvírájí se jí rty. „Není mi dobře,“ řekla, „chtěla bych na vzduch.“

Aglie si všiml, co se děje, a pomohl jí odvést ji ven. Na večerním vzduchu se jí udělalo líp. „To nic není,“ řekla, „asi jsme snědla něco, co jsem neměla. A k tomu ty pachy, vedro...“

„Kdepak,“ ozval se pai-de-santo, který vyšel ven za námi, „bylo by z vás dobré médium, moc dobře jste reagovala na pontos, všiml jsem si vás.“

„Tak dost!“ okřikla ho Amparo a dodala několik slov v jazyce, který jsem neznal. Pai-de-santo zbledl, vlastně zešedl, jak se to o negrech psávalo v dobrodružných románech. „Tak dost, je mi nanic, snědla jsem něco, co jsem neměla... Bud’te tak hodní, nechte mě tady, nadýchám se čerstvého vzduchu, vraťte se dovnitř. Chci být sama, nejsem přece žádná chudinka.“

Vyhověli jsme jí, jak jsem se však po chvílce strávené venku na vzduchu vrátil dovnitř, vůně, bubny, nesnesitelně páchnoucí zpocená těla, nevětraný vzduch, všechno na mě působilo jako hlt kořalky na člověka, který dlouho nepil.

Přejel jsem si rukou po čele a nějaký stařec mi podal agogó, jakýsi triangl se zvonky, do kterého se tlouklo kovovou tyčkou. „Vyskočte si na pódium,“ řekl mi, „a hrejte, udělá vám to dobře.“

V jeho radě byta notná dávka homeopatické moudrosti. Bušil jsem do svého hudebního nástroje a snažil se držet krok s rytmem bubnů, pomalu jsme srůstal s tím, co se tu odehrávalo, a díky své účasti jsem dění kolem sebe začal ovládat, abych ze sebe setřásl napětí, nenechal jsem nohy v klidu a podupával, takže jsem se toho, co bylo kolem mě, zbavoval tak, že jsem to vyvolával a povzbuzoval v sobě. Později mi Aglie vysvětlil, jaký je rozdíl mezi tím, kdo něco zná, a tím, kdo něco snáší.

A právě v tom okamžiku jsem uviděl Amparu.

Ted' už vím, že Chesed není jen sefira půvabu a lásky. Jak nám to připomínal Diotallevi, znamená i okamžik, kdy se božská substance začne šířit do svých nekonečných oblastí. Znamená péči živých o mrtvé, někdo určitě však řekl, že taky péči mrtvých o živé.

Jak jsem tam klepal do agogó, přestal jsem sledovat, co se děje v místnosti, a staral jsem se hlavně o to, abych své ovládání nepřehnal nebo naopak zas v něm nepovolil, a nechával jsem se přitom vést hudbou. Amparo byla uvnitř nejméně už deset minut a určitě zakoušela to, co já předtím. Nikdo jí však nepodal agogó, taky by si je asi nevzala.

Vábily ji hlasy z hlubin a zapudila ze svého nitra odhodlání nepoddat se.

Viděl jsem ji, jak prudce vtrhla do houfu tanečníků, tam se s nepřírozeně vyvrácenou hlavou a ztuhlou šíjí na okamžik zastavila, a jako by najednou přišla o paměť, oddala se cele chlípné sarabandě, vlastníma rukama nabízela své tělo. „A Pomba Gira, a Pomba Gira!“ ozvalo se volání, tanečníky i diváky to rozradostnilo, jako by došlo k zázraku, protože dáblice se zatím ještě neprojevila: O seu manto é de veludo, rebordado todo em ouro, o seu garfo é de prata, muito grande é seu tesouro... Pomba Gira das Almas, vem toma cho...117

Neodvážil jsem se zasáhnout. Možná jsem jen o poznání rychleji začal bušit do svého nástroje, abych se tělem přimkl k svému děvčeti nebo snad k tomu chtónickému duchu, kterého v té chvíli ztělesňovala.

Postarali se o ni cambonové, hodili na ni rituální šat a podpírali ji, jak se probouzela ze svého kratičkého, ale intenzivního transu. Odvedli ji stranou, aby se posadila, pot se z ní jen lil a prudce oddechovala. Ostatní se k ní seběhli a žebrali o orákula, všechny však odehnala a rozplakala se.

Gira končita, seskočil jsem z pódia a běžel k ní, byl u ní Aglie a lehounce jí masíroval spánky.

„Taková hanba,“ řikala, „já na to přece nevěřím, já jsem to nechtěla, jak jsem to jen mohla udělat?“

„To se stává, to se stává,“ říkal jí něžně Aglie.

„Pak ale pro nás není naděje, že bychom někdy mohli být vykoupeni,“ vzlykala Amparo, „jsem pořád ještě otrokyně. Ty jdi pryč,“ řekla mi hněvivě, „jsem ubohá špinavá černoška, najděte mi pána, nemohu bez něho být!“

„Stávalo se to i světlovlasým Achajcům,“ utěšoval ji Aglie. „Taková je už tidská přirozenost...“

Amparo nás požádala, abychom ji odvedli na toaletu. Obřad pomalu končil. Uprostřed sálu stále ještě tančila Němka, teď už s okázalou nechutí, žárlivé oči nespustila z Ampary.

Amparo se vrátila asi za deset minut, když jsme se už loučili s pai-de-santo, který měl radost z toho, jak se nám náš první styk se světem mrtvých skvěle vydařil.

Aglie řídil mlčky, bylo pozdě v noci, zastavil před domem, kde jsme bydlili, a začal se s námi loučit. Amparo nám však sdělila, že půjde nahoru sama. „Proč se nejdeš projít,“ řekla mi, „vrať se, až budu spát. Vezmu si prášek. Promiňte mi oba. Asi jsem opravdu snědla něco, co jsem neměla, a taky jsem se asi něčeho nedobrého napila. Nenávídím svou vlast. Dobrou noc.“

Aglie si všiml mých rozpaků a navrhl mi, abychom si zašti do jednoho baru v Copacabaně, který je otevřený až do rána. Mlčel jsem, Aglie počkal, až se napiju batidy, a teprve pak přerušil ticho a rozpaky.

„Rasa, nebo chcete-li kultura, je částí našeho podvědomí. Další část zabírají archetypální symboly, které jsou stejné pro všechny lidi bez ohledu na to, ve kterém století žijí. Atmosféra a prostředí otupily naši bdělost, zakusil jste to na vlastní kůži. Amparo zjistila, že orišové, o kterých si myslela, že je vyhnala ze svého srdce, pořád ještě sídlí v jejích útrokách. Nemyslete si, že to považuji za něco pozitivního. Slyšel jste mě s respektem mluvit o nadpřirozených energiích, které v této zemi všude kolem nás vibrují. Nemyslete si však, že posedlost duchy je mi sympatická, zasvěcení, intuitivní uchopení tajemství, které rozum nedokáže vysvětlit, to je propastný proces, pomalá proměna duše i těla, která může vést k provozování vyšších duchovních kvalit, a dokonce i k nabytí nesmrtelnosti, je to však něco zcela vnitřního a skrytého. Neprojevuje se to navenek a je to uhněteno především z jasnozřivosti a z odstupu od věci. Páni světa jsou tudíž zasvěcení, ne však naklonění mystice. Mystik je pro ně otrok a mystično místo, kde se projevuje božský prvek, s jehož pomocí potají sledují symptomy určitého tajemství. Zasvěcenec mystičnost podporuje, slouží mu zhruba asi tak, jak může sloužit telefon. K navázání styku na dálku, jako chemik používá lakmusový papírek, aby věděl, nepůsobí-li někde určitá substance. Mystično je užitečné, protože je teatrální, protože se rádo předvádí. Zasvěcenci se naopak poznávají jen mezi sebou. Zasvěcenec kontroluje síly, jimž mystik podléhá. V tomto ohledu není žádný rozdíl mezi posednutím cavaly a extází svaté Terezy z Avily nebo svatého Juana de la Cruz. Mysticismus je upadlá forma styku se vším božským. Zasvěcení je plodem dlouhé askeze mysli a srdce. Mysticismus je jev demokratický, ne-li přímo demagogický, zasvěcení je naopak záležitost aristokratická.“

„Mentální, a ne fyzická?“

„V jistém ohledu. Ta vaše Amparo přísně střežila svou mysl a nestřežila své vlastní tělo. Laik je slabší než my.“

Bylo už velice pozdě. Aglie oznámil, že odjíždí z Brazílie. Dal mi svou milánskou adresu.

Když jsem se vrátil domů, Amparo spala. Tiše jsem si potmě lehl vedle ní a celou noc jsem nezarnhořil oka. Zdálo se

mi, že mám vedle sebe někoho, koho vůbec neznám.

Na druhý den mi Amparo suše oznámila, že odjíždí do Petropolisu navštívit nějakou svou kamarádku. Rozpačitě jsme se rozloučili. Odjela s ptáčenou kabelou a s knížkou politické ekonomie pod paží. Dva měsíce o sobě nedala vědět a já jsem po ní nepátral. Pak mi napsala kratičký, velice vyhubý dopis. Prý si musí všechno rozvážit. Neodepsal jsem ji.

Nepokoušela mě vášeň, nežárlil jsem a ani netoužil. Cítil jsem se prázdný, čistý a hladký jako hliníkový hrnec, a měl jsem zcela jasnou hlavu.

V Brazílii jsem zůstal ještě rok, neustále jsem však měl dojem, že na druhý den odjíždím. Aglieho jsem už nepotkal, s Amparínými přáteli jsme se nevidali, dlouhé hodiny jsem polehával na pláži a vyhříval se na slunku.

Pouštěl jsem draky, ty tam mají překrásné.

(5)
GEBURA
)34(

Beydelus, Demeymes, Adulex, Metucgayn Atine,
Ffex, Uquizuz, Gadix, Sol, Veni cito cum tuis spiritibus. 119

(Picatrix, Ms. Sloane 1305, 152)

Rozbití nádob. Diotallevi nám potom často povídal o pozdním kabalismu Izáka Lurii, ve kterém se vytrácelo přehledné členění sefir. Tvoření, říkával, to je nadechnutí a vydechnutí, dech člověka v úzkostech nebo kovářský měch.

„Velké boží astma,“ poznamenával k tomu Belbo.

„Jen zkus tvořit z ničeho. To se povede nanejvýš jednou v životě. Aby Bůh vyfoukl svět jako sklář baňku, musí se napřed stáhnout do sebe, nabrat dech, a pak z něho vyjde dlouhý světelný sykot deseti sefir.“

„Sykot, nebo světlo?“

„Bůh foukl a bylo světlo.“

„Multimédia.“

„Bylo však třeba, aby světlo deseti sefir bylo uloženo v deseti nádobách, schopných snést jejich zář. Nádob pro Keter, Chochma a Bina té záři odolaly, u nižších sefir, od Chesedu po Jesod 120, světlo i dech byly silné, nádoby nevydržely a praskly. Úlomky světla se rozlétly vesmírem a tak vznikla hrubá hmota.“

Rozbití nádob, to je velká katastrofa, říkával Diotallevi ustaraně, nikde se nežije hůř než ve světě, který je vlastně jakýsi potrat. Vesmír musil být vadný od samého počátku a ani ti nejmoudřejší rabíni jej nedokázali beze zbytku vysvětlit. V okamžiku, kdy Bůh vydechl a byl prázdný, zbyly v původní nádobě třeba kapky oleje, hmotné pozůstatky, rešimu a Bůh se pak šířil i s těmi pozůstatky. Nebo snad někde potají číhaly mušle, kelipot 121, principy zkázy.

„Slizci tvorové, tyhle kelipot,“ říkával Belbo, „agenti ďábelského doktora Fu Manču... A co bylo potom?“

„Potom,“ vysvětloval nám trpělivě Diotallevi, „jakmile na ně padlo světlo Přísného soudu, Gebura, zvaného též Pachad nebo Hrůza, sefira, v níž se podle tvrzení Izáka Slepce projevuje Slepé zlo, mušle začaly existovat doopravdy.“

„A přebývají mezi námi,“ dodal Belbo.

„Stačí rozhlédnout se kolem sebe,“ přidal se Diotallevi. „Vede z toho cesta ven?“

„Spiš dovnitř,“ odpověděl Diotallevi. „Bůh se z prostoru stáhne do sebe, to je cimcum, kdy dochází k emanaci. Nám jde hlavně o to, jak uskutečnit tikun, návrat, scelit znova nebeského Adama, kterému se říká Adam Kadmen 122. Můžeme toho dosáhnout tak, že původní rozvrh světa, narušený rozbitím nádob, nahradíme rozvrhem novým, v němž místo sefir budou parsufim 123, doslova to znamená tváře. Duše stoupající vzhůru je jako hedvábný provaz, po němž zbožný úmysl potmě a poslepu dojde ke světlu. Svět bez ustání kombinuje písmena tóry a snaží se tak znova najít svou přirozenou podobu, která mu pomůže dostat se z nechutného zmatku.“

A přesně tak si počínám i já teď v noci, obklopen nepřirozenou tišinou okolních vršků. Ještě v sobotu večer v kabině periskopu jsem však byl pokryt slizkým hlenem mušlí, cítil jsem je kolem sebe, byly jako neviditelní slimáci nalepení ve vrstvách na stěnách skleněných baněk, ukrytí v tupé hybernaci mezi barometry a rezavými soukolími hodin. Domníval jsem se, že došlo-li k rozbití nádob, pak první prasklina se objevila právě tenkrát veířer v Riu, k výbuchu však došlo až po mém návratu do vlasti. Byl to výbuch pomalý a neslyšný, výstižnější by bylo říct, že jsme všichni uvízli v blátivé hrubé hmotě, ve které se bytosti plné červů rozevírají v bezděčném plození.

Po návratu z Brazílie jsem najednou nevěděl, kdo vlastně jsem. Bylo mi skoro třicet. V těch letech můj otec byl už otcem a věděl, kdo je a kde žije.

Byl jsem příliš daleko od domova, kde se zatím odehrávaly velké věci, žil jsem v jakémsi vesmíru nadmutém něčím neuvěřitelným, ve kterém i to, co se dalo v Itálii, vypadalo jako nějaká legenda. Než jsem druhou polokouli opustil, dopřál jsem si na rozloučenou letecký výlet nad amazonskými pralesy, a právě při té příležitosti mi náhoda vložila do ruky výtisk místního deníku, který se dostal do letadla při mezipřistání ve Fortaleze. Na první stránce byla fotografie muže, kterého jsem hned poznal, protože jsem ho spoustu let vídal u Piladeho popíjet bílé víno. Titulek tvrdil: O homem que matou Moro 124.

Jak jsem se dozvěděl po návratu, nebyl to pochopitelně on, kdo Mora zabil. Tento muž, kdyby náhodou dostal do ruky nabitou pistoli, dal by si ji pravděpodobně k uchu a zmáčkl kohoutek, aby zjistil, jestli opravdu funguje. Náhodou byl v

bytě, kde někdo schoval pod postel tři pistole a dva balíčky výbušny, když tam vtrhla Digos, policie pro boj s terorismem. A právě na posteli, byl to ostatně jediný kus nábytku v místnůstce, kterou si pár vysloužilců osmašedesátého roku společně najalo, aby si měli kam vodit holky, ho přistihli zrovna v nejlepším. Mimo postel tam byl už jen plakát chilského folkloristického souboru Inti Illimani.

Jeden z nájemců garsonky byl ve spojení s ozbrojenou skupinou, ti druzí vůbec netušili, že mu finančně přispívají na ilegální doupě. Všichni bez rozdílu si odseděli rok vězení.

Z toho, co se v posledních letech v Itálii dalo, jsem toho moc nepochopil. Odešel jsem, když byla na spadnutí obrovská společenská změna a málem jsem si kladl za vinu, že utíkám, zrovna když má dojít k velkému účtování. Tehdy jsem podle hlasu, podle slov, podle toho koho kdo citoval, poznal, jakou kdo ideologii vyznává. Po návratu jsem už nepoznal, kdo s kým jde. O revoluci se už nemluvalo, citovala se Touha, kdo o sobě tvrdil, že stojí na levici, citoval Nietzscheho a Céline, pravicové časopisy se radovaly z revoluce třetího světa.

Zašel jsem k Pilademu, připadal jsem si tam však jako v cizině a možná i hůř. Biliár tam pořád ještě byl, vyskytovali se tam stejní malíři jako dřív, úplně jiná ale byla mládež. Dozvěděl jsem se, že někteří bývalí zákazníci zřídili školy transcendentální meditace a otevřeli makrobiotické restaurace. Zeptal jsem se, jestli náhodou někdo nepořádá umbandu. Zatím ne, mám předstih, mé brazilské znalosti tu zatím nikdo nemá.

Aby se Pilade zavděčil historickému jádru návštěvníků, nevyhodil z lokálu staříčké forbes, který jako by někdo vyrobil podle Lichtensteinových kreseb, hromadně je teď vykupovali starožitníci. Vedle něj však byly mládeži obležené přístroje s fosforeskujícími obrazovkami, na kterých plachtily šiky okovaných káňat, kamikazové z vnějších vesmírů, ze sloupů na sloup tam skákala žába a kuňkala po japonsku. V Piladeho bistru jiskřila zlověstná světla a před obrazovkou s Galaktikou možná postávali i kurýři Rudých brigád a snažili se tam někoho naverbovat. Určitě však nehráli forbes, to s pistolí za opaskem nejde.

Uvědomil jsem si to, když jsem sledoval, kam se dívá Belbo, a zjistil, že na Lorenzu Pellegriniovou. Tehdy mi napůl došlo, co Belbo mnohem jasněji pochopil naplno, a co jsem já pak našel v jednom jeho file. Lorenzu tam přímo nejmenuje, je však jasné, že jde o ni: nikdo jiný tak forbes nehrál.

Filename: Forbes

Forbes se nehraje jen rukama ale taky rozkrokem. Přitom totiž nejde o to, jak zadržet kuličku, aby jí hned nepohltil otvor, ani umět ji vymrštít zpátky do pole, jako když bek odkopne míč, ale přinutit ji, aby se držela nahoře, kde je mnohem víc blikajících cílů, aby tam poskakovala od jednoho k druhému, zmatená a zpitomělá, ale sama od sebe. A toho se nedosáhne vystřelováním kuličky nahoru, do bedny je třeba strkat, ale opatrně aby si to forbes neuvědomil a nevypověděl poslušnost. A toho se dá dosáhnout jedině tím, že hráč do něj nevráží, ale spíš se o něj jen otírá rozkrokem, přičemž je třeba dbát, aby se nepřekročila mez, kdy hrozí nebezpečí orgasmu. Pohybuje-li se přitom člověk přirozeně pak náraz sice vyjde z hýždí, ale nenásilně a v rozkroku je už tlumený, asi jako v homeopatii, kde léčebný účinek taky narůstá úměrně tomu, kolikrát se zatřeše roztokem, získaným tak, že se k látce přilévá voda, dokud se nerozpustí. Ta sotva znatelná energie se přenáší z rozkroku na forbes, který tím pádem nezervózní, nevypoví poslušnost a kulička se v něm pohybuje nepřirozeně, v rozporu s vlastní setrvačností tíží, zákony dynamiky i záměry lstivého konstruktéra, který se naopak snažil zařídit všechno tak, aby zmatená vis movendi 125 odtamtud co nejdřív zmizela, setrvává ve hře po dobu stejně zapamatovatelnou jako paměti nezaznamenanou. Chce to však rozkrok ženský, protože ten mezi ileum a forbes nekládá žádná houbovitá tělíska, erektivní tkáň, ale dotýká se ho jenom kůží, nervy a kostmi potaženými džínovinou v sublimovaném erotickém zápalu, puzen zlomyslnou frigiditou, lhotejnou přizpůsobivostí partnerově citlivosti i odhodláním vznítit touhu hlavně v něm a nepodlehnout přitom přemíře vlastní touhy: amazonka musí prostě forbes dohánět k šílenství a předem vychutnávat slast z toho, že ho pak hned opustí.

Mám dojem, že Belbo se do Lorenzy Pellegriniové zamiloval v okamžiku, kdy si uvědomil, že by pro něho mohla být příslibem štěstí, které by přitom zůstalo nedosažitelné. Díky ní si však začal uvědomovat erotickou povahu automatických vesmírů, začal považovat stroj za metaforu kosmického tělesa a mechanickou hru za jeho talismanovou evokaci. Tehdy se už drogoval Abulafiou a možná taky už pronikl do ducha projektu Hermes. Určitě už viděl kyvadlo. Lorenza Pellegriniová mu díky nějakému zkratu byla právě příslibem kyvadla.

Prizpůsobit se znovu Piladeho bistru mi zpočátku dělalo potíže. Jen postupně a zdaleka ne každý večer se mi v houštině neznámých tváří podařilo objevit tváře známé, které tu přežily, halila je mlha nečekaného setkání, ve kterém jsem hned nedokázal určit, o koho vlastně jde: někdo dělal textaře v reklamě, jiný daňového poradce, další prodával knihy na splátky — předtím to bývaly spisy Che Guevary, teď zas knížky o bylinkách, buddhismu a astrologii. Maličko šišlali, vlasy měli protkané stříbrnými nitkami, a jen to, jak sklenku s whisky drželi v obou rukou, mi připomnělo, že to před desíti lety bývala poloviční dávka, říkalo se jí baby, a tu si šetřili, aby jim vydržela snad na celý semestr.

„Co děláš, proč k nám nepříjdeš?“ zeptal se mě jeden z nich.

„Ke komu, vy jste kdo?“

Podíval se na mě, jako kdybych býval odešel někdy hrozně dávno: „Kam jinam než na radnici, oddělení pro kulturu, ne?“

Opravdu jsem vypadl ze hry.

Bylo mi jasné, že si musím vymyslet nějakou práci. Pár věcí jsem přece jen znal, jedna sice nesouvisela s druhou, během několika hodin jsem však dokázal spojit si je dohromady, stačilo zajít do knihovny.

Když jsem odjížděl, musil každý zastávat nějakou teorii, a velice mě tehdy mrzelo, že já žádnou nemám. Teď naopak stačily znalosti, všichni po nich toužili tím víc, čím byly nečasovější. I na univerzitě, kam jsem zaskočil, abych si zjistil, zdali bych se tam třeba neuchytil. Auly byly klidné, studenti se ploužili po chodbách jak duchové a půjčovali si navzájem špatně sestavené bibliografie. Já jsem uměl udělat bibliografii dobrou.

Jeden student, který náhodou zrovna končil studia, si mě spletl s nějakým docentem (učitelé byli ve věku studentů a naopak) a zeptal se mě, co vlastně napsal ten lord Chandos, o kterém se mluvilo na přednáškách o cyklických krizích v ekonomii. Řekl jsem mu, že to není ekonom, ale postava z Hofmannsthal.

Večer jsem pak na nějaké oslavě u starých přátel potkal známého, který pracoval pro nějaké nakladatelství. Dostal se tam v době, kdy místo francouzských kolaborantů začali vydávat albánské politiky. Při řeči vyšlo najevo, že politickou literaturu vydávají dál, ale jen provládní. A nepohrdli by pry ani slušným filozofickým esejem. Klasicky pojatým, upřesnil.

„Mimochodem,“ řekl mi, „ty jsi vlastně filozof, takže...“

„Bohužel nejsem, stejně ti ale děkuju.“

„Prosím tě, patřil jsi vždycky mezi ty, co všechno věděli. Zrovna dnes jsem pro nakladatelství četl text o krizi marxismu a přišel jsem tam na citát z nějakého Anselma of Canterbury. Kdo to je? Nenašel jsem ho ani ve Slovníku autorů.“

Vysvětlil jsem mu, že se jedná o Ansetma z Aosty, kterého si Angličané, kteří vždycky chtěli mít všechno po svém, prostě překlátili.

Přitom mě osvětlil Duch svatý: vždyť to znamená, že mám řemeslo! Rozhodl jsem se, že si otevřu kancelář kulturních informací.

Něco jako Sherlock, ne však na vraždy, ale na znalosti. Místo abych vytloukat noční podniky a bordely, budu navštěvovat knihovny, knihkupectví, univerzitní ústavy. A pak se posadím v kanceláři, nohy na stole, papírový kelímek s whisky od prodáváče na rohu před sebou, a budu čekat, až někdo zavolá a řekne mi dejme tomu: „Překládám tu a tu knihu a narazil jsem na nějaké mutakallimy. Zaboja nemohu přijít na to, oč jde.“

Já bych to sice z hlavy nevěděl taky, ale požádal bych ho, aby mi na to dal dva dny. V knihovně bych si prošel kartotéku, v poradenské službě někomu nabídl cigaretu a nakonec bych přišel na stopu. Večer bych pozval asistenta z islamistiky na pivo a zaplatil mu jich tolik, aby se přestal ovládat a poskytl mi zdarma informaci, kterou bych hledal. Pak bych zavolal zákazníka: „mutakallimové byli radikální muslimští teologové z dob Avicennových, tvrdili, že svět je tříšť akcidentů, které se spojují a mají tvar pouze díky okamžitému prozatímnímu aktu boží vůle. Kdyby se Bůh na okamžik něčím zabavil, vesmír by se rozpadl na kusy, stala by se z něho anarchie nesmyslných atomů. Stačí? Pracoval jsem na tom tři dny, odhadněte si sám, na kolik vás to přijde.“

Měl jsem to štěstí, že jsem našel dvě místnosti s kuchyňkou v jedné staré budově na předměstí, dřív tam asi byla nějaká fabrika a v jednom křídle kanceláře. Do bytů, které v tom křídle z kanceláří naděťali, se vcházelo z dlouhatánské chodby: usadil jsem se mezi kanceláři s nemovitostmi a dílnou vycpávače zvířat (A. Salon = Taxidermista). Neopouštěl mě dojem, že jsem se dostal do amerického mrakodrapu třicátých let, mít tam zasklené dveře, cítil bych se jako Marlowe. Do druhé místnosti jsem dal rozkládací gauč, kancelář jsem měl v první. Do dvou polic jsem ukládal atlasy, encyklopedie a katalogy, jak jsem si je postupně kupoval. Zpačátku jsem se musil vyrovnat se svým svědomím a psát taky disertační a ročníkové práce pro neschopné studenty. Nebylo to ale zas tak hrozné, stačilo opisovat ty, které jiní napsali někdy před dvaceti roky. Pak mi přátelé z nakladatelství začali posílat rukopisy a cizojazyčné knihy na lektorování, pochopitelně ty nejnudnější a za vsutku skromný honorář.

Hromadil jsem zkušenosti a znalosti, všechno se mi hodilo do krámu. Nechtěl jsem své záznamy ukládat do computeru (přišly zrovna do prodeje a Belbo je začal používat jako jeden z prvních), tíhl jsem spíš k pomůckám rukodělným, jakousi paměť z kartiček na tvrdém tenkém papíře, s propojeným věcným a jmenným rejstříkem jsem si však stejně založil. Kant... nebulóza... Laplace, Kant... Kaliningrad... sedm mostů v Královci... poučky z topologie... Na způsob hry, kdy se má s pomocí asociací dojít od vuřtu k Platónovi. Třeba takhle: vuřt, vepř, štetina, štetec, manyrismus, idea, Platón. Hračka. I ten nejnepovedenější rukopis z nějakého nakladatelství pro mě znamenal zisk takových dvaceti kartotéčních lístků pro můj řetěz svatého Antonína. Kritérium bylo velice přísné, mám dojem, že stejným způsobem pracují i tajné služby: neexistují informace horší a lepší, mít moc, to znamená všechny je zaznamenat a navzájem propojit, najít, co je spojuje. Něco se vždycky najde, jenom chtít.

Stačily dva roky práce, abych začal být sám se sebou docela spokojený. Bavilo mě to. A mezitím jsem taky potkal Liu.

35)
Ať zvědí, kdo se na mé jméno ptají,
že Lia jsem, mé krásné ruce bílé
na věnec květy kolem shledávají.

(Očistec, XXVII, 100-102)

Lia. Teď si tu zoufám, že ji už nikdy neuvidím, mohl jsem ji však taky nikdy nepotkat,, a to by bylo mnohem horší. Chtěl bych, aby byla tady, se mnou, jak tu rekonstruuji etapy své zkázy, a držela mě za ruku. Musí však zůstat mimo, a dítě taky. Doufám, že odložila návrat do města, že dorazí, až bude po všem, pokud to vůbec někdy bude.

Bylo to 16. července roku 1981. Milán se vyliďňoval, čítárna s poradenskou službou v knihovně byla skoro prázdná.

„Svazek 109 jsem si ale chtěla vzít já.“

„Tak proč sis ho nevzala?“

„Odskočila jsem si ke stolu podívat se do poznámek.“

„To není ale žádný důvod.“

Drze si svazek odnesla ke svému stolu. Sedl jsem si před ní, pokoušel jsem se vidět jí do tváře.

„Jak to přečteš, když to není v Braillově písmu?“ zeptal jsem se jí. Zvedla hlavu od stolu a opravdu se nedalo poznat, dívám-li se na ni zepředu nebo zezadu.

„Cože?“ zeptala se. „Ach tak, vidím i skrz vlasy.“ Potom si však kšticí odhrnula a měla zelené oči.

„Máš zelené oči,“ oznámil jsem jí.

„Asi jo. Proč? Vadí to?“

„Kdepak. Těch není nikdy dost.“

Tak to začalo.

„Jen jez, jsi jak lunt,“ řekla mi pak při večeři. Byla půlnoc a ještě jsme seděli v řecké restauraci, kousek od Piladeho, svíčka v hrdle láhve skomírala, řekli jsme si o sobě všechno. Měli jsme skoro stejné řemeslo, prověřovala hesla nějaké encyklopedie.

Něco mi říkala, že bych se jí měl s něčím svěřit. V půl jedné si odhrnula kšticí, aby na mě líp viděla, namířil jsem na ni ukazovák, palec jsem natáhl jako kohoutek a řekl: „Pim.“

„Divná věc,“ odpověděla, „já taky.“

Tak jsme se stali jedním tělem a já jsem pak pro ni byl vždycky už jen Pim.

Nový byt jsme si dovolit nemohli, neměli jsme na něj, spával jsem u ní a ona zas často se mnou pobývala v mé kanceláři, pokud nevyrazila na lov, v sledování stop byla mnohem šikovnější než já a často mi napověděla vzácná propojení.

„Mám dojem, že ta kartička o rozenkruciánech v kartotéce není dopsaná,“ řekla mi jednou.

„Podívám se na to, jsou to hlavně poznámky z Brazílie.“

„Nezapomeň tam dát propojení na Yeatse.“

„Co s tím ten má společného?“

„Nic moc, ale něco by se našlo. Tady čtu, že byl členem rozenkruciánské společnosti, která si říkala Hvězda jitřní.“

„Co bych si já bez tebe počal!“

Začal jsem znova chodit k Pilademu, bylo to tam jak v tržnici, občas jsem narazil na někoho, kdo si ode mně něco objednal.

Jednou večer jsem tam uviděl Belba (poslední léta se tu asi moc nevyskytoval, začal sem chodit, až když se seznámil s Lorenzou Pellegriniovou). Byl pořád stejný, trochu možná zešedivěl a taky zhubl, ale ne moc.

Vezme-li se v úvahu jeho nepatrná výbojnost, bylo to setkání docela srdečné. Pár vět o starých zlatých časech, moudře jsme oba pomlčeli o tom, co nás jako spiklence spojilo a co mělo zmíněnou epistolární dohru. Komisař De Angelis se už neozval. Asi to bylo odloženo ad acta.

Pověděl jsem mu, čím se teď živím, a podle všeho ho to zaujalo. „Něco takového bych vlastně rád dělal taky, Sam Spade v kultuře, dvacet dolarů denně plus výdaje.“

„Až na to, že ke mně nechodí tajemné svůdné ženy a nikdo mi nepřijde povídat o maltézském sokolu,“ odpověděl jsem mu.

„Co není, může být. Baví vás to?“

„Jestli mě to baví?“ řekl jsem. A pak jsem ho odcitoval: „Je to jediná věc, která na mě dělá dojem, že bych ji mohl dělat dobře.“

„Good for you!26,“ odpověděl mi.

Pak jsme se tam sešli ještě několikrát; vyprávěl jsem mu o svých brazilských zážitcích, byl však víc než jindy duchem někde jinde. Pokud tam Lorenza Pellegriniová nebyla, díval se pořád jen na dveře nebo neklidně přebíhal očima po lokále a sledoval, co se tam děje. Jednou večer, bistro už zavíralo, řekl mi, a díval se přitom jinam:

„Mohl byste pro nás pracovat, nejednalo by se však jen o lektorování rukopisů. Udělal byste si pro nás čas na pár odpolední týdně?“

„To by se vidělo. Oč jde?“

„Jeden hutnický podnik si u nás objednal knihu o kovech. Mělo by tam být víc obrázků než povídání. Podání populární, ale seriózní. Však to znáte: kovy v dějinách lidstva, od doby železné až po slitiny pro kosmické lodě. Potřebujeme někoho, kdo by po knihovnách a archivech hledal pěkné obrázky, staré iluminace, rytiny z minulého století. Slévání, hromosvody a tak.“

„Dobře, zítra k vám zaskočím.“

Objevila se u nás Lorenza Pellegriniová. „Doprovodíš mě domů?“ zeptala se.

„Dnes večer je řada na mně? Čím to?“

„Jsi přece muž, kterému na celý život patří.“

Zrudl, jak to uměl jen on, a zadíval se ještě naléhavěji někam jinam. Pak řekl: „Je tu svědek.“ A mne: „Jsem muž, kterému patří na celý život. Lorenza.“

„Těší mě.“

„Těší mě.“

Vstal a pošeptal jí něco do ucha.

„No a co?“ řekla mu. „Myslela jsem to tak, že bys mě odvezl vozem domů.“

„Ach tak,“ řekl. „Promiňte, Casaubone, musím dělat taxikáře ženě, o které nevím, komu patří na celý život.“

„Pitomče,“ řekla něžně a políbila ho na tvář.

)36(

Dovolte mi zatím udělit radu mému budoucímu či současnému čtenáři, pokud by vskutku trpěl melancholií: ať radši nechte příznaky či prognózy, které teď přijdou, aby ho nevyvedly z míry a nepřinesly mu víc zlého než dobrého, pokud by si to, co si přečte, vztáhl na svou vlastní osobu... Jak to právě dělá většina melancholiků.

(R. Burton, *Anatomy of Melancholy* 127, Oxford, 1621, Úvod)

Bylo jasné, že Belbo se na Lorenzu Pellegriniovou nějak uvázal. Nevěděl jsem jak a odkdy. Ani files z Abulafii mně to nepomohly náležitě objasnit.

Tak třeba file o večeři s doktorem Wagnerem není vůbec časově zařazený. Doktora Wagnera Belbo poznal ještě před mým odjezdem do ciziny a udržoval s ním styky i v době, kdy jsem už spolupracoval s nakladatelstvím Garamond, čímž jsem se k němu dostal i já. Ta večeře se proto mohla odbyvat ještě před večerem, o kterém tu vyprávím, ale taky až po něm. Pokud k ní došlo před ním, pak Belbovy rozpaky a jeho tiché zoufalství docela chápu.

Doktor Wagner byl sice Rakušan, svou živnost však odedávna provozoval v Paříži, takže chtěl-li někdo předvést, že se s ním dobře zná, vyslovil jeho příjmení s francouzským přízvukem. Nejméně už deset let si ho pravidelně zvaly do Milána dvě revoluční skupiny, založené hned po osmašedesátém roce. Tahaly se o něho, každá si pochopitelně jeho učení vykládala po svém. Proč se ten proslulý člověk nechával sponzorovat mimoparlamentními skupinami a jak k tomu vůbec došlo, to jsem nikdy nepochopil. Wagnerovy teorie neměly s politikou nic společného, a kdyby o to býval stál, zvaly by ho univerzity, kliniky a akademie. Podle mě to bylo v tom, že to byl člověk v podstatě požívačný a účtoval si královskou náhradu za výdaje. Soukromníci měli k dispozici mnohem víc peněz než nějaká instituce a pro doktora Wagnera to znamenalo cestovat první třídou, bydlet v přepychovém hotelu a honoráře za přednášky a semináře si účtovat podle lékařských tarifů.

Jak se mohlo stát, že si ty dvě skupiny našly svou ideologickou inspiraci zrovna ve Wagnerových teoriích, to je jiná věc. Wagnerova psychoanalýza se v těch letech zdála být natolik dekonstrukcionistická, diagonální, libidinární a nekarteziánská, že se opravdu mohla stát teoretickým zdrojem revoluční činnosti.

Horší už bylo, aby ji spolklí dělníci, obě zmíněné skupiny asi nakonec musily volit mezi dělníky a Wagnerem a zvolily si Wagnera. Vypracovaly si pro to teorii, že revolučním subjektem není už proletář, ale deviant, odchylka od normálu.

„Radši proletarizovat devianty než deviovat proletáře, už jen vzhledem k finančním nárokům doktora Wagnera,“ řekl mi jednou Belbo. Revoluce wagnerovců byla určitě ze všech nejdražší. Nakladatelství Garamond za peníze nějakého psychologického ústavu nechalo přeložit Wagnerovy drobnější eseje, byly sice velice odborné, dávno však vyprodané a jeho stoupenci tudíž žádané. Wagner přijel do Milána, aby knihu představil veřejnosti, a právě tehdy se s ním začal stýkat Belbo.

Filename: Doktor Wagner

Ďábelský doktor Wagner
Dvacáté šesté pokračování
Kdo v šedivém jítu onoho

V diskusi jsem vystoupil s námitkou. Satanského starce to určitě rozzlobilo, nedal to však najevo. Naopak, jeho odpověď budila dojem, že by mě rád získal na svou stranu.

Vypadal jako Charlus s Jupienem dohromady, včela i květ. Génus nesnese pomyšlení, že není milován, každého, kdo mu klade odpor, musí získat na svou stranu, aby ho milovat začal. Taky se mu to povedlo, potom jsem ho opravdu miloval.

Určitě mi však neodpustil, tenkrát večer, když jsme se rozešli, mi neopomněl zasadit smrtící ránu. Nevědomky, instinktivně: nevědomky se mě snažil získat na svou stranu, nevědomky se rozhodl mě potrestat. V rozporu s veškerými zásadami lékařské morálky mi dělal psychoanalýzu zdarma. Podvědomí umí leccos vyčistit i svým strážcům. Příběh markýze Lantenaka z románu *Devadesát tři*. Loď z Vandée se ocitne v bouři daleko od bretaňských břehů, jedno dělo se vyproští z klínů, a jak se loď příčně i podélně houpe, bláznivě přejíždí od zábradlí na straně jedné k zábradlí na straně druhé, je to obrovské dělo, takže hrozi nebezpečí, že je prorazí napravo i nalevo. Jeden dělostřelec (běda, zrovna ten, jenž svou nedbalostí zavinil, že dělo nebylo řádně zajištěno) se s bezpříkladnou odvahou k tomu zdivočelému zvířeti vrhne, málem se jím nechá rozdrtit zadrží je, odvede ke žlabu, zaklinuje a zachrání tak loď, posádku, i historické posláni. Strašlivý Lantenac se začlení do vrcholného obřadu, nechá mužstvo nastoupit na palubu, pochválí odvážlivce, sejme z prsou vysoké vyznamenání, předá mu je a obejmě ho, zatímco volání mužstva stoupá k nebi.

Lantenac je však muž nad dýmánek tvrdší, uvědomí si, že vyznamenání je zároveň viník, a nechá ho zastřelit.

Nádherný Lantenac vrchovatě obdařený ctnostmi, spravedlivý a neúplatný! Přesně tak to se mnou pronedl doktor Wagner, napřed mě poctil svým přátelstvím a pak mě zabil tím, že mne obdaroval pravdou, a zabil mě tím, že mi odhalil, co opravdu chci a odhalil mi, čeho bych se bál, kdybych se bát chtěl.

Ten příběh začíná touláním po kavárnách a bistrech. Potřeba zamilovat se.

Cítíš, že něco přichází, nezamiluješ se jen tak, zamiluješ se ze zoufalé potřeby zamilovat se. V obdobích, kdy máš chuť zamilovat se, si musíš dávat pozor, kam šlápneš: jako by ses napil kouzelného nápoje, zamiluješ se do první, kterou potkáš. I kdyby to nebyla žena, ale ptakopysk.

Proč jen na mě ta potřeba přišla zrovna v té době, kdy jsem přestal pít! Vztah mezi játrou a srdcem. Nová láska, nejlepší

důvod, aby se pít začalo znova. Mít někoho, s kým se dá chodit z jednoho bistra do druhého, z kaváry do kavárny. Cítit se dobře.

Kavárnička je nevelká a utajená. Poskytuje možnost dlouhého, sladkého čekání na celý den, schováš se v šeru v koženém křesle odpoledne v šest tu není živá duše, skrbívní zákazníci přijdou až večer, kdy tu je pianista. Vybrat si správnou, pochybnou a prázdnou kavárničku nebo bistro, číšník přijde až na třetí zavolání a sám od sebe ti nese další martini.

Martini, to je základ. Žádná whisky, martini. Je bílé, zvedneš sklenku a tu, co je s tebou vídíš za olivou, která je uvnitř. Je velký rozdíl dívat se na milovanou dívku přes martini koktejly, který bývá v drobné široké číši, a přes gin martini on the rocks v pořádné sklenici, za kterou se její tvář rozpadne do průsvitného kubismu z kostek ledu; efekt se zdvojnásobí, přistrčíte-li k sobě sklenky a opřete čela o jejich chladné sklo, sklenice je mezi vašimi čely, a to s číškou nejde.

Hodina v kavárničce je krátká. Rozechvěn budeš čekat na následující den. Nenecháš se vydírat jistotou.

Kdo se zamiluje při chození po kavárničkách, ten nepotřebuje ženu pouze pro sebe. Někdo půjčuje jedno druhému.

Mužská postava. Paskytoval jí veickou volnost, byl pořád někde na cestách. Byl podezřele tolerantní: mohl jsem telefonovat třeba o půlnoci, byl doma a ty ne, prý jsi někde venku, a když už telefonuješ netušíš, kde by tak asi mohla být? To byly právě jediné okamžiky, kdy jsem žárlil. Ale i tak jsem vlastně přebíral Cecílii tomu saxofonistovi. Milovat, nebo si to namlouvat, jako věčný kněz při obřadu dávné msty.

Všechno zkomplikovala Sandra: uvědomila si, že mě to moc pohlcuje, žít ve dvou vytváří napětí. Máme se rozejít? Tak se rozejdeme. Vlastně počkej, promluvme si o tom. Kdepak, takhle to dál nejde. Zkrátka, problém byla Sandra.

Chodiš-li po bistrech a kavárničkách, pak milostné drama není v tom, jak se sejít, ale jak se rozejít.

Pak tu byla ta večere s doktorem Wagnerem. Předtím měl přednášku a tam nějakému provokatérovi poskytl následující definici psychoanalýzy: La psychanalyse C'est qu'entre homme et femme... Chers amis... ça ne colle pas 128.

Diskutovalo se o lidském páru, o rozvodu jako iluzi Zákona. Byl jsem zaujat vlastními problémy a tak jsem diskutoval zaníceně. Nechal jsem se vtáhnout do dialektických her, povídal jsem a Wagner mlčel, zapomínal, že je tu v roli orákula. A zatvářil se zamyšleně

a zatvářil se číhavě

a s melancholickým nezájmem

a jako by Wagner chtěl do diskuse vnést něco, co nesouvisí s tématem, řekl (cituji přesně, jeho slova se mi vryla do paměti a není možné, že bych se mýlil): Co se tím zabývám, ani jednou jsem neměl pacienta, ze kterého by neurotika udělal jeho vlastní rozvod. Příčina byla vždycky v rozvodu toho Druhého.

Slovo druhý doktor Wagner vyslovil s velkým písmenem. Nadskočil jsem, jako by mě uškla zmije vikomt nadskočil, jako by ho uškla zmije

ledový pot se mu perlil na čele

baron se na něho díval přes lenivé závitky kouře z tenkých ruských cigaret

— Chcete tím říct, zeptal jsem se ho, že do manželské krize nepřivádí rozvod vlastní, ale možnost či nemožnost rozvodu osoby, která tu manželskou krizi zavinila?

Wagner se na mě podíval rozpačitě, jako psychiatrů nepoučený člověk, když v životě poprvé potká duševně chorou osobu. Zeptal se mě, co tím chci říct.

Ať jsem tím chtěl říct cokoli, řekl jsem to hlavně špatně. Pokusil jsem se celou situaci předvést názorně. Vzal jsem se stolu nůž a položil ho k vidličce: já jsem Nožiček a jsem ženatý s Vidličkou. A pak je tu další pár Lžička provdaná za Kudlu neboli Mackieho Messera. Já jako Nožiček mám dojem, že trpím, protože bych se měl rozejít s mou Vidličkou, a nechci, aby k tomu došlo, protože Lžičku sice miluji, docela mi však vyhovuje, že si žije se svým Kudlou. Vy mi však, doktore Wagnere, tvrdíte, že mám pocuchané nervy z toho, že Lžička neodchází od svého Kudly. Řekl jsem to správně? Wagner neodpověděl mně, ale někomu jinému u stolu, že nikdy nic takového neřekl.

Jak to? Řekl jste přece že nevíte o nikom kdo by přišel o nervy kvůli vlastnímu rozvodu, ale že to je vždycky kvůli rozvodu toho druhého.

— Nevzpomínám si, možná, řekl posléze Wagner otráveně.

— A když jste to řekl, myslel jste to tak, jak jsem to já pochopil?

Wagner pěkných pár minut mlčel.

Zatímco u stolu všichni čekali a báli se dokonce polykat, Wagner naznačil, aby mu nalili víno, pozorně si je proti světlu prohlédl a pak řekl:

— Že jste to tak pochopil, to má jediný důvod, a sice že jste to tak pochopit chtěl.

Odvrátil se ode mě, sdělil přítomným, že je horko, pokusil se o jakousi operní árii, mával tyčinkou, jako by dirigoval vzdálený orchestr, soustředil se na šlehačkový dort a pak požádal, aby ho někdo odvezl do hotelu. Ostatní se po mně dívali, jako by mi zazlívali, že jsem pokazil sympozium, ze kterého mohlo vzejít definitivní Slovo.

Ve skutečnosti se věci měly tak, že mě oslovila Pravda. Zavolať jsem ti. Byla jsi doma s Druhým. Celou noc jsem oka nezamhouřil. Všechno bylo jasné jak facka: nesnesu pomyšlení, že jsi s ním. Sandra s tím nemá nic společného. Následovalo dramatických šest měsíců. Nalepil jsem se na tebe, byl jsem ti neustále v patách, jen abych narušil vaše soužití, namlouval jsem si, že tě chci celou jen pro sebe, přesvědčoval jsem tě, že Druhého nenávidíš. Začala ses s Druhým hádat, Druhý začal mít nároky, žárlil, večer vysedával doma, byl-li na cestách, volal dvakrát denně a taky v noci. Jednou večer ti nafackoval. Požádala mě o peníze, prý chceš z domu vyzvedl jsem ze spořitelny to málo, co jsem si našetřil a dal jsem ti to. Opustila manželské lože, odjela s nějakými lidmi do hor a nikomu neřekla kam. Druhý mi celý zoufalý volal, jestli nevím, kde jsi já jsem to opravdu nevěděl, vypadalo to však, že lžu, protože jsi mu řekla, že ho opouštíš kvůli mně.

Po návratu z hor jsi mi celá rozzářená oznámila, žeš mu napsala dopis na rozloučenou. V tom okamžiku jsem si položil otázku, k čemu dojde mezi mnou a Sandrou než jsem však stačil zneklidnit, dodala jsi, žeš poznala muže s jízvou na tváři a bohémsky zařízeným bytem. Prý půjdeš k němu. — už mě nemiluješ? — Naopak, jsi jediný muž mého života jenže po tom všem co se stalo si něco takového potřebuji prožít, nebud' dítěta, snaž se mě pochopit, vždyť jsem kvůli tobě opustila manžela, všechno má svůj čas, tak mi ho dopřej.

— Svůj čas? Copak jsi mi neřekla, že chceš žít s někým jiným?

— Jsi intelektuál, a levicový k tomu, tak se nechovej jako mafián, Brzy na shledanou.

Za všechno vděčím doktoru Wagnerovi.

)37(

Líp by udělal, kdyby se byl nenarodil, kdo o čtyřech věcech uvažuje: co je nahoře, co je dole, co je napřed a co je potom.

(Talmud, Chagiga, 2.1)

Ukázal jsem se v Garamondu, bylo to dopoledne, zrovna když tam přivezli Abulafiu, Belbo a Diotallevi se přeli o boží jména a neviděli a neslyšeli, co se kolem děje, Gudrun podezřívavě pokukovala po zřízencích, jak tu novou, zneklidňující věc ukládají mezi stohy rukopisů.

„Posaďte se, Casaubone, tady je ediční návrh na ty dějiny kovů.“ Zůstali jsme sami a Belbo mi pověděl, čím by se text měl zabývat, jak by měly být rozvrženy jednotlivé kapitoly, a ukázal mi návrh grafické úpravy. Já jsem si to měl přečíst, prohlédnout a vyhledat k tomu ilustrační doprovod. Vyjmenoval jsem několik milánských knihoven, které mi připadaly slušně vybavené.

„To nebude stačit,“ odpověděl mi Belbo. „Bude třeba podívat se ještě někam jinam. Vynikající fotografický archiv mají například v mnichovském Vědeckém muzeu. A v Paříži je Conservatoire des Arts et Métiers. Mít čas, tak bych se tam sám znovu podíval.“

„To je tak zajímavé?“

„Zneklidňující. Triumf strojů a přístrojů v gotickém chrámu...“ Zaváhal, přesunul pár věcí na stole, jako by se obával, že tomu, co mi odhaluje, přikládá příliš velký význam, a řekl: „Je tam kyvadlo.“

„Jaké kyvadlo?“

„Kyvadlo. Přesný název je Foucaultovo kyvadlo.“

Vysvětlil mi, co to je za kyvadlo, a takové jsem je tam taky v sobotu večer našel a viděl asi proto, že mě na to Belbo duševně připravil. Tehdy jsem se však asi nezatvářil zrovna nadšeně, protože se po mě podíval, jako kdybych se někoho v Sixtinské kapli zeptal, jestli tu mimo ty malby na zdi je ještě něco jiného k vidění.

„Bude to možná tou chrámovou atmosférou, ujišťuji vás však, že kyvadlo působí velice silným dojmem. Pomyslete jen, že všechno kolem je v pohybu a tam je vlastně jediný pevný bod ve vesmíru... Pro člověka, který přišel o víru, je to šance, jak se znovu shledat s Bohem, aniž by uvedl v potaz svou nevíru, protože se tu jedná o Nulový Pól. Moje generace nevyšla ze zklamání, takže by mi to snad mohlo přinést jakousi útěchu.“

„Těch zklamání si víc zažila generace, ke které patřím já.“

„Vy domýšlivče! Váš případ, to byla záležitost jedné sezóny, ani jste si nestačili zazpívat Karmaňolu a byla tu Vendée. To vás brzy přejde. To my jsme na tom byli mnohem hůř. Napřed fašismus, jistě, byli jsme ještě děti a bylo to jako dobrodružný román, na věčnost se však stejně odcházelo. Pak Hnutí odporu, ti, co v něm byli, si z něj nakonec udělali jakousi oslavu vegetačního cyklu, návrat jara, rovnodennost nebo slunovrat, věčně si to pletu... Pak už bylo z čeho vybírat, někdo si vybral Boha, jiný dělnickou třídu a spousta dalších obojí. Intelektuálové se těšili pomyšlením, že tu je krásný, zdravý a silný dělník, ochotný předělat svět. To si pak zažila i vaše generace, dělník zůstal, dělnická třída se však někam vytratila. Asi ji zlikvidovali v Maďarsku. A pak jste se objevili vy. Pro vás to možná bylo něco samozřejmého, jako nějaká slavnost. Pro lidi v mých letech ne, pro nás to bylo účtování, výčitka a pokání, regenerace. My jsme to zmršili a vy jste znovu přišli s nadšením, odvahou a sebekritikou. Bylo nám tehdy pětadvacet nebo čtyřicet let a znamenalo to pro nás naději, pokořující, to je pravda, ale přece jen naději. Chtěli jsme být znova jako vy, i za tu cenu, že budeme muset začít od začátku. Přestali jsme nosit kravaty, odložili jsme trenčkoty a koupili si obnošená zelená eskyma, někteří dokonce dali výpověď, aby nesloužili pánům...“

Zapálil si cigaretu a předstíral, že předstírá nevraživost, aby mu bylo odpuštěno, že se nechal unést.

„A projeli jste to na všech frontách. My jsme pořádali kajicnická procesí k ardeatským katakombám a odmítali stát se reklamou coca-coly, protože jsme byli antifašisti. Spokojiti jsme se třeba s bídným platem v Garamondu, protože kniha pro nás znamenala demokracii. Vy prodáváte měšťákům videokazety a přepychové kreslené seriály a oblbujete je knížkami, jako je Zen a údržba motorky, protože nevíte, jak byste se jim pomstili za to, že jste je nedokázali pověsit. Za subskripční cenu jste nám vnutili váš výtisk Mao Ce-tungovy Rudé knížky a za utržené peníze jste nakoupili petardy na oslavu nových tvůrčích aktivit. A dokonce jste se ani nezastyděli. To my jsme se zas styděli celý život. Podvedli jste nás, nezastupovali jste nic nového a čistého, byla to jen pubertální výrazka. Dosáhli jste toho, že jsme se cítili jako podlí červi jen kvůli tomu, že jsme neměli odvalu odejít do Bolívie a postavit se tamějším četníkům, a vy jste pak stříleli do týla v aleji nebožáky. Před deseti roky jsme musili lhát, abychom vás dostali z vězení, a vy jste pak lhalí, abyste do vězení dostali svoje kamarády. A v tom všem je důvod k tomu, aby se mi líbil tenhle přístroj: je hloupý, ničemu nevěří, ničemu mě věřit nenutí, udělá, co mu přikážu, hlupák jsem já a hlupák je on. Jsme si kvit.“

„Já...“

„Vy jste bez viny, Casaubone. Místo abyste házel kamením, vzal jste nohy na ramena, nikoho jste nezastřelil. Stejně jsem však před několika lety měl dojem, že mě vydíráte. Pozor, nebylo to nic osobního. Střídání generací. Všechno mi došlo, když jsem loni uviděl kyvadlo.“

„Všechno co?“

„Prostě všechno nebo skoro všechno. Podívejte se, Casaubone, i to kyvadlo je nakonec jen falešný prorok. Člověk se na ně dívá a říká si, že to je jediný pevný bod v celém vesmíru, kdybyste je však sundal z klenby v Conservatoire a pověsil někde v bordelu, tak se bude kývat úplně stejně. Existují i další kyvadla, jedno je taky v New Yorku v paláci OSN, další v San Francisku v Muzeu vědy a bůhví kde ještě. Ať si je ale Foucaultovo kyvadlo kdekoliv, nehne se a Země se pod ním otáčí. Každý bod ve vesmíru může být pevný, stačí zavěsit na něj kyvadlo.“

„Bůh je tedy všude.“

„V jistém smyslu ano. Proto mi kyvadlo vadí. Slibuje mi nekonečno, ponechává však na mně odpovědnost za to, kde je zavěšim. Uctívat kyvadlo tam, kde zrovna je, totiž nestačí, je třeba rozhodovat se pokaždé znova, hledat lepší a lepší bod. A přece jen...“

„A přece jen?“

„A přece jen — vy mě, doufám, neberete vážně, že ne, Casaubone? Samozřejmě, lidi jako my přece neberou nic vážně... A přece jen, říkal jsem, se nemohu zbavit dojmu, že každý z nás za život zavěsil kyvadlo na spoustu míst a nikde nefungovalo, zatímco to, které je v Conservatoire, funguje velice dobře... A co když některé body ve vesmíru jsou na tom oproti jiným líp? Třeba zrovna nějaký tady na stropě? Jenže tomu právě nikdo nevěří. Chce to taky atmosféru. Nevím, třeba je to ale tak, že pořád dokola hledáme ten správný bod, a nejsme schopni vidět jej, ani když ho máme na očích, protože k tomu, abychom jej viděli, je třeba věřit, že tam je... To nic, jdeme k panu Garamondovi.“

„Zavěsit kyvadlo?“

„Dejte pokoj. Kvůli vážným věcem. Pan šéf a majitel vás musí napřed vidět, očichat a oťukat si vás, uznat, že jste v pořádku, a teprve pak vám budeme moci platit. Jdeme, necháte se omakat, jeho dotek léčí kritici.“

)38(

Tajný mistr, Dokonalý mistr, Mistr ze Zvědavosti, Intendant Budov, Z Devíti Zvolený Rytíř Královského Luku Šalomounova neboli Mistr Devátého Luku, Velký Skot Svaté Klenby, Rytíř Orientu a Meče, Velmož jeruzalémský, Rytíř Východu a Západu, Velmož a Rytíř Bratrstva růže a kříže a Rytíř Orla a Pelikána, Velký Pontifex neboli Vznešený Skot Nebeského Jeruzaléma, Ctihodný Velmistr ad vitam Všech Lóží, Rytíř Pruský a Patriarcha noachitský Rytíř Královské Sekyry neboli Velmož libanonský, Velmož Tabernákula, Rytíř Měděného Hada, Velmož Soucitu či Opuštění Velký Komtur Templu Rytíř Slunce neboli Velmož Adept Rytíř svatého Ondřeje Skotského neboli Velmistr Světla, Rytíř velkého Vyvolence Kadoše a Rytíř Bílého a Černého Orla.

(Vysoké hodnosti Dávného a přijatého skotského ritu)

Prošli jsme chodbou, po třech schůdcích vystoupili nahoru a prošli dveřmi s matným sklem. A jako bychom se rázem ocitli v nějakém jiném vesmíru. Kanceláře, které jsem v nakladatelství zatím navštívil, byly tmavé, zanedbané a plné prachu, tady to však vypadalo jako salonek pro VIP129 na letišti. Tlumená hudba, blankytné stěny, přívětivý sálek se zakázkovým nábytkem pro návštěvníky čekající na přijetí, na fotografiích rozvěšených po stěnách pánové připomínající poslance předávali okřídlené sošky vítězství pánům připomínajícím senátory. Na stolku byly nedbale jako v čekárně u zubaře rozhozeny časopisy na křídovém papíře: Literární diůvtip, Básnický atanor, Ruže a Trn, Enotrijský Parnas, Ve volném verši. V životě jsem je neviděl a později jsem se také dozvěděl proč: dostávali je pouze autoři a spolupracovníci nakladatelství Manuzio.

Svou počáteční domněnku, že jsem vkročil do sídla vedení Garamondy, jsem vzápětí musel odvolat. Ocitli jsme se totiž v úplně jiném nakladatelství. Ve vstupní hale Garamondy byla jen prachobyčejná vitrínka s umouněným sklem a v ní poslední publikace, skromné, brožované, strizlivou našedlou obálkou měly připomínat francouzské univerzitní edice, a papír, na kterém byly vytištěny, měl co nejdříve vyblednout, aby budily dojem, že autor je sice třeba mladý, publikuje však už bůhvíjak dlouho. Tady byla vitrínka docela jiná, osvětlená zevnitř, a knihy nakladatelství Manuzio v ní byly třeba i otevřené, aby bylo vidět graficky vzdušné stránky, obálky byly sněhobílé, lehké, potažené průhlednou fólií, prudce elegantní, papír rýžový a tisk bezvadný.

Edice nakladatelství Garamond měly seriózní, hloubavé názvy, dejme tomu Humanistické eseje nebo Philosophia. Názvy edic nakladatelství Manuzio byly naopak křehké a poetické: Neutržený květ (poezie), Terra incognita (próza), Čas oleandrů (sem byly zařazeny tituly jako Deník nemocné dívky), Velikonoční ostrovy (na první pohled eseje na

různá témata), Nová Atlantida (nejnovější titul se jmenoval Koenigsberg Redenta — Prolegomena pro každou budoucí metafyziku, která se sama označí za dvojí transcendentální systém a vědu fenomenálního noumena). Na každé obálce byla značka nakladatelství, pelikán pod palmou a moto: „mám jen to, co jsem daroval.“

Belbo byl uhýbavý a stručný: pan Garamond má prostě dvě nakladatelství, o nic nejde. Zanedlouho jsem si uvědomil, že spojení mezi Garamondem a Manuziem přes zasklené dveře je soukromé a důvěrné. Oficiální vchod do Manuzia byl taky z ulice Marchese Gualdi, kam nedorazil hnusný pach z ulice Sincero Renato, kde byl vchod do nakladatelství Garamond, fasády tu byly čisté, chodníky široké, v domech výtahy obložené lesklým hliníkem. Koho by taky napadlo, že jeden z bytů ve staříkové budově v ulici Sincero Renato je s pomocí tří schůdků, které odstraňují výškový rozdíl podlaží, spojen s bytem v ulici Marchese Gualdi! Pan Garamond musil určitě dělat psí kusy, aby k tomu dostal povolení, nejspíš mu pomohl nějaký jeho autor, náhodou zaměstnaný na stavebním oddělení na městské správě. Privítala nás paní Grazia, milá matrona, drahý šátek, který měla na krku, ladil s barvou stěn, které měla kolem sebe, a s odměřeným úsměvem nás uvedla do místnosti s glóblem.

Nebyla sice tak rozlehlá, pracovnu duceho v paláci Venezia v Římě však stejně připomínala, u dveří stál opravdu glóbus a mahagonový psací stůl byl až kdesi vzadu, jako by člověk měl najednou na očích obrácený dalekohled. Garamond nám pokynul, abychom přistoupili blíž, na mě dokonce padl jakýsi ostych. Když pak za chvíli vešel dovnitř De Gubernatis, Garamond naopak vstal a vykročil mu vstříc, srdečnost mu však jen přidala na charismatu, návštěvník ho totiž napřed viděl přejít přes celou místnost a pak jí prošel sám v jeho doprovodu, čímž se prostor vlastně zdvojnásobil.

Garamond nás posadil před svůj psací stůl a byl vůči mně strohý a srdečný. „Doktor Belbo o vás moc hezky mluvil, doktore Casaubone. Potřebujeme zdatné spolupracovníky. Je vám snad jasné, že nejde o přijetí do pracovního poměru, něco takového si nemůžeme dovolit. Za vaši snaživost a oddanost, jinak se nemohu vyjádřit, protože v našem podnikání se nejedná o práci, ale o poslání, se vám však stejně dostane odměny.“

Oznámil mi částku odhadnutou podle času, který si má práce vyžádá, tenkrát mi připadala rozumná.

„Výborně, drahý Casaubone.“ Jakmile jsem jednou byl jeho podřízený, titul vypustil. „Ty dějiny kovů, to musí být nádherná, ba co dím, moc pěkná kniha. Lidová, přístupná a přitom vědecky pojatá. Musí podnítit fantazii čtenáře, ale na vědeckém základě. Uvedu příklad. Tady v edičním návrhu čtu, že existovala koule, jak jí jen říkali, magdeburská, což byly vlastně dvě polokoule přiložené k sobě a uvnitř bylo vzduchoprázdno. Zapřáhli dva páry normanských valachů, jedni táhli na jednu, druhí na druhou stranu, ty polokoule však nešly od sebe. Tak tomu já říkám vědecky koncipovaná zpráva. Vy ji ovšem musíte čtenáři předložit tak, aby se lišila od všech ostatních, které mohou být taky více či méně pitoreskní. A taky k ní najít vyobrazení, fresku, olej, cokoliv. Vyobrazení dobové. A máme jednu stránku v barvách.“

„K té zprávě jedna rytina existuje,“ řekl jsem, „vím o ní.“

„Tak vidíte. Tak by to mělo být. Barevná ilustrace na celou stránku.“

„Ta rytina není kolorovaná,“ poznamenal jsem.

„Cože? Nevadí, tak ta stránka bude černobílá. Klamat nikoho nebudeme. Dáme tam ale zlatý podtisk, jinak by to čtenář nezaznamenal, čtenář musí mít dojem, že ten pokus probíhá před jeho očima. Jasně? Vědecký přístup, realismus, vášnivě zaujetí pro věc. I věda přece může čtenáře chytit za srdce. Jen si vzpomeňte, paní Curieová se vrací večer domů a vidí, jak ve tmě něco světélkuje, panebože, co to jen bude... A zjistí, že to je uhlovodík, golconda, flogiston, nebo jak se tomu říká, a vymyslí rentgenové paprsky. Našel by se výjev dramatictější? Jako na divadle. Musí se dramatizovat. A přitom respektovat pravdu.“

„Rentgenové paprsky nějak souvisejí s kovy?“ zeptal jsem se. „Není snad rádium kov?“

„Asi je.“

„Takže co se děje s pomocí kovů se dá projít veškerým lidským věděním. Jaký máme pro tu knihu název, Belbo?“

„Chtěli jsme něco seriózního, dejme tomu Kovy a hmotná kultura.“

„Serióznost v každém případě. Ale nezapomínat na přitažlivost, mělo by z toho být na první pohled jasné, o čem jde... Už to mám. Světové dějiny kovů. Budou v tom i Číňané?“

„Jak by nebyli!“

„Pak tedy světové. Nebude to žádný reklamní trik, ale holá pravda. Nebo radši Podivuhodné dobrodružství kovů.“

V tom okamžiku paní Grazia ohlásila komtura De Gubernatise. Pan Garamond na okamžik zaváhal, rozpačitě se po mně podíval, Belbo však přikývl, jako by mu chtěl sdělit, že mi už může věřit. Garamond přikázal, aby k němu hosta uvedli, a sám mu vykročil vstříc. De Gubernatis měl dvouřadové sako, v knoflíkové dírci rozetu, v kapsičce plnicí pero, v kapse složené noviny, v podpaždí aktovku.

„Drahý komture, račte se posadit, můj vzácný přítel De Ambrosiis mi o vás všechno pověděl, vím, že jste celý život obětoval službě státu. A přitom ve vás nepřestala tepat skrytá básnická žíla, vidíte? Tak jen ukažte, ukažte mi svůj poklad, který držíte v rukou... Rád bych vám představil své dva generální ředitele.“

Posadil ho před svůj psací stůl plný rukopisů a oběma rukama, které se mu vzrušením chvěly, pohladil rukopis, který mu komtur podával. „Nic neříkejte, všechno vím. Přicházíte z Vipitena, velkého a skvělého města. Celý život jste zasvětil službě na celnici. A potají, den po dni, noc po noci, jste psal tyto stránky, zmítán démonem poezie... Poezie..., která sežehla mladost Sapfinu a sytila stáří Goethovo... Farmakum, říkali Řekové, jed i medicína... Pochopitelně si to vaše dílo budeme musit taky přečíst, vyžadují minimálně tři lektorské posudky, jeden interní a dva externí (jména lektorů vám bohužel sdělit nemohu, jsou to velice exponované osoby). Nakladatelství Manuzio nevydá nic, u čeho by si nebylo jisto hodnotou, a ta je, jak vy sám dobře víte, něco nehmatného, dá se objevit pouze šestým smyslem, najdou se i nedokonalosti; hluchá místa — i Svevo psal špatně, mohl byste mi namítnout — jenže jakou mají jeho díla myšlenku, rytmus a sílu! Já vím, nemusíte mi nic říkat, stačilo mi vidět incipit a pár dalších stránek, hned jsem cítil, nechci však soudit sám, často — příliš často — lektorské posudky bývají nemastné, neslané, kolikrát jsem si však postavil hlavu,

nesmíme přece zatratit autora, dokud jsme s ním nevešli v souzvuč, tak třeba otevřu zrovna vaši sbírku a zrak mi padne na verš „jako podzim vyhublé břehy“, jistě, nevím, jak báseň pokračuje, z toho verše však cítím inspiraci, vidím obraz, člověka chytne jeden verš a čte dál uchvácen, stržen... Cela dit, milý příteli, panebože, kdyby člověk mohl dělat, co chce! Jenže i vydávání knih je průmysl, jistě, možná ten nejušlechtilejší, ale přece jen průmysl. Umíte si vůbec představit, nač dnes přijde tiskárna a papír? Jen se koukněte, koukněte se do dnešních novin co provedla prime rate 130 ve Wall Streetu! Zdaňují mi to, co jsem neprodal. Platím i za neúspěch, taková je kalvárie génia zneuznaného šosáky. Tenhle velinový papír, na který jste naklepal svou sbírku, je velice jemný, dovoluji vám, abych vám pověděl, že právě to svědčí o tom, že jste opravdu básník a žádný průměrný veršotepec, který by použil papír extra strong 131, aby nakladatele ohromil a zmátl jeho úsudek, tahle poezie však vytryskla rovnou ze srdce, jak by taky ne, slova jsou kameny a otřásají světem, zrovna tenhle velinový papír platím draho, jako bych na váhu kupoval bankovky.“ Zazvonil telefon. Později jsem se dozvěděl, že pan Garamond šlápl pod stolem na tlačítko a paní Grazia předstírala, že mu přepojuje hovor.

„Drahý mistře! Jakže? To jsem rád! Úžasná zpráva, zvony by měly vyzvánět! Vaše kniha je prostě událost. Jak by ne. Nakladatelství Manuzio je na vás pyšné, jsme dojatí, ba co říci, přímo rádi, že patříte k našim kmenovým autorům. Četl jste přece, co psaly noviny o vaší poslední epické básni, ne? Předešel jste dobu. Prodali jsme všehovšudy tři tisíce výtisků...“

De Gubernatis zbledl jak stěna: Tři tisíce výtisků. V něco takového by se neodvážil doufat.

„Nepokryli jsme náklady. Přijďte a uvidíte sám, kolik lidí mám v redakci. Abych v této době neprodělal, musím prodat nejméně deset tisíc výtisků, naštěstí někdy se jich prodá i víc, to jsou ale spisovatelé, abych tak řekl, jiného ražení, Balzac byl velký spisovatel a prodával své knihy jak housky na krámě, Proust byl nejmíň tak velký jak Balzac, a vydával vlastním nákladem. Vy se jednou dostanete do čítanek, nikdy vás však nebudou prodávat v novinových stáncích, Joyce taky publikoval vlastním nákladem jako Proust. Knihy, jako je ta vaše, si mohu dovolit jednou za dva tři roky. Počkáme tři roky...“ Následovala dlouhá odmlka. Na Garamondově tváři se objevily bolestné rozpaky.

„Cože? Vlastním nákladem! Ne, ne, nejde vůbec o peníze, s těmi se to nakonec vždycky dá nějak udělat... Jde spíš o to, že Manuzio nemá ve zvyku... Jistě, sám to říkáte, i Joyce a Proust... Jistě chápu...“

Další odmlka. „Dobře, promluvme si o tom. Já jsem k vám byl upřímný, vy máte úspěch, provedeme tedy to, čemu Američané říkají joint venture 132. Zaskočte zítra, spočítáme to... Uctivé pozdravení, máte veškerý můj obdiv.“

Garamond se zatvářil, jako by se právě probral ze sna, přejel si rukou přes oči, pak jako by si najednou uvědomil, že tu není sám... „Promiňte. Byl to jeden opravdový, možná veliký spisovatel. A přesto, vlastně právě proto... Někdy se člověk za tohle řemeslo musí prostě stydět. Kdyby to nebylo poslání... Vraťme se však k vám. Co bylo třeba, to jsme si řekli. Napišu vám řekněme za měsíc. Verše tu nechte, budou v dobrých rukou.“

Komtur De Gubernatis byl z toho, že konečně vkročil tam, kde se kuje sláva, tak vedle, že se ani nerozloučil.

)39(

Rytíř Planiglobů, Velmož Zvířetníku, Vznešený Hermetický Filozof, Nejvyšší Komtur Hvězd, Vznešený Pontifex Isidy, Velmož Svatého Vršku, Filozof samothrácký, Titán kavkazský, Chlapec Zlaté lry, Rytíř Pravého Fénixe, Rytíř Sfingy, Vznešený Mudrc Labyrintu, Velmož bráhmanský, Mystický Strážce Svatyně, Stavitel Tajemné Věže, Vznešený Velmož svatého Závěsu, Vykladač Hieroglyfu, Orfický Doktor, Strážce Tří Ohňů, Strážce nesdělitelného Jména, Vznešený Oidipus Velkých Tajemství, Doktor Posvátného Ohně, Rytíř jasného Trojúhelníku.

(Hodnosti Starobylého a původního obřadu z Memphis a z Misraim)

Manuzio bylo zkrátka nakladatelství AVN.

AVN, v žargónu to bylo označení pro Manuzio, bylo — proč ale minulý čas, když ještě jsou, v nakladatelství jde všechno dál svou cestou, jako by se nic nestalo, to jen já jsem se zahleděl do strašlivě vzdálené minulosti, poznamenalo mě to, co jsem si prožil v sobotu večer, čas se přetrhl a nejde už navázat, v technickém muzeu v Saint-Martin des-Champs byl narušen odvěky řád... Nebo je to snad tím, že jsem za ten jediný večer zestárl o celá desetiletí, a třeba je v tom jen obava, že Tamti mě dostihnou, a ta mě má k tomu, abych se tu snažil honem honem sepsat kroniku hroučícího se impéria a v lázni s přefíznutými žilami pak čekat, až utonu ve vlastní krvi...

AVN je zkratka pro autora vlastním nákladem a Manuzio patří právě k těm podnikům, jimž se v anglosaských zemích říká „vanity press“. Vysoká fakturace, skoro žádné výdaje s řízením. Garamond, paní Grazia, účetní s titulem administrativní ředitel vzadu v kamrlíku, pak už jenom jednoruký špeditér Luciano ve velkém skladu dole ve sklepě. „Nikdy jsem nepochopil, jak Luciano může balit knížky jednou rukou,“ řekl mi Belbo, „asi si pomáhá zuby. Vlastně toho ani moc nebalí: špeditéři v jiných nakladatelstvích rozesílají knihy knihkupcům, Luciano je posílá jen těm, kteří je napsali, Manuzio se nestará o čtenáře... Důležité je, říká pan Garamond, aby nás nezahlavili autoři, bez čtenářů se obejdeme.“

Belbo se panu Garamondovi velice obdivoval, nacházel v něm sílu, která jemu samému byla odepřena.

Systém uplatňovaný v Manuziu byl hrozně jednoduchý. Pár inzerátů v místním tisku, v odborných a krajových literárních časopisech, hlavně těch, co přece jen nějakou dobu vydrží při životě. Inzeráty střední velikosti, s fotkou autora a několika obsažnými řádky, jako „osobitý hlas naší poezie“ nebo „nové prozaické dílo autora Floriana a jejích sester“.

„To jsou návnady,“ vysvětlil mi Belbo, „a AVN se na ně houfně chytají, jako metafora to sice není nic moc, to je však právě typické pro styl autorů Manuzia a my redaktoři jsme to od nich převzali, raději prominout.“

„A co se děje potom?“

„Ukážu vám to třeba na De Gubernatisovi. Asi tak za měsíc se našeho duchodce zmocní správná netrpělivost a zavalí

ho úzkosti, co se s jeho básněmi děje, jako z udělení ho pan Garamond telefonicky pozve na večeři s několika dalšími spisovateli. Sejdou se v exkluzivní arabské restauraci, zvenku jen zvonek, otevře se okénko a oznámí se jméno. Přepychové prostředí, intimní osvětlení, exotická hudba. Garamond podá ruku vrchnímu, tyká si s číšníky a vrátí láhve s vínem, ročník se mu prý nějak nezdá nebo namítne, promiň, můj milý, ale tohle přece není kuskus, jak jej dělají v Marákeši. De Gubernatise představí komisaři, na jméno nezáleží, který má pod sebou letištní kontroly v celé zemi, hlavně je však vynálezce a apoštol kosmoranta, což je jazyk světového míru, kterým se zrovna zabývají v UNESCO. Pak nějaký pan profesor, na jméno znova nezáleží, robustní vypravěč, nositel ceny Petruzzellis Gattina za rok 1980, významný však i jako lékař. Kolik let jste učil, pane profesore? To byla jiná doba, studium byla tenkrát vážná věc. A tady máme naši vyntkající básničku Olindu Mezzofanti Sassabettiovou, její Osudové tepy jste jistě četl.“

Belbo se mi svěřil s tím, že dlouho mu nebylo jasné, proč AVN ženského rodu používají snad bez výjimky zdvojeného příjmení, jako třeba Lauretta Solimeni Cavalcantiová, Dora Ardeni Fiammová, Carolina Pastorelli Cefalu, když to spisovatelky slavné, až na Ivy Compton-Burnettovou, vůbec nedělají, a některé, jako Colette, se bez příjmení dokonce obejdou, a proč se jedna z těch AVN jmenuje dokonce Olinda Mezzofanti Sassabettiová? Proč opravdovému spisovateli jde prostě o to, co napíše, o literaturu, a vůbec mu nesejde na tom, že ho lidé znají třeba jen pod pseudonymem, jako třeba Nerval, zatímco každého AVN bez výjimky musí znát nejen sousedi, ale celé okolí současného i všech předchozích bydlíšť. Je-li to muž, vystačí si se svým pravým jménem, ženy však ne, asi proto, že někdo je zná jako slečny a jiný zas jako provdané paní, a ta dvě příjmení asi mají zabránit omylu.

Zkrátka večer vskutku bohatý duchovními hodnotami. De Gubernatis se bude cítit, jako by si lokl koktajlu s LSD. U stolu si vyslechne všelijaké drby a mezi jiným i anekdotu o velkém básníkovi, o kterém každý ví, že je impotentní a že ani jako básník za moc nestojí, žádné vulgárnosti, a zrak se mu zamží dojetím při pohledu na nové vydání Encyklopedie slavných Italů, se kterou se pan Garamond nečekaně vytasí, aby v ní něco ukázal panu komisaři (tak vidíte, můj milý, vystoupil jste na panteon, to nic, žádala si to spravedlnost). Tu encyklopedii mi pak Belbo ukázal. „Není to ještě ani hodina, co jsem vám udělal kázání: nikdo z nás však není bez viny. Encyklopedii děláme ve dvou, já a Diotallevi. Ale ne že bychom si tím přivydělávali, čestné slovo. Na světě by se těžko našlo něco tak zábavného, a rok co rok je třeba připravit nové doplněné vydání. Vyrábí se následujícím způsobem: jedno heslo se věnuje někomu slavnému a hned vedle se vrazí nějaký AVN, jediný problém je dodržet abecední pořádek, a přitom neplýtvat místem pro spisovatele slavné. Předvedu vám to na písmenu L.“

LAMPEDUSA, Giuseppe Tomasi, di (1889-1959). Sicilský spisovatel. Dlouhou dobu nebyl veřejnosti znám, slavným se stal po smrti díky románu *Gepard*.

LAMPUSTRI, Adeodato (1919-). Spisovatel, pedagog, voják (bronzová medaile za účast v bojích ve východní Africe), myslitel, vypravěč a básník. Jedna z nejvýznamnějších postav italského písemnictví dvacátého století. Lampustri prokázal své umělecké kvality v roce 1959 prvním svazkem rozsáhlé trilogie *Bratři Karmassovi*, obrazem rodiny lukánských rybářů, vyznačující se syrovým realismem, založeným však na hluboké básnické vnímavosti; vyznamenán v roce 1960 cenou Petruzzellis Gattina. Následovaly romány *S vysvědčením bezúhonnosti* a *Panter s očima bez řas*, svědectví epické šíře, jiskřivé plastické obrazotvornosti a básnivosti tohoto vynikajícího umělce. Lampustri, přičinlivý ministerský úředník, příkladný otec i manžel, vynikající řečník, je všeobecně vážená a ctěná osoba.

„Jde o to,“ vysvětlil mi Belbo, „aby Gubernatis zatoužil dostat se do té encyklopedie taky. Vždycky přece tvrdil, že slávu vyrábějí úslužníci, a ti slavní že si ji nezaslouží. Především mu však dojde, že se stává členem spisovatelské rodiny, kam patří ředitelé státních institucí, zaměstnanci bank, aristokraté a soudci. Rozšíří si okruh známostí, teď už bude vědět, na koho se obrátit, kdyby něco potřeboval. Pan Garamond prostě De Gubernatise vyvede z provinční malosti a uvede do vyšší společnosti. Než večeře skončí, Garamond mu pošeptá do ucha, aby se u něho druhý den dopoledne zastavil.“

„A De Gubernatis se zastaví.“

„Na to byste mohl vzít jed. Stráví bezesnou noc, bude se mu zdát, že je slavný jako Adeodato Lampustri.“

„A co pak u Garamonda?“

„Garamond mu druhý den dopoledne řekne: „Včera večer jsem o tom před ostatními nechtěl mluvit, aby je to nemrzelo, vaše věc je v naprostém pořádku, nejde ani tak o lektorské posudky, ty byly nadšené, ba co dím, kladné, já sám jsem však nad vaší sbírkou strávil bezesnou noc. Je to velká, velká věc.“ Vráť se k psacímu stolu, položí ruku na rukopis, na kterém zanechaly stopy láskyplné ruce nejmenší čtyř lektorů (o to se vždycky předem postará paní Grazia), a rozpačitě se na AVN zadívá. „Co myslíte?“ zeptá se De Gubernatis. A Garamond mu odpoví, že o hodnotě díla nemůže být sporu, ta je jasná, nemůže však být sporu ani o tom, že předešel svou dobu a pokud jde o náklad, tak to nemůže být víc než dva, dva a půl tisíce nanejvýš. Dva tisíce by De Gubernatisovi bohatě stačily k podělení všech známých, AVN nepřemýšlí v planetárních rozměrech, lépe řečeno jeho planeta, to jsou známé tváře, spolužáci, ředitelé bank, kolegové, kteří s ním učí na střední škole, plukovníci ve výslužbě. AVN chce jen to, aby tito lidé vešli do jeho básnického světa i s těmi, kterým se tam zrovna moc nechce, jako třeba uzenář nebo policejní prefekt... Nemůže si dovolit couvnout, doma, ve městě nebo v kanceláři už všichni vědí, že odevzdal rukopis do velkého milánského nakladatelství. Mohl by si vybrat peníze, které má na knížce, požádat o půjčku, kterou by si nechal strhávat z platu, vypůjčit si v bance, prodat pár cenných papírů, které si koupil, na něco ho to prostě přijde. Stydlivě namítne, že by se podílel na výdajích. Garamond bude předstírat, že se mu to nezamlouvá Manuzio takové věci nedělá, ale co se dá dělat, dobře, přesvědčil jste mě, Joyce nebo Proust se tomu taky nevyhnuli, když to jinak nešlo, náklady dělají tolik a tolik, prozatím vytiskneme dva tisíce výtisků, do smlouvy však jako maximální náklad dáme deset tisíc. Spočítejte si to, dvě stě výtisků bude pro vás, zdarma, rozdáte si je, komu budete chtít, dvě stě je pro tisk, uděláme kolem toho poprask, jako když Golonovi vydávali Angeliku, takže do distribuce jich půjde tisíc šest set. Z těch vám pochopitelně nepůjdou žádná procenta, bude-li se

však knížka prodávat, uděláme další vydání a v tom případě byste měl dvanáct procent z prodejní ceny.“ Prohlédl jsem si pak formulář smlouvy, kterou si De Gubernatis sežehnut žárem poezie ani nepřečte a bez reptání podepíše, účetní si před ním bude dokonce stěžovat, že pan Garamond se při kalkulaci nákladů držel nějak nízko. Bylo to deset stránek smluvních článků vytištěných garmondem číslo 8, překlady v zahraničí, malá práva, divadelní adaptace, zpracování pro rozhlas a pro film, vydání v Braillově písmu, postoupení zkrácené verze Reader's Digest, záruky při případném procesu pro nactiutrhání, souhlas se změnami v textu požadovanými redakcí, kompetence milánského soudního dvora v případě neshod... K článkům budícím pochybnosti, jako třeba že náklad je nanejvýš deset tisíc, o nákladu minimálním však ani slovo, že částka, kterou nakladatelství autor uhradí, není závislá na nákladu, který byl stanoven ústní dohodou, a hlavně že po roce má nakladatel právo dát do stoupy neprodané výtisky, pokud si je nezakoupí sám autor za cenu uvedenou na obálce, k těm musí AVN dorazit vyčerpaný a se zrakem zamženým snem o slávě, smlouvu pak určitě podepíše.

Reklamní kampaň bude velkolepá. Zpráva pro tisk nejméně desítistránková, životopis plus kritický esej. V redakcích ji stejně hodí do koše, takže jakýkoliv stud by byl nemístný. Skutečný náklad: tisíc výtisků, z nich pouze tři sta padesát svázaných, zbytek v arších. Dvě stě jich přijde autorovi, s padesáti se počítá pro bezvýznamná a přidružená knihkupectví, padesát je určeno provinčním časopisům, třicet dostanou deníky, kdyby jim náhodou vybyla řádka v rubrice Zasláné knihy. Výtisk pak dají do nějaké nemocnice nebo do vězení — teď aspoň víte, proč se tak málo lidí uzdraví a polepší.

V létě De Gubernatis dostane cenu Petruzzellis Gattina, což je výlučně Garamondův podnik. Přijde ho to na náklady se stravou a s bydlením pro porotu na dva dny, na výrobu Niké Samotrácké vyvedené v rumělce a na blahopřejné telegramy od jiných autorů, které musí pochopitelně poslat nakladatelství Manuzio.

Za půldruhého roku nastane okamžik pravdy. Garamond mu napíše: Vzácný příteli, já jsem vám to říkal, předstihl jste svou dobu o padesát let. Sam jste viděl, že recenzí bylo jak hub po dešti, a že byly příznivé, cenu jste dostal, ça va sans dire! 133. Výtisků se však prodalo hrozně málo, čtenáři nejsou na takové knihy připraveni. Jsme nuceni ve smyslu našeho smluvního ujednání (příloha) vyklidit skladiště. Zbylé výtisky buď odkoupíte za poloviční cenu, podle práva, které vám zaručuje smlouva, nebo půjdou do stoupy.

De Gubernatis začne šilet a hořekovat, rodina ho bude utěšovat, lidi tě nechápou, to víš, kdybys k nim patřil, kdybys podmazával, tak už bys dávno měl recenzi v Corriere della Sera, je to mafie, hlavně se nedat. Ze všech výtisků, které dostal zdarma, mu jich zbylo všeho všudy pět, důležitých osob, které je třeba podarovat, je však pořád ještě dost, nemůžeš přece dovolit, aby tvé dílo šlo do stoupy a byl z něho toaletní papír, uvidíme, co se mi podaří dát dohromady, člověk žije jen jednou, koupím jich ještě pět set, a pokud jde o zbytek, sic transit gloria mundi! 134.

Nakladatelství Manuzio zůstalo 650 výtisků v arších, pan Garamond jich nechá 650 složit a svázat a zašle je na dobírku autorovi. Což znamená, že autor bohatě uhradil náklady na výrobu dvou tisíc výtisků, nakladatelství jich vytisklo tisíc a nechalo svázat jen osm set padesát, z nichž pět set jim zaplatil vlastně dvakrát. Padesát takových autorů za rok zaručí nakladatelství Manuzio docela slušný zisk.

A Garamond si nemusí nic vyčítat, vždyť rozdílí radost.

40(

Zbabělci před smrtí mnohokrát zemřou.

(Shakespeare, Julius Caesar, II, 2)

Od začátku jsem cítil podivný rozpor mezi oddaností, s jakou se Belbo věnoval váženým autorům nakladatelství Garamond, aby z nich vypáčil knihy, na které by mohl být pyšný, a pirátstvím, jakým byly podvody páchané na nešťastnících z Manuzia, nechápal jsem, jak dokonce může do ulice Gualdi posílat autory, kteří se mu nehodili pro Garamond, jako třeba plukovníka Ardentioho.

Často jsem se při své spolupráci s ním v duchu ptal, proč to vlastně dělá. Neřekl bych, že kvůli penězům. Ve svém řemesle se vyznal natolik, že by si určitě mohl najít líp placenou práci někde jinde.

Dlouho jsem si říkal, že asi proto, aby z ideální pozorovatelný mohl studovat lidskou pošetilost. Všechno, čemu on sám říkal lidská hloupost, nepostižitelný paralogismus, úskočné delirium vydávající se za pádnou argumentaci, ho okouzlovalo a neustále to taky připomínal. Byla to však jenom maska. Spíš to jako hra bavilo asi Diotalleviho, který třeba doufal, že v některé z knih Manuzia se objeví neznámá kombinace tóry. A pro zábavu, ze zvědavosti a taky abych si utáhl z lidí, jsem se do toho zapojil i já, hlavně když se Garamond pustil do projektu Hermes.

Pro Belba to bylo něco docela jiného. Ujasnilo se mi to, teprve když jsem si pouštěl jeho files.

Filename: Pomsta, strašlivá pomsta

Přijde si jen tak. I když mám v kanceláři lidi vezme mě za klopy saka a políbí. Když Anna líbá, na špičkách stojí, říká písnička. Líbá mě jako by hrála forbes.

Moc dobře ví, že mě to přivádí do rozpaků. Předvádí mě jiným.

Nikdy nelže.

— Miluju tě.

— Uvidíme se v neděli?

— Neuvidíme, na víkend už mám jednoho kamaráda...

— Snad kamarádku.

— Kdepak, kamaráda, znáš ho taky byl se mnou v bistru minulý týden. Slíbila jsem mu to, přece bys nechtěl, abych to

odvolala?

— Nic neodvolávej, ale nechod' mi sem a nedělej mi tu... Buď tak hodná, čekám autora.

— Je to génius, kterému je třeba pomoci na nohy?

— Bídák, se kterým je třeba zamést.

Bídák, se kterým je třeba zamést.

Přišel jsem pro tebe k Pilademu. Nebylas tam. Dlouho jsem tam na tebe čekal, pak jsem vypadl aby mezitím nezavřeli galérii. Tam mi někdo řekl, že jste odešli do nějaké restaurace. Předstíral jsem, že si prohlížím obrazy — po Hölderlinovi je pry umění stejně mrtvé. Trvalo mi to dvacet minut, než jsem restauraci našel, majitelé galérii si vždycky vybírají ty, co budou slavné až za měsíc.

Bylas tam, kolem obvyklé tváře, vedle tebe muž s jizvou. Ani na vteřinku jsi nebyla v rozpacích. Podívala ses po mně spiklenecky a vyzývavě — jak jsi to dokázala najednou? Jako bys říkala: no a co má být? Vetřelec s jizvou si mě změřil, jako bych byl vetřelec. Ostatní věděli, oč jde a čekali, co bude. Měl jsem asi pod nějakou záminkou vyvolat hádku.

Vyšel bych z toho slušně, i kdyby on ztloukl mě, a ne já jeho. Všem bylo jasné, že tam s ním byla proto, abys mě provokovala. Středem pozornosti jsem byl v každém případě.

Když už koukají, tak ať mají nač, vybral jsem si žánr duchaplné komedie a roztomile se vmísil do hovoru, těšil jsem se, že si někdo všimne, jak se ovládám, a bude se mi obdivovat.

Jenže nakonec to zůstalo na mně.

Člověk je zbabělec, jestliže si jako zbabělec připadá. Maskovaný mstitel. Jako Clark Kent pečuji o mladé nepochopené talenty a jako superman trestám talenty staré a právem nepochopené. Pomáhám při vykořisťování těch, co neměli odvahu omezit se na roli diváka jako já.

Je to vůbec možné? Strávit život trestáním někoho, kdo se v životě nedozví, že ho někdo trestal? Chtěl ses stát Homérem? Tu máš, pobudo, a věř si tomu.

Nenávidím každého, kdo se mi snaží prodat iluzi vášně.

41(

Připomeneme-li si, že Daath je umístěn tam, kde Propast přetíná Střední sloup, a že na Středním sloupu se nachází Stezka šípů... a že i zde je Kundalini, pak vidíme, že v Daathu tkví jak tajemství generace, tak regenerace, klíč ke skutečnosti, že všechny věci vytvářejí dvojice protikladů, které se spojují ve Věc třetí a tak se vlastně projevují.

(Dion Fortune The mystical Quabalah 135, London, Fraternity of the Inner Light, 1957, 7.19)

Mým úkolem pochopitelně nebylo zabývat se nakladatelstvím Manuzio, ale Podivuhodným dobrodružstvím kovů. Začal jsem v milánských knihovnách. Vyšel jsem z příruček, pořídil si bibliografickou kartotéku a konečně se dostal k původním, nenovým i opravdu starým knihám, kde se daly najít slušné ilustrace. Doložit kapitulu o cestách do vesmíru fotkou poslední americké sondy, to dokáže každý. Pan Garamond mě poučil, že to chce přinejmenším anděla od Dorého. Zajímavých reprodukcí jsem nashromáždil spoustu, nakonec se však ukázalo, že to stejně nestačí. Aby člověk vybral jednu dobrou ilustraci, musí jich nejméně deset odložit, jinak se slušná kniha udělat nedá. Byl jsem vyslán na čtyři dny do Paříže. Na to, abych tam obešel všechny archívy, to byla krátká doba. Odjel jsem tam s Liou, ve čtvrtek jsme dorazili a vlak, do kterého jsme si koupili místenky, odjížděl v pondělí večer. Dopustil jsem se jedné chyby, Conservatoire, technické muzeum, jsem si nechal na pondělí a v pondělí ráno jsem zjistil, že je zavírací den. Nedalo se nic dělat, vrátil jsem se s prázdnou. Belba to mrzelo, spoustu zajímavého materiálu jsem však získal stejně, odnesli jsme jej k panu Garamondovi, aby se na něj podíval. Probíral se reprodukcemi, které jsem nashromáždil, hodně jich bylo barevných. Pak se podíval na fakturu a sykl: „Ale, ale! To přece není žádná práce, ale poslání, jde nám o kulturu, ça va sans dire, nejsme však Červený kříž, ba co dím, nejsme ani Unicef. Musilo se to opravdu šmahem všechno hned kupovat? Tady třeba vidím nějakého pána ve spodkách s kníry, vypadá jako d'Artagnan, kolem něho samá abrakadabra a jacísi kozorohové, co to má být, Mandrake?“

„Počátky medicíny. Vliv zvířetníku na různé části těla a k tomu příslušné léčivé byliny. A minerály, včetně kovů. Doktrína kosmických znamení. Hranice mezi magií a vědou byly v těch dobách ještě velice pohyblivé.“

„Zajímavé, což o to. A co tady ten nápis na frontispisu? Phylosophia Moysaica. Nebudeme se snad vracet až k Mojžíšovi?“

„V tomto případě se jedná o disputaci nad unguentum armarium 136 neboli weapon salve. Slavní lékaři diskutovali půl století o tom, zdali určitá mast, již se potře zbraň, která někoho zranila, může zraněného pak zas vyléčit.“

„To jsou mi věci. A to má být věda?“

„Ne v tom smyslu, jak ji dnes chápeme my. Nedlouho předtím se však na scéně objevil magnet a všichni se díky němu domnívali, že se vůbec dá působit na dálku... Mýlili se, to je jasné, jenže Volta a Marconi se pak nemýlili. Elektřina a rádio nejsou snad působení na dálku?“

„To se na to podívejme. Opravdu se vyznáte, Casaubone. Věda a magie jdou ruku v ruce, co? Obrovská myšlenka. Tak se do toho pustíme, vyndejte radši ta nechutná dynamy a místo nich tam dejte pár Mandraků, vyvolávání démonů nebo něco na ten způsob, podtisk ale musí být zlatý.“

„S tím bych to nepřeháněl. Má to být přece Podivuhodné dobrodružství kovů a ne něčeho jiného. Když bizarnosti, tak aby ale seděly.“

„Podivuhodné dobrodružství kovů musí být především dějinami omylů v této oblasti. Jen si tam klidně nastrojte bizarnosti, v podtitulku se pak uvede, že to byly omyly, ale jednou to tam bude a čtenář je vždycky rád, když se dozví,

že i velikáni se dopouštěli chyb jako každý druhý.“

Vyprávěl jsem jim, co jsem viděl na nábřeží u Seiny, kousek od Quai Sant-Michel. Tamější knihkupectví demonstruje svou schizofrenii dvěma výklady: v jednom jsou knihy o počítařích a budoucnosti elektroniky, v druhém výlučně okultní vědy. To se pak opakuje uvnitř: osobní počítače Apple a kabala.

„K nevíře,“ řekl Belbo.

„Naprostá samozřejmost,“ odporoval mu Diotallevi. „Zrovna ty, Jacopo, by ses tomu přece vůbec neměl divit. Stroje a přístroje se vrací k tajemství stvoření, a to jsou právě písmena a čísla.“

Garamond mlčel. Sepjal ruce, jako by se modlil, obrátil oči k nebi. Pak zatleskal: „Všechno, co jste tu dnes povídali, mě jen utvrzuje v myšlence, kterou už pár dnů... Všechno však má svůj čas, musím to ještě uvážit. Jen pokračujte.

Výborně, Casaubone, provedeme něco s vaší smlouvou, jste opravdu cenný spolupracovník. Jen tam dejte hodně kabaly a počítačů. Počítače se přece dělají z křemičitanu. Nebo ne?“

„Křemičitan ale není tak docela kov, jen metaloid.“

„Takovými podružnostmi se snad nemusíme zatěžovat. Copak je to rosa rosarum? Počítače. A kabala.“

„Která není kov,“ nedal jsem se.

Doprovodil nás ke dveřím. Na prahu mi řekl: „Casaubone, vydávat knihy, to není věda, ale umění. Nedělejme revolucionáře, teď už na to není ta správná doba. Dejte tam kabalu. Málem bych zapomněl, co se týče vašich cestovních výdajů, dovolil jsem si škrtnout lehátko ve vlaku. Věřte mi, není to skrblení. Rešeršim prospívá, abych tak řekl, spartánský duch. Peníze odhánějí víru.“

Za pár dnů si nás zavolal znovu. Belbovi řekl, že bude mít u sebe někoho, s kým by nás rád seznámil.

Šli jsme k němu. Bavil se s vypaseným pánem, který v obličejí vypadal jak tapír, světlé fousky pod velikánským, zvířecím nosem a žádná brada. Měl jsem dojem, že ho odněkud znám, a pak jsem si vzpomněl. Byl to profesor Bramanti, rozenkruciánský referent nebo něco na ten způsob, který přednášel v Riu.

„Profesor Bramanti,“ oznámil nám Garamond, „tvrdí, že pro obezřetné a vůči současnému kulturnímu klimatu citlivé nakladatelství nastal okamžik, kdy by mělo zříditi edici okultních věd.“

„Myslíte... nakladatelství Manuzio,“ napověděl mu Belbo.

„Jak jinak,“ prohnal se usmál pan Garamond. „Profesor Bramanti, kterého mi navíc doporučil můj vzácný přítel doktor De Amicis, autor nádherných Kronik zvířetníku, které jsme letos vydali, má právě dojem, že těch několik edic, které tu dnes jsou, je v rukou nepříliš seriózních a důvěryhodných nakladatelů, všeobecně známých coby osoby povrchní, nepoctivé a nekorektní, ba co dím, nedůsledné, které nedokáží čtenářům zpřístupnit veškerou hloubku a bohatství okultních myšlenek...“

„Všechny utopie moderního světa zkrachovaly, čas došel k tomu, aby byla konečně zhodnocena kultura nečasovosti,“ ozval se Bramanti.

„Pravda pravdoucí, profesore. Musíte nám však prominout, nechtěl bych říct rovnou neznalost, určitě však ne zcela jasnou představu o tom, co máte vlastně na mysli, mluvíte-li o okultních vědách. Spiritismus, astrologii, černokněžnictví?“

Bramanti se nevesele usmál: „Nic takového! To všechno jsou jen tlachy určené prostoduchým osobám. Věda je prostě věda, i když je okultní. Jistě, případně i astrologie, ne však proto, aby se písarka dozvěděla, potká-li v neděli mladíka, který si dobude jejího srdce. Když už, tak seriózní úvaha o dekanech.“

„Chápu. Tedy věda. To sice spadá do naší ediční linie, mohl byste však být přece jen trochu obšírnější?“

Bramanti se pohodlně uvelebil v křesle a rozhlédl se kolem sebe, jako by odněkud chtěl načerpat astrální inspiraci.

„Jistě, mohu uvést některé příklady. Řekl bych, že ideálním čtenářem zamýšlené edice by měl být rozenkruciánský adept, to znamená expert in magiam, in necromantiam, in astrologiam, in geomantiam, in pyromantiam, in hydromantiam, in chaomantiam, in medicinam adeptam, mohu-li citovat z knihy Azoth, kterou Stauroforovi, jak tvrdí Raptus philosophorum¹³⁷, předala jakási tajemná dívka. Adept by však měl znát i jiné obory, fyziognosii, která zahrnuje okultní fyziku, statiku, dynamiku a kinematiku, astrologii a esoterickou biologii, studium přírodních duchů, hermetickou zoologii a biologickou astrologii. Nezapomeňte na kosmognosii, která se zabývá astrologií z hlediska astronomického, kosmologického, fyziologického a ontologického, nebo na antropognosii, která se věnuje homologické anatomii, vědy věštecké, fluidickou fyziologii, psychurgii, sociální astrologii a historický hermetismus. Zbývá ještě kvalitativní matematika, jistě ji znáte pod názvem aritmologie... Předběžné znalosti však zahrnují i kosmografii všeho neviditelného, magnetismus, aury, sny, fluida, psychometrii a jasnovidectví obecně vzato studium dalších pěti hyperfyzických smyslů jako takových — nemluvte o horoskopické astrologii, tady však pozor, není-li prováděna obezřetně, může vést k degeneraci tajného vědění, dále pak fyziognomiku, čtení myšlenek, věštění (taroky, výklady snů s pomocí písmen) s jeho vyššími stupni, což je prorokování a extáze. Vyžadují se i základy fluidního ovládání alchymie, spagyriky, telepatie, exorcismu, ceremoniální a evokační magie a základy teurgie. Co se pak týče skutečného okultismu, radil bych zabývat se původní kabalou, bráhmánstvím, gymnosofií, hieroglyfy z Memfidy...“

„Templářskou fenomenologií,“ napověděl mu Belbo.

Bramanti se rozzářil: „Určitě. Málem bych zapomněl, předtím taky trochu osvětlit černokněžnictví a čarodějnictví barevných ras, onomantii, prorocké běsy, dobrovolné taumaturgie, sugesci, jógu, hypnotismus, somnabulismus, merkuriální chemii... Wronski při sklonech k mystice radil mít na paměti techniku posedlých žen z Loudunu, pěstitele křečí od svatého Medarda, mystické nápoje, egyptské víno, elixír života a otruškový nápoj. Co se principu zla týče, byla by to asi choutostivější část edice, tady by bylo třeba seznámit se s mystérii Belzebubovými usilujícími o dokonalé sebezničení, se Satanem jako sesazeným knížetem, a mystérii Eurimonia a Motocha, s inkuby a sukuby. V rámci principu pozitivního jsou tu nebeská mystéria svatého Michala, Gabriela a Rafaela a mystéria agatodémonů, taky ovšem mystéria Isídina, Mithrova a Morfeova, mystéria samothrácká a eleusinská a přirozená mystéria pohlaví

ženského, Cerery, Chteidy, Patery, Kybely, Išary.“

Pan Garamond se vyklonil vsedě kupředu a vtíravě se usmál: „Doufám, že nevynecháte gnostiky...“

„Jak bych mohl, i když na tohle téma je v oběhu spousta smetí, které se nedá brát vážně. Každý zdravý okultismus je totiž v podstatě gnose.“

„To já tvrdím taky,“ dodal pan Garamond.

„A to nebude asi ještě všechno,“ ozval se Belbo neurčitě tázavým tónem.

Bramanti nadmul tváře a z tapíra se proměnil v křečka. „Pro začátek by to možná stačilo... Ne ovšem osobám zasvěceným. Aby došlo k mesmerizaci tisíců čtenářů, kteří čekají na jasné slovo, vystačilo by se snad s takovými padesáti svazky... Investice by obnášely pouhých pár set milionů lir — přišel jsem právě za vámi, pane Garamonde, protože vím, že jste nakloněn velkorysým podnikům — k tomu připočtete skromnou odměnu pro mě jako editora...“ Bramanti hlavně díky svým posledním větám ztratil pro pana Garamonda veškerou přitažlivost. Taky ho velice rychle s pomocí velkých slibů propustil — lektorský sbor jeho návrh bedlivě zváží.

42(

Vězte však, že jsme zajedno, i když tvrdíme každý něco jiného.

(Turba Philosophorum138)

Po Bramantiho odchodu Belbo poznamenal, že by se měl odšpuntovat. Pan Garamond ten výraz neznal a Belbo se bez úspěchu pokusil o několik opisných vyjádření jeho smyslu.

„Tak či onak,“ řekl Garamond, „nic si nenamlouvejme. Stačilo pět slov a bylo mi jasné, že ten pán není náš člověk. On určitě ne. Ale ti, o nichž se tu zmínil, autoři i čtenáři, to naši lidé jsou. Bramanti nakonec jen utvrdil nápad, kterým se už několik dnů obírám. Tady je, pánové.“ A okázale vytáhl ze zásuvky tři knihy.

„Tyhle tři knihy vyšly během krátké doby za sebou a měly velký úspěch. První je v angličtině a nečetl jsem ji, napsal ji však nějaký slavný kritik. Všimněte si, že v podtitulku je označena za gnostický román. A teď se rače podívat na tuhle, zdánlivě detektivka, bestseller. A o čem je? O gnostické svatyni u Turína. Jistě víte, kdo jsou gnostikové...“ Zadržel nás pohybem ruky: „Na tom nesejde, htavně že to nejsou nějakí démoni... Já vím, já vím, asi předbívám, nechtěl bych ale říkat to, co byste řekli vy, spíš bych to viděl jako ten Bramanti. Jsem tu teď jako nakladatel, a ne jako profesor srovnávací gnoseologie. Ptáte se, co jasnozřivého, slibného a následováníhodného jsem našel v tom, co nám tu říkal Bramanti? Mimořádnou schopnost naházet všechno do jednoho pytle, gnostiky vůbec nejmenoval, a přitom je klidně mohl vrazit někam mezi geomantii, gerovital a rtuťový radames. Proč vám o tom povídám? Protože v této další knize jedna slavná novinářka píše o neuvěřitelných věcech, které se odehrávají v Turíně, opakují, v Turíně, městě automobilového průmyslu: čarodějky, černé mše, vzývání dýbla, vůbec ne pro tarantuli postižené ženské z jihu, ale pro ty, kdo si to mohou zaplatit. Casaubone, od Belba vím, že jste byl v Brazílii a viděl tam satanské obřady tamějších divochů... V pořádku, co to vlastně bylo, to mi povíte potom, o to tu nejde. Brazílie je totiž tady, pánové. Není to tak dávno, co jsem byl v knihkupectví, jak se jen jmenuje, určitě víte, o které jde, před šesti sedmi roky tam prodávali anarchické, revoluční, tupamaristické a teroristické, ba co dím, marxistické knihy... A víte k čemu došlo? Dnes jsou tam v prodeji knížky, o jakých tady mluvil Bramanti. Pravda, doba je zmatená, v katolických knihkupectvích se dřív dostal jen katechismus, a teď tam nabízejí dokonce rehabilitovaného Luthera, chybějí už jen knížky o tom, že náboženství je podvod, zatímco v tom knihkupectví, o kterém jsem se zmínil předtím, se prodávají jak autoři, kteří na to věří, tak ti, kteří to haní, hlavně když jde o téma, jak bych to řekl...“

„Hermetické,“ napověděl mu Diotallevi.

„Právě, vystihl jste to, Viděl jsem tam nejmiň deset knížek o Hermovi. Takže bych si s vámi chtěl promluvit o projektu Hermes. Vypěstujeme novou ediční větev.“

„Ale zlatou,“ dodal Belbo.

„Přesně tak,“ řekl Garamond, aniž si uvědomil, že jde o název Frazerovy knihy. „Spíš by to ale měla být zlatá žíla. Přišel jsem na to, že lidé spolknou všechno, jen když je to hermetické, jak jste říkal, jen když je to opak toho, co je učili ve škole. A navíc je to naše kulturní povinnost: nemám sice sklony k dobročinnosti, poskytnout však v těchto temných dobách někomu víru, průhled do nadpřirozena... Nakladatelství Garamond si přece vždy kladlo za cíl šíření vědy...“ Belbo zpozorněl. „Měl jsem dojem, že tu edici chystáte pro Manuzio.“

„Pro Manuzio, i pro Garamond. Poslouchejte. Prohlédl jsem si to knihkupectví, pak jsem zašel do dalšího, bylo moc seriózní, polici s okultními vědami tam však měli taky. Píší se o tom pojednání na univerzitách a ta se pak objeví v jedné polici s knihami od lidí, jako je Bramanti. Teď ale dejme htavy dohromady: Bramanti se možná s těmi autory z univerzit nikdy nesetkal, stejně je však četl, jako kdyby byl na jejich úrovni. Patří k lidem, kterým můžete říct cokoliv, a vždycky budou mít dojem, že se mluví o nich, jako v té anekdotě, kde se manželé hádají kvůli rozvodu a kočka si myslí, že jde o její žrádlo. Sám jste to přece viděl, Belbo, předhodil jste mu ty templáře a on je spolknul jak malinu, kabala, lotynka, kávová sedlina, tihle lidé jsou všežraví. Všežraví. Však ten Bramanti taky vypadá jako hlodavec. Veřejnost se dělí do dvou skupin, vidím je před sebou maširovat, a jsou jejich legie. Za prvé na ty, co sami píší, a ty Manuzio vítá s otevřenou náručí. Novou edici však musíme ohlásit tak, aby si jí všimli, tomu musí taky odpovídat název, jak bychom jen...“

„Tabula Smaragdina,“ navrhl Diotallevi.

„Cože? To ne, připadá mi to komplikované, mně osobně to třeba vůbec nic neříká, mělo by to něco připomínat...“

„Odhalená Isis,“ navrhl jsem já.

„Odhalená Isis? To zní moc dobře, výborně, Casaubone, je v tom cosi z Tutanchamona, skarabeu a pyramid. Odhalená

Isis, k tomu maličko uhrančivá obálka, hlavně ale nic nepřehnat. Pokračujme ale. Pak jsou tu ti, co knihy kupují. Dobře, přátelé, vy mi řeknete, že Manuzio se o ně nezajímá. To ale nemusí platit navěky, to přece není žádná nevyléčitelná nemoc! Tentokrát se budou knihy z Manuzia prodávat, dochází ke kvalitativnímu skoku. O texty na vědecké úrovni bude pečovat Garamond. Najdeme si pořádného lektora a mimo historické eseje a univerzitní texty tam vydáme tři čtyři knihy ročně, bude to edice pro náročné čtenáře s výrazným, ne ale zas nějak pitoreskním názvem. .“

„Hermetica,“ navrhnul Diotallevi.

„Výborně. Název klasický a důstojný. Třeba byste se mě rádi zeptali, proč má Garamond peníze utrácet, když je Manuzio může vydělat. Ta edice bude jakási vábníčka, aby k nám rozumní lidé přišli s dalšími edičními návrhy, aby nám odhalovali cesty, které dosud neznáme; přijdou-li lidé jako Bramanti, převedeme je do Manuzia. Projekt Hermes považuji za dokonalou, čistou a výnosnou operaci, která utuží ideální spojení mezi oběma nakladatelstvími. . . Takže do práce, pánové! Navštěvujte knihkupectví, pořizujte bibliografie, nechte si posílat katalogy, podívejte se, jak to dělají v cizině. . . Kdoví kolik lidí s edičními poklady přišlo a vy jste je odehnali, protože nám k ničemu nebyly. A vy, Casaubone, abych nezapomněl, trochu alchymie vrazíme i do té historie kovů. Zlato je kov, aspoň mám ten dojem. Komentáře až potom, vite přece, že jsem přístupný kritice, připomínkám, námitkám, jak je to zvykem mezi kulturními lidmi. Tímto projektem vstupujete do realizační fáze. Paní Grazie, ať jde dál ten pán, co už dvě hodiny čeká, tak se přece nesmí zacházet s autorem!“ dodal, když nám otvírá dveře, a ze všech sil se snažil, aby jeho hlas dolehl k návštěvníkovi.

43(

Lidé které potkáváme na ulici. . . se potají pouštějí do Černé magie, upisují se, nebo se o to snaží, Duchům temnot, aby ukojili své ambice, nenávisti, lásky, zkrátka aby konali Zlo.

(J. K. Huysmans, předmluva ke knize J. Boise, *Le satanisme et la magie* 139. 1895, str. VIII-IX)

Domníval jsem se, že projekt Hermes je jenom lehce načrtnutý nápad. To jsem však neznal pana Garamonda. Zatímco jsem hledal ilustrace do historie kovů, v Manuziu se všechno rozběhlo.

Za dva měsíce jsem našel v novém čísle Enotriského Parnasu dlouhý článek nazvaný „Znovuzrození okultismu“, ve kterém znalec okultismu doktor Moebius — pod tímto zbrusu novým pseudonymem si získával první zásluhy o projekt Hermes Belbo — psal o zázračném znovuzrození okultních věd v moderním světě a sděloval, že nakladatelství Manuzio se k tomuto proudu hodlá připojit novou edicí Odhalená Isis.

Pan Garamond mezitím časopisům, které se zabývaly hermetismem, astrologií, taroky a ufologií rozeslal dopisy podepsané fiktivními jmény, ve kterých žádal informace o nové edici chystané nakladatelstvím Manuzio. Když se pak redaktori časopisů na něho obraceli, vykrucoval se a tvrdil, že prvních deset připravovaných titulů zatím veřejnosti sdělit nemůže. Těmito tamtamy neustále zneklidňovaný svět okultismu začal projekt Hermes brát na vědomí.

„Staňme se květkami,“ říkal nám pan Garamond, když si nás nechal zavolat do své pracovny s glóblem, „vcelky určitě příletnou.“ Tím to však neskončilo. Ukázal nám propagační leták: všehovšudy čtyři stránky, zato ovšem na křídě. Na první byl návrh grafické úpravy edice, jakási zlatá pečeť (prý se tomu říká Šalomounův pentákl, vysvětlil nám) v rámečku z jakýchsi do sebe vpletených svastik (svastika asijská, upřesnil, je ve směru slunce na obloze, svastika nacistická zas ve směru hodinových ručiček). V horní polovině byla místo titulu věta: „Jsou věci mezi nebem a zemí. . .“ Brožurka dále obsahovala chválu výsledků, jichž Manuzio dosáhlo ve službách kultury, několik pádných hesel tvrdilo, že svět si žádá jistoty hlubší a jasnější, než může poskytnout dnešní věda: „Z Egypta, z Chaldeje, z Tibetu přinášíme zapomenutou tajnou moudrost pro duchovní obrodu Západu.“

Belbo se ho zeptal, komu je ta brožurka určena, a Garamond se usmál, Belbo by řekl, že jako prokletá duše rádži z Asátnu.

„Nechal jsem si z Francie poslat ročenku všech tajných společností, co jich je na světě, neptejte se mě, jak může existovat veřejný seznam tajných společností, vezměte prostě na vědomí, že existuje, tady ho máte, éditions Henry Veyrier, telefon, směrovací číslo. Belbo, vy se pak na to podíváte a vyškrtnete společnosti, co tam vlastně nepatří, jsou tu totiž jak vidím, taky jezuiti, Opus Dei, karbonáři a Rotary Club, a necháte tam ty, co třeba jen drápkem uvízli v okultismu, některé jsem už zaškrtnul sám.“

Listoval v ročence. „Tak třeba absolutisté (to jsou ti, co věří v metamorfózu), Aetherius Society v Kalifornii (telepatické spojení s Marsem), Astara v Lausanne (přísaha naprosté tajnosti), Atlanteans ve Velké Británii (hledání ztraceného štěstí), Builders of the Adytum v Kalifornii (alchymie, kabala, astrologie), kroužek E. B. v Perpignanu (zasvěcený Hathoře, bohyni lásky a strážkyni Hory zesnulých), kroužek Eliphase Leviho v Maule (mám dojem, že ten Levi je nějaký antropolog), Rytíři Templářského paktu v Toulouse, Druidské kolegium všech Galí, Convent Spiritualiste de Jericho, Cosmic Church of Truth z Floridy, Seminář tajných tradic z Ecône ve Švýcarech, mormoni (na ty jsem jednou narazil v nějaké detektivce, ale třeba už vyhynuli), Mithrova církev v Londýně a v Bruselu, satanova církev v Los Angeles, Unifikovaná církev Světlohošova ve Francii, rozikrucianská apoštolská církev v Bruselu, Dítka temnot neboli Zelený řád na Zlatém pobřeží (ten asi ne, bůhví v jakém jazyce korespondují), Escuela Hermetista Occidental v Montevideu, National Institute of Kabbalah v Manhattanu, Central Ohio Temple of Hermetic Science, Tetra-Gnosis v Chicagu, Starší bratři růže a kříže v Saint-Cyr-sur-Mer, Johanitské bratrstvo v Grenoblu, Ancient Bavarian Illuminati svatého Františka, The Sanctuary of the Gnosis v Sherman Oaks, Grail Foundation of America, Sociedad do Graal do Brasil, Hermetic Brotherhood of Luxor, Lectorium Rosicrucianum v Holandsku, Hnutí svatého grálu ve Štrasburku, Anupův řád v New Yorku, Temple of Black Pentacle v Manchesteru, Odinist Fellowship na Floridě, Podvazkový řád (v tom bude mít jistě prsty taky anglická královna), Řád Vrílův (neonacistické zednářstvo, bez adresy), Militia Templi z Montpellieru, Svrchovaný řád slunečního Templu v Monte Carlu, Rozenkruziánské bratrstvo v Harlemu (tak prosím, teď už i negři),

Wicca (světloonošské sdružení keltského vyznání, vzývají 72 géníů kabaly)... mám pokračovat?“

„Všechny ty spolky opravdu existují?“

„Naopak, některé tu chybějí. Do práce, pořiďte definitivní seznam a začneme rozesílat dopisy i do ciziny. Tam se to rychle roznese. A ještě jedna věc. Je třeba obejít správná knihkupectví a popovídat si nejen s knihkupci, ale i se zákazníky. A při řeči se zmínit, že se chystá nová edice.“

Diotallevi mu připomněl, že jako redaktori něco takového dělat nemohou, k tomu je třeba najít nenápadné propagandisty, načež mu Garamond přikázal, aby se o to postaral: „Pokud nás to na nic nepříjde.“

„To je mi ale požadavek,“ komentoval to Belbo, když jsme se vrátili k němu do kanceláře. Podzemní bohové nás však nakonec přece jen vzali pod svou ochranu, zrovna v tom okamžiku vešla Lorenza Pellegriniová, rozzářená jak nikdy, a Belbo se rozzářil taky. Zhlédla v jeho ruce propagační brožuru a vzala si ji od něho.

Stačilo seznámit ji s projektem sesterského nakladatelského domu a hned vzplanula: „To je ale náhoda, jeden můj velice sympatický přítel, bývalý uruguayský tupamaros pracuje v časopise, který se jmenuje Picatrix, a vodí mě na spiritistická sezení. Seznámila jsem se tam s úžasnou hektoplazmou, ještě není ani úplně materializovaná a už se po mně ptá.“

Belbo se po Lorenze podíval, jako by se jí chtěl na něco zeptat, pak od toho ale upustil. Asi už přivykl tomu, že od Lorenzy se může nadít těch nejhorších známostí, umínil si však, že se bude zabývat pouze těmi, které by mohly na jeho milostný vztah vrhnout stín (miloval ji však vůbec?). A zmínka o Picatrixu mu spíš než plukovníka postavila před oči fantóm nějakého až moc sympatického Uruguayce. Lorenza však už byla někde jinde, sdělovala nám, že zná spoustu malých knihkupectví, kde se prodávají knihy, jaké by měly vycházet v edici Odhalená Isis.

„Je to tam docela správné, abyste věděli,“ říkala nám. „Mají tam léčivé byliny, návody na výrobu homunkula, jak to udělali Faust s Helenou Trojskou, ach Jacopo, pusťme se do toho, tolik bych od tebe chtěla mít homunkula, drželi bychom si ho jako jezevčika. Vůbec nic to není, v té knize se píše, že stačí sebrat do zkmavky trochu mužského semene, to je pro tebe legrace, doufám, nečervenej se, pitomče, pak se to smíchá s hyppomenem, to je prý tekutina, kterou vyrábějí... vylučují... jak se to říká?“

„Vyměšují,“ napověděl jí Diotallevi.

„Že by? Prosím, jak chcete, kterou vyměšují březí kobyly, chápu, že to už tak snadné není, kdybych byla březí kobyla, tak bych asi nebyla moc ráda, kdyby ze mě někdo dobýval hyppomenes, hlavně kdyby to byl někdo, koho neznám, mám ale dojem, že to je i v prodeji, třeba jako indické vykuřovadlo. Pak se to všechno vloží do nějaké nádoby, čtyřicet dnů nechá louhovat pomalu se vytváří postavička, malý fetus, ze kterého se za dva měsíce vyklube roztomiloučký homunkulus, ten vyleze ven a dá se do tvých služeb — homunkulové myslím nikdy neumrou, představ si, že by ti nosil na hrob květiny, až budeš po smrti,“

„A koho tam ještě potkáváš?“ zeptal se jí Belbo.

„Fantastické lidi, někteří si povídají s anděly, jiní zas dělají zlato, objevují se tam taky čarodějové z povolání, kteří taky tak vypadají...“

„Jak ale?“

„Mají většinou orlí raťafák, obočí jak Rus a výhružná očka, vzadu vlasy až na límec, jak to kdysi nosívali malíři, a plnovous, jenomže řidký, splihlé kníry přes pusku a zuby jeden přes druhý. S těmi zuby by se usmívat neměli, ale dělají to stejně a vychází jim z toho docela milý úsměv, neřekla jsem už, jaký mají kukuč? Těm stačí kouknout a člověk přijde o klid.“

„Facies hermetica,“ komentoval její líčení Diotallevi.

„Opravdu? Tak vidíte. Požádá-li zákazník v jejich přítomnosti dejme tomu o modlitby proti zlým silám, připomenou knihkupci správný titul, který samozřejmě nemá na skladě. Když se však člověk s nimi spřátelí a zeptá se jich, je-li nějaká kniha opravdu dobrá nebo ne, chápavě se usmějí, jako by mluvili s dítětem, a odpoví, že v tomto směru je třeba mít se na pozoru, a zmíní se o přátelích, kterým ďáblové provedli hrozné věci, když se člověk vyděsí, tak ho upozorní, že často jde jenom o hysterii. U nich člověk zkrátka nikdy neví, na čem je, zdali tomu opravdu věří nebo nevěří. Knihkupci mi někdy dají tyčinky kadidla, jednou mi jeden daroval ručičku ze slonoviny proti uřknutí.“

„Takže až tam budeš,“ řekl jí Belbo, „zeptej se, pokud to bude možné, vědí-li o nové edici nakladatelství Manuzio, a ukaž jim třeba tuhle brožurku.“

Lorenza si jich odnesla asi deset. Určitě nezhálela, nikdy bych však nevěřil, že by se ta akce mohla tak rychle rozběhnout. Stačilo pár měsíců a paní Grazia už jen stěží zvládala přívál d'áblíků, jak jsme AVN s okultními zájmy začali říkat. Byly jich, jak tomu ostatně chtěla jejich přirozenost, celé legie.

)44(

Podle Svrchovaného rituálu Pentagramu vzývej síly Stolu sjednocení s Duchem činným i trpným, s Eheiem i s Aglou. Vrať se k oltáři a obrať se k duchům Enochovým s následující výzvou: Ol Sonuf Vaorsag Goho Iad Balt, Lonsh Calz Vonpho, Sobra Z-ol Ror I Ta Nazps, od Graa Ta Malprg... Ds Hol-q Qaa Nothoa Zimz, Od Commah Ta Nopbloh Zien...

(Israel Regardie, The Original Account of the Teachings, Rites and Ceremonies of the Hermetic Order of the Golden Dawn 140, Ritual for Invisibility, St. Paul, Llewellyn Publications, 1986, str. 423)

Měli jsme štěstí, první jednání, k němuž došlo, bylo velice přínosné, aspoň z hlediska našeho zasvěcení do věci. Naše trojice, já, Belbo a Diotallevi, byla kompletní, a když návštěvník vešel, málem nás trefil šlak: byla to facies hermetica v podání Lorenzy Pellegriniové, jako když ji vymaluje. A navíc byl v černém.

Obezřetně se rozhlédl po kanceláři a představil se (profesor Camestres). Na otázku, čeho je profesor, jen neurčitě mávl

rukou, jako by nás chtěl zavázat k naprostému mlčení. „Pánové prominou,“ řekl, „rád bych však věděl, je-li to pro vás záležitost ryze technická a obchodní nebo jste-li ve spojení s nějakou skupinou zasvěcených osob...“

Uklidnili jsme ho. „Nepovažujte to ode mne za přehnanou opatrnost,“ řekl, „vůbec však nestojím o to, abych vešel do styku s někým z OTO.“ Všiml si našich rozpaků a dodal: „Ordo Templi Orientis, hrstka domnělých věrných Aleistera Crowleyho... Jak vidím, pánové jsou zcela mimo... Tím líp, nebudete aspoň předpokládat. Aby pánové měli jasno, dílo, které hodlám předložit, se velice odvážně staví právě proti Crowleymu. My všichni, tedy včetně mé osoby, se stavíme za odhalení uveřejněná v Liber AM vel legis, možná víte, že je Crowleymu v roce 1904 v Káhiře nadiktovala vyšší inteligence jménem Aiwaz. Právě toho textu se drží stoupenci OTO ještě dnes. Vyšla čtyři vydání, první devět měsíců před vypuknutím války na Balkáně, druhé devět měsíců před zahájením první světové války, třetí devět měsíců před válkou čínsko-japonskou a konečně čtvrté devět měsíců před hrůzami občanské války ve Španělsku...“

Neudržel jsem se a zaklepal to na stůl. Všiml si toho a smutně se usmál: „Chápu vaše obavy. Přináším vám vlastně návrh na páté vydání, takže jistě si právem kladete otázku, co bude za devět měsíců. Nebude vůbec nic, nemusíte se ničeho obávat, protože jsem měl to štěstí, že mě nenavštívila pouze nějaká vyšší inteligence, ale sám Al, nejvyšší princip, neboli Harpokrates, dvojník či mystické dvojče Raharachty. Prosil bych jenom, taky aby se zamezilo neblahým vlivům, aby mé dílo vyšlo o zimním slunovratu.“

„To by nemělo být nemožné,“ řekl Belbo povzbudivě.

„Opravdu se mi ulevilo. V zasvěcených kruzích kniha vyvolá rozruch, jistě je vám jasné, že můj mystický zdroj je serióznější a důvěryhodnější než zdroj Crowleyho. Nechápu, jak Crowley mohl do své knihy zařadit rituály Zvířete a zcela opomenout obřad Meče. Jedině s taseným mečem můžeme pochopit, co to je Mahapralaja, neboli Kundaliniho třetí oko. A pak v té své aritmologii, založené však na čísle Zvířete, nebral v úvahu čísla 93, 118, 444, 868, 1001. Nová Čísla.“

„Co ta čísla znamenají?“ zeptal se Diotallevi, kterého to hned zaujalo.

„Ach,“ odpověděl mu profesor Camestres, „jak se tvrdilo už v první Liber legis, každé číslo je nekonečné a není mezi nimi žádný rozdíl.“

„Chápu,“ řekl Belbo. „Nemáte však dojem, že normální čtenář do toho jen tak nepronikne?“

Camestres doslova nadskočil na židli. „Ale tak je to přece taky správné! Kdyby někdo tajemství pochopil bez náležité průpravy, zřítíl by se do Propasti! Věřte mi, že hodně riskuji už jen tím, že text dávám do tisku v podobě do značné míry zastřené. Patřím ke kruhům, kde se uctívá Šelma, jenže mnohem radikálněji, než to dělal Crowley, přečtete si ostatně, co píšu o congressus cum daemone, o předpisech pro chrámové zařízení a o tělesném spojení se Šarlatovou šelmou a Zvířetem, které si Osedlala. Crowley zůstal u tělesného sloučení, soulože označované za nepřírozenou, já se snažím rituál převést přes Zlo, jak se obvykle chápe, mnohem dál, dotýkám se nepochopitelná, absolutní čistoty Goetie, nejzazšího prahu Bas-Aumgnu a Sa-Ba-Ftu...“

Belbovi nezbylo než prozkoumat Camestresovy finanční možnosti. Šel na to všelijakými oklikami, nakonec se však přece jen ukázalo, že stejně jako předtím Bramanti ani Camestres nemá vůbec v úmyslu na vydání své knihy něčím přispět. Takže bylo třeba přikročit k jeho postupné likvidaci oslazené nijak zvlášť naléhavou žádostí, aby svůj rukopis ponechal aspoň týden v nakladatelství, aby se na něj mohl někdo podívat, pak že se uvidí. Camestres si však rukopis naopak přitiskl k hrudi a oznámil, že se k němu nikde nechovali s takovou nedůvěrou, a před odchodem dokonce naznačil, že má prostředky, a ne ledajaké, jimiž nás přiměje litovat urážek, kterých jsme se na jeho osobě dopustili. Zanedlouho nám však do redakce začaly docházet desítky rukopisů, jejichž autoři byli zcela určitě AVN. Pokud by vyšly, měly se prodávat, a proto je bylo třeba přece jen probrat. Všechno se číst nedalo, mrkli jsme se na obsah, zalistovali a pak si řekli co a jak.

45(

Z toto vyplývá zcela neobvyklá otázka. Znali Egyptané elektřinu?

(Peter Kolosimo, Země bez času, Milano, Sugar, 1964, str. 111)

„Tady je rukopis o zmizelých civilizacích a tajemných zemích,“ oznamoval nám Belbo. „Na počátku existoval jen kontinent Mu někde u Austrálie a z něho pak vyrazily mohutné migrační proudy. Jeden zamířil k ostrovu Avalonu a druhý na Kavkaz a k pramenům Indu, pak jsou tu Keltové, zakladatelé civilizace egyptské, a posléze Atlantida...“

„Nic nového pod sluncem: knih o Mu můžete mít celou hromadu,“ odpovídal jsem.

„Tenhle rukopis by se ale mohl hodit. Je tu taky překrásná kapitola o řeckých migracích do Yucatánu, v Chichén Itzá je prý basreliéf s bojovníkem, který jako když z oka vypadne římskému legionáři...“

„Všechny helmy, co jich je na světě, mají chochol buď z peří, nebo z koňských žíní,“ řekl Diotallevi. „To přece není ještě žádný důkaz.“

„Pro tebe ne, pro něho ano. Všechny civilizace prý uctívají hada a z toho právě vyvozuje, že mají společný původ...“

„Hada uctívali opravdu všichni,“ ozval se Diotallevi. „Až na Vyvolený národ.“

„To je pravda, ten uctíval tele.“

„Ve chvílce slabosti. Já bych zas vrátil tenhle rukopis, i když by se jinak mohl hodit. Keltství a árijství, Kaliyuga, úpadek Západu a esesácká duchovnost. Bude to asi nějaký paranoik, nacist.“

„Kvůli tomu by ho Garamond ještě nemusil odmítnout.“

„Jistě, jenže všechno má své meze. Zrovna tu vidím něco o skřítcích, vodních žinkách, salamandrech, elfech, strašidlech a vilách... Autor nakonec přece jen neodolal a podal nám zprávu o původu árijské civilizace. Esesáci podle všeho vznikli ze Sedmi trpaslíků.“

„Ze Sedmi trpaslíků určitě ne, spíš z Nibelungů.“

„Autor tu ale právě uvádí drobné nadpřirozené bytosti ze severské mytologie. Zlé jsou snad víly, skřítki jsou hodní, jenom trochu zlomyslní.“

„Nech to stranou. Vy jste na něco přišel, Casaubone?“

„Jenom na jeden docela zajímavý spis o Kryštofu Kolumbovi. Autor dává jeho podpis do souvislosti dokonce s pyramidami. Chtěl prý znova vybudovat jeruzalémský Templ, jelikož byl vlastně templářským velmistrem v exilu. Byl to jak známo taky portugalský žid, vyznal se tudíž v kabale a s pomocí talismanů a evokací tišil mořské bouře a léčil kurděje. Na rukopisy o kabale jsem se nedíval, určitě je prošel Diotallevi.“

„Ve všech jsou špatně psaná hebrejská písmena, většinou jsou to fotokopie snářů a návodů, jak sázet do lotynky.“

„Mějte na paměti že vybíráme texty pro Odhalenou Isidu, filologii ponechme stranou. Ďáblíkům se třeba opravdu zamlouvají hebrejská písmena tak, jak jsou ve snářích. Nejsem si tak docela jist texty o zednářích. Pan Garamond mě požádal, abych nikoho nešetřil, pry se nechce zamíchat do sporů mezi různými lóžemi. Docela bych však bral tenhle rukopis o zednářské symbolice v jeskyni v Lourdech. A pak je taky moc pěkný tenhle, jak nějaký pán, podle všeho hrabě Saint-Germain, intimus Franklina a La Fayette, se nachomýtl k vymýšlení vlajky Spojených států. Moc pěkně vysvětluje význam hvězd, dělá však hrozný zmatek v pruzích.“

„Hrabě Saint-Germain,“ ozval jsem se. „S kým se člověk taky nepotká.“

„Proč, vy ho znáte?“

„Když vám řeknu, že ho znám, tak mi nebudete věřit. Nechme toho. Tady je čtyřsetstránková kláda o omylech moderní vědy: atom jako židovský podfuk, Einsteinův omyl a mystické tajemství energie, Galileova iluze a nehmotnost Měsíce a Slunce.“

„V tomto směru,“ ozval se Diotallevi, „se mi ze všeho nejvíce zamlouvá přehled fortovských věd.“

„Co to má být?“

„Název je odvozen ze jména jistého Charlese Hoy Forta, který nashromáždil obrovský počet nevysvětlitelných událostí. Děšť žab v Birminghamu, stopy bájeného živočicha v Devonu, tajemná schodiště a otisky chapadel na hřbetech hor, nepravidelnosti v precesi rovnodenností, nápisy na meteoritech, černý sníh, krvavé letní lijáky, okřídlené bytosti osm tisíc metrů nad Palermem, světlélující kola v moři, pozůstatky obrů, vodopád suchého listí ve Francii, liják živé hmoty na Sumatře a samozřejmě taky stopy na Machu Picchu a jiných horských vrcholech v Jižní Americe po přistání velkánských kosmických lodí někdy v prehistorické době. Ve vesmíru nejsme sami.“

„To by šlo,“ řekl Belbo. „Mě zas zaujalo pět set stránek věnovaných pyramidám. Věděli jsme třeba, že Cheopsova pyramida stojí na třicáté rovnoběžce, protínající největší počet území, která se vynořila z moře? Nebo že geometrické relace u Cheopsovy pyramidy jsou úplně stejné jako u Pedra Pintada v Amazonii? Že v Egyptě byli dva opeření hadi, jeden na trůnu Tutanchámonově a druhý na pyramidě v Sakkáře, což souvisí s Quetzalcoatlem?“

„Co má společného Quetzalcoatl s Amazonií, nepatří snad do panteonu mexického?“ zeptal jsem se.

„Asi jsem něco přeskočil. Na druhé straně jak ale vysvětlit, že na Velikonočních ostrovech se nacházejí megality, myslím ty známé sochy, a Keltové že je stavěli taky? Jeden z polynéských bohů se jmenuje Ya a je to zcela jasně židovský Iod a taky dávný uherský Io-v, což byl bůh velký a přívětivý. Jeden starý mexický rukopis zobrazuje zemi jako mořem obklopený čtyřúhelník, uprostřed je pyramida a na ní dole nápis Aztlan, což připomíná Atlas nebo Atlantidu.“

„A vůbec proč se pyramidy nacházejí po obou stranách Atlantského oceánu?“

„To ti hned vysvětlím: protože je mnohem lehčí dělat pyramidy než koule. Protože vítr vytváří duny ve tvaru pyramidy a ne Parthenónu.“

„Poučování je mi z duše protivné,“ odsekl mu Diotallevi. „Pokračuji. Kult boha Ra se v egyptském náboženství objevuje až s novou říší a pochází tudíž od Keltů. Jistě si pamatujete svatého Mikuláše na saních. V prehistorickém Egyptě solární lodí byly právě sáně. Jelikož v Egyptě nebyl sníh, po kterém by klouzaly, mohly se tam dostat jedině ze severu...“

Nedal jsem se: „Před vynálezem kola se ale sáně tahaly i po písku.“

„Neskákejte mi do řeči. V knize se tvrdí, že je napřed třeba analogie objevit a pak se je snažit vysvětlit. A to vysvětlení nemůže nebýt vědecké. Egypťané znali elektřinu, jinak by nemohli dokázat, co dokázali. Jeden německý inženýr, který měl na starosti kanály v Bagdádu, přišel na elektrické baterie z dob Sásánovců, dokonce ještě fungovaly. Při archeologických vykopávkách v Babylónu se našly akumulátory vyrobené před čtyřmi tisíci lety, a Archa úmluvy (ve které měly být uloženy desky se zákonem, Áronův prut a nádoba s pouštní manou) byla vlastně jakási elektrická pokladnice, schopná výboje na úrovni pěti set voltů.“

„To jsem už viděl v nějakém filmu.“

„No a co? Odkud myslíte, že čerpají nápady pánové, kteří pro ty filmy píší náměty? Archa byla z akátového dřeva, zevnitř i zvenčí obložená zlatem — na stejném principu je založen elektrický kondenzátor, vodiče od sebe odděluje izolátor. Kolem dokola měla pás, taky ze zlata. Byla na suchu, magnetické pole tam dosahovalo 500 až 600 voltů na metr výšky. Porsenna prý s pomocí elektřiny zbavil své království strašlivé šelmy zvané Volt.“

„Podle ní se taky pojmenoval Volta. Původním jménem Szmrszlyn Krasnapolskij.“

„Berte to vážně. Nemám tu jen rukopisy, ale taky hromadu dopisů, pisatelé nabízejí, že odhalí vztahy mezi Johankou z Arku, Siblylinými knihami, Lilith, talmudským démonem a velkou hermafroditní matkou, genetickým kódem a marťanským písmem, skrytou inteligencí rostlin, kosmickou renesancí a psychoanalýzou, mezi Marxem a Nietzschem z hlediska nové vědy o andělech, mezi Zlatým číslem a balvany v Mateře, Kantem a okultismem, eleusínskými mystérii a džezem, Cagliostrem a atomovou energií, homosexualitou a gnosí, Golemem a třídním bojem, a konečně je tu i návrh na osmísvazkové dílo o svatém grálu a Nejsvětějším srdci.“

„Co chce dotyčný autor dokázat? Že svatý grál je alegorií Nejsvětějšího srdce, nebo že Nejsvětější srdce je alegorií svatého grálu?“

„Chápu, v čem tkví rozdíl a jeho význam, řekl bych však, že je mu to celkem jedno. Zkrátka, teď už ale opravdu nevím, jak dál. Měli bychom zajít za panem Garamondem.“

Taky jsme za ním zašli. Řekl nám, že zásadně nemáme nic zamítat a všechny vyslechnout.

„Většina rukopisů jen opakuje, co se píše v knížkách, jaké jsou na prodej v novinových stáncích,“ řekl jsem. „Všichni autoři, vydávani i nevydávani, opisují jeden od druhého a svá tvrzení dokládají tvrzením někoho třetího a všichni bez rozdílu citují pořád dokola jednu větu z Iamblicha.“

„A co má být?“ odpověděl mi Garamond. „Chcete snad čtenářům prodávat něco, o čem by nevěděli, že to existuje?“

Knihy v edici Odhalená Isis se musejí zabývat tím, čím se zabývají všechny ostatní. Říkáte, že jedna druhou potvrzuje? To znamená, že jsou pravdivé. Nedůvěřujte originalitám.“

„V pořádku,“ řekl Belbo, „měli bychom ale přece jenom vědět, co samozřejmé je a co není. Potřebovali bychom poradce.“

„Jakého?“

„To právě nevím. Měl by být ještě potrhlejší než ti naši dáblici, přitom ale se mezi nimi cítit jako doma. A měl by nám poradit, nač máme vsadit v naší edici Hermetica. Měl by to být znalec renesančního hermetismu...“

„Správně,“ souhlasil s tím Diotallevi, „jenže když mu pak dáme lektorovat rukopis Svatý grál a Nejsvětější srdce, tak práskne dveřmi a už se neobjeví.“

„Třeba ne.“

„Já bych možná o někom věděl,“ přihlásil jsem se. „Určitě se v těch věcech vyzná, bere je dost vážně a přitom s nadhledem, možná i s ironií. Seznámil jsem se s ním v Brazílii, teď by však měl být v Miláně. Někde bych na něho měl mít telefon.“

„Zavolejte mu,“ svolil Garamond. „Opatrně, záleží taky na tom, co bude požadovat. Snažte se ho taky využít pro Podivuhodné dějiny kovů.“

Z telefonu jsem měl dojem, že Aglie je rád, že mě zase slyší. Poptal se po roztomilé Ampaře, když jsem mu stydlivě naznačil, že tu záležitost už máme za sebou, omluvil se a pronesl pár vět o tom, že mladík svěží jako já se může bez obav pustit do dalších kapitol svého života. Zmínil jsem se mu o chystané edici. Projevil zájem, prý bude rád, když se sejdeme, domluvili jsme se na schůzce u něho doma.

Od nápadu na projekt Hermes až do tohoto dne jsem si bezstarostně žil a nedbal na svět kolem. Teď mi však Tamtí předložili k placení první účet. I já jsem byl jenom včelička a vylétl jsem ke květině, jenže jsem o tom ještě nevěděl.)46(

Přes den k žábě mockrát zajdeš a slovy ji budeš uctívat. A požádáš ji aby vykonala zázraky, po kterých toužíš... A současně budeš připravovat dřevěný kříž, na který ji pak přibiješ.

(Z jednoho rituálu Aleistera Crowleyho)

Aglie bydlel kousek od náměstí Susa, v nepříliš dlouhé tiché ulici, v střizlivě secesním paláčku z konce století. Otevřel nám starý sluha v proužkované kazajce a poprosil nás, abychom chvilíčku posečkali, pan hrabě tu bude za okamžik.

„Takže je hrabě,“ pošeptal nám Belbo.

„To jsem vám neřekl? Saint-Germain redivivus.“

„Nemůže být redivivus, když neumřel,“ ozval se Diotallevi. „Nebude to spíš bludný žid Ahasver?“

„Tvrdí se, že hrabě Saint-Germain je taky Ahasver.“

„Tak vidíte.“

Vešel Aglie, jako vždy bezvadně oblečený. Podal nám ruku a omluvil se, nečekané a nudné jednání ho prý ještě tak asi deset minut zdrží v pracovně. Sluhovi přikázal, aby nám posloužil kávou, a nás poprosil abychom se posadili. Pak odhrnul těžký závěs ze staré kůže a zmizel za ním. Za závěsem nebyly dveře a jak jsme upíjeli kávu, dolehly k nám popuzené hlasy. Zpočátku jsme se snažili mluvit nahlas, abychom je přehlušili a neslyšeli, pak ale Belbo poznamenal, že možná ty lidi vedle rušíme. Nastalo ticho a v něm k nám dolehl hlas, který nás zaujal stejně jako to, co říkal. Diotallevi vstal a šel se obdivovat rytině z osmnáctého století, která visela na stěně hned u závěsu: několik poutníků na ní po sedmi schůdcích stoupalo k horské jeskyni. Za chvilku jsme už zájem o ni předstírali všichni tři.

Muž, kterého jsme poslouchali, byl určitě Bramanti, zrovna říkal: „Já zkrátka dábly na nikoho neposílám!“

Uvědomili jsme si, že z tapíra si nevzal jen podobu, ale i hlas. Druhý hlas patřil osobě, kterou jsme neznali, vyznačoval se nápadným francouzským přízvukem a tím, jak byl přímo hystericky ječivý. Do dialogu, který spolu ty dva hlasy vedly, zasáhl občas měkký a střizlivý hlas Aglieho.

„Ale pánové,“ říkal, „svěřili jste svou při mému soudu a je to pro mě velká čest, v tom případě mě však rače vyslechnout. Dovolte tedy, abych hlavně vám, milý Pierre, řekl, že při psaní toho dopisu jste si počínal mírně řečeno neopatrně...“

„Ta aféra je docela prostá pane hrabě,“ ozval se hlas s francouzským přízvukem, „tady pan Bramanti v časopise, kterého si všichni vážíme, otiskl článek, ve kterém se ironicky vyslovil o některých luciferiánech, kteří ničemu nevěří a přitom po ostatních vyžadují peníze na obětiny et patati et patatá141. Bon, jak každý ví, jediná uznávaná Église Luciferienne je ta, ve které jsem ve vši skromnosti já jako tauroboliast a psychopompos a moje église neprovádí vulgární satanismus a nedělá z obětí žrádlo pro psy jako chanoine142 Docre v Saint-Sulpice. V dopise jsem napsal, že my nejsme satanisté vieux jeu143, zbožňovatelé Grand Tenancier du Mal144, a že nepotřebujeme dělat opičárny jako římská církev s nějakými poháry a používat všelijaké chasublerie145... My jsme spíš paladiánt, každý ví, že Lucifer je

pro nás světlonoš, princip dobra, a že princip zla je spíš Adonai, ten tento svět vytvořil a Lucifer se proti tomu postavil...“

„Tak dobře,“ spustil Bramanti rozčileně, „článek jsem napsal, byla to možná ode mě lehkomyšlnost, to ho však neopravňuje k tomu, aby na mě šel s čarováním!“

„Ale podívejme! Já to myslel obrazně! To spíš vy jste mi to oplatil svým l'envoutement! 146“

„To určitě, já a moji spolubratři máme asi tolik času nazbyt, abychom za někým posílali čertíky! My praktikujeme dogma a rituál vysoké magie, žádné čaromáryfuk jako zařikávačky!“

„Pane hrabě, svěřuji se vašemu soudu, pan Bramanti má, jak je všeobecně známo, styky s opatem Boutrouxem, a jak vy sám dobře víte, o tomto knězi se tvrdí, že si nechal na chodidlech vytetovat kříž, aby mohl šlapat po našem, vlastně po svém vlastním pánubohu... Bon, já jsem toho opata potkal minuly týden v knihkupectví Du Sangreal, znáte je, uhýbavě se na mě usmál, jak to umí, a řekl mi, dobře, dobře, však se jednou večer uslyšíme... Co to znamená, jednou večer? Já vám to povím, za dva dny mě vizitovali, chystám se do postele a do tváří mě udeří fluidový šok, sám víte, že taková emanace se prostě pozná, nedá se jen tak s něčím zaměnit...“

„Třeba jste si otřel podrážky o kovral.“

„Říkáte. Tak proč po pokoji létaly mé bibeloty, jedna má křivule mi spadla na hlavu, proč můj sádrový Bafomet, památka po mém nebohém otci, spadl na zem? Na zdi se objevily rudé nápisy, to svinstvo tu ani nebudu opakovat! Vy dobře víte, že před rokem zesnulý monsieur Gros opata nařkl, že vyrábí kataplazmy, náplasti z fekálií, a opat ho za to odsoudil k smrti a za čtrnáct dní monsieur Gros taky opravdu záhadně zemřel. I čestná jury svolaná lyonskými martinisty uznala, že Boutroux používá jedovatých substancí...“

„Na základě pouhých pomluv...“ bránil se Bramanti.

„Jak jinak! Soud v tomto případě přece nemůže být vedený na základě důkazů...“

„Jistě, že pan Gros je alkoholik a má kvůli játrům smrt na jazyku, to se ale u soudu neřeklo!“

„Nebudte děti! Sorcellerie 147 přece využívá přirozených možností, využije nemocného orgánu, v tomto případě jater, to je abecedér magie...“

„Takže podle vás všichni, co umřou na cirhózu, jsou jako chudák Boutroux, nebudte směšný!“

„Tak mi tedy povězte, k čemu došlo v Lyonu před čtrnácti dny... Odsvěcená kaple, hostie s tetragramem, ten váš Boutroux má na sobě rudou řizu a na ní kříž vzhůru nohama, je tam taky madame Olcott, jeho osobní voyante 148, o dalších radši pomlčím, té se zničehonic objeví trojzubec na čele, prázdné kalichy jsou naráz plné krve a opat plivá věřícím do úst... Je to pravda nebo ne?“

„Četl jste Huysmanse a vzal ho vážně, můj milý!“ smál se Bramanti. „Byla to kulturní záležitost, historická připomínka, oslava, jaké pořádají Wicca a druidské koleje!“

„Ovšem, karneval jako ve Venise...“

Podle rámusu to vypadalo, že Bramanti se chce vrhnout na svého protivníka a Aglie ho jen stěží dokáže udržet. „Vy to vidíte, vy to vidíte,“ říkal Francouz a hlas mu přeskakoval. „Ale pozor, Bramanti, zeptejte se svého přítele Boutrouxe, co ho navštívilo! Vy to ještě nevíte, ale Boutroux je v hospitálu, zeptejte se ho, kdo mu rozbil figuru! Já nepraktikuji tu vaši goetii, ale něco o tom vím taky, a když mi bylo jasné, že můj byt obsadili, nakreslil jsem na parquet defenzivní kruh, a protože na to nevěřím já, ale vaši čertíci ano, vzal jsem čarovný škapulír a udělal contresigne, l'envoutement retourné 149, abyste věděli. Váš opat si prožil moc ošklivý okamžik!“

„Vidíte? Vidíte?“ prudce oddychoval Bramanti. „Vidíte, kdo čaruje?“

„To by stačilo, pánové,“ ozval se Aglie zdvořile, ale neoblomně. „Teď vám zas něco povím já. Víte, že si návratů k zapomenutým rituálům vážím, jsou to pokusy o obnovu poznání, a luciferská církev i Satanův řád si bez ohledu na rozdíly v démonologii zaslouží úctu. Znáte můj skepticismus, koneckonců však patříme všichni k jednomu duchovnímu rytmu, a proto vás vybízím k minimální solidaritě. Pánové, nemůžete přece knížete temnot zatahovat do vašich osobních naschvůlů! Kdyby tomu tak bylo, pak by vaše počínání bylo velice dětinské! Ponechme stranou okultistické bajky. Chovají se jako hrubí zednáři. Boutroux je odpadlík, řekněme si to upřímně, a vy, milý Bramanti, byste ho měl snad vybičovat, aby ty své věcíčky, které se hodí nanejvýš do ochotnického divadla, které chce uvést Boitova Mefistofela, prodal nějakému vetešníkov.“

„Ah, ah, c'est bien dit ça 150,“ pochechtával se Francouz, „c'est de la brocanterie...“

„Uvedme všechno na pravou míru. Došlo k diskusi o něčem, co bychom mohli označit za obřadní formality, duše se vznaly plamenem, neposkytujeme však život stínům. Pozor, milý Pierre, tím naprosto nevylučuji, že by se u vás nemohly usídlit nějaké cizí entity, to je přece na denním pořádku. Třeba by to však šlo považovat za návštěvu poltergeista 151...“

„Jistě, to já taky nevylučuji,“ souhlasil Bramanti, „dokonce i astrální konjunkce v tomto období...“

„Nuže! Podejte si ruce a bratrsky se obejměte!“

Zaslechli jsme šepetem pronášené omluvy. „Jak sám vidíte,“ říkal Bramanti, „poznat toho, kdo není dalek zasvěcení, nám někdy pomůže i folklór. I ti kupčíci z Velkého Orientu, kteří nevěří zhora ničemu, mají nakonec svůj ceremoniál...“

„Bien entendu, le rituel ah ça... 152“

„Doba Crowleyho je však už za námi, jasné?“ řekl Aglie. „A teď vás musím propustit, mám hosty.“

Honem jsme se vrátili k divanu a předstírali, že tam na Aglieho klidně a nenuceně čekáme.

47(

Jen s velkou námahou jsme v těchto sedmi měřích shledali řád natolik schopný, dostatečný a osobitý aby dokázal udržovat smysly bdělé a paměť čilou... Toto velké a ničím nesrovnatelné zařízení nám neuchovává jen svěřené věci, slova a dovednosti... ale přináší nám i opravdové vědění...

(Giulio Camillo, Delminutio, L'idea del Theatro, Firenze, Torrentino, 1550, Úvod)

Za několik minut byl Aglie znova u nás. „Odpusťte, přátelé. Byl jsem u jedné vsutku politováníhodné pře. Jak můj přítel Casaubon ví, považuji se za badatele v oblasti dějin náboženství, což vede k tomu, že z mých znalostí, spíš však asi ze zdravého rozumu, jímž jsem obdařen, než z doktríny samé, někteří lidé čerpají. Podivná věc, pokud to panstvo neví, mezi adepty tajné moudrosti se občas objeví podivné osoby... Nemám na mysli obvyklé poutníky za vidinou transcendentálních útěk nebo osoby melancholické, ale i lidé obdaření hlubokými znalostmi a intelektuálně břitci někdy propadnou nočnímu fantaziování a ztratí z dohledu hranice mezi pravdou tajných tradic a souostrovím toho, co může znamenat nanejvýš překvapení. Osoby, s nimiž jsem měl před chvílí jednání, o kterém jsem se už zmínil, vedly spor založený na dětinských dohadách. Stává se to i v nejlepších rodinách, jak tvrdí známé rčení. Račte však za mnou do mé pracovničky, bude se nám tam povídat pohodlněji.“

Odhrnul kožený závěs a odvedl nás do vedlejší místnosti. Pracovnička to nebyla už jen tím, jak byla rozlehlá a zařízená starožitnými knihovnami, plnými krásně svázaných a určitě velice starých knih. Mnohem větší dojem na nás udělalo několik vitrin přeplněných předměty, které jsme nedokázali hned určit, připomínaly kameny nebo drobné živočichy, buď dovedně vycpané, mumifikované, nebo jen napodobené. Místnost byla zaplavená rozptýleným podvečerním světlem, které podle všeho přicházelo z velkého sdruženého okna s kosočtvercovými jantarovými sklíčky zalitými olovem, a mísilo se se světlem veliké lampy, postavené na stole z tmavého mahagonu, plného lester. Podobné lampy bývají k vidění v čítárnách starých knihoven, měla zelené stínítko ve tvaru kostelní bány a ovál bílého světla z ní padal na stránky pod ní a zbytek místnosti ponechával v opalizujícím šeru. Tato hra dvou nepřirozených osvětlení vůbec netlumila, naopak zažehovala barvy stropní malby.

Byl to strop klenutý, dekorativní fikce vyžadovala, aby jej ze čtyř stran podpíraly rudé sloupky s drobnými zlacenými hlavicemi, iluzivní malba jej však rozdělila do šesti částí, takže vypadal jako křížový, a celá ta nehmatatelně hříšná a melancholicky smyslná místnost budila dojem pohřební kaple.

„Mé malé divadlo,“ řekl Aglie, „na způsob renesančních fantazií, do nichž se vkládaly vizuální encyklopedie, jakési antologie vesmíru. Spíš než příbytek je to pomůcka pro paměť. Nenašel by se tu výjev, který náležitě sklouben s ostatními by neodhaloval a neshrnoval některé z mnoha tajemství světa. Všimněte si té řady postav, po nichž malíř požadoval, aby se podobaly postavám z mantovského paláce: je to třicet šest dekanů, pánů nebes. Když už jsem tuto nádhernou a neznámo kým pořízenou rekonstrukci vesmíru jednou objevil, návyk a věrnost tajným tradicím mě přiměly, abych i drobnosti ve vitrínkách, které souvisejí s obrazy na stropě, připodobnil základním živlům vesmíru, jimiž jsou vzduch, voda, země a oheň. To je taky důvod, proč se tu nachází třeba tento roztomilý salamandr, mistrovsky preparovaný jedním mým přítelem, nebo tato miniaturní a křehká, bohužel však poněkud pozdní nápodoba Heronova slunečního článku, dokáže uvést v činnost tento malý lihový vaříč, v němž koule, kterou vidíte, spočívá v lihu jak v misce, vzduch se v kouli zahřeje a jak zobáčky po stranách uniká, vyvolá rotaci. Magický přístroj, používali jej, jak nám to taky připomíná tolik slavných textů, už egyptští kněží ve svých svatyních. S pomocí tohoto přístroje předstírali zázraky a davy zázraky zbožňovaly, pravý zázrak je však ukryt ve zlatém zákonu, který snadnou a prostou mechaniku tohoto přístroje, založenou na vzduchu a ohni, řídí a spravuje. A v tom je právě tajná moudrost našich předků, znali ji alchymisté a přišli o ni konstruktéři cyklotronů. Já se tu rozhlížím po svém divadle paměti, potomku mnoha předešlých, rozlehlejších, které okouzlovaly velké duchy minulosti, a vím. Víím víc než takzvaní vědci. Víím, že co je dole, to je i nahoře. A že nic jiného tu k vědění není.“

Nabídl nám podivné kubánské doutníky, pokroucené, drsné, těžké a mastné. Několikrát jsme s obdivem vykřikli a Diotallevi se přiblížil ke knihovně.

„Ach,“ ozval se Aglie, „to je knihovnička, jak sami vidíte, pouhých dvě stě svazků, ty lepší mám v rodinném sídle. Při vši skromnosti však musím přiznat, že jsou to přece jen knihy dosti vzácné a cenné, jejich umístění v policích je tematické, napřed je slovesnost, pak zobrazení a nakonec předměty.“

Diotallevi nesměle naznačil, že po jedné knize sahá. „Jen račte,“ povzbudil ho Aglie, „to je Oedypus Aegyptiacus od Athanasia Kirchera. Kircher se jak známo jako první po Horapollonovi pokusil o výklad hieroglyfů. Okouzující člověk, byl bych moc rád, kdyby má pracovnička připomínala jeho muzeum divů, dnes snad bůhvídkde poztrácené, protože kdo hledat neumí, ten taky nikdy nic nenajde... Moc pěkně se s ním povídalo. Jak byl pyšný, když přišel na to, že právě tento hieroglyf znamená „dobrodiní božského Osirida buďtež opatřena posvátnými obřady a řetězem géníů...“ Pak se objevil ten darebák Champollion, hrozně protivný a taky přímo dětinsky ješitný čtovek, věřte mi, a tvrdil, že ten znak odpovídá pouze jménu nějakého faraóna. A jakým důmyslem se moderní člověk snaží pokořit posvátné symboly! To dílo ostatně není zas tak vzácné: přijde na míň než mercedes. Podívejte se radši na knihu Amphitheatrum sapientiae aeternae 153 od Khunratha, je to první vydání z roku 1595. Na světě jsou prý všehovšudy dva výtisky. Tohle by tedy měl být třetí. A tady je první vydání Telluris Theorica Sacra od Brunetia. Stačí mi podívat se na ilustrace a neubráním se pocitu mystické klaustrofobie. Hlubiny naší Země... Nečekané, vidíte? Vidím, že doktora Diotalleviho zaujala hebrejská písmena v Traicté des Chiffres 154 od Vigenera. Spíš si ale prohlédněte tohle první vydání knihy Kabbala denudata 155 od Knorra Christiana von Rosenrotha. Jak jistě víte, kniha pak byla částečně a nedokonale přeložena do angličtiny tím nešťastníkem McGregorem Mathersem a vydána někdy na počátku tohoto století... Třeba se vám něco doneslo o Golden Dawn, skandální skupince, která dokázala očarovat tolik anglických estétů. Z té bandy padělatelů nemohlo vzejít nic než nekonečná řada degenerací, od Hvězdy jítmi až po satanské církve Aleistera Crowleyho, který vyvolával demony, aby si naklonil kavalíry oddané více anglais 156. Kdybyste věděli, drazí přátelé, kolika pochybným osobám, a to se mímím, se člověk nedokáže vyhnout, věnuje-li se tomuto oboru, poznáte to ostatně sami, začnete-li v této oblasti publikovat.“

Belbo využil příležitosti, kterou mu tím Aglie poskytl, a přešel k tomu, kvůli čemu jsme tu byli. Sdílel mu, že

nakladatelství Garamond by rádo vydalo ročně několik esoterických knih.

„Řekl jste esoterických,“ usmál se Aglie a Belbo zrudnul. „Tedy raději... hermetických?“

„Řekl jste hermetických,“ usmál se znovu Aglie.

„Jak myslíte,“ bránil se Belbo, „třeba se nevyjadřuji přesně, jistě jste však pochopil, o jaký druh literatury nám jde.“

„Řekl jste druh,“ usmál se do třetice Aglie, „jenže právě žádné druhy neexistují. Jde prostě o vědění jako takové. Chcete vydávat nezdegenerované vědění. Pro vás je to možná věc jako každá jiná, avšak pro mě, budu-li na ní mít účast, to bude hledání pravdy, gueste du Graal.“

Belbo ho upozornil, že jako rybář najde v síti prázdné škeble a igelitové pytlíky, tak taky do nakladatelství přichází velké množství rukopisů diskutabilních, a je tudíž třeba přísného lektora, který by nejenom oddělil zrna od plev, ale upozornil i na zajímavější strusku, neboť jedno spřátelené nakladatelství by uvítalo autory méně významné...

Pochopitelně by bylo taky třeba dohodnout se na důstojné formě odměny.

„Díky bohu jsem to, čemu se říká zámožný člověk. Zámožný, zvědavý, a dokonce i prozíravý. Při svých výzkumech objevím dejme tomu krásného balzamovaného salamandra nebo narvalí roh (sám bych jej ve sbírce nechtěl, dokonce i vídeňská Kunstkammer jej však vydává za roh jednorožce) a pak už stačí jen kratička a příjemná transakce a vydělám víc, než byste mi mohli zaplatit za deset let lektorování. S vašimi rukopisy budu zacházet ohleduplně. Jsem přesvědčen, že i v tom nejchatrnějším textu se skrývá jiskřička ne-li přímo pravdy, pak aspoň zajímavé lži a protiklady se často navzájem dotýkají. Nudit mě budou pouze samozřejmosti, a za tu nudu se mi taky odměníte. Podle toho, kolik té nudy budu zakoušet, na konci roku si vám dovolím předložit stručnou představu o mém honoráři, který nepřekročí symbolické meze. Bude-li vám připadat nadměrný, pošlete mi bedýnku lepších vín.“

Belbo byl v rozpacích. Zvykl si spíše na lektory hladové a plné nářků. Otevřel kabelu, kterou měl s sebou, a vytáhl z ní mohutný rukopis.

„Byl bych nerad, kdybyste si o tom vytvořil příliš optimistickou představu. Podívejte se třeba na tenhle rukopis, řekl bych, že svou průměrností je právě typický.“

Aglie do rukopisu nahlédl: „Tajný jazyk pyramid... Podívám se na obsah... Pyramidion... Smrt lorda Carnavona... Svědectví Herodotovo...“ Zavřel jej. „Vy jste to četli?“

„Před několika dny jsem jej prolistoval,“ řekl Belbo.

Aglie mu rukopis vrátil. „Pak mi povíte, je-li mé hodnocení správné.“ Posadil se za psací stůl, z kapsičky u vesty vytáhl krabičku, kterou jsem u něho viděl už v Brazílii, chvíli jí otáčel v dlouhých, štíhlých prstech, jimiž se předtím dotýkal svých milovaných knih, zadíval se na malbu na stropě a měl jsem dojem, že přitom odřikává nějaký text, který už dlouho zná.

„Autor tohoto rukopisu by měl mít na paměti, že P. Ch. Smyth na posvátné a esoterické míry pyramid přišel v roce 1864. Dovolte mi, abych uváděl pouze celá čísla, v mém věku paměť začíná slábnout... Podivné na tom je, že základnu pyramid je čtverec, jehož jedna strana měří 232 metrů. Jinak je to však 366 posvátných egyptských kubitů, což je zároveň počet dnů v přestupném roce. Podle P. Ch. Smytha výška znásobená desíti na devátou se rovná vzdálenosti Země od Slunce, což je 148 milionů kilometrů. Na tu dobu celkem slušný odhad, dnes to spočítali na 149 a půl milionů kilometrů, což ještě neznamená, že tomu tak opravdu je. Dělíme-li základnu šířkou jednoho kamene, dostaneme číslo 365. Obvod základny je 931 metrů, dělíme-li toto číslo dvojnásobkem výšky, dostaneme 3,14, neboli Číslo. Náhdera, ne?“

Belbo se rozpačitě usmíval. „To snad není možné! Povězte mi, jak to děláte, že...“

„Nech radši mluvit doktora Aglieho, Jacopo,“ napomenul ho Diotallevi.

Aglie mu poděkoval zdvořilým úsměvem. Při řeči se díval do stropu, zdálo se mu však, že se tam nedívá jen tak náhodou. Jeho oči sledovaly jakousi stopu, možná že to, o čem on sám předstíral, že čerpá z paměti, četly v malbách, které tam byly.

48(

Od vrcholu k základně rozměry Velké Pyramidy činí 161 000 000 egyptských palců. Kolik lidských duší žilo na zemi od Adama do dneška? Slušný odhad by se pohyboval od 153 000 000 do 171 000 000.

(P. Ch. Smyth, Our Inheritance in the Great Pyramid 157, London, Isbister, 1880, str. 583)

„Váš autor v rukopise určitě tvrdí, že výška Cheopsovy pyramidy se rovná druhé odmocnině čísla, které nám poskytne povrch každé ze čtyř stran. Ty míry musí být pochopitelně ve stopách, aby se příliš nevzdálily egyptskému a hebrejskému kubit, ne v metrech, protože metr je míra abstraktní, vymyšlená v moderní době. Egyptský kubit je 1,728 stopy. Nemáme-li k dispozici přesnou výšku, můžeme si vypomoci pyramidionem, to byla malá pyramida posazená jako vrcholek na velkou. Bývala ze zlata nebo z jiného kovu, který se na slunci leskne. Výšku pyramidionu si znásobíte výškou pyramidy jako takové, výsledek znásobíte deseti na pátou, a dostanete délku rovníku. Ba co víc, znásobíte-li si obvod základny čtyřicetkrát na třetí děleno dvěma, dostanete střední poloměr Země. Znášobíte-li prostor, který pokrývá základna pyramidy, šestadevadesát krát deset na osmou, dostane sto devadesát šest milionů, osm set tisíc čtverečních mil, což odpovídá povrchu Země. Mám pravdu?“

Belbo často vyjadřoval údiv tak, že se zatvářil jak James Cagney, kterého viděl v originální veni filmu Yankee Doodle Dandy ve filmovém klubu, a řekl: „I am flabbergasted!“ Udělal to i tentokrát a Aglie zřejmě znal dobře i hovorovou angličtinu, protože nedokázal skrýt své potěšení, za svou marnivost se ostatně ani nestyděl. „Drazí přátelé,“ řekl, „jestliže pán, jehož jméno neznám, sešije horkou nití kompilaci o tajemství pyramid, pak nemůže fikt nic jiného než to, co ví každé malé dítě. Velice bych se divil, kdyby objevil něco nového.“

„Takže,“ zaváhal Belbo, „ten pán zaznamenává pouze ověřené pravdy.“

„Pravdy?“ zasmál se Aglie a znova nám z krabice nabídl znamenité rachitické doutníky. „Quid est veritas 158,“ říkával před mnoha lety jeden můj známý. Zčásti je to hromada nesmyslů. Tak třeba jestliže se přesně spočtená základna pyramidy dělí přesně stanoveným dvojnásobkem výšky a sečtou se i desetiny, nevyjde už Číslo, ale 3,1417254. Rozdíl sice drobný, ale přece jen rozdíl. Navíc Flinders Petrie, Smythův žák, který taky změřil Stonehenge, tvrdí, že jednou mistra přistihl, jak v královské předsíni osekává žulové výstupky, aby mu výpočty seděly... Možná drby... Smyth ale důvěru opravdu nebudil už jen tím, jak si vázal kravatu. V záplavě pošetilostí se však někdy najdou i nepopíratelné pravdy. Mohli byste se mnou jít k oknu, pánové?“

Okázale otevřel dokořán obě křídla, vyzval nás, abychom se podívali ven a v dálce na rohu, mezi uličkou a alejí, nám ukázal dřevěný kiosek, ve kterém se podle všeho prodávaly losy meranské loterie.

„Pánové,“ řekl, „jděte a změřte si ten kiosek. Zjistíte, že pultík vpředu je dlouhý 149 centimetrů, což je jedna stomiliardtina vzdálenosti od Země ke Slunci. Dělime-li výšku zadní stěny šířkou okénka, to znamená sto sedmdesát šest padesát šest, dostaneme 3,14. Výška přední stěny je 19 decimetrů, což je počet let řeckého lunárního cyklu. Součet výšek dvou předních a dvou zadních stěn kiosku dělá $190,2 + 176 \times 2 = 732$, což je datum vítězství v Poitiers. Prkno vpředu je vysoké 3,10 centimetrů a okenní rám je široký 8,8 centimetru. Nahradíme-li celá čísla odpovídajícími písmeny v abecedě, dostaneme C10H8, což je chemická značka naftalínu.“

„Fantastické,“ řekl jsem. „Vy jste si to vyzkoušel?“

„Nevyzkoušel,“ odpověděl mi Aglie. „Provedl to na jiném kiosku jistý Jean-Pierre Adam. Domnívám se, že všechny kiosky mají zhruba tytéž rozměry. S čísly se dají provádět psí kusy. Jak to mám provést mám-li posvátné číslo 9 a chci dojít k číslu 1314, což je rok, kdy byl upálen Jacques Molay, datum drahé každému, kdo jako já ctí tradici templářských rytířů? Znasobím je číslem 146, což je osudový rok pádu Kartága. Jak jsem k tomu došel? Dělit jsem 1314 dvěma, pak třemi a takdál, dokud jsem před sebou neměl datum, které by se mi hodilo. Mohl jsem taky číslo 1314 dělit číslem 6,28, dvojnásobkem čísla 3,14, a pak bych dostal 209, rok, kdy nastoupil na trůn Attalos I., král pergamský. Stačí vám to?“

„Takže vy vůbec nevěříte na numerologii,“ ozval se zklamaně Diotallevi.

„Já? Naopak, věřím v ni pevně a domnívám se, že vesmír je obdivuhodný soulad číselných shod a čtení čísel a jejich symbolický výklad že je privilegovanou cestou poznání. Je-li však svět, horní i dolní, systémem shod, v němž tout se tient 159, pak kiosek i pyramida, coby díla lidských rukou, svou strukturou pochopitelně podvědomě opakují harmonie kosmu. Takzvaní pyramidologové jen neuvěřitelně složitými prostředky objevují naprosto lineární, mnohem starší a zcela známé pravdy. Pouze logika hledání a objevování je zvrácená, protože je to logika vědy. Logika tajného vědění se obejde bez objevů, protože ví. Proč je třeba dokazovat něco, co nemůže být jinak než je? Je-li tu tajemství, pak je to tajemství mnohem hlubší. Vaši autoři ulpívají na povrchu. Vsadil bych se, že tenhle určitě přináší báchorku o tom, že staří Egyptané znali elektřinu...“

„Nebudu se vás už ani ptát, jak jste to uhlád.“

„Tak vidíte. Spokojí se s elektřinou, jako nějaký obyčejný inženýr Marconi. To domněnka o radioaktivitě by už tak dětinská nebyla, na rozdíl od elektřiny by mohla třeba vysvětlit prokletí Tutanchámonovo, které je mimochodem nepopíratelné. Jak dokázali Egyptané zvedat kamenné kvádry při stavění pyramid? Mohou v tom snad pomoci elektrické výboje či jaderné štěpení? Egyptané prostě přišli na to, jak zrušit zemskou tíži, vyřešili záhadu levitace. Znali jiné formy energie... Chaldejští kněží jak známo uváděli posvátné přístroje do chodu s pomocí zvuků, a kněží v Karnaku a v Thébách uměli dokořán otevřít vrata chrámová pouhým zavoláním — jde snad o něco jiného v pohádce Sezame, otevři se?“

„Takže co?“

„Takže vás mám tam, kde jsem vás chtěl mít, příteli. Elektřina, radioaktivita, atomová energie, každý opravdový zasvěcenec ví, že jsou to jenom metafory, krycí povrch, předem dohodnuté lži a přinejmenším ubohá náhražka nějaké dávné zapomenuté síly, kterou zasvěcenci hledají a jednou taky najdou. Snad by se dalo mluvit,“ dodal a na okamžik zaváhal, „o tellurických proudech.“

„O čem?“ zeptal se, nevím už kdo z nás tří.

Aglieho naše neznalost očividně zklamala. „Tak vidíte, doufal jsem, že mezi vašimi postulaty se objevil někdo, kdo by mi mohl sdělit něco zajímavého. To nic, čas pokročil. Výborně, přátelé, jsme dohodnutí, odpusťte starému badateli jeho bludné řeči.“

Když nám podával na rozloučenou ruku, vešel komorník a pošeptal mu něco do ucha. „Ach, má drahá přítelkyně,“ pronesl Aglie, „docela jsem zapomněl. Řekněte jí, ať chvíli počká... Ne tady, vedle, v tureckém salonku.“

Drahá přítelkyně tu však asi byla jako doma, protože už stála na prahu kabinetu, v šeru nastávajícího večera si návštěvy vůbec nevšimla a bez váhání zamířila rovnou k Agliemu, pohládila ho koketně po tváři a řekla mu: „Přece bys mě, Simóne, nenechal čekat!“ Byla to Lorenza Pellegriniová.

Aglie od nás poodstoupil, políbil jí ruku, ukázal na nás řekl: „Má drahá, sladká Sofie, vy dobře víte, že jste doma v každém domě, který naplníte svým světlem. Právě jsem se loučil s hosty.“

Až teď si nás Lorenza povšimla a radostně nám pokynula na pozdrav — nevzpomínám si, že bych ji někdy přistihl v rozpacích, nebo že by ji něco přivedlo do úzkých. „To je ale milé,“ řekla, „že rovněž znáte mého přítele! Jacopo, jak se máš?“ (Nebyla to otázka, ale tvrzení.)

Všiml jsem si, že Belbo zbledl. Rozloučili jsme se, Aglie vyslovil své potěšení nad tím, že Lorenzu známe. „Naši společnou přítelkyni považuji za jednu z nejryzejších bytostí, které mi blahovolný osud umožnil poznat. Svou svěžestí, nezlobte se na starého mudrce za tuto fantazii, ztělesňuje Sofii žijící ve vyhnanství na této zemi. Má něžná Sofie, nestačil jsem vás upozornit, že slíbený večírek byl o několik týdnů odložen. Moc mě to mrzí.“

„Na tom nesejde,“ odpověděla mu Lorenza, „já počkám. Vy jdete do bistra?“ zeptala se nás, ale vlastně nám to

přikázala. „Dobře, já tu tak půlhodinku zůstanu, budu po Simónovi chtít jeden z jeho elixírů, měli byste si je taky vyzkoušet, prý jsou však jen pro vyvolené. Pak tam přijdu za vámi.“

Aglie si nasadil na tvář úsměv shovívavého strýce, vyběhl ji, aby se posadila, a nás vyprovodil ke dveřím.

Ocitli jsme se na ulici, k Piladeho bistro jsme odjeli mým vozem. Belbo oněměl. Cestou nepadlo slovo. U barového pultu však už bylo třeba kouzlo zrušit.

„Nerad bych vás předal nějakému bláznovi,“ začal jsem.

„To ne,“ odpověděl Belbo, „je to bystrý a jemný člověk. Až na to, že žije ve světě, který je jiný než náš.“ Pak zachmuřeně dodal: „Nebo skoro jiný.“

)49(

Traditio Templi si pro sebe postuluje tradici templářského, duchovního a zasvěceneckého rytířstva...

(ETenri Corbin, Temple et contemplation, Paris, Flammarion, 1980)

„Myslím, Casaubone, že jsem pochopil, co je zač ten váš Aglie,“ řekl Diotallevi; předtím jsme se s Belbem lekli, že mu přeskočilo, protože si řekl o sklenku bílého šumivého vína. „Zajímá se o tajné vědy a nedůvěřuje těm, co všechno znají jen z doslechu, ani diletantům. Podle toho, co jsme dnes neoprávněně vyslechli, jimi sice pohrdá, přesto však jim naslouchá, kritizuje je, ale nepřerušuje s nimi styky.“

„Pan hrabě, markrabě, nebo co vlastně náš milý Aglie je, použil klíčového výrazu,“ řekl Belbo. „Duchovní rytířstvo. Těmi lidmi kolem sebe pohrdá, cítí se však s nimi spjat poutem duchovního rytířstva. Myslím, že mu rozumím.“

„V jakém smyslu?“ zeptali jsme se ho.

Belbo už v sobě měl třetí gin martini (whisky večer, říkával, protože uklidňuje a přivádí k reverie) 160, gin martini v podvečer, protože vzrušuje a upevňuje charakter). Začal vyprávět o svém dětství v ++++, jako už jednou.

„Bylo to v letech 1943 až 1945, tedy v období přechodu od fašismu k demokracii a od demokracie k diktatuře fašistické republiky Salo, na horách však už byli partyzáni. Na počátku tohoto příběhu mi bylo patnáct a bydlel jsem u strýce Carla. Předtím jsme žili ve městě, v roce 1943 však matka kvůli bombardování chtěla z města na venkov. Žil tam strýc Carlo a teta Caterina. Strýc Carlo byl ze selské rodiny, v ++++ podědil dům s polnostmi a pronajal je nějakému Adetinuvi Canepovi. Nájemce pracoval, sel a žal obilí, vyráběl víno a polovinu ze všeho odváděl majiteli. Vztah mezi nimi byl pochopitelně napjatý, Canepa se považoval za vykořisťovaného člověka, protože odváděl půlku výnosu z polí, a strýc taky, protože dostával jen polovinu. Majitel nenáviděl nájemce a nájemce nenáviděl majitele. Musili však spolu žít v jednom domě, a ten patřil taky strýci Carlovi. Strýc Carlo šel ve čtrnáctém roce jako dobrovolník k horským myslivcům. Byl to drsný Piemont'án, neuznával nic než povinnosti a vlast, začal jako poručík a skončil jako kapitán. Při bitvě v Krasu nějaký hlupák si nechal vedle něho vybuchnout granát v ruce — proč by se jim jinak říkalo ruční? a strýce už házeli do společného hrobu, když si nějaký ošetřovatel všiml, že ještě není tak docela po něm. Přenesli ho do polního lazaretu, odoperovali oko, které mu viselo z očního důlku, amputovali ruku a podle tety Cateriny mu taky pod kůži na hlavě místo části lebky vložili kovovou destičku. Zkrátka dokonalý chirurgický zákrok a díky tomu taky zbrusu nový hrdina. Stříbrná medaile, kříž rytíře italské královské koruny a po válce místo ve veřejné správě. Strýc Carlo skončil jako ředitel berního úřadu v ++++, kde měl právě po rodičích polnosti a po předcích dům, do kterého se nastěhoval a bydlel v něm společně s Adelínem Canepou a jeho rodinou.

Strýc Carlo jako ředitel berního úřadu patřil k místní honoraci. A jako válečný poškozenec a rytíř italské koruny nemohl než být s vládou, a to byla náhodou zrovna fašistická diktatura. Byl však strýc Carlo fašista?

V tom rozsahu, podle výrazu módního v šedesátém osmém roce v jakém si fašismus vážil bývalých vojáků a odměňoval se jim řády a postupy ve službě, byl strýc Carlo něco jako umírněný fašista. Což ovšem stačilo, aby ho Adelino Canepa, který byl zas ze zcela jasných důvodů antifášista, velice nenáviděl. Musil za ním každý rok přijít, aby se dohodli na daňovém přiznání. Předtím se Canepa pokusil tetu Caterinu podplatit kopou vajec a u strýce v kanceláři se zpočátku tvářil spiklenecky a sebevědomě. Jenže strýc Carlo byl jako správný hrdina nejenom neúplamný, ale měl taky na halíř spočítané, co si Canepa během roku nakradl, a ani halíř mu neodpustil. Adelino Canepa se proto považoval za oběť diktatury a začal o strýci Carlovi šířit pomluvy. Strýc bydlil v panském křídle, Canepa v přízemí, ráno i večer se potkávali, ale nezdravili. Styky udržovala teta Caterina a po našem příjezdu moje matka — Adelino Canepa ani jednou neopomenul vyslovit jí své politování nad tím, že má za švagra takového darebáka. Strýc se vracíval domů večer v šest, na hlavě měkký plstěný klobouk, v kapse šedého dvouřadového saka nečtený výtisk deníku Stampa. Vykračoval si zpřímá jako horský myslivec, šedé oči upřené k vrcholům, které je třeba dobýt. Kolem Adelina Canepy, který v podvečer sedával v chládku na zahradě, prošel, jako by ho neviděl. Ve dveřích v přízemí potkal Canepovou a obřadně smekl klobouk. Večer co večer, rok co rok.“

Bylo už osm, Lorenza nešla a Belbo už v sobě měl pátý gin martini.

„Přišel rok 1943. Jednou ráno k nám strýc Carlo vpadl vlepil mi pusou, která mě probudila, a řekl, chlapče, chceš slyšet nejdůležitější zprávu roku? Odstranili Mussoliniho. Nedalo se poznat, jestli ho to těší nebo mrzí. Byl to bezúhonný občan a sloužil státu. Jestli ho to mrzelo, tak to nedal najevo a vedl berní úřad i pod Badogliem. Pak bylo osmého září, kraj, kde jsme žili, se dostal pod republiku Salo a strýc Carlo vybíral daně dál. Canepa se začal vychloubat, že má styky s partyzány v kopcích, a sliboval exemplární pomstu. My kluci jsme ještě nevěděli, co to partyzáni vlastně jsou. Povídky se o nich všelijaké báčorky, na vlasmi oči je však zatím ještě nikdo neviděl. Velitelem badogliovců měl být nějaký Terzi (byla to pochopitelně, jak to tehdy bývalo zvykem, přezdívkou, dokonce prý podle hrdiny z kreslených seriálů, přítele Dicka zvaného Blesk), bývalý strážník od karabiníků, který při prvních srážkách s fašisty přišel o nohu, velel však dál všem oddílům, co jich na kopcích kolem ++++ bylo. Pak došlo k tomu, k čemu dojít musilo. Jednoho dne se

v osadě objevili partyzáni. Sestoupili z kopců a špacírovali se po ulicích, tehdy ještě neměli žádné stejnokroje, jen modré šátky kolem krku, a stříleli ze samopalů pánubohu do oken, aby všichni věděli, že tu jsou. Zpráva se roznesla po městě, všichni se pozavírali doma, nikdo nevěděl, co bude. Teta Caterina si přece jen dělala starosti, prý se prohlašují za přátele Adelina Canepy, nebo Adelino Canepa za jejich, nepodniknou něco proti strýci? Taký že podnikli. Dostali jsme zprávu, že někdy kolem jedenácté skupina partyzánů s namířenými samopaly vrazila do bernáku, strýce zatkli a někam odvedli. Teta Caterina ulehla, z úst jí šla bělavá pěna, prohlásila, že strýce Carla určitě zabijí. Stačí prý úder pažbou a je po něm, protože má místo lebky kus plechu. Adelmo Canepa zaslechl tetin křik a přišel se ženou i s dětmi nahoru. Teta ječela, že je jidáš, že udal strýce za to že vybírá daně pro republiku Salo, a Adelino Canepa přísahal na všechno, co je mu drahé, že to není pravda, bylo však na něm vidět, že hubu na špacír si pustil a že se za to cítí zodpovědný. Teta ho vyhnala. Canepa se rozplakal, dovolával se mé matky, připomínal, kolikrát ji přenechal králíka nebo kuře za směšně nízkou cenu, má matka důstojně mlčela a tetě Caterině šla dál z pusy bělavá pěna. Já jsem brečel. To utrpení trvalo celé dvě hodiny, pak se ozval křik a objevil se strýc Carlo na kole, řídil je jednou rukou, jako by se vracel z výletu. Hned si všiml pozdvižení v zahradě a měl dokonce odvahu zeptat se, co se děje. Nesnášel dramatické výjevy, jako většina tamějších lidí. Šel nahoru k strastiplnému loži tety Cateriny, která pořád ještě kopala hubenýma nohama, a zeptal se jí, proč tak vyvádí.“

„K čemu vlastně došlo?“

„Došlo k tomu, že řeči Adelina Canepy se donesly partyzánům, ti ze strýce Carla udělali místního představitele režimu a zatkli ho pro výstrahu městu i okolí. Odvezli ho na nákladáku k Terzimu, který měl na sobě tolik významu, že se celý blýskal, v pravé ruce samopal levou se opíral o berlu. Strýc Carlo (myslím, že vůbec nechytal, vedl ho instinkt, návyk na rytířský rituál) se postavil do pozoru a představil se: major od horských myslivců Carlo Covasso, válečný invalida, stříbrná medaile. Terzi se postavil do pozoru taky a taky se představil, strážmistr Rebaudengo od královských karabiníků, velitel badogliovského oddílu Bettina Ricasoliho, bronzová medaile. Kde? zeptal se strýc Carlo. A Terziho převaha byla tatam: Pordon, pane majore, kóta 327. Sakra, řekl strýc Carlo, já jsem byl na kotě 328, třetí regiment. Sasso di Stria! Bitva o slunovratu? Bitva o slunovratu! A co kanonáda na Cinque Dita? Do prdele, jak bych se nepamatoval! A co ten útok na bodák zrovna na svatého Kryšpína? Do prdele! Tak nějak to zkrátka probíhalo. Pak jeden bez ruky a druhý bez nohy jako jeden muž k sobě vykročili a objali se. Terzi mu řekl, koukněte se, cavaliere, pane majore, zjistili jsme, že vybíráte poplatky pro fašistickou vládu, která slouží okupantům. Koukněte se, pane veliteli, odpověděl mu strýc Carlo, mám rodinu a od vlády pobírám plat, ať si je jaká chce, já jsem si ji ale nevybral, co byste dělal vy na mém místě? Pane majore, odpověděl mu Terzi, na vašem místě bych si počínal stejně, trochu byste to ale měl přibrzdit, nespíchat. Uvidím, co se dá dělat, odpověděl mu strýc Carlo, nic proti vám nemám, jste rovněž synové naší vlasti Itálie a udatní vojáci. Asi si navzájem rozuměli. Vlast měla pro oba velké začáteční písmeno. Terzi přikázal, aby panu majorovi dali kolo, a strýc Carlo se na něm vrátil domů. Adelino Canepa se pár měsíců neukázal. Nevím, je-li zrovna tohle duchovní rytířstvo, některé vztahy mezi lidmi jsou však prostě silnější než všechny názory a postoje.“

)50(

Neboť já jsem první i poslední. Jsem ctěná i nenáviděná, jsem nevěstka i světice.

(Fragment 6, 2 z Nag Hammádí)

Přišla Lorenza Pellegriniová. Belbo se zadíval do stropu a požádal o poslední martini. Ve vzduchu viselo napětí a já jsem naznačil, že odcházím. Lorenza mě zadržela. „Kam byste šel, všechny vás vezmu na zahájení Riccardovy výstavy, začal nový styl. Stojí to za to, ty ho přece znáš, Jacopo!“

Věděl jsem, kdo je Riccardo, objevoval se občas u Piladeho, tehdy mi však nedošlo, proč se Belbo ještě naléhavěji zadíval do stropu. Po přečtení jeho files vím, že Riccardo byl muž s jizvou, se kterým se Belbo nedokázal poprat. Lorenza se nedala, galerie je prý kousek od Piladeho, bude tam velikánská oslava, vlastně spíš orgie. Diotallevim to otřásl a hned oznámil, že musí domů, já jsem váhal, bylo však jasné, že Lorenza opravdu chce, abych tam šel, a Belba to hnětlo, oddalovala se tím chvíle, kdy si s ní bude moci promluvit o samotě. Pozvání jsem však odmítnout nemohl, a tak jsme vyrazili. Toho Riccarda jsem moc rád neměl. Někdy na počátku šedesátých let udělal spoustu strašlivě nudných obrazů, připomínaly geometricky pojaté černošedé kameny, maličko optical 161, a boley z nich oči. Nesly názvy jako Kompozice 15, Parallaxa 162 17, Eukleides X. Když začal rok šedesátý osmý se všim všudy, změnil paletu, tkáň byla hustší a kontrast mezi černou a bílou velice ostrý, změnil se i názvy, teď do bylo Ce n'est qu'un debut, Molotov 163, Sto květů. Po návratu do Milána jsem byl na jeho výstavě uspořádané kroužkem, který zbožňoval doktora Wagnera, odstranil černou barvu a pracoval výlučně s bílými strukturami, kontrasty na porózním papíře značky Fabiano, který používal, vytvářela reliéfní kresba, takže, jak sám vysvětloval, obraz se měnil podle toho, jaké světlo a odkud na něj padalo. Díla nesla názvy jako Chvála dvojakosti, Skrze, Ča, Bergstrasse a Denegace 15.

Sotva jsme vešli do galerie, hned mi došlo, že Riccardova poetika znova doznala hluboké proměny. Výstava měla sama dokonce název, Megale Apophasis. Riccardo přešel k malbě figurativní, jeho paleta teď byla velice pestrá. Pohrával si s výtvarnými citacemi, a protože neuměl kreslit, vyráběl obrazy tak, že na plátno promítal diapozitiv s nějakým slavným obrazem — vybíral si hlavně kýče z konce století minulého a symbolisty z počátku století našeho. Na skice, která tak vznikla, pak pracoval jakousi tečkovací metodou, s pomocí velice jemných gradací prošel celou barevnou škálou, začínal v místě nejsvětlejším a končil v té nejčernější černi nebo naopak, podle toho, jaký mystický nebo kosmologický pojem chtěl zrovna vyjádřit. Na obrazech byly hory, ze kterých se finuly paprsky z jemně odstíněných teček, takže to trochu připomínalo Dorého Ráj. Tentokrát volil názvy jako Beatrix, Rosa Mystica, Dante Gabriele 33, věrni v lásce, Atanor, Homunkulus 666, proto to Lorenzino zaujetí homunkuly, řekl jsem si. Největší obraz se jmenoval Sophia, byl to jakýsi proud černých andělů, ze kterého se vespod na obraze stávala bílá bytost, laskaná velikánskýmá sinalýmá rukama,

okopírovanýma podle těch, co čnějí k nebi v Guernice. Spojení to bylo pochybné, na vzdálenost dvou tří metrů to však vypadalo docela poeticky, zblízka bylo ovšem znát hrubé provedení.

„Jsem staromilský realista,“ pošeptal mi Belbo, „porozumím ještě tak Mondrianovi. Co vlastně takový negeometrický obraz zobrazuje?“

„Předtím maloval geometricky,“ řekl jsem.

„Pokud to byla geometrie, a ne dlaždičky do koupelny.“

Lorenza se k Riccardovi rozběhla a objala ho. S Belbem si pokynuli na pozdrav. Byla tam tlačeniště, galerie připomínala newyorský loft, stodolu, všechno bílé a u stropu holé trubky od vytápění nebo od vodovodu. Kdovi na kolik to retrodatování přišlo. Zesilovač v koutě všechny ohlušoval orientální hudbou, pokud si dobře vzpomínám, hranou na sitar, ve které se těžko hledala melodie. Návštěvníci roztržitě putovali kolem obrazů, shlukovali se vzadu u stolů a brali si papírové pohárky s pitím. Dorazili jsme dost pozdě, bylo tam už plno kouře, uprostřed sálu nějaké děvče občas udělalo pár tanečních kroků, ostatní si však zatím ještě povídali a hlavně plenili poměrně bohatý bufet. Posadil jsem se na divan, na zemi stála velká skleněná nádoba se zbytkem ovocného kompotu. Už jsem se chystal, že si trochu vezmu, vůbec jsem nevečeřel, pak jsem si však všiml, že kostičky ovoce asi někdo přišlápl ke dnu, byla z nich drť. Nebylo to taky nic divného, podlaha byla politá bílým vínem a někteří hosté se pohybovali ztěžka.

Belbo ukořistil pohárek a netečně chodil kolem, zdánlivě bez cíle, občas někomu poklepal na rameno. Snažil se najít Lorenzu. Kolem však všechno bylo v pohybu. Lidé kroužili, jako když si včely hledají květ, který ještě neznají. Já jsem nikoho a nic nehledal, stejně jsem ale chodil s ostatními kolem dokola. Zahlédl jsem Lorenzu, taky bloudila a předstírala, že vášnivě prožívá všechna setkání, která tu na ni čekala, dělala krátkozrakou, hlavu nesla vztyčenou, vypínala ramena a nadra se jí ani nehнула, kráčela nedbale jak žirafa.

Přirozený tok lidského davu mě zahnal do kouta, za stůl, u kterého zády ke mně seděli Lorenza a Belbo, konečně na sebe narazili, možná náhodou, a dav je taky asi zahnal do kouta. Nevím, zdali si vůbec všimli, že jsem tam taky, v hluku, jaký kolem vládl, však asi nikdo neslyšel, co říká ten druhý. Domnívali se, že jsou sami, a já jsem byl vlastně přinucen vyslechnout, co si povídají.

„Tak mi pověz,“ říkal Belbo, „kde jsi poznala toho tvého Aglieho?“

„Mého? Podle toho, co jsem dnes viděla, tak i tvého. Ty Simóna znát můžeš a já ne, to se povedlo.“

„Proč mu říkáš Simón? A on tobě Sofia?“

„To je přece hra! Seznámila jsem se s ním u jedněch známých, v pořádku? Mně připadá prostě okouzlující. Líbá mi ruku, jako bych byla kněžna. A mohl by to být můj otec.“

„Hlavně si dej pozor, aby se nestal otcem tvého dítěte.“

Jako bych slyšel sebe a Amparu v Bahii. Lorenza měla pravdu. Aglie věděl, jak líbat ruku mladé ženě, která na to není zvyklá.

„Proč Simón a Sofia?“ nedal se Belbo. „Copak se tak jmenuje?“

„To ti je ale fakt úžasný příběh. Tys to věděl, že náš vesmír je plodem omylu a že za to trochu můžu i já? Sofia byla totiž ženská část boha, který byl tehdy víc žena než muž, to vy jste mu pak nalepili vousy a oslovovali ho jako muže. Já jsem byla jeho lepší polovice. Simón říká, že jsem chtěla zplodit svět, ale nepožádala jsem o svolení já jako Sofia, která se jmenuje taky, už to mám, Ennoia. Má mužská polovice asi tvořit nechtěla — třeba k tomu neměla dost kuráže, třeba byla impotentní — a já místo abych se spojila tělesně s ním, chtěla jsem vytvořit svět sama, nemohla jsem jinak, myslím, že to bylo z nadbytku lásky, to je fakt, já celý tenhle zabordelený vesmír opravdu miluji. Proto jsem taky duší tohoto světa. To říká Simón.“

„To je od něho milé. To říká každé?“

„Nebud' hloupý, jen mně. Protože mi porozuměl líp než ty, nesnaží se mě zmenšit k obrazu svému. Chápe, že mě musí nechat žít život po svém. A tak to taky provedla Sofia, pustila se do toho a začala tvořit svět. Střetla se s prvotní hmotou, která byla odporná, nepoužívala ani deodoranty, třeba ne schválně, ale asi zrovna ona vytvořila toho Demi... Jak se mu honem říká...“

„Nebude to Demiurg?“

„Zrovna ten. Už si nevzpomínám, zdali toho Demiurga Sofia vytvořila, nebo jestli tu už byl a ona ho jen popohnala, tak dělej, pitomče vytvoř svět, bude legrace. Demiurg musel být pěkný bordelář a neuměl to udělat pořádně, vlastně ho vůbec dělat neměl, protože hmota je zlá a on ani neměl právo na ni sahat. Nakonec to stejně udělal a Sofia zůstala uvnitř. Uvězněná ve světě.“

Lorenza hodně mluvila a hodně pila. Snad každé dvě minuty, to se už dost lidí se zavřenýma očima začalo nedbale natřásat uprostřed místnosti, se u ní zastavil Riccardo a naléval jí do sklenky. Belbo se mu v tom snažil zabránit, Lorenza toho prý už vypila dost, ale Riccardo jen kroutil hlavou a smál se a Lorenza se vzpouzela taky, alkohol prý snáší líp než Jacopo, taky protože je mladší než on.

„Jistě, jistě,“ říkal Belbo. „Hlavně nedat na dědečka. Dej na Simóna. Co ti ještě říká?“

„Všechno jsem ti pověděla, že mě vězní svět, vlastně zlí andělé, kteří Demiurgovi pomohli nadělat ten bordel... Kde jsem přestala, zlí andělé mě zadržují, brání mi v útěku a trápí mě. Občas se však mezi lidmi najde někdo, kdo mě pozná. Jako Simón. Prý se mu to stalo už jednou, někdy před tisíci lety — to jsem ti vlastně ještě neřekla, ale Simón je prakticky nesmrtelný člověk, kdybys jen věděl, co on už všechno zažil...“

„Jistě, jistě. Teď už ale nepij.“

„Pssst... Simón na mě už jednou přišel, to jsem dělala nevěstku v bordelu v Tyru a jmenovala jsem se Helena...“

„To že ti ten pán říká? A tebe to těší! Dovolte, ať vám ručku políbím, kurvičko z mého podělaného vesmíru... To je opravdu kavalír.“

„Když už, tak kurvička byla ta Helena, a ne já. A v těch dobách prostitutka byla vlastně svobodná žena, bez závazků,

intelektuálka, co nechtěla být v domácnosti, sám víš, že prostitutka byla vlastně kurtizána, měla svůj salon, dnes by to bylo něco jako public relation164, takže pro tebe je žena, která pracuje v public relation, kurva, coura, která při ohničku číhá na šoféry od nákladňáků?“

Právě v tom okamžiku se u nich znovu zastavil Riccardo a vzal ji za paži. „Zatančíme si,“ řekl jí.

Stáli uprostřed místnosti a nepatrně, v ospalém rytmu se pohybovali, jako by tloukli na buben. Riccardo si ji však občas k sobě přitáhl, hlava jí padala dozadu a vlasy jí visely rovně dolů. Belbo si zapaloval jednu cigaretu od druhé. Po chvíli Lorenza vzala Riccarda v pase a pomalu se s ním přisunula na krok k Belbovi a aniž by přestala tančit, vzala mu skleničku z ruky. Levičkou objímala Riccarda v pase, v pravé ruce držela sklenici, ale usmívala se... A taky k němu mluvila.

„A nestalo se to jen jednou, abys věděl.“

„Jen jednou, co?“

„Že se setkal se Sofií. Simón byl taky, jak šla staletí, Vilém Postel.“

„Nebyl spíš v posteli?“

„Hlupáku. Postel byl renesanční badatel, znal židovsky...“

„Hebrejsky.“

„A není to totéž? Hebrejštinu četl jako kluci kreslené seriály. Jako nic. V jednom benátském špitálu přišel na starou negramotnou služku, Joannu, jen se na ni podíval a bylo mu jasné, že to je nové převtělení Sofie, byla to Ennoia. Velká matka světa, sestoupila mezi nás, aby spasila svět, který má ženskou duši. Postel si vzal Joannu k sobě, všichni do jednoho o něm říkali, že je praštěný, ale on nic, zbožňoval ji, chtěl ji zbavit těch andělů, kteří ji věznili, a když pak Joanna umřela, celou hodinu se upřeně díval do slunka a hrozně dlouho nic nejedl ani nepil, byl obydlen Joannou, která tu byla, i když už nebyla, vlastně tu je pořád, zabydluje svět a občas se ukáže, do někoho se vtělí... Není to k breku?“

„Taky už brečím. Být Sofia, to se ti zamlouvá?“

„Ale já jsem Sofia i pro tebe, lásko moje. Copak se nepamatuješ, jaké jsi nosil odporné kravaty a že ti vlasy padaly na límec od saka, než jsi mě poznal?“

Riccardo jí znova položil ruku zezadu na krk. „Mohl bych se zapojit do vašeho hovoru?“ zeptal se.

„Ty se do niiseho nezapojuj a tancuj. Jsi nástrojem mé chlípnosti.“

„To mi vyhovuje.“

Belbo mluvil dál, jako by tu Riccardo vůbec nebyl. „Takže ty jsi nevěstka, jeho feministka, děláš mu public relation a on je tvůj Simón.“

„Já se ale nejmenuji Simón,“ řekl Riccardo, už se mu pletl jazyk.

„O tobě taky není řeč,“ odsekl mu Belbo. Už chvíli jsem byl z něho nesvůj. Obvykle vůbec nedával najevo své city a teď tu najednou jako na jevišti předváděl svou milostnou vášeň před svědkem a dokonce i před sokem. Z jeho poslední věty jsem však vyrozuměl, že právě tím, jak se před ním odkopává — jeho pravým sokem byl někdo třetí — vlastně stvrzuje, že mu Lorenza patří a že to dělá jediným možným způsobem.

Lorenza prohlásila, předtím však někoho požádala o plnou sklenici: „Ale to je jen hra. Já přece miluji tebe.“

„Jsem ti moc vděčný, že ke mně necítíš nenávisť. Poslouchej, já bych chtěl domů, není mi dobře od žaludku. Jsem pořád ještě vězněm hrubé hmoty. Mně Simón nic neslibil. Půjdeš taky?“

„Zůstaňme tu ještě chvíli. Vždyť je to tu správně, ne? Ty se nebavíš? A taky jsem si ještě neprohlédla obrazy. Všiml sis vůbec, že Riccardo udělal taky jeden na mně?“

„Na tobě bych rád dělal docela jiné věci,“ ozval se Riccardo.

„Jsi hrubec. Mluvím s Jacopem. Jacopo, krístepane, intelektuální legrácky s kamarády můžeš pěstovat jen ty, a já ne?“

Kdo se mnou zachází jako s prostitutkou z Tyru? Ty!“

„To jsem si mohl myslet. Já. Já tě asi naháním stařečkům do náruče.“

„Simón se mě ale nikdy nepokusil vzít do náruče. Není to žádný satyr. Tobě vadí, že mě nechce dostat do postele, že mě bere jako intelektuální bytost.“

„Koketo.“

„Tak tohle jsi říkat neměl. Riccardo, jdi mi obstarat něco k pití.“

„Počkej,“ řekl Belbo. „Teď mi pověz, jestli to všechno bereš vážně, musím vědět, jestli ses nezbláznila. A nech toho pití. Pověz mi, jestli to bereš vážně, sakra!“

„Ale lásko moje, to je přece taková naše hra, hrajeme ji spolu. A nejlepší na tom je, že když Sofia pochopí, kdo vlastně je, a zbaví se tak tyranie těch andělů, může se dopustit čehokoliv a není to hřích...“

„Ty už nehřešíš?“

„Radší si to ještě rozmysli,“ ozval se Riccardo a políbil ji cudně na čelo.

„Naopak,“ odpověděla Belbovi a na malíře se ani nepodívala, „co ty myslíš, to už totiž žádný hřích není, aby se člověk zbavil svého těla, může si dělat, co chce, je mimo dobro a zlo.“

Strčila do Riccarda a odehnala ho od sebe. Nahlas prohlásila: „Já jsem Sofia a k tomu, abych se zbavila andělů, musím spá... spáchat všechny možné hříchy, i ty nejpříjemnější!“

Odvrátora do kouta, kde sedělo bělounek děvče v černém s hrozitánsky podmalovanými očima. Odtáhla je doprostřed místnosti a začaly tančit. Málem se o sebe třely břichem, ruce jim visely podél těla. „Mohu se milovat i s tebou,“ řekla. A políbila ji na ústa.

Ostatní kolem nich vytvořili půlkruh, zavládlo jakési vzrušení, někdo něco vykřikl, Belbo se posadil, tvářil se záhadně a přihlížel jako impresárió, když zkouší herce. Byl zpocený a víčko na levém oku mu cukalo, předtím jsem si toho u něho nikdy nevšiml. Teprve když Lorenza tančila už nejmíň pět minut a víc a víc se nabízela, vstal a řekl: „A teď pojď sem.“

Lorenza se zastavila, rozkročila se, natáhla ruce před sebe a zvolala: „Já jsem nevěstka i svěřice!“

„A hlavně trdlo,“ pronesl Belbo a vstal. Šel rovnou k ní, vzal ji bezohledně za zápěstí a vlekl ke dveřím. „Přestaň,“ volala na něho, „neopovaž se...“ Pak se rozplakala a vrhla se mu kolem krku. „Lásko moje, ale já jsem Sofia do tebe, kvůli tomu se přece nesmíš zlobit...“

Belbo ji něžně objal kolem ramen, políbil na spánek, prohrábl jí vlasy a pronesl do místnosti: „Omluvte ji, není zvyklá pít.“

Zaslechl jsem, jak se několik lidí kolem zasmálo. Slyšel to asi i Belbo. Zhlédl mě ve dveřích, nikdy jsem pak nedokázal odhadnout, zdali to, co udělal, udělal pro mě, pro ostatní nebo jen pro sebe. Provedl to nenápadně, když si ho lidé kolem už nevšimli.

Jak stále ještě držel Lorenzu kolem ramen, obrátil se ze tří čtvrtin do místnosti a tiše, jako by to bylo něco naprosto samozřejmého, zakokřhal: „Kikirikí.“

)51(

Chce-li ti tedy nějaký chytrák kabalista něco povědět, tak ne aby sis myslel, že to bude něco nicotného, hrubého, obyčejného, ale právě naopak tajemství, orákulum...

(Thomaso Garzoni, Divadlo různých a rozličných mozků světa, Venezia, Zanfretti, 1583, promluva XXXVI)

Obrazový materiál, který jsem nashromáždil v Miláně a v Paříži, nestačil. Pan Garammd mě vyslal na pár dnů do Mnichova, abych si zašel do Deutsches Museum.

Několik večerů jsem strávil v bistrech ve Schwabingu, nebo taky ve velikánských sklepech, kde postarší kníratí pánové v krátkých kožených kalhotách vyhrávají a milenci se k sobě tulí v neodbytném pachu vepřové pečeně nad litrovými sklenicemi piva, a odpoledne si prohlížel kartotéky reprodukcí. Občas jsem z archivu vypadl a procházel se po muzeu, kde bylo rekonstruováno snad všechno, co kdy lidský důmysl vytvořil, stačilo stisknout knoflík a v petrolejářské diorámě se rázem daly do pohybu vrty, mohl jsem vejít do opravdické ponorky, roztočit planety, zahrát si na výrobu kyselin a spustit řetězovou reakci — bylo to zkrátka jakési méně gotické a cele k budoucnosti upřené pařížské Conservatoire, plné posedlých školáků, kteří se tu učí obdivovat inženýry.

V Deutsches Museum taky stačí sejít po schodech dolů a člověk se ocitne v dole se vším, co k němu patří: chodby, výtahy pro horníky a koně, štoly, jimiž se plazí vyzábílí vykořisťovaní chlapci (nejspíš z vosku). Dá se tu procházet nekonečnými tmavými chodbami, postát nad bezednými šachtami, cítit, jak zima zalézá do kostí, a dokonce snad i vdechovat uhelný prach. V měřítku jedna ku jedné.

Procházel jsem nějakou vedlejší chodbou a zoufal si, zda ještě kdy spatřím světlo světa. Naklonil jsem se nad propast a tu vidím člověka, kterého odněkud znám! Byla mi povědomá jeho tvář, drsná pleť samá vráska, bílé vlasy a sovi kukuč, něco mi však říkalo, že by měl být jinak oblečený, ten obličej patřil k jinému oblečení, jako když člověk po dlouhé době potká faráře v civilu nebo kapucína bez plnovousu. Podíval se po mně taky a zaváhal jako já. Jak tomu v podobných případech bývá, chvíli jsme po sobě pokukovali, pak ten druhý vzal věc na sebe a pozdravil mě italsky. V tu ránu jsem ho viděl v tom, co na sobě obvykle mívral, nažloutlý plášť až na paty ho rázem proměnil v pana Salona. A. Salona, preparátora. Měl dílnu na chodbě pár kroků od mé kanceláře, kde jsem dělal Marlowa v kultuře. Potkával jsem ho na schodech a zdravili jsme se.

„Divná věc,“ řekl a podal mi ruku, „bydlíme v jednom domě a seznámíme se tisíc mil od domova v útrobách zemských.“ Vyměnili jsme si pár zdvořilostních vět. Měl jsem dojem, že velice dobře ví, čím se zabývám, a to zas nebylo samosebou, protože jsem to tak docela nevěděl ani já sám. „Co děláte tady v technickém muzeu? Měl jsem dojem, že v tom nakladatelství se zabýváte spíše obory duchovními.“

„Jak to víte?“

„Jen tak,“ vysvětlil mi a mávl rukou, „lidé toho dost napovídají a ke mně jich dost chodí...“

„Co za lidi chodí k vycpavači, promiňte, k preparátorovi?“

„Všelijací. Vy si třeba jako spousta jiných lidí myslíte, že to není řemeslo jako každé jiné. Zákazníků mám ale azaž, a všelijaké. Muzeum, soukromí sběratelé.“

„Nepamatuji se, že bych někdy u někoho viděl nějaké vycpané zvíře,“ odporoval jsem mu.

„Že ne? Záleží na tom, do jakých kruhů... nebo třeba sklepů chodíte.“

„Copak si někdo uloží vycpané zvíře do sklepa?“

„Proč ne, najdou se i takoví. Jesličky nebývají vždycky jen tam, kde na ně svítí slunko nebo měsíček. Takovým zákazníkům sice moc nedůvěřuji, ale kšeft je kšeft... Nedůvěřuji podzemí.“

„A proto jste do něj sestoupil?“

„Prohlížím si to tu. Nedůvěřuji podzemí, chci však pochopit, oč tu vlastně jde. Moc možností se mi nenabízí. Ale co třeba římské katakomby, namítnete mi. Plné turistů, jaképak tajemství, a navíc pod kontrolou církve. Existují však pařížské kanály... Byl jste v nich někdy? Prohlídka je každé pondělí a středu a každou poslední sobotu v měsíci, vchod je u Pont d'Alma. Jistě, i to je pro turisty. Katakomby jsou pochopitelně i v Paříži, a podzemní jeskyně taky. O metru nemluvě. Byl jste někdy v domě číslo 145 v ulici La Fayette?“

„Přiznám se bez mučení, že nebyl.“

„Je to trochu z ruky, mezi Gare de l'Est a Gare du Nord. Na první pohled docela nenápadná budova. Stačí však bedlivější pohled a člověk zjistí, že dveře sice vypadají jako ze dřeva, ve skutečnosti jsou však kovové, a za okny že jsou místnosti, kde už staletí nikdo nebydlí. Nikdy se v nich neobjeví světlo. Lidi chodí kolem a nemají o ničem potuchy.“

„Potuchy o čem?“

„Že to vlastně žádný dům není. Že je to jen fasáda, která nemá střechu ani vnitřek, že je to díra do komína, větrák metra.

A jakmile to jednou víte, zmocní se vás dojem, že stojíte u vchodu do pekel, že stačí dostat se za tu zeď, a pařížské podzemí máte na dosah ruky. Před těmi vraty, která maskují vrata všech vrat, před tou stanicí, ze které se odjíždí do středu Země, jsem strávil spoustu hodin. Proč to podle vás takhle udělali?“

„Kvůli větrání v metru, sám jste to řekl.“

„Na to by přece stačila obyčejná větrací šachta. Podezřelý je na tom právě to podzemí. Chápete, co tím myslím?“

Mluvil o temnotách a přitom doslova zářil. Zeptal jsem se ho, proč je mu to podezřelý.

„Existují-li Páni světa, pak nemohou být nikde jinde než v podzemí, každý to tuší, nikdo však nemá odvahu naplno to povědět. Jediný člověk, co ji měl, byl asi Saint-Yves d'Alveydre. Znáte ho?“

To jméno jsem možná zaslechl od některého ďáblíka v redakci, nic přesného jsem si však nepamatoval.

„Právě od něho jsme se dozvěděli o Agarratě, podzemním sídle Krále světa, tajném centru Synarchie,“ oznámil mi Salon. „Neměl strach, byl si jistý sám sebou. Všichni, kdo se k němu veřejně přidali, byli však odstraněni, protože toho příliš moc věděli.“

Chodili jsme štolami, pan Salon mi povídal a tu a tam se roztržitě zahleděl do jiných stol, nakoukl do šachty, jáko by tam v šeru hledal důkaz pro svá tvrzení.

„Položil jste si někdy otázku, proč ve všech moderních metropolích začali v minulém století nahonem stavět metra?“

„Asi aby vyřešili dopravní problémy. Nebo snad ne?“

„Tenkrát přece žádný automobilový provoz nebyl, jezdily jen kočáry. Od člověka s vaší hlavou bych čekal lepší odpověď.“

„Vy ji máte?“

„Možná mám,“ řekl pan Salon a zatvářil se zamyšleně a nepřítomně, asi však chtěl jen to, abychom o tom přestali mluvit. Hned si taky uvědomil, že má naspěch. Podal mi ruku, pak se ale stejně ještě na vteřinku pozdržel, jako by si náhodou na něco vzpomněl: „Mimochodem, ten plukovník... jak se jen jmenoval, před několika lety vám v Garamondu pověděl o tom templářském pokladu. Nedozvěděl jste se, jak vlastně skončil?“

Z té zcela bezohledné a záměrné exhibice znalostí o něčem, co jsem považoval za nevěřejné a dávno zapomenuté, jsem zůstal, jak když mě opáří. Snažil jsem se však tvářit lhostejně a jenom jsem utrousil: „Ale to je už dávno, na to jsem zapomněl. A mimochodem: proč jste řekl mimochodem?“

„Řekl jsem mimochodem? Ach jistě, mátn dojem, že objevil něco někde v podzemí...“

„Jak to víte?“

„Nevím vlastně vůbec nic. Nevzpomínám si ani, kdo mi o tom povídal. Asi nějaký zákazník. Každá zmínka o podzemí ve mně totiž probudí zvědavost a zájem. Mánie postaršího člověka. Na shledanou.“

Byl pryč a já jsem uvažoval, co to setkání má znamenat.

)52(

V určitých oblastech Himálaje v prostoru mezi dvaadvacíti chrámy, které představují dvaadvacet arkánů Hermových i dvaadvacet písmen některých posvátných abeced, vytváří Agarratha mystickou Nulu, kterou nikdo neobjeví... V podzemí snad pode všemi kraji Země se prostírá obrovská šachovnice.

(Saint-Yves d'Alveydre, Mission de l'Inde en Europe 165, Paris, Calmann Lévy, 1886, str. 54 a 65)

Po návratu jsem o tom pověděl Belbovi a Diotallevimu a společně jsme pak spřádali všelijaké domněnky. Tak třeba že excentricky a upovídaný Salon se bůhvíproč zajímá o různá tajemství a mezi jiným se taky seznámil s Ardentim, čímž by celá záležitost končila. Nebo se něco dozvěděl o tom, jak Ardenti zmizel, protože pracoval pro ty, co ho odstranili. Jiná domněnka se zakládala na tom, že Salon pracuje pro policii jako informátor...

Pak se začali objevovat další spisovatelští ďáblíci a Salon se nám mezi nimi nějak ztratil.

Pár dnů poté přišel do nakladatelství Aglie, aby nám sdělil své názory na několik rukopisů, které mu Belbo poslal. Jeho posudky byly stejně pšné jako shovívavé a přitom seděly. Aglie nebyl hloupý a hru na dvě nakladatelství, Garamond a Manuzio, brzy prokoukl a my jsme před ním pravdu ani neskrývali. Zdálo se, že to chápe a že to akceptuje. Někáký rukopis třeba vyřadil několika říznými poznámkami a pak se zdvořilým cynismem poznamenal, že pro Manuzio by se třeba hodil.

Zeptal jsem se ho, zdali by mi nemohl povědět něco o Agarratě a Saint-Yves d'Alveydreovi.

„Saint-Yves d'Alveydreovi...“ začal. „Bizarní člověk, o tom není pochyb, už jako mladík se stýkal se stoupenci Fabreho d'Oliveta. Byl to obyčejný úředník na ministerstvu vnitra, ctižádost mu však nescházela... Jeho sňatek s Marií-Victoire jsme však nepřijali zrovna s nadšením...“

Aglie to prostě nevydržel. Přešel na první osobu. Vzpomínal.

„Kdo byla ta Marie-Victoire? Zbožňuji drby,“ přidal se Belbo.

„Marie-Victoire de Risnitch byla překrásná žena, dokud byla intimní přítelkyní císařovny Evženie. Když potkala Saint-Yvese, bylo jí už přes padesát. Jemu kolem třiceti. Z její strany byl sňatek jasná mesaliance. Aby pro něho měla titul, koupila mu nevím už jaké území od markýzů d'Alveydre. Náš drzounek se ozdobil šlechtickým titulem a po Paříži se zpívaly kuplety o žigolovi. Mohl žít z renty, a tak se cele věnoval uskutečnění svého snu. Vzal si do hlavy, že najde politickou formuli, která povede k harmoničtější společnosti. Synarchie jako opak anarchie. Evropské společnosti by vládly tři rady, jedna by zastupovala moc hospodářskou, druhá soudní a třetí duchovní, to znamená církev a vědce. Tato osvícená oligarchie by odstranila třídní boj. Na světě se už objevily horší věci.“

„A co ta Agarratha?“

„Jednou prý za ním přišel nějaký tajemný Afghánec, jmenoval se Hadži Šarif, což je však jméno jasně albánské, takže Afghánec to být nemohl... A ten mu prozradil, kde se nachází sídlo Krále Světa — i když Saint-Yves sám nikdy toho

výrazu nepoužil, to až ti, co přišli po něm, tomu sídlu začali říkat Agarratha, což znamená Nenalezitelná.“

„Tohle všechno se může člověk někde dočíst?“

„V Mission de l'Inde en Europe. Ta kniha velice významně ovlivnila tehdejší politické myšlení. V Agarratě jsou podzemní města a pod nimi, jak se sestupuje do středu, je pět tisíc panditů mudrců, kteří jim vládou, to číslo je určitě připomínka hermetických kořenů védy. Každý ten kořen je vlastně magický hierogram spojený s jednou mocností nebeskou a schválený jednou mocností pekelnou. Centrální kupole Agarraty je seshora prosvětlená zrcadly, která přivádějí světlo s pomocí stejného základu škály barev, ve které sluneční spektrum, jak je známe z našich pojednání o fyzice, je pouze částí diatonickou. Agarratští mudrcové studují všechny posvátné jazyky, aby nakonec vytvořili jazyk univerzální, zvaný Vattan. Narazí-li na tajemství příliš hluboká, začnou se zvedat a vznášejí se výš a výš, a kdyby je jejich spolubratři nezadrželi, rozbili by si lebky o klenbu kupole. Přiravují blesky, orientují interpolární i intertropikální cyklické proudy a interferenční derivace v různých oblastech zeměpisné šířky i délky. Zabývají se selekcí druhů a vytvořili drobné živočichy obdařené neuvěřitelnými psychickými vlastnostmi a želvím krunýřem, na kterém je žlutý kříž, přičemž na každé končetině mají oko a tlamku. Vytvořili tedy mnohorodé živočichy, kteří se mohou pohybovat všemi směry. Do Agarraty se podle všeho po svém rozeznání uchýlili templáři a tam taky konají dozor. Ještě něco?“

„Ale... to je myšleno vážně?“

„Autor to asi bral opravdu doslova. Zprvu jsme ho považovali za blouznivce, pak nám ale došlo, že snad, jak tomu bývá u vizionářů, ukazuje skrytý směr, jímž se naše historie opravdu ubírá. Neříká se snad, že historie je krvavá a nesmyslná hádanka? To ale právě není možné, za tím musí být nějaký plán. Bez nějaké myšlenky by to přece nefungovalo. Proto taky osoby ne zrovna prostoduché během staletí Pány či Krále světa nepovažovaly ani tak za skutečné osoby z masa a kostí, ale za jakousi kolektivní roli, inkarnaci, občas provizorní, Pevného záměru. Zkrátka něco, s čím určitě byly před svým zánikem ve spojení velké mnišské a rytířské řády.“

„Vy na to věříte?“ zeptal se Belbo.

„Osoby psychicky mnohem vyrovnanější než Saint-Yves d'Alveydre hledají Neznámé nadřazené.“

„A nacházejí je?“

Aglie se dobrácky zasmál, nejspíš sám pro sebe. „Co by to bylo za Neznámé nadřazené, kdyby se nechali poznat prvním, kdo se o to pokusí? Pánové, čeká nás práce. Mám ještě jeden rukopis, náhodou se zabývá právě tajnými společnostmi.“

„Slušná věc?“

„To si snad umíte představit. Ale pro Manuzio by se mohl hodit.“

)53(

Vzhledem k tomu, že by tato tajemná organizace nemohla otevřeně řídit osudy světa, protože by se proti ní postavily všechny vlády, neobejde se bez tajných společností... Tyto tajné společnosti vznikaly podle potřeby postupně a dělily se do skupin, které se nejenom navzájem liší, ale často se stavějí proti sobě a zastávají zcela protichůdné názory, aby sice odděleně, leč ve vzájemné důvěře řídily veškeré dění náboženské, politické, hospodářské i literární, neboť jsou, aby se mohly napříti jedním směrem, napojeny na neznámé centrum, v němž je ukryta mocná pružina pohybující potají všemi žezly této země.

(J. M. Hoene-Wronski, cit. P. Sédirem v Histoire et doctrine des Rose-Croix166. Rouen, 1932)

Pak jsem jednou zase zahlédl pana Salona ve dveřích jeho dílny. Na chodbě bylo šero a měl jsem dojem, že začne co nevidět houkat jako sova. Pozdravil mě jako starého přítele a poptal se, jak jde život. Neurčitě jsem mávl rukou, usmál se a šel jsem po svých.

Znova jsem si však vzpomněl na Agarratu. Saint-Yvesovy představy, jak nám je sdělil Aglie, by sice mohly okouzlit některého z našich spisovatelských d'áblíků, samy o sobě však zase tak vzrušující přece jen nebyly. Ve slovech i ve výrazu pana Salona vztušení znát bylo.

Proto jsem se rozhodl, že si zaskočím do knihovny a najdu si tam Mission de l'Inde en Europe.

U kartotéky a pak u pultu, kde se knihy objednávaly, byl jako vždycky nával. S pomocí loktů jsem se prodrál k zásuvce, kterou jsem potřeboval, vyhledal kartičku, vyplnil objednávací lístek a předal jej zřízenci u pultu. Ten mi však sdělil, že kniha je vypůjčená, a jak to bývá, zdálo se, že z toho má radost. V tom okamžiku se mi však někdo ozval za zády: „Tak abyste věděl, ta kniha tu je, zrovna jsem ji vrátil.“ Obrátil jsem se. Byl to komisař De Angelis.

Poznal jsem ho a on zas poznal mě — napadlo mě však, že nějak moc rychle. Okolnosti, za jakých jsme se setkali, byly neobvyklé jen pro mě, pro něho to byla běžná věc. Navíc v té době, kdy k té záležitosti s Ardentim došlo, jsem nosil řídkou bradku a měl delší vlasy. Komisař měl zkrátka oko jako rys.

Že by mě od té doby, co jsem se vrátil, držel tak trochu pod dohledem? Nebo má jenom paměť na osoby, s nimiž se setkal, policisté přece musí mít odhad a taky si jej pěstovat, zapamatovat si tváře, jména...

„Pan Casaubon! A čteme oba stejné knihy!“

Podal jsem mu ruku: „Ten doktorát už mám, a dost dlouho. Třeba se pokusím dostat k policii, jak jste mi tenkrát radil. Aspoň budu první na knížky.“

„To můžete být i teď, stačí, když první přijdete,“ odpověděl mi. „Teď už je ale knížka zpátky, můžete si ji vyzvednout později. Teď bych vás rád pozval na kávu.“

Z toho pozvání jsem byl maličko nespokojen, odmítnout jsem však nemohl. Posadili jsme se v bistru kousek od knihovny. Zeptal se mě, jak to, že se zabývám indickou misí, byl jsem v pokušení zeptat se ho proč se jí zabývá on, pak jsem si ale řekl, že napřed bych měl mít krytá záda. Pověděl jsem mu, že ve volném čase pokračuji ve svém bádání o templářích: podle von Eschenbacha odešli z Evropy právě do Indie a podle jiných pramenů do království Agarratha. Teď byla řada

na něm, aby odkryl karty. „Zajímavější ale je,“ řekl jsem mu, „že to zajímá vás.“

„To víte,“ odpověděl mi, „co jste mi poradil tu knihu o templářích, tak se v tom oboru dál vzdělávám. Teď jsem se od vás právě dozvěděl, že od templářů vede cesta rovnou do Agarraty.“ Touché¹⁶⁷. Pak dodal: „To byl ode mě jen žert. Kvůli tomu jsem si tu knihu nepůjčil. To spíš...“ Zaváhal. „Zkrátka když mám chvíli volna, zaskočím do knihovny. Aby se ze mě nestal pouhý vykonavatel příkazů, nebo abych nezůstal jen policistou, vyberte si, co se vám líp hodí. Povězte mi však něco o sobě.“

Předložil jsem mu svůj stručný životopis včetně Podivuhodné historie kovů.

Zeptal se mě: „Copak ale v tom nakladatelství, a taky v tom hned vedle, nevydáváte taky knížky o tajných vědách?“

Jak mohl vědět o nakladatelství Manuzio? Že by to byly údaje získané v době, kdy nechal sledovat Belba? Nebo snad ještě nepřestal pátrat po Ardentim?

„Právě autoři, jako byl plukovník Ardent, které se Garamond snažil předat nakladatelství Manuzio,“ řekl jsem, „přivedli pana Garamonda na nápad, že zřídí novou edici pro tento druh literatury. Prý to vynáší. Lidí jako Ardent jsou spousty.“

„Jistě, jenže Ardent zmizel,“ odpověděl mi. „Doufám, že ostatní nezmizí taky.“

„Zatím se to nestalo, a jsem v pokušení dodat bohužel. Ukojte však mou zvědavost, komisaři. Řekl bych, že zmizení, nebo něco horšího je při vašem povolání na denním pořádku. To se každému případu věnujete tak... dlouho?“

Pobaveně se po mně podíval: „Z čeho jste usoudil, že se plukovníku Ardentimu pořád ještě věnuji?“

Zahrál trumf a přisadil si. Měl jsem mít tu odvahu a požádat ho, aby mi své karty ukázal, udělat by to musel a mohlo se mi to jenom vyplatit. „Ale jděte, komisaři,“ řekl jsem, „o Garamonda a o Manuziovi víte všechno, půjčil jste si knihu o Agarratě, takže co bychom si vyprávěli.“

„Plukovník vám snad pověděl něco o Agarratě?“

Vyšlo mu to. Plukovník nám o Agarratě, pokud mě paměť neklame, opravdu něco řekl. Vyvázl jsem z toho však docela obstojně: „Ale kde, přišel kvůli templářům, na to se přece ještě pamatujete.“

„Správně,“ souhlasil. Pak dodal: „Nemyslete si ale, že my se zabýváme vždycky jen jedním případem, a to tak dlouho, dokud není uzavřen. Tak to bývá jen v televizi. Na policii je to jako u zubaře, přijde pacient, dentista se mu povrtá v zubu, pacient se za čtrnáct dnů zase vrátí, zubař však mezitím ošetří třeba sto jiných pacientů. Příklad, jako byl plukovník, může zůstat stranou i deset let, a pak dejme tomu při vyšetřování nějakého jiného případu se někdo k něčemu přizná, vynoří se nová stopa, a bum ho, něco do sebe zapadne, a jde se na to znovu... Pak buď znovu něco do něčeho zapadne, nebo taky ne, a v tom případě je konec jednou provždy.“

„A co vám teď do sebe zapadlo?“

„To je od vás ale všetečná otázka, nemyslíte? Věřte mi však, nic v tom není. Plukovník přišel znovu na přetřes náhodou, někoho jsme sledovali ze zcela jiných důvodů a zjistili jsme, že navštěvuje klub Picatrix, určitě jste o něm slyšel...“

„Časopis znám, ale klub ne. Co se tam děje?“

„Co by se tam dalo, vůbec nic, chodí tam klidní, možná trochu praštění lidé. Pak jsem si však vzpomněl, že tam byl i Ardent — v tom je právě veškerý detektivní um, vzpomnět si třeba i po desíti letech, kde člověk někoho zahlédl nebo kde zaslechl nějaké jméno. A tak jsem si prostě položil otázku, co se děje v nakladatelství Garamond. Toť vše.“

„Copak Picatrix je záležitost pro politické oddělení?“

„Všeteční prý bývají jen lidé s čistým svědomím, vy jste ale jaksepatří.“

„Na kávu jste snad pozval vy mě, a ne já vás.“

„To je pravda, a oba jsme mimo službu. Koukněte se, na tomto světě všechno souvisí se vším, stačí najít správný zorný úhel.“ To je vlastně hermetická teze, napadlo mě. De Angelis však hned dodal: „Čímž netvrdím, že ten klub nějak souvisí s politikou, ale znáte to... Dřív jsme mládence od rudých brigád hledali v domech zabraných lidmi bez přístřeší a pravicové černé teroristy ve vojenských klubech, dnes by to klidně mohlo být naopak. Žijeme v podivném světě.

Ujišťuji vás, že před deseti lety mě řemeslo bylo mnohem snazší. Dokonce i z ideologií se vytratila víra. Někdy si říkám, že bych měl přejít do oddělení pro boj s narkotiky. Heroin je prostě heroin a tím to hasne. Žádné záhady.“

Na okamžik se odmlčel, znejistěl, aspoň jsem měl ten dojem. Pak vytáhl z kapsy zápisník, který vypadal jako mešní kniha. „Poslouchejte, Casaubone, vy se při vašem povolání setkáváte s podivnými a v knihovnách si půjčujete knihy ještě podivnější. Pomozte mi. Co víte o synarchii?“

„Teď se před vámi shodím. Skoro nic. Zaslechl jsem o ní v souvislosti se Saint-Yvesem, nic víc.“

„A co si o tom lidé povídají?“

„Pokud si povídají, tak ne přede mnou. Abych pravdu řekl, synarchie smrdí fašismem.“

„To je pravda, hodně tezi převzala Action Française. A když jen to, bylo by mi hej. Přijdu na skupinu, kde se mluví o synarchii, a podle toho si ji politicky zařadím. Když se pak ale chci dozvědět něco víc zjistím, že někdy kolem roku 1929 nějaký Vivian Postel du Mas a Jeanne Canudová založili skupinu Polaris, která se inspirovala mýtem jakéhosi Krále světa a předložila veřejnosti synarchistický projekt: sociální služby zaměřené proti kapitalistickému řádu, odstranění třídního boje s pomocí družstevního hnutí... Vypadá to spíš na fabiánský socialismus, na nějaké personalistické a komunitární hnutí. A opravdu, jak Polaris, tak irští fabiánovci byli nařčeni z toho, že pod vedením židů připravují synarchistický komplot. Ptáte se, kdo je nařkl? Jakási Revue internationale des sociétés secrètes¹⁶⁸, ve které se píše taky o žido-zednářsko-bolševickém spiknutí. Řada spolupracovníků tohoto časopisu udržuje spojení s ještě tajnějším pravicovým integristickým sdružením zvaným Sapiniere. A všechny tyto revoluční politické organizace jsou prý jen fasádou, která kryje d'ábelské spiknutí ukuté nějakým okultistickým spolkem. Vy mi na to řeknete, tak dobře, spletli jsme se, Saint-Yves se nakonec stal inspirací různých reformistických skupin, které pak pravice naházela do jednoho pytle a považovala za filiace demo-pluto-socialisticko-židovské. Mussolini to dělal taky tak. Odkud se však vzalo nařčení, že je ovládají okultistické spolky? Ne že bych o tom něco víc věděl, jděte se však podívat do Picatrixu, tam se o dělnické

hnutí opravdu moc nezajímají.“

„To je i můj dojem, ó Sokrate. Takže co?“

„Dík za toho Sokrata, jenže v tom to právě je. Čím víc o tom čtu, tím miň se v tom vyznám. Ve čtyřicátých letech vznikají různé skupiny, které se vydávají za synarchistické, a ty právě mluvím o novém pořádku v Evropě, řízené nadstranickou vládou moudrých osob. A k čemu všechny tyto skupiny konvergují? Ke kolaborantům ve Vichy! Takže, řekněte mi, spletli jsme se znova, synarchie je pravicová. Jenže pozor! Ze všeho, co jsem načel, je nespomá jedna věc, a sice že pouze v jednom jsou všichni zajedno: synarchie opravdu existuje a skrytě vládne světu. Vždycky se však najde nějaké ale...“

„Ale?“

„Ale to, že 24. ledna 1937 Dimitrij Navakin, svobodný zednář a martinista (co jsou zač martinisté, to nevím, nejspíš to však bude jedna z těch sekt, o kterých tu zrovna mluvíme), hospodářský poradce Lidové fronty (předtím ředitel jedné moskevské banky), je zavražděn na příkaz Organisation secrete d'action révolutionnaire et nationale, známé spíš jako Cagoul a financované Mussolinim. A právě tehdy bylo vysloveno tvrzení, že Cagoul je organizace řízená tajnou synarchií a Navakin že byl zabit, protože odhalil její tajemství. Za německé okupace levice vydá manifest, ve kterém odhaluje jakýsi Synarchistický pakt impéria, klade mu za vinu porážku Francie a pakt sám označí za výraz latinského fašismu portugalského typu. Pak ale vyjde najevo, že ten pakt sepsali du Mas a Canudová a že jsou v něm myšlenky, které už předtím hlásali a šířili, jak a kde to jen šlo, takže žádné tajnosti to nebyly. Za tajné a dokonce velice tajné tyto myšlenky naopak označí nějaký Husson, který synarchistický revoluční pakt odhalí jako pakt levicový a všechno vyličí v knize Synarchie, panorama de 25 années d'activité occulte 169, a podepíše se... Počkejte, jen si to najdu, už to mám, Geoffrey de Charnay.“

„To se tedy povedlo,“ poznamenal jsem, „de Charnay je přece templářský velmistr, druh Molayův. Zahynuli spolu na hranici. Novotemplář útočí na synarchii zprava. Synarchie však vznikla v Agarratě, což je právě útočiště templářů!“

„Vždyť jsem vám to říkal. Tak vidíte, díky vám jsem přišel na další stopu. Bohužel však do všeho vnese ještě větší zmatek. Pravice odhalí tajný socialistický synarchistický pakt impéria, který vlastně tajný není, a na týž synarchistický pakt, jak jste sám viděl, se pak vedou útoky zleva. A můžeme přejít k další interpretaci. Podle ní by synarchie měla být jezuitský komplot, který si klade za cíl svržení třetí republiky. Je to teze Rogera Mennevého, a ten patřil k levici. A asi bych si s tím už vůbec přestal lámat hlavu, pak jsem se ale dočetl, že taky v roce 1943 v jistých vojenských kruzích ve Vichy, samozřejmě petainovských, ale zároveň protiněmeckých, kolovaly dokumenty, podle nichž synarchie byla vlastně komplot nacistický: Hitler prý byl rozenkrucian ovlivněný zednáři, kteří jak vidno přecházejí od komplotů židobolševických k imperiálně německým, jako by se nechumelilo.“

„A máme to v suchu.“

„To si jen myslíte. Následuje další odhalení. Synarchie je komplot mezinárodních technokratů. Tvrdil to v roce 1960 nějaký Villemarest v knize Le 14e complot du 13 mai. Technosynarchistický komplot usiluje o destabilizování vlád tím, že vyvolává války, podporuje a podněcuje státní převraty, rozkoly v politických stranách, kde zakládá odbojné skupiny... Tuhle synarchii jste asi už ale sám poznal.“

„Jak by ne, to je přece ISNS, Imperialistický stát nadnárodních společností, před několika lety se o něm zmiňovaly Rudé brigády...“

„Správně. A co tedy má dělat komisař De Angelis, objeví-li něco, co souvisí se synarchií? Ptám se doktora Casaubona, experta na templáře.“

„Já tvrdím, že existuje tajná společnost, rozvětvená po celém světě, která komplotuje tak, že šíří pověsti o světovém komplotu.“

„Vy žertujete, já ale...“

„Vůbec nežertuji. Přijďte a můžete nakouknout do rukopisů, které přicházejí do Manuzia. Spokojíte-li se však s výkladem, který se drží velice při zemi, pak je to, asi jako když koktavý podá stížnost, že ho nevzali do rozhlasu jako hlasatele, protože není ve straně. Vinu za vlastní neúspěch je vždycky nejlepší přisoudit někomu jinému, diktatura si musí vždycky najít nepřítele, aby v řadách svých stoupenců nastolila jednotu. Jak se říká, pro každý složitý problém existuje jednoduché řešení, a sice to chybné.“

„Takže najdu-li ve vlaku bombu zabalenou do letáku, ve kterém se píše o synarchii, mám si prostě říct, že je to jednoduché řešení složitého problému, a nechat to běžet?“

„Proč byste to dělal? Našel jste snad bombu ve vlaku, co... Promiňte. Do toho mi opravdu nic není. Proč mi to ale říkáte?“

„Protože jsem doufal, že o tom víte víc než já. Protože najít někoho, kdo se v tom taky nevyzná, je pro mě velká úleva. Tvrdíte, že blázni hodně píšou, vy to zas musíte číst a je to nakonec jen ztráta času. Já si zas myslím, že rukopisy těch vašich bláznů, to znamená normálních lidí, jsou velice důležité. Rukopis nějakého blázna by mi třeba mohl objasnit, jakým způsobem uvažuje člověk, který klade nálož do vlaku. Nebo máte strach, že byste se kvůli tomu stal mformátorem?“

„To ne, čestné slovo. Vyhledávat v kartotékách myšlenky a nápady, to je vlastně moje povolání. Když na něco přijdu, dám vám vědět.“ Poslední otázku si nechal na poslední chvíli, když už vstával:

„V těch vašich rukopisech... nebyla tam nějaká zmínka o Tres?“

„Co to je?“

„To právě nevím. Mělo by to být nějaké sdružení, nevím ani, jestli opravdu existuje. Zaslechl jsem o něm a vzpomněl jsem si na ně, jak jste se zmínil o těch bláznech. Pozdravujte ode mě svého přítele Belba. Řekněte mu, že vás nesleduji. Takový dojem budí jen to moje ošklivé řemeslo, které se mi bohužel zamlouvá.“

Cestou domů jsem se v duchu ptal, kdo z nás dvou na tom setkání vydělal. Napovídal mi spoustu věcí, já jsem mu

naopak neřekl nic. Být podezřívavý, myslel bych si, že ze mě něco dostal, aniž bych si toho třeba všiml. Jenomže právě podezřívavost vede k mánii synarchistických komplotů.

Když jsem o tom povídal Lie, řekla mi: „Podle mě byl upřímný. Chtěl si vylít srdce. Snad si nemyslíš, že na policejním ředitelství najde někoho, kdo by jeho pátrání po tom, stála-li Jeanne Canudová napravo nebo nalevo, bral vážně! Chtěl jenom pochopit, jestli to nechápe jenom on nebo jestli to prostě pochopit nejde. A tys mu nedokázal poskytnout jedinou správnou odpověď.“

„Copak nějaká je?“

„Jak by nebyla! Že tu není nic, co by se dalo pochopit. Že synarchie je Bůh.“

„Bůh?“

„Jistě. Lidstvo nesnáší pomyšlení, že svět vznikl náhodou, omylem jen díky tomu, že čtyři nerozumné atomy do sebe narazily na mokré dálnici, a musí objevit kosmické spiknutí, Boha, anděly nebo ďábly. Synarchie tuto funkci do určité míry plní.“

„Takže jsem mu měl povědět, že ti lidi, co kladou nálože do vlaků, to dělají proto, aby objevili Boha?“

)54(

Kníže temnot je kavalír.

(Shakespeare, Král Lear, III, iv. 140)

Přišel podzim. Jednou dopoledne jsem zašel do ulice Marchese Gualdi, chtěl jsem požádat pana Garamonda o souhlas s objednávkou barevných fotografií ze zahraničí. V kanceláři u paní Grazie jsem zahlédl Aglieho, probíral se kartotékou autorů Manuzie. Měl jsem tenkrát velice naspěch a nechtěl jsem ho rušit.

Když jsme se s panem Garamondem dohodli na podrobnostech, zeptal jsem se ho, co Aglie pohledává na sekretariátě. „Ten člověk je génius,“ odpověděl mi pan Garamond. „Mimofádně pronikavý, vzdělaný duch. Včera večer jsem ho vzal na večeři s některými našimi autory a opravdu jsem se díky němu před nimi vytáhl. Jak dokáže konverzovat, v jakém stylu! Kavalír, jakých je dnes pořádku, velký pán! Jaká erudice, jaká kultura, ba co dím, jaká informovanost! Vyprávěl roztomilé anekdoty o osobách, které žily někdy před sto lety, přísahám, jako by je býval osobně znal! A víte, jaký nápad mi vnikl, když jsme se vraceli domů? Stačil mu jediný pohled, a hned o každém hostu věděl, co je zač, znal je líp než já. Proč čekat, řekl mi, až autoři edice Odhalená lsis sami rukopisy přinesou? Je to zbytečná dřina, spousta čtení a navíc se předem neví, budou-li se chtít podílet na nákladech. Proč na to jít takhle, když je tu nevyužitý zlatý důl, kartotéka autorů Manuzia za posledních dvacet let? Už vám to došlo? Napišeme našim starým osvědčeným autorům, buď všem, nebo jenom těm, co odkoupili neprodaný, zbytek nákladu, vážený pane, jak možná víte, začínáme vydávat edici tajných tradičních věd, koncipovanou na vysoké duchovní úrovni, známe vás jako pronikavého myslitele a napadlo nás, zdali byste se sam nechtěl vydat na toto neprobádané území, a tak dále. Říkám vám, génius! Mám dojem, že nás všechny pozval k sobě na neděli večer. Chce nás odvézt do nějakého zámku, tvrze, ba co dím, nádherné vily někde u Turína. Prý se tam budou dít kromobyčejné věci, nějaký obřad, slavnost, sabat, někdo tam přitom bude vyrábět zlato nebo živé stříbro, zkrátka něco na ten způsob. To je svět, který bude třeba teprve odhalit, drahý Casaubone, i když dobře víte, jak si vážím vědy, které se vy osobně s takovým zaujetím věnujete, a jsem velice, opravdu velice spokojen s vámi jako spolupracovníkem — vím, je třeba vyřešit tu nepatrnou finanční záležitost, o které jste se mi zmínil, nezapomněl jsem na to a v příhodnou dobu se tím budeme zabývat. Aglie mi řekl, že tam bude i ta paní, krásná paní, překrásná možná ne, spíš výrazný typ, takové oči hned tak každá nemá — Belbova přítelkyně, jak jen se jmenuje...“

„Lorenza Pellegriniová.“

„To bude ona. Náš Belbo s ní něco má, že?“

„Myslím, že jsou dobří přátelé.“

„Jistě. Kavalír jinak odpovědět ani nemůže. Správně, Casaubone. Neptal jsem se však ze zvědavosti, jde o to, že pro vás všechny jsem jako otec a... glissons, a la guerre comme a la guerre! 70... Sbohem, můj milý.“

Na turínských vršcích jsme se měli opravdu s Agliem sejít, Belbo mi to potvrdil. Měly to být vlastně schůzky dvě. Večer měla být jakási slavnost v zámku nějakého zámožného rozenkruciána, a odtamtud nás pak Aglie měl odvézt o pár kilometrů dál, kde se měl, kdy jindy než o půlnoci odbývat druidský obřad, o kterém nám nic bližšího nesdělil.

„Říkal jsem si taky,“ dodal Belbo, „že bychom už měli někam dotáhnout ty dějiny kovů, a tady nás pořád někdo vyrušuje, co kdybychom odjeli už v sobotu a strávili ty dva dny v mém starém domě v +++? Je tam moc hezky, však sami uvidíte, už jen ty kopce stojí za podívání. Diotallevi souhlasí, a možná pojede i Lorenza. Pochopitelně... Vemte si s sebou, koho chcete.“

Liu sice neznal, věděl však, že někoho mám. Řekl jsem mu, že pojedu sám. Dva dny předtím jsme se s Liou pohádali. Nic vážného, všechno se pak během týdne mělo dát do pořádku, cítil jsem však, že nám oběma prospěje, když na pár dnů z Milána vypadnu.

Tak tedy naše garamondská trojka i s Lorenzou Pellegriniovou dorazila do +++. Odjezd se moc nevydařil. Lorenza sice přišla tam, kde jsme se měli sejít, když jsme ale nasedali do vozu, najednou řekla: „Já radši nepojedu, budete aspoň moci v klidu pracovat. Přijela bych až se Simónem.“ Belbo měl ruce na volantu, bylo vidět, jak se mu paže napjaly a s pohledem upřeným před sebe, tiše řekl: „Nastup.“ Lorenza nastoupila, sedla si dopředu vedle Belba, který mlčky řídil, položila mu zezadu ruku na krk a po celou cestu ji nesundala.

+++ byla pořád ještě osada, jak ji Belbo poznal za války. Bylo tu pár nových domků zemědělství chátralo a mládež

odcházela do města. Ukázal nám vršky, kde kdysi dožluta dozrávalo obilí, teď tam byla pastvíska. Osada se nečekaně vynořila za zatáčkou pod kopcem, na kterém stál Belbův dům. Kopec nebyl nijak velký a za ním se prostírala monferrská pláň, na které spočíval lehký světlý opar. Jak jsme vyjížděli nahoru, Belbo ukázal na protější, skoro holý vršek s kapličkou a dvěma borovicemi po stranách: „To je Brico,“ řekl. Pak dodal: „Vám to pochopitelně nic neříká, ale to nevadí. Na velikonoční pondělí se tam chodilo na svačinu s Andělem. Vozem je to teď pět minut, pěšky to býval pořádný výlet.“

)55(

Divadlem nazývám místo, v němž všechny akce ze slov i z myšlenek sestávajících z podrobností, řečí a jejich námětů, jsou předváděny jako na veřejném představení, kde se hrají tragédie a komedie.

(Rober Fludd, *Utriusque Cosmi Historia*, Tomi Secundi Tractatus Primi Sectio Secunda, Oppenheim /?/ 1620 /?/, str. 55)

Dorazili jsme k vile. Vila to snad ani nebyla, spíš panský dům, v přízemí však byly sklepy, ve kterých Adelino Canepa — hádavý pachtýř, který udal strýce Carla partyzánům — dělal víno z hroznů, které se urodily na Covassových vinohradech. Na domě bylo znát, že je už dlouho neobydlený.

V malém domku vedle pořád ještě žila nějaká Adelinova teta, dnes už stařena, jak nám Belbo pověděl, všichni ostatní, strýc s tetou i Canepovi jsou už dávno po smrti, zůstala jen ta stoletá bába, má tu zahrádku se zeleninou, pár slepic a vepřika. Pozemky padly na dědickou daň nebo na dluhy, kdo by si to pamatoval, Belbo v domku zabušil na dveře, stařena vyšla na práh, nějakou chvíli jí trvalo, než Belba poznala, pak ho začala bouřlivě vítat. Zvala nás všechny k sobě, Belbo ji však objal, potěšil a všechno rázně ukončil.

Sotva jsme vešli do domu, Lorenza začala postupně objevovat schodiště a stinné místnosti se starým nábytkem, a radostně pokřikovala. Belbo se držel v understatementu 171, poznamenal jenom, že každý má Donna fugatu, jakou si zaslouží, ale dojalo ho to. Zajedu si sem, řekl nám, ale bohužel jen zřídka.

„Pracuje se tu moc dobře, v létě tu není vedro a v zimě silné zdi chrání před mrazem, ostatně všude jsou kamna. Když jsme sem za války utekli z města, to jsem byl kluk, bydlili jsme pochopitelně jen ve dvou místnostech vzadu na velké chodbě. Teď jsem se usadil v křídle kde žili strýc s tetou. Pracuji v pracovně strýce Carla.“ V pracovně byl jeden z těch psacích stolů, na kterých není kam položit list papíru, zato spousta tajných šuplat každému na očích. „Sem bych si Abulafiu dát nemohl,“ řekl. „Když se sem dostanu, nebývá to často, tak nepíšu na stroji, ale rukou, jako jsem psával tehdy.“ Ukázal nám velikánskou majestátní skříň. „Pamatujte, až budu po smrti, že tam je uložena veškerá moje mladistvá literární tvorba, básničky, které jsem psal v šestnácti, náčrt šestidílné sagy v osmnácti... a tak dále.“

„Ukázat! Ukázat!“ volala Lorenza, tleskala a rozběhla se hned ke skříni.

„Zadrž,“ řekl Belbo. „Není tam nic k vidění. Sám se tam už nedívám. Po smrti sem stejně přijdu všechno spálit.“

„Tady určitě budou nějaká strašidla, aspoň doufám,“ řekla Lorenza.

„Teď určitě. Za časů strýce Carla tu naopak bývalo veselo. Hotová Georgica. Teď spíš Bucolica, proto sem taky jezdím. Jak se v údolí večer roztěkají psi, tak se tu krásně pracuje.“

Ukázal nám, kde budeme spát: mně, Diotallevimu a Lorenze přidělil po místnosti. Lorenza se do svého pokoje podívala, sáhla si na starou postel s obrovským bílým přehozem, čichla si k prostěradlům a řekla, že voní obilnými klásky; Belbo poznamenal, že to je z vlhka, a Lorenza mu odpověděla, že na tom nesejde, a pak se opřela o zed, vystrčila rozkrok, jako by si chtěla zahrát forbes, a zeptala se: „A to tu mám spát sama?“

Belbo se podíval jinam, jenže tam jsme zrovna byli my, a tak musil ještě jinam, nakonec vyšel na chodbu a odtamtud řekl: „O tom si promluvíme. Tohle je prostě jen pro tebe.“ S Diotallevim jsme už na odchodu slyšeli, jak se ho Lorenza ptá, jestli se snad za ni stydí. Belbo k tomu poznamenal, že kdyby jí ten pokoj nepřidělil, tak by se ho určitě zeptala, kde má podle něho spát. „První tah jsme udělal já, takže nemáš na vybranou,“ řekl jí.

„Ty prohnaný Afghánče!“ odpověděla mu, „tak to já zůstanu ve své komůrce.“

„V pořádku, v pořádku,“ odpovídal jí Belbo podrážděně, „jsme tu ale kvůli práci, pojďme na terasu.“

Pracovali jsme na velikánské terase kryté loubím, po ruce studené nápoje a hodně kávy. Až do večera byl v platnosti zákaz pití alkoholických nápojů.

Z terasy bylo vidět kopec Bricco a pod ním nehezka velkou budovu s dvorkem a fotbalovým hřištěm. A pestrobarevné postavičky, podle všeho děti. Belbo o tom zařízení promluvil vůbec poprvé: „To jsou salesiáni. Právě tam mě don Tico naučil hrát. Měli jsme kapelu.“

Vzpomněl jsem si na trumpetu, o které se mu zdálo a kterou si pak odepřel. Zeptal jsem se ho: „Na trumpetu, nebo na klarinet?“

Na okamžik se ho zmocnila panika: „Jak ale můžete vědět... Jistě, už si vzpomínám, povídal jsem vám o svém snu a o trumpetě. Don Tico mě naučil hrát na trumpetu, v kapele jsem však hrál na flíghornu.“

„Co to je?“

„Dávná minulost, byl jsem ještě kluk. Pusíme se do práce.“

Jak jsme pracovali, všiml jsem si, že Belbo velice často bloudí očima k salesiánům. Měl jsem dojem, že nám povídá o něčem jiném jen proto, aby se tam nerušeně mohl sám dívat. Občas naši diskusi přerušil: „Tam dole došlo možná k nejhorší přestřelce na konci války. V+++ vládla jakási dohoda mezi fašisty a partyzány. Po dva roky město v létě obsadili partyzáni a fašisté se ani neukázali. Fašisté nebyli místní lidé, partyzáni naopak do jednoho. V případě srážky věděli, kudy to vzít přes kukuřičné pole, hájky a křoviska. Fašisté se zas usadili v nedalekém městě a odtamtud podnikali výpady. Zima v rovině, to nebylo nic pro partyzány, nebylo kam se ukrýt, na sněhu bylo všechno vidět zdálky a střílet se třeba i na kilometr byla hračka. Proto se přesunuli na nejbližší vršky. Tam zase znali všechny

průsmyky, jeskyně a úkryty jako své boty. A fašisté převzali kontrolu nad plání. Pak ale přišlo poslední jaro před osvobozením. Tady byli pořád ještě fašisté, do města se asi ale už báli, cítili, že poslední úder jim bude zasazen právě tam, jak se to pětadvacátého dubna taky stalo. Šlo možná o nějakou dohodu, partyzáni vyčkávali, vyhýbali se srážce, tušili, že k něčemu dojde, v noci londýnský rozhlas vysílal smluvená hesla pro Franchiho oddíl, zítra bude zase přšet, strýc Petr přinesl chleba a tak podobně, Diotallevi, tys to možná taky slyšel... Zkrátka došlo asi k nějakému nedorozumění, partyzáni sešli dolů na rovinu, fašisti tam ale zůstali. Sestra se v aleji jednou opírala o strom, do kterého se zaryla kulka, sama si toho nevšimla, řekli jí to sousedé, a když pak zase viděla mládence se samopaly, tak už věděla, že má honem upalovat pryč. Už si zase hrají, řekla nám, když se vrátí dovnitř, aby nám předvedla, jak je teď opatrná. V tom okamžiku se ozvala dávka ze samopalu. A za ní druhá, třetí, pak už se ani nedaly spočítat, suše praskaly pušky, rachotily samopaly, ozvalo se taky pár výbuchů, asi ruční granáty, a nakonec spustil kulomet. Došlo nám, že to už není hra. Domluvit jsme se však na tom už nemohli, v tom rámusu jsme jeden druhého neslyšeli. Bum, báb, ratata. Já, sestra a matka jsme si vlezli pod umyvadlo. Po čtyřech se k nám pak doplazil strýc Carlo, na naší straně domu je to prý nebezpečné, ať jdeme k nim. Přemístili jsme se do druhého křídla, teta Caterina plakala, protože babička zůstala venku...

„Na poli mezi dvěma palebnými čarami...“

„Jak to můžete vědět?“

„Vypravoval jste mi to v třiasedmdesátém, tenkrát po tom průvodu.“

„Vy máte ale paměť. S vámi si člověk opravdu musí dávat pozor na jazyk... Jistě, bylo to tak. Venku ale zůstal i můj otec. Potom jsme se dozvěděli, že se někde ve městě ukryl v průjezdu a pak se odtamtud nemohl dostat, partyzáni a fašisté po sobě střídali z jednoho konce ulice na druhý a nějaký darebák od černých brigád z věže radnice kropil náměstí kulometem. Do toho průjezdu se schoval i bývalý fašistický starosta města. Ten nakonec ztratil trpělivost, nějak prý domů doběhne, stačí dostat se za roh. Počkal si na přestávku ve střelbě, vyrazil, doběhl na roh a tam ho dávka z kulometu srazila k zemi. Můj otec prodělal světovou válku a správně si řekl, že radši v tom průjezdu počká.“

„Věru sladké vzpomínky,“ poznamenal Diotallevi.

„Ty tomu nebudeš věřit,“ řekl Belbo, „jsou ale opravdu sladké. Nic jiného si z toho, co se stalo, ani nepamatuju.“

Ostatním vůbec nic nedošlo, já jsem sice něco vytušil, teprve teď to však vím bezpečně. Zvláště v té době, kdy byl zaplaven výmysly našich spisovatelských ďáblů, a taky jak si po léta své zklamání hojil literárními výmysly, dny strávené v +++ se pro Belbu staly světem, v němž kulka je prostě kulka, buď se jí uhneš, nebo ji dostaneš, a kde protivníci stojí proti sobě označení svou barvou, rudou a černou nebo khaki a zelenošedou, takže nemůže dojít k omylu — tak mu to aspoň tehdy připadalo. Mrtvý byl mrtvý a mrtvý a mrtvý a mrtvý. Ne jako plukovník Ardeni, který zmizel tak hladce. Říkal jsem si, že bych mu měl možná povědět o synarchii, která se už tehdy plížila světem. Nebylo snad synarchické právě setkání mezi strýcem Carlem a Terzim, když je k sobě z protilehlých táborů hnál jeden a týž rytířský ideál. Proč bych však Belbovi měl brát jeho Combray? Vzpomínky byly sladké, protože k němu promlouvaly o jediné pravdě, kterou kdy poznal, a teprve pak přišly ke slovu pochybnosti. Až na to, že i v těch dnech pravdy ve skutečnosti jenom přihlížel. Teď zase ve vzpomínce přihlížel časům, kdy přihlížel, jak se rodí paměť těch ostatních, paměť Historie, jak vzniká spousta příběhů, které mu nebylo dáno napsat.

Nebo snad opravdu někdy měl svůj okamžik volby a slávy? Napadlo mě to, když Belbo najednou řekl: „A právě tehdy jsem se taky dopustil největšího hrdinství svého života.“

„Jsi můj John Wayne,“ řekla Lorenza. „Tak ven s tím.“

„Nic zvláštního to nebude. Když jsme se doplazili ke strýci a k tetě zůstal jsem na chodbě vzadu a postavil jsem se. Okno bylo vzadu, byli jsme v prvním patře, nikdo po mně střelit nemůže, říkal jsem si. A připadal jsem si jako kapitán, když za bitvy kolem něho hvízdají kulky a on neskloní hlavu. Strýc Carlo se rozzlobil, chytil mě a vtáhl dovnitř bylo mi do breku, že mám po zábavě, v tom okamžiku však zazněly tři vystřely, ozval se zvuk střepů skla a něco několikrát plesklo, jako by si na chodbě někdo hrál s tenisovým míčkem. Kulka vlétla oknem do chodby, narazila na vodovodní potrubí, odrazila se a vnikla do stěny zrovna v místě, kde jsem před chvílí stál. Kdybych tam býval zůstal, dostal bych ji do nohy. Možná.“

„Kulhavého bych tě ale nechtěla,“ řekla Lorenza.

„Dnes bych byl třeba rád,“ řekl Belbo. A byla to pravda, ani tehdy si sám nic nezvolil. Nechal se strýcem vtáhnout dovnitř.

Tak asi za hodinku se znova odtrhl od práce. Pak se nahoře objevil Adelino Canepa. Ve sklepech bychom prý byli ve větším bezpečí. Se strýcem na sebe roky nemluvili, to jsem vám už vyprávěl. V tom tragickém okamžiku se však z Canepy stal znova člověk a strýc mu dokonce podal ruku. Asi tak hodinku jsme tam pak byli potmě mezi káděmi, v pachu vinného moštu, který nám stoupal do hlavy, venku se zatím dál vesele střídalo. Pak dávky ze samopalu ustaly a výstřely byly tlumenější. Došlo nám, že někdo ustupuje, nevěděli jsme však kdo. Nakonec se v uličce mezi domy, kam právě vedlo okénko nad našimi hlavami, někdo v nářečí zeptal: „Panstvo, je tu někdo od republiky?“

„Co to mělo znamenat?“

„Zhruba asi toto: Pánové, byli byste tak laskavi a sdělili mi, zdali se tu v okolí ještě nacházejí stoupenci Italské republiky Saló? Republika v té době bylo moc ošklivé slovo. Byl to nějaký partyzán a ptal se někoho, kdo buď šel kolem, nebo se díval z okna, znamenalo to, že ulička je přístupná veřejnosti a fašisté odešli. Už se stmívalo. Za chvíli přišli jak otec, tak babička a vyprávěli své zážitky. Matka a strýc přichystali něco k jídlu a strýc s Adelinem Canepou na sebe znova obřadně přestali mluvit. Večer se pak ještě ozývala střelba zdálky, odněkud z kopců. Partyzáni pronásledovali uprchlíky. Zvítězili jsme.“

Lorenza ho políbila do vlasů a Belbo pokrčil nos. Dobře věděl, že to nebylo jeho vítězství, za něho že zvítězili partyzáni.

Ve skutečnosti to bylo jako dívat se v kině na film, do kterého se dostal jen na ten okamžik, kdy riskoval, že ho zasáhne odražená kulk:a. Jinak tím vším jen prolétl, jako když se ve filmu Hellzapoppin‘ spletoou kotouče: Indián na koni se objeví na bále a ptá se, kam zmizel nepřítel, a někdo mu odpoví: „Tamhle tím směřem,“ a on zas zmizí v jiném příběhu.)56(

Začal na tu svou nádhernou trumpetu dout tak mocně, že se celá hora rozezvučela.

(Johann Valentin Andreaee, Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreutaz172, Strassburg, Zetner, 1616, str. 4)

Dostali jsme se zrovna ke kapitole o krásách vodovodního potrubí a prohlíželi si rytinu z Heronových Spiritualii vydaných v šestnáctém století, na které byl olitář a na něm jakýsi robot — složitý přístroj na páru — hrál na trumpetu. Vtáhl jsem Belba zpátky do jeho vzpomínek: „Tak jak to bylo s tím Tychonem Brahe, co vás naučil hrát na trumpetu?“ „Žádný Tycho de Brahe, don Tico. Nikdy mi nikdo neřekl, jestli se tak opravdu jmenoval nebo jestli to byla přezdívka. K salesiánům jsem se pak už nevrátil. Stejně jsem se tam dostal vlastně jen náhodou: mše, katechismus, spousta her, dal se tam vyhrát obrázek blahoslaveného Dominika Savia, což byl mládeneček v pomačkaných hrubých kalhotách, který se na sousoších držívá dona Boska za kutnu a obrací oči k nebi, aby neslyšel, jak si kamarádi povídají sprosté vtipy. Tam jsem přišel na to, že don Tico dal dohromady kapelu, sami kluci od desíti do čtrnácti. Ti nejmenší hráli na klarinety, flétničky, sopránové saxofony, ti větší už zvládli malé bombardony a velké bubny. Měli taky stejnokroje, khaki kabátky a modré kalhoty, čepici s kšiletem. Bylo to jako sen a chtěl jsem být taky u nich. Don Tico řekl, že by potřeboval flíglhornu.“ Povýšeně si nás změřil a sdělil nám: „V muzikantském žargonu je flíglhorna něco jako malý trombonek, spisovně se mu říká kontraaltová křídlovka e moll. Je to nejpitomější nástroj z celé kapely. Zpočátku dělá uma-umpa-umpa-umpa a pak přejde na parapá, para-pa-pa-pááá a končí pa-pa-pa-pa... Na učení je to ale nástroj lehký, patří mezi žestě jako trubka, mechanika je zhruba stejná. Trubka chce ovšem víc dechu a dobrý nátisk — aby se od hraní udělal na pysku mozol, jaký měl třeba Armstrong. Hráč s dobrým nátiskem si šetří dech a tón je jasný a čistý, bez šepání — taky člověk nesmí v žádném případě nafukovat tváře, to je možné jen jako fikce a karikatura.“

„Ale co ta trumpetu?“

„Na trumpetu jsem se učil sám, v létě dopoledne, když u salesiánů nebyla živá duše, schoval jsem se v hledtšti divadýlka... Jenže z důvodů erotických. Vidíte tamhle dole tu vilku, asi tak kilometr od salesiánů? Tam bydlela Cecilie, její matka salesiány hmotně podporovala. Když kapela měla nějaké veřejné vystoupení, o státních svátcích, po procesi, většinou na dvoře nebo v divadle před představením, Cecilie s matinkou sedávaly v první řadě na čestném místě vedle probošta katedrály. Kapela začínala maršem, který se jmenoval Dobrý začátek, napřed spustily zlaté a stříbrné a při té příležitosti krásně nablýskané trubky... Trubači se postavili a hráli sólo. Pak se posadili a spustila kapela. Jiná možnost, jak přimět Cecilii, aby si mě všimla, než zahrát na trumpetu, prostě nebyla.

„Jinak by se stalo co?“ zeptala se Lorenza, kterou to rozněžnilo.

„Jinak by se nestalo vůbec nic. Za prvé mi bylo třináct a jí třináct a půl, v tom věku je holka ženská a kluk ještě usmrkanec. Za druhé milovala kontraaltový saxofon, nějakého Papiho, který mně připadal odporně olysalý, a měla oči jen pro něho, stačilo, aby chlípně zabečel protože pokud na saxofon hraje jen odporný Papi s kapelou, a ne třeba sólově Ornette Coleman, pak je to (aspoň mi to tak připadalo) nástroj vulgární, bečí jak kozel nebo manekýna, co se dala na pití a na prostituci...“

„Manekýna, co se dala na prostituci? Co ty o tom víš?“

„Cecilie zkrátka vůbec nevěděla, že jsem taky na světě, zatímco já jsem si při tom, jak jsem večer co večer chodil na kopec k sedlákovu pro mléko, vymýšlel nádherné příběhy, jak ji zajaly černé brigády a já přispěchal osvobodit ji, kulky mi hvízdají kolem hlavy a pleskají v trávě, já však na nic nedbám a vyprávím jí všechno, co dosud neví, a sice že pod krycím jménem velím partyzánům v celém Monferratu, a ona se mi zas přiznává, že právě v to vždycky doufala. V tomto místě mého snění jsem se vždycky zastyděl, protože najednou jsem v žilách neměl krev, ale med — přísahám, žádná erekce, něco mnohem strašnějšího a velkolepějšího — a po návratu jsem se šel vždycky hned vyzpovídat... Myslím, že hřích, láska a sláva jsou pravé, jen když se spouštíš z okna Willy Triste na prostěradle, a ona se tě v prázdnou drží kolem krku a šeptá ti, že vždycky snila jen o tobě. Co přijde potom, to už je jen sex, kopulace, neblahé semeno, aby nevyhynul rod. Zkrátka kdybych přešel na trumpetu, Cecilie by mě už nemohla přehlížet, stál bych před ní co hrdina světlem oděný a ten mrzácký saxofonista by dřepěl na zadku. Trumpeta je nástroj válečnický, andělský, apokalyptický, vítězný, volá do útoku, při saxofonu se plouží předměstští páskové s vlasy mastnými od brilantiny, líčko na líčko s upocenými courami. Učil jsem se troubit dnem i nocí a nakonec jsem předstoupil před dona Tika a požádal ho, aby si mě poslechl, byl jsem jako Oscar Levant, když poprvé hrál na zkoušku na Broadwayi s Gene Kellym. A don Tico mi řekl:

„Trumpetista jsi, to je fakt. Jenže...“

„Je to hrozně napínavé,“ řekla Lorenza, „povídej, nedrž nás v napětí, při němž se tají dech.“

„Jenže jsem si měl najít někoho, kdo by místo mě hrál na flíglhornu. To si sám zaříd, řekl mi don Tico. A taky jsem si to zařídil. Takže přišla chvíle, kdy vám, milé děti, musím povědět, že v těch dobách žili v +++ dva mizerové o dva roky starší než já, ale se mnou ve stejné třídě, což samo o sobě vypovídá o jejich lásce ke školní výuce. Ti darebáci se jmenovali Annibale Cantalamessa a Pio Bo. Hvězdička: historicky doloženo.“

„Cože? Cože?“ zvolala Lorenza.

S pocitem spoluviny jsem za Belba vysvětlil: „Když Salgari líčí událost skutečnou (nebo ji za takovou aspoň považuje) — jak třeba Sedící býk po bitvě u Little Big Hornu pojídá srdce generála Custeru umístí do textu hvězdičku a pod čáru poznámku: historicky doloženo.“

„Správně. Takže jména těch dvou jsou historicky doložena, stejně jako to, že na nich byla ještě to nejlepší. Byli leniví, v novinovém stánku kradli kreslené seriály, kdo měl slušnou sbírku nábojů, toho o ně obrali, chleba se salámem klidně

položili na otevřenou knihu Dobrodružství na zemi i na moři, kterou jim kdosi půjčil hned po vánocích, kdy ji dostal jako dárek. Cantalamessa se prohlašoval za komunistu, Bo za fašistu, jeden jak druhý by se však nepříteli zaprodali za pouhý prak, rádi povídali všelijaké necudnosti a hádali se, kdo večer déle onanoval. Byli schopni všeho, tak proč by nemohli hrát na flíglhornu? Řekl jsem si, že je k tomu přivedu. Velice lákavě jsem jim vyličil muzikantskou uniformu, vodil jsem je na veřejné koncerty a upozorňoval na možnosti milostných dobrodružství s Dcerkami Panny Marie... Sedli mi na lep. Celé dny jsem je v salesiánském divadélku klepal rákoskou přes prsty, jak jsem to okoukal z obrázkových brožurek o misionářích, když si pletli noty — flíglhorna má tři klapky a hudebník pohybuje jen ukazovákem, prostředníkem a prsteníkem, o to důležitější je ovšem nátlak, o tom jsem se ale už zmínil. Abych to neprotahoval, konečně nastal den, kdy jsem mohl donu Tikovi předvést dva flíglhornisty, netvrdím, že dokonalé, ale pro tu první zkoušku, na jejíž přípravu jsem obětoval řadu odpolední, kdy jsem si ani nezdřím, určitě aspoň přijatelné. Don Tico je do kapely přijal, oblékl do stejnokroje a já jsem přešel na trumpetu. A už za týden, na svátek Marie Panny Pomocné, kdy představení Malého Pařížánka otevíralo divadelní sezonu, jsem místní honoraci před oponou odtroubil první noty Dobrého začátku.“

„Konečně,“ ozvala se Lorenza a schválně si nasadila masku něžné žárlivosti. „A Cecílie?“

„Cecílie tam nebyla. Byla asi nemocná. Co já vím? Prostě tam nebyla.“

Rozhlédl se po nás a cítil se asi jako nějaký bard nebo kejklář. Schválně se odmlčel a pokračoval. „Za dva dny si mě don Tico zavolal a sdělil mi, že Annibale Cantalamessa a Pio Bo mu pokazili večerní koncert. Neudrželi tempo, o přestávkách šaškovali a šprýmovali, nasazovali pozdě tón. Flíglhorna, řekl mi don Tico, je jádro kapely, rytmické vědomí, duše. Kapela je jako stádo, nástroje jsou ovce, kapelník pastýř a flíglhorna jako ovčácký pes drží to stádo pohromadě. Kapelník sleduje především flíglhornu, když ho poslouchá, budou poslouchat i ovečky. Milý Jacopo, musím tě požádat o velicíkous obět, nedá se nic dělat, musíš se s těmi dvěma vrátit ke flíglhorně. Máš smysl pro rytmus, podržíš je. Přisahám ti, jakmile na to budou stačit sami, vrátíš se k trumpetě. Donu Tikovi jsem vděčil za všechno. Souhlasil jsem. Pak zas byla nějaká slavnost, trumpetisti vstali a odtroubili Dobrý začátek před Cecílií, která zas seděla v první řadě. A já jsem zas zůstal v zadu jako obyčejná flíglhorna. Ti dva mizerové se neosamostatnili nikdy a já jsem se nikdy k trubce už nedostal. Válka skončila, vrátil jsem se do města, opustil žestě a dokonce zapomněl Cecíliino příjmení.“

„Chudinko malá,“ řekla Lorenza a objala ho kolem ramen. „Jen já jsem ti zůstala.“

„Měl jsem dojem, že se ti líbí víc saxofon,“ řekl Belbo. Pak jen malounko potočil hlavu a políbil ji ruku. Zvážněl. „A znovu do práce,“ dodal. „Musíme chystat dějiny budoucnosti, a ne psát kroniku ztraceného času.“

Večer se řádně slavilo zrušení zákazu požívání alkoholických nápojů. Jacopo podle všeho vyvážel ze svých elegických nálad a souperil s Diotallevim ve vymýšlení absurdních strojů, u kterých pokaždé zjistili, že už tu jednou byly. O půlnoci jsme se sjednotili na tom, že po plně vytiženém dni bychom si měli vyzkoušet, jak se na kopcích spí.

Vlezl jsem si do postele ve starodávném pokoji, prostěradla byla vlhčí než odpoledne. Jacopo jinak nedal, zvečera jsme si musili dát do postele zařízení, kterému se říká „kněz“, je to oválná kostra, která drží pokrývku nad nádobkou se žhavými uhlíky, chtěl asi, abychom ochutnali všech rozkoší, jež může nabídnout venkovský dům. V posteli je pak sice příjemné teplo, zdá se však mnohem vlhčí než předtím. Nic naplat. Rozsvítil jsem noční lampičku s trásněmi, do nichž před smrtí, jak tomu chce básník, vrážejí noční mury. Četl jsem si noviny a čekal, až na mě přijde spaní.

Nejmíň hodinu a možná i dvě jsem však slyšel na chodbě kroky, dveře se otvíraly a zavíraly a nakonec (pořád jsem ještě nespál) dokonce praskly, Lorenza Pellegriniiová podrobovala Belbovy nervy zatěžkávací zkoušce.

Když jsem už usínal, ozvalo se lehoučkě škrábání na dveře. Mohla to být taky kočka (žádné domácí zvíře jsem tu však nezahlédl), připadalo mi to však spíš jako nějaká výzva, požadavek a návnada. Třeba to byla Lorenza a schválně si počínala tak, aby ji Belbo při tom přistihl.

Třeba to taky ale Lorenza nebyla. Doposud jsem ji považoval za něco, co náleží výhradně Belbovi — aspoň z mého hlediska — a s Liou jsem se stal odolným vůči půvabům jiných žen. Zlomyslné a občas i spiklenecké pohledy, které po mně Lorenza tu a tam v kanceláři nebo v bistru vrhla, když chtěla pozlobit Belba, jako by si mě brala za svědka nebo ve mně chtěla mít spojence, patřily — já jsem si to aspoň myslel — prostě do hry, a Lorenza Pellegriniiová se ostatně uměla, když bylo třeba, podívat na muže tak, aby to vypadalo, že zkoumá jeho milenecké schopnosti a přitom v něm budí dojem, že ho chce jen proto, aby mu dokázala, že se jí bojí... Když jsem však tenkrát večer zaslechl drhnout nehty o dveře, zmocnil se mě pocit zcela opačný: uvědomil jsem si, že po Lorenze toužím.

Strčil jsem hlavu pod polštář a myslil na Liu. Chci mít dítě s Liou, říkal jsem si. A jak jen na to bude mít dech, začnu je učit na trumpetu.

)57(

Na každém třetím stromě byla z obou stran zavěšená lucerna, překrásná panna, rovněž modrým šatem oděná, ji překrásnou pochodní zažehla a já jsem se tu zdržel déle, než bylo nutno, jen abych se té nevýslovně krásné podívané obdivoval.

(Johann Valentin Andreae, Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreutz, Strassburg, Zetzner, 1616, 2, str. 21)

K polednímu za námi Lorenza přišla na terasu a s úsměvem nám oznámila, že si našla krásný vlak, který v půl jedné projíždí ++, s jedním přestupem bude odpoledne v Miláně. Zeptala se, dopravíme-li ji na nádraží.

Belbo nepřestal listovat v poznámkách a řekl: „Aglie asi čekal, že tam budeš taky, dokonce bych řekl, že celý ten výlet uspořádal jen kvůli tobě.“

„Tak to neměl dělat,“ řekla Lorenza. „Kdo mě odveze?“

Belbo vstal a řekl nám: „Hned jsem zpátky. Pak tu budeme moci ještě tak dvě hodinky zůstat. Lorenzo, mělas nějakou

kabelu?“

Co si cestou k nádraží řekli, to nevím. Belbo se však vrátil asi za dvacet minut, o ničem se nezmínil a pustil se znovu do práce.

Ve dvě jsme si zašli do útulné restaurace na náměstí, kde se pořádaly trhy, jídelní a nápojový lístek zavalil Belbovi příležitost k líčení dalších událostí ze svého mládí. Zdálo se však, že je čte z životopisu někoho jiného. Radost z vyprávění a pohoda z předešlého dne byly tytam. Pak jsme vyrazili na schůzku s Agliem a Garamondem. Belbo se posadil k volantů a zamířil k jihovýchodu, s přibývajícím kilometry krajina měnila tvář. Vršky v +++ byly i v pozdním podzimu drobné a něžné, nyní sice s každou zatáčkou přibývalo srázných kopců, na nichž se krčily osady, obzor se však před námi stále víc rozvířal. Mezi osadami a za nimi byl vidět v nekonečnu se vytrácející obzor, jako když se člověk koukne přes plot, vyjádřil nepříliš poeticky naše dojmy Diotallevi. Jak jsme na trojku vyjížděli nahoru, v každé zatáčce se před námi vždy znovu rozprostřely zvlněné pláně, které tam někde na konci už halila skoro zimní mlha. Bylo to předhůří, a vypadalo jako duny. Jako kdyby Demiurg nešikovně smetl vršky, které mu připadaly příliš velké, a z krajiny až k moři nebo ke svahům opravdových, strmých hor udělal něco, co připomínalo talíř kdoulové marmelády, ve které nerozvařené kusy ovoce vytvářejí hrby.

Dorazili jsme do městečka, kde jsme se v bistru na náměstí měli sejít s Agliem a s Garamondem. Oznámení, že Lorenza s námi není, Aglieho možná rozladilo, nedal to však nijak najevo. „Naše výtečná přítelkyně se nechce mystérii účastnit společně s ostatními. Je to zvláštní cudnost a já si jí vážím,“ řekl. A tím to skončilo.

Jeli jsme dál, napřed Garamondův mercedes a za ním Belbova renaultka, přes údolí a kopce, až se před námi v zapadajícím slunci na kopci objevila podivná stavba, vypadala jako nějaký zámek z osmnáctého století, kolem něhož se kupily, jak mi to zdálky připadalo, terasy osázené stromovým a květinami, přes pokročilou roční dobu ještě při síle. Dorazili jsme pod svah a vjeli na prostranství, kde už stálo hodně jiných vozů. „Vůz necháme tady,“ řekl Aglie, „dál půjdeme pěšky.“ Soumrak pomalu přecházel v noc. Cestu do vrchu osvětlovala spousta pochodní, svah jimi byl doslova posetý.

Divná věc, ale všechno, k čemu pak došlo od toho okamžiku pozdě do noci, si pamatuji velice jasně a přitom zmateně. V sobotu večer v kabině periskopu jsem si při vzpomínce na ten večer uvědomil, že jsou si oba něčím podobné. Tak, říkal jsem si, jsi v tom, dostal ses do naprosto nepřírozené situace, zmámil tě neznatelný pach starého dřeva a máš dojem, že ses ocitl v hrobě nebo v nádobě, v níž dochází k proměně. Stačilo by vystrčit hlavu z kabiny a uviděl bys, jak předměty, které se předtím zdály nehybné, se v šeru zmítají jako eleusínské stíny v parách kouzel. A právě takový byl i večer na zámku: světla, překvapení, která na nás čekala cestou, slova, která jsem zaslechl, a určitě taky kadidlo, to všechno dohromady vytvářelo dojem, že se mi to zdá, ale ne normálně, asi jako když ve snu víme, že se nám něco zdá, takže se vlastně probouzíme.

Neměl bych si ostatně pamatovat vůbec nic. Jenže jako naschvál si pamatuji úplně všechno, jako bych to sám neprožil, ale někdo mi to vyprávěl.

Nevím, zdali to, nač se tak zmateně a přitom jasně pamatuji, je opravdu to, co se stalo, nebo jen to, co jsem si přál, aby se stalo, určitě však právě toho večera Plán v naší mysli nabyl konkrétnější podoby, jako by šlo o to, jak beztvaré skutečnosti vtisknout už jednou nějaký tvar, a fantazii, ze které někdo chtěl mít skutečnost, proměnit ve skutečnost, kterou by se pak fantazie zabývala.

„Už jen ta cesta je vlastně obřad,“ říkal nám Aglie, když jsme šli nahoru. „Tohle jsou visuté zahrady, buď stejné, nebo aspoň velice podobné těm, které Salomon De Caus vymyslel pro heidelberské sídlo kurfiřta a falckraběte Bedřicha Pátého v rozenkruciánském století. Už se začíná stmívat, ale to je v pořádku, lépe jen tušit než opravdu vidět: náš hostitel projekt Salamona De Cause nenapodobil ve všem všudy, umístil jej do poněkud těsnějších prostor. Heidelberské zahrady měly být obrazem makrokosmu, jejich zdejší rekonstrukce však napodobuje pouze mikrokosmos. Pohleďte jen na tuto jeskyni a rocaille173... Je bezpochyby velice dekorativní. De Caus však měl při jejím návrhu na mysli jeden emblém z knihy Atalanta Fugiens od Michaela Maiera, v němž korál představuje kámen mudrců. De Caus věděl, že podobou zahrad se dají ovlivňovat hvězdy, protože konfigurace některých písmen napodobuje harmonii vesmíru...“

„Podivuhodné,“ řekl Garamond, „jak ale může zahrada působit na hvězdy?“

„Existují znaky, které přiřklánějí jedny ke druhým, jedny druhé střeží a objímají se a vedou k lásce. A ty nemají a ani mít nesmějí určitou, vyhraněnou formu. Každý podle toho, k čemu ho má jeho nadšení či vznět ducha, si zkouší určité síly, jako tomu bylo u egyptských hieroglyfů. Mezi námi a bytostmi božskými nemůže být jiný vztah než ten, který se uskutečňuje s pomocí pečeti, figur, písem a jiných ceremoniálů. Z téhož důvodu k nám bytosti božské promlouvají skrze sny a hádanky. Takové jsou i tyto zahrady. Každý z jejich aspektů je obrazem jednoho z tajemství umění alchymického, nejsme však bohužel s to přechít si je a nesvede to ani náš hostitel. O jak podivuhodnou oddanost tajemství se tu jedná, to vysvitne zcela jasně z toho, že všechno, co za léta nashromáždil, utrácí za náčrty ideogramů, jejichž smysl už nezná.“

Šli jsme nahoru a zahrada od jedné terasy ke druhé měnila vzhled. Některé měly podobu bludiště, jiné zas emblému, na dolejší terasy však bylo vidět pouze z teras výše položených, takže celkový tvar koruny a řadu dalších symetrií, které jsem si nemohl uvědomit, když jsem jimi procházel, a které bych stejně nedokázal dešifrovat, jsem mohl postřehnout, teprve až jsem se ocitl docela nahoře. I při chůzi mezi živými ploty se díky perspektivě na terasách několik obrazců sice rozeznat dalo, pohled seshora však umožnil nové objevy, které předchozím třeba i odporovaly: každý stupeň schodiště v jednom a téže okamžiku prostě promlouval dvěma různými jazyky.

Jak jsme pomalu stoupali výš a výš, zahlédli jsme nějaké drobné stavby. Pod klenbou či podloubím byla falická fontána

s Neptunem drtícím nohou delfína, brána v neurčitě asyrském slohu vypadala jako spousta trojúhelníků a mnohoúhelníků na sobě, a na každém vrcholu stála soška nějakého zvířete, losa, opice, lva...

„Tohle má taky něco znamenat?“ zeptal se Garamond.

„O tom nepochybuje! Stačilo by si přečíst *Mundus Symbolicus*¹⁷⁴ od Piccinelliho, s jedinečným prorockým vznětem předznamenáním Alciatem. Ta zahrada se dá číst jako kniha, nebo jako očarování, což je vlastně totéž. Kdybyste se v ní vyznali, mohli byste si tiše opakovat slova, kterými k vám promlouvá, a ovládli byste jednu z bezpočtu sil působících v sublunárním světě. Zahrada je zařízení na ovládání vesmíru.“

Ukázal nám jednu jeskyni. Byla v ní nezdravá změť mořských řas a koster mořských živočichů, bůhsud' zdali skutečných, sádrových nebo kamenných... Najáda objímala býka, ten měl šupinatý ocas jako biblická velryba a ležel ve vodě vytékající ze škeble, kterou nějaký triton nesl na rameni jako amforu.

„Byl bych rád, kdybyste si uvědomili hluboký smysl tohoto výjevu, který by jinak zůstal banální vodní hrou. De Caus velice dobře věděl že uzavře-li se nahoře nádoba, voda z ní nevyteče, i když se dole udělá otvor. Udělá-li se však otvor i nahoře, voda odtéče nebo odkape.“

„To je ale naprostá samozřejmost,“ řekl jsem. „Otvorem nahoře vnikne vzduch a tlačí vodu dolů.“

„To je ovšem typicky scientistické vysvětlení, které zaměňuje výsledek za příčinu nebo naopak. Nesmíte se ptát, proč v druhém případě voda vytéká, ale proč to odmítá udělat v případě prvním.“

„A proč to tedy odmítá udělat?“ zeptal se úzkostně Garamond.

„Protože kdyby vytekla, nádoba by byla prázdná a příroda se prázdná děsí. Nequaquam vacui byl přece rozenkruciánský princip, na který moderní věda úplně zapomněla.“

„To je ovšem vzrušující vysvětlení,“ řekl Garamond. „Casaubone v tom našem podivuhodném dobrodružství kovů musejí být rozhodně tyto věci. A ne abyste začal s tím, že voda není kov. Chce to prostě fantazii.“

„Promiňte,“ řekl Agliemu Belbo, „předložil jste nám ale argument post hoc ergo ante hoc¹⁷⁵. Co přijde potom, je příčinou toho, co bylo předtím.“

„Držet se při úvaze lineárního postupu je chyba. Voda v těchto fontánách to taky nedělá. Nedělá to ani příroda, příroda nezná čas: Čas, to je výmysl Západu.“

Jak jsme stoupali výš a výš, potkávali jsme další hosty. Při pohledu na některé z nich Belbo strčil loktem do Diotalleviho a ten polohlasně komentoval: „Jistě, *facies hermetica*.“

A právě mezi poutníky s *facies hermetica* jsem zahlédl pana Salona, stál trochu stranou ostatních a na rtech mu ulpíval přísný a zároveň shovívavý úsměv. Usmál jsem se na něho a on se usmál na mě.

„Vy znáte Salona?“ zeptal se mě Aglie.

„Vy znáte Salona?“ odpověděl jsem Agliemu jeho otázkou. „V mém případě se není čemu divit, bydlíme ve stejném domě. Co si o něm myslíte?“

„Moc ho neznám. Někteří důvěryhodní přátelé mi tvrdí, že to je policejní konfident.“

Tak proto tedy Salon věděl o Garamondu a o Ardentim! Existovalo nějaké spojení mezi Salonem a De Angelisem? O tom jsem však pomlčel a Aglieho se jen zeptal: „Má tu snad policejní konfident něco na práci?“

„Policejní konfidenti,“ řekl Aglie, „jsou všude. Jakákoliv událost je dobrá k tomu, aby se vymyslela nějaká zpráva. U policie má vždycky větší moc ten, kdo toho víc ví nebo to aspoň předstírá. Na tom, je-li to pravda nebo ne, vůbec nesejde. Pamatujte si, že vůbec nejdůležitější je být výhradním vlastníkem tajemství.“

„Proč sem ale Salona zvou?“ zeptal jsem se.

„Příteli,“ odpověděl mi Aglie, „asi proto, že náš hostitel se řídí zlatou zásadou, na níž je založeno veškeré tajné vědění, že každý omyl může být zneuznaným mluvčím pravdy. Pravý esoterismus se nebojí protikladů.“

„Čímž vlastně tvrdíte, že tihle lidé jsou nakonec zajedno.“

„Quod ubique, quod ab omnibus et quod semper¹⁷⁶. Být zasvěcený, to znamená objevit poznání, které nezhyne.“

Při tomto filozofování jsme dorazili nahoru nad terasy a vykročili po stezce vinoucí se rozlehlou zahradou ke vchodu do vily či zámku. Ve světle pochodně větší než ostatní, umístěné na sloupu, jsme zahlédli děvče v blankytném šatu posázeném zlatými hvězdami, jak drží v ruce trumpetu, na jakou v opěře troubívají heroldové. Při náboženských hrách mívají andělé křídla z lepenky a mělo je i zdejší děvče: byla velikánská a vyzdobená ornamenty ve tvaru mandle, ty měly uvnitř tečku, takže se při troše dobré vůle daly považovat za oči.

Zahlédli jsme profesora Camestrese, který se jako jeden z prvních spisovatelských ďáblíků objevil v Garamondu a byl zapřísáhlý odpůrce Ordo Templi Orientis. Byl tak vyparáděný, že jsme ho stěží poznali, Aglie však jeho podivný převlek naopak označil za velice vhodný: měl na sobě bílý lněný oblek přepásaný rudou šerpou, zkříženou na hrudi a na zádech, na hlavě podmný klobouk, jaký se nosíval v sedmáctém století, a na něm čtyři rudé růže. Poklekl před děvčetem s trubkou a cosi jí říkal.

„Opravdu,“ zamumlal Garamond, „jsou věci mezi nebem a zemí...“ Prošli jsme zdobeným portálem, který mi něčím připomněl hrbitov ve Staglienu. Nad složitou neoklasicistní alegorií byl nápis CONDOLEO ET CONGRATULOR¹⁷⁷.

Uvnitř bylo hodně hostů, všichni vzrušení, tísnilo se kolem bufetu v rozlehlém vstupním salonu, odkud vedla dvě schodiště do horních pater. Zahlédl jsem další povědomé tváře, mezi nimi Bramantiho a kupodivu také komtura De Gubernatise, garamondského AVN, který zatím asi nebyl postaven tváří v tvář strašlivé možnosti, že všechny výtisky jeho mistrovského díla půjdou do stoupy, protože mému šéfovi vyšel vstříc a rozplýval se v projevech úcty a uznání. Agliemu složil zase poklonu drobný mužík s obluzenýma očima. Po hlase a díky nezaměnitelné francouzské výslovnosti jsme v něm poznali Pierra, který v Aglieho pracovníčce našel Bramantiho z čar a kouzel.

Přiblížil jsem se k bufetu. Byly tam karafy s barevnými likéry, jakými, to jsem však nedokázal určit. Nalil jsem si něco

žlutého, chutnalo to jako stará rosolka, určitě to však byla lihovina. A možná ještě něco jiného: začala se mi totiž točit hlava. Facies hermeticae se střídaly s tvářemi prefektů na odpočinku, doléhaly ke mně útržky hovorů...

„V prvním stadiu bys směl komunikovat s jinými myslmi, potom promítat vlastní myšlenky a představy do jiných bytostí, vkládat do určitých míst své vlastní emotivní stavy, získávat moc nad živočišnou říší. V třetím stadiu by ses měl pokusit promítnout svého dvojníka do jakéhokoliv bodu v prostoru, tomu se říká biolokalizace, a měl by ses jako jogínové objevovat v několika podobách zároveň. Pak bys měl přejít k nadsmyslovému poznání vegetálních esencí. Nakonec by ses měl pokusit o disociaci, a pomocí tellurického ústrojí svého těla se rozplýnout na jednom a objevit se na druhém místě se všim všudy, nikoli jen jako dvojník. Poslední stadium je prodloužení fyzického života...“

„Takže žádná nesmrtelnost...“

„Ne hned.“

„A co ty?“

„Chce to koncentraci. Řeknu ti rovnou, že to je hrozná dřina. To víš, není mi dvacet...“

Pak jsem znova našel naši skupinu. Všichni tři zrovna vcházeli do místnosti s bílými stěnami s kulatými kouty. Vzadu jako v Grévinově muzeu — vzpomněl jsem si však naopak na oltář, který jsem viděl v Riu při umbandě — stály dvě sochy skoro v životní velikosti, potažené něčím, co jiskřilo, připadalo mi to jako scéna z nevkusného filmu. Jedna byla dáma na trůnu, naprosto či skoro neposkvrněný šat měla pošíty flitrem. Nad ní na nitích visely nějaké beztvaré bytosti, budily dojem výrobků z Lenciho sukna. Ze zesilovače v koutě neustále doléhal vzdálený zvuk trub, docela slušná věc, nejspíš něco od Gabrieliho zvukový efekt byl rozhodně vkusnější než zrakový. Napravo stála další ženská figura, měla karmínové sametové šaty s bílým páskem, na hlavě vavřínový věnec a vedle sebe pozlacené váhy. Aglie nám neustále vysvětloval, co se kolem nás děje, lhal bych však, kdybych tvrdil, že jsem mu pozorně naslouchal. Spíš mě zajímalo, jak se tváří hosté, kteří s úctou a dojetím přecházeli od jednoho výjevu k druhému.

„Nemám dojem, že by se tihle lidé nějak lišili od těch, kteří chodí k čemé Panence Marii v šatech ze samých stříbrných srdíček,“ oznámil jsem Belbovi. „Nemyslí si taky, že to je matka Ježíše Krista z masa a kostí? Třeba ne, opak ale taky ne. Baví se podobností, podívanou berou jako vizi a vizi jako skutečnost.“

„Bude to, jak říkáte,“ souhlasil Belbo, „problém však není v tom, jsou-li lepší nebo horší než ti, co chodí k černé Panence Marii. V duchu jsem si kladl otázku, kdo jsme vlastně my. My, kteří Hamleta považujeme za skutečnějšího než domovníka v domě, kde bydlíme. Mám právo je soudit já, člověk, který si hledá svou paní Bovaryovou, aby ji mohl udělat výstup?“

Diotallevi jen vrtěl hlavou a tiše mi říkal, že věci božské by se neměly zobrazovat, že to je jako klanět se zlatému teleti. Bavil se však stejně.

)58(

Alchymie je tudíž cudná nevěstka, která má mnoho nápadníků; všechny však zklame a žádnému se zcela neoddá. Z pošetilců dělá hlupáky, z boháčů chudáky, z mudrců tupce a z podvedených velice výmluvně podvodníky...

(Trithemius, Annalium Hirsaugensium Tomi II178, S. Gallo, 1690, 141)

Na schodiště se pojednou sneslo šero a stěny kolem se rozsvítily. Všiml jsem si, že ze tří čtvrtin jsou zakryty polokruhovým plátnem, na které by teď asi měly být promítány obrazy. Když se na plátně skutečně objevily, zjistil jsem, že strop i podlaha jsou částečně z materiálu, který odráží světlo, a z téhož materiálu že jsou i některé předměty, kterých jsem si předtím všiml jen díky tomu, že byly velice nahrubo vyzdobeny flitry. Byly to váhy, štít a pár cínových pohárů. Rázem jako bychom se ocitli ve vodě, obrazy se množily, křížily a spájely se stíny lidí kolem, podlaha zrcadlila strop a strop zrcadlil podlahu a v tom všem se zrcadlily figury na stěnách. Zároveň s hudbou místnost zaplavily i jakési jemné vůně, indické vykuřovadlo, a pak další, už ne tak vyhraněné a občas i nepříjemné.

Šero se zprvu proměnilo v naprostou tmou, ozvalo se jakési mazlavé žbluňkání, jako když vře láva, ocitli jsme se v kráteru, tmavá lepkavá hmota se škubala ve střídavě žlutých a namodralých záblescích.

Lepkává mastná voda se vypařovala kamsi vzhůru, odkud pak padala zpátky ke dnu v podobě rosy nebo deště, nedobří pach hlíny připomínal plíseň. Vdechoval jsem hrob, tartar, temnotu, jedovatá močůvka protékala kolem mne hnojem, byla tu hlína, uhelný prach, bahno, menstruační krev, kouř, olovo, kravmce, kůra, pěna, nafta, něco černého, co bylo černější než sama černá a co se teď však prosvětlo tak, že bylo vidět dva plazy — jeden byl namodralý a druhý narudlý — spletené do sebe v jakési souloži, hřezali jeden druhému ocas a vytvářeli kruh.

Cítil jsem se, jako bych si pořádně lknul nějaké kořalky, už jsem neviděl své druhy, zmizeli někde v šeru, nepoznával jsem lidi, jak se vedle mě kamsi ubírali, vnímal jsem je jen jako rozpadlé, tekuté stíny... A v tom okamžiku jsem ucítil, jak mě někdo bere za ruku. Věděl jsem, že to není pravda, stejně jsem se však neodvážil obrátit, abych nezjistil, že to je jen klam. Ucítil jsem však Lorenzinu voňavku a rázem mi došlo, jak velice po ní toužím. Určitě to je Lorenza. Je tu a povídá si se mnou šustěním šatů, škrábáním nehtů na dveře, pokračuje v tom, co včera nedovedla do konce. Síra a rtuť jako by se spájely ve vlhkém teplu, ze kterého mi začala škubat žila v rozkroku, ale vůbec ne nějak prudce.

Čekal jsem Rebise, androgynního hošíka, sůl mudrců, završení Bílého Díla.

Měl jsem dojem, že všechno vím. Hlavou mi asi probíhalo všechno, co jsem během posledních měsíců četl, dotykem ruky mi Lorenza možná předala své vědění, cítil jsem, že má maličko zpocenou dlaň.

A přistihl jsem se, jak šeptám prastará jména, která, tím jsem si byl naprosto jist, Mudrci dali Běli a jimiž jsem já teď možná, kdoví, úzkostně volal Lorenzu nebo si je možná jen v duchu opakoval jako prosebnou litanii: Mědi bílá,

Beránku neposkvrněný, Aibatheste, Alborachu, Vodo svěcená, Rtuti pročištěná, Orpimente, Azochu, Baurachu, Kambare, Kaspo, Ceruso, Vosku, Chaio, Comerissone, Elektrone, Eufrate, Evo, Fado, Favonie, Základe umění, Vzácný Kameni z Givinisu, Démante, Zibachu, Zivo, Zábaji, Narcisi, Lilie, Hermafrodite, Hae, Hypostáze, Hyle, Mléko panenské, Kameni jedinečný, Úplňku, Matko, Oleji živý, Luštěnino, Vejce, Flegmo, Bode, Kořeni, Soli přírody, Zemi listnatá, Tevosi, Tincare, Páro, Večernice, Větre, Virago, Sklo Faraónovo, Moči dítěte, Supe, Placento, Krvi menstruační, Sluho uhýbavý, Levá ruko, Sperma kovů, Lihu, Cíne, Siro masná...

Ze smoly, která náhle zešedla, se začal nořit skalnatý obzor s mrtvými bezlistými stromy, za nímž zapadalo čemé slunce. Pak vyšlehlo málem oslepující světlo a všude kolem jako v kaleidoskopu se odrážely výjevy sršící jiskrami. Výpary začaly být obřadní, kostelní, rozbolela mě hlava, něco těžkého mi spočívalo na čele, zahlédl jsem sál vyzdobený pozlacenými gobelíny, odbývala se tam asi svatební hostina, knížecí ženich, nevěsta v bílém, postarší král s královnou na trůnu, vedle nich válečník a další král s tmavou pletí. Před králem byl malý oltářík a na něm kniha přikrytá černým sametem a svíce ve svícnu ze slonoviny. Vedle svícnu stál otáčivý glóbus a hodiny s malou křišťálovou kašnou, ze které vytékala tekutina v barvě krve. Nad kašnou byla lebka, očními důlky se proplétal bílý had...

Lorenza mi dýchala do ucha nějaká slova. Hlas jsem však neslyšel. Had se kroutil v pomalém rytmu jakési smutné hudby. Staří královští manželé teď na sobě měli černý šat a před sebou šest víkem přikrytých rakví. Zaznělo několik tónů na basovou tubu a objevil se muž s černou kapucí na hlavě. Zprvu šlo jen o obřad, poprava jako by probíhala zpomaleně, král se jí podvoloval s bolestnou slastí, poslušně skláněl hlavu. Pak se muž v kapuci rozmáchl, zablesklo se ostří meče a bylo to jako rychlý kmit kyvadla, náraz ostří znásobily všechny zrcadlicí plochy, co jich kolem bylo, a každá ta plocha se odrazila v další ploše, kutálelo se tisíc hlav, a pak už výjev střídal výjev a já jsem nedokázal sledovat, co se vlastně děje. Myslím, že všechny postavy, včetně krále s tmavou pletí, postupně přišly o hlavu a byly uloženy do rakví, místnost se proměnila v mořský či jezerní břeh a u něho přistálo šest osvětlených parníků, které přivezly katafalky a pak po vodní hladině zase odpuly a zmizely v noci, kadidlo se zhmotnilo, byly z něj husté páry, na okamžik jsem dostal strach, že patřím k odsouzencům, spousta lidí kolem šeptalo: „Zásnuby, zásnuby...“

Lorenza tu už nebyla a teprve teď jsem se obrátil, abych ji hledal mezi stíny.

Místnost se proměnila v kryptu nebo nějakou přepychovou hrobku, v klenbě se třeptil velikánský rubín. Ve všech koutech stály ženy v panenských řízách, uprostřed byl dvoupatrový kotel, zámček na kamenném podstavci, dvířka byla jako od pece, ze dvou postranních věžiček trčely křivule, končily vejčitou boulí a na prostřední věži byla kašna...

V podstavci zámčku byla vidět těla popravených. Někjaká žena přinesla bedýnku, vyndala z ní jakýsi kulatý předmět a položila jej na podstavec do výklenku v prostřední věži, a z kašny ihned začala tryskat voda. Stačil jsem zjistit, že ten předmět je hlava mouřenína, to už však hořela jak poleno a voda v kašně začala vřít. Pára, sykot, bubláni...

Lorenza mi tentokrát položila ruku ze zadu na krk, hladila mě, jak to pokradmu dělala Jacopovi ve voze. Žena přinesla zlatou kouli, otevřela kohoutek v podstavci, což byla pec, a do koule začala stékat hustá rudá tekutina. Když se pak koule otevřela, místo rudé tekutiny v ní bylo krásné velikánské sněhobílé vejce. Ženy je z koule vyňaly a položily na zem, na hromádku žlutého písku, tam se otevřelo a vyšel z něj pták, zatím však neměl tvar a krvácel. Dali mu napít krve popravených a před očima nám vyrostl do oslnivé krásy.

Najednou však ptákovi stínali hlavu a pak ho spalovali na popel. Někteří pak popel hnětlí a těsto městnali do dvou forem a formy vkládali do pece a do ohně foukali trubkami. Když formy otevřeli, vypadly z nich dvě roztomilé bledouškové a skoro průhledné figurky, chlapeček a dívenka, velcí tak na čtyři pídě, měkouncí a masití, jako živí, jen oči měli skelnaté a nerostné, položili je na polštářky a nějaký stařec jim kapal do úst krev...

Přišly další ženy, přinesly pozlacené trumpety se zelenými věnci a jednu podali starci, ten ji přiložil těm dvěma stvořením, která se nacházela někde mezi vegetální netečností a sladkým živočišným spánkem, k ústům, a začal do nich vdechovat duši... Místnost se naplnila světlem, světlo přešlo v příšeří a pak nastala tma, kterou se míhaly oranžové blesky, dokud se nepřihnul nezměrný třpyt úsvitu, trumpety břeškně hlaholily, vyšlehl rubínový, k nesnesení ostrý blesk. V tom okamžiku jsem znovu ztratil Lorenzu a došlo mi, že ji už nenajdu.

Všechno kolem dostalo ohnivě rudou barvu, ta pomalu přecházela do klidnější indigové a nafialovělé a nakonec plátno pohaslo. Bolest, která se mi usadila v čelní dutině, byla teď nesnesitelná.

„Mysterium Magnum“, říkal Aglie teď už nahlas a naprosto klidně stál vedle mě. „Znovuzrození nového člověka skrze smrt a utrpení. Výborně provedená věc, to je třeba přiznat, i když snaha po alegorii poněkud narušila přesnost jednotlivých fází. Zhlédli jsme pochopitelně pouhé představení, promlouvalo však o jedné Věci. A náš hostitel tvrdí, že tuto Věc vyrobil. Pojdte, podíváme se na dokonáný zázrak.“

)59(

Jestliže se takové zrůdy rodí, nezbyvá než domnívat se, že jsou dílem přírody, jakkoliv se zdá, že se od člověka liší.

(Paracelsus, De Homunculis, v Operum Volumen Secundum 179, Genevae, De Tournes, 1658, str. 475)

Vyvedl nás ze zahrady a hned se mi udělalo líp. Neopovážil jsem se zeptat, zdali se Lorenza opravdu vrátila. Byl to jen sen. Ušli jsme však jen pár kroků a ocitli se ve skleníku, kde na mě znova dolehlo dusno a horko. Mezi rostlinami, většinou tropickými, bylo šest skleněných, hermeticky uzavřených a zapečetěných ampulí ve tvaru hrušky, plných jakési blankytné tekutiny. V každé se vznášela asi tak dvacet centimetrová bytůstka: poznali jsme šedovlasého krále, královnou, mouřenína, válečníka a oba mladé lidi s vavřínovým věncem na hlavě, jeden byl modrý a druhý růžový... zdálo se, že si v té tekutině půvabně plavou, podle všeho byli ve svém živlu.

Nebylo lehké poznat, jsou-li to figurky z umělé hmoty, z vosku, nebo snad přece jen živé bytosti, taky proto, že trochu kalná tekutina znemožňovala ověřit si zdali to, co vypadá jako dýchání, není jen optický efekt.

„Prý rostou ze dne na den,“ řekl Aglie. „Ráno vždycky zahrnou nádoby čerstvým, to znamená teplým koňským trusem, který udržuje teplotu nezbytnou k jejich růstu. Proto také Paracelsus ve svých předpisech uvádí, že homunkulové musejí mít neustále teplotu, jaká je v koňském břiše, jinak že nerostou. Náš hostitel tvrdí, že jeho homunkulové na něho mluví, prozrazují mu různá tajemství, pronášejí věštby, jeden mu prý nedávno sdělil rozměry chrámu Šalomounova, jiný jak vyhánět ďábla z těla... Abych pravdu řekl, já jsem je promluvit ještě neslyšel.“

Obličej měli velice živé. Král se díval na královnu očima plnými něhy.

„Náš hostitel mi vyprávěl, že jednou ráno přistihl blankytného chlapce, který se nějak dostal ze svého vězení, jak se pokouší odpečetit nádobu se svou družkou... Byl ovšem mimo svůj živel, dusil se, kdyby to ještě chvilku trvalo, už by se býval nezachránil.“

„To je hrozné,“ řekl Diotallevi. „Takové bych já ani nechtěl. Muset s sebou pořád tahat tu nádobu a pořád jen shánět hnůj... A co v létě, o dovolené? Nechávací se u domovníka?“

„Třeba,“ uzavřel Aglie, „jsou to ale jen ludioni, Descartovi ďáblici. Nebo roboti.“

„Ďáblové, ďáblové,“ opakoval Garamond. „Doktore Aglie, odhalujete mi neznámý vesmír. My všichni bychom se měli vzdát své pýchy, draží přátelé. Jsou věci mezi nebem a zemí... Jenže a la guerre comme a la guerre...“

Garamond z toho byl prostě vedle. Diotallevi se tvářil dál jako zvědavý cynik, na Belbovi nebyly vidět žádné pocity. Chtěl jsem se jednou provždy zbavit veškerých pochybností, a tak jsem se zeptal: „Skoda že tu nebyla taky Lorenza, určitě by se pobavila.“

„To jistě,“ odpověděl mi Belbo roztržitě.

Lorenza tu tedy nebyla. A já jsem na tom byl jako Amparo tehdy v Riu. Bylo mi zle. Cítil jsem se podvedený. Nikdo mi nepodal agogo. Vzdálil jsem se od ostatních, prorazil si davem cestu do budovy a v bufetu jsem si vzal chlazený nápoj, jakkoliv jsem se obával, že bude očarován. Rozhlížel jsem se, kde asi bude koupelna, chtěl jsem si opláchnout obličej studenou vodou. Nakonec jsem ji našel a ulevilo se mi. Venku přivábilo mou pozornost točitě schodiště, nedolal jsem a vydal se za dalším dobrodružstvím. Myslil jsem si, že jsem už při smyslech, třeba jsem ale pořád ještě hledal Lorenzu.

60(Nebohý, pošetilý člověče! Jsi snad tak prostoduchý, abys věřil, že ti nepokrytě odhalíme největší a nejdůležitější ze všech tajemství? Ubezpečuji tě, že ten, kdo se pokusí z běžného a doslovného smyslu slov vyložit, co napsali hermetičtí filozofové, ocitne se v meandrech labyrintu, z něhož nenajde úniku, neboť nebude mít po ruce Ariadninu nit, která by ho z něj vyvedla.

(Artephius)

Skončil jsem v místnosti pod úrovní podlahy, spoře osvětlené, na stěnách se riacházel stejný mušlový ornament jak na kašnách v parku. Všiml jsem si, že v koutě je otvor, vypadal jako vzdušnice zazděné šachty a už zdálky jsem slyšel, že se z ní něco ozývá. Zblízka jsem pak zjistil, že jsou to hlasy, a pak jsem zcela jasně a zřetelně jako by někdo mluvil vedle mě, zaslechl celé věty. Dionýsovo ucho!

Ucho bylo zřejmě napojeno na místnost nahoře a sbíralo slova pronášena osobami, které procházela kolem jeho otvoru.

„Paní, povím vám něco, co jsem ještě nikdy nikomu neřekl. Jsem unavený... Pracoval jsem s rumělkou a se rtutí, sublimoval jsem duchy různých solí, fermenty, soli železa, oceli i jejich pěnu, Kámen jsem však neobjevil. Použil jsem vodu, silnou leptavou vodu, vodu palčivou, kýžený výsledek se však nedostavil. Použil jsem vaječných skořápek, síry, skalice, otrušiku, čpavkové soli, soli skelné, soli zásadité, soli obyčejné, soli kamenné, ledku, soli sodné, soli attincar, soli vinného kamene, soli alembrot, vězte mi, nikam to však nevedlo. Je třeba vyhnout se nedokonalým lazurovaným kovům, jinak budete podvedena, jako jsem byl podveden já. Zkusil jsem všechno možné: krev, vlasy, Saturnovu duši, markasity, aes ustum, Martův šafrán, železné šupiny i pěnu, litargirium, antimon, a nic z toho nebylo. Snažil jsem se vytěžit olej a vodu ze stříbra, pražil jsem je jak s preparovanou solí, tak bez soli, s pálenkou, a získal jsem jen leptavé oleje. Použil jsem mléka, vína, syřidla, hvězdného spermatu skanuvšího na zem, vlaštovičníku, plodové placenty, míchal jsem rtutí s kovy a měnil je v krystaly, hledal jsem v popelu... Až konečně...“

„Konečně?“

„Nic na světě si nevyžaduje tolik obezřetnosti jako pravda. Vyslovit pravdu, to je jako pustit si žilou rovnou ze srdce...“

„Tak dost, uvádíte mě v nadšení...“

„Nikomu jinému než vám bych se neodvážil sdělit své tajemství. Nepocházím z žádné doby a z žádného místa. Svou věčnou existenci žiji i mimo čas a prostor, některé bytosti přišly o své anděly strážné: jsem jedna z nich...“

„Proč jste mě sem ale přivedl?“

Jiný hlas: „Tak co, Balsamo, hrajeme si tu na mýtus nesmrtnosti?“

„Pitomče! Nesmrtnost není mýtus. Je to fakt.“

Žvanění mě znudilo a už jsem chtěl odejít, když jsem zaslechl Salona. Mluvil polohlasně, naléhavě, jako by někoho držel za paži a nechtěl ho pustit. Druhý hlas patřil Pierrovi.

„Ale jděte,“ říkal Salon, „přece mi nebudete povídat, že jste tu kvůli nějakým alchymistickým šaškárnám. Že jste sem přišel, protože v zahradě je chládek. Víte, že po Heidelbergu de Cause pozval francouzský král, aby se zabýval čistotou

města Paříže, a on že to pozvání přijal?“

„Les façades?“

„To nebyl Malraux. Spíš šlo o stoky. Podivné, že? Tento pán vymýšlel symbolické pomerančové a ovocné sady pro císaře, a přitom ho zajímalo především pařížské podzemí. V těch dobách v Paříži neexistovala síť městských stok, byly tu jen kanály těsně pod povrchem a pak zasypané chodby, o kterých se toho moc nevědělo. Římané věděli o tom, čemu říkali Cloaca Maxima, naprosto všechno už v dobách republiky a po patnácti stech letech v Paříži nikdo neví, co je pod zemí! De Caus královo pozvání přijal, protože se o tom chtěl něco dozvědět. Jenže co vlastně? Po de Causovi přišel Colbert, který na vyklizení zanesených chodeb — byla to však jen záminka, jsme v dobách Železné masky — poslal vězně. Ti se nezalekli břečky, po proudu se dostali až k Seině a na čunu odpluli, nikdo neměl odvahu postavit se jim do cesty, táhl se za nimi neuvěřitelný puch a hejna much... Colbert pak k východům z kanálů do řeky postavil četníky a ostatní galejníci zahynuli v kanálech. Za tři století dokázali v Paříži zakrýt dlažbou tři kilometry stok. V osmnáctém století, zrovna před revolucí, však najednou rovných šestadvacet kilometrů. To vám nic neříká?“

„Znáte to přece, já...“

„Věc je v tom, že se dostali k moci jiní a ti věděli, co ti před nimi nevěděli. Napoleon vyslal celé oddíly mužů do tmy, do výkalů a svinstva z celé metropole. Kdo se té práce neštítal, našel tam spoustu věcí. Prsteny, zlato, náhrdelníky, šperky, všechno, co tam napadalo. Stačilo mít dobrý žaludek a nález spolknout, venku to byla už otázka projímadla a z nálezce byl boháč. Přišlo se na to, že spousta domů má sklepy a ty sklepy že jsou chodbami spojeny se stokami.“

„Ča, alors...180“

„Copak se tehdy nočníky nevylévaly rovnou z oken? A proč tedy už tehdy měla každá stoka po straně chodník a ve zdi kruhy, kterých se člověk, když tamtudy procházel, mohl přidržet? Ty podzemní různé propojené chodby připomínají tapis francs181, kde se scházelo podsvětí tehdy se říkalo pégre — a při policejní šňáře se v nich zločinci ztratili a vylezli na povrch někde docela jinde.“

„To je jako z dobrodružných románů...“

„Myslíte? Koho tím kryjete? Za Napoleona III. baron Haussmann vydal zákon, podle něhož všechny domy v Paříži musejí mít svou jímku a chodbu napojenou na městskou stoku... Ta chodba má být dva metry třicet vysoká a metr třicet široká. Tušíte už, oč vlastně jde? Každý dům v Paříži je podzemní chodbou spojen s městskými stokami! A víte, jak jsou ty pařížské stoky dlouhé? Dva tisíce kilometrů, v několika patrech nad sebou. A všechno to začalo tím pánem, co v Heidelbergu navrhl tyhle zahrady...“

„A co má být?“

„Vidím, že nechcete promluvit. Něco víte a nechcete, abych to věděl i já.“

„Buďte tak hodný, nechte mě, čekají mě na shromáždění.“ Ozvaly se kroky.

Nechápal jsem, oč Salonovi vlastně jde. Rozhlédl jsem se kolem sebe, jak jsem tam byl vtěsnaný mezi rokajovou ozdobu a otvor do Dionýsova ucha a měl nad sebou klenbu, připadal jsem si jako někde v podzemí, a napadlo mě, že ten fonetický kanál ústí do dalších temných štol, kde se to hemží Nibelungy, a končí až někde ve středu Země. Dala se do mě zima. Už jsem byl na odchodu, když jsem zaslechl další hlas: „Pojďte, právě začínáme. V tajném sále. Zavolejte ostatní.“

61(

Zlaté rouno střeží trojhlavá Saň, první hlava má svůj původ ve vodách, druhá v zemi a třetí ve vzduchu. Je třeba, aby se ty tři hlavy dostaly k jedné Sani přemocné, která zhltně všechny ostatní.

(Jean d'Espagnet, Arcanum Hermeticae Philosophiae Opus182, 1623, 138)

Pak jsem znova našel skupinu přátel. Agliemu jsem se svěřil, že jsem zaslechl něco o nějakém shromáždění.

„Ale,“ řekl Aglie, „vy jste nějak zvědavý! Ale chápu vás. Kdo jednou nahlédne do hermetických tajemství, chce znát úplně všechno. Prosím, dnes večer by podle toho, co vím, mělo dojít k zasvěcení nového údu Dávného a Přijatého řádu růže a kříže.“

„Můžeme se tam podívat?“ zeptal se Garamond.

„Nemůžete. Nemá se to. Nemělo by se to. Počínáme si však jako hrdinové jednoho řeckého mýtu, kteří taky viděli, co neměli, a jako oni čelme hněvu božímu. Povolím vám nahlédnout tam.“ Vyvedl nás po schůdcích nahoru do tmavé chodby, odhrnul závěs ze zavřeného okna, kterým jsme mohli vidět dolů do sálu pod námi, osvětleného několika ohřívadly se žhavými uhlíky. Stěny tam byly potaženy damaškem, na kterém byly vyšívané lilie, a vzhledu pod zlateným baldachýnem stál trůn. Po stranách na trojnožkách bylo Slunce a Měsíc vystřižené z lepenky nebo z nějaké umělé hmoty a polepené staniolem nebo potažené nějakou kovovou lamelou, pochopitelně zlatou či stříbrnou, takže přestože byly vyvedeny hrubě, v odlesku plamínků z ohřívadel dosahovaly přece jen určitého efektu. Nad baldachýnem visela ze stropu obrovská hvězda, leskly se na ní drahokamy či sklička. Strop byl potažený blankytným damaškem, plným velikánských stříbrných hvězd.

Před trůnem na dlouhém stole ozdobeném palmami ležel meč, vpředu stál vycpaný lev s tlamou dokořán. V hlavě měl zřejmě červenou žárovčičku, protože oči se mu třeptaly jako žhavé uhlíky a ze chřtánu jenjen vyšlehnout plameny. Napadlo mě, že v tom asi bude mít prsty pan Salon, a konečně mi došlo, kdo jsou to ti podivní zákazníci, o kterých se zmiňoval tenkrát v Mnichově.

U stolu stál Bramanti, na sobě měl šarlatovou kutnu a bílou kápi se zlatým třepením, zelené vyšívané paramenty, na hlavě jakousi mitru s červenobílým chocholem, a na hrudi se mu blyštěl kříž. Před ním bylo úhledně a kněžsky strnule rozestavěno asi dvacet osob bez paramentů, jen v šarlatových kutnách. Byla mi povědomá zlatá věčička, kterou měli

pověšenou na hrudi. Připomnělo mi to jeden renesanční portrét, habsburský frňák a prapodivného beránka pověšeného za břicho, nožkami dolů. Byla to dost slušná napodobenina Zlatého rouna.

Bramanti zrovna něco povídal, s rukama zvednutýma, jako by odříkával litanii, osoby kolem mu tu a tam odpovídaly. Bramanti pak pozvedl meč a ostatní jako jeden muž vytáhli z kuten dýky nebo snad perořízky a rovněž je pozvedli vzhůru. A v tom okamžiku Aglie zatáhl závěs.

Odešli jsme odtamtud (a našlapovali opatrně jak růžový panter, upřesnil Diotallevi, kupodivu znalý taky nějaké zvrhlosti dnešního světa) do zahrady, kde jsme si konečně mohli pořádně vydechnout.

Garamond byl z podívané celý vedle. „To jsou... zednáři?“

„Ach,“ řekl Aglie, „co to znamená být zednář? Jsou to adeпти rytířského řádu, který se dovolává Bratrstva růže a kříže a nepřímo i templářů.“

„Má to však, nebo nemá něco společného se zednáři?“ nedal se Garamond.

„Pokud má to, co jste viděli, něco společného se zednáři, pak asi jen potud, že ten obřad řízený Bramantim se těší oblíbě provinčních politiků a lidí se svobodným povoláním stejně jako zednářství. Tak tomu však bylo od samého počátku: zednáři, to vždycky byla jen matná spekulace s templářskou legendou. A teď už je to jen karikatura karikatury. S tím rozdílem, že tihle pánové to berou hrozně vážně. Běda! Svět se přímo hemží rozenkruciány a templáři, jaké jste tu dnes večer viděli. Nejsou to však ti, od nichž by se dalo čekat odhalení, i když není vyloučeno, že by se mezi nimi nakonec taky nemohl najít zasvěcenec, který by si zasloužil důvěru.“

„Jenže,“ řekl Belbo, a v hlase mu nezazněla ironie ani nedůvěra, jako kdyby se ho ta věc týkala osobně, „jenže vy se s nimi stejně stýkáte. Někomu z nich tedy věříte... nebo jste aspoň věřil. Komu?“

„Pochopitelně nikomu. Vypadám snad jako důvěřivý člověk? Pozoruji je s odstupem, s pochopením a se zájmem, s jakým dejme tomu geolog přihlíží třeštění obyvatel Neapole při každoročním zázraku svatého Januaria. Ti lidé jsou zpocení a slintají, pro něho jsou však stejně svědectvím víry a hluboké potřeby a vydá se mezi ně, protože by tam mohl potkat světe, který neví, že světec je, nositele vyšší pravdy, schopného jednou třeba nově objasnit tajemství Nejsvětější Trojice. Až na to, že Nejsvětější Trojice není svatý Januarius.“

Byl nepostižitelný. Pro jeho hermetický skepticismus, obřadní cynismus, vyšší nevíru, která ho měla k tomu, aby každému předsudku, jímž pohrdal, přiznal zároveň důstojnost, by se opravdu těžko hledalo nějaké přesné označení. „To je jednoduché,“ odpovídal Belbo, „pokud templáři, ti opravdoví, po sobě opravdu zanechali nějaké tajemství a založili jakousi kontinuitu, pak je třeba to tajemství pochopitelně hledat v prostředí, s nímž mohli nejlépe splynout a pro které si třeba sami vymysleli rituály a mýty, aby se v něm mohli pohybovat přirozeně jako ryba ve vodě. Jak si počíná policie při pátrání po geniálním zločinci, který utekl z vězení? Pronikne do podsvětí a do spodiny, hledá ho ve vykřičených podnicích, kde se obvykle scházejí drobní podvodníčkové, kteří si velkolepé zločiny člověka, po němž se pátrá, ani neumějí představit. Jak si počíná stratég terorismu při verbování stoupenců, jak dokáže poznat své lidi a vejít s nimi ve styk? Vetře se do prostředí falešných podvratníků, slabochů, kteří před ostatními napodobují to, co předpokládají u svých idolů. Ztracený žár požárů je třeba hledat v podrostech, v trávě a v doutnajícím ztrouchnivělém listí, které uchovává poslední plamínky. Kde jinde by se pravý templář mohl ukrýt líp než v houfu svých karikatur?“

)62(

Za druidská per definitionem považujeme sdružení, která se za taková svým názvem i posláním sama označují a při zasvěcování se druidismu dovolávají.

(M. Raoult, Les druides. Les sociétés initiatiques celtes contemporaines 183, Paris, Rocher, 1983, str. 18)

Bližila se půlnoc a podle programu, který pro nás připravil Aglie, nás teď čekalo druhé překvapení večera. Opustili jsme palatinské zahrady a vyrazili kamsi do kopců.

Nejeli jsme snad ani hodinu, když Aglie přikázal u nějakého lesíku zastavit. Tady oba vozy necháme, řekl nám, na mýtinu, kam se musíme dostat, nevedou cesty ani stezky.

Pomalu jsme stoupali do svahu a klopýtali v mlázi: vlhko tam nebylo, stejně jsme však na ztrouchnivělém listí a slizkých kořenech občas uklouzli. Aglie si chvílemi posvítíl baterkou na cestu, hned ji však zase zhasl, ti lidé pry o nás nesmějí vědět. Diotallevi žertem řekl něco, nač si už nevzpomínám, nejspíš něco o Červené Karkulce v lese, a Aglie ho dokonce podrážděně napomenul, aby toho nechal.

Když jsme se dostali na pokraj mlázi, dolehl k nám nějaký hlas. Vzápětí jsme spatřili mýtinu osvětlenou tlumenými světly, vypadalo to na pochodně či na něco, co vydávalo slabý stříbřitý jas nízko při zemi, jako by se tam za studena, chemicky, v bludných bublinách spaloval nějaký plyn. Aglie řekl, že se schováme za keře a budeme čekat.

„Za chvíli tu budou kněžky. Vlastně druidky. Bude se tu totiž vzývat velká kosmická panna Mikil — její lidovou křesťanskou obdobou le svatý Michal, jako anděl neboli bytost androgynní může přijít na místo, kam původně patřilo božstvo ženské...“

„Odkud se sem dostaly?“ šeptem se vyptával Diotallevi.

„Přišly sem z Normandie, z Norska, z Irska... Je to naprosto výjimečná událost a právě tady je pro obřad velice vhodné místo.“

„Čím to?“ zeptal se Garamond.

„Některé místo je prostě magičtější než ostatní.“

„Ale co vlastně dělají... myslím v občanském životě?“ vyptával se Garamond.

„Cokoliv. Jsou to písařky, pracují v pojišťovnách, píší básně. Kdybyste je potkali, nic byste na nich nepoznali!“

To jsme však už zahlédli hlouček osob, jak se ubírají doprostřed mýtiny. Uvědomil jsem si, že ta studená světla jsou jakési lampičky, které druidky nesou v rukou, potmě a zdálky a taky protože šly zezdola nahoru, se zdálo, že jsou

uložena dole u země. Bílé řízy jim povlávaly v lehounkém vánku. Rozestavily se do kruhu, veprostřed zůstaly tři, které měly konat obřad.

„Ty tři; to jsou hallouines přišly z Lisieux, z Clonmacnois a z Pino Torinese,“ oznámil nám Aglie. Belbo se ho zeptal, proč právě odtamtud, Aglie však jen pokrčil rameny: „Buďte zticha a čekejme. Nemohu vám přece do třech vět shrnout obřad a hierarchii severské magie. Musíte se spokojit s tím, co vám říkám. Bude-li vám to málo, pak věřte, že víc nevím... nebo vám to nemohu povědět. Nesmím prostě porušit některé zásady...“

Všiml jsem si, že uprostřed mýtiny je hromada kamenů, která připomíná dolmen. Kvůli tomu si asi tu mýtinu vybrali. Jedna ze tří žen na ten dolmen vylezla a zadala na trubku, která ještě víc než ta, kterou jsme mohli vidět před několika hodinami, připomínala roh v Aidě. Tón, který vydávala, však byl měkký a tlumený, jako by přicházel z velké dálky. Belbo se dotkl mé paže: „To je přece ramsinga, na kterou troubili thungové u posvátného stromu baman v Salgarim...“ Nezachoval jsem se zrovna ohleduplně. Neuvedomil jsem si, že žertuje, aby od sebe odehnal myšlenku na jiné analogie, a nechtě jsem se dotkl bolavého místa: „S flíghornou by to asi dopadlo hůř,“ řekl jsem.

Belbo přikývl na souhlas. „Nešel bych sem, ani kdyby tu flíghornu potřebovali,“ odpověděl mi. Teď mě napadá, zdali si už tenkrát večer nezačal uvědomovat souvislosti mezi svými sny a tím, co se mu pak za pár měsíců stalo.

Aglie nás slyšel šeptat, co si povídáme, však nezachytil. „To není signál ani svolávací znamení,“ sdělil nám, „ale ultrazvuk, s jehož pomocí má být navázáno spojení s podzemními vlnami. Jak sami vidíte, druidky se drží za ruce a vytvářejí kruh, živoucí akumulátor, který má zachytit a soustředit telurické vibrace. Teď by se měl objevit oblak...“

„Jaký oblak?“ zeptal jsem se šeptem.

„Podle tajné tradice se mu říká zelený oblak. Okamžik...“

Zelený oblak jsem opravdu nečekal. Jenže nic naplat, od země se zničehonic opravdu odlepil lehounký opar, kdyby byl kompaktnější a hustší, tak bych řekl, že to je mlha. Jako by se však skládal z vloček, v jednom místě zhoustl a jak jej hnál vítr, zvedal se v cárech jako cukrová vata, jinde se zas srazil a klesl k zemi. Výsledný dojem byl opravdu jedinečný, vzadu se na okamžik objevily stromy a pak se všechno znova ponořilo do bělavých par. Ty uprostřed mýtiny nakonec zhoustly tak, že jsme neviděli, co se tam děje, okraje však dál zalévalo měsíční světlo. Chumáčce rychle a nepředvídatelně poletovaly, jako by si s nimi pohrával rozmarný vánek.

Napadlo mě, že v tom nejspíš bude nějaký chemický figl, pak jsem si ale řekl, že jsme přece jen ve výšce asi šesti set metrů nad mořem, a není tudíž vyloučeno, že to je mrak. Že by s ním však obřad počítal, že by si jej přivolali? To snad přece jen ne, ženy, co tu obřad slavily, si však třeba vypočítaly, že v této nadmořské výšce by se za příznivých okolností takové bludné cáry mohly při zemi vytvořit.

Odolat kouzlu tohoto výjevu nebylo snadné, řízy druidek splývaly s bělostnými parami, takže se zdálo, že se noří z jakéhosi mléčného šera a zase se do něj vracejí, jako by jim byly zplozeny.

Pak přišel okamžik, kdy mrak pokrýl střed mýtiny a několik cáru mlhy se zvedlo, rozplynulo a málem zahalilo měsíc, ne však docela, takže mýtiny nepotemněla a její okraje i nadále zůstávaly v měsíčním svitu. Z oblaku se vynořila druidka a s rukama nataženýma před sebe se s křikem rozběhla k mlázi, až jsem se lekl, že nás zahlédla a proklíná nás. Když však už byla pár metrů od nás, změnila směr, začala obíhat kolem mlžného mraku, takže k nátn za chvíli přiběhla z opačné strany a ocitla se tak blízko, že jsem ji viděl do tváře. Měla velikánský dantovský frňák a rty tak fenké, až se zdálo, že jí pod nosem praskla kůže, měla rozervené jako podmořský květ, bylo vidět jednu stoličku a dva řezáky, které rostly nakřivo, jinak byla bezzubá. Dravčí pichlavé oči ji tékaly sem a tam. Buď jsem opravdu zaslechl, nebo se mi to jen zdálo, a možná taky, že se mi teprve teď zdá, že jsem tehdy zaslechl — vzpomínky překryly další pamětihodné události — spolu se slovy, která mi tehdy připadala gaelská, také několik výzev snad v latině, něco jako „o pegnia (och a oh!, intus) et eee uluma!!!“ Pak se mlha skoro docela rozplynula a mýtinu znova zalil měsíční svit, takže jsme jasně viděli, jak se tam přihnalo stádo vepřů s věnci nezralých jablek na tlustých šijích. Druidka, která předtím troubila na roh, nahoře na dolmenu vytasila nůž.

„Jdeme,“ oznámil nám Aglie. „Tím to končí.“

Při jeho slovech jsem si uvědomil, že mrak je nad námi a kolem nás, stěží jsem viděl ostatní.

„Jak to?“ bránil se pan Garamond. „Mám naopak dojem, že to nejlepší teprve začíná!“

„Končí to, co jste mohli vidět. Dál už nemůžete. Respektujme obřad. Jdeme.“

Zašel do lesa a pohltilo ho vlhko, které se na nás valilo. Otráslí jsme se zimou a vykročili, nohy nám klouzaly na ztrouchnivělém listí, udýchaní a nesešikovaní jako armáda na ústupu. Vrátili jsme se na silnici. Byli jsme necelé dvě hodiny cesty vozem od Milána. Aglie vzal Garamonda k sobě do vozu, předtím se však s námi rozloučil: „Promiňte, že jsem vám nedovolil dál přihlížet. Chtěl jsem vás seznámit s něčím a s někým, kdo žije nedaleko od vás a pro koho už teď vlastně pracujete. Déle jste však přihlížet nemohli. Když mi o tom obřadu pověděli, musel jsem slíbit, že jej nebudu rušit. Naše přítomnost by záporně ovlivnila jeho další průběh.“

„Ale co ti vepří? Co se tam teď děje?“ stejně se zeptal Belbo. „Co jsem vám říct směl, to jsem vám už řekl.“

)63(

„Co ti připomíná ta ryba?“

„Další rybu.“

„A co ti připomínají další ryby?“

„Jiné ryby.“

(Joseph Heller, Catch XXII184, New York, Simon & Schuster, 1961, XXVII)

Cestou z Piemontska mě sužovaly výčitky svědomí. Sotva jsem však znova uviděl Liu, zapomněl jsem na touhu, která

mě tam přepadla.

Ta cesta však ve mně stejně zanechala stopy a starosti mi teď dělá právě to, že tehdy jsem si žádné starosti nedělal. Kapitulu po kapitole jsem dával dohromady definitivní podobu obrazového doprovodu dějin kovů a vůbec se mi nedařilo, stejně jako v Riu, unikat přitom démonu podobnosti. Je vůbec nějaký rozdíl mezi kulatými Réaumurovými kamny z roku 1750, vyhřívanou líhni vajec a atanorem ze sedmnáctého století, mateřskými útroby, obskurní dělohou, líhni bůhvíjakých mystických kovů? V piemontském zámku, který jsem týden předtím navštívil, jako by se usídlilo

Deutsches Museum. Odlišit svět magie od světa založeného na exaktních údajích mi dělalo stále větší potíže. Zjišťoval jsem, že osobnosti, o kterých mi ve škole tvrdili, že vnesly světlo matematiky nebo fyziky do temnot předsudků, byly jednou nohou v laboratoři a druhou v kabale. Báł jsem se, že historii vnímám očima našich spisovatelských ďáblíků. Pak se mi ale dostaly do rukou seriózní knihy a v nich stálo, že nejeden pozitivistický fyzik si cestou z univerzity domů zaskočil na spiritistické sezení nebo do astrologického kroužku a Newton že na zákony zemské tíže přišel jen díky své víře v okultní síly (hned jsem si vzpomněl na jeho výlety do rozenkruciánské kosmologie).

Ničemu nevěřit, to byla vždycky moje zásada, jenže teď jsem přestal věřit i těm, kteří mě učili ničemu nevěřit.

Říkal jsem si: Jsem jako Amparo, nevěřím, ale naletím. A přistihl jsem se, jak uvažuji o tom, že velká pyramida je opravdu vysoká jednu miliardtinu vzdálenosti ze Země na Slunce a že opravdu existují analogie mezi mytologií Keltů a amerických Indiánů. A začal jsem klást otázky všemu, co jsem měl kolem sebe, domům, návnětním štítům na krámech, oblakům na nebi i rytinám v knihovně, nechtěl jsem však po nich, aby mi sdělily svou vlastní, ale jinou historii, kterou sice tají, díky tajemným souvislostem však přece jen nakonec vyjeví.

Zachránila mě Lia, aspoň na čas.

Pověděl jsem jí všechno (vlastně skoro všechno) o svých zážitcích v Piemontsku a večer co večer jsem nosil domů další podivnosti a zařazoval je do kartotéky vzájemných souvislostí. Říkala jen: „Jez, jsi hubený jak lunt.“ Jednou večer se však posadila k mému psacímu stolu, rozčísila si prsty hřivu, která jí padala do čela, aby se mi mohla dívat do očí, složila ruce do klína a zaujala postoj hospodyně. Nikdy jsem ji předtím neviděl, aby roztáhla nohy a napjala sukni mezi stehny. Nějak půvabné to tedy zrovna není, říkal jsem si. Pak jsem si ale všiml, jak se tváří, a zdálo se mi, že jí tvář zalila něžná červen a jakýsi jas. Naslouchal jsem jí — a to jsem ještě ani nevěděl proč — s respektem.

„Pime,“ řekla mi, „vůbec se mi nelíbí, jak si bereš k srdci tu záležitost s nakladatelstvím Manuzio. Dříve jsi sbíral fakta, jako se sbírají škeble. Teď to vypadá, že sháníš čísla do lotynky.“

„Protože mě to tak víc baví.“

„Nebaví, ale bere, a to je něco jiného. Dej si pozor, ještě z toho onemocníš.“

„Teď jsi to ale jaksepatří přehnal. Nemocní jsou spíš tamti. Z člověka se přece nestane blázen jen proto, že dělá v blázinci ošetřovatele.“

„To bys musil teprve dokázat.“

„Ty přece víš, že jsem nikdy nedal na analogie. Teď je to ale kolem mě samá analogie, hotový Coney Island, První máj v Moskvě, Svatý rok, a já si uvědomuji, že některé jsou horší a jiné zas lepší, a kladu si otázku, nemá-li to přece jen nějaký důvod.“

„Pime,“ řekla mi Lia, „koukala jsem se do tvých kartotéčních lístků, někdo ti v nich musí dělat pořádek. Ať si ti tví spisovatelští ďáblici přijdou, na co chtějí, všechno tu už bylo, jen se podívej,“ řekla a ukázala na břicho, na rozkrok, na stehna a na čelo. Jak tak proti mně seděla a roztaženými nohama napínala sukni, rozšafnost jí přidala na důležitosti a místo křehké a jak proutek ohebné dívky tu najednou byla podsaditá, zdravím kypící chůva.

„Pime, žádné archetypy nejsou, je jenom tělo. V břiše je to fajn, protože tam roste dítě, ty tam strčíš svého bujarého ptáčka, aby tam z něho ukápla chutná strava, a proto jsou krásné a důležité jeskyně, štoly, podzemí, a dokonce i labyrint, který je jako naše dobré a zdravé útroby, a když si chce někdo vymyslet něco moc důležitého, tak si pro to jde tam, odkud jsi přišel na svět i ty, a plodit, to prostě chce nějaký otvor, napřed tam semeno zetlí a pak je tu najednou třeba Čiňánek, datle nebo baobab. Ale nahoře je to lepší než dole, když jsi hlavou dolů, tak se ti do ní nahrne krev, nohy páchnou hodně a vlasy o něco míň, je lepší vylézt si na strom a trhat si tam ovoce než skončit v zemi a ktmít tam červy, a jen zřídka kdy si ublížíš tak, že bys do něčeho vrazil hlavou (pokud nejsi na půdě), obvykle z něčeho slítneš dolů, proto je to nahoře andělské a dole ďábelské. Pravda je však i to, co jsem před chvilkou řekla o svém bříšku, proto je pěkné obojí, dole i uvnitř a taky nahoře i mimo, duch Merkura a univerzální kontradikce s tím nemusejí mít nic společného. Oheň zahřívá, a když prochladneš, dostaneš zápal plic, zvláště kdybys byl vědec před čtyřmi tisíci lety, proto se ohni přisuzují tajemné vlastnosti, můžeš si na něm taky upíct kuře. Chlad ti zas to kuře konzervuje, a když si sáhneš na oheň, naskočí ti takhle velký puchýř, proto taky to, co trvá po staletí, jako třeba vědění, si představuješ někde na kopci, nahoře (což je správné, jak jsme si řekli), zároveň ale taky v jakési jeskyni (a to je správné taky). A kdybys chtěl vědět, proč vědění přišlo z Východu a ne ze švýcarských Alp, tak věz, že když se tví předkové ráno ještě za tmy probudili, dívali se k východu v naději, že tam vyjde slunko a že nebude pršet, čert aby to vzal.“

„Ano, maminko.“

„O tom nepochybuj, dítě moje. Slunko je dobré, protože prospívá tělu a protože má tolik zdravého rozumu, že vyjde každý den znovu, podle toho je dobré všechno, co se k nám vrací, a ne to, co přejde a už se neobjeví. Nejpoohodnější způsob, jak se navracet tam, kde jsme už jednou byli, stejnou cestou, je kruh. Jediným živočichem, který se stáčí do kruhu, je had, a proto je kolem něho tolik mýtů a kultů, asi by dost dobře nešlo zobrazit návrat slunce stočeným hrochem. A při obřadu zývání slunce je taky nejlepší pohybovat se v kruhu, protože kdybys přitom šel rovně, tak bys prostě odešel a bylo by po obřadu, kruh je ostatně výhodný pro každý obřad, to vědí polykači ohně na náměstí, v kruhu vidí všichni dobře, kdyby stáli v řadě jako vojáci, tak by někteří neviděli vůbec nic, kruh a pohyb v kruhu a

návraty v cyklech jsou proto základní pro každý kult a při každém obřadu.“

„Ano, maminko.“

„A teď si probereme magická čísla, která si ti tví autoři tak oblíbili. Číslo jedna jsi ty, protože nejste dva, máš jednoho ptáčka a já mám tu svou taky jen jednu a ne dvě, každý máme jeden nos a jedno srdce, sám vidíš, kolik důležitých věcí existuje pouze v jednom vyhotovení. K tomu ale máme zas dvě oči, uši, dírky do nosu, já ňadra a ty varlata, nohy, ruce a hýždě. Číslo tři je vůbec nejmagičtější, naše tělo je nezná, nemáme nulu a nemáme trojku, proč by to tedy nemělo být nejtajemnější číslo a proč bychom je neměli, ať si žijeme v kterémkoliv koutě světa, přisuzovat Bohu? Když se však nad tím zamyslíš tak ty ho máš sice jen jednoho a já ji mám taky jen jednu — mlč a nepokoušej se vtipkovat — stačí však dát je dohromady, a vzejde z toho zase jen jeden, takže jsme najednou tři. Každý národ má tedy své trinitární struktury, trojice a tak podobně, na to snad přijde každý a nemusí být zrovna univerzitní profesor. Náboženství se přece nedělala přes počítače, slušní lidé řádně souloží, takže ty trinitární struktury nejsou žádná záhada, naopak, týkají se něčeho, co děláme my a co se dělalo vždycky. Dvě ruce a dvě nohy, celkem čtyři údy, proto je taky čtyřka dobré číslo, jen si vzpomeň, že zvířata mívají nejčastěji čtyři potomky a že lezou po čtyřech, což věděla už Sfinga. O pětce nemluvě, na ruce máme pět prstů, a jelikož máš ty ruce dvě, stačí prsty sečíst a máš další posvátné číslo, přikázání je taky deset a ne dvanáct, to by si kněz, jak při nich zvedá jeden prst za druhým, poslední dva musil vypůjčit od kostelníka. A teď se koukni na své tělo a spočítej si, co ti roste z trupu, ruce, nohy, hlava a penis, dohromady je to šest údů, u ženy ale sedm, proto taky žádný z těch autorů číslo šest nebere vážně, a když tak jenom jako dvojnásobek čísla tři, platí totiž jen pro muže, kteří sedmičku na sobě nemají, a protože jsou to vládci, tak je radši považují za číslo posvátié, neberou sice ohled na to, že mi narostla taky ňadra, ale s tím se asi nedá nic dělat. Osm, panebože, čeho máme na sobě osm... Počkej, kdybychom ruce a nohy nepočítali za jedno, ale za dvě, máme přece taky lokty a kolena, prostě osm dlouhých kostí mimo trup, a kdybychom k těm osmi kostem připočetli trup, tak to dělá devět a s hlavou deset. Stačí se však tělem trochu víc zabývat a najde se na něm čísel, kolik se komu zachce, vem si třeba jen otvory.“

„Otvory?“

„Jistě, kolik otvorů máš v těle?“

„Moment,“ řekl jsem a dal se do počítání. „Oči, nos, uši, ústa, zadek, celkem osm otvorů.“

„Tak vidíš. Další důvod, proč je osmička správné číslo. Já jich mám ale devět! A právě tím devátým přivádím na svět děti, proto je devítka božstější než osmička! Mám ti vysvětlovat další figury, které se pořád dokola opakují? Mám ti tu demonstrovat anatomii menhirů, o kterých ti tví autoři pořád dokola žvatlají? Člověk je ve dne na nohou a v noci leží — ten tvůj ptáček taky, počkej, nemusíš mi povídat, co dělá v noci, jde o to, že když má něco na práci, tak se postaví, a když nemá, tak vleže odpočívá. Takže vertikální poloha je život, což má taky vztah ke Slunci, obelisky čnějí taky vzhůru jako stromy, zatímco poloha vleže a noc znamená spánek, a tudíž smrt, všichni uctívají menhiry, pyramidy a sloupce, a nikdo nevzývá balkony a balustrády. Slyšel jsi někdy něco o archaickém kultu posvátiého zábradlí? Tak vidíš. Protože ti to taky tvé tělo nedovolí, při uctívání balvanu, který trčí vzhůru, může být hodně lidí a všichni jej vidí, kdyby uctívali něco, co je nalezato, viděli by to jen ti první, zezadu by do nich strkali a stěžovali si, já to chci vidět taky, a to při magickém obřadu přece nejde...“

„Jenže řeky...“

„Řeky nejsou uctívány kvůli tomu, že jsou nalezato, ale protože je v nich voda, snad nechceš, abych ti tu vysvětlovala vztah mezi tělem a vodou... Zkrátka, naše tělo je základ všeho, a proto taky se stejné symboly objevují všude po celé Zemi a proto se taky všechno podobá všemu, kdo není padlý na hlavu, tomu stačí kouknout se na alchymickou pícku, pěkně vyhrátou a zavřenou, vzpomene si na maminkino břicho s dítětem, ale vzpomenout si na alchymickou pícku při pohledu na Panenku Marii chystající se k porodu, to dokážou snad jen ti tvoji spisovatelští ďáblíci. Tisíc let v tom všem hledali bůhvíjaké poselství, a přitom stačilo podívat se do zrcadla.“

„Od tebe se nedovídám nic než pravdu. Mé já existuje, jen pokud je vnímáš ty. Chci objevit veškeré archetypy lidského těla.“ Tenkrát večer jsme pro naše milostné okamžiky poprvé použili označení „dělat archetypy“.

Už jsem usínal, když se dotkla mého ramena. „Málem bych zapomněla,“ řekla mi. „Jsem v jiném stavu.“

Měl jsem Liu poslechnout. Mluvila z ní moudrost osoby, která ví, odkud přichází život. Pronikli jsme do podzemí Agarraty, do Pyramidy Odhalené Isidy a tím pádem jsme vkročili i do Gebury, sefiry hrůzy, okamžiku, kdy hněv se nechává slyšet ve světě. Nenechal jsem se třeba jen na okamžik strhnout myšlenkou na Sofii? Mošé Cordovero tvrdí že ženskost sídlí nalevo a všechny její větve patří ke Gebuře... Pokud ovšem muž uvede tyto vlastnosti v činnost proto, aby jimi ozdobil, zušlechtil a k dobrému vedl svou Nevěstu. Což vlastně znamená, že žádná touha by neměla překročit své vlastní meze. Jinak se Gebura promění v Přisnost, temné zdání, vesmír démonů.

Ukázat touhu... Tak jsem to udělal při umbandě, zahrál jsem si na agogó, zúčastnil se obřadu jako člen orchestru a unikl transu. Tak jsem to taky provedl s Liou, touhu jsem proměnil v ozdobu Nevěstinu a z hloubi mých beder mi přišla odměna, mému semeni se dostalo požehnání.

Nedokázal jsem však na této cestě setrvat. Neuměl jsem odolat kráse Tif'eretu, začal jsem mu podléhat.

(6)

TIF'ERET

)64(

Zdá-li se někomu o tom, že bydlí v novém, neznámém městě, znamená to brzkou smrt. Vždyť mrtví taky bydlí někde jinde a neví se kde.

(Gerolamo Cardano, Somniorum Synesiorum 185, Basilej, 1562, I, 58)

Je-li Gebura sefira zla a strachu, pak Tif'eret je sefira krásy a harmonie. Diotallevi říkával: je to spekulace vrhající světlo, strom života, rozkoš, nachové zdání. Je to soulad Regule se Svobodou.

Ten rok byl pro nás opravdu rokem rozkoše, převrátili jsme vzhůru nohama velký text všehomíra, v němž se slavila svatba tradice tajného vědění s Elektronickým přístrojem, a považovali jsme to za hru. Tvořili jsme a nacházeli v tom zalíbení. Byl to zkrátka rok, ve kterém jsme vymysleli Plán.

Byl to určitě rok šťastný, aspoň pro mě. Liino těhotenství probíhalo v klidu, díky Garamondu a mé kanceláři jsme už skoro vyvázli z nouze, kancelář ve zrušené fabrice jsem si sice ponechal, na bydlení jsme si však upravili byt Liin. Podivuhodné dobrodružství kovů už bylo v tiskárně a u korektorů. A zrovna tehdy dostal pan Garamond geniální nápad: „Ilustrované dějiny věd hermetických a magických. S materiálem, který nám dodávají naši spisovatelští d'áblíci, se znalostmi, kterých jsme nabyli, s radami toho neuvěřitelného člověka, jakým je pan Aglie, dáte za necelý rok určitě dohromady svazek velkého formátu, čtyři sta stran se spoustou ilustrací, barevných vyobrazení, nad kterými se každému zatají dech. Část obrazového materiálu převezmete z dějin kovů.“

„Jistě,“ namítal jsem, „jsou v tom ale rozdíly. Co by tam dělala fotka cyklotronu?“

„Co by tam dělala? Jen popusťte uzdu fantazii, Casaubone, popusťte uzdu fantazii! K čemu vlastně dochází v těch atomových přístrojích, v těchto megatronických pozitronech, nebo jak se tomu říká? Hmota měkne a rozpadá se, strčíš tam emental a vyndáš kvark, černou díru, čistý uran, nebo co já vím ještě! Magie, která se proměnila ve věc, Hermes a Kermes, odpověď čekám od vás. Nalevo rytinu Paracelsa, abrakadabry s křivulemi na zlatém podkladě, a napravo kvasar, mixér těžké vody, gravitační galaktickou antihmotu, mám to snad vymýšlet za vás? Čaroděj nebyl někdo, kdo nic nechápal a naslepo si jen tak něco patlal, byl to vědec, který si osvojil skrytá tajemství přírody. Je třeba objevit divy, které jsou všude kolem nás, vyvolat dojem, že na Mount Palomaru toho vědí víc než říkají...“

Aby mě povzbudil, zvýšil mi honoráře, a to málem tak, že to bylo znát. Sháněl jsem iluminace z Liber Solis 186 od Trismosina, z Liber Mutus 187 od Pseudolulla. Plnil jsem pořadače talismany, sefirovými stromy, dekany, amulety. Pátral jsem v nejzastrčenějších koutech knihoven, nakupoval jsem knihy po desíti najednou u knihkupců, kde se předtím prodávaly texty čínské kulturní revoluce.

Mezi našimi spisovatelskými d'áblíky jsem se pohyboval naprosto přirozeně, jako psychiatr, který přilnul ke svým pacientům a vzduch ve stoletém parku u své soukromé kliniky považuje za nejzdravější na světě. A začne psát o deliriu a pak v deliriu. Vůbec si neuvědomuje, že pacientům nalít, a žije v domněni, že se z něho stal umělec. Tak nějak taky vlastně vznikl ten celý nápad s Plánem.

Diotallevi tu hrál s námi, pro něho to však byla modlitba. O Jacopu Belbovi jsem si myslel, že se tím baví jako já. Teprve nedávno mi došlo, že to pravé potěšení z toho nikdy neměl. Účastnil se na tom asi tak, jako si člověk okusuje nehty. To znamená, že tu hru hrál proto, aby si ověřil aspoň jednu z těch nepravých adres nebo našel to jeviště bez rampy, o kterém píše ve svém file nazvaném Sen. Náhradní teologie pro Anděla, který nikdy nemá dorazit na místo určení.

Filename: Sen

Už si nevzpomínám, zdálo-li se mi to ve snu, který jsem měl v jiném snu, zdali ty sny následovaly po sobě během jedné a téže noci, nebo se jeden s druhým střídaly.

Hledám ženu, kterou znám, měli jsme k sobě vřelý vztah a nedokážu si vzpomenout, proč se rozpadl — byla to asi moje vina, protože jsem se u ní už neukázal. Nechápu, jak jsem mohl nechat uběhnout tolik času. Určitě hledám ji, vlastně je, není to totiž jen jedna, ale víc žen, o všechny jsem přišel jedním a týmž způsobem, může za to má netečnost — padla na mě nejistota s jednou bych si třeba vystačil, dobře vím že jsem tím přišel o moc. Obvykle ji nemohu najít, nevím, kde je nedokážu se donutit k tomu, abych se podíval do zápisníku, kde mám telefonní číslo, a když se podívám, tak jako bych špatně viděl, nedokážu přečíst jedno jediné jméno.

Vím, kde je, tedy ne v kterém místě, ale jak to tam vypadá, jasně vidím schody, průjezd, odpočívadlo. Neběhám po městě, abych to místo našel, padla na mě úzkost a nemohu z místa, pořád se trápím, proč jsem jen připustil, nebo snad chtěl aby ten vztah skončil — třeba tak, že jsem nepřišel na rande. Určitě čeká na mé zavolání. Jenom kdybych věděl, jak se vlastně jmenuje, moc dobře vím, o koho jde, podobu si však nedokážu vybavit.

V dřímotě, která následuje, se tomu snu vzpoužívám. Jen si vzpomeň, všechno znáš všechno si pamatuješ a se vším jsi zúčtoval, spíš jsi nic k účtování neměl. Není tu nic, o čem bys nevěděl, kde to je. Není tu nic.

Zůstává pocit, že jsem na něco zapomněl, že jsem ji nechal někde v zákratech spěchu, jako se zapomíná bankovka nebo lístek s důležitým záznamem v kapse u kalhot nebo v odloženém saku a zjistí se, že to bylo to nejdůležitější, rozhodující a jedinečné, až už je pozdě.

O městě mám představu o něco jasnější. Je to Paříž, jsem na levém břehu, vím, že kdybych se přeplavil přes řeku, ocitl bych se na náměstí, možná place des Vosges... Vlastně ne méně tísnivém, protože vzadu se tyčí něco, co připomíná Madelaine. Za chrámem najdu ulici (na rohu je antikvariát), která zabočuje doleva a větví se do několika dalších uliček, a to jsem určitě v Barceloně, v Barrio Gotico. Odtud by se mělo vyjít na širokánskou a dobře osvětlenou ulici a právě po ní, to si pamatuji s naprosto zcela evidentní zřejmostí, následuje slepá ulička, na konci je Divadlo.

Co se vlastně děje v tomto místě rozkoší není tak docela jasné, určitě to bude něco lehce radostně nekalého jako

striptýz (proto se taky nechci na nic vyptávat) mám o tom tolik vzrušujících zpráv, že se tam chci vrátit. Je to však marné, někde u Chatam Rooda zabloudím.

Probudím se rozmrzlý po setkání, k němuž nedošlo. Pořád se nemohu smířit s tím, že nevím oč jsem přišel.

Jindy se zas octnu ve velkém venkovském domě. Je rozlehlý, já jsem si však jist, že tam je ještě jedno křídlo a nevím jak se do něj dostat, jako kdyby vchody byly zazděné. V tom druhém křídle je spousta místností, které jsem už jednou viděl že by to bylo v jiném snu, to není možné je tam starý nábytek a vybledlé rytiny, odkládací stolky a divadélka z minulého století vyřezaná z překližky, divany s velkánskými vyšívanými přehozy a police plné knih jsou tu všechny ročníky Ilustrovaného časopisu z cest a dobrodružství na zemi i na moři, není tedy pravda že už byly nadrané jak jsem je pořád dokola četl a máti že je dala do sběru. Ptám se jen, kdo to popletl chodby a schodiště protože právě tady v pachu vzácného haraburdí bych rád měl svůj buen retiro 188.

Proč se mi nezdává o maturitních zkouškách jako ostatním?

)65(

Rámec měřil do šířky a do délky dvacet stop a stál uprostřed místnosti. Na povrchu se skládal z rozmanitých kousků dřeva, zvící hráčské kostky, některé však byly větší než ostatní. Byly vesměs spojeny tenkými drátky. Ty kousky dřeva byly na všech plochách polepeny papírem a na těch papírcích byla napsána všechna slova jejich řeči ve všech způsobech, časech a pádech, jenže bez jakéhokoli pořádku. Profesor mě požádal, abych dával pozor, neboť se právě chystal spustit přístroj. Na jeho rozkaz uchopil každý žák železnou kliku, jakých bylo na okraji rámce upevněno čtyřicet, a naráz jimi otočili, takže se sled slov naprosto změnil. Potom kázal šestatřiceti výrostkům, aby přečetli potichu rozmanité řádky, jak se objevily na rámci. Když našli pohromadě tři nebo čtyři slova, která by mohla tvořit část věty, nadiktovali je čtyřem zbývajícím výrostkům a ti je hned zapisovali.

(J. Swift, Gulliver's Travels, III, 5)

Myslím, že Belbo při podrobném líčení svého snu měl zase na mysli svou teorii ztracené příležitosti a svůj záměr zůstat stranou všeho, protože nedokázal využít — pokud mu jej osud vůbec kdy nabídl — Správného okamžiku. Nakonec se smířil s tím, že si bude vytvářet správné okamžiky fiktivní, a tak právě začal Plán.

Když jsem ho jednou požádal nevím už o jaký rukopis, začal jej hledat na svém psacím stole ve stohu, který byl velice vratký, protože nebral ohled na rozměry ani váhu ležster, nakonec jej opravdu našel, při pokusu vytáhnout jej se však stoh zhroutil, rukopisy se rozsypaly a vypadly z nich listy.

„To jste nemohl půlku štosu vzít a dát jinam?“ zeptal jsem se ho. Samozřejmě zbytečně, protože takhle nešikovně si počínal pokaždé. A pokaždé taky řekl: „Gudrun to večer posbírá. Musí mít přece nějaké poslání, jaký by pak její život měl smysl.“

Tentokrát jsem však na záchraně rukopisů měl osobní zájem, přece jen jsem už patřil k nakladatelství, a řekl jsem Belbovi:

„Gudrun je ale neposkládá, vypadlé listy nastrká, kam ji napadne.“

„Slyšet vás Diotallevi, tak zájásá. Vznikly by totiž jiné, náhodné a eklektické knihy. Což je v logice věci.“

„Pak bychom na tom ale byli jako kabalisté. Ti taky třeba tisíc let hledají správnou kombinaci. Místo věčné opice, která klepe na psacím stroji, si prostě dosadíme Gudrun. Rozdíl je jenom v tom, jak dlouho to která bude dělat. Z hlediska vývoje by to však neznamenal vůbec žádný výdobytek. Neexistuje program, který by umožnil předat tuto práci Abulafiovi?“

Do toho přišel jak z udělání Diotallevi.

„Proč by nebyl,“ odpověděl mi Belbo, „teoreticky se dá do Abulafii vložit dva tisíce údajů. Někdo je ovšem musí sepsat. Dejme tomu, že jde o verše, ze kterých by mohla být báseň. Program po vás bude chtít vědět, kolik veršů má ta báseň mít, a vy si řeknete deset, dvacet nebo sto. Program si pak z hodin z computeru převezme potřebný počet vteřin, simuluje náhodný sled slov a z něj pak těží další a další kombinace, říká se tomu randomizace. Z deseti veršů můžete mít několik tisíc náhodně sestavených básní. Včera jsem do Abulafii vložil verše chvějí se svěží lípy, mám těžká víčka, kdyby aspidistra chtěla, živote, hle, dávám ti a tak podobně. Tady je několik výsledků.“

Počítám noci, sistrum zní...

Smrti, tvé vítězství

Smrti, tvé vítězství...

Kdyby aspidistra chtěla...

Ze srdce úsvitu (och, srdce)
co albatros zlověstný zrovna ty
(kdyby aspidistra chtěla...)
Smrti, tvé vítězství.

Chvějí se lípy svěží,
počítám noci, sistrum zní,
dudek ze mě nespustí oči.
Chvějí se lípy svěží.

„Občas se verše opakují, tomu jsem neuměl zabránit, třeba program příliš komplikuji. Nakonec i to opakování však má v básni svůj smysl.“

„Zajímavé,“ řekl Diotallevi. „Smiřuje mě to s tím tvým přístrojem. Takže kdybych do něj vložil celou tóru a pak přikázal — jak jsi to říkal? — aby ji randomizoval, vyrobil by mi opravdu Temuru a přinesl novou kombinaci vět Knihy?“
„Jistě, byla by to jen otázka času. Za pár století bys to měl na stole.“
Řekl jsem: „Kdybyste tam ale vložil několik desítek vět z rukopisů našich ďáblů, třeba že templáři uprchli do Skotska, nebo že Corpus Hermeticum se dostal do Florencie v roce 1460, a k tomu pár spojů, jako třeba je zřejmé, že nebo to dokazuje, že mohlo by to vést k objeveným výsledkům. Zaplnila by se prázdná místa, opakování by se mohla považovat za věštby, náповědi a varování. Přinejhorším bychom pomocí toho dali dohromady neznámou kapitolu dějin magie.“
„Geniální nápad,“ souhlasil se mnou Belbo. „Tak se do toho ale hned pusťme.“
„Už je sedm, dnes už ne. Zítra.“
„Já začnu hned dnes večer. Jenom mi pomozte, bude to jen chvilíčka, seberte ze země tak dvacet stránek, jak vám přijdou pod ruku, a přečtete mi vždycky nějakou větu, na kterou vám zrovna padne zrak. Já ji pak použiji.“
Shýbl jsem se a zvedl jeden list ze země: „Josef Arimatejský dopravil svatý grál do Francie.“
„Výborně, už jsem si to zapsal. Další.“
„Podle templářské tradice Godefroi z Bouillonu založil v Jeruzalémě siónské Velkopřevorství. Debussy byl rozenkrucián.“
„Promiňte,“ ozval se Diotallevi, „měli byste tam dát taky pár údajů neutrálních, jako třeba že koala žije v Austrálii nebo že Papin vymyslel tlakový hrnec.“
„Minnie je snoubenka myšáka Mickeyeho,“ napověděl jsem. „Snad abychom to nepřeháněli.“
„Naopak, přehánět musíme. Stačí připustit možnost, že ve vesmíru existuje třeba jen jeden údaj, za kterým se neskrývá údaj jiný, a ocitneme se v tu ránu mimo hermetickou myšlenku.“
„To je pravda. Bereme Minnie. A s vaším dovolením bych tam dal jeden údaj zcela základní: templáři souvisejí vždy se vším.“
„Samozřejmě bereme,“ souhlasil Diotallevi.

Ještě asi tak deset minut jsme pokračovali. Pak už bylo opravdu pozdě. Belbo nám řekl, že bude pokračovat sám, ať si z toho nic neděláme. Gudrun nám přišla oznámit, že se podnik zavírá, a Belbo zas oznámil jí, že bude ještě pracovat, a poprosil ji, aby posbírala stránky na zemi. Gudrun vydala několik zvuků, mohla to být stejně dobře latina sine flexione¹⁸⁹ jako lingua cherenis, v každém případě však to byl výraz opovržení a rozmrzelosti, což je jen doklad toho, že všechny jazyky jsou si příbuzné a že vzešly z jednoho adamického kořene. Randomizovala líp než computer a lejstra ze země sebrala.

Na druhý den ráno Belbo zářil. „Funguje to,“ oznámil nám. „Funguje to a výsledky jsou zcela nečekané.“ Podal nám natištěný output¹⁹⁰.

Templáři souvisejí vždy se vším
Není pravda to, co následuje
Ježíš byl ukřižován pod Pilátem Pontským
Mudrc Ormus založil v Egyptě Bratrstvo růže a kříže
V Provincii jsou kabalisté
Kdo se vlastně ženil na svatbě v Káni Galilejské?
Minnie je snoubenka myšáka Mickeyho
Z toho vyplývá, že
Jestliže Druidové uctívali černé panny
Šimon Kouzelník považoval za Sofii jednu
prostitutku z Týru
Kdo se vlastně ženil na svatbě v Káni Galilejské?
Merovejci se prohlašují za vládce z boží vůle
Templáři souvisejí vždy se vším

„Je to jaksepatří zmatené,“ vyslovil se Diotallevi.
„Nedokážeš vidět souvislosti. A nepřikládáš patřičný význam otázce, která se tu opakuje hned dvakrát: Kdo se vlastně ženil na svatbě v Káni Galilejské? Opakování je magický klíč. Pochopitelně jsem to všechno doplnil, doplnit si pravdu, na to má snad zasvěcenec právo, ne? Tady je můj výklad. Ježíše nikdo neukřižoval, proto templáři zavrhovali krucifix. V legendě o Josefu Arimatejském se skrývá mnohem hlubší pravda, a sice že k provensálským kabalistům do Francie se nedostal svatý grál, ale sám Ježíš Kristus. A Ježíš Kristus je zase metafora Krále světa, pravého zakladatele Bratrstva růže a kříže. A kdo tam s Ježíšem přišel? Kdo jiný než jeho žena. Proč se z Evangelia nedozvíme, kdo se vlastně v Káni Galilejské oženil? Protože se tam ženil Ježíš, a nesmělo se o tom mluvit, protože si bral za ženu veřejnou hřišnici Maří Magdalénu. A proto taky všichni osvícení lidé od Šimona Kouzelníka až po Postela hledají princip věčného ženství práv v bordelu. A proto je taky Ježíš Kristus zakladatelem francouzského královského rodu.“

)66(

Je-li naše domněnka správná, pak svatý grál... byl vlastně Ježíšův rod a jeho potomci, 'Sang real', jehož strážci byli právě templáři... svatý grál musel být zároveň doslova skryší, která přijala a uchovávala krev Ježíše Krista. Jinými slovy mohl to být jediné klín Maří Magdalény.

(M. Baigent, R. Leigh, H. Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail 191, 1982, London, Cape, XIV)

„Dejme tomu,“ řekl Diotallevi, „nikdo by to ale nebral vážně.“

„Právě naopak prodalo by se toho pěkných pár set tisíc výtisků,“ pronesl jsem zachmuřeně. „Tehle výklad totiž už existuje, byl napsán a obměny jsou nepatrné. Vyšel jako kniha o tajemství svatého grálu a tajnostech Rennes-le-Château. Neměli byste číst jen rukopisy, ale i knihy vycházející v jiných nakladatelstvích.“

„Jako bych to neřikal,“ zklamaně se vyslovil Diotallevi. „Ten přístroj tvrdí jen to, co už každý ví.“ A zkormouceně odešel.

„Naopak, je to přístroj velice užitečný,“ odsekl Belbo podrážděně. „Napadlo mě něco, co už napadlo taky někoho jiného? A co má být? Tomu se říká literární polygeneze. Pan Garamond by to bral jako důkaz toho, že mám pravdu. Tamti pánové o tom přemýšleli bůhvíkolik roků, já jsem na to přišel za jeden večer.“

„Souhlasím s vámi, určitě se to vyplatí. Myslím si však, že je správné zařadit co nejvíc údajů, které nepocházejí od našich spisovatelských d'áblíků. Náš problém není objem skryté vztahy mezi Debussym a templáři. To dělá každý. Náš problém je objevit skryté vztahy dejme tomu mezi kabalou a svíčkami v automobilu.“

Plácl jsem, co mě zrovna napadlo, Belbovi to však jako nápad posloužilo. Za pár dní, jednou dopoledne, mi o tom pověděl.

„Měl jste pravdu. Jakýkoliv údaj se stane důležitým, jakmile je uveden do souvislosti s údajem jiným. Spojení mezi údaji mění jejich perspektivu. Vyvolává dojem, že nic z toho, s čím se na tomto světě setkáme, žádné napsané či vyřčené slovo nemá ten smysl, který nám vnucuje, a že k nám naopak promlouvá o jakémsi tajemství, které uchovává. Kritérium je velice jednoduché: nikdy nic nebrat tak, jak to vypadá. I značka zakázaného vjezdu se dá číst proti světlu.“

„Určitě. Katarský moralismus. Odpor vůči plození. Vjezd je zakázán, protože Demiurg nás chce podvést. Tím směrem se nedojde k Cestě.“

„Včera večer mi náhodou přišla do ruky učebnice pro ty, kteří chtějí získat řidičský průkaz typu B. Buď to bylo tím, že se už smrákalo, nebo tím, co jste mi řekl, napadlo mě však, že ta brožurka je vlastně o něčem jiném. A co když celý ten automobil je vlastně jen metafora stvoření? Stačí neomezovat se na vnější podobu, na iluzi palubní desky, je třeba taky vidět to, co vidí jen Artifex, co je vespod. A vespod je to, co je nahoře. Což je strom sefir.“

„Mně to nepovídejte.“

„Taky vám to nepovídám já. Povídá se to samo. Nepřipomíná snad auto strom se sefirami? Jen se koukněte: vpředu motor, dvě přední kola, spojka, převodovka, dvě spojky, diferenciál a dvě zadní kola. Deset částí, a sefir je taky deset.“

„Jsou ale jinak rozestavěné.“

„Kdo vám to řekl? Diotallevi nám přece vysvětlil, že Tiferet nebývala vždycky jen šestá, ale někdy taky osmá sefira a bývala umístěna pod Necachem a Hodem. Můj motor je typu Belbot, já jsem tu tradici založil a nese taky mé jméno.“

„Fiat.“

„Neopouštějme však dialektiku automobilu. Na vrcholu je Motor, Omnia Movens, nazvěme jej Tvůrčí zdroj. Motor předává svou tvůrčí energii dvěma Vznešeným Kolům — Kolu Inteligence a Kolu Moudrosti.“

„Jistě, je-li vůz na přední pohon...“

„Na Balbothově stromu sefir je vůbec nejlepší to, že snese i alternativní metafyziky. Zakládá se na představě duchovního kosmu na přední pohon, v němž vpředu umístěný Motor přenáší svou vůli přímo na Vznešená Kola, zatímco verze materialistická je založena na představě kosmu degradovaného, v němž je Pohyb udělován Posledním motorem dvěma Kolům Posledního Řádu: ode dna kosmického prýstění se oddělují nízké síly hmoty.“

„A co když je motor na zadní pohon?“

„To je pak satanská záležitost. Shoda Nejvyššího s Nejnižším. Bůh se ztotožňuje s pohyby hrubé zadní hmoty. Bůh je tu coby neustále mařená touha po božství. Bude to asi záviset na Rozbití nádob.“

„Nepůjde spíš o Rozbití Tlumiče?“

„Tak tomu možná bude v Kosmech Potracených, kde se Kosmickým éterem šíří zhoubný dech archontů. Neztrácejme však z dohledu to, co je podstatné. Po Motoru a dvou Kolech přijde na řadu spojka, sefira Milosti, která ustavuje či ruší proud Lásky spojující zbytek Vozu s Božskou Energií. Kotouč, mandala laskající druhou mandalu. Proto Skříň Změn neboli převod, jak říkají pozitivisté, je princip Zla, který lidské vůli umožňuje zpomalit nebo zrychlit neustálý proces prýstění. Proto taky automatická převodovka přijde draž, ve Svrchované Rovnováze totiž rozhoduje podvozek s Motorem, neboli Strom sefir. Pak přijde na řadu Spojka, kupodivu nazvaná kardan po renesančním mágovi Cardanovi, pak Kónická Dvojice — všimněte si, že je v opozici vůči quaterně, čtveřici válců v motoru — kde talířové kolo diferenciálu (menší keter) pohyb převádí na Kola Pozemská. Z toho vyplývá i funkce sefiry Diference neboli diferenciálu, který se svrchovaným smyslem pro krásu rozdílí kosmické síly oběma Kolům Krávy a Vítězství vykonávajícím v Kosmu nepotráceném (čili na přední pohon) pohyb předepsaný Koly Vznešenými.“

„Výklad vskutku důsledný. A co srdce Motoru, sídlo Jednoho, Talířové Kolo?“

„Tu stačí jediný pohled zasvěcených očí. Nejvyšší Motor ožívá pohybem, který se skládá z Nasátí a Výfuku. V tomto Složitém Božském Dechu jednotky zvané Válec (určitě geometrický archetyp) byly původně dvě, ty pak zplodily třetí a pak se už navzájem jen zřely, až své pohyby sladily ke slávě čtvrtého. První Válec (prvenství tu už dávno není otázkou hierarchie, ale pouze podivuhodného střídání vzájemného postavení a vztahů) neboli Píst — etymologicky Pistis Sofia sestupuje z Horního Mrtvého Bodu k Dolnímu Mrtvému Bodu a válec se přitom plní ryzí energií. Zjednoduší, jinak by bylo třeba brát v úvahu i andělské hierarchie neboli Zprostředkovatele Rozvádění, kteří podle mé příručky umožňují otvírání a uzavírání Otvorů spojujících vnitřek Válců s kanálky, jimiž je nasáváno palivo... Pouze díky tomuto zprostředkování může sídlo Motoru komunikovat se zbytkem Kosmu a v tom se právě asi projevují, nerad bych se ovšem dopustil kacířství, původní meze Jednoho, který při svém tvoření závisí na Velkých Excentrech. Bude však třeba

přečíst si Text mnohem pozorněji. V každém případě však stačí, aby se válec naplnil Energií, Píst dorazí k Hornímu Mrtvému Bodu a dojde k Maximální Kompresi. Což je cícum. A tím jsme se dostali ke slávě Velkého Třesku, je tu Výbuch a Expanze. Vytvoří se Jiskra, palivo se vznítí a vyšlehne, což podle tvrzení Příručky je jediná Aktivní Fáze Cyklu. Běda však, kdyby se do Paliva dostaly škeble, kelipot, kapky nečisté hmoty, dejme tomu voda nebo coca-cola, pak by buď k Expanzi nedošlo, nebo by proběhla v podobě škubů, k jakým dochází při potratu...“

„Neznamená Shell vlastně kelipot? Pak by se té značce ale nemělo věřit. Ode dneška pouze Mléko Panny...“

„To si ještě ověříme. Mohly by v tom být taky pikle Sedmi Sester, nižších knížat, která chtějí mít Tvoření pod kontrolou... Tak či onak, po Expanzi dochází k velkému Božímu Vypouštění, starší texty používají výraz výfuk. Píst se znova vrátí k Hornímu Mrtvému Bodu a vypudí beztvarou spálenou hmotu. Nový Cyklus může začít, došlo-li k zmíněnému Očištění. Stačí se nad tím trochu zamyslet a je jasné, že to je zároveň popis neoplatónského mechanismu Exodu a Parodu, podivuhodná dilektika zvaná Šup nahoru a Šup dolů.“

„Quantum mortalia pectora caecae noctis habent! 192 A děti hmoty to nikdy nepostřehly!“

„Právě proto mistři gnose tvrdí, že se má věřit pneumatikům a ne hylikům“

„Na zítřek připravím mystickou interpretaci telefonního seznamu...“

„Vaše ambice jsou jako vždy velké, milý Casaubone. Nezapomínejte, že v tom případě byste musil vyřešit přetěžký problém vztahu Jednoho a Mnoha. Radši pomalu. Zkuste to napřed třeba s mechanismem pračky.“

„Pračka na sebe všechno poví sama. Alchymická proměna, napřed dílo černé, pak bílé, že bělejší nelze.“

)67(

Da Rosa, nada digamos agora...193

(Sampayo Bruno, Os Cavaleiros do Amor, Lisboa, Guimaraes, 1960, str. 155)

Stane-li se člověk jednou podezřívavým, nevynechá pak jednu jedinou příležitost. Po té fantazii o motoru jsem už za vším, nač jsem se podíval, viděl něco, co je třeba odhalit.

Ještě jsem pořád udržoval styky se svými brazilskými přáteli a právě v té době se v Coimbre mělo pořádat sezení o lusitanské kultuře. Přátelům v Riu se povedlo zařadit mě mezi pozvané hosty, určitě ne kvůli tomu, že by si nějak zvlášť vážili mých znalostí, spíš se se mnou asi chtěli vidět. Lia se mnou nejela, byla v sedmém měsíci, její drobnou postavičku to nijak moc nepoznamenalo, stala se z ní jen jakási štíhlá vlámská madona, cesty se však pro jistotu stejně vzdala. Strávil jsem tři veselé večery s dávnými kamarády, a když jsme se pak autobusem vraceli do Lisabonu, váhali jsme, zda se zastavit ve Fatimě nebo v Tomaru. Tomar je hrad, ve kterém se poté, co je královská a papežská blahověle proměnila v řád zvaný Rytíři Kristovi a uchránila před procesy a před zánikem, usadili portugalská templáři. O templářský hrad jsem přijít nechtěl a naštěstí ani zbytek výpravy se nenadchl pro Fatimu.

Kdybych si někdy měl představit templářský hrad, určitě by se nelišil od Tomaru. Jde se k němu opevněnou cestou, která se vine podél vnějších bašt, ve kterých jsou střílny ve tvaru kříže, zkrátka od prvního okamžiku je tam znát atmosféra křížáckých výprav. Rytířům Kristovým se tam po staletí dobře dařilo: že k nim patřili jak Jindřich Plavec, tak Kryštof Kolumbus, tomu chce tradice, námořním výpravám se však věnovali opravdu a významně přispěli k blahobytu v Portugalsku. Dlouhý a šťastný život, jemuž se řád po staletí těšil, umožnil hrad přestavět a rozšířit, k středověké části přibyla renesanční a barokní křídla. S dojetím jsem vstupoval do templářského chrámu, jehož osmístěnná rotunda je stejná jako u Svatého hrobu. Zaujalo mě, že templářské kříže v kostele nebyly jeden jak druhý, lišily se podle toho, kde zrovna byly: na ten problém jsem narazil, už když jsem se zabýval templářskou ikonografií. Zatímco kříž maltézských rytířů zůstal zhruba jaký byl, kříž templářský podle všeho podléhal změnám, jaké přinášela buď doba, nebo místní tradice. Proto taky lovcům templářů stačí objevit někde nějaký kříž a hned si myslí, že jsou jim na stopě.

Průvodce nám tam ukázal okno v manuelovském neboli renesančním stylu, říká se mu janela, a tohle bylo opravdu překrásné, prolamované a zdobené snad vším, co se najde ve vodě i na dně moře, mořskými řasami, škeblemi, kotvami, lany a řetězy, zkrátka oslava dobrodružství, jaké rytíře na moři potkávalo. Po stranách však byly v kruhu, který jako obruč stahoval obě věže, dokola kolem oken vytesané symboly Podvazkového řádu. Co dělá anglický řád v opevněném portugalském monastýru? Průvodce nám o tom nedokázal nic povědět, za chvíli nám však na druhé straně, mám dojem že na severovýchodní ukázal další symbol, tentokrát to bylo Zlaté rouno. Neubránil jsem se myšlence na to, jak křehké svazky asi spojovaly Podvazkový řád se Zlatým rounem, Zlaté rouno s Argonauty a Argonauty se svatým grálem a grál s templáři. Vzpomněl jsem si na Ardentioho románové příhody a taky na několik stránek z rukopisů našich spisovatelských ďáblíků... Doslova jsem však sebou škubl, když nám průvodce v nějakém vedlejší sále ukázal několik kamenných svorníků klenby s drobnými rozetami, na kterých jsem zahlédl vousatou, neurčitě kozlí tvář Bafometovu.

Sestoupili jsme dolů do krypty. Vedlo tam sedm schůdků z hrubého kamene a po nich jsme dorazili do apsidy, kde býval oltář nebo křeslo velmistra. Návštěvník však napřed musil projít pod sedmi svorníky klenby tvaru růže, byly větší a větší a poslední a největší byl zrovna nad studní: kříž a růže v templářském klášteře a v sále vystavěném určitě dávno před rozenkruciánskými manifesty... Vyptával jsem se na to průvodce, ten se však jen usmál a řekl: „To byste se divil, kolik badatelů v okulních vědách sem přijde... V této místnosti se prý odbývaly zasvěcovací obřady...“

Náhodou jsem vešel do jedné z nezrestaurovaných místností, bylo tam jen pár kusů zaprášeného nábytku a na podlaze hromada lepenkových krabic. Zvědavě jsem do jedné nahlédl, byla plná potrháných knih v hebrejštině, nejspíš ze XVII. století. Co dělali židi v Tomaru? Průvodce mi k tomu řekl jen to, že rytíři udržovali velice dobré styky s místní židovskou obcí. Vybidl mě, abych se podíval z okna do zahrady ve francouzském stylu, pojaté jako malé elegantní bludiště. A dodal, že ji v osmnáctém století vystavěl židovský architekt Samuel Schwartz.

Druhé setkání v Jeruzalémě... A první v Hradu. Nestálo to tak v provinckém poselství? Panebože, hrad z Ordonation, z

dokumentu, který našel Ingolf, to přece nemůže být Monsalvat z rytířských románů severní Avalon, to není vůbec pravděpodobné! Kdyby se provinští templáři, navyklí asi spíš velet posádkám než číst romány kulatého stolu, opravdu mohli domluvit, co by si asi tak vybrali? Určitě Tomar, hrad Kristových rytířů, místo, kde se ti, co přežili, těšili naprosté svobodě, a měli ji zaručenou stejně jako předtím, tam by taky mohli být ve styku se zástupci druhé skupiny! Z Tomaru a nakonec i z Portugalska jsem odjel s rozpálenou hlavou. Poselství, které nám kdysi ukázal Ardenti, jsem najednou začal brát vážně. Templáři založili tajný řád a pak ukuli plán, který pokračuje už šest set let a v našem století se má završit. Templáři si přece nepouštěli hubu na špacír. Mluvili-li o hradu, pak to prostě byl hrad. Plán počítal s Tomarem. A jaký by v tom případě měl být ideální průběh? Jak mělo proběhnout pět dalších schůzek? Určitě k nim mělo taky dojít v místech, kde templáři mohli počítat s přáteli, s podporou a se spojenectvím. Plukovník se zmiňoval o Stonehenge, Avalonu, Agarratě... Hlouposti. To poselství bude třeba znova vyložit. Cestou domů jsem si pochopitelně říkal, že nám nejde o to, abychom tajemství templářů objevili, ale že je chceme rekonstruovat. Měl jsem dojem, že můj nápad vrátit se k dokumentu, který nám plukovník nechal, Belbovi něčím vadí, a v nejspodnějším šupletí svého psacího stolu že se hrabe nerad. Stejně ten papír ale nezařadil, řekl jsem si. Pak jsme si jej znova přečetli. Po mnoha letech. Začínal větou zašifrovanou podle Trithemia: Les XXXVI inuisibles separez en six bandes. A pak následovalo:

a la... Saint Jean
36 p charette de fein
6... entiers avec zajel
p... les blancs mantiax
r... s... chevaliers de Pruins pour la... j.nc
6 foiz 6 en 6 places
chascune foiz 20 a... 120 a...
iceste est l'ordonation
a1 donjon li premiers
it li secunz joste iceus gui... pans
it al refuge
it a Nostre Dame de l'altre part de l'iau
it a l'ostel des popelicans
it a la pierre
3 foiz avant la feste... Ia Grant Pute.

„Třicet šest let po vozu se senem, v noci na svatého Jana roku 1344 šest zapečetěných poselství pro rytíře v bílých pláštích, relapsi z Provins, kvůli pomstě. Šestkrát na šesti místech, každých dvacet let po dobu sto dvaceti let, takový je Plán. První na hrad, pak znova k těm, co pojedli chleba, znova do úkrytu, znova k Naší Paní za řeku, znova do domu popelicans a znova ke kameni. Jak vidíte, v roce 1344 poselství říká, že ti první mají jít na hrad. A taky se opravdu v roce 1357 usadili v Tomaru. Pak je však třeba položit si otázku, kam měli jít rytíři zařazení do druhé skupiny. Pusťme se do toho, představte si, že jste templář na útěku, kam byste šel založit druhé jádro?“

„Co já vím... Jestli s tím vozem opravdu utekli do Skotska... Jenže proč by měli jít kvůli chlebu zrovna do Skotska?“ V asociačních zřetězeních jsem byl prostě nepřekonatelný. Vůbec mi nezáleželo na tom, odkud se začne. Skotsko, Highlands, druidské obřady, svatojánská noc, letní slunovrat, svatojánské ohně, Zlatá ratolest... A už to mám, o těch ohních na svatého Jana jsem četl ve Frazerově Zlaté ratolesti.

Zatelefonoval jsem domů: „Lio, buď tak hodná, vem si k ruce Frazera, Zlatou ratolest, a podívej se, co se tam píše o svatojánských ohních.“

Na to byla Lia jako dělaná. Kapitulu v tu ránu našla. „Co chceš vědět? Je to obřad dávný, objevuje se skoro ve všech evropských zemích. Pořádá se, když Slunce je na vrcholku své dráhy, svatého Jana k tomu přidali dodatečně, aby to vypadalo křesťansky...“

„Jí se při tom ve Skotsku chleba?“

„Hned se mrknu... Nemám ten dojem... Už to mám, chleba nepojídají na svatého Jana, ale v noci na prvního máje, to jsou zase Beltanovy ohně, slavnost druidského původu, hlavně ve skotských Highlands...“

„A máme to. A proč jedí chleba?“

„Zadělají na placku z mouky a z ovsa a upraží ji na žhavých uhlících... Pak následuje obřad, který připomíná dávné obětování živých lidských bytostí... Ty placky se jmenují bannock...“

„Jak? Hláskuj mi to!“ Odhláskovala mi to, poděkoval jsem a dodal, že je moje Beatrice, fata morgána a další lichotky. Snažil jsem se v hlavě si to utřídit. Tajné jádro se podle legendy uchýlí do Skotska ke králi Robertovi I. Brucemu, kterému pak templáři pomohou k vítězství při bitvě u Bannockburnu. Král se jim odmění tím, že pro ně založí nový řád Svatého Ondřeje Skotského. Vytáhl jsem z police velký anglický slovník a zjistil, že výraz bannok (bannus ve staré saštině, bannach v gaelštině) ve středověké angličtině označuje druh placky či koláče z ječmene, ovsa nebo jiné obilniny, pečený na plotně nebo na roštu. Burn je bystřina. Teď už stačilo přeložit si to tak, jak si to asi mohli tehdy přeložit francouzští templáři, když chtěli poslat zprávu ze Skotska do Francie svým provinským krajanům, a vyšlo z toho cosi jako potok u placky, u housky, nebo Chlebový potok. Výrazem „ti, co pojedli chleba“, mysleli tudíž ty, co, zvítězili u Chlebového potoka neboli templářské jádro ve Skotsku, které se v té době možná už rozšířilo po britských

ostrovech. Je to zcela logické: nejkratší možná cesta vede právě z Portugalska do Anglie, kdepak nějaké putování od pólu do Palestiny.

)68(

Tvůj šat budiž bělostný... Přijde-li noc, rozžehni co nejvíc světél, všechno ať jen září... a pak začni kombinovat několik nebo taky hodně písmen, přemísťuj je a kombinuj, dokud se tvé srdce nerozehřeje. Dávej si pozor na to, jak se písmena pohybují a čeho jejich seskupením můžeš dosáhnout. A jakmile pocítíš, že tvé srdce hřeje, jakmile uvidíš, že kombinacemi písmen postihuješ něco, co by ses jinak nemohl dozvědět ani s pomocí tajného vědění, jakmile budeš přichystán přijmout božskou sílu, která do tebe právě vstupuje, napři, jak jen můžeš, své myšlenky k tomu, aby sis ve svém srdci představil Jméno a jeho vyšší anděly, jako by to byly lidské bytosti vedle tebe přebývající.

(Abulafia, Hayye ha' — Olam ha-Ba)

„Až mi z toho naskakuje husí kůže,“ řekl Belbo. „Kde by však v tom případě byl Úkryt?“

„Šest skupin se usadí na šesti místech, pouze jednomu z těch míst však říkají Refuge, Úkryt. Divná věc. Znamená to, že na jiných místech, jako třeba v Portugalsku nebo v Anglii, templáři mohou sice žít pod jiným názvem, ale nerušeně, zatímco v Úkrytu se opravdu ukrývají. Řekl bych, že Úkryt je místo, kam se uchylili právě templáři pařížští, když opustili Templ. Cesta z Anglie do Francie mi připadá nejúspornější, proč tedy nepovažovat za logické, že templáři si našli úkryt někde v tajném a chráněném místě v samotné Paříži? Byli to zkušení politikové a domnívali se, že za dvě stě let se spousta věcí změní a že budou moci buď docela, nebo aspoň zčásti jednat otevřeně.“

„Beru Paříž. A co čtvrté místo?“

„Plukovník byl pro Chartres, jenže když jsme na třetí místo dali Paříž, Chartres nemůžeme dát na čtvrté, Plán by přece měl zahrnout veškerá evropská centra. Navíc taky opouštíme cesty mystické a vydáváme se cestami politickými. Přemísťování jako by probíhalo po sinusoidě, takže bychom se měli spíš vydat někam na německý sever. Za řekou nebo za vodou, to by mohlo být za Rýnem, vždyť na německém území není jen chrám, ale dokonce celé město pojmenované po Naší Paní, Marienburg nedaleko Gdaňska.“

„Proč by se ale scházeli v Marienburgu?“

„Protože to byl hlavní stan německých rytířů! Vztahy mezi templáři a řádem německých rytířů nebyly pokažené jako mezi templáři a hospitality, kteří jako supové čekali na pád templářského řádu, aby se zmocnili jeho majetku. Řád německých rytířů založili v Palestině němečtí císaři jako protiváhu templářů, zanedlouho jej však odtamtud odvolali a vyslali na sever, kde zabral snad celé Pobaltí. Tu jsou v Polsku a hned zas v Litvě nebo v Lotyšsku. Založili Královec a byli jen jednou poraženi, a to Alexandrem Něvským v Estonsku, a zhruba v té době, kdy v Paříži došlo k zatýkání templářů, si za hlavní město své říše zvolili právě Marienburg. Existuje-li plán duchovního rytířstva na dobytí světa, pak je zcela jasné, že templáři a němečtí rytíři si tenkrát jednoduše rozdělili sféry vlivu.“

„Něco vám povím,“ řekl Belbo. „Pustím se do toho s vámi. Teď je na řadě pátá skupina. Kdepak máme popelíkány neboli publikány?“

„To nevím,“ přiznal jsem se.

„Tím jste mě velice zklamal, Casaubone. Budeme se muset na to zeptat Abulafii.“

„To snad nebude třeba,“ odpověděl jsem dotčeně. „Abulafiu máme od toho, aby nám vyznačoval neznámé souvislosti. Popelíkány však nejsou souvislost, ale fakt, a fakta má na starosti Sam Spade. Dejte mi na to pár dnů.“

„Dám vám čtrnáct dní,“ souhlasil Belbo. „Bud mi do čtrnácti dnů předáte publikány, nebo láhev Ballantine 12 Years Old.“

Ballantine by pro mou peněženku byla hotová pohroma. Za týden jsem předal mým nedočkavým druhům radši publikány.

„Všechno je naprosto jasné. Povedu vás, vypravíme se do čtvrtého století, do byzantské říše, kdy se ve středozevní oblasti rozšířila různá hnutí inspirovaná manicheismem. Začneme archontiky; jejich hnutí založil v Arménii Petr z Kafarbaruchy, připusťte, že aspoň jméno má pěkné. Jsou proti židům, ďáblem je pro ně Sabaoth, židovský bůh, který žije v sedmém nebi. Je třeba odvrhnout jak Sabaotha, tak křest, jinak se nedorazí k Velké matce světla v osmém nebi. V pořádku?“

„Jako by se stalo,“ odpověděl mi Belbo.

„Oproti messaliánům, kteří mimochodem v Thrákii přežili až do jedenáctého století, jsou archontikové hotová nevinátka. Messaliáni nejsou dualisté, ale monarchisté. V mnoha směrech přitom spolupracují s infernálními mocnostmi, v některých textech se jim říká borborité, od slova borboros, bahno, protože vyváděli neuvěřitelné věci.“

„Například?“

„Jako obvykle muži i ženy brali do dlaní svou vlastní hanbu, to znamená sperma či menstruační krev, pozvedali ji k nebi a pak pojídali s tím, že to je tělo Kristovo. A přivedli-li náhodou do jiného stavu vlastní ženu, ve správnou chvíli jí sáhli do útrobu, plod vytrhli, rozdrtili v hmoždíři s medem a s pepřem a snědli.“

„Něco tak hnusného,“ ohradil se Diotallevi, „jako med s pepřem, to opravdu nechápu!“

„Takže to máme messaliány, říkalo se jim taky stratiotikové nebo fibionité, někdy barbelité, ti se dělili na nasseánce a femionity. Pro některé církevní otce však barbelité byli jenom opoždění gnostikové neboli dualité, uctívali Velkou Matku Barbeló, jejich zasvěcenci říkali barbelitům hylikové neboli děti hmoty, aby je odlišili od psychiků, kteří na tom byli o něco líp, a od pneumatiků, to byli vyvolení, smetánka celého spolku. Stratiotikové však byli možná hyliky jen pro mithraisty.“

„Neděláte v tom zmatek?“ zeptal se Belbo.

„Nedá se nic dělat, je to tak. Sami po sobě nezanechali žádné dokumenty. Víme o nich jen to, co se dochovalo z pomluv jejich nepřátel. Na tom ale nesejde. Tím chci jenom doložit, jaký zmatek tehdy v oblasti středního východu vládl. A taky abych ukázal, odkud přišli pauliciáni. Byli to stoupenci Pavla ze Samosaty, k nim se pak připojili ikonoklastové vyhnáni z Albánie. Od osmého století je jich čím dál víc, ze sekty je obec, z obce banda, z bandy politická moc a byzantští císařové si začínají dělat starosti a vysílají proti nim své armády. Pauliciáni se rozšířili až na hranice arabského světa, hrnou se k Eufratu a zaplaví byzantské území až k Černému moři. Kde to jen trochu jde, zakládají kolonie, a nacházejí se tam dokonce ještě v XVII. století, kdy se je na pravou víru snaží obrátit jezuité, a pár jejich obcí někde na Balkáně existuje doposud. Ptáte se, čemu vlastně pauliciáni věřili? Samozřejmě v Boha jediného a trojjediného, jenomže podle nich si Demiurg postavil hlavu a chtěl stvořit svět sám, jak to dopadlo, to všichni víme. Zavrhovali Starý zákon, odmítali svátosti, pohrdali křížem a neměli v úctě Pannu Marii, Kristus se podle nich vtělil rovnou do nebes a Marii jen proklouzl jak trubkou. Bogomilové, kteří se jimi nechali částečně ovlivnit, pak dokonce tvrdili, že Kristus do Panny Marie jedním uchem vešel a druhým zas vyšel a že si toho ani nevšimla. Našli se i takoví, co je nařkli z uctívání Slunce a ďábla a z toho, že krev dětí míchají do chleba a do eucharistického vína.“

„Jako ostatní.“

„Jít v těch dobách na mši, to musilo být pro kacíře hotové peklo. To se už vyplatilo dát se k muslimům. Jenže tak to už na světě chodí. Proč vám to ale vůbec povídám, když se pak dualističtí kacíři rozšířili po Itálii a po Provensálsku, tak aby všem bylo jasné, že jsou jako pauliciáni, začalo se jim říkat popelikáni, publikáni, populikáni, kteří gallice etiam dicuntur ab aliquis popelican! 194“

„A máme je jako na dlani.“

„Právě pauliciáni po celé deváté století přiváděli k šílenství byzantské císaře, až nakonec císař Basilius odpřisáhl, že padne-li mu do rukou jejich vůdce, nějaký Chrysocheir, který pry vtrhl do kostela svatého Jana Božího v Efezu a napájel svého koně ze křtitelnice, tak...“

„...zlozvyk vsutku nevykořenitelný,“ skočil mi do řeči Belbo.

„...mu vsadil tři šípy do hlavy. Vyslal mu vstříc svou císařskou armádu, vojáci ho zajali, uřízli mu hlavu a poslali ji císaři, ten si ji pěkně postavil na stůl, na kredenc, na porfyrový sloupek, a nasázel do ní opravdu tři šípy, nejspíš po jednom do očí a třetí do úst.“

„Učiněný dobrák,“ poznamenal Diotallevi.

„Nebylo to tím, že by byli zlí,“ odpověděl mu Belbo. „Patřilo to k víře. Taková je podstata toho, več se doufá.

Pokračujte, Casaubone Diotallevi nemá dostatečně vyvinutý smysl pro teologické odstíny, je to sprostý bohovrah.“

„Abych už skončil: křížáci se setkali s pauliciány. Jednak poblíž Antiochie při první výpravě, pauliciáni tehdy bojovali po boku Arabů a pak při obléhání Cařihradu, kdy se pauliciánská obec z Filippopolisu pokusila město vydat do rukou bulharského cara Joanicy, Villehardouin tvrdí, že naschvál Francouzům. A tím jsme se dostali k souvislostem s templáři a vyřešili naši záhadu. Legenda to vidí tak, že templáři se nechali ovlivnit katary, zatímco právě naopak katary ovlivnili templáři. Na pauliciánské obce narazili při křížáckých výpravách a navázali s nimi, stejně jako s kacíři a mystiky muslimskými, tajemné styky. Ostatně stačí vydat se stopou Ordonation, provinského dokumentu. Nemůže totiž vést jinudy než přes Balkán.“

„Proč?“

„Protože podle mého názoru šestá schůzka je zcela jasně umístěna do Jeruzaléma. V provinském poselství se tvrdí, že se mají vydat ke kameni, a kde je kámen, který muslimové tak uctívají, že když jej někdo chce vidět, musí si zout boty? Uprostřed Omarovy mešity v Jeruzalémě, kde kdysi templáři mívali svůj Templ. Nevím, kdo měl v Jeruzalémě čekat, možná buňka templářů, kteří všechno přežili a zamaskovali se tam, nebo kabalisté napojení na Portugalce, tak či onak je však jisté, že nejlogičtější cesta z Německa do Jeruzaléma vede přes Balkán, a tam taky jako pátá buňka čekali pauliciáni. Sami vidíte, jak je teď celý Plán přehledný a úsporný.“

„Přesvědčil jste mě. Dobře, Balkán, kde tam ale ti popelikáni čekali?“

„Nejpřirozenějšími následovníky pauliciánů jsou podle mě bulharští bogomilové, provinští templáři ovšem netušili, že za pár let Bulharsko zaberou Turci a pod jejich nadvládou že zůstane celých pět století.“

„Takže je možné důvodně se domnívat, že plán se zadrhl při přechodu od Němců k Bulharům. Kdy k tomu ale mohlo dojít?“

„V roce 1824,“ odpověděl mu Diotallevi.

„Promiň, nevíš ale taky náhodou proč?“

Diotallevi hbitě načrtl diagram.

PORTUGALSKO

1344

ANGLIE

1464

FRANCIE

1584

NĚMECKO

1704

BULHARSKO

1824

JERUZALÉM

1944

„V roce 1344 se první velmistři od každé skupiny usadili, kde se usadit měli. Během sto dvaceti let se v každé skupině vystřídal šest velmistřů a v roce 1464 se šestý velmistr z Tomaru setkal s šestým velmistrem anglické skupiny. V roce 1584 se dvanáctý anglický velmistr setkal s dvanáctým velmistrem francouzským. Řetěz pak pokračoval, a jestliže k setkání s pauliciány nedošlo, tak jedině v roce 1824.“

„Dejme tomu, že k němu nedošlo,“ řekl jsem. „Byli to přece ale chytrí lidé, takže nechápu, proč nedokázali poselství dát dohromady, když z něho měli čtyři šestiny v kapse. Nebo pokud nedošlo k setkání s Bulhary, proč nenavázali kontakt s buňkou, která měla přijít na řadu potom.“

„Casaubone,“ řekl Belbo, „vy si opravdu myslíte, že provinští zákonodárci byli trdla, vidíte? Jestliže opravdu chtěli, aby všechno zůstalo šest set let pod pokličkou, tak musili taky učinit nějaká opatření, aby to vyšlo. Každý velmistr od každé skupiny věděl kde najde mistra ze skupiny, která měla přijít na řadu, nemohl ale vědět, kde hledat ostatní, a z těch ostatních zas nikdo nevěděl, kde hledat velmistry skupin předcházejících. Nenašli-li Němci Bulhary, nedozvěděli se, kde by měli hledat gerosolimitány a gerosolimitáni pak už neměli ponětí, kde a koho by vůbec hledat měli. A co se týče rekonstrukce poselství z útržků, záleží na tom, jak to provedli. Určitě nešly po pořádku za sebou, takže stačilo, aby jeden chyběl a ztratil se smysl, a mít jeden útržek taky nebylo k ničemu.“

„Napadlo vás vůbec,“ řekl Diotallevi, „že jestliže k tomu setkání opravdu nedošlo, tak Evropa je teď jevišť na kterém se tančí tajný tanec, jeánotlivé skupiny se hledají a nenacházejí a vědí, že stačí málo, a jsou pány světa? Jakže se jmenuje ten vycpávač, o kterém jste nám povídal, Casaubone? To spiknutí možná opravdu existuje a veškerá historie je vlastně zápas o rekonstrukci ztraceného poselství. My nikoho nevidíme, všude kolem nás však neviditelní ani na okamžik nepoleví a jdou si za svou věcí.“

Belba i mě napadlo totéž a začali jsme dokonce mluvit oba najednou. Ted' už nebylo těžké skloubit naše myšlenky. Věděli jsme, že nejméně dva údaje provinského poselství, a sice třicet šest neviditelných, rozdělených do šesti skupin a lhůta sto dvaceti let se objevily i při diskusi o Bratrstvu růže a kříže.

„Nakonec to byli třeba Němci,“ řekl jsem. „Přečtu si rozenkruciánské manifesty.“

„Sám jste přece řekl, že to byly podvrhy,“ ozval se Belbo.

„A co má být? My přece taky dáváme dohromady podvrh.“

„To je pravda,“ odpověděl mi. „Málem bych na to zapomněl.“

)69(

Elles deviennent le Diable: débiles, timorées, vaillantes a des heures exceptionnelles, sanglantes sans cesse la crymantes, carassantes, avec des bras qui ignorent les lois... Fi! Fi! Elles ne valent rien, elles son fates d'un côté, d'un os courbe, d'une dissimulation rentrée... Elles baisent le serpent...195

(Jules Bois, Le satanisme et la magie196, Paris, Chailley, 1895, str. 12)

Ted' už je mi jasné, že na to zapomínal opravdu. Do toho období určitě patří i tento krátký, ohromený file.

Filename: Ennoia

Přišla jsi domů nečekaně. Měla jsi tu bylinku. Nechtěl jsem, žádné vegetální substanci nedovoluji zasahovat do činnosti mého mozku (ted' ale lžu kouřím přece tabák a piju destiláty z obilí). Když mě na počátku šedesátých let lákávali, moc často to ale nebylo, do skupinky, kde obíhal nedopalek nabodnutý na špendlík a nasáklý cizími slinami, přišlo mi to pokaždé k smíchu.

Včera jsi mi však „trávu“ nabídla ty, řekl jsem si, že mně tím třeba nabízíš sebe a kouřil jsem v pevné víře že tomu tak je. Tančili jsme a tiskli se k sobě jak se to už dávno nedělá při Mahlerově Čtvrté symfonii. Měl jsem dojem že mám v náruči jakousi pradávnu bytost s něžným vráscitým obličejem, jaký mívají kozy, v hloubi mých beder se probouzel had a zbožňoval jsem tě jako jakousi pradávnu tetu všech a pro všechny. Asi jsem se jen dál přimykál k tvému tělu, neopouštěl mě však dojem, že vzlétáš, že se měníš ve zlato, že otvíráš zavřená dvířka, že zvedáš předměty od země.

Vnikal jsem do tvého tajného lůna Megale Apophasis. Anděly vězněná.

Néhledal jsem snad tebe? A možná jsem tu vůbec jen od toho, abych na tebe věčně čekal. Ztratil jsem tě pokaždé snad jen proto, že jsem poznal, kdo jsi, a ztratil odvahu? Ztratil jsem tě pokaždé jen proto, že přitom, jak jsem tě poznal, jsem už věděl že tě musím ztratit?

Kde jsi však večer skončila? Probudil jsem se až ráno a bolela mě hlava.

)70(

V dobré paměti však máme skryté nárážky na období sto dvaceti let, s nimiž se bratr A..., následník D a poslední z druhé linie — žil uprostřed mnoha z nás — obrátil na nás ze třetí linie...

(Fama197 Fraternitatis, v Allgemeine und general Reformation, Cassel, Wessel, 1614)

Honem jsem si šel pořádně přečíst oba rozenkruciánské manifesty, Famu a Confessio. A mrkl jsem se taky na Alchymickou svatbu Christiana Rosenkreutze od Johanna Valentina Andreae, protože panoval názor, že napsal i manifesty.

Oba manifesty se objevily v Německu někdy v letech 1614 až 1616. Zhruba tedy asi třicet let po setkání Francouzů s Angličany v roce 1584 a necelé století před schůzkou Francouzů s Němci.

Oba manifesty jsem četl pevně rozhodnut nevěřit ničemu z toho, co v nich stojí, ale zjistit, co je za nimi. Věděl jsem, že chci-li, aby mi sdělily, co v nich nestojí, musím některé části přeskochit a některá tvrzení považovat za významnější než ostatní. Jenže tomu nás právě učili naši spisovatelští ďáblíci a jejich mistři. Má-li se člověk pohybovat v tak skrovném časovém rozmezí, jaké zahrnuje zjevení pravdy, nesmí ulpívat na malicherných a bezduchých logických postupech a jejich neměnné poslušnosti. Na druhé straně brát ty manifesty doslova, byla by to jen snůška nesmyslů, hádanek a rozporných tvrzení. Zkrátka a dobře, o to, co se v nich člověk dočetl, jít nemohlo a nebyla to ani žádná výzva k hluboké duchovní obrodě a vůbec už ne životní příběh nebohého Christiana Rosenkreutze. Bylo to zašifrované poselství, které bylo třeba číst přes mřížku. Ta právě něco zakryje a něco ponechá na očích. Na způsob zašifrovaného poselství z Provins, kde bylo třeba brát v úvahu jen počáteční písmena. Žádnou mřížku jsem po ruce neměl, mohl jsem ji jenom předpokládat, a to vlastně znamenalo nevěřit tomu, co čtu.

O tom že manifesty odkazují k provinskému Plánu, se vůbec nedalo pochybovat. V hrobu C. R. (alegorie provinské sýpky Grange-aux-Dimes, noc na 23. června 1344!) byl uložen poklad, na který měli přijít potomci, „ukrytý... sto dvacet let“. Že nejde o peníze nebo nějaké cennosti, to bylo naprosto jasné. Vedla se tu polemika s prostoduchou nenasytností alchymistů a otevřeně se slibovala velká historická změna. A pokud by to náhodou někomu ještě nedošlo, bezprostředně následující manifest důrazně připomínal nabídku miranda sextae aetatis¹⁹⁸ (divů šesté a konečné schůzky!) a nabádal: „Kdyby se Bohu zlíbilo přivést až k nám světlo svého šestého Candelabrum... kdyby bylo možno v jedné jediné knize všeho se dočíst a při čtení pochopit a připomenout si, co se odehrálo... Jak by pak bylo milé moci s pomocí zpěvu (neboli nahlas předčítaného poselství) proměnit kameny (neboli lapis exillis!) v perly a drahokamy...“ Pak by tu byla zmínka o tajných arkánech a o vládě, která by měla být v Evropě zřízena, a o „velkém díle“, které je třeba vykonat...

Tvrdilo se tu, že C. R. odešel do Španělska (nebylo to spíš Portugalsko?) a tamějším učencům ukázal, „která jsou pravá indicia příštích století a jak z nich čerpat“, bohužel však marně. Proč marně? Proč německá templářská skupina zrovna na počátku sedmáctého století celé to žárlivě střežené tajemství vyklopila světu, jako by neměla jinou možnost, jak vyřešit nesnáze ve spojení mezi jednotlivými skupinami?

Bylo nabíledni, že tyto manifesty se pokoušely rekonstruovat jednotlivé fáze Plánu přesně tak, jak to shrnul Diotallevi. Prvním, o jehož smrti, doslova o tom, že „dorazil k hranici“, je tu zmínka, byl nějaký bratr I. O. a měl zemřít v Anglii, což vlastně znamená, že někdo triumfálně dorazil na první schůzku. Dále je tu zmínka taky o druhé a třetí linii. Potud by to všechno mělo klapat: druhá, tedy anglická linie, se s linií třetí, francouzskou, setkala v roce 1584, takže v těch textech by zpočátku pochopitelně mohly být zmínky jen o tom, jak dopadly první tři skupiny. V Alchymické svatbě, kterou Andreae napsal zamlada čili před oběma manifesty (i když se na veřejnosti objevila až v roce 1616) se mluví o třech majestátních templech, tři místa tehdy už asi byla tedy známa.

Zároveň jsem si uvědomoval, že ty manifesty jsou každý jiný, ale působí jedním a týmž dojmem, a sice že se stalo něco, co se stát nemělo.

Tak například proč se v nich neustále připomíná, že přišel čas, že nastala chvíle, kdy je třeba jednat, i když se lstivý nepřítel snaží tuto možnost překazit? Tvrdí se tam taky, že konečným cílem C. R. byl sice Jeruzalém, ale nakonec že se tam nedostal. Proč? Pěje se tam chvála na Araby, vyměňují si pry navzájem poselství, zatímco v Německu jeden učenec druhému ani za nic nepomůže. A objevuje se tam taky nářáka na nějakou „větší skupinu, která chce mít celou pastvinu jen pro sebe“. Zkrátka nejde už o to, že by se někdo bůhvíproč pokoušel Plán svést jinam, ale že k tomu spíš už došlo.

Ve Famě se tvrdí, že na začátku někdo vymyslel magické psaní (co by to mohlo být jiného než provinské poselství), hodiny boží prý však odbíjejí minuty, „zatímco naše nedokáží odbít ani celé hodiny“. Kdopak se to neřídil odbíjením božích hodin, kdo se nedostavil v určenou dobu na určené místo? Následuje zmínka o původní buňce bratří, kteří by bývali mohli vyjevit tajné učení, nakonec se však radši rozešli po světě.

Z manifestů číší nejistota, vratkost a pocit ztráty směru. Bratři z první linie se pry postarali o to, aby každý měl svého „důstojného nástupce“, jenže „tamti se dohodli, že uchovají v tajnosti... místo, kde byli pohřbeni, a dodnes nevíme, kde jsou uložena jejich těla“.

Nač se tu naráží? Co vlastně bylo uchováno v tajnosti? O jakém hrobu není známo, kde se nachází? Je naprosto jasné, že manifesty byly sepsány kvůli tomu, že se ztratila a chyběla nějaká informace a aby se přihlásil ten, kdo ji náhodou zná.

Závěr Famy zcela nepokrytě říká: „Znova žádáme všechny učence Evropy... aby vlídně zvážili naši nabídku... sdělili nám své názory... Zatím jsme sice nezveřejnili svá jména... avšak každý, kdo nam oznámí svoje, bude s námi moci rokovat přímo, a pokud by to z nějakého důvodu nebylo možné, pak písemně.“

Což je přesně to, čeho chtěl publikováním své knihy dosáhnout plukovník Ardent. Chtěl někoho přimět, aby se mu ozval.

Něco někde nevyšlo, došlo k prodlevě, k zaváhání, byla přerušena návaznost. V hrobě R. C. nebyl jen nápis post 120 annos patebo, aby připomínal pravidelné termíny schůzek, ale i Nequaquam vacuum, což neznámá, že prázdno neexistuje, ale že „prázdno by existovat nemělo“. Jenže právě naopak bohužel vzniklo a bylo třeba nějak je překlenout.

Znova jsem si však musil klást otázku, proč k tomu došlo právě v Německu, kde se čtvrtá linie měla přinejhorším vyzbrojit svatou trpělivostí a čekat, až přijde na řadu? Němci si přece nemohli v roce 1614 naříkat, že ke schůzce v Marienburgu nedošlo, když k ní mělo dojít až v roce 1704!

Co se z toho dalo vyvodit jiného, než že Němci čtvrté linie si stěžují, že Angličané z druhé linie se nedomluvili s Francouzi z linie třetí! Alegorie v textu byly až dětinsky prosté: při otevření hrobu C. R. se najdou podpisy bratří prvního a druhého kroužku, třetí však schází Jsou tu zkrátka Portugalci a Angličané, kde však zůstali Francouzi?

Přečte-li si ty rozenkruciánské manifesty člověk zasvěcený, najde v nich jasnou narážku na to, že Angličané přišli o Francouze. A podle naší rekonstrukce jediní Angličané věděli, kde hledat Francouze a Francouzi zas, kde hledat Němce. Jenže i kdyby v roce 1704 nakonec Němce někde našli, přinesli by s sebou jen dvě třetiny toho, co jim měli odevzdat.

Bratrstvo růže a kříže vychází na denní světlo a dává v sázku úplně všechno, protože je to jediný způsob, jak by se Plán ještě dal zachránit.

)71 (

Nevíme ani určitě, zdali bratří druhé linie věděli totéž, co bratří linie první, ani zda jim bylo umožněno poznat veškerá tajemství.

(Fama Fraternitatis, v Allgemeine und general Reformation, Cassel, Wessei, 1614)

Belbovi a Diotallevimu jsem to sdělil jako něco, s čím už nepůjde hnout: byli zajedno v tom, že ty manifesty jsou tak průhledné, že by si je dokázal vyložit i obyčejný okultista.

„Všechno je tedy jasné,“ řekl Diotallevi. „Tvrději jsme se drželi domněnky, že Plán se zadrhl někde mezi Němci a pauliciány, zatímco k tomu došlo v roce 1584 při přechodu z Anglie do Francie.“

„Proč ale?“ nedal si pokoj Belbo. „Máme snad po ruce dostatečně pádný důvod k domněnce, že Angličané se v roce 1584 s Francouzi nesešli? Vždyť Angličané dokonce jako jediní věděli, kde je Refuge.“

Chtěl znát pravdu za každou cenu. Požádal o pomoc Abulafiu. Aby si ho vyzkoušel, zeptal se ho na vnitřní souvislost dvou údajů. Output zněl:

Minnie je snoubenka myšáka Mickeyho.

Listopad, duben, květen a září mají po třiceti dnech.

„Jak si to mám vyložit?“ ptal se mě. „Minnie si schůzku s myšákem Mickeym omylem domluvila na 31. září a chudák myšák...“

„Zadržte!“ řekl jsem. „Minnie by se mohla dopustit chyby pouze tehdy, kdyby si tu schůzku domluvila na 5. října 1582!“

„Jak to?“

„Zapomněli jste na gregoriánskou reformu kalendáře! Je to jasné jak facka. Gregoriánská reforma, zamýšlená jako oprava juliánského kalendáře, vešla v platnost v roce 1582, tehdy bylo zrušeno patnáct dnů, od 5. do 14. října.“

„Schůzka ve Francii byla však dohodnuta na svatojánskou noc, čili na 23. června, a to roku 1584,“ poznamenal Belbo.

„To je sice pravda, reforma však, pokud si dobře vzpomínám, nevstoupila všude v platnost hned a najednou.“ Nahlédl jsem do věčného kalendáře, který jsme měli v kanceláři. „Samozřejmě, reforma byla vyhlášena v roce 1582 a pro ten rok taky byly zrušeny dny od 5. do 14. října, platilo to však jenom pro papeže. Francie reformu přijala až v roce 1583 a zrušila dny od 10. do 19. prosince. V Německu došlo ke schizmatu a katolické kraje, jako třeba Čechy, přijaly reformu v roce 1584, protestantské oblasti až v roce 1775; představte si, po dvou stech letech nemluvě o Bulharsku — na to bychom neměli zapomenout — tam k ní došlo až v roce 1917. Podívejme se teď ale do Anglie... Tam gregoriánskou reformu přijali v roce 1752! Anglikáni papežence nenáviděli tak, že to bez ní vydrželi celá dvě staletí. Takže teď už je nám jasné, co se vlastně stalo. Francie zrušila deset dnů na konci roku 1583 a v červnu roku 1584 to už byla pro všechny naprostá samozřejmost. Jenže když ve Francii byl v roce 1584 23. červen, v Anglii měli teprve 13. červen, a je vám snad jasné, že žádný Angličan, i kdyby to byl nastokrát templář, na něco takového nebral ohled, a navíc informace tehdy obíhaly velice pomalu. Ještě dnes se tam vyhýbají doleva a kašlou na desetinnou soustavu... Takže Angličané se do Refuge dostavili 23. června, ale Francouzi měli už 3. červenec. Schůzka se pochopitelně neměla odbývat za zvuků fanfár, ale asi v noci, potají a někde stranou. Francouzi tam byli 23. června, čekali den, dva, tři, možná týden, a pak odešli v domněnku, že se stalo něco, co se stát nemělo. Možná to ze zoufalství vzdali třeba zrovna den předtím, 2. července, 3. tam dorazili Angličané, a nikoho tam už nenašli. Kvůli tomu se přišlo o dva velmistry.“

„Jste kouzelník,“ pochválil mě Belbo. „Tak to určitě bylo. Bylo to ale na anglických rozenkruciánech, tak proč se to snažili řešit Němci?“

Požádal jsem o další den, zavřel jsem se doma s kartotékou a pak se vítězoslavně vrátil do nakladatelství. Objevil jsem stopu, zdánlivě sice mizivou, jenže právě tak pracuje Sam Spade, jeho jestřábímu zraku nic neunikne a všechno je důležité. Někdy kolem roku 1584 byl John Dee, kouzelník a kabalista, astrolog anglické královny, pověřen prostudováním reformy juliánského kalendáře.

„Angličané se s Portugalci setkali v roce 1464. Zdá se, že právě potom se Britských ostrovů zmocnila kabalistická horečka. Zpracovávalo se to, co bylo k dispozici, a připravovalo se další setkání. Hlavou této obrody kabaly a magie byl právě John Dee. Založil si osobní knihovnu o čtyřech tisících svazků, do které jako by mu knížky vybírali přímo provinští templáři. Při psaní své knihy Monas ieroglyphica se snad přímo inspiroval alchymistickou biblí Tabula smaragdina. A víte, čemu se John Dee od roku 1584 věnuje? Pilně studuje Trithemiovou Steganografii! A dokonce v rukopise, protože tiskem vyšla vůbec poprvé až na počátku sedmáctého století. Jako velmistr anglické buňky, která je mimo, protože schůzka se nepovedla, chce za každou cenu zjistit, co se vlastně stalo, v čem byla chyba. A jelikož je taky dobrý astronom, všechno mu dojde, plácne se přes čelo a řekne si, jsem to ale pitomec! A pustí se do studia gregoriánské reformy, dokonce na to dostane apanáž od Alžběty, moc rád by prostě tu chybu nějak napravil. Uvědomí si však, že na to už je dost pozdě. Neví, s kým by ve Francii měl navázat spojení, zato má styky se střední Evropou.

Praha Rudolfa II. byla tehdy jedna velká alchymická laboratoř, Dee se tam vydá a setká se tam s Khunrathem, autorem knihy Amphitheatrum sapientiae aeternae 199, jejíž vyobrazení budou inspirovat jak Andreae, tak rozenkruciánské manifesty. Jaké styky tam Dee navázal, to se neví. Umřel v roce 1608 zdrcen pomyšlením na neodpustitelnou chybu, které se dopustil. Ale žádný strach, v Londýně je už někdo jiný, všichni ho považují za rozenkruciána, a on sám o nich taky píše ve své knize. Jmenuje se Francis Bacon a ta kniha Nová Atlantida.“

„Bacon o rozenkruciánech psal opravdu?“

„Přímě ne, nějaký John Heydon však jeho Novou Atlantidu přepsal pod názvem The Holy Land 200 a rozenkruciány už tam má doopravdy. My však prozatím vystačíme i s tím, co víme. Bacon o rozenkruciánech z pochopitelných důvodů nemluví otevřeně, ale vyjde to nastejno.“

„A kdo nevěří, ať tam běží.“

„Přesně tak. K utužení vztahů mezi anglickými a německými kroužky dochází právě zásluhou Baconovou. V roce 1613 se Alžběta, dcera Jakuba I., zrovna usazeného na anglickém trůnu, provdala za falckého kurfiřta Fridricha V. Po smrti Rudolfa II. Praha už není to, co bývala, tím pravým městem se stal Heidelberg. Už jen svatba Alžběty s Fridrichem byla doslova přehlídkou templářských alegorií. Režii londýnských ceremonií měl na starosti sám Bacon, během nich byla uvedena alegorie mystického rytířstva s Rytíři na kopci. Bacon je po Deeovi určitě velmistrem anglických templářů...“

„...a jelikož taky určitě napsal Shakespearova dramata, měli bychom si je znova přečíst, protože Plánem se to v nich bude jen hemžit,“ řekl Belbo. „Jen námatkou A mid summernight's dream. Sen z noci, kdy je léto v půli, neboli Sen noci svatojánské.“

„23. června ale léto začíná.“

„Básnická licence. Jak je to možné, že si nikdo těch očividných náznaků a shod ještě nevšiml? Mně to připadá nevyvratitelně jasné.“

„Ze správné cesty nás svedlo racionalistické myšlení,“ řekl Diotallevi, „já jsem to vždycky říkal.“

„Nech mluvit Casaubona, mám dojem, že odvedl vynikající práci.“

„Už toho moc nezbyvá. Po londýnských oslavách začaly slavnosti v Heidelbergu, kde Salomon de Caus pro kurfiřta, jak se snad pamatujete, vystavěl visuté zahrady. Při oslavách se objevil alegorický vůz, v podobě lodi, na kterém ženich figuroval jako Iáson, a na stěžních byly symboly Zlatého rouna a Podvazkového řádu, možná si ještě pamatujete, že obojí bylo i na sloupech v Tomaru... Všechno do sebe zapadá. Neuplynul ani rok a objevily se rozenkruciánské manifesty a to byla hláška, kterou angličtí templáři s pomocí německých přátel šířili po Evropě, aby navázali zprávaný předivo Plánu.“

„Oč jim ale šlo?“

)72(

Nos invisibles pretendus sont (a ce que l'on dit) au nombre de 36, separez en six bandes. 201

(Effroyables pactions faictes entre le diable & les pretendus Invisibles, Paris, 1623, str. 6)

„Třeba chtěli zabít dvě mouchy jednou ranou, na jedné straně dát znamení Francouzům, na druhé svázat to, co v německé buňce asi zpětrhala luteránská reforma. Jenže k největšímu průšvihy došlo právě v Německu. Od vydání manifestů někdy do roku 1621 autoři obdrželi mnoho odpovědí...“

Odcitoval jsem z bezpočtu tehdy publikovaných pamfletů ty, jimiž jsme se tenkrát v noci v Salvadoru bavili s Amparou.

„Možná mezi nimi byli i tací, co něco věděli, jak je však bezpečně najít v tom davu horlivců a nadšenců, kteří oba manifesty brali doslovně, a třeba i provokatérů, kteří se naopak snažili celou operaci překazit, pak taky všelijakých popletů... Angličané se snažili nějak do diskuse zasáhnout, dát jí směr, není to náhoda, že další anglický templář Robert Fludd během jednoho jediného roku vyplodil tři díla, ve kterých naznačuje, jak by se ty manifesty měly chápat... Pak se ale všechno vymklo všem z rukou. začala třicetiletá válka, kurfiřt utrpěl porážku od Španělů, ve Falcku a v Heidelbergu došlo k drancování, Čechy byly v plamenech... Angličané si řekli, že to zkusí s Francií. Právě proto v roce 1623 rozenkruciáni vyšli na veřejnost s manifesty v Paříži, nabídli Francouzům zhruba totéž, co předtím Němcům. A co myslíte, že se píše v jednom z pamfletů, jimiž na Bratrstvo růže a kříže v Paříži zaútočil někdo, kdo jim buď nevěřil, nebo chtěl prostě kalit vodu? Mimo to, že uctívají ďábla, bez toho se to prostě neobejde, protože není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu, je tady narážka, že se scházejí v Marais.“

„A co má být?“

„Vyznáte se v Paříži? Ve čtvrti Marais je přece Templ, a podívejme se, jaká náhoda, taky židovské ghetto! Nehledě na to, že podle pamfletů jsou rozenkruciáni ve styku se sektou španělských kabalistů, kteří si říkají Alumbrados! Všechny ty pamflety na rozenkruciány útok na třicet šest neviditelných ovšem třeba jen předstírají, aby se zjistilo, o koho vlastně jde... Gabriel Naudé, knihovník kardinála Richelieua, napsal Instructions a la France sur la vérité de l'histoire des Freres de la Rose-Croix 202. O jaké instrukce jde? Je ten knihovník mluvčí třetí templářské buňky, nebo dobrodruh, který se plete jiným do hry? Na jedné straně se zdá, že jako ostatní chce nadělat z rozenkruciánů tuctové pekelníky, na druhé straně dělá všelijaké narážky, jako třeba, že jsou tu pořád ještě tři rozenkruciánská kolegia, což by mělo být pravda, po prvních třech by měla být ještě tři další. Přináší báje informace (jedna buňka se prý nachází v Indii na plovoucích ostrovech), dodává však, že jedno z těch tří kolegií je třeba hledat v podzemních chodbách pod Paříží.“

„Co říkáte, dala by se tím vysvětlit třicetiletá válka?“ zeptal se Belbo.

„Určitě,“ odpověděl jsem mu. „Richelieu má od Naudého výsadní informace, chce si na tom taky přihrát svou polívkou, provede to však špatně, zasáhne vojensky a dokáže jenom zkalit vodu. Přesto bych bral v úvahu další dvě fakta. V roce 1619 se v Tomaru po čtyřiceti šesti letech mlčení sešla kapitula rytířů Kristových. Předtím k tomu došlo v roce 1573, to znamená pár let před osudovým rokem 1584, pravděpodobně, aby připravila společně s Angličany cestu

do Paříže, do toho však přišly rozenkruciánské manifesty a nastal poprask, takže se sešli znova, aby si řekli, jak na to, mají-li se připojit k operaci Angličanů, nebo se pokusit o vlastní řešení.“

„To je jasné,“ souhlasil Belbo, „ti lidé už zbloudili v labyrintu, každý si šel svou vlastní cestou, někdo pustil hlášku a pak už nepoznal, zdali odpovědi, které mu přicházejí, jsou hlasy cizí, nebo jen ozvěna hlasu vlastního... Všichni tápali, šli poslepu. A k čemu se mezitím rozhodli pauliciáni a gerosolimitáni?“

„To kdybychom věděli,“ odpověděl mu Diotallevi. „Bral bych však v úvahu, že v té době se šířila luriánská kabala a znova se začalo mluvit o Rozbití nádob... Taký v té době sílila myšlenka, že tóra není komplemí poselství. V jednom polském chasidickém spise se tvrdí, že kdyby bývalo došlo k jiné události, vznikly by docela jiné kombinace písmen. Aby však bylo jasno, kabalistům se nezamlouvá, že Němci chtějí všechno urychlit. Správná posloupnost a řád tóry prý zůstávají skryty a zná je jen Světec, budiž mu vzdána chvála. Nenutíte mě však, abych tu povídal šílenosti. Je-li do Plánu zapletena i posvátná kabala...“

„Existuje-li Plán, pak je do něj zapleteno úplně všechno. Buď je globální, nebo není k ničemu,“ řekl mu na to Belbo.

„Casaubone se tu však zmiňoval o nějaké druhé indicii.“

„Zmiňoval. Není to však indicie jedna, ale je jich celá řada. Ještě před setkáním v roce 1584, které nevyšlo, se John Dee začal zabývat kartografií a navrhopvat námořní výpravy. S kým? S nějakým Pedrem Nunezem, který je čirou náhodou portugalským královským kosmografem... Dee má pod palcem výpravy, které si kladou za cíl objevit na severovýchodě průplav ke Kataji, investuje peníze do výpravy nějakého Frobishera, který dorazí až k pólu a vrátí se odtamtud s Eskymákem, kterého všichni považují za Mongola, popichuje Francise Drakea, aby se pokusil o cestu kolem světa s tím, že se má plout pořád k Východu, protože Východ je sám počátek veškerého okultního poznání, a při vyplutí neví už které výpravy vyzývá dokonce anděly.“

„A to by mělo znamenat co?“

„Mám dojem, že Deemu nešlo ani tak o to, aby objevil nějaké neznámé kraje, jako spíš o jejich kartografické zobrazení, při své práci je neustále ve styku s Mercatorem a Horteliem, a to jsou oba právě slavní kartografové. Jako kdyby z útržků poselství, které má v rukou, vyrozuměl, že celek by měl vést k objevu nějaké mapy, a pokoušel se objevit ji na vlastní pěst. Ba co dím, jak říká pan Garamond, je vůbec možné, aby badatelé jeho kalibru unikl nesoulad mezi oběma kalendáři? A co když to udělal schválně? Dee opravdu budí dojem, že chce poselství rekonstruovat sám a ostatní buňky vyřadit ze hry. S ním se tu poprvé objevuje myšlenka, že poselství může být rekonstruováno s pomocí magie nebo taky vědy, zkrátka, že se nemusí čekat, až vyprší lhůta, a všechno se završí samo od sebe. Syndrom nedočkavosti. Rodí se totiž měšťanský dobyvatel, hroutí se princip solidárnosti, se kterým stojí a padá právě duchovní rytířstvo. Jestliže u Bacona je podobný nápad možný, tak u Deeho je už naprosto zřejmý. Angličané se snaží tajemství odkrýt s použitím veškerých tajemství nové vědy.“

„A co Němci?“

„Němce bychom měli radši nechat jít cestou tajné tradice. Budeme tak moci aspoň nějak vysvětlit dvě století filozofie, anglosaský empirismus proti romantickému idealismu...“

„Pomalu tu předěláme historii světa,“ řekl Diotallevi. „Přepisujeme Knihu. Moc se mi to líbí.“

)73(

Další podivný kryptografický případ veřejnosti předložil v roce 1917 jeden z nejlepších Baconových životopisců, doktor Alfred von Weber Ebenhoff z Vídně. Použil metody vyzkoušené na díle Shakespearově a na knihách Cervantesových... Při průzkumu přišel na otřesný materiálový důkaz: první anglický překlad Dona Quijota pořízený Sheltonem, je opatřen vlastnoručními korekturami Baconovými. Vyvodil z toho, že anglický překlad je vlastně originál románu a Cervantes že vydal jen jeho španělský překlad.

(J. Duchaussoy, Bacon, Shakespeare ou Saint-Germain? 203, Paris, La Colombe, 1962, str. 22)

Že se Jacopo Belbo hned nedočkavě pustil do četby historických děl zabývajících se rozenkruciánským obdobím, to mi připadalo docela přirozené. Když nám pak ale sděloval, k čemu došel, oprostil se ode všech fantazií a z kostry, která zbyla, jsme čerpali vynikající nápady. Teď už vím, že s Abulafiou pomocí psal příběh mnohem složitější, ve kterém se potřeštěná hra s citacemi vlétala do jeho osobních mýtů. Jakmile se mu naskytla možnost zacházet po svém s fragmenty cizích příběhů, dostal znovu chuť vyprávět, ta ho vlastně nikdy neopustila. Nám o tom nikdy nic neřekl. A dodnes nevím, zdali tu trochu nabytý kurážer použil k tomu, aby si vyzkoušel, jak se mu povede zkonstruovat fikci, nebo jestli se jen jako nějaký obyčejný nakladatelský ďáblík chtěl ztotožnit s Velkou historií, kterou tím právě začal komolit.

Filename: Podivný kabinet doktora Deeho

Někdy nadlouho zapomenu, že jsem Talbot. Aspoň co jsem se rozhodl, že se budu jmenovat Kelley. V podstatě jsem jenom padělal doklady, což dělají všichni. Královnini muži jsou nelítostní. Musím nosit tuto černou čepičku, abych nějak skryl nebohé pahýly, které mi zbyly po uřezaných uších, a lidé si šuškájí, že jsem černokněžník. Jak libo. Doktor Dee z té pověsti tyje.

Byl jsem za ním v Mortlake, zrovna si prohlížel nějakou mapu. Ten ďábelský stařec nevěděl co a jak. Zlověstné záblesky ve lstivých očích, kostnatá ruka hladila kozlí bradku.

— To je rukopis Rogera Bacona, řekl mi, půjčil mi jej císař Rudolf II. Znáte Prahu? Radím vám, navštivte ji. Mohl byste tam přijít na něco, co by změnilo váš život. Tabula locorum rerum et thesaurorum absconditorum Menabani... 204 Snažil jsem se něco zahlédnout a došlo mi, že doktor se pokouší o tajnou abecedu. Hned však rukopis přikryl stohem

nějakých zažloutlých papírů. Žít v době, kdy papír je zažloutlý, i když zrovna vyšel z papírny.

Ukázal jsem doktoru Deemu své pokusy, většinou to byly básně na Dark Lady. Přesvětlý obraz mého dětství, nyní temný, neboť jej pozřel času stín a vymkl se mi. A pak náčrt tragédie, příběh Konopného Jima, jak se vrací do Anglie v družině Waltera Raleigha, a přijde na to, že jeho otce zabil krvesmilný bratr. Blín.

— Jste nadaný, Kelley, řekl mi Dee. A taky potřebujete peníze. Je tu jistý mladík či to je potomek to si ani neumíte představit, chci ho povznést ke slávě a k počtám. Není nijak nadaný, stanete se jeho skrytou duší. Pište a žijte ve stínu jeho slávy, že je to vlastně sláva vaše, Kelley, budeme vědět jen my dva a nikdo jiný.

A tak jsem po léta ze sebe soukal náčrty které pro královnu a pro Anglii nesly jméno zmíněného bledého mladíka jako autora. If I have seen further it is by standing on ye sholders of a Dwarf205. Bylo mi třicet a ať mi nikdo neříká, že jsou to nejkrásnější léta života.

— William, řekl jsem mu, nech si růst vlasy přes uši, budeš líp vypadat. Měl jsem plán (vydávat se za něho?).

Dá se žít s nenávistí k Třesoštěpovi, když jím člověk je? That sweet thief which sourly robe from me206. — Jen klid, Kelley řekl mi Dee, růst ve stínu, to je výsada těch kdož se chystají dobýt svět. Keep e Lowe Profile207. William bude naší ideální fasádou. A seznámil mě, bohužel jen zčásti, s Vesmírným spiknutím. S tajemstvím templářů! — A výhra? zeptal jsem se ho. — Ye Globe208.

Dlouhou dobu jsem uléhal časně, jednou večer vlastně o půlnoci, jsem se však přehraboval v soukromém šupletí Deeho a objevil jsem tam zaklínání, chtěl jsem přivolat anděly jak to při úplňku dělával on. Dee mě našel ležet naznak uprostřed kruhu makrokosmu, jako by mě někdo šlehl býkovcem. Na čele jsem měl Šalomounovu pečeť. Ted' si musím čepici stahovat i na oči.

— Vždyť to ještě neumiš, řekl mi Dee. Dávej si pozor, nebo ti nechám uříznout i nos. I will show your Fear in a Handful of Dust...209

Zvedl vyzáblou ruku a pronesl strašlivé slovo Garamond! Pocítil jsem, jak ve mně žhne plamen. Uprchl jsem (do noci). Trvalo to rok, než mi Dee odpustil a věnoval svou Čtvrtou Knihu Tajemství „post reconciliationem kellianam210“.

Letos v létě na mě šly jakési abstraktní hrůzy. Dee si mě nechal zavolat do Mortlake, byli jsme tam já, William, Spenser a mladý šlechtic s uhýbavými očima, Francis Bacon. He had a dilicate, lively, hazel Eie. Doctor Dee told me was like the Eie of a Viper211. Dee nás seznámil s jednou částí Vesmírného spiknutí. Šlo o to, setkat se v Paříži s nezávislým křídlem templářů a přiložit k sobě dvě části jedné mapy. Měli tam jít Dee a Spenser a doprovázet je měl Pedro Nuñez. Mně a Baconovi svěřili do opatrování nějaké dokumenty pod přísahou, že se do nich podíváme jen když se nevrátí.

Vrátili se a zahrnovali se navzájem urážkami. — To není možné, říkal Dee, Plán je matematický přesný, má astrální dokonalost mé Monas ieroglyphica. Měli jsme se setkat o svatojánské noci!

Nemám rád, když mě někdo podceňuje. Ozval jsem se: — Svatojánská noc to měla být pro koho, pro vás, nebo pro ně? Dee se plácl přes čelo a jal se pronášet strašlivé kletby. — Oh, řekl, from what power hast thou this powerful might?212 Bledý William, holobrádek a plagiátor, si tu větu honem zapsal. Dee se horečně radil s kalendářem a počítal efemeridy.

— Při krvi boží, při božím jménu, jak jsem jen mohl být tak hloupý? Napadl Nuneze a Spensera: — To se mám o všechno starat já? Kosmografe podělaný, řval celý sinalý na Nuneze. A pak řekl: — Amanasiel Zorobabel. A Nuneze jako by neviditelný beran trkl do břicha, zbledl, o pár kroků ucouvl a padl na zem. — Blbče, řekl mu Dee.

Spenser byl bledý. S potížením ze sebe vysoukal: — Můžeme hodit návnadu. Dopisují báseň, alegorii o královně víl byl jsem v pokušení dát tam Rytíře rudého kříže... Nechte mě to napsat. Práví templáři se v tom vyznají, dojde jim, že my víme, naváží s námi spojení...

— Já tě znám, řekl Dee. Než to napíšeš a než si lidé té tvé básně všimnou, uběhne nejmiň pět let. Ale jako nápad to úplně hloupé není.

— Proč se s nimi nedomluvíte pomocí těch vašich andělů, doktore? zeptal jsem se ho.

— Blbče, pronesl znova, tentokrát to patřilo mně. — Nečetl jsi Trithemia? Andělé adresátovi zprávu objasní, pokud ji ovšem adresát obdrží. Mí andělé nejsou kurýři a nemají koně. Francouzi jsou ztraceni. Mám však plán. Vím, jak najít někoho z německé linie. Musíme se vypravit do Prahy.

Ozval se šramot, hnul se těžký damaškový závěs, zahlédli jsme průsvitnou ruku, pak se objevila Ona. Pyšná Panna. — Veličenstvo! pronesli jsme a poklekli. — Dee, řekla, vím všechno. Nemyslete si, že moji předkové zachránili Rytíře proto, aby předali vládu nad světem jim. Vyžadují, rozumějte, vyžadují, aby se tajemství stalo majetkem Koruny.

— Veličenstvo, chci to tajemství za každou cenu a chci je pro Korunu. Chci najít další, kteří je vlastní, což je snad nejkratší cesta, jak se jej zmocnit, a až se mi bláhově svěřím s tím, co vědí, nebude už těžké odstranit je dýkou či otrušíkem.

Na královnině tváři se objevil krutý úsměv. Pak je to v pořádku, řekla, můj výtečný Dee... Nechci moc, pouze naprostou Moc. Pro vás, pokud se vám to povede, to bude znamenat Podvazkový řád. A pro tebe, William — s kluzkou něhou se obrátila na příživníčka — další podvazek a další zlaté rouno. Pojď se mnou.

Pošeptal jsem Williamovi do ucha: — Perforce I am thine, and that is in me...213 William mě obdařil pohledem plným kluzké vděčnosti a zmizel za královnou za závěsem. Je tiens la reine!214

Byli jsme, já a Dee, ve Zlatém městě. Chodili jsme uzounkými a nelibě páchnoucími uličkami u Židovského hřbitova a Dee mi říkal, abych si dal pozor. — Roznesla-li se zpráva o tom že ke schůzce nedošlo, pak se daly do pohybu taky ostatní skupiny. Bojím se židů, gerosolimitáni mají v Praze příliš mnoho zvědů...

Byl večer. Namodralý sníh se třpytil. U temného vchodu do židovské čtvrti byl zrovna vánoční trh, bylo tam hodně stánků a mezi nimi rudé pódium potažené rudým sukrem, loutkové divadlo osvětlené dýmajícími pochodněmi. Stačilo však projít branou z hrubě přitesaných kamenů a hned u bronzové kašny z jejíž mříže visely dlouhatánské rampouchy, byl průchod do další uličky. Na starých vratech zlaté íví hlavy hryzaly bronzové kruhy. Lehký třas přebíhal po zdech,

nevysvětlitelný šum chroptěl pod nízkými střechami a převaloval se v okapech. Domy zvučely svým fantomatickým životem, skrytí pánové života... Nějaký starý lichvář v usmoleném taláru se o nás, jak šel kolem, málem otřel, a zdálo se mi, že mumlá: — Střeďte se Athanasia Pernatha... Dee zabručel: Bojím se docela jiného Athanasia... A rázem jsme se ocitli v uličce Zlatodějů...

Tady, a uši, které nemám, se mi při vzpomínce chvějí pod usmolenou čapkou, se ve tmě dalšího průjezdu nenadále před námi objevil nějaký obr, strašlivá bytost s bezvýraznou tváří, oděn něčím, co vypadalo jako bronzové brnění, opíral se o sukovici z bílého dřeva. Vanula z ní pronikavá santalová vůně. Smrtelná hrůza, která na mě padla, se jako zázrakem vtělila do stvoření, které stálo přede mnou. Nedokázal jsem odtrhnout oči od průhledné mlžnaté koule, která mu svírala ramena a jen stěží jsem dokázal vnímat dravou tvář egyptského ibise a za ním spoustu tváří jiných, zplozených jako děsivý sen mou představivostí a pamětí. Strašidlo se v tmavém průjezdu několikrát nadmulo a zase splasklo, jako by jím zmítal jakýsi pomalý minerální dech. A — jaká to hrůza — spatřil jsem že to, co boří do sněhu, nejsou nohy, ale beztvaré pahýly, bezkrevné, šedé maso připomínající několik slitých otoků.

Ach, mé lačné vzpomínky...

— Golem! řekl Dee. Pozvedl obě ruce k nebi a široké rukávy jeho černého kaftanu padly k zemi jako by měly vytvořit cingulum, pupeční šňůru spojující vzduch, v němž čnuly jeho ruce s povrchem či hlubinami země. — Jezebel, Malkuth, Smoke Gets in Your Eyes!215 řekl. A Golem se rozpadl jako hrad z písku, když se do něj opře vítr, částčky jeho těla, jak se ve vzduchu rozpadaly na atomy, nás málem oslepily nakonec nám u nohou zůstala hromádka zetlelého popela. Dee se sklonil, vyzábými prsty popel prohrábl a vytáhl z něj cedulku, kterou pak ukryl v záhradě.

Vtom se ze tmy vynořil starý rabín v umaštěné čepici, která se navlas podobala té kterou jsem měl na hlavě. — Doktor Dee, tuším, řekl. — Here Comes Everybody216 pokorně odušil Dee Rabbi Allevi, rád vás vidím... A rabín: — Neviděli jste tu náhodoú nějakou osobu?

— Osobu? zeptal se Dee s předstíraným údivem. A jak by měla vypadat?

— K čertu, Dee, řekl Rabbi Allevi. — Byl to můj Golem.

— Váš Golem? O tom nic nevím.

— Dávejte si velký pozor doktore Dee, vypravil ze sebe sinalý Rabbi Allevi. — Na hru, kterou hrajete, nestačíte.

— Nevím, o čem mluvíte, Rabbi Allevi, řekl Dee. — Jsme tu kvůli tomu, abychom pro vašeho císaře vyrobili pár uncí zlata. Nejsme žádní tuctoví černokněžníci.

— Vraťte mi aspoň cedulku poprosil ho Rabbi Allevi.

— Jakou cedulku? zeptal se Dee s ďábelskou prostoduchostí.

— Buďte proklet, doktore Dee, řekl rabín. — Vpravdě vám říkám, že nespatříte úsvit nového století. A odešel do noci, mumlal nejasné souhlásky neproložené jednou jedinou samohláskou. Ach, ďábelský svatý jazyku!

Dee se tiskl zády k vlhké zdi průjezdu byl popelavý, vlasy se mu ježily jak hadí šupiny. — Znáám Rabbiho Alleviho, řekl. Zemřu pátého srpna roku 1608 gregoriánského kalendáře. Vy, Kelley, mi pomůžete uskutečnit můj plán. Budete jej musít za mě dotáhnout do konce. Gilding pale streams with heavenly alchymy217, nezapomeňte. Jeho slova jsem si měl opravdu připomenout a William se mnou a proti mně.

Pak už neproněsl jedině slovo. Bledá mlha, jaká se zády otírá o skla, žlutý kouř, jaký se zády otírá o skla vylizoval svým jazykem kouty večera. Ocitli jsme se v jiné uličce, bělavé páry se hnuly z mříží u země, jimiž bylo vidět do doupat s nerovnými stěnami, na nichž ulpěla celá škála kouřnaté šedi... Zahlédl jsem nějakého starce v oblýskaném redingotu a s cylindrem na hlavě, jak se poslepu šine dolů po schodech (schůdky měly nepřírozeně ostrý úhel). Spatřil ho i Dee: Caligari! zvolal. Je tu i on u madame Sosostriis, The famous Clairvoyante!218 Musíme si pospíšet.

Přidali jsme do kroku a dorazili ke dveřím jakési barabizny v chabě osvětlené zlověstně semitské uličce.

Zabušili jsme ná dveře a ty se jako kouzlem otevřely. Vešli jsme do rozlehlého salonku, byly tam sedmiramenné svícny, reliéfy a tetragramy, Davidovy hvězdy se svatozáří. Staré housle měly patinu starych obrazů a byly navrženy u vchodu na dlouhatánském, anamorficky nepravidelném stole. Veliký mumifikovaný krokodýl visel v této špeluňce u stropu a lehce se pohupoval ve večerním vánku a ve světle pochodně — jedině nebo taky mnoha a možná i žádné. Vzadu před jakýmsi závěsem či baldachýnem, pod nímž byl umístěn svatostánek, se vkleče modlil a rouhavě pořád dokola sedmdesát dvě jména boží šeptem opakoval Stařec. Díky tomu, že Nús mi poskytl vnuknutí, bylo mi rázem jasné že to je Heinrich Khunrath.

— K věci, Dee, řekl, obrátil se a přestal se modlit, co chcete? Vypadal jako vycpaný pásovec, jako leguán, který už nemá žádný věk.

— Khunrathe řekl Dee, k třetímu setkání nedošlo.

— Khunrath že sebe vypravil strašlivou kletbu: — Lapis Exillis! takže co?

— Khunrathe, řekl Dee, mohl byste hodit návnadu a spojit mě s německou templářskou linií.

— Uvidíme, řekl Khunrath. Mohl bych o to požádat Maiera, ten udržuje styky s mnoha osobami u dvora. Vy mi za to odhalíte tajemství Panenského mléka, Přetajné píčky mudrců.

Dee se usmál — och, božský úsměv „sophose“! Pak se schoulil jako k modlitbě a polohlasně zašeptal: — Až budeš chtít transmutovat a rozpustíš ve vodě nebo v Panenském Mléku sublimovanou rtuť, dej ji na kovovou destičku mezi hromádky a pohár s Věcí důkladně na prášek rozmělněnou ale nepřikrývej ji, postarej se, aby se horký vzduch hlnul na nahou hmotu, dodej jí oheň tří uhlí a udržuj jej po osm solárních dnů pak ji vezmi a na mramoru důkladně roztírej, až se stane nehmatnou. To pak vlož do skleněné křivule a na způsob Balneum Mariae zavěs nad kotlík s vodou, tak, aby se to k vodě nepřiblížilo víc než na dva prsty a přitom rozdělej pod vodou oheň a destiluj. Jedině tímto způsobem se hmota rtuti, třebaže se nedotkne vody a zůstane uvnitř vlastních teplých a vlhkých útrob, promění v tekutinu.

— Mistře, řekl Khunrath, padl na kolena a políbil doktoru Deemu vyzábrou průsvitnou ruku, tak to taky provedu. A

tobě se dostane, čeho žádáš. Pamatuj si tato slova, Růže a Kříž. Uslyšíš o nich.

Dee se zahalil do svého kaftanu, koukaly mu z něj jen jiskrné zlomyslné oči. — Jdeme, Kelley, řekl. Z tohoto muže se stal náš člověk. A ty, Khunrathe, drž nás co nejdál od Golema, dokud nebudeme zpátky v Londýně. Pak ať se stane z Prahy třeba hranice a shoří se vším všudy.

Měl se k odchodu. Khunrath se k němu připlazil po kolenou a chytil ho za cíp pláště. — Možná za tebou jednou přijde jeden člověk. Bude chtít o tobě něco napsat. Buď mu přítelem.

— Poskytni mi Moc, řekl Dee a nepopsatelný výraz se mu usadil ve tváři a jeho štěstí je zaručeno.

Vyšli jsme ven. Tlakové minimum nad Atlantským oceánem se přesunovalo k maximu nad Ruskem.

— Pojedme do Moskvy řekl jsem Deemu.

— Kdepak, odpověděl mi, vrátíme se do Londýna.

— Do Moskvy, do Moskvy, mumlal jsem, jako bych se pomínul. Kelley, tys dobře věděl, že se tam nikdy nedostaneš. Že tě čeká Věž.

Vrátili jsme se do Londýna. Doktor Dee řekl: — Chtějí najít Řešení dřív než my. Kelley, napišeš pro Williama něco, co by jim dábelsky zalichotilo.

Při útrobách démonových udělal jsem to, jenže William mé dílo zkazil, přenesl děj z Prahy do Benátek. Dee kvůli tomu hrozně vyváděl. Klukový William se však pod ochranou své královské konkubíny cítil v bezpečí. Ani to mu však nestačilo. Jak jsem mu předával své nejlepší sonety jeho nestoudné oči se vyptávaly na ni, na tebe, má Dark Lady²¹⁹. Jaká hrůza slyšet tvé jméno ze rtů komedianta (nevěděl jsem, že co duch prokletím zdvojený a zástupný ji hledá pro Bacona). — To stačí, řekl jsem mu. Přestalo mě bavit dít se ve stínu na tvou slávu. Piš si pro sebe sám.

— Nemohu, odpověděl mi, měl oči člověka, který zahlédl strašidlo. On mi to nedovolí.

— Kdo? Dee?

— Kdepak, Bacon, baron z Verulamu. Nevšiml sis že teď už všechno řídí on? Nutí mě psát díla, jimiž se jednou bude vychloubat jako vlastními. Ted už ti to, Kelley došlo pravý Bacon jsem já, a jednou to vejde ve známost. Teň příživník! Jak já jen toho lotra nenávidím!

— Bacon je bídák, ale myslí mu to, řekl jsem. — Proč si to nepíše sám?

Nevěděl jsem, že na to nemá čas. Uvědomili jsme si to teprve po letech, když Německo zaplavilo rozenkruciánské šilenství. Teprve tehdy jsem si spojil různé náznaky slova, která mu bezděky uklouzla, a došlo mi, že ty rozenkruciánské manifesty napsal on. Pod jménem Johann Valentin Andreae.

Tehdy jsem si neuvědomil pro koho Andreae ty manifesty vlastně psal, tady, ve tmě cely, kde hniji zaživa, jsem jasnozřivější než don Isidro Parodi a všechno vím. Pověděl mi to Soapes můj spoluvězeň bývalý portugalský templář. Andreae napsal rytířský román pro nějakého Španěla, který byl v té době ve vězení někde jinde. Nevím jak a proč, ta věc se však hodila do krámu tomu darebáku Baconovi, který chtěl vejít do historie jako tajný autor dobrodružství rytíře de la Mancha a požadoval po Andreaeovi aby tajně napsal knihu a on že by se pak vydával za jejího pravého, leč tajného autora, aby se v skrytu mohl těšit (proč ale?) z cizí slávy.

To už odbočuji, je mi tu v kobce zima a bolí mě od psaní palec. Ve světle skomírající lampičky píšu poslední díla, jež svět bude považovat za díla Williamova.

Doktor Dee je po smrti, zašeptal jen, světlo, víc světla a požádal o párátka. Jeho poslední slova byla: Qualis Artifex Pereol²²⁰ Nechal ho zabít Bacon. Už před léty, ještě než královna zemřela na chorobu hlavy i srdce, baron z Verulamu ji nějak svedl. To už měla tvář zpustošenou a tělem byla kostlivec. Jedla pouze bílé housky a čekankovou polévku. U boku jí neustále visel meč a když ji někdo pohněval, probodávala závěsy a damašky ve svém obydlí. (Co kdyby za nimi někdo potají naslouchal? Třeba krysa, nějaká krysa? Výborný nápad starý Kelley, musím si to poznamenat.) Pro Bacona to byla hračka namluvit té zbědované stařeně že je William její parchant — klečel před ní zahalený v beraním kožichu a ona byla už docela slepá. Zlaté rouno! Prý usiloval o trůn, já jsem však dobře věděl, že mu jde o něco docela jiného že chce mít pod palcem Plán. Právě tehdy se stal vikomtem z Albana. A sotva se cítil pevný v kramflecích, odstranil Deeho.

Královna zemřela, ať žije král... Ze mě se stal už jen nebezpečný svědek. Vlákalo mě do léčky jednou večer, kdy Dark Lady mohla být konečně mou, tančili jsme, držel jsem ji v náručí obluzenou bylinami vyvolávajícími vidiny, tu nehynoucí Sofii s obličejem vrásčitým jak stará koza... Vrazil dovnitř s hrstkou ozbrojenců, přikázal zavázat mi oči nějakým hadrem, hned mi to došlo: vitriol! A jak se řehtala Ona, vlastně jak ses ty, Pin Ball Lady smála — oh maiden virtue rudely strumpeted oh gilded honor shamefully misplac'd!²²¹ — a on se tě dotýkal svými dravčími pařáty a tys mu říkala Simóne a líbala ho na jizvu na levé lici...

Do Věže s ním, do Věže s ním, smál se hrabě z Verulamu, a od té doby tu ve Věži taky jsem společně s lidskou troskou která si říká Soapes, a žalávníci mé znají už jen jako Konopného Jima. Do hloubky a s bujarým nadšením jsem prostudoval veškerou filozofii, právo, medicínu a bohužel i teologii. A tak mě tu máte, jsem jen nebohý pomátenec a nevím o nic víc než předtím.

Škvírou ve zdi jsem přihlížel královské svatbě, rytíři s rudou růží cválali za zvuku trub. Na tu trubku troubit a vůbec tam být jsem měl já, Cecilie to věděla, znova mi byla uzmuta odměna i cíl. Troubil William. Já jsem pro něho psal ukryt ve stínu.

— Povím ti, jak by ses měl pomstít pošeptal mi Soapes, a právě tehdy vyšlo najevo, že je to vlastně bonapartisticky opat, uvězněný v této kobce už celá staletí.

— Dostaneš se z ní někdy ven? zeptal jsem se ho.

— If... zněl počátek jeho odpovědi. Pak se však odmlčel. Začal bušit lžící do zdi, používal jakési tajemné abecedy, přiznal se mi, že ji má od Trithemia, sděloval něco někomu ve vedlejší cele. Hraběti z Monsalvatu.

Ubíhala léta. Soapes nepřestával bušit do zdi. Teď už vím na koho a proč. Jmenoval se Noffo Dei (jaká tajemná kouzla zavínila, že obě jména, Dei a Dee, jsou si tak podobná? Kdo udal templáře?) a podle Soapesova návodu udal Bacona. Co na něho řekl, to nevím, před několika dny byl však hrabě z Verulamu opravdu uvržen do vězení. Byl obviněn ze sodomie prý (chvěji se při pomyslení že by to mohla být pravda) ty Dark Lady, Černá panna druidů a templářů, jsi nikdy nebyla a nejsi ničím jiným než věrnou androgynní bytostí, jež vyšla z moudrých rukou koho koho jen? Teď, teď už vím přece tvého milence, hraběte Saint-Germaina! Není však Saint-Germain vlastně sám Bacon (co toho jen ví Soapes, temný templář se spoustou životů...)?

Hrabě z Verulamu se dostal z vězení, s pomocí magie si naklonil monarchu. Nyní, říká William, tráví noci u Tenže, v Pilad's Pub, a hraje si tam s podivným přístrojem, vymyslel jej pro něho jeden chlápek z Noly kterého nechal hrozným způsobem upálit v Římě, předtím ho však vylákal do Londýna aby tam z něho vymámil jeho tajemství, astrální přístroj pohlcující rozumu zbavené sféry, do něhož se ve všech nekonečných vesmírných světech za třpytu světél andělských vráží necudně rozkrokem po způsobu bestia triumfans, a s jehož pomocí by on sám mohl předstírat pohyby nebeských těles v přibýtku dekanů a přitom do hloubky pochopit tajemství jejich Instauratio Magna²²² zároveň s tajemstvím Nové Atlantidy, a který by nazval Gottlieb's aby tak zparodoval svatý jazyk Manifestů přisuzovaných Andreaeovi... Ach! volám (s'écrit-il) při zcela jasném vědomí, jenže příliš pozdě a taky zbytečně, srdce mi buší pod krajkami korzetu tak, že to je snad vidět: teď už je jasné proč mi uzmul trumpetu, amulet, talisman kosmické pouto, které mohlo znamenat vládu nad démony. Jaké pikle teď asi kuje ve svém domě Šalomounově? Je pozdě, říkám si znova, už se mu dostalo příliš mnoho moci.

Bacon je prý po smrti. Soapes mě ubezpečuje že to není pravda. Jeho mrtvolu nikdo neviděl. Žije pod cizím jménem u hesenského lanckraběte, zasvěcen do nejvyšších tajemství a tudíž nesmrtelný, odhodlán pokračovat ve svém sveřepém boji za to, aby Plán pod jeho jménem a v jeho moci konečně triumfoval.

Po té domnělé smrti za mnou přišel William, i skrze mříž byl znát pokrytecký úsměv, který mu spočíval na tváři. Zeptal se mě, proč mu ve svém sonetu č. 111 píšu o nějakém Barvíři a odříkal mi příslušný verš: To What it Works in Like the Dyer's Hand...²²³

— Nic takového jsem nikdy nenapsal, odpověděl jsem mu. A byla to pravda... Určitě to tam vložil Bacon, než zmizel, jako znamení osobám, které pak budou musit u sebe hostit hraběte Saint-Germaina, až se bude potulovat ode dvora ke dvoru jako barvířský expert... V budoucnu se asi bude snažit světu namluvit, že Williamovo dílo je dílem jeho. Jak je všechno jasné, nazírá-li to člověk ze tmy vězeňské kobky!

Where Art Thou, Muse, That Thou Forget'st So Long?²²⁴ Cítím se unavený a chorý. William ode mě čeká další materiál pro své lajdácké šaškárny v londýnském Globu.

Soapes píše. Stojím mu za zády a dívám se. Je to nesrozumitelné poselství: Riverrun, past Eve and Adam's...²²⁵ Ukryje list, podívá se na mě, všimne si, že jsem bledší než sám duch, přečte mi v očích Smrt. Pošeptá mi: — Odpočívej. Neboj se. Budu psát místo tebe.

A taky to dělá, troška trosky. Já pomalu pohasínám a on mi odnímá poslední světlo, světlo temnot.

)74(

Jakkoliv tu neschází dobrá vůle, sám jeho duch i proroctví se stejně zdají být zřejmými klamy ďábla... Jsou s to hodně zvědavých osob oklamat a velkou škodu a pohoršení přivodit církvi Pána Našeho.

(Minění o Vilému Postelovi, které Ignácovi z Loyoly zaslali jezuitští otcové Salmeron, Lhoost a Ugoletto 10. května 1545)

Belbo nám nezištně sdělil všechny své představy, co napsal, to nám však nepřečetl, a všechny ostatní narážky odstranil. Dokonce se nám snažil namluvit, že Abulafia mu poskytl kombinace. Že rozenkruciánské manifesty napsal Bacon, to jsem už někde četl. Zaujala mě však zmínka o tom, že Bacon byl vikomt ze Sant' Albana.

Něco mi pořád vrtalo hlavou a určitě to souviselo s mou disertační prací. Celou noc jsem se probíral kartotékou.

„Pánové,“ řekl jsem nazítří svým druhům dokonce snad slavnostně, „žádné souvislosti si vymýšlet nemusíme, existují totiž ve skutečnosti. Když svatý Bernard v roce 1164 rozhlásil, že hodlá svolat koncil do Troyes a uznat tam templáře, mezi osobami, které pověřil tím, aby všechno zorganizovaly, byl i převor ze Sant' Albana, který má mimochodem jméno po prvním anglickém mučedníkovi, šířícím evangelium na Britských ostrovech, který se narodil právě ve Verulamu, což bylo panství Baconovo. Sant' Albano, Kelt a zcela určitě druid, byl zasvěcenec stejně jako svatý Bernard.“

„Nic moc,“ řekl Belbo zklamaně.

„Počkejte,“ dodal jsem, „pařížské technické muzeum, Conservatoire, bylo původně zamýšleno jako pocta Baconovi, 25. brumairu roku III. Národní konvent pověřil Comité d'Instruction Publique²²⁶ vydáním sebraných Baconových spisů. 18. vendémairu téhož roku týž Národní konvent odhlasoval zákon, podle něhož měl být vybudován Dům umění a řemesel, asi podle Šalomounova Domu, o kterém píše právě Bacon ve své Nové Atlantidě jako o místě, kde by se měly shromáždit veškeré technické vynálezy lidstva.“

„Takže co?“ naléhal Diotallevi.

„Věc je v tom, že v Conservatoire je právě kyvadlo,“ řekl Belbo. A z toho, jak se Diotallevi zatvářil, jsem pochopil, že Belbo ho už seznámil se svými úvahami o Foucaultově kyvadle.
„S tím pomalu,“ řekl jsem. „Kyvadlo bylo vymyšleno a instalováno teprve v minulém století. Zatím je nechme stranou.“
„Nechat stranou kyvadlo?“ podivil se Belbo. „Copak vás při pohledu na hieroglyfickou monádu Johna Deeho nenapadlo, že to je vlastně talisman, ve kterém se má soustředit veškeré vědění celého kosmu? Nevypadá ta monáda snad jako kyvadlo?“

„V pořádku,“ řekl jsem, „připusťme, že mezi oběma fakty je opravdu nějaký vztah. Jak se ale od Sant’ Albana dostaneme ke kyvadlu?“

Během několika dnů jsem se to měl dozvědět.

„Takže převor ze Sant’ Albana je vlastně opat ze Saint-Martin-des-Champs, které se tak stalo templářským centrem. Bacon díky svému statku vešel coby zasvěcenec ve styk s druidy, stoupenci Sant’ Albana. A teď nastavte uši: Bacon v Anglii začíná, když Vilém Postel ve Francii končí.“

(Všiml jsem si, že Belbovi cuklo ve tváři, a vzpomněl jsem si na rozhovor, k němuž došlo na Riccardově výstavě: Postel mu připomněl muže, který ho v ideální rovině připravil o Lorenzu. Byl to však jen pouhý okamžik.)

„Postel studuje hebrejštinu, snaží se dokázat, že to je základ, společný základ vůbec všech jazyků, překládá Zohar a Bahir, udržuje styky s kabalisty, sepisuje návrh na všeobecný mír, obdobný tomu, který předložily německé rozenkruciánské skupiny, snaží se přesvědčit francouzského krále, aby uzavřel spojenectví se sultánem, navštěvuje Řecko, Sýrii, Malou Asii, studuje arabštinu, zkrátka jde cestou, kterou před ním prošel Christian Rosenkreutz. A určitě to není náhoda, že některé své knihy podepsal jako Rosispergius neboli ten kdo skrání rosou. A Gassendi ve svém *Examen Philosophiae Fluddanae*²²⁷ tvrdí, že jméno Rosenkreutz nepochází od rosa, růže, ale od ros rosa. V jednom svém rukopise píše o tajemství, které je třeba střežit, dokud nenastane správná doba, a říká doslova: „Aby perly nebyly házeny sviním.“ A vite, kde se ta biblická citace taky objevuje? Na frontispisu Alchymické svatby. A otec Marino Mersenne při odhalení rozenkruciána Fludda tvrdí, že je ze stejného těsta jako atheus magnus²²⁸ Postel. Je tu ovšem možnost, že Dee a Postel se setkali v roce 1550 a v tu chvíli, stejně jako po následujících třicet let, nevěděli a vědět ani nemohli, že právě oni dva jsou ti velmistři, jímž Plán chystá setkání na rok 1584. V této době však Postel prohlašuje, dávejte dobrý pozor, že francouzský král jakožto přímý potomek staršího syna praotce Noa, zakladatele kmene Keltů a tudíž veškeré druidské civilizace, je jediným legitimním pretendentem na titul Krále světa. Jistě, Král světa z Agarraty je tu najednou o tři století dřív! Ponechme stranou, že Postel se zamiloval do stařeny Joanny, protože ji měl za božskou Sofii, měl prostě o kolečko víc. Důležitější je vědět, že měl mocné nepřátele, nazvali ho psem, ohavnou zrůdou, kloakou veškerého kacířství, označili za člověka posedlého legií démonů. I přes veškeré pohoršení, jaké vyvolal tou svou Joannou, inkvizice ho nepovažovala za kacíře, ale za amens, člověk praštěného. Zkrátka neopovažují se ho odklidit, protože se o něm ví, že je mluvčím nějaké mocné skupiny. Připomínám hlavně tady Diotallevimu, že Postel se vypravil taky na Východ a že to je současník Izáka Lurii. Vyvoďte si z toho, co se vám hodí. To nic, v roce 1564 (v téže roce Dee píše *Monas hieroglyphica*) Postel odvolal své kacířství a odešel na odpočinek... Uhádli byste kam? Do kláštera Saint-Martin-des-Champs! Na co jiného by tam čekal než na rok 1584?“

„To je pravda,“ souhlasil se mnou Diotallevi.

Pokračoval jsem: „Uvědomujeme si vůbec, oč tu vlastně jde? Postel je prostě velmistr francouzské buňky a čeká na spojení s anglickou skupinou. Jenže co se nestane, umře tři roky před schůzkou, v roce 1581. Z toho vyplývá, že za prvé k incidentu v roce 1584 došlo proto, že tu ve správnou chvíli chyběla otevřená hlava, jakou měl Postel, kterému by to určitě došlo, a za druhé že Saint-Martin je místo, kde templáři byli odjakživa jako doma, vždyť se tam taky usadil a čekal člověk pověřený navázáním třetího spojení. Saint-Martin-des-Champs byl prostě Refuge!“

„Zapadá to do sebe jako v mozaice.“

„A teď bedlivě sledujte. V době, kdy se neuskutečnila předpokládaná schůzka, bylo Baconovi teprve dvacet let. V roce 1621 se však stal vikomtem ze Sant’ Albana. Co na svých otcovských statcích našel? To je tajemství. Ale jako z udělení ještě v téže roce ho kdosi nařkl z korupce a nechal na nějakou dobu zavřít do vězení. Bacon přišel na něco, co nahánělo strach. Komu? Jistě je jen jedno, a sice že v té době Bacon pochopil, že Saint-Martin je třeba mít pod kontrolou, a napadlo ho, že by si tam mohl zřídit svůj Šalomounův dům. Dílnu, ve které by se pomocí všelijakých pokusů snažil odhalit tajemství.“

„V pořádku,“ ozval se Diotallevi, „kde ale najdeme něco, co by dalo dohromady Baconovy dědice s revolučními skupinami na konci osmnáctého století?“

„Nemohli by to být zednáři?“ zeptal se Belbo.

„Vynikající nápad. V podstatě nám to napověděl Aglie tenkrát večer na zámku.“

„Teď bychom měli rekonstruovat, jak šly ty události za sebou. K čemu tehdy přesně došlo?“

)75(

Věčnému spánku... by tudíž unikli jen ti, kdo už zaživa dokázali své vědomí obrátit k vyšším světům. Zasvěcenci a Adepti se nacházejí na konci této cesty. Dokáží-li zmocnit se vzpomínky, anamnesis, řečeno s Platónem, stanou se svobodnými, jdou světem bez závazků, korunou ozdobeni slaví „mystéria“ a zří na zemi dav nezasvěcených a „nečistých“, jak se strkají a tonou v blátě a v temnotách.

(Julius Evola, *La tradizione ermetica*, Roma, Edizioni Mediterranee, 1971, str. 111)

Velice sebevědomě jsem se nabídl k rychlému provedení důkladné rešerše. Kéž bych to býval radši neslíbil! V tu ránu se na mě sesula lavina knih, historická pojednání a hermetické drby, ve kterých se mi nijak zvlášť nedařilo oddělit

zprávy věrohodné od výmyslů. Jako robot jsem se s tím děl celý týden a nakonec jsem si řekl, že radši sestavím seznam sekt, lóží a kroužků, i když se z něho těžko bude moci něco vyvodit. Nezapírám, že jsem občas nadskočil, zvláště když jsem narazil na slavná jména, která bych v té společnosti opravdu nečekal, a na časové shody, které mi připadaly opravdu podivné. Pak jsem seznam ukázal svým dvěma přátelům.

- 1645 Londýn: Ashmole zakládá Invisible College²²⁹ po vzoru Bratrstva růže a kříže.
- 1662 Z Invisible College vzniká Royal Society²³⁰ a z Royal Society pak zednáři.
- 1666 Paříž: Académie des Sciences²³¹.
- 1707 Narodil se, pokud k tomu ovšem vůbec někdy došlo, Louis Claude de Saint-Germain.
- 1717 Je založena Velká lóže londýnská.
- 1721 Anderson píše Konstituci anglických zednářů. Petr Veliký, zasvěcený v Londýně, zakládá zednářskou lóži v Rusku.
- 1730 Při krátké zastávce v Londýně je zasvěcen Montesquieu.
- 1737 Ramsay potvrzuje templářský původ zednářů. Zde má svůj původ Skotský obřad, který od té doby soupeří s Velkou lóží londýnskou.
- 1738 Je zasvěcen Fridrich, v té době korunní pruský princ. Stane se ochráncem encyklopedistů.
- 1740 Zhruba v těch letech jsou ve Francii založeny různé lóže: Ecossais Fideles²³² v Toulouse, Souverain Conseil Sublime²³³, Mere Loge Ecossaise du Grand Globe Français²³⁴, College des Sublimes Princes du Royal Secret²³⁵ v Bordeaux, Cour des Souverains Commandeurs du Temple²³⁶ v Carcassonne, Philadelphes v Narbonně, Chapitre des Rose-Croix²³⁷ v Montpellieru, Sublimes Élus de la Vérité²³⁸...
- 1743 Poprvé se na veřejnosti objeví hrabě Saint-Germain. V Lyonu vzniká hodnost rytíře Kadoše, který má pomstít templáře.
- 1753 Willermoz zakládá lóži Parfaite Amitié²³⁹.
- 1754 Martines de Pasqually zakládá Temple Elus-Cohens (ale možná až v roce 1760).
- 1756 Baron von Hund zakládá Přísnou řeholi templářskou. Prý z popudu Fridricha II. Pruského. Tam je poprvé řeč o Neznámých nadřazených. Objevují se nářky, že jde o Fridricha a Voltaira.
- 1758 Do Paříže přijíždí hrabě Saint-Germain a jako chemik, odborník na barviva, nabídne své služby králi. Stýká se s madame Pompadour.
- 1759 Měl by být založen Conseil des Empereurs d'Orient et d'Occident²⁴⁰, který tři roky poté sepíše Constitutions et règlement de Bordeaux²⁴¹, kde má svůj původ Starý a přijatý skotský, obřad (úředně se ovšem objeví teprve v roce 1801). Pro skotský obřad je typický velký počet, rovných třiatřicet, vysokých hodností.
- 1760 Hrabě Saint-Germain odcestuje v dvojakém diplomatickém poslání do Holandska. Musí odtamtud uprchnout, v Londýně je zatčen, nakonec propuštěn. Dom Pernety zakládá Avignonské ilumináty. Martines de Pasqually zakládá Chevaliers Maçons Elus-Cohens de l'Univers²⁴².
- 1762 Hrabě Saint-Getmain je v Rusku.
- 1763 Casanova se setká s hrabětem Saint-Germainem v Belgii: říká si de Surmont a promění pár mincí ve zlato. Willermoz zakládá Souverain Chapitre des Chevaliers de l'Aigle Noire Rose-Croix²⁴³.
- 1768 Willermoz vstoupí do Pasquallyho Elus-Cohens. V Jeruzalémě jako apokryf vychází Les plus secrets mysteres des hauts grades de la maçonnerie dévoilée, ou le vrai Rose-Croix²⁴⁴. V knize se tvrdí, že rozenkruciánská lóže se nachází na hoře Heredon, šedesát mil od Edinburgu. Pasqually se setká s Louisem Claudem de Saint-Martin, který se stane proslulým jako Le Philosophe Inconnu²⁴⁵. Dom Pernety se stane knihovníkem pruského krále.
- 1771 Vévoda ze Chartres, později známý jako Philippe Égalité, se stane velmistrem lóže Grand Orient, ze které se později stane Grand Orient de France, a snaží se sjednotit všechny lóže. Odpor kladou lóže skotského obřadu.
- 1772 Pasqually odjíždí do San Dominga a Willermoz a Saint-Martin zakládají Tribunal Souverain, z něhož se stane Grande Loge Ecossaise.
- 1774 Saint-Martin odejde do ústraní, stane se z něho Philosophe Inconnu, a zástupce Přísné templářské řehole jedná s Willermozem. Vznikne z toho Skotské direktorium provincie Alvernia, ze skotského direktoria pak Opravený skotský obřad.
- 1776 Saint-Germain, tentokrát jako hrabě Welldone, předkládá Fridrichu II. své chemické projekty. Vzniká Société des Philathètes která má sdružit všechny hermetiky. Lóže Neuf Soeurs²⁴⁶: členy se stávají Guilotin a Cabanis, Voltaire a Franklin. Weishaupt zakládá Bavorské ilumináty. Byl snad zasvěcen dánským kupcem Kölmerem, což měl být tajemný Altotas, učitel Cagliostrova, při návratu z Egypta.
- 1778 Saint-Germain se v Berlíně setkává s Domem Pernetym. Willermoz zakládá Ordre des Chevaliers Bienfaisants de la Cité Sainte²⁴⁷. Přísná templářská řehole se dohodne s Velkým Orientem na přijetí opraveného skotského obřadu.
- 1782 Koná se velké shromáždění všech zasvěcených lóží ve Wilhelmsbadu.
- 1783 Markýz Thomé zakládá obřad Swedenborgův.
- 1784 Saint-Germain ve službách hesenského lanckrabího vybuduje továrnu na barvy a pak snad umírá.
- 1785 Cagliostro zakládá obřad Memfidsy, z něho se později vyvine Starý a prvotní Obřad Memfis-Misraim a počet vysokých hodností v něm naroste na devadesát. Vypukne skandál kolem královna náhrdelníku, řízený Cagliostrem. Dumas jej líčí jako zednářský komplot, který má diskreditovat monarchii. Je úředně zrušen řád Bavorských iluminátů, podezřelý z revolučních piklů.
- 1786 Bavorskými ilumináty v Berlíně je zasvěcen Mirabeau. V Londýně se objeví rosikruciánský manifest přisuzovaný Cagliostrovi. Mirabeau píše Cagliostrovi a Lavaterovi.
- 1787 Ve Francii je zhruba sedm set lóží. Je publikován Weishauptův text Nachtrag s diagramem tajné organizace, ve

které každý z členů smí znát pouze svého nejbližšího nadřízeného.

1789 Začíná Francouzská revoluce. Krize francouzských lóží.

1794 Osmého vendémiairu poslanec Grégoire předkládá Národnímu konventu návrh na založení Muzea umění a řemesel, Conservatoire. Zřídí jej v Saint-Martin-des-Champs v roce 1799 Rada Pěti Set. Vévoda z Brunšviku vyzve všechny lóže, aby se samy rozpustily, protože je všechny znečistila jedovatá, podvrtná sekta.

1798 V Římě je zatčen Cagliostro.

1801 V Charlestonu je oznámeno oficiální založení Starého a Přijatého skotského obřadu s 33 hodnostmi.

1824 Vídeňský dvůr předává francouzské vládě dokument, v němž jsou odhalena tajná sdružení jako Absolutní, Nezávislí a Vysoký karbonářský prodej.

1835 Kabalista Oettinger tvrdí, že se v Paříži setkal se Saint-Germainem.

1846 Vídeňský spisovatel Franz Graffer publikuje zprávu o setkání svého bratra se Saint-Germainem, k němuž došlo v období od roku 1788 do roku 1790; Saint-Germain při návštěvě listoval v Paracelsově knize.

1864 Bakunin zakládá Sociálně demokratický pakt, inspirovaný prý bavorskými ilumináty.

1865 Je založena Societas Rosicruciana in Anglia (podle jiných pramenů k tomu došlo v roce 1860 nebo 1867). Vstoupí do ní Bulwer-Lytton, autor rosikruciánského románu Zanoní.

1875 Jelena Petrovna Blavatská zakládá Teosofickou společnost. Vychází Odhalená Isis. Baron Spedalieri se prohlašuje za člena Velké lóže osamělých bratří na Hoře, za Osvíceného bratra starého a opraveného řádu manichejců a Vysokého ilumináta martinistů.

1877 Madame Blavatská mluví o teosofické roli hraběte Saint-Germaina. Jako jeho inkarnace uvádí Rogera Bacona a Francise Bacona, Rosenkreutze, Procla, vévodu ze Sant'Albana. Francouzský Grand Orient odstraní vyzývání Velkého stavitele všehomíra a vyhlásí absolutní svobodu svědomí. Přeruší styky s Velkou anglickou lóží a stane se sdružením výrazně laickým a radikálním.

1879 V USA je založena Societas Rosicruciana.

1880 Činnost zahajuje Saint-Yves d'Alveydre. Leopold Angler reorganizuje bavorské ilumináty.

1884 Lev XIII. encyklikou Humanum Genus248 odsuzuje zednáře. Katolíci od nich odcházejí a racionalisté se k nim naopak jen hrnou.

1888 Stanislas de Guaita zakládá Ordre Kabbalistique de la Rose-Croix249. V Anglii je založen Hermetic Ordre of the Golden Dawn. Má jedenáct hodností od nováčka po Ipsissimus. Císařem je McGregor Mathers. Jeho sestra se provdá za Bergsona.

1890 Joséphin Péladan opustí Guaita a založí Rose + Croix Catholique du Temple et du Graal250 a prohlásí se za Sara Merodaka. Spor mezi rozikruciány Guitovými a Péladanovými dostane název válka dvou růží.

1898 Aleister Crowley je zasvěcen v Golden Dawnu. Sám pak založí řád Thelema.

1907 Z Golden Dawnu vznikne Jitřní hvězda, do které vstoupí Yeats.

1909 V Americe Spencer Lewis „probudí k životu“ Anticus Mysticus Ordo Rosae Crucis251 a v roce 1916 v nějakém hotelu promění kus zinku ve zlato. Max Heidel založí Rosicrucian Fellowship, následují Lectorium Rosicrucianum, Les Freres Aînés de la Rose-Croix252, Fraternitas Hermetica253, Templum Rosae-Crucis254, data založení nejsou známa.

1912 Annie Besantová, žákyně Blavatské, zakládá v Londýně Řád templu Bratrstva růže a kříže. V Německu vzniká Společnost Thule.

1936 Ve Francii vzniká Grand Prieuré des Gaules255. V „Cahiers de la fraternité polaire256“ Enrico Contardi-Rhodio píše o návštěvě, kterou u něho vykonal hrabě Saint-Germain.

„Co má tohle všechno znamenat?“ zeptal se Diotallevi. „Mě se neptejte. Chtěli jste údaje? Tady jsou. Víc nevím.“

„Budeme se muset poradit s Agliem. Vsadil bych se, že ani on všechny ty spolky nezná.“

„Jak by je neznal, když z toho žije. Můžeme ho však vyzkoušet. Dejme do seznamu sektu, která neexistuje. Nedávno založenou.“ Vzpomněl jsem si, jak mi De Angelis položil podivnou otázku, jestli jsem někde něco zaslechl o Tres. A řekl jsem: „Tres.“

„Co by to jako mělo být?“ zeptal se Belbo.

„Pokud je to akrostich, tak by k tomu měl být text,“ ozval se Diotallevi, „jinak by mí rabíni přece nemohli praktikovat notarikon. Dejme tomu... Templi Resurgentes Equites Synarchici. Vyhovuje vám to?“

Název se nám zamlouval a připojili jsme jej k seznamu.

„Vymyslet ke všem těm spolkům ještě další, to už je teda něco,“ říkal Diotallevi, velice pyšný na své dílo.

)76(

Kdyby bylo třeba jedním slovem vyjádřit, čím se francouzské zednářství XVIII. století vyznačovalo, pak výstižné by mohlo být pouze diletantství.

(René Le Forestier, La Franc-Maçonnerie Templiere et Occultiste, Paris, Aubier, 1970, 2)

Druhý den večer jsme Aglieho pozvali k Pilademu. Nynější návštěvníci bistra se sice vrátili k saku a kravatě, náš host však svým modrým oblekem s jemným proužkem, neposkvřněnou košilí a kravatou se zlatou jehlicí stejně vyvolal poprask. V šest večer tam naštěstí ještě nebylo moc lidí.

Aglie Piladeho znátl tím, že si objednal vzácný značkový koňak. Měl ho, jak by ne, ale v polici za pultem a možná už kolik let, protože láhev nebyla vůbec načatá.

Aglie si při řeči tekutinu prohlížel proti světlu, zahřívá ji v dlaních a vystavoval na odív zlaté manžetové knoflíčky v neurčitěm egyptském stylu.

Ukázali jsme mu seznam s tím, že jsme jej sestavili podle rukopisů našich d'áblíků.

„Že templáři byli ve spojení s dávnými lóžemi zednářských mistrů, které vznikly při stavění Šalomounova chrámu, to je jistá věc. Stejně jisté je, že od těch dob si členové sdružení připomínali oběť, kterou podstoupil stavitel chrámu Hiram, když byl tajemně zavražděn, a přísahali, že ho pomstí. Hodně templářských rytířů při pronásledování určitě vstoupilo do těchto řemeslnických bratrstev a mýtus pomsty za Hiram si spojilo s pomstou Jacquese de Molay. Lóže, které v osmnáctém století existovaly v Londýně, patřily totiž opravdovým zedníkům, říkalo se jim lóže dělné, a teprve později do nich tradiční obřady přivábily znuděné a vážené džentlmeny. Houfně do nich vstupovali a tak se zednářství operativní, které patří do historie opravdových řemeslníků, proměnilo v spekulativní sdružení řemeslníků symbolických. V této atmosféře jistý Desaguliers, popularizátor Newtona, ovlivnil protestantského pastora Andersona a ten pak pro jednu lóži sepsal konstituci založenou na deismu a jako první tvrdil, že zednářská bratrstva mají svůj počátek v zakladatelích chrámu Šalomounova před čtyřmi tisíci lety. Proto taky ta maškaráda, zástěra, úhelník, kladívko. Ale možná právě díky tomu se zednářství stalo módní záležitostí, právě tím rodokmenem, který jen vykukoval, přitahovalo šlechtu, ještě víc však buržoazii, protože v lóžích jako rovní s rovnými se mohli scházet se šlechtici a měli dokonce právo nosit mečík. Právě tehdy se začala rodit mizérie moderního světa, šlechta se potřebovala někde scházet s novými producenty kapitálu, buržoazie si zas hledala legitimnost.“

„Templáři se do toho však přimotali snad až potom, ne?“

„Jako vůbec první se spojil s templáři Ramsay, ale o něm bych radši nemluvil. Podle mě ho k tomu navedli jezuiti. Právě z jeho kázání vzniklo skotské křídlo zednářstva.“

„Skotské, v jakém smyslu?“

„Skotský obřad je francouzsko-německý výmysl. Londýnští zednáři založili tři řádové hodnosti, učedník, tovaryš a mistr. Skotští zednáři jejich počet zvýšili, čím víc hodností, tím pochopitelně víc úrovní zasvěcení a tajemství...“

Francouzi, od přírody domyšliví, se do toho zbláznili...“

„O jaké tajemství vlastně ale jde?“

„O žádné, to je snad jasné. Kdyby v tom nějaké bylo — lépe řečeno, kdyby nějaké měli — pak jedině jeho složitost by mohla nějak zdůvodnit složitost zasvěcených hodností, Ramsay však jejich počet zvyšuje, jen aby světu namluvil, že vůbec o nějaké tajemství jde. Umíte si představit, s jakým rozechvěním se počestní kupci stávali knížaty pomsty...“

Zednářskými drby Aglie opravdu nešetřil. A jak to měl ve zvyku, při řeči přešel ke vzpomínkám v první osobě, jako by všechno sám zažil. „V té době se ve Francii ze zednářů stala hotová móda, zpívaly se o nich kuplety, lóže rostly jak houby po dešti, vstupovali do nich monsignori, páteři, markýzové i kramáři a členové panovnického domu se stávali velmistři. Do Přísné templářské řehole toho darebáka von Hunda se zapsali Goethe, Lessing, Mozart a Voltaire, lóže zakládali vojáci, v regimentech se kuly pikle, jak pomstít Hiram, a diskutovalo se o revoluci, která je na spadnutí. Pro jiné zas zednářství bylo něco jako société de plaisir²⁵⁷, klub, symbol společenského postavení. Sešlo se v nich všechno možné i nemožné, Cagliostro, Mesmer, Casanova, baron von Holbach, d'Alambert... Encyklopedisté a alchymisté, libertini a hermetici. Taky to bylo znát, když pak vypukla revoluce, členové jedné a téže lóže najednou stáli proti sobě a zdálo se, že s velkým bratrstvím je jednou provždy konec...“

„Nestály proti sobě taky Grand Orient a Skotská lóže?“

„Jen zdánlivě. Uvedu vám příklad. Tak třeba do lóže Neuf Soeurs se zapsal Franklin, kterému šlo pochopitelně o to, aby to byla lóže laická, zajímala ho výlučně jako podpora té jeho americké revoluce... Jedním z jejích velmistřů však zrovna v té době byl hrabě z Milly, který hledal především elixír dlouhého života. Jako správný blbec se při pokusech otrávil a umřel. Nebo si vezměte naopak Cagliostro. Vymýšlel egyptské obřady a přitom se zapletl do té aféry s královním náhrdelníkem, s jejíž pomocí noví muži u vesla chtěli zdiskreditovat ancien régime. Ze v tom měl prsty taky Cagliostro, to je snad pánům jasné. Neumíte si vůbec představit, s jakou chamradí se člověk tehdy musil stýkat.“

„Legrace to opravdu asi nebyla,“ řekl Belbo s pochopením.

„Co jsou ale za lidi,“ zeptal jsem se, „všelijací ti baroni von Hundové, co hledají Neznámé nadřazené...“

„Kolem celé té měšťácké frašky vznikly skupiny se zcela jinými úmysly, tvářily se sice jako zednářské lóže, aby získaly adepty, ve skutečnosti však sledovaly cíle mnohem zasvěcenější. A právě tehdy došlo k diskusi o Neznámých nadřazených. Von Hund bohužel nebyl seriózní osoba. Adeptům zpočátku namlouval, že Neznámí nadřazení jsou vlastně Stuartové. Pak ale prohlásil, že cílem řádu je vykoupit původní templářský majetek, a začal shromažďovat fondy, kde jen mohl. Když už jich měl dost, nalítl nějakému Starckovi, který tvrdil, že praví Neznámí nadřazení sídlí v Petrohradě a prozradili mu prý tajemství výroby zlata. Kolem von Hunda a Starcka se shromažďují teosofové, alchymisté za pár grošů, rozikruciani na poslední chvíli, a ti všichni si pak za velmistra zvolí vévodu z Brunšviku, což byl naprosto bezúhonný člověk. Vévodovi ovšem brzy došlo, že se ocitl ve velice špatné společnosti. Jeden z členů Přísné řehole, hessenský lanckrabě, si nechal zavolat hraběte Saint-Germaina v domnění, že mu tento pán pomůže vyrobit zlato, to víte tenkrát bylo třeba brát ohledy na rozmary mocných... Taky se považoval za svatého Petra. Ujišťuji panstvo, že Lavater, který byl hostem lanckraběte, musil jednou chtít nechtě vévodkyni z Devonshiru ztropit výstup, protože se domnívala, že je Máří Magdaléna.“

„Všichni tihle Willermozové, Martinezové de Pasqually však zakládají jednu sektu za druhou...“

„Pasqually byl dobrodruh. Prováděl teurgické operace ve své tajné komoře, andělští duchové se mu ukazovali v podobě světelných kmitů a hieroglyfů. Willermoz ho bral vážně, byl to poctivý, ale prostoduchý nadšenec.

Okouzlovala ho alchymie, myslel na Velké Dílo, jemuž by se Vyvolení měli věnovat, aby s pomocí studia měř uložených v šesti písmenech prvního jména Božího, s nímž Šalomoun seznámil své vyvolené, objevili místo, v němž se spojuje

všech šest ušlechtilých kovů.“

„A co potom?“

„Willermoz založil řadu vazalských spolků a vstoupil do mnoha lóží najednou, jak se to v těch dobách dělávalo, neustále hledal konečnou revelaci, sužován obavami, že k ní dochází pokaždé jinde, což je taky pravda — a možná vůbec jediná... A tak se připojil taky k Elus-Cohens, kterou vedl Pasqually. V roce sedmdesátém druhém však Pasqually zmizel, odcestoval do San Dominga, a ponechal všechno svému osudu. Proč to udělal? Podle mě se zmocnil nějakého tajemství a nechtěl se o ně s nikým dělit. Tak či onak, pokoj duši jeho, zmizel v tom temném kontinentě zcela po zásluze...“

„A Willermoz?“

„V té době všemi otřásla smrt Swedenborgova, byl to člověk, který mohl ochořelý Západ naučit spoustě věcí, kdyby se mu dostalo sluchu, ambicemi třetího stavu hnaná doba však už zamířila k revolučnímu běsu... Willermoz tehdy zaslechl o von Hundově Přísné templářské řeholi a byl jí okouzlen. Bylo mu řečeno, že ten, kdo založí veřejně templářské sdružení, určitě žádný templář není, osmnácté století se však opravdu vyznačovalo nadměrnou důvěřivostí. Willermoz se snaží s von Hundem navázat různá spojení, máte je ve vašem seznamu, nakonec je však von Hund odhalen, přijde se prostě na to, že patří k lidem, kteří utíkají i s pokladnou, a vévoda z Brunšviku ho z organizace vyloučí.“ Znova nahlédl do seznamu. „Ovšem, Weishaupt, málem bych na něho zapomněl. Bavorsští ilumináti už jen tím svým názvem zpočátku přilákali spoustu mozků. Weishaupt však byl anarchista, něco jako dnes komunista, umíte si představit, o čem asi ti lidé blouznili, káceli trůny, chystali krvavé lázně... Weishauptovi jsem se velice obdivoval, ne snad pro jeho ideje, ale protože měl jasnou představu o tom, jak má vypadat tajná společnost. I dokonalá organizace však může mít nejasné cíle. Vévoda z Brunšviku musil nějak zvládnout zmatek, který po sobě zanechal von Hund, a přitom mu došlo, že německé zednářství má tři duše, tři proudy, tajnou moudrost a okultismus, kam patřili i někteří rozenkručníci, postoj racionalistický a konečně myšlenku anarchie a revoluce, což byli hlavně bavorsští ilumináti. Všem různým řádům a obřadům navrhl uspořádat ve Wilhelmsbadu společné sezení, tehdy se tomu říkalo sněm. Ten měl poskytnout odpověď na různé otázky, tak třeba tkví-li řád opravdu kořeny svého vzniku v nějaké dávné společnosti a v jaké, existují-li skutečně Neznámí nadřazení, strážci dávných tradic, a kdo to je, jaké jsou skutečné cíle sdružení, patří-li mezi ně i znovuzaložený templářský řád a tak dále, a taky mají-li se zabývat okultními vědami. Willermoz nadšeně souhlasil, konečně pry bude znát odpověď na otázky, které si poctivě kladl po celý život... Sem patří taky případ de Maistre.“

„O kterého jde?“ zeptal jsem se. „Josepha, nebo Xaviera?“

„Josepha.“

„Reakcionáře.“

„Pokud jím byl, tak ne v dostatečné míře. Hlavně to byl člověk podivný. Všimněte si, že tento sloup katolické církve vstoupil pod jménem Josephus a Floribus do zednářské lóže, zrovna když papežové začali vydávat první buly proti zednářům, a sbližoval se s nimi dokonce i po jejich odsouzení papežským listem v roce 1773. Jednalo se pochopitelně o lóži skotského typu, de Maistre nebyl žádný buržoazní osvícenec, ale naopak člověk osvícený — v tomto ohledu je totiž, pánové, třeba přesně rozlišovat. Italové říkají osvícenci jakobínům, zatímco jinde se tak označují stoupenci tajných tradic — zmatek vskutku prapodivný.“

Upíjel koňak, z pouzdra z jakéhosi skoro bílého kovu vytahoval cigarillos nezvyklého tvaru („vyrábí je pro mě“, říkal, „můl londýnský trafikant, stejně jako doutníky, které jste viděli u mě doma, račte si vzít, jsou opravdu vynikající...“), povidal a pohledem bloudil v dávných vzpomínkách.

„De Maistre... Měl vybrané chování, poslouchat ho, to byla opravdu lázeň pro duši. V zasvěcených kroužcích měl velkou autoritu. Jenže ve Wiesbadenu tenkrát naopak všechny do jednoho zlamal. Poslal vévodovi dopis, v němž rozhodně popřel templářskou filiaci, Neznámé nadřazené a užitečnost esoterických věd. Odmítl je jako člověk věrný katolické církvi, použil však argumentů, jaké by slušely buržoaznímu encyklopedistovi. Když vévoda jeho dopis přečetl v kroužku nejbližších, nikdo nevěřil vlastním ušima. De Maistre tvrdil, že ceremonie a obřady založené na tajné moudrosti mají pouze podněcovat mystické pocity. Chválil všechny nové zednářské symboly, tvrdil však, že představuje-li obraz vícero věcí, nepředstavuje vůbec nic. Pánové prominou, to je ale právě v rozporu s veškerou hermetickou tradicí, protože čím je symbol dvojnásobněji a prchavěji, tím je taky plnější, objevenější a působivější, kde by jinak skončil duch Herma, boha tisíce tváří? A co se templářů týče, de Maistre tvrdil, že templářský řád vznikl z lakoty, a lakota že ho taky zničila, nic víc v tom pry není. Jako savojský rodák nemohl přece jen tak zapomenout, že řád byl zlikvidován s papežským souhlasem. Katolický legitimista může být hermetismem upřímně zaujat, věřit se mu však prostě nedá. K smíchu bylo rovněž jeho tvrzení, že žádní Neznámí nadřazení neexistují, čehož důkazem je prý to, že je neznáme. Namítli mu, že kdybychom je znali, tak už by prostě nebyli neznámí. Nepřipadá vám však jeho způsob uvažování naprosto scestný? Divná věc, jak hluboce věřící člověk dokáže být zcela nepřístupný tajemství. Na závěr de Maistre apeloval na všechny, aby se vrátili k evangeliu a odvrhli tajemství Memfidy. V podstatě jen znova připomněl, čeho se církev držela po staletí. V takovém ovzduší se tedy odbývalo wilhelmsbadské jednání. Když zednářskou věc zradila osobnost, jakou de Maistre bezesporu byl, Willermoz se ocitl v menšině a mohlo se dosáhnout v nejlepším případě kompromisu. Templářský obřad se zachoval, usnesení o původu se odložilo, byl to zkrátka úplný krach. A právě tehdy skotská koncepce přišla o svou velkou příležitost: kdyby to bývalo dopadlo jinak, následující staletí by měla docela jinou historii.“

„A potom?“ zeptal jsem se. „Už se to nedalo dohromady?“

„Co by se taky mělo dát dohromady, mohu-li použít vašeho výrazu... Tři roky poté jednoho evangelického kazatele, který se připojil k bavorským iluminátům, nějakého Lanzeho, zasáhl v lese blesk a zabil ho. Našly se u něho instrukce

řádu, zasáhla bavorská vláda a vyšlo najevo, že Weishaupt připravoval spiknutí proti vládě. Hned následujícího roku byl řád potlačen. A jako by to nestačilo, byly vydány Weishauptovy spisy a domnělé projekty iluminátů, které v nich byly vyličený, zdiskreditovaly německé a francouzské zednářství na celé jedno století... Všimněte si, že Weishauptovi ilumináti pravděpodobně stáli při zednářství jakobinském a do novotemplářského proudu pronikli jen proto, aby jej zničili. Že ta ošklivá cháska přetáhla na svou stranu tribuna revoluce Mirabeaua, to asi nebyla náhoda. Chcete něco důvěrného?“

„Račte.“

„V lidech, kteří jako já chtějí navázat zpřetrhané nitky ztracené tajné tradice, události, k jakým došlo ve Wilhelmsbadu, vzbuzují rozpaky. Někdo uhádl, oč jde, a mlčel, jiný dokonce věděl, a lhal. A pak už bylo na všechno příliš pozdě, napřed se přihnala smrt' revoluce a za ní smečka okultismu typického pro minulé století... Jen račte nahlédnout do toho vašeho seznamu, to je přece hotové posvícení zlovůle a důvěřivosti, samé podrazy, jeden chce vyobcovat druhého, měla by tu být tajemství, mluví však o nich snad každý na setkání. Tyátr okultismu.“

„Okultistům se tedy nedá podle vás věřit?“ zeptal se ho Belbo. „Především je třeba oddělit okultismus od esoterismu. Esoterismus, to je úsilí osvojit si vědění, jaké se nepředává jinak než v symbolech a pro nezasvěcené je prostě nedostupné. Zato okultismus, jak se rozšířil v devatenáctém století, to je vrchol ledovce, prostě to málo, co je z esoterického tajemství vidět. Templáři byli zasvěceni, důkazem nám budiž, že umírali na mučidlech, aby si své tajemství podrželi. A právě odhodlání, jaké jejich činy provázelo, nás zcela ujišťuje, že to zasvěcenci byli, a budiž v nás touhu dozvědět se, co věděli. Okultista je vlastně exhibicionista. Jak to říkával Péladan, zasvěcencové tajemství ztrácí smysl, je-li vysloveno. Péladan bohužel nebyl zasvěcenec, jen okultista. Devatenácté století je doba zrad. Všichni o překot vyjevují tajemství magie, teurgie, kabaly, taroků. A možná tomu i věří.“

Aglie při řeči nepřestal nahlížet do našeho seznamu, občas se útrpně usklíbl. „Jelena Petrovna. V podstatě hodná žena, jenže co řekla, bylo dávno vylepeno na každém rohu... De Guaita, maniakální bibliofil a narkoman. Papus: ten byl dobrý.“ Pak se najednou odmlčel.

„Tres. Odkud to máte? V kterém rukopise to bylo?“

Už je to tady, řekl jsem si v duchu, přišel nám na naši interpolaci. Začali jsme se všelijak vykrucovat. „To víte, seznam jsme pořizovali podle spousty textů, většinou jsme je už taky vrátili, protože k ničemu nebyly. Nevzpomínáš si, odkud je to Tres, Belbo?“

„Bohužel ne. A ty, Diotallevi?“

„Kdepak, moje paměť... Záleží na tom?“

„Vůbec ne...“ ubezpečil nás Aglie. „Jenomže to slyším poprvé. Opravdu si nevzpomínáte, kdo ten název měl v rukopise?“

Opravdu jsme si nevzpomněli.

Aglie vytáhl z kapsičky u vesty hodinky. „Bože můj, měl jsem už dávno být někde jinde. Pánové mě jistě omluví.“

Odešel, my jsme však vesele diskutovali dál.

„Teď už je všechno jasné. Angličané prostě předložili prostřednictvím zednářství návrh, aby se všichni zasvěcenci z celé Evropy spojili kolem Baconova projektu.“

„Ten projekt se však nepovedl úplně, jen napůl, myšlenka vypracovaná Baconovými stoupenci byla natolik strhující, že výsledky byly nakonec taky jiné, než čekali. Takzvaný skotský proud například tento nový důvěrný kroužek pochopil jako možnost vytvořit kontinuitu a spojil se s templáři německými.“

„Agliemu to připadá nepochopitelné. Jak taky jinak. Teprve my dnes můžeme říct, co se vlastně stalo, a víme taky, co bychom si přáli aby se bývalo stalo. Různé národní buňky se totiž postavily proti sobě a je docela dobře možné, že ten Martines de Pasqually byl agent skupiny z Tomaru, Angličané odmítli Skoty, což byli vlastně Francouzi, a Francouzi se očividně rozdělili do dvou skupin, proanglickou a proněmeckou. Zednářství, to je jen maska, vnější krytí, záminka, díky níž se agenti různých skupin — bůhví ke komu se připojili pauliciáni a gerosolimitáni — setkávají a navzájem se snaží vymámit tajemství.“

„Zednářství jako Rick's Bar v Casablance,“ řekl Belbo. „Což převrací obvyklý názor vzhůru nohama. Takže zednáři nejsou tajná společnost.“

„Ale kde, spíš něco jako svobodný přístav, dejme tomu Macao. Fasáda. Tajemství je uloženo někde jinde.“

„Neboží zednáři.“

„Pokrok se neobejde bez obětí. Musíte ovšem přiznat, že my tu vlastně objevujeme a sledujeme imanentní racionalitu historie.“

„Racionalita se dá objevit tak, že se správně přepíše tóra,“ ozval se Diotallevi. „Což my právě děláme, pochváleno budiž jméno Nejvyššího.“

„V pořádku,“ vrátil se Belbo k věci. „Baconovi stoupenci mají Saint-Martin-des-Champs, novotemplářské franko-německé křídlo se rozpadá do bezpočtu sekt... Zatím jsme ale pořád ještě neurčili, o jaké tajemství tu vlastně běží.“

„To jsem právě chtěl od vás dvou slyšet,“ řekl Diotallevi.

„A proč od nás dvou? Jsme v tom snad namočení všichni, a hanba nám, nevyvázneme-li z toho se ctí. Pak bychom se museli stydět.“

„Před kým?“

„Před kým jiným než před soudním dvorem pravdy?“

„Quid est veritas?“ zeptal se Belbo.

„My,“ odpověděl jsem mu.

)77(

Této bylině mudrci říkají Bič na ďábla. Je vyzkoušeno, že pouhé semeno stačí odehnat ďábly i třeštění, které způsobují... Požila ji mladice, kterou noční dobou sužoval ďábel, a bylina ho od ní odehnala.

(Johannes de Rupescissa, Traktát o Kvintesenci, II)

Několik dnů jsem se o Plán moc nestaral. Liino těhotenství šlo ku konci a jak jsem jen trochu mohl, byl jsem u ní. Lia vycítila mé obavy, tvrdila však, že její chvíle ještě nepřišla. Navštěvovala kursy bezbolestného porodu a já jsem se díval, jak doma cvičí. Odmítla pomoc, kterou jí nabízela věda, a nechtěla předem vědět, bude-li to kluk, nebo holčička. Toužila po překvapení. Tuto její výstřednost jsem přijímal s klidem. Ohmatával jsem jí břicho, neptal se, co z něj vyjde na světlo světa, dohodli jsme se, že tomu budeme říkat Věcička.

Chtěl jsem jenom jedno, být při porodu. „Ta Věcička je přece taky moje,“ říkal jsem, „nechci být otec, co běhá sem a tam po chodbě a zapaluje si jednu cigaretu od druhé jak ve filmu.“

„Píme, víc než to, cos udělal, už udělat nemůžeš. Od jistého okamžiku je to prostě na mně. A pak ani nekouříš a kvůli tomu bys přece nezačal.“

„Takže co mám dělat?“

„Budeš u toho předtím a potom. Když to bude kluk, tak ho potom budeš vychovávat, formovat, vytvoříš mu nějaký pěkný oidipovský komplex, jak se sluší a patří, s úsměvem na rtech se podrobíš rituální otcovraždě, až to bude třeba, a nebudeš přitom vyvádět, a jednoho krásného dne mu ukážeš svou mizernou kancelář, kartotéky, korektury od Podivuhodné historie kovů, a řekneš mu, synku drahý, to všechno bude jednou tvoje.“

„A když to bude holka?“

„Řekneš jí, dcero moje, tohle všechno bude jednou patřit tomu lajdákovi, kterého si vezmeš za muže.“

„A předtím?“

„Př porodních bolestech, jak budou sílit a slábnout, se má počítat, protože čím jsou přestávky kratší, tím je porod blíž. Budeme počítat spolu a ty budeš udávat tempo, jako veslař na galéře. Bude to, jako bys Věcičku z toho jejího tmavého doupátka dostal taky ty. Chudinka Věcička... Sáhni si, teď je jí tam v té tmě dobře, loká šťávy jako chobotnice, všechno zdarma, a pak najednou šup, vyklouzne na světlo, zamrká a řekne, kde jsem se to, sakra ocitla nebo ocitl.“

„Chudinka. A to ještě neví, že na světě je taky pan Garamond. Pojď, zkusíme si to počítání.“

Drželi jsme se potmě za ruku a počítali. Fantaziroval jsem. Věcička byla něco skutečného a svým příchodem na svět měla uštědřit lekci houfům spisovatelských ďáblíků. Chudáci, kolik nocí probděl nad alchymickou svatbou a přemítali, zdali jim z toho vyjde nebo nevyjde osmnáctikarátové zlato a zdali mlsto kamene mudrců nezískají len obyčejný lapis exillis, mizerný grál z pálené hlíny, zatímco já mám svůj grál uložený v Liině břiše.

„Ano,“ říkala Lia, brala mě za ruku a hladila si s ní tu svou břichatou plnou nádobu, „tady se louhuje ta tvá vynikající surovina. Co si ti lidé, které jsi viděl tenkrát v tom zámku, vůbec mysleli, že se v té nádobě děje?“

„Že tam bublá melancholie, sirnatá hlína, černé olovo, olej Saturnův, že tam je Styx veškerých měknutí, žíhání, inhuminačí, zkapalňování, hnětení, máčení, ponořování, shnilá hlína, páchnoucí hrob...“

„Byli to snad samí impotenti? Jak mohli nevědět, že v nádobě dozrává naše krásná růžová a bílá Věcička...“

„Jak by to nevěděli, tvé břicho je pro ně ale jen tajemná metafora...“

„Žádná tajemství neexistují, Píme. Moc dobře víme, jak se tam uvnitř ta Věcička utváří, jak se jí dělají nervy, svaly, očička, žlučníčky, slinivčky břišní...“

„Panebože, aby pak opravdu nemělo těch žlučníků několik! Nebude to Rosmery's Baby?“

„To jsem řekla jen tak. Ale bylo by to naše dítě, i kdyby mělo dvě hlavy.“

„To v každém případě. Naučil bych je hrát dueto pro trumpetku a klarinet. K tomu by ale musilo mít taky čtyři ruce a to už bychom po něm asi chtěli moc, i když zas jaká by to mohla být klavíristka nebo klavírista, žádný koncert pro levou ruku. Brrr... Koneckonců ale i ti mí spisovatelští ďáblíci vědí, že tam v porodnici se uskutečňuje Bílé dílo, že se tam rodí Rebis, androgyn...“

„To by nám ještě tak chybělo. Už toho nech a poslouvej, co ti povím. Budeme mu říkat Giulio nebo Giulia, po mém dědečkovi, vyhovuje ti to?“

„Nezní to nejhůř.“

Bývalo by stačilo, kdybych se v tomto místě zastavil a nepokračoval. Kdybych býval napsal Bílou knihu, správnou čarodějnickou knihu pro všechny adepty Odhalené Isidy, aby věděli, že secretum secretorum²⁵⁹ už nemusejí hledat, život že není třeba číst tak, aby v něm byl odhalován skrytý smysl, protože žádný není, všechno že je prostě uloženo tam, kde to je, a nikde jinde, v útrokách všech Lii světa, v pokojích porodnic, na postelích, v korytech řek, a kameny vycházející z exilu a svatý grál že jsou jen opičky, které ječí a šhubou pupeční šňůrou a doktor je plácá po zadečku. A že pro tu naši Věcičku jsme Neznámými Nadřazenými já a Lia a že nás jako takové taky hned pozná a vůbec se na nic nemusí ptát toho opičáka de Maistra.

Jenže právě naopak, byli jsme zlomyslní a chtěli si hrát na schovávanou se spisovatelskými ďáblíky a dokazovat jim, že je-li třeba nějakého univerzálního spiknutí, pak my tři společně vymyslíme takové, že bude ze všech nejuniverzálnější.

Dobře ti tak, říkal jsem si v sobotu večer v kabině periskopu, teď jsi tu a čekáš, co se odehraje pod Foucaultovým kyvadlem.

)78(

Se vši určitostí bych tvrdil, že tento zrůdný kříženec nevzešel z dělohy matčiny, ale nepochybně z Efialta Inkuba nebo z nějakého jiného odporného démona, že byl zplozen hnilobnou jedovatou houbou, že je to potomek Faunů a Nymf, podobný spíš démonu než člověku.

(Athanasius Kircher, Mundus Subterraneus 260, Amsterdam, Janson, 1665, II, str. 279-280)

Dotyčného dne jsem chtěl zůstat doma, jako bych tušil, že k něčemu dojde, Lia mi však řekla, abych ze sebe nedělal prince manžela a šel pěkně do práce. „Ještě je čas, Pime, dnes rodit nebude. Já taky musím ven. Jen si klidně jdi.“ Zrovna jsem sahal na kliku u kanceláře, když se otevřely dveře u dílny pana Salona a on sám se v pracovní zástěře objevil na prahu. Nepozdravil ho nebylo možné, pozval mě dál. Nikdy jsem v jeho dílně nebyl, a tak jsem pozvání přijal a šel dál. Pokud tam někdy býval byt, Salon musil nechat vybourat stěny, protože jsem se ocitl v jakési rozlehlé jeskyni, jejíž rozměry byly velice nezřetelné. Snad celé jedno křídlo budovy zabírala jakási mansarda s lomenou střechou, ve které byla okna. Tabulky v nich byly buď mléčné, nebo špinavé, teď už si nevzpomínám, třeba je taky Salon nějak zastínil, aby tam nešlo slunko, a je taky docela dobře možné, že to bylo jen tím, jak se v koutech krčila spousta věcí, jako by se bály, že je jednou budou musit opustit, nebo proto, že tu jeskyni jakési police, nejspíš z nějaké staré lékárny, dělily na místnůstky, zákoutí a chodby, ale bylo tu prostě přítomí, jaké obvykle přichází se západem slunce. Převládala tu hnědá barva, předměty, police i stoly byly ponořeny jednak ve světle zvenčí, ale také ve svitu starých lamp, které na několika místech vytvářely jasnější okrsky světla. Zpočátku měl člověk dojem, že se ocitl v houslařské dílně, ze které mistr odešel někdy v dobách Stradivariho, a od té doby se tu na pruhovaná bříska louten snáší prach. Když jsem se trochu rozkoukal, došlo mi, že jsem se ocitl, jak se taky dalo čekat, v jakési zkamenělé zoologické zahradě. Medvídek s lesklými očima se šplhal na umělou větev, hned vedle něho seděl ohromný posvátný výr, na stole přede mnou byla buď lasička, kuna, nebo tchoř, sám je od sebe nerozeznám. Na stole bylo také jakési prehistorické zvíře, které jsem hned nedokázal určit, připomínalo rentgenový snímek nějaké kočkovité šelmy. Mohla to být puma, gepard a taky jen nějaký velký pes, viděl jsem totiž z něho jen kostru, do kterého byla už zčásti vpletena dráty zpevněná koudelová výplň. „To je doga jedné bohaté dámy se srdcem měkkým jako máslo,“ usklíbl se Salon, „chce mít svého pejsánka pořád na očích, jako když spolu po manželsku žijí. Vidíte, jak se to dělá? Stáhne se kůže, zevnitř se vytře arsenikovým mýdlem, kosti se nechají vylouhovat a vybělit... Koukněte se tamhle do police, je tam moc pěkná sbírka páteří a hrudních kostí. Pěkná kostnice, co? Pak se kosti sdrátují a na kostru se nasadí rovněž dráty zpevněná výplň, já osobně používám seno, papírovou drť nebo sádru. Pak se na to natáhne kůže. Napravuji škody způsobené smrtí a zubem času, jen se podívejte tamhle na toho sýčka, není jako živý?“

Od té doby mi každý živý sýček připadá jako mrtvý, jako by ho Salon osobně předal té své sklerotické věčnosti.

Podíval jsem se tomu vycpavači faraónů z živočišné říše do očí, na jeho křovinatá obočí a šedivé tváře, a v duchu mě napadlo, že třeba on sám je taky jen mistrovské dílo vycpavačského řemesla.

Abych na něho líp viděl, o krok jsem ustoupil a přitom jsem do něčeho zezadu lehce narazil hlavou. Zamrazilo mě, otočil jsem se a uvědomil si, že jsem uvedl do chodu kyvadlo.

Sem a tam lítal velký rozčtvrcený pták probodený skrz naskrz kopím, prošlo mu hlavou v otevřené hrudi, do které bylo vidět, se v místech, kde míval srdce a volec, větvalo do obráceného trojzubce, jehož prostřední silný zub směřoval k zemi jako meč, a druhé dva, které měly podobu rapírů, mu procházely nohama a trčely z obou pařátů. Pták se vesele houpal a tři body na podlaze vyznačovaly stopu, kterou by zanechal, kdyby se jí dotkl drápy.

„Překrásný exemplář orla královského,“ řekl Salon. „Pár dnů však na něm ještě musím pracovat. Zrovna jsem pro něho vybíral oči.“ Ukázal mi krabici plnou skleněných očí, zřetelně a rohovek, sbírku relikvií, jakou by si mohl nastřádat asi jen katan svatě Lucie za celý život. „S hmyzem je to o moc lehčí, stačí krabice a špendlík. U bezobratlovců se to například neobejde bez formalínu.“

Pravda, byl tu pach jako v pitevně. „Musí to být opravdu moc zajímavá práce,“ řekl jsem. A myslel jsem přitom na tu živou Věcičku, která se chvěla v Liiných útrobách. Hlavou mi bleskla myšlenka studená jako led: kdyby nám naše Věcička umřela, řekl jsem si, sám bych ji pohřbil, ať se jí nasytí červi, co žijí v zemi, a ať tu zem zúrodní. Jinak bych si ji už nedokázal nikdy představit živou...

Vrátil jsem se do skutečnosti. Salon mi něco povídal a z police přitom vyndával něco opravdu podivného. Byl to asi tak třicet centimetrů dlouhý dráček, plaz s velkými černými blanitými křídly, měl kohoutí hlavu a dokořán otevřená tlamka byla plná zoubků jako pilka. „Pěkný, co? Sám jsem ho složil: salamandr, netopýr a hadí šupiny... Podzemní drak.

Inspiraci jsem našel tady...“ dodal a ukázal mi v pergameni vázaný a koženými řemínky stažený tlustý svazek in folio na stole. „Ta kniha mě přišla na hrozné peníze, nejsem žádný bibliofil, chtěl jsem ji však prostě mít, ať to stojí co to stojí. Mundus Subterraneus od Athanasia Kirchera, první vydání z roku 1665. Tady máte obrázek toho draka. Ten můj jako když mu z oka vypadne, nemyslíte? Žije v sopkách, v rozsedinách, tvrdil ten dobrák jezuita, který znal, co ví každý, co neví nikdo a k tomu i to, co vůbec neexistuje...“

„Vám to podzemí nejde z hlavy,“ řekl jsem, vzpomněl jsem si na náš rozhovor v Mnichově a na to, co ke mně tenkrát večer dolehlo Dionýsovým uchem.

Otevřel knihu na jiném místě: byl tam glóbus, který připomínal jakýsi černý a zduřelý tělesný orgán se spleť světélkujících, hadovitých, třpytících žilek. „Jestliže Kircher měl pravdu, pak je víc pěšinek v hlubinách země než na jejím povrchu. Všechno, co se v přírodě děje, pochází od horka, které tam dole sálá...“ Vzpomněl jsem si hned na Čemé dílo, na Liino břicho, na Věcičku, která se chystá vyrazit ze svého něžného vulkánu.

...a všechno, co se děje mezi lidmi, pochází ostatně od piklů, které se kují tam dole.“

„To tvrdí otec Kircher?“

„Kdepak, ten se zabývá jen přírodou. Stejně je však divné, že zrovna v druhé části knihy, věnované alchymii a alchymistům, koukněte se, tady to je, napadá rozenkruciány. Proč útočí zrovna na ně, když se zabývá podzemním světem? Protože ten náš dobrák jezuita moc dobře věděl, že poslední templáři se ukryli v podzemním království Agarratha...“

„A pořád tam asi ještě jsou,“ opovážil jsem se podotknout.

„Pořád ještě jsou dole,“ souhlasil Salon, „jenže už ne v Agarratě, ale v jiných podzemních prostorách. Třeba zrovna pod námi. Metro je teď i v Miláně, ne? Kdo je chtěl? Kdo řídil práce?“

„Nejspíš nějakí odborníci, inženýři.“

„Jen před pravdou dál zavírejte oči. V tom vašem nakladatelství vydáváte knihy a nevíte ani, kdo je napsal. Kolik vašich autorů jsou židé?“

„Od autorů nevyžadujeme rasové doklady,“ odsekl jsem stroze. „Snad byste mě nepovažoval za antisemitu. Několik mých nejlepších přátel jsou židé. Neměl jsem na mysli židy obyčejné...“

„A jaké?“

„Však já vím, a to stačí.“

)79(

Otevřel svou truhlici. V nepopsatelné zmeti tam byly uloženy límečky, podvazky, kuchyňské náčiní, znaky různých odborných škol, dokonce i monogram carevny Alexandry Fjodorovny a kříž Čestné legie. Třeštění, které se ho zmocnilo, mu pomohlo v tom všem zahlédnout Antikristovo pečítčko, mělo buď tvar trojúhelníku jednoho, nebo dvou přes sebe položených.

(Alexander Chayla, Serge A. Nilus et les Protocoles261, La Tribune Juive, 14. května 1921, str. 3)

„Koukněte se,“ dodal, „já jsem se narodil v Moskvě. A právě v Rusku se objevily, to jsem byl ještě mladý, tajné židovské dokumenty, ve kterých se otevřeně tvrdilo, že kdo si chce podrobit vlády v jednotlivých zemích, musí se uchýlit do podzemí a tam na svém díle pracovat. Poslechněte si to.“ Vzal do ruky sešit, do kterého si zapisoval citáty: „V té době všechna města budou mít metropolitní železnice a podzemní podchody: z nich vyhodíme všechna města světa do vzduchu. Protokoly sionských mudrců, dokument číslo devět.“

Napadlo mě, že ta sbírka obratlů a krabic s očima, a kůží napnutých na konstrukcích, pochází třeba z nějakého vyhlazovacího tábora. Spíš asi mám co činit, řekl jsem si, se starcem, který se nedokáže zbavit dávných vzpomínek na ruský antisemitismus.

„Pokud tomu dobře rozumím, nejde o židy jako takové, ale o skupinku, která kuje nějaké pikle. Proč ale v podzemí?“

„Ale to je jasné jak facka! Pikle se přece nikdy nekují na denním světle, ale někde dole potmě! To se ví odedávna.

Vládnout světu znamená vládnout tomu, co je pod ním. Podzemním proudům.“ Vzpomněl jsem si, že se nás na něco takového Aglie zeptal ve své pracovně a druidky tenkrát v Piemontsku že taky vyzývaly tellurické proudy.

„Proč by si jinak Keltové budovali svatyně v útrokách země a spojovali je chodbami, které pak vedly ke Svaté studni?“ pokračoval Salon. „Ta studna vedla jak známo až k radioaktivním vrstvám. A jak je vystavěna katedrála v

Glanstonbury? A co ostrov Avalon, odkud přišel mýtus svatého grálu? Copak grál nevymyslel žid?“

Panebože, zas už ten grál! A taky který, když ten jediný, moje Věcička, je uložený v radioaktivních vrstvách Liina těla a teď už třeba vesele vystupuje ze studny, vykukuje z ní a já tady trčím mezi vycpanými sýčky, sto je jich po smrti a jeden předstírá, že je naživu.

„Všechny katedrály byly vystavěny v místech, kde předtím stály keltské menhiry. Proč by taky jinak ty kameny zapouštěli do země, byla by to přece zbytečná dřina.“

„A proč Egyptané stavěli pyramidy, které zas čnely k nebi, to snad nebyla dřina?“

„Právě. Jsou to antény, teploměry, sondy, jehly, jaké používají třeba čínští lékaři, zabodnuté tam kde tělo reaguje, do uzlových bodů. Ve středu Země je uloženo jádro veškerého štěpení, je tam něco, co se podobá Slunci, lépe řečeno tam je pravé Slunce, a kolem něj v různých drahách něco obíhá. A to něco, to jsou dráhy tellurických proudů. Keltové věděli, kde se nacházejí, a uměli je ovládat. A co Dante? Co Dante? Copak nám asi chtěl napovědět tím svým sestupem do hlubin země? Už se vám vyjasnilo, milý příteli?“

Milým přítelem pana Salona bych byl sice nerad, poslouchal jsem ho však dál. Giulio nebo Giulia, můj Rebis vsazený co Světloňoš do Liiných útrob, moje Věcička se však převrátí vzhůru nohama, vydá se na cestu a nakonec se přece jen dostane ven. Má Věcička je prostě uzpůsobená k tomu, aby se dostala z útrob, aby přede všemi odhalila své tajemství průzračné, a ne aby se hnala hlavou dolů za nějakým kluzkým tajemstvím.

Salon mluvil dál, asi ten svůj monolog už uměl nazpaměť: „Víte, co jsou to anglické leys, čáry? Prolétněte se nad Anglií v letadle, a uvidíte, že všechna posvátná místa jsou spojena přímkami, které vytvářejí rastr po celé zemi, podle něho stavěli silmce, takže je pořád ještě znát...“

„Když tam ta posvátná místa byla, tak proč by mezi nimi nevedly cesty a proč by ty cesty neměly být co nejkratší, to znamená přímé...“

„Myslíte? A proč se tedy těmito čarami řídí stěhovaví ptáci, proč je sledují létající talíře? Povědomí tohoto tajemství se vytratilo po římské invazi, našli by se však lidé, co si je ještě uchovávají...“

„Židé,“ napověděl jsem mu.

„Jistě, však taky kopou, kde můžou. První alchymickou zásadou je VITRIOL: Visita Interiora Terrae, Rectificando Invenies Occultum Lapidem262.“

Lapis exilis. Můj kámen pomalu vycházel z exilu, sladkého, nepamětlivého, hypnotického exilu v prostorné nádobě Liině, nehledal další hlubiny, můj krásný bílý kámen chtěl ven, na svět... Nejraději bych se býval v tu ránu rozběhl domů za Liou a hodinu po hodině společně s ní čekal, až se Věcička vynoří jako triumf Povrchu, který si pro sebe dobyla. V Salonově doupěti ležela zatuchlina podzemních prostor, každé podzemí je vlastně počátek, který je třeba opustit, a ne cíl, kterého je třeba dosáhnout. Přesto jsem dál poslouchal Salona a v hlavě se mi hemžily další zlomyslnosti jimiž bych mohl obohatit náš Plán. Při čekání na jedinou pravdu toho našeho sublunárního světa jsem se

trápil vymyšlením dalších lží! Byl jsem slepý jak nějaký podzemní živočich.

Probral jsem se z obluzení a vrátil se do skutečnosti, řekl jsem si, že se z toho musím nějak dostat. „Měl bych už jít,“ řekl jsem. „Poradte mi nějaké knihy, rád bych se o tom něco víc dozvěděl.“

„Byly o tom napsány jen samé nepravdy, falešné jak duše Jidášova. Co vím, to jsem se dozvěděl od svého otce...“

„Váš otec byl geolog?“

„Kdepak,“ smál se Salon, „nic takového. Můj otec — proč bych se za to styděl, je to dávná minulost — pracoval v ochraně. Přímě pro legendárního Račkovského, to byl její velitel.“

Ochranka, Ochranka, připomíná to KGB, nebyla to tajná carská policie? A ten Račkovskij byl vlastně kdo? Kdo se tak nějak podobně jmenoval? Ovšem, tajemný návštěvník našeho plukovníka hrabě Rakosky... S tím bych ale měl nakládat opatrně, nechám se velice snadno svést náhodnými podobnostmi. Já přece nevycpávám mrtvé živočichy, já přivádím na svět živočichy živé!

)80(

Objeví-li se ve hmotě Velkého díla Běl pak Život přemohl Smrt, jejich král povstal z mrtvých, Země a Voda se staly Vzduchem, nastala Vláda Měsíce jejich Chlapeček se narodil... Hmota se ustálila natolik, že Oheň by ji už nedokázal zničit... Vidí-li umělec dokonalou Běl, tvrdí Mudrcové, je třeba roztrhat knihy, protože se staly zbytečnými.

(Dom Pernety, Dictionnaire mytho-hermétique263, Paris, Bauche, 1758, „Blancheur“)

Nakonec jsem přece jen vykoktal jakousi omluvu. Mám dojem, že to bylo něco jako „mé děvče má zítra porodit“, Salon sice vyslovil přání, ať všechno dobře dopadne, tvářil se však, že neví, kdo je otcem. Běžel jsem domů nadýchat se čerstvého vzduchu.

Lia nebyla doma. Na stole v kuchyni byl kus papíru: „Lásko moje, odchází mi plodová voda. V kanceláři jsem tě nenašla. Jedu taxíkem do porodnice. Přijed' za mnou, cítím se sama.“

Na okamžik se mě zmocnila panika, měl jsem přece u ní zůstat a společně jsme měli počítat, měl jsem být v kanceláři, na telefonu. Jestli Věcička umře, bude to moje vina, Lia umře s ní a Salon je obě vycpe.

Na kliniku jsem se vpotácel, jako bych trpěl závratěmi, ptal jsem se někoho, kdo nic nevěděl, dvakrát jsem si spletl oddělení. Všem jsem tvrdil, že přece musejí vědět, kde Lia rodí, a oni mě zas prosili, abych se uklidnil, protože se tam rodí všude.

Konečně, nevím už ani jak, jsem se ocitl v jejím pokoji. Lia byla bledá, ale do růžova jako perla, a usmívala se. Někdo jí ofinu odhmul z čela a zastrčil do bílého čepečku. Poprvé v životě jsem viděl její čelo v celé kráse. Vedle sebe měla Věcičku.

„Je to Giulio,“ oznámila mi.

Můj Rebis. Vytvořil jsem ho i já, a vůbec ne s pomocí cárů mrtvých těl, a dokonce i bez arzenikového mýdla. Byl neporušený, všechny prsty měl tam, kde mají být.

Nedal jsem jinak, chtěl jsem ho vidět celého. „Ten má ale pěkného ptáčka, a velikánské koule!“ Pak jsem začal Liu líbat na odkryté čelo: „Je to ale tvoje zásluha, má drahá, všechno záleží na nádobě.“

„Samozřejmě že to je moje zásluha, pitomče. Počítala jsem bez tebe.“

„Teď ale s tebou počítám jak nikdy předtím,“ odpověděl jsem jí.

)81(

Podzemní lid dosáhl maxima tajného vědění... Kdyby mu naše šílené lidstvo vyhlásilo válku, byl by s to vyhodit do vzduchu celý povrch naší planety.

(Ferdinand Ossendowski, Beasts, Men and Gods264, 1924, V)

Byl jsem s Liou neustále, i když ji pustili z porodnice domů, když měla maličkého poprvé přebalit, rozbrečela se, že to nezvládne. Kdosi nám pak vysvětlil, že to je úplně normální po vzrušení z vítězného porodu se tváří v tvář nezměrnosti úkolu, který je třeba vykonat, nutně dostaví pocit bezmocnosti. Bloumal jsem po bytě a připadal si zbytečný, kojil jsem stejně nemohl a tak jsem si četl, abych nějak zabíjel čas, všechno, co jsem sehnal o tellurických proudech.

Po návratu do nakladatelství jsem se o tom zmínil Agliemu. Mávl rukou nápadně znuděně: „Mizerné příklady, narážky na tajemství hada Kundaliniho. Čínská geomantie rovněž hledala v zemi stopy draka, tellurický drak ovšem jen zastupoval hada zasvěceneckého. Bohyně v podobě stočeného hada dříme ve věčné letargii. Prochvívá jí něžný tep, lehounce syčí a spájí tělesa lehká s tělesy těžkými. Jako vír nebo vodní smršť, jako půlka slabiky OM.“

„Had je však narážka na nějaké tajemství.“

„Na tellurické proudy. Ale na ty skutečné.“

„Skutečné tellurické proudy jsou však co?“

„Velký kosmologický přírůstek, narážka na hada.“

Jdi k čertu, Aglie, řekl jsem si v duchu. Já o tom vím víc než ty.

Přečetl jsem své poznámky Belbovi a Diotallevimu, padly poslední pochybnosti. Konečně jsme byli s to obstarat templářům důstojné tajemství. Naše řešení bylo ze všech nejúspornější, nejelegantnější a všechny kostky tisícileté stavebnice do sebe konečně zapadly.

Keltové tedy o tellurických proudech věděli, dozvěděli se o nich od obyvatel Atlantidy, kteří přežili zkázu svého kontinentu a uchýlili se jednak do Egypta a jednak do Británie.

A obyvatelé Atlantidy se zas všechno dozvěděli od našich předků, kteří přes kontinent Mu dorazili z Avalonu až k

pouští uprostřed Austrálie — to ještě všechny kontinenty tvořily jeden celek, který se dal projít z jednoho konce na druhý, nádhernou Pangeu. Stačilo by umět si přečíst (jako domorodci, ti však o tom nic neřeknou), tajemnou abecedu, vyrytou na velké skále zvané Ayers Rock, a měli bychom Vysvětlení v kapse. Ayers Rock je antipodem té velké (neznámé) hory, kterou je Pól, samozřejmě ten pravý, zasvěcenecký, a ne ten, ke kterému může dorazit každý měšťácký cestovatel. Jak je to jasné každému, kdo není zaslepen nepravým věděním, západní vědou, ten Pól, který je vidět, vlastně neexistuje, a ten, který existuje, naopak nikdo, až na pár adeptů, kteří ovšem nepromluví, vidět nedokáže. Keltové však věřili, že stačí objevit celkovou mapu proudů, a právě proto stavěli megality: menhiry byly vlastně zařízení pro radioestézi jakési elektrické zásuvky vsazené tam, kde se proudy větví do různých směrů. Jakmile byla dráha některého proudu zjištěna, vyznačili ji jako leys. Dolmeny byly kondenzační komory energie, druidové se s pomocí geomantických zařízení pokoušeli za každou cenu vyextrapolovat globální plán proudů, kromlechy a Stonehenge byly jakési mikro-makrokosmické pozorovatelné, ze kterých se všemožně snažili z různých konstelací vyvodit systém proudů — Tabula Smaragdina totiž tvrdí, že co je nahoře, odpovídá ve všem všudy tomu, co je dole. O to však nešlo, lépe řečeno nešlo jen o to, a to právě pochopila druhá skupina emigrace z Atlantidy. Okultní znalosti Egyptanů přešly z Herma Trismegista na Mojžíše, který se s těmi svými trhany přečpanými manou, a proto taky sestavil deset příkázání, na která jejich rozum ještě stačil. Pravdu, která je vždycky aristokratická, však zašifroval do Pentateuchu. Na to právě přišli kabalisté.

„Pomyslete jen,“ říkal jsem, „že to všechno bylo obsaženo v mírách Šalomounova chrámu, dalo se v něm číst jako v otevřené knize, a strážci tajemství byli právě rozenkruciáni z Velkého bílého bratrstva, neboli esejci, a ti jak známo zasvětili do svých tajemství Ježíše a ten byl kvůli tomu taky ukřižován, jinak by to nedávalo smysl...“

„Jistě, utrpení Kristovo je alegorie, předpověď procesu s templáři.“

„Právě. A Josef Arimatejský pak tajemství Ježíšovo přinesl nebo vlastně odnesl zpátky do země Keltů. To tajemství však asi ještě nebylo kompletní, křesťanství druidové z něho znali jen zlomek, a v tom právě tkví esoterický smysl svatého grálu: něco tu je, nevíme ale, co to je. Co by to tak asi být mělo a co templáři už vyslovili vcelku a naplno, to tušila jen hrstka rabínů, která zůstala v Palestině. Ta to svěřila zasvěceneckým muslimským sektám, súfiům, ismailitům a mutakallimům. A od nich se to nakonec dozvěděli i templáři.“

„Konečně je tu zas máme. Už jsem si dělal starosti.“

Plán se jako měkká hlína poddával našemu fabulačnímu úsilí a my jsme jej ze všech sil hnětli do konečné podoby. Templáři to tajemství objevili za bezesných nocí, kdy se tiskli druh k druhu v sedle, na poušti, kterou vál nelítostný samým. Postupně, část po části jej vymámili z těch, kdo znali moc kosmické koncentrace uložené v Černém kameni v Mekce, dědictví po babylónských kouzelnících — teď už je totiž naprosto jasné, že babylónská věž nebyla nic než pokus, chvatný a smělý, který musil nutně ztroskotat, pokus babylónských architektů, kteří chtěli vystavět menhir nad jiné mocnější, špatně si to však spočítali, protože kdyby věž opravdu dosáhla, jak doložil právě otec Kircher, předpokládané výšky, svou tíhou by sklouzla nejmíň o devadesát stupňů k zemské ose a naše nebohá zeměkoule by přišla o svou ithyfalickou korunu, která se v erekci pne vzhůru, a zůstal by jí jen sterilní appendix, zvadlá mentula, opičí ocas, který by z ní visel dolů jako Šechina, ztracená v závratných propastech antarktického Malchutu, ochablý hieroglyf, dobrý tak pro tučňáky.

„Jenže na jaké tajemství vlastně templáři přišli?“

„Klíď, k tomu se dostaneme. Svět taky nebyl stvořený naráz, trvalo to sedm dnů. Pokusíme se o to.“

)82(

Země je magnetické těleso, vlastně, jak objevili někteří vědci, jeden veliký magnet, což Paracelsus tvrdil už někdy před třemi sty lety.

(H. P. Blavatsky, Isis Unveiled 265, New York, Bouton, 1877, 1, str. XXIII)

Pokusili jsme se a vyšlo nám to. Země je veliký magnet a síla a směr jejích proudů jsou ovlivněny nebeskými tělesy, střídáním ročních dob precesemi rovnodenností a kosmickými cykly. Právě proto je systém proudů proměnlivý. Připomíná vlasy, ty sice taky rostou po celé ploše lebky, přitom jako by však měly své východisko v jednom místě vzadu, kde taky hřebenu kladou největší odpor. Stačí tento bod zjistit a umístit v něm nejsilnější stanici a veškeré tellurické proudy naší planety se dají řídit, ovládat a směřovat. Templáři pochopili, že vlastnit tajemství neznamena jen mít globální mapu, ale taky znát kritický bod, Omfalos, Umbilicus Telluris, Střed Světa, Východisko Velení. Veškerá alchymická fabulace, chtónický skluz Díla černého a elektrický výboj Díla bílého, to byly vlastně pouze zasvěcenecké symboly staleté auskultace, jejímž finálním výsledkem mělo být Dílo rudé, globální poznání, okamžité zvládnutí planetárního systému proudů; objevit tajemství, opravdové alchymické a templářské tajemství, znamenalo nalézt zřídlo tohoto vnitřního rytmu, mámivého, strašlivého a pravidelného jak záchvěvy hada Kundaliniho, zatím ještě ne docela probádaného, určitě však přesného jak hodiny, jediného Pravého kamene, který se vůbec kdy snesl z exilu na nebi: Velké matky Země.

Což ostatně chtěl pochopit taky Filip Sličný. Právě proto inkvizitoři zlomyslně naléhali na osvětlení tajemného polibku in posteriori parte spine dorsii. Chtěli z templáře vymámit tajemství hada Kundaliniho. Kdepak sodomie!

„Všechno do sebe perfektně zapadá,“ říkal Diotallevi. „K čemu to ale je, umět řídit tellurické proudy? Třeba k ničemu.“

„Ale jděte,“ odpovídal jsem mu. „Jak jen vám může unikat smysl takového objevu? Do takového Tellurického pupku stačí umístit nejsilnější zástrčku... Vznikne stanice, která umožní předvídat deště a sucha, rozpoutat vichřice, vyvolat zemětřesení, lámat napůl kontinenty, potápět ostrovy (Atlantida se určitě ponořila pod vodu při nějakém ukvapeném experimentu), vynášet vzhůru lesy a hory... Uvědomujete si to? Atomová bomba je proti tomu hračka, která nakonec je ke škodě i tomu, kdo ji použije. Stačí z velitelské věže zatelefonovat, co já vím, třeba prezidentovi Spojených států, do

zítřka tu chci mít fantalón dolarů, nezávislost pro Latinskou Ameriku, Havajské ostrovy, zničení všech atomových zbraní, jinak se Kalifornie odtrhne a z Las Vegas bude plovoucí hráčské doupě...“

„Las Vegas je ale v Nevadě...“

„Co na tom, kdo ovládá tellurické proudy, klidně si odtrhne taky Nevadu nebo celé Colorado. A pak brnkne do Nejvyššího sovětu, přátelé, do pondělka tu chci mít kaviár z celé Volhy a ze Sibíře bych si chtěl udělat sklad mrazených potravin, jinak vám utrhnu Ural, vyleju Kaspické moře, Litvu a Estonsko pošlu po moři k filipínským jámám a tam je utopím!“

„Tak to určitě bude,“ souhlasil Diotallevi. „Byla by to obrovská moc. Pak by šlo Zemi přepsat jako tóru. Přemístit Japonsko do Panamského průplavu.“

„Umíte si představit tu paniku ve Wall Streetu?“

„To by byly teprve hvězdné války! Proměna obyčejných kovů ve zlato! Stačilo by zvládnout správný výboj, rozbouřit zemské útroby a přinutit je, aby během deseti vteřin udělaly, co jim jinak trvá miliardy let, a z Ruhrské pánve by v tu ránu bylo naleziště diamantů. Eliphas Lévi říkal, že právě ve znalosti fluidních přílivů a odlivů a vůbec univerzálních proudů tkví tajemství lidské všemohoucnosti.“

„Určitě tomu tak je,“ souhlasil Belbo, „celá Země by se proměnila v jakousi orgonickou komoru. Reich byl určitě templář.“

„Všichni byli, jen my nejsme. Ještěže jsme jim na všechno přišli. Teď je doběhneme.“

A co vlastně zdrželo templáře od akce, když už jednou tajemství znali? Mohli je přece použít. Jenže právě znát a umět té znalosti použít, v tom je veliký rozdíl. Na příkaz prohnaného svatého Bernarda mezitím nahrazovali menhiry, ty ubohé keltské zástrčky, gotickými katedrálami, mnohem citlivějšími a mocnějšími, jejichž podzemní krypty byly obydlené černými pannami, v přímém kontaktu s radioaktivními vrstvami, a vybudovali tak v Evropě síť vysílacích i přijímacích stanic, které si navzájem sdělovaly sílu a směr toků, naladění a napětí proudů.

„Určitě objevili v Novém světě stříbrné doly, vyvolali erupce, podřídili si Golfský proud a s jeho pomocí stříbro přeplavili na portugalské pobřeží. Tomar bylo jakési jejich rozmišťovací středisko, Východní Les zase hlavní sýpka. Odtamtud pochází jejich bohatství. To však byly jen drobky. Došlo jim, že na plné využití svého tajemství si budou muset počkat zhruba tak šest set let, až technologický rozvoj dosáhne náležité úrovně.“

Připravili tudíž Plán, aby se teprve jejich potomci, kteří budou schopni toho všeho využít, dozvěděli, kde se nachází Umbilicus Telluris. Jak se jim ale podařilo fragmenty svého objevu podělit třicet šest osob roztroušených bůhvídkde po světě? Byly to opravdu části jednoho a téhož poselství? Copak si prostě sdělili, že Umbilicus je dejme tomu v Baden-Badenu, Číně nebo v Chattanooze, vyžaduje tak složitý postup?

Nebude v tom spíš nějaká mapa? Jenže na mapě by pak prostě tam, kde ten Umbilicus je, byla tečka. A kdo by měl útržek s tečkou, ten by ty ostatní růžky vůbec nepotřeboval! Takhle to být nemohlo, musilo to být opravdu celé nějak složitější. Pár dnů jsme si s tím lámali hlavu, pak Belba napadlo požádat o pomoc Abulafiu. Odpověď byla následující.

Vilém Postel umírá v roce 1581.

Bacon je vikomt ze Sant Albana.

V Conservatoire je Foucaultovo kyvadlo.

Nastal okamžik, kdy jsme prostě musili najít nějakou roli taky pro kyvadlo.

Během několika dnů jsem dokázal vypracovat velice elegantní řešení a předložit je mým druhům ke schválení. Někáký spisovatelský ďáblík nám nabídl knihu o hermetickém tajemství katedrál. Stavitelé chartreské katedrály podle něho jednou zapomněli olovnicí pod svorníkem klenby a díky tomu přišli na to, že Země se otáčí. „Proto církev taky odsoudila Galileu,“ poznamenal Diotallevi, „vycítila v něm totiž templáře,“ „ale kde,“ opravil ho Belbo, „naopak právě kardinálové, kteří ho odsoudili, byli templářští adepti, vetřeli se do Říma a honem honem musili zavít hubu tomu praštěnému Toskánci, který z pouhé marnivosti málem všechno vyžvanil čtyři sta let před konečným termínem Plánu.“ Buď jak buď, tento objev poskytoval vysvětlení, proč pod kyvadlem zedníků mistři načrtli jakýsi labyrint, stylizovaný obraz podzemních proudů. Honem jsme pátrali po nějaké reprodukci tohoto obrazce a zjistili jsme, že jsou tam sluneční hodiny, větrná růžice, systém žil, který připomínal slizkou stopu, jakou po sobě zanechává had. Byla to globální mapa proudů.

„Tak dobře, dejme tomu, že templáři kyvadla opravdu použili k stanovení Umbilica. Namísto labyrintu, což je přece jen abstraktní schéma, stačí pod kyvadlo přece položit mapu světa, stačí vědět, že bod, který hrot kyvadla v jistém okamžiku ukáže, je Umbilicus. Kde by se to však mělo odbývat?“

„O tom ale nemůže být pochyb, kde jinde než v Saint-Martin-des-Champs, kde je Refuge.“

„Prosím,“ nebyl tak docela zajedno Belbo, „ale dejme tomu, že o půlnoci se kyvadlo pohybuje po ose — říkám, co mě zrovna napadá Kodaň-Kapské Město. Kde pak ten Umbilicus bude, v Dánsku, nebo v Jižní Africe?“

„Správná poznámka,“ souhlasil jsem s ním. „Náš spisovatelský ďáblík však taky tvrdí, že právě v Chartres je v okně kněžiště škvíra, kterou v jistou denní dobu pronikne sluneční paprsek a padne na určitou dlaždicí v podlaze chrámu. Nepamatuji se už, co z toho vyvozuje, v každém případě to však považuje za velké tajemství. A to je právě ten mechanismus. V kněžišti chrámu Saint-Martin je okno a z barevného či broušeného skla odprýskla barva v místě, kde je zalito do olova, ta škvíra byla přesně vypočtena a pravděpodobně se už šest set let nějakí lidé starají, aby tam zůstala. A jednoho dne...“

„...což může být jedině 24. června na Svatého Jana, o letním slunovratu...“

„...jak libo, jednoho dne zkrátka vyjde slunce a první paprsek pronikne škvírou a v tom místě, na které kyvadlo v tom okamžiku ukáže, bude na mapě Umbilicus.“

„A máme to v suchu,“ dodal Belbo. „A když bude pod mrakem?“

„Tak až napřesrok.“

„Promiňte,“ řekl Belbo. „K poslednímu setkání došlo v Jeruzalémě. Nemělo by to kyvadlo taky viset v kupoli Omarovy mešity?“

„Nemělo,“ přesvědčil jsem ho vzápětí. „Na některých místech zeměkoule kyvadlo na svůj cyklus potřebuje 36 hodin, na severním pólu však například jen 24 hodin a na rovníku by kmity vůbec neměnily směr. Místo je tedy hrozně důležité. Pokud templáři učinili svůj objev opravdu v Saint-Martinu, pak jejich výpočet platí jen pro Paříž, v Palestině by kyvadlo vyznačilo docela jinou dráhu.“

„A z čeho usuzujete, že svůj objev učinili v Saint-Martinu?“

„Z toho, že si Saint-Martin vybrali za svůj Úkryt, Refuge, že od převora ze Sant' Albana až po Postela a Konvent jej měli pod kontrolou a že po Foucaultových experimentech kyvadlo umístili tam a ne jinde. Těch důkazů je opravdu snad až moc.“

„K poslední schůzce však došlo v Jeruzalémě.“

„A co má být? V Jeruzalémě dali dohromady poselství, a to přece nesvedli za pár minut. Pak se rok připravovali a třináctátého června následujícího roku se všech šest skupin sešlo v Paříži, aby se konečně dozvěděli, kde vlastně Umbilicus je, a pustili se do díla, které jim mělo přinést vládu nad světem.“

„Jenže,“ nedal se Belbo, „něco mi tu ještě nehraje. Závěrečné odhalení se týká Umbilika, to přece všech těch šestatřicet osob vědělo. Kyvadlo už bylo v katedrálách použito, a nebylo to tedy žádné tajemství. Proč tedy Bacon, Postel nebo sám Foucault — když tu hračku dal dohromady, tak musil být taky u nich — proč probíhá někdo z nich prostě nepoložil na podlahu mapu světa, zorientovaňou podle světových stran? Neubíráme se asi správným směrem.“

„Ale ubíráme,“ nedal jsem se. „Poselství totiž přináší právě to, co nikdo vědět nemohl: jaké mapy k tomu má být použito!“

)83(

Mapa není území.

(Alfred Korzybski Science and sanity266, 1933 4. vyd., The International Non-Aristotelian Library, 1958, II, str. 58)

„Víte přece, jak na tom byla kartografie v dobách templářů,“ vysvětlil jsem jim. „Tenkrát byly v oběhu mapy arabské, mimochodem kladly ještě Afriku nahoru a Evropu dolů, pak mapy mořeplavců, celkem vzato dosti přesné, a mapy staré tři sta nebo taky čtyři sta let, které se tehdy ve školách ještě používaly. Uvědomte si, že k zjištění, kde se Umbilicus nachází, není třeba mapy nějak zvlášť přesné v našem slova smyslu. Stačí prostě, aby jej ukázala při správném zorientování v okamžiku, kdy se 24. června ráno dotkne paprsek kyvadla. A teď dávejte pozor. Dejme tomu, že Umbilicus je v Jeruzalémě. Na našich dnešních mapách se Jeruzalém nachází v určitém místě mapy, i dnes to závisí na projekci. Templářská mapa však byla bůhvíjak zhotovená, ale na tom jim vůbec nemuselo záležet. Kyvadlo neslouží mapě, ale mapa kyvadlu. Je vám to jasné? Mohla to být prostě ta nejnesmyslnější mapa na světě, stačilo, aby ve spolupráci s osudovým jitrním paprskem kyvadlo výhradně na ní a na žádné jiné ukázalo bod, kde leží Jeruzalém.“

„Jenže to náš problém vůbec neřeší,“ ozval se Diotallevi.

„Náš určitě ne a problém těch šestatřiceti neviditelných taky ne, protože není-li po ruce správná mapa, je všechno marné. Vezměme v úvahu mapu orientovanou kanonicky, to znamená, že východ je směrem k apsidě a západ k chrámové lodi, jak byly stavěny kostely. Ted už potřebujeme jen jakoukoliv domněnku, třeba že kyvadlo by mělo dotyčného dne ukázat bod někde na východě, na jihovýchodním okraji kvadrantu. Na hodinách by to bylo jako za pět minut půl šesté. V pořádku? A teď se podíváme na mapu.“

Došel jsem si pro dějiny kartografie.

„Prosím, číslo jedna, mapa z dvanáctého století. Přebírá tvar téčka, nahoře je Asie jako Pozemský Ráj, nalevo Evropa, napravo Afrika a mimo Afriku tu máme i protinožce. Číslo dvě, mapa, kterou

inspirovalo Somnium Scipionis²⁶⁷ od Macrobia, v různých redakcích však přežívala až do šestnáctého století. Afrika je tu o něco užší, než by měla být, ale to nic. A teď pozor, stačí obě tyto mapy stejně zorientovat a je nám hned jasné, že na první za pět minut půl šesté odpovídá Arábii a na druhé Novému Zélandu, když už tu ty protinožce máme. O

kyvadlu můžeme vědět všechno možné, nemáme-li však správnou mapu, není nám to k ničemu. Poselství asi obsahovalo řádně zašifrované údaje o tom, kde tu správnou a k tomu účelu nakreslenou mapu hledat. Obsahovalo sdělení, v které knihovně, opatství nebo hradu, zkrátka, kde by se ta mapa měla nacházet. Taky je docela dobře možné, že dejme tomu Dee nebo Bacon poselství rekonstruovali, není to vyloučené, a zjistili, že mapa je tam a tam, jenže mezitím ve zmatku, jaký v Evropě v té době nastal, dotyčné opatství třeba lehlo popelem, mapa byla ukradena nebo někde ukryta. Nebo někdo naopak mapu měl, a nevěděl, k čemu slouží, nebo věděl, že k něčemu je, ale nevěděl přesně k čemu a chodil s ní po světě a snažil se ji udat. Zkuste si to jen představit, kolotoč nabídek, falešných stop, poselství, která se zabývala něčím docela jiným a byla čtena, jako by souvisela s mapou, a poselství, která naopak s mapou souvisela a byla čtena třeba jako návod na výrobu zlata. Někteří se určitě pokoušeli mapu rekonstruovat na základě pouhých domněnek.“

„Jaké by to mohly být domněnky?“

„Například shody mikroskopické i makroskopické. Vezměme si další mapu. Víte, odkud pochází? Z druhého traktátu v

knize Utrisque Cosmi Historia²⁶⁸ od Roberta Fludda. Nezapomínejme, že Fludd patřil k londýnskému Bratrstvu růže a kříže. Ptáte se, co v tom směru podnikal náš Robert de Fluctibus, jak si rád říkal? Co tu čtenáři předkládá, to vlastně už ani není mapa, ale spíš jakási podivná projekce zeměkoule viděné od pólu, pochopitelně mystického, což vlastně znamená z hlediska ideálního kyvadla zavěšeného ve svorníku ideální klenby. Tohle je mapa, která podle něho měla být vložena pod kyvadlo! Je to tak očividné, že nechápu, jak se mohlo stát, že to nenapadlo někoho přede mnou...

„Spisovatelští ďáblíci prostě nemají naspěch,“ odpověděl mi Belbo. „Spíš to bude v tom, že jedinými dědici templářů jsme my tři. Ještě jsem však neskončil. Schéma jste už viděli, je to pohyblivý kotouč, zhruba jako ty, které pro šifrování svých poselství používal Trithemius. Tohle snad ani není mapa, ale návrh přístroje, který by předkládal varianty, alternativní mapy, dokud by se nekáplo na tu pravou! A Fludd to dokonce sám říká v textu pod mapou: je to pry instrumentum²⁶⁹, ale v náčrtku, na kterém bude třeba ještě dál pracovat.“

„Copak ale právě Fludd rozhodně nepopíral rotaci Země? Jak by přitom mohl mít na mysli kyvadlo?“

„Máme co činit se zasvěcenci. Každý zasvěcenec přece popírá, co ví, zapírá, že vůbec něco ví, a lže, aby uhájil tajemství.“

„Tím by se vysvětlilo,“ dodal Belbo, o proč se už Dee tak motal kolem královských kartografů. Vůbec mu nesešlo na „skutečném“ tvaru světa, spíš chtěl ve spoustě map chybných najít a rekonstruovat tu jedinou správnou, kterou potřeboval.“

„To by šlo, to by šlo,“ souhlasil Diotallevi. „Pravda nalezená s pomocí přesné rekonstrukce nepravdivého textu!“
)84(

Hlavním a také nejužitečnějším zaměstnáním tohoto Shromáždění by podle mého názoru měla být práce na přírodní historii podle rozvrhu hraběte z Verulama.

(Christian Huygens, *Dopis Colbertovi*, *Oeuvres Completes*, La Haye, 1888-1950, VI, str. 95-96)

Činnost zmíněných šesti skupin se neomezovala jen na pátrání po mapě. V prvních dvou částech poselství, které měli v rukou Portugalci a Angličané, se templáři pravděpodobně o nějakém kyvadle zmiňovali, jenže tehdejší znalosti v tomto směru byly velice chatrné. Nechat kmitat olovnici, to je jedna věc, a vybudovat mechanismus tak přesný, aby na vteřinu přesně zachytil sluneční paprsek, to je věc jiná. Právě proto templáři počítali s šesti stoletími. Baconovi stoupenci vykročili právě tím směrem a ze všech sil se snažili kontaktovat zasvěcence a přetáhnout je na svou stranu. Určitě to nebude náhoda, že Salomon de Caus z Bratrstva růže a kříže napsal pro Richelieua traktát o slunečních hodinách. Galileem počínaje se výzkumy kyvadel rozběhly ostošest pod záminkou, že slouží k určování zeměpisných délek, když však Huygens v roce 1681 zjistil, že kyvadlo, které je přesné v Paříži, se v Cayenne opoždí, napadlo ho, že to souvisí se změnami odstředivé síly způsobenými rotací Země. A kdopak ho přivolal do Paříže, když pak vydal svou knihu *Horologium*, ve které rozvedl Galileovy poznámky o kyvadle? Jako z udělení týž Colbert, který pozval do Paříže Salomona de Caus, aby se tam zabýval podzemím!

V roce 1661 italská Accademia del Cimento anticipuje Foucaultovy myšlenky, Leopold Toskánský ji však během pěti let rozpustil a z Říma se mu zanedlouho dostalo podivné odměny v podobě kardinálského klobouku.

Tím to vůbec nekončí. Honba za kyvadlem pokračuje i v následujících staletích. V roce 1742 (rok před prvním doloženým objevením hraběte Saint-Germaina!) nějaký de Mairan předložil Královské akademii věd pamětní zápis o kyvadlech, v roce 1756 (v Německu se zrovna zakládá Přísná Templářská Řehole!) nějaký Bouger píše „sur la direction qu'affectent les fils a plomb²⁷⁰“.

Objevoval jsem fantastické tituly, jako třeba *Recueil d'observations géodesiques, astronomiques et physiques, exécutées par ordre du Bureau des Longitudes de France, en Espagne, en France, en Angleterre et en Ecosse, pour déterminer la variation de la pesanteur et des degres terrestres sur le prolongement du meridiem de Paris*²⁷¹ od Jeana-Baptisty Biota vydanou v roce 1821. Ve Francii, Španělsku, Anglii a Skotsku! A vzhledem k poledníku v Saint-Martinu! A co kniha *An Account of Experiments to Determine the Figure of the Earth by Means of the Pendulum Vibrating Seconds in Different Latitudes*²⁷², kterou v roce 1823 publikoval sir Edward Sabine? Tajemný hrabě Fjodor Petrovič Litke v roce 1836 publikoval výsledky svých záznamů o chování kyvadla při plavbě kolem světa, a věnoval je dokonce carské Akademii věd v Petěrburgu! Proč taky Rusové?

A co když se mezitím nějaká skupina, a mohli by to být jedině nástupci Baconovi, pokusila objevit tajemství proudů bez map a bez kyvadla a to tak, že začala znova a od začátku sledovat, kde a jak had dýchá! Tady by se hodily Salonovy nápady: zhruba v době Foucaultově svět průmyslu, plod baconovského křídla, totiž začíná pod zemí v srdci evropských metropolí razit chodby metra.

„To je pravda,“ souhlasil Belbo, „devatenácté století je podzemím přímo posedlé, Jean Valjean, Fantomas a Javert, Rocambole, všechno se odehrává v podzemních chodbách a ve stokách. Bože můj, vždyť celé Vernovo dílo je vlastně zasvěcenecké odhalení záhad podzemí! Cesta do středu Země, Dvacet tisíc mil pod mořem, jeskyně v Tajupném ostrově, obrovské podzemní království v Černé Indii! Stálo by možná za to vyhotovit mapu jeho neuvěřitelných cest, určitě by se našla nějaká podobnost se stočeným Hadem, byla by to mapa leys pro každý kontinent zvlášť. Verne pátral v síti tellurických proudů zespoda i seshora.“

Začal jsem mu nahrávat. „Jak že se jmenuje hrdina Černé Indie? John Garra, to je málem anagram grálu.“

„Nepřehánějme, držme se při zemi. U Verna se najdou signály mnohem jasnější: Robur le Conquérant, R. C. Rosa-Crux. A při čtení pozpátku je z Robura Rubor, červené růže.“

)85(

Phileas Fogg. To jméno mluví samo za sebe: řecké Eas naznačuje globálnost (a je tedy ekvivalentem výrazů pan a poly)

a Phileas je totéž co Polyfil. Slovo fog v angličtině znamená mlhu... Verne bezpochyby patřil ke společnosti „Le Brouillard“. Byl dokonce tak důkladný, že nám upřesnil vztahy mezi ní a Bratrstvem růže a kříže, urozený poutník Phileas Fogg není totiž nic jiného než rozenkrucián... Není snad členem Reform-Clubu, jehož iniciály R. C. označují reformátorské Rosa + Crux? Reform-Club byl ostatně založen v Pall-Mall, aby znovu připomněl Sen Polyfilův.

(Michel Lamy, Jules Verne, *initié et initiateur*273, Paris, Payot, 1984, str. 327-328)

Rekonstrukce toho všeho nám zabrala spoustu dní, pracovali jsme neptetržitě, a pokud jsme na okamžik přestali, tak jen proto, abychom si sdělili poslední objevy, četli jsme, co nám přišlo pod ruku, encyklopedie, noviny, kreslené seriály, nakladatelské katalogy, srovnávali jsme jedno s druhým a hledali nejrůznější propojení, na ulicích jsme se pak přehrabovali ve stáncích antikvářů, pátrali v novinových stáncích, bezohledně vykrádali rukopisy našich spisovatelských d'áblíků a nemohli se dočkat, až budeme v kanceláři, abychom mohli ostatním přeložit poslední trouvaille274. Trvalo to týdny, ve vzpomínce je to však naopak poslední okamžik, probíhající zrychleně jako ve filmech Larryho Semona, samé škyby a skoky, dveře se otevírají a zavírají s nadzvukovou rychlostí, šlehačkové dorty létají do tváří, lidé prchají po schodech dolů a hned zas nahoru, staré automobily se srážejí, v krámech padají police a řítí se dolů laviny krabiček, měkkých syřů, stříkají sodovky, trhají se pytle s moukou. A veškeré prodlevy, mrtvý čas — tedy normální život kolem nás — mi naopak připadal jako zpomalený film, plán jako by se dotvářel v rytmu umělecké gymnastiky, diskař se pomaloučku a kladivář zas opatrně otáčí, zápas v golfu se vleče a při baseballu se nesmyslně čeká. At už však to byl rytmus jakýkoliv, osud stál při nás, protože souvislosti jsme nejen hledali, ale taky nacházeli, pořád a ve všem, svět kolem nás už vypadal jako síť, jako vír příbuzností, všechno odkazovalo ke všemu, všechno se dalo vším vysvětlit...

Před Liou jsem o tom mlčel, abych ji zbytečně nezlobil, zanedbával jsem však dokonce i malého Giulia. Probouzel jsem se uprostřed noci a napadalo mě, že René Descartes je italsky Renato Cartesio a iniciály jeho jména R. C., Rosa + Crux, a že napřed nápadně Bratrstvo růže a kříže hledal a pak zas popíral, že je našel. K čemu taky ta posedlost metodou? Třeba to měla být pomoc při hledání tajemství a jeho řešení které nedávalo spát všem zasvěcencům z celé Evropy... A kdopak oslavoval kouzlo gotiky? Kdo jiný než René de Chateaubriand! A kdo napsal, když ještě byl naživu Bacon, *Steps to the Temple*?275 Richard Crashaw. A co Ranieri de'Calzabigi, René Char, Raymond Chandler. A Rick z Casablanky? Samí R. C.

)86(

Tuto vědu, která aspoň ve své složce materiální dosud nezahynula, stavitelé katedrál převzali od mnichů ze Cîteaux... V minulém století byli známi jako Compagnons de la Tour de France. A právě na ně se obrátil Eiffel, aby mu vystavěli tu jeho věž.

(R. Charpentier, *Les mysteres de la cathédrale de Chartres*276, Paris, Laffont, 1966, str. 55-56)

Ted' už jsme měli celou současnost probádanou neúnavnými krtky, kteří pronikali do podzemí a zdola sledovali naši planetu. Musilo v tom však být ještě něco jiného, nějaký další podnik, který baconovci rozjeli a jehož výsledky i průběh měli všichni na očích a vůbec si to neuvědomili. Při hloubení otvorů do země byly zkoumány hluboko uložené vrstvy, Keltové a templáři se však neomezili jen na kopání studní, své zástrčky vysunovali i k obloze, aby se mohli od jednoho megalitu k druhému dorozumívat a zaznamenávat vlivy hvězd...

Spásný nápad dostal Belbo jednou v bezesné noci. Díval se z okna a v dálce nad milánskými střechami zahlédl kovovou televizní věž, vysokou milánskou anténu, napadlo ho, že to vlastně je jakási skromná a nenápadná babylónská věž. A rázem měl jasno.

„Eiffelova věž,“ řekl nám na druhý den ráno. „Jak to, že nás to nenapadlo hned? Kovový megalit, menhir posledních Keltů, dutá báh, která převyšuje všechny bane gotické! K čemu by Paříži tenhle naprosto zbytečný monument jinak byl? Není to nic jiného než nebeská sonda, anténa, která shromažďuje informace ode všech hermetických zástrček vražených do zemské kůry, od soch na Velikonočních ostrovech, Machu Picchu, od sochy na Staten Islandu, kterou tam chtěl mít zasvěcenec La Fayette, od obelisku v Luxoru, od nejvyšší věže v Tomaru, od Rhodského kolosu, který dál vysílá své signály ze dna přístavu, kde ho už nikdy nikdo nenajde, od bráhmanských chrámů v džungli, od věžiček na čínské zdi, od vrcholu Ayers Rocku, od věže ve Štrasburku, jimiž se těšil zasvěcenec Goethe, od obličejů v Mount Rushmoru, jak to správně pochopil zasvěcenec Hitchcock, od antén Empire State, řekněte sami, k čemu jinému by mohl tento výtvar amerických zasvěcenců odkazovat než k pražskému císařskému sídlu Rudolfa Druhého! Eiffelova věž sbírá informace z podzemí a srovnává je s informacemi seshora. Kdopak nám vůbec poprvé přinesl úděsný obraz Eiffelovy věže? Kdo jiný než René Clair ve filmu Pod střechami Paříže. René Clair, R. C.“

Bylo třeba znovu projít veškerou historii vědeckých oborů: i takové závody v letech do kosmu ted' nabývaly docela jiné, srozumitelnější podoby, ty šílené družice určitě mají za úkol fotografovat zemský povrch a objevovat sotva znatelné tenze, podmořské tiky, závany horkého vzduchu. A jak se navzájem dorozumívají, předávají zprávy Eiffelovce, Stonehenge...

)87(

Je to opravdu podivná náhoda, že vydání in-folio z roku 1623, kde je jako autor uváděn Shakespeare, obsahuje přesně třicet šest děl.

(W. F. C. Wigston, *Francis Bacon versus Phantom Captain Shakespeare: The Rosicrucian Mask*277, London, Kegan Paul, 1891, str. 353)

Při vzájemné výměně výsledků našeho fantazírování jsme mívali dojem, určitě správný, že se ubíráme vpřed s pomocí pochybných asociací, neregulérních krátkých spojení, a kdyby nám to býval někdo vytkl, určitě bychom se zastyděli, že jsme jim vůbec propůjčili víru. Utěšovalo nás však vědomí a vzájemná dohoda — teď už tichá, abychom zůstali u ironie, že vlastně parodujeme cizí logiku. V dlouhých údobích, kdy každý z nás hromadil důkazy, aby je pak předložil ostatním s vědomím, že jsou to kaménky pro jakousi parodii mozaiky, si však naše mozky zvykaly spojovat všechno se vším, a aby to probíhalo samočinně, musila se ze zvyku stát samozřejmost. Věží-li člověk v něčem až po uši, pak mezi návykem předstírat víru a návykem věřit není žádný rozdíl.

Stává se to špiónům, proniknou do tajných služeb protivníka, navykají si na jeho způsob myšlení a udrží se tam tak dlouho, dokud se jim to daří, takže není se čemu divit, když dříve či později přejdou na opačnou stranu, ze které se vlastně už předtím stala strana jejich. Nebo osamělým osobám, které mají doma psa a celý den si s ním povídají, ze začátku se mu přizpůsobují, pak po něm chtějí, aby se přizpůsobil jim, pes jim zprvu připadá bezbranný, pak mají dojem, že žárlí, a pak že je zlomyslný, a začnou mu provádět naschvály a žárlivé výstupy v domněnku, že se z něho stal člověk, zatímco naopak udělali ze sebe psa.

Možná taky díky tomu, že nebylo dne, kdy bych nepobyl s Liou a s dítětem, byl jsem nakonec z nás tří ten, koho ta hra poznamenala nejméně. Byl jsem skálopevně přesvědčen, že zvládám já ji, a ne ona mě, připadal jsem si, jako když jsem hrál tenkrát při obřadu na agogó: snaž se být radší s těmi, kdo pocity vyvolávají, než s těmi, kdo jim podléhají. O Diotallevim jsem toho tehdy moc nevěděl, teď vím, že své tělo nutil, aby se naučilo myslet po ďábsku. A Belbo, ten se s tím vším ztotožňoval vědomě. Já jsem si zvykal, Diotallevi se kazil, Belbo se obracel na víru. Všichni tři jsme však pomalu přicházeli o tu intelektuální břítkost, s jejíž pomocí se dá odlišit podobnost od totožnosti, metafora od věci samé, pozbyvali jsme té tajemné, pronikavé a nádherné schopnosti, díky níž jsme s to říci, že nějaký člověk zežvířetěl, a nemyslet tím, že mu narostla srst a tesáky, zatímco tomu, kdo tuto schopnost ztratil, kdo ochořel, stačí zaslechnout, že někdo zežvířetěl, a slyší ho štěkat nebo chrochtat a vidí ho plazit se nebo létat.

Kdybychom bývali nežili v neustálém vzrušení, určitě bychom si všimli, v jakém je Diotallevi stavu. Všechno začalo na konci léta. Vrátil se do práce pohublý, neměl však pružnost, jaké člověk nabude tím, že chodí po horách a shodí pár kilo. Diotallevi byl albín, míval vředy choulavou pleť, najednou však zežloutl. Pokud jsme si toho vůbec všimli, tak jsme asi v duchu usoudili, že dovolenou proseděl nad rabínskými svitky. Ve skutečnosti jsme ovšem měli hlavu plnou docela jiných starostí.

Byli jsme totiž už s to i skupiny velice vzdálené Baconovým stoupencům zařadit tam, kam patřily.

Tak například znalci zednářského hnutí považují bavorské ilumináty, kteří usilovali o zničení národů a destabilizaci států, nejenom za inspirátory Bakuninova anarchismu, ale dokonce i marxismu. To je zcela dětinské počínání. Ilumináti byli vlastně provokatéři, které Baconovi stoupenci nasadili mezi Němce, Marx a Engels svou první výmluvnou větou Manifestu z roku 1848, že Evropou obchází strašidlo, mysleli něco docela jiného. Proč ale tak výrazně gotická metafora? Je to zlomyslná nářezka na příznačnou honbu za Plánem, která už pěkných pár století převracela dějiny kontinentu vzhůru nohama. Manifest předkládá alternativní návrh baconovcům i novotemplářům. Marx byl žid, zpočátku možná mluvíci rabínů z Gerony nebo Safedu, a snažil se vyvolený národ zapojit do horečného hledání tajemství. Nakonec se však vydal jinou cestou a Šechina, lid vyhnáný z království, se ztotožnil s proletariátem a k velkému zklamání těch, kdož ho inspirovali a čekali od něho něco docela jiného, zvrátil tendence židovského mesianismu a zaměřil je docela jiným směrem. Templáři všech zemí, spojte se. Mapu dělníkům! To je ono! Našlo by se lepší zdůvodnění pro komunismus?

„Jistě,“ souhlasil Belbo, „ale ani baconovci se cestou neobešli bez nehod. Některé z nich zvábila vidina scientismu, vymkli se kontrole a skončili ve slepé uličce. A jakmile jednou vymřela dynastie, všelijací ti Einsteinové a Fermiové, kteří pátrali po tajemství v hlubinách mikrokosmu, vnutili světu svůj omyl. Místo energie tellurické, čisté, přirozené, nabídli energii atomovou, technologickou, nečistou a znečištěnou...“

„Časoprostor, omyl západu,“ dodal Diotallevi.

„To je právě ztráta Středu. Očkovací látky a penicilín jsou karikatury elixíru dlouhého života,“ přidal jsem se.

„Jako další templář Freud,“ pokračoval Belbo, „místo aby hledal v labyrintech pod zemí, pátral v podzemí psychickém, jako kdyby o něm už všechno a mnohem líp neřekli alchymisté.“

„Tak proč ale,“ záutočil na něho Diotallevi, „chceš vydávat knížky doktora Wagnera? Psychoanalýza je podle mě dobrá pro neurotiky.“

„Jistě, a penis je pouze falický symbol,“ uzavřel jsem. „Pánové, snad abychom maličko přibrzdili. A taky neztráceli zbytečně čas. Pořád ještě nevíme, kam s pauliciány a gerosolimitány.“

Jenže ještě než jsme stačili na tuto otázku najít odpověď, narazili jsme na další skupinu, která sice nepatřila k třiceti šesti neviditelným, velice brzy však zapadla do hry a pozměnila její průběh tak, že došlo ke zmatku. Byli to jezuité.

)88(

Baron von Hund, rytíř Ramsay... a řada dalších osob, které založily hodnosti těchto sdružení, se ve své činnosti řídily pokyny generála jezuitů... Templářství je vlastně jezuitství.

(Dopis Charlese Sotherana, 32... A a P. R. 94... Memfis, K. R. ? K. Kadoš, M. M. 104, Eng. etc., zasvěcenec anglického Bratrstva růže a kříže a dalších tajných společností Mme Blewatsky, 11. 1. 1877; z Isis Unveiled, 1877, str. 390)

Naráželi jsme na ně příliš často, poprvé k tomu došlo při prvních rozenkruciánských manifestech a pak už vlastně neustále. Už v roce 1620 se v Německu objevila Rosa jesuitica, ve které se připomíná, že růže je symbol především

katolický a mariánský a teprve pak rozenkruciánský, a naznačuje se, že oba řády si navzájem pomáhají a že Bratrstvo růže a kříže že je pouze odnoží jezuitské mystiky, přizpůsobené pro obyvatele reformačního Německa. Vzpomněl jsem si, co říkal Salon o zášti, s jakou otec Kircher postavil na pranýř Bratrstvo růže a kříže, když psal o hlubinách Země.

„Otec Kircher,“ říkal jsem, „je ústřední postavou celé této záležitosti. Proč jen tento člověk, který tolikrát prokázal své pozorovací schopnosti a odvalu k experimentu, na tisíce stránek doslova překypujících neuvěřitelnými hypotézami rozmělnil několik svých dobrých nápadů? Dopisoval si s nejvýznamnějšími anglickými vědci a v každé své knize se pokaždé znovu pouštěl do typicky rozenkruciánských témat, zdánlivě proto, aby je vyvrátil, ve skutečnosti aby si je přisvojil a obdařil je protireformační verzí. V prvním vydání knihy Fama se pan Haselmayer, člověk poslaný jezuitu pro své reformační ideje do vězení, pokoušel tvrdit, že jediní praví a hodní jezuité jsou právě rozenkruciáni. To nic, Kircher těch svých třicet svazků zas napsal jen proto, aby dal všem na srozuměnou, že jediní správní a hodní rozenkruciáni jsou právě jezuité. Jezuité se chtěli zmocnit Plánu. Otec Kircher si chtěl prostudovat kyvadlo, a taky to udělal, vymyslel si totiž planetární hodiny, které mu udávaly přesný čas ve všech sídlech tovaryšstva Ježíšova roztroušených po světě.“

„Jak se ale mohli jezuité dozvědět, že Plán vůbec existuje, když se templáři nechali pozabíjet jen proto, aby se to nikdo nedozvěděl?“, zeptal se Diotallevi. Odpovědět mu, že jezuité vědí vždycky všechno, prostě nestačilo. Bylo třeba najít vysvětlení přesvědčivější.

Velice brzy jsme taky na ně přišli. Znova v tom měl prsty Vilém Postel. Při listování dějinami jezuitů, které napsal Crétineau-Joly (co jsme se jen tomu nešťastnému jménu nasmáli) jsme zjistili, že Postel ve svém mystickém šílenství a v touze po duchovní obrodě navštívil v roce 1544 v Římě svatého Ignáce z Loyoly. Ignác ho přijal nadšeně, Postel se však nedokázal zřít svých utkvělých myšlenek, kabalismu a ekumenismu, které jezuitům nešly pod vousy, hlavně ta nejtukvělejší, od které právě Postel nemohl v žádném případě upustit, že Králem světa by měl být francouzský král. Ignác byl světec, ale taky Španěl.

Po nějaké době došlo k roztržce. Buď Postel jezuitu sám opustil, nebo ho vyhnali. Byl-li však Postel třeba jen nakrátko jezuita, pak se svatému Ignáci — kterému odpřisáhl věrnost perinde ac cadaver²⁷⁸ — určitě musil svěřit s tím, proč cestu k němu vážil. Milý Ignáci, řekl mu asi, věz, že s mou osobou k tobě přichází i tajemství templářského Plánu, jehož jsem já nehodný francouzský zástupce, čekáme po sto dvaceti letech na třetí setkání v roce 1584, takže proč nečekat ad majorem Dei gloriam²⁷⁹.

Tak se jezuité díky Postelově slabé chvilce dozvěděli o tajemství templářů. Nevyužít takového tajemství ovšem dost dobře nejde. Svatý Ignác odejde na věčnost, jeho následníci však bdí a Postela nepouštějí z dohledu. Chtějí se dozvědět, s kým se v osudném roce 1584 setká. Jenže běda, Postel zemřel dřív a neznámý jezuita — uváděl to jeden náš pramen — u jeho smrtelného lože z něj nic nedostal. Jezuité se nedozvěděli, kdo je Postelův nástupce.

„Promiňte, Casaubone,“ řekl tenkrát Belbo, „něco se mi na tom stejně ale nezdá. Mají-li se věci opravdu tak, jak říkáte, pak ale jezuité přece nemohli vědět, že k setkání v roce 1584 nedošlo.“

„Nesmíme ovšem zapomínat,“ poznamenal Diotallevi, „že podle toho, co mi říkali gójové, jezuité byli muži nezdolní a nenechali se jen tak oblafnout.“

„Kdyby šlo jen o to,“ přidal se Belbo, „pak jeden jezuita jasně spořádá dva templáře k obědu a další dva k večeři. Taky byli rozpuštěni, a to nejedenkrát, měli proti sobě vlády v celé Evropě, a máme je tu pořád.“

Nezbývalo než vcítit se do jejich myšlenkových pochodů. Co si asi počne takový jezuita, když mu Postel na poslední chvíli vyklouzne z rukou? Mě něco napadlo hned, bylo to však tak ďábelské, že na něco takového by nestačili ani naši spisovatelští ďáblíci: a sice že rozenkruciány si vymysleli právě jezuité!

„Po Postelově smrti,“ předestřel jsem nakonec ostatním přece jen svůj návrh, „vychytralí jezuité naprosto přesně předvíдали zmatek, jaký nastane v kalendáři, a rozhodli se vzít všechno do svých rukou. Zkonstruovali rozenkruciánskou mystifikaci a spočetli si, k čemu dojde. A sice že mezi spoustou nadšenců, kteří chňapnou po návnadě, se chytí a přihlásí i někdo ze skutečné buňky. Umíte si představit, jak v tom případě vyváděl Bacon: Fludde, pitomče, tos nemohl držet hubu? Ale vikonte, My Lord, vypadalo to, že jde o naše lidi... Kretěne, to tě nikdo nenaučil nedůvěřovat papežencům? Tebe měli upálit, a ne toho nebožáka z Noly!“

„Proč ale,“ zeptal se Belbo, „když se pak Bratrstvo růže a kříže přemístilo do Francie, je jezuité nebo katoličtí polemikové, kteří pro ně pracují, napadali jako kacíře a osoby posedlé ďáblem?“

„Nemůžeme přece po jezuitech chtít, aby nejednali oklikou, ale přímo, to by pak nebyli jezuité!“

O ten můj návrh jsme se dlouho přeli a nakonec společně došli k závěru, že původní domněnka, založená na tom, že Bratrstvo růže a kříže byla návnada předhozená Baconovými stoupenci a Němci Francouzům, bude asi přece jen lepší.

Jakmile se objevily manifesty, jezuité se dovtipili, oč jde, a přijali nabídnutou hru, aby ostatní zmátli. Chtěli zjevně zabránit spojení skupiny anglické a německé se skupinou francouzskou, a proto jim přišla vhod jakákoliv podlost. Mezitím zaznamenávali, co kde bylo nového, shromažďovali informace a ukládali je... Kam? Nejspíš do Abulafii, zažertoval si Belbo. Jenže Diotallevi, který si začal pořizovat vlastní dokumentaci, nám hned oznámil, že to vlastně žádný žert není. Samozřejmě, jezuité si stavěli obrovský a velice výkonný elektronický počítač, který měl ze staleté trpělivě promíchávané směsi úloмок pravd i lží, kterou nashromažďili, vytěžit nějaký závěr.

„Jezuitům došlo,“ tvrdil Diotallevi, „co neboží staříčtí templáři z Provins a ani baconovské křídlo vůbec netušili, a sice že rekonstrukce mapy může být provedena s pomocí kombinatoriky, to znamená postupy, které anticipují moderní elektronické mozky! Jezuité opravdu vynalezli Abulafiu! Otec Kircher prostudoval všechny traktáty o kombinatorice, Lulem počínaje, tady vidíte, co pak otiskl ve své knize Ars Magna Sciendi²⁸⁰...“

„Připomíná to háčkovanou dečku,“ poznamenal Belbo.

„Kdepak, můj milý, jsou to veškeré možné kombinace en prvků. Souhrnný výpočet, přesně jako v Sefer Jecira. Výpočet kombinací a permutací, podstata Temury!“

Jinak to být nemohlo. Předložit nevyhraněný projekt, jak to udělal Fludd, zjišťovat, o jakou mapu vlastně jde, tak, že by se vycházelo z polární projekce, to je jistě možné, jenže kolik by to chtělo pokusů, a aby se vůbec došlo k řešení, bylo by je třeba provést všechny do jednoho! A vytvořit abstraktní model všech možných kombinací, to je jedna věc, a druhá věc je vymyslet stroj, který by všechny tyto kombinace beze zbytku vykonával. Jak Kircher, tak jeho žák Schott se proto vrhli na vymýšlení mechanických kolovrátků, přístrojů založených na jakýchkoli děrných štítcích, computerů ante litteram, založených na binárním výpočtu. Zkrátka kábala aplikovaná na moderní mechaniku.

IBM: Iesus Babbage Mundi, Iesum Binarium Magnificamur. AMDG: Ad Maiorem Dei Gloriam? Spíš asi: Ars Magna Digitale Gaudium! IHS: Iesus Hardware & Software!

)89(

V klínu těch nejhustších temnot se vytvořila společnost nových bytostí, které se navzájem znají, aniž se kdy viděly, které si rozumějí, aniž si kdy co vysvětlily, které si slouží, aniž by byly přáteli... Tato společnost převzala od jezuitů zásadu slepé poslušnosti od zednářů důkazy a vnější ceremonie, od templářů představy o podzemí a neuvěřitelnou odvahu... Učinil snad hrabě Saint-Germain něco jiného, než že napodobil Viléma Postela, který chtěl být považován za staršího, než ve skutečnosti byl, a těšil se z toho?

(Marquis de Luchet, Essai sur la secrete des illuminés281, Paris, 1789, V a XII)

Jezuité pochopili, že nejlepší způsob, jak vyvést protivníka z rovnováhy, je zakládat tajné sekty, počkat, až se do nich nahnou nebezpeční nadšenci, a pak je všechny pozatýkat. Zkrátka obáváš-li se komplotu, sám si ho zorganizuj a budeš mít pod palcem všechny, kteří by se jej mohli zúčastnit.

Vzpomněl jsem si na Aglieho výhradu vůči Ramsayovi, který jako první uvedl do přímé souvislosti zednáře a templáře, a to, že byl ve spojení s katolíky, Ramsaye jako člověka ve službách katolíků ve skutečnosti odhalil už Voltaire. Na vznik anglického zednářství jezuité reagovali z Francie skotským novotemplářstvím.

Tím se objasňuje, proč jako odpověď na tyto pikle jistý markýz de Luchet v roce 1789 anonymně vydal slavnou Essai sur la secte des illuminés, ve které si to rozděl s ilumináty z Bavorska i odjinud, to mu bylo fuk, s anarchy, antiklerikály i novotemplářskými mystiky, mezi něž zařadil (bylo to k nevíře, všechny kamínky naší mozaiky však jeden po druhém postupně nacházely své místo) dokonce i pauliciány, o Postelovi a hraběti Saint-Germaine nemluvě. A stěžoval si hlavně na to, že tyto podoby templářského mysticismu poškozují věrohodnost zednářů, kteří jsou naopak sdružením zcela řádných a bezúhonných lidí.

Baconovi stoupenci zednářství pojali jako nějaký Rick's bar v Casablance, jezuitské novotemplářství jim to kazilo a Luchet byl vyslán jako najatý vrah, aby zlikvidoval všechny skupiny, které baconovské nakonec ani nebyly. Musili jsme však brát v úvahu i další věc, ve které se nebohý Aglie nedokázal správně zorientovat. Proč de Maistre, člověk v jezuitských službách, dokonce sedm let předtím, než se ozval markýz de Luchet, šel do Wilhelmsbadu zasívat rozkol mezi novotempláře?

„Novotemplářství na tom bylo dobře v první polovině osmnáctého století,“ tvrdil Belbo, „a velice špatně na konci, kdy je jako hnutí ovládli revolucionáři, kteří si vůbec nelámali hlavu s tím, jestli k tomu, aby mohli useknout hlavu králi, jim dopomůže pan rozum nebo nějaká Nejvyšší bytost, hlavně když se to povede, vezměte si třeba Cagliostro, a v Německu do toho navíc strkala nos místní knížata, hlavně Fridrich Pruský, jehož zájmy určitě nebyly totožné se zájmy jezuitů. Když pak mystické novotemplářství, ať už si je vymyslel kdokoliv, vyrazilo do květu Kouzelnou flétnou, šiky Ignáce z Loyoly je samozřejmě nechtěly mít na krku. V peněžitnictví se taky společnosti kupují, prodávají, ruší, nechávají zkrachovat, nebo se jejich kapitál zhodnocuje, podle toho, co je zrovna potřeba, a nikdo si neláme hlavu s tím, kde skončí vrátný. Když vůz doslouží, odveze se na hřbitov.“

)90(

V pravém zednářském zákoníku se nachází pouze Bůh Mániho a žádný jiný. Je to Bůh kabalistického či martinistického zednáře, dávných templářů... Hanebnosti, z nichž byli svého času nařčeni templáři, byly ostatně přisuzovány i manichejcům.

(Abbé Barruel, Mémoires pour servir a l'histoire du jacobinisme282, Hamburg, 1798, 2, XIII)

Strategii jezuitů nám beze zbytku objasnil otec Bamzel, na kterého jsme náhodou narazili. Na francouzskou revoluci reagoval tak, že v letech 1797 a 1798 napsal své Mémoires pour servir a l'histoire du jacobinisme. Tento škvár, román na pokračování, kupodivu začíná templáři. Po Molayově upálení se z nich stane tajná společnost, která chce odstranit monarchii a papežství a založit světovou republiku. V osmnáctém století ovládne veškeré svobodné zednářství a přemění je ve svůj nástroj. V roce 1763 založí literární akademii, ve které jsou Voltaire, Turgot, Condorcet, Diderot a d'Alembert, scházejí se u barona d'Holbacha a vesele si tam komplotují, dokud z nich v roce 1776 nevzniknou jakobíni, kteří jsou zase loutkami v rukou bavorských iluminátů, kteří by na setkání vraždili korunované hlavy.

Žádný hřbitov starých vozů. Jezuité s Ramsayovou pomocí zednáře napřed likvidovali a pak je zas dali dohromady, aby na ně mohli zaútočit čelně a na hlavu je porazit.

Barruelova kniha však přece jen do určité míry vykonala své, protože ve francouzském státním archivu jsou uloženy nejméně dva policejní raporty o tajných sektách, které si vyžádal sám Napoleon. Vyhotovil je nějaký Charles de

Berkheim, a jelikož tajné služby zprávy důvěrné vždy čerpají ze zpráv veřejně přístupných, nenapadlo ho nic lepšího než opisovat napřed od Lucheta a pak od Barruela.

Z líčení iluminátů stydla krev v žilách a odhalení úmyslu direktoria Neznámých nadřazených ovládnout svět bylo tak přesvědčivé, že Napoleon nezaváhal a řekl si, že se k nim dá taky. Svého bratra Josepha nechal jmenovat velmistrem Velkého Orientu a podle některých pramenů sám se svobodnými zednáři navázal styky a podle jiných se u nich dokonce stal vysokým hodnostářem. Není však jasné, ve které lóži. Pro jistotu možná ve všech.

Nevěděli jsme sice, co věděl Napoleon, měli jsme však na paměti, že dlouho pobýval v Egyptě a že by bylo divné, kdyby si tam ve stínu pyramid nepovídal s nělakovými mudrci, i malému dítěti by došlo, že těch slavných čtyřicet století, které na něho shlížely, je jen průhledná nárazka na hermetickou tradici.

Vědět toho však musil hodně, protože v roce 1806 svolal shromáždění francouzských židů. Oficiální důvod byl velice banální, pokus vymýtit lichvářství, zajistit si věrnost židovské menšiny, najít nové peněžní zdroje... Což ovšem vůbec nevysvětluje, proč své rozhodnutí svolat Velké synedrium spojoval s myšlenkou více či méně Neznámých nadřazených, které při té příležitosti připomenul. Ten prohnaný Korsičan si totiž zjistil, kdo jsou představitelé gerosolimitánského křídla, a snažil se dát dohromady do všech koutů světa rozehnané skupiny.

„Takže to, že se v roce 1808 oddíly maršála Neye ocitly v Tomaru, opravdu asi nebude náhoda. Docházejí vám už souvislosti?“

„Jsme tu od toho, aby nám docházely.“

„Napoleon, který se zrovna chystá porazit Anglii, má už v rukou skoro všechna evropská centra a s pomocí francouzských židů ovládl i gerosolimitány. Co mu ještě schází?“

„Pauliciáni.“

„Právě, a my jsme se pořád ještě nerozhodli, kde vlastně skončili. Napovídá nám to však sám Napoleon, který je šel hledat tam, kde taky byli, to znamená do Ruska.“

Pauliciáni byli celou řadu století izolovaní na území obydleném Slovy, a proto se pochopitelně skrývali pod nálepkami všelijakých mystických ruských skupin. Jedním z velice vlivných rádců Alexandra I. byl kníže Golycyn, napojený na sekty martinistického ražení. A asi byste neuhádli, kdo se objevil v Rusku dokonce dvanáct let před Napoleonem jako zplnomocněnec savojského rodu, aby navázal spojení s mystickými kroužky v Petrohradě? Kdo jiný než náš starý známý de Maistre!

De Maistre tehdy už pozbyl důvěry ve všechny ilumináty, házel je do jednoho pytle s iluministy, osvícenci, kteří nesli vinu za krvavou revoluční lázeň. V té době totiž často mluvil, přičemž skoro doslova opakoval, co řekl Barruel, o jakési satanské sektě, která si chce podrobit svět, třeba měl na mysli Napoleona. Pokud náš slavný reakcionář měl vůbec v úmyslu lákat martinistické skupiny, pak asi jen proto, že jasně cítil, že se sice inspirovali tímž zdroji jako novotemplářství francouzské a německé, zůstávají však stejně výrazem jediné skupiny nenakažené zatím západním myšlením, to znamená pauliciánů.

Plán mu však podle všeho nevyšel. V roce 1816 byli jezuité vyhnáni z Petěrburgu a de Maistre se vrátil do Turína.

„V pořádku,“ souhlasil Diotallevi, „tím jsme se zas dostali k pauliciánům. Necháme odejít ze scény Napoleona, kterému se nepodařilo dosáhnout toho, oč usiloval, jinak by mu přece na Svaté Heleně stačilo lusknout prsty, a jeho protivníci by si strachy dělali do kalhot. Co ale ti lidi podnikali potom? Mně z toho jde hlava kolem.“

„Tobě jde kolem, ale nejmíň polovina z nich o hlavu přišla,“ utěšoval ho Belbo.

)91(

Ach, jak krásně jste odhalil ty infemální sekty které připravují cestu Antikristu... Mezi nimi je však jedna, které jste se dotkl jen velmi lehce.

(Dopis kapitána Simoniniho Barruelovi, *Civiltà cattolica*, 21. 10. 1882)

Napoleonův tah s židy vyvolal u jezuitů změnu postoje. Barruelovy Mémoires neobsahují žádnou nárazku na židy. V roce 1806 však Barruel dostal od nějakého kapitána Simoniniho dopis s připomínkou, že Mání a Stařec z Hory byli židé, zednářství že taky založili židé a židé že pronikli do všech existujících tajných společností.

Simoniniho dopis obratně rozšířený po Paříži způsobil nesnáze Napoleonovi, který zrovna navázal spojení s Velkým synedriem. To spojení zjevně dělalo starosti i pauliciánům, právě v té době Svatý moskevský synod pravoslavné církve prohlašuje: „Napoleon se snaží shromáždit židy, které hněv boží rozehnal po celé Zemi, aby rozvrátili církev Kristovu a Jehovu prohlásili za pravého Mesiáše.“

Dobrák Barruel se nakonec smířil s myšlenkou, že se nejedná jen o komplot zednářský, ale židovskozednářský. Nápad se satanským spiknutím šel mimo jiné velice dobře použít k útoku na nového nepřítele, jímž byl Vysoký prodej karbonářský a antiklerikální otcové italského obrození od Mazziniho až po Garibaldiho.

„To všechno probíhá na počátku devatenáctého století,“ nesouhlasil Diotallevi. „Velká antisemitská ofenzíva však začala až na konci, když vyšly Protokoly Mudrců ze Sionu. Objevily se v Rusku a to znamená, že to byla iniciativa pauliciánů.“

„To je přirozené,“ souhlasil s ním Belbo. „Gerosolimitánská skupina se v té době podle všeho rozdělila do tří větví. První inspirovala přes španělské a provensálské kabalisty novotemplářské křídlo, druhou vstřebalo křídlo baconovské a z jejích členů se stali vědci a bankéři. Právě proti nim zaútočili jezuité. Pak je tu ale ještě třetí větev, která se usadila v Rusku. Ruští židé byli většinou drobní obchodníci, provozovali taky lichvu a mužici je neměli moc rádi, židovská kultura je kultura Knihy, všichni židé umějí číst a psát a tak skončili většinou v řadách liberální a revoluční inteligence, pauliciáni byli mystikové, reakcionáři srostlí se statkáři, navíc pronikli taky na carský dvůr. Proto je naprosto jasné, že se nemohli sjednotit s gerosolimitány. Měli zájem na zdiskreditování židů a právě skrze ně — tomu se naučili od jezuitů

působili nesnáze svým vnějším nepřátelům, a to jak novotemplářům, tak baconovcům.“

)92(

O tom nemůže být nejmenších pochyb. S veškerou silou a hrůzovládou, jakou svede jen Satan, se do našeho neobrozeného světa vkrádá říše Krále triumfujícího; král zrozený z krve Sionovy, Antikristus, se přihrává k trůnu všeobecné moci.

(Sergej Nilus, Epilog k Protokolům)

Byla to přijatelná myšlenka. Stačilo vzít v úvahu, kdo protokoly do Ruska přinesl.

Papus, jeden z nejvlivnějších martinistů z konce století, obrátil na víru Mikuláše II. při jedné jeho návštěvě v Paříži a pak s jakýmsi Philippem, což byl Philippe Nizier Anselme Vachod, přijel do Moskvy. Nizier byl v šesti letech posledý ďáblem, v třinácti proslul jako léčitel, pak jako magnetizér v Lyonu, a okouzluje jak Mikuláše II., tak jeho hysterickou ženu. Byl pozván ke dvoru a jmenován lékařem petrohradské vojenské akademie, generálem a státním radou.

Jeho odpůrci nakonec usoudili, že proti němu musí postavit neméně závažnou osobnost, která by jeho prestiž podryla. A našli si Niluse. Nilus byl potulný mnich, v kněžském šatu se toulal (nebo dělal něco jiného) po lesích a ohromoval lidi svým prorockým plnovousem. Měl s sebou dvě ženy, k tomu dcerušku a taky asistentku či milenkou, na tom nesejde, důležité je, že všechny ho na slovo poslouchaly. Napůl guru, jaký dříve nebo později uteče i s kasou, a napůl poustevník, který neustále hlásá, že konec světa je nedaleko. Nezajímalo ho totiž nic než pikle Antikristovy.

Ti, co nad ním drželi ruku, ho chtěli nechat vysvětit na popa a dát mu za ženu (o jednu víc nebo míň) Jelenu Alexandrovnu Ozerovovou, carevnu dvorní dámu, a udělat z něho zpovědníka carské rodiny.

„Nerad bych do něčeho zbytečně šťoural,“ řekl Belbo, „nemohu se však zbavit podezření, že krveprolití v Carském Selu byla vlastně deratizace.“

Philippovi stoupenci Niluse nařkli z necudnosti a je docela dobře možné, že nakonec měli pravdu. Nilus musil opustit carský dvůr, na poslední chvíli mu však přece jen přišla pomoc v podobě Protokolů, které mu kdosi předal. Všichni si pletli martinisty (inspirované Louis-Claudem de Saint-Martin) s martinezisty (stoupenci Martinese de Pasquallyho, který se nelibil Agliemu), o Pasquallym se běžně říkalo, že je žid, a tak diskreditováním židů byli zdiskreditováni i martinisté a s martinisty byl zdiskreditován a nakonec zlikvidován i Philippe.

První neúplná verze Protokolů se objevila už v roce 1903 v petrohradském časopise Znamja řízeném militantním antisemitou Kruščevanem. V roce 1905 byla tato první verze se souhlasem vládní cenzury doplněna a anonymně vydána v knize Zdroje našich zel, vydavatelem byl podle všeho nějaký Boutmi, který spolu s Kruščevanem a dalšími založil Svaz ruského lidu, proslulý později jako Černá sotňa. Tato organizace najímala obyčejné zločince, aby prováděli pogromy a páchali pravicové atentáty. Další vydání už neslo Boutmiho jméno a název Nepřátelé lidstva — Protokoly z tajných ústředních archivů siónského kancléřství.

Byly to však jen laciné brožurky. Širší verze Protokolů, která se pak překládala všude po světě, vyšla v roce 1905 v třetím vydání Nilusovy knihy Velké v malém: Antikrist je bezprostřední politická možnost, Carské Selo, pod záštitou místní odbočky Červeného kříže. Protokoly byly zasazeny do širší mystické úvahy a nakonec se dostaly do rukou samotného cara. Na příkaz moskevského metropolity byly čteny ve všech moskevských chrámech.

„Jak to ale,“ zeptal jsem se, „souvisí s naším Plánem? Pořád o těch Protokolech mluvíme, neměli bychom si je taky přečíst?“

„To není žádný problém,“ oznámil nám Diotallevi, „jeden nakladatel je vydává pořád dokola — zprvu rozhořčeně, prý z povinnosti přinášet dobové dokumenty, postupně však se stále větším zadostiučiněním.“

„To bude opravdu nějaký dobrodinec.“

)93(

Jediná společnost, o které víme, že by nám mohla v těchto záležitostech konkurovat, jsou jezuité. Dokázali jsme je však v očích nízkého lidu zdiskreditovat díky tomu, že to je organizace veřejná, zatímco my se držíme v pozadí a nezveřejňujeme svá tajemství.

(Protokoly, V)

Protokoly, to je čtyřicet programových prohlášení přisuzovaných Mudrcům ze Siónu. Rady těchto Mudrců nám připadaly dost rozporné, napřed navrhovali odstranit svobodu tisku, pak nabádali k pohlavní nevázanosti. Kritizovali liberalismus, přitom jako by však vyhlášovali program, jaký radikální levice obvykle přisuzuje kapitalistickým nadnárodním společnostem, patří do něj zneužití sportu a vizuální výchovy k otupování lidových mas. Bádalo se v nich, jak získat vládu nad světem, pěla se chvála na moc zlata. Budou prý přát revolucím v jakékoliv zemi, využívat nespokojenosti a mást lid vyhlášením liberálních myšlenek a zároveň podporovat každou nerovnost. Vypočítávali, kde a jak je třeba nastolit loutkové prezidentské režimy ovládané Mudrci. Chtějí prý podporovat vznik válek, zvyšovat výrobu zbraní a (o tom se přece zmínil taky Salon!) stavět metra (v podzemí!), aby se pak velkoměsta dala podminovat. Účel prý světi prostředky, proto chtějí podporovat antisemitismus, aby měli pod palcem chudé židy a góje aby přitom jímali soucit a litovali je v jejich bídě (účinné, ale dosti nákladné, vyslovil se Diotallevi). Se svatou nevinností tvrdí:

„...jsou nám vlastní bezbřehé ambice, hltavá nenasytnost, krutá touha po pomstě a veliká nenávisť“ (masochisticky to vesele opakují po krutém a zlém židákovi, který se už občas objevuje v antisemitském tisku a zanedlouho bude zdobit obálky všech vydání Protokolů), a navrhuji, aby se přestali studovat klasické a historie starověku.

„Nedělejme si z toho legraci,“ upozorňoval nás Diotallevi. „Tu knihu všichni brali hrozně vážně. Spíš mě napadá něco jiného. Protokoly sice chtěly za každou cenu vzbudit dojem, že jde o staletý židovský plán, a přitom všechny jejich

narážky souvisejí s drobnými polemikami z konce století ve Francii. Zmínka o vizuální výchově, která má za cíl otupění lidových mas, to je narážka na výchovný program Léona Bourgeoise, který si vzal do své vlády devět zednářů. V další části radí volit osoby zkompromitované při panamském skandálu, mezi které patřil taky Emile Loubet, který se pak v devěadesátém roce stal prezidentem republiky. Zmínka o metru se zakládá na tom, že pravice noviny v té době vznášely protesty proti tomu, že Compagnie du Métropolitain²⁸³ má příliš mnoho židovských akcionářů. Proto se taky dá předpokládat, že byly sepsány v posledním desetiletí devatenáctého století, v době Dreyfusovy aféry, a že měly oslabit liberální frontu.“

„Tohle mě na tom ani tak neděsí,“ vyslovil se Belbo. „To je děja vu²⁸⁴. V celé té záležitosti jde o to, že Mudrci přináší Plán na podrobení světa, a o tom jsme už předtím něco zaslechli. Jen odhlédněte od všech těch odkazů a narážek na události a na problémy minulého století, podzemí nahraďte podzemím v Provins a místo židů si dosadte templáře a místo síónských Mudrců šestařicet neviditelných, rozdělených do šesti skupin... Drazí přátelé, vždyť ty Protokoly jsou vlastně provinské ordonation!“

)94(

Voltaire lui-meme est mort jésuite: en avoit-il le moindre soupçon²⁸⁵?

(F. M. de Bonneville, Les Jésuites chassés de la Maçonnerie et leur poignard brisé par les Maçons, Orient de Londres, 1788, 2, str. 74)

Tak dlouho jsme to všechno měli na očích, a přitom nám to naplno vůbec nedošlo. Po šest století šest skupin bojovalo za uskutečnění provinského Plánu a každá z těchto šesti skupin občas v ideálním textu toho plánu jednoduše vyměnila jeho původce za jiného a celý jej pak přikla svému protivníkovi.

Jakmile Bratrstvo růže a kříže dalo ve Francii najevo známky života, jezuité celý plán obrátili vzhůru nohama, z kladné do záporné polohy, a zdiskreditováním rozenkruciánů zdiskreditovali baconovce a zároveň i rodičí se zednářství anglické.

Když si pak jezuité vymysleli novotemplářství, markýz de Luchet přikl plán novotemplářům. A když se pak jezuité chtěli zbavit novotemplářů, nechali Barruela, který byl jejich člověk, klidně opisovat od Lucheta, stačilo, že Plán přisoudil zednářství jako celku.

Baconovci pak přešli do útoku. Jak jsme se zevrubněji probírali dokumenty z tehdejší laické a liberální polemiky, přišli jsme na to, že Michelem a Quinetem počínaje a Garibaldim a Giobertem konče všichni do jednoho ordonation přisuzovali jezuitům (ten nápad možná vyšel od templáře Pascala a jeho přátel). Celé téma se pak stalo populární zásluhou Věčného žida od Eugena Sua a díky postavě zlého pana Rodina, který byl jakousi kvintesencí celosvětového jezuitského spiknutí. V Suovi jsme však přišli taky na docela jiné věci, objevili jsme text, který byl slovo za slovem jako opsaný z Protokolů, ačkoliv vyšel půl století před nimi. Nachází se v poslední kapitole knihy Tajnosti lidu. Dábelský jezuitský plán tu byl vyložen do nejmenších zločinných podrobností v dokumentu, který zaslal generál tovaryšstva otec Roothaan (historická osobnost) panu Rodinovi (který figuruje i ve Věčném židovi. Zmocní se jej Rudolf z Gerolsteinu (hrdina Tajnosti pařížských) a předá jej demokratům: „Vidíte sám, milý Lebrenne, jak jsou tyto pekelné pikle obratně spředeny, jak strašlivá muka, hroznou nadvládu a hrozný despotismus by přinesly Evropě a světu, kdyby se nedej bože povedly...“

Úplně jako Nilusův úvod k Protokolům. Motto (které Protokoly přiknou židům) „účel světi prostředky“ Sue přisoudil jezuitům.

)95(

Nebudou po nás požadovány další důkazy pro zjištění, zda tuto hodnotu do Bratrstva růže a kříže obratně nezavedli zednářští vůdcové... Skutečnost, že se v učení, v nenávisti a v rouhačských praktikách zcela shodují s praktikami kabaly, gnostiků a manichejců, je dostatečným důkazem, že mají jeden a týž původ, a sice kabalistické židy.

(Mons. Léon Meurin, S. J., La Franc-Maçonnerie, synagogue de Satan²⁸⁶, Paris Retaux, 1893, str. 182)

Když Tajnosti lidu vyšly a jezuité viděli, že ordonation je přisuzováno jim, takticky přešli do útoku, což před nimi nikdo ještě neudělal, přisvojili si Simoniniho dopis a ordonation přikli židům.

V roce 1869 nějaký Gougenot z Mousseauxu, který se proslavil dvěma knihami o magii v devatenáctém století, vydal další, která nesla název Les Juifs, le Judaïsme et la judaïsation des peuples chrétiens²⁸⁷. Tvrdí se v ní, že židé používají kabal a uctívají Satana, protože tajná nit spojuje Kaina přímo s gnostiky, templáři a zednáři. Dostalo se mu za to zvláštního pozhledání od Pia IX.

Plán, který Sue převedl do románové polohy, však přebírali a uváděli do oběhu i jiní, kteří už žádní jezuité nebyli. Přišli jsme na opravdu krásný, skoro kriminální příběh, který se odehrál až mnohem později. Když se objevily Protokoly, Times, které je braly velice vážně, v roce 1921 sdělily, že nějaký ruský statkář a monarchista, který se uchýlil do Turecka, si tam od bývalého důstojníka tajné ruské policie, který utekl do Cařihradu, koupil hromadu starých knih. Jedna byla bez desek, jen na hřbetu měla napsáno „Joly“, a obsahovala úvod datovaný 1864, který se zdál být doslovným zdrojem Protokolů. V British Museum Times zjistily, o jakou knihu jde, jmenovala se Dialogue aux enfers entre Montesquieu et Machiavelli²⁸⁸, vyšla v Bruselu (i když v knize je uvedeno Geneve 1864). Maurice Joly neměl vůbec nic společného s Crétineau-Joly, shoda jmen však byla zdůrazněna a musila tedy mít nějaký smysl.

Jolyho kniha byla pamflet na Napoleona III. Machiavelli zosobňuje diktátorův cynismus a diskutuje s Montesquieuem. Joly byl za tento svůj revoluční počin zatčen, odseděl si patnáct měsíců a v roce 1878 spáchal sebevraždu. Židovský program v Protokolech byl skoro doslova převzat z programu, který Joly přidělil Machiavellimu (účel světi prostředky)

a přes něho vlastně Napoleonovi. Times si ovšem nevšímly (na rozdíl od nás), že Joly beztréstně opisoval ze Sueova nejméně o deset let staršího dokumentu.

Antisemitská autorka, vášnivá stoupenkyně teorie spiknutí a Neznámých nadřazených, jistá Nesta Websterová, postavena před prostý fakt, že Protokoly vznikly banálním opisováním, nám poskytla jasnoživý nápad, jaký může mít buď jen opravdový zasvěcenec, nebo někdo, kdo se po zasvěcencích pídí. Joly zasvěcenec byl, znal Plán Neznámých nadřazených a protože nenáviděl Napoleona III., přisoudil ho jemu, což ovšem vůbec neznamená, že by tomu opravdu tak musilo být a že Napoleon III. měl s Plánem něco společného. Jelikož však Plán, který předkládají Protokoly, velice přesně vystihuje, jak si židé obvykle počínají, bezpochyby jej opravdu vypracovali. Nezbyvalo nám než paní Websterovou zkorrigovat s pomocí její vlastní logiky: vzhledem k tomu, že Plán velice přesně odpovídá tomu, co by se měli domnívat templáři, tak jej taky bezpochyby templáři vypracovali.

A naši logiku ostatně potvrzovala i samotná fakta. Moc se nám zamlouvala epizoda s pražským hřbitovem. Svou roli v ní sehrál jistý Hermann Goedsche, pruský poštovní úředník. Goedsche chtěl s pomocí falešných dokladů, které nechal sám vyrobit, diskreditovat demokrata Waldecka nařčením, že se chystá zavraždit pruského krále. Po odhalení se stal redaktorem tiskového orgánu konzervativních boháčů Die Preussische Kreuzzeitung. Pod jménem John Retcliffe se nakonec pustil do psaní románů, jako byl třeba Biarritz, který vyšel v roce 1868. Vylíčil v něm okultistickou scénu na pražském židovském hřbitově, která velice připomínala schůzi iluminátů ze začátku Dumasova Josepha Balsama, kdy Cagliostro jako vůdce Neznámých nadřazených, mezi něž patří i Swedenborg, kuje pikle kolem královna náhrdelníku. Na pražském hřbitově se zase sejdou zástupci dvanácti kmenů Izraele, aby vyložili své plány na dobytí světa.

V roce 1876 jeden ruský pamflet výjev z knihy Biarritz převzal, podal jej však tak, jako by se opravdu odehrál. Úplně stejně si v roce 1881 ve Francii počínal Le Contemporain. Tvrdilo se v něm, že zpráva pochází z bezpečného pramene, od anglického diplomata sira Johna Readcliffa. V roce 1896 jistý Bournard vydal knihu Les Juifs, nos contemporains²⁸⁹ a pražský výjev do ní znova zařadil s tím, že podvratnou řeč tam pronesl velký rabín John Readcliff. Pozdější podání bude naopak tvrdit, že Readcliffa na hřbitov přivedl Marxův zeť Ferdinand Lasalle.

Takové jsou taky plány zveřejněné v roce 1880, tedy několik let předtím, v Revue des Etudes Juives (antisemitské), která otiskla rovněž dva dopisy z XV. století přisuzované židům. Pronásledovaní arleští židé v nich žádají o pomoc židy cařihradské, a ti jim odpovídají: „Milovaní bratři v Mojžíšovi, nutí-li vás francouzský král stát se křesťany, vyhovte mu, protože jinak si ani počínat nemůžete, uchovejte si však v srdci zákon Mojžíšův. Odejme-li vám váš majetek, zařídte to tak, aby se z vašich synů stali kupci, a ti pak křesťany zase zbaví majetků jejich. Ukládá-li se vám o život, zařídte to tak, aby se z vašich synů stali lékaři a lékárníci a ti pak připraví o život křesťany. Poboří-li vaše synagogy, zařídte to tak, aby se z vašich synů stali kanovníci a klerikové a ti pak zase zničí chrámy. Jim. Činí-li vám jiná příkoří, zařídte to tak, aby se z vašich synů stali advokáti a notáři, kteří budou zasahovat do záležitostí všech států tak, aby na křesťany uvalili jho, které jste zakusili vy, ovládnete svět a pomstíte se jim.“

To pořád ještě šlo o plán jezuitský, pod nímž se skrýval časově předcházející plán templářský, Ordonation. Variací málo, permutace minimální. Protokoly se vytvářely samy od sebe. Abstraktní projekt spiknutí se stěhoval z jednoho spiknutí do druhého.

A jak jsme se ze všech sil snažili objevit chybějící článek, který by tenhle překrásný příběh spojil s Nilusem, narazili jsme na Račkovského, velitele tajné carovy policie, strašlivé ochranky.

)96(

Bez krytí by to nešlo. V tajnosti je uložen větší díl naší síly. Proto se musíme stále krýt názvem nějakého jiného sdružení.

(Die neuesten Arbeiten des Spartacus und Philo in dem Illuminaten-Orden²⁹⁰, 1794, str. 143)

A právě v té době jsme při čtení rukopisů našich spisovatelských d'áblíků zjistili, že hrabě Saint-Germain se v jednom ze svých mnoha životů jmenoval taky Rakoczi, pod tímto jménem ho aspoň znal vyslanec Fridricha II. v Drážďanech. Hesenský lanckrabě, u něhož Saint-Germain údajně zemřel, o něm tvrdil, že je původu transylvánského a jmenuje se Ragozki. K tomu připočteme, že Komenský svou Pansofii (která čpí na sto honů rozenkruciánstvím) připsal nějakému lanckraběti (těmi se náš příběh opravdu jen hemží), který se jmenoval Ragovský. Poslední kamínek, který v mozaice ještě chyběl, jsem objevil ve stánku jednoho antikváře na náměstí Castello, byla to anonymní německá knížka o zednářích, do které neznámá ruka na předsádku napsala poznámku, podle níž autorem měl být nějaký Karl Aug. Ragotgky. Rakosky se jmenoval taky tajemný muž, který možná zabil plukovníka Ardentioho, a to všechno byly vlastně možnosti, jak našeho hraběte Saint-Germaina udržet v tom, co se děje kolem Plánu.

„Nepřikládáme tomu dobrodruhovi příliš velkou moc?“ zeptal se ustaraně Diotallevi.

„Určitě ne,“ vyvracel jeho obavy Belbo, „taková je skutečnost. Saint-Germain je jako sojová omáčka v čínských jídlech. Když tam není, tak jídlo není čínské. Vezměte si Aglieho, ten se přece vyzná: nevzal si za vzor Cagliostro nebo Willermoze, ale Saint-Gennaina, protože pan hrabě je kvintesence všeho, co se dá označit jako homo hermeticus.“

Petr Ivanovič Račkovskij. Žoviální, vlezlý, opatnický, chytrý a vychytralý, geniální falzifikátor. Drobný úředník, navázal styk s revolučními skupinami, v roce 1879 byl zatčen tajnou policií na základě obžaloby, že poskytl úkryt teroristům, kteří spáchali atentát na generála Drentela. Dal se k policii a vstoupil (náhodička, vidíte?) do Černé sotni. V roce 1890 odhalil v Paříži organizaci, která vyráběla bomby pro atentáty v Rusku, kde bylo zatčeno šedesát teroristů. Za deset let se přišlo na to, že ty bomby vyráběli jeho lidé.

V roce 1887 začal rozšiřovat dopis nějakého Ivanova, kajícího revolucionáře, v němž se tvrdí, že teroristé jsou

většinou židé, a v roce 1890 zase „confession par un vieillard ancien révolutionnaire²⁹¹“, ve které revolucionáře, kteří se musili uchýlit do Londýna, nařkl z toho že jsou britští agenti. V roce 1892 dal do oběhu další padělek, Plechanovovu stížnost na stranu Narodnaja volja, že umožnila „confession“ publikovat. V roce 1902 se pokusil založit francouzsko-ruskou antisemitskou ligu. Šel na to stejně jako rozenkruciáni. Oznámil, že liga už existuje, a pak ji opravdu někdo založil. Používal však i jiné techniky: obezřetně směšoval pravdu s nepravdou, pravda ho očividně poškozovala, takže o nepravdě nikdo nepochyboval a měl ji za bernou minci. Nechal po Paříži kolovat tajemnou vyzvu k Francouzům, aby podporovali Vlasteneckou ruskou ligu se sídlem v Charkově. Osočuje v ní sama sebe jako osobu, která chce ligu přivést ke krachu, a sám po sobě požaduje změnu postoje. Dokonce se sám nařkl, že si vypomáhá zdiskreditovanými živly, jako je Nilus, což byla pravda.

Proč se dá Račkovskij považovat za autora Protokolů?

Nad Račkovským držel ruku ministr Sergej Witte, pokrokář, který chtěl Rusko proměnit v moderní zemi. Proč pokrokář Witte používal reakcionáře Račkovského, to je u boha, my jsem se však už nedivili ničemu. Witte měl jednoho politického odpůrce, nějakého Elieho de Cyona, který na něho už jednou podnikl útok, přičemž některé výpady jako by byly opsané rovnou z Protokolů. V Cyonových spisech však není jedna jediná zmínka o židech, protože on sám byl židovského původu. Račkovskij nechal z Witteova příkazu vykonat prohlídku v Cyonově vile v Territatu a objevil tam Cyonův pamflet založený na knize Jolyho (nebo Sueově), ve kterém se Wittovi přisuzují myšlenky

Machiavelliho-Napoleona III. Geniální falzifikátor Račkovskij tam místo Wittea dal židy a nechal pamflet kolovat. Jméno Cyon je jako dělané, aby připomínalo Sión, což posloužilo jako důkaz, že významný židovský exponent odhaluje židovské spiknutí. Tak tedy vznikly Protokoly. To už je ale měla v ruce taky Juliána nebo Justina Glinková, která se v Paříži točila kolem madame Blavatské a ve volném čase špehovala a udávala ruské revolucionáře v exilu. Glinková zcela určitě byla agentka pauliciánů, kteří byli zase napojeni na statkáře, a snažili se tudíž cara přesvědčit, že Wittův program je programem mezinárodního židovského spiknutí. Glinková dokument zaslala generálovi Orgejevskému a ten jej pak přes velitele carské gardy doručil carovi. Witte se razem ocitl v nesnázích.

Račkovského antisemitská zášť přivedla do neštěstí jeho ochránce. A taky asi jeho samotného. Najednou zmizel beze stopy. Hrabě Saint-Germain se asi rozhodl pro nový převlek a převtělil se do někoho jiného. Naše historie, podložená řadou faktů skutečných — řekl Belbo — jako že je Bůh nad námi, tím však získala na hodnověrnosti.

To všechno mi připomnělo De Angelisovo povídání o synarchii. Nejlepší na celé té historii — té naší určitě, ale možná i historii všech ostatních, opakoval neustále Belbo, když mi s horečnatými očima podával kartotéční lístky — byla skutečnost, že všechny ty skupiny se v tom zápase na život a na smrt vyhlazovaly zbraněmi, které si navzájem jedna od druhé půjčovaly. „První povinností špiona, který se vetře mezi špióny protivníkovy,“ komentoval, „je odhalit jako vetřelce ty, mezi něž se vetřel.“

Belbo řekl: „Vzpomněl jsem si, co se jednou stalo v + + +. Při západu slunce jsem v aleji potkával nějakého Rema, nebo jak se jmenoval, v černé balille. Měl černé kníry, černé kudrnaté vlasy, černou košili a od spousty kazů měl černé i zuby. A líbal se tam s nějakým děvčetem. Jak jsem ho tam s ní viděl, na její tvář si nevzpomínám, vím jenom, že byla hezká a blond, pro mě to byla panna i nevěstka, zkrátka věčné ženství, stačilo připomenout si ty zuby a zvedal se mi žaludek. Na tu holku jsem se sám velice třásl.“ Belbo při těch slovech nasadil instinktivně vznešený tón, aby bylo jasné, že to myslí ironicky, byl si totiž moc dobře vědom toho, že se nechal znova unést nevinnými touhami paměti a chtěl to před námi zatajit. „V duchu i nahlas jsem si říkal, jak se jen ten Remo, který patří k Černým brigádám, může takhle předvádět na veřejnosti, když osada není obsazená fašisty. A dozvěděl jsem se, že to je vlastně partyzán, který se vetřel mezi fašisty. A pak jsem ho opravdu jednou večer uviděl, jak v té černé balille a s těmi samými černými zuby líbá to blonděnaté děvče, místo černé má však khaki košili a na krku rudý šátek. Přesl ke Garibaldiho partyzánským brigádám. Všichni ho chválili, jako krycí jméno si vybral X9, podle jedné postavy kreslíře Alexe Raymonda z kreslených seriálů v časopise Dobrodružství. Dobře jsi udělal, X9, říkali mu... A já jsem ho nenáviděl ještě víc, protože to děvče mu vlastně odsouhlasil sám lid. Pak se zas ale začalo říkat, že to je fašista, který se vetřel mezi partyzány, rozhlašovali to asi ti, co mu záviděli tu holku, začal však být podezřelý...“

„A jak to skončilo?“

„Promiňte, Casaubone, proč vás ale zajímají mé osobní záležitosti?“

„Protože je vypravujete, a každé vyprávění patří do kolektivní představitosti.“

„Good point²⁹². Tak tedy X9 si jednou ráno vyšel za město, asi tam měl rande s tou holkou, aby se už dostal za ubohý petting a dokázal, že s přirozením je na tom líp než s chrupem — promiňte, ještě jsem ho ale nezačal mít rád — fašisti mu tam však nastražili léčku, zajali ho a na druhý den v pět ráno zastřelili.“

Všichni jsme chvilku mlčeli. Belbo se podíval na své ruce, měl je sepaté, jako by se modlil. Pak je od sebe odtrhl a řekl:

„Byl to důkaz, že se nevetřel nikam, ani mezi ty první, ani mezi ty druhé.“

„A jaké z toho podobenství plyne ponaučení?“

„Kdo vám řekl, že z podobenství musí plynout ponaučení? Ale jak tak nad tím přemýšlím, znamená to možná, že často se něco dá dokázat jen tak, že člověk zemře.“

)97(

Ego sum qui sum²⁹³.

(Exodus, 3, 14)

Ego sum qui sum. An axiom of hermetic philosophy²⁹⁴.

(Mme Blawatsky, Isis Unveiled, str. I)

— Kdo jsi ty? ozvalo se najednou tři sta hlasů a dvacet mečů se zablýsklo v rukou nejbližších duchů...

— Ego sum qui sum, řekl.

(Alexandre Dumas, Joseph Balsamo, II)

S Belbem jsme se pak sešli druhý den ráno. „Včera jsme napsali docela slušnou stránku toho našeho škváru,“ řekl jsem mu. „Jenže máme-li vytvořit Plán opravdu věrohodný, pak se budeme musit víc držet skutečnosti.“

„Jaké skutečnosti?“ zeptal se mě. „Pravdivý obraz skutečnosti nám třeba může poskytnout jen škvár, román na pokračování. Podvedli nás.“

„Kdo?“

„Namluvili nám, že na jedné straně je velké umění, které zobrazuje typické postavy v typických situacích, a na druhé škvár, romány na pokračování, které vyprávějí o netypických postavách v netypických situacích. Vždycky jsem si myslel, že pravý dandy by se nikdy nespustil se Scarlett O'Harovou, s Konstancí Bonacieuxovou nebo s Perlou z Labuanu. Já jsem si například se škvárem rád pohrával v domnění, že podnikám výlet někam mimo život, poskytoval mi pocit bezpečí protože mi předstíral něco, čeho jsem nemohl dosáhnout. Věci se však mají jinak.“

„Jinak?“

„Jinak. Pravdu měl Proust: život vyjadřuje líp odrhovačka než Missa Solemnis. Umění si z nás utahuje, poskytuje nám pocit bezpečí, ukazuje nám svět takový, jakým by ho umělci chtěli mít. Škvár předstírá, že to nemyslí vážně, a přitom nám ten svět ukazuje takový, jaký opravdu je nebo aspoň bude. Ženy se podobají spíš Milady než Lucii Mondellové, Fu Mančů je skutečnější než Nathan Moudrý a Historie je mnohem blíží tomu, co vypravuje Sue, než tomu, co nám předkládal Hegel. Shakespeare, Melville, Balzac a Dostojevskij psali romány na pokračování. A romány na pokračování vždycky předem vyprávěly to, co se pak opravdu stalo.“

„Je to v tom, že román na pokračování nebo obrázkový seriál se dá snadněji napodobovat než umělecké dílo. Udělat ze sebe Giocondu, to je dřina, stát se Milady, to chce naopak podřít se přirozeným sklonům.“

Diotallevi, který dosud mlčel, najednou poznamenal: „Jen si vezměte třeba našeho Aglieho. Pro něho je o moc snazší napodobovat Saint-Germaina než třeba Voltaira.“

„Jistě,“ souhlasil s ním Belbo, „Saint-Germain je taky přitažlivější než Voltaire.“

Později jsem objevil file, ve kterém Belbo shrnul naše vývody do jakéhosi epického útvaru. Říkám tomu epický útvar, protože je na tom znát, že se při rekonstrukci celé události bavil, a přitom do ní ze svého vložil vlastně jen několik spojovacích vět. Nedokážu přesně určit všechny citace, plagiáty a výpůjčky, hodně jsem jich však v té potřebě koláží bezpečně poznal. Aby unikl neklidu, jaký přináší Historie, Belbo tentokrát vykonal návštěvu v životě tak, že místo sebe poslal literaturu.

Filename: Návrat hraběte Saint-Germaina

Uběhlo pět století, co mě mstivá ruka Všemocného z hloubi Asie dohnala až do této země. Přináším si s sebou děs, bezútěšnost, smrt. Ale to nic, jsem notář Plánu, i když to nikdo neví. Zažil jsem už horší věci a příprava bartolomějské noci byla nudnější než to, k čemu se chystám teď. Proč mi však rty zkrivil áábelský úsměv? Já jsem ten, kdo jsem, a taky bych byl, kdyby mě ten zatracený Cagliostro nepřipravil o tohle poslední právo.

Mé vítězství však už není daleko. Když jsem byl ještě Kelley, Soapes mě v londýnském Townu všemu naučil.

Tajemství je v tom, jak se stát někým jiným.

S pomocí obratných pletich jsem dostal Josefa Balsama do vězení v pevnosti San Leo a zmocnil se jeho tajemství. Poté co zmizel hrabě Saint-Germain, i mě teď všichni považují za hraběte Cagliostro.

Na všech městských hodinách před chvilkou odbila půlnoc. Jaký tu vládne nepřirozený klid! To ticho je mi něčím podezřelé. Večer je nádherný, i když je třeskutá zima, měsíc vysoko na obloze vrhá ledový třpyt do neproniknutelné spleti starých uliček staré Paříže. Mohlo by být tak deset hodin večer: na zvonici opatství Black Friars před chvílí pomalu odbilo osm. Vítr zmítá kovovými korouhvemi na bezútěšné rozloze střech a ty pochmurně skřípou. Oblohu kryje silná vrstva mraků.

Kapitáne, stoupáme? Ne, naopak klesáme. Prokletě, Patma se vbrzku zítí k zemi, vyskoč, Konopný Jime, vyskoč!

Neobtěžoval bych snad démant velký jak oříšek, jen abych vyvázl z této hrůzy? Přehoď na návětrnou stranu ráhno, vratiplachtu, kapuci, co chceš, zatracený hospodský tam dole vane vítr!

Strašlivě skřípou zuby, smrtelná šed' mi na sinalou tvář klade nazelenalé stíny.

Jak jsem se sem jen dostal já jenž vypadám jako ztělesněná pomsta, pekelní duchové se pohrdavě smějí slzám bytosti před jejímž výhružným hlasem se tolikrát třásl v lůně své ohnivé propasti.

Nuž vzhůru pochodeň!

Po kolika schůdcích jsem musil sestoupit, než jsem se dostal do tohoto brlohu? Bylo jich sedm? Třicet šest? Není tu kamene jehož bych se nedotkl, kroku, jenž bych nevykonala a za nímž bý se neskrýval hieroglyf. Až je všechny přečtu mí věrní zvědí konečně Tajemství. Pak už je bude třeba jen rozřešit a řešení bude klíč, za nímž se ukrývá Poselství, které zasvěcenci a pouze jemu vyjeví co tají Záhada.

Od hádanky k rozluštění je jen krůček vynoří se hierogram na kterém bude možno vybrušovat modlitbu otázek. Pak už

Arkánům závoj příkrov egyptský goblén jenž ukrývá Talisman, nezůstané nikomu neznámý. A odtamtud vzhůru ke světlu, je třeba vyslovit okultní smysl Pentáklů, Kabalistické otázky na niž pouze nemnozí znají odpověď, hromovým hlasem oznámit neproniknutelný Znak. Třicet šest Neviditelných kteří se nad ním sklání, nám musí poskytnout odpověď, odhalit Runu jejíž smysl mohou znát pouze synové Hermovi, a jim pak budiž předána Výsměšná pečeť. Masky za niž se rysuje tvář kterou se právě oni snaží obnažit. Mystický rébus, Vznešený anagram...

— Sator Arepo! volám hlasem, při němž by se roztřásl sám duch. A Sator Arepo pustí kolo, jež pevně svíral ve svých vražedných rukou a zjeví se mi, pokorně čeká na mé rozkazy. Poznávám ho, kdo to však bude, tušil jsem už předtím. Kdo jiný než Luciano, mrzák špeditér, jehož si Neznámí nadřazení zvolili za vykonavatele mého neblahého, krvavého poslání.

— Sator Arepo, ptám se výsměšně, víš ty, jak zní konečná odpověď, skrytá ve Vznešeném anagramu?

— Nevím, hrabě, odpoví mi onen neopatrný muž, světlo poznání očekávám od tvých slov.

Pekelný chechot se vyřine z mých sinalých rtů a rozezvučí se pod starobyloou klenbou.

— Sám sebe klameš! Pouze skutečný zasvěcenec ví, že ji nezná.

— Jistě, pane můj, oduší tupý špeditér a mrzák, jak račte vy, jáť jsem přichystán!

Nacházíme se ve špinavém doupěti kdesi v Clignancourtu. Dnešního večera musím ztrestat především tebe, neb tys mě do ušlechtilého řemesla zločinu zasvětila. Tebe, jež lásku ke mně předstíráš, ba co dím dokonce v ni věříš, i bezejmenné tvoje přátele, s nimiž strávíš příští víkend. Luciano, nežádoucí svědek mého pokoření, mi v tom bude nápomocný svou vlastní rukou má jen jednu — a proto pak bude musit rovněž zhynout.

Doupě s padacími dveřmi v podlaze, pod nimi je díra, reservoir, podzemní sluj od nepaměti používaná ke skladování pašovaného zboží, sousedící s pařížskými stokami, bludištěm zločinu, a tudíž podivně vlhká, z prastarých zdí stoupají jedovaté výpary s pomocí Lucianovou jenž mi je věrným druhem ve všem zlém, stačí vybourat otvor ve zdi, a už se jím hrne dovnitř voda, zaplavuje sklepení, chatrné zdívo se hroučí a zakrátko se sklepení spojí s okolními stokami, po vodě plavou páchnoucí mršiny potkanů, černá hladina, kterou seshora vidíme pod poklopem, je předsíní nočního zatracení: jen dál, Seina, pak moře...

Od poklopu vede dolů žebřík upevněný ke stěně sklepení, nahoře u hladiny se na něm uvelebí Luciano s nožem, jednou rukou se pevně drží za první příčel v druhé drží nůž a ta třetí čeká na oběť. Čekej, a buď tam tiše, říkám, však uvidíš.

Presvědčil jsem tě, abys odstranila všechny muže s jízvou pojd' se mnou, buď navždy mou, zbavíme se těch dotěrů kolem nás, dobře vím, že je nemiluješ, sama jsi mi to řekla, zůstaneme jen ty a já a podzemní proudy.

Teď jsi právě vešla, sebevědomá jak vestálka, schoulená a scvrklá jak stará megera — ó, vize pekelná, jak zachvíváš mými staletými bedry a hrud' mi svíráš do kleští touhy, ó, nádherná mulatko, nástroji mého zatracení! Rukama co dravčí spáry na sobě rvu košili z jemného kmentu, jež zdobí mou hrud', mé nehty v ní zanechávají krvavé brázdy, zatímco strašlivá práheň mi sežehuje rty studené co hadí ruce. Tlumené vrčení se dere z temných doupat mé duše a cedí je mé dravčí tesáky — jsem' kentaur Tartarem vyvržený — málem ani kolem letícího salamandra nezaslechneme, neboť řev svůj jsem potlačil a k tobě s krutým úsměvem na rtech přistupuji.

— Má drahá, tys moje Sofia, říkám ti s půvabem šelmy, jakou dokáže být pouze tajný vůdce ochranky. Pojd', očekával jsem tě, schoulíme se k sobě v tmách a uvidíš — chraplavě se směješ, jsi kluzká a předem vychutnáváš dědictví či lup, rukopis Protokolů, abys jej mohla prodat carovi... Jak mistrně umíš utajit za rysy andělské tváře svou démonickou přirozenost, cudně přioděnou androgynními džínsy s tričkem, které je sice průhledné, stejně však před všetečnými zraky dokáže skrýt hanebné znamení lilie, jímž tvé bílé tělo označil kat z Lille!

A už je tu první pošetilec, jehož jsem vlákal do pasti. Pod pelerínou, do níž se halí, sotva rozeznám jeho tvář, ukáže mi však znamení provinckých templářů. Je to Soapes, vrah najatý tomarskou skupinou. — Hrabě, řekne mi, udeřila pravá hodina. Příliš mnoho let jsme rozeznáni bloudili světem. Vy máte poslední útržek poselství já zas ten jenž byl na počátku Velké hry. To by však byl jiný příběh. Spojme své síly, a ostatní...

Dořeknu za něho, co měl na mysli: — A ostatní ať si jdou do horoucích pekel. Jdi, bratře, uprostřed místnosti je truhlice a v ní to, co po staletí hledáš. Neobávej se tmy, není v ní pro tebe nebezpečí, spíš ochrana.

Pošetilec vykročí málem poslepu. Tupý úder. Zřítel se do díry v podlaze, u hladiny ho zachytil Luciano a rozmáchl se nožem, prořízl mu hrdlo a k bublání chtonické tekutiny se přidá bublání krve.

Ozvou se údery na dveře. — Tos ty, Disraeli?

— Já, odpoví neznámý, v němž čtenáři určitě už poznali velmistra anglické skupiny, na vrcholu moci, leč neukojeného. Řekne: — My lord, it is useless to deny, because it is impossible to conceal, that a great part of Europe is covered with a network of these secret societies, just as the superficies of the earth is now being covered with railroads...295

— To jsi už přednesl ve sněmovně 14. července 1856, mně nic neujde. Přejdeme k věci.

Baconovský žid cedí pusté kletby skrz zkousnuté zuby. Pak pokračuje. — Je jich příliš moc. Z třiceti šesti je tři sta šedesát neviditelných. Násobeno dvěma to dělá sedm set dvacet. Odečti od toho sto dvacet let, kdy se mají vždycky otevřít dveře, a dostaneš šest set což je počet jezdců při útoku u Baklavy.

— Dábský muži, tajná věda čísel nemá pro tebe tajemství. Takže co bude?

— My máme zlato, ty zas mapu. Spojme se, a budeme nepřemožitelní.

Okázalým gestem kněze mu ukáží tam, kde oslepen svou nenasytností vskutku zahlédne truhlici. Vykročí a zmizí v padacích dveřích.

Zaslechnu zlověstný svist Lucianovy čepele a potmě spatřím chropot, jímž se zaleskne mlčenlivá zřítelnice Angličanova. Spravedlnost je vykonána.

Čekám na třetího, je to člověk patřící k francouzským rozenkruciánům, Montfaucon de Villars, který je ochoten prozradit mi něco co už vím, tajemství své sekty.

— Jsem hrabě z Gabalisu, představí se ten prohnaný, domýšlivý muž. Stačí pošeptat mu pár slov a vykročí vstříc svému osudu. Zmizí v otvoru a krvežíznivý Luciano koná svou povinnost.

Ty se usmíváš se mnou ve stínu a říkáš mi, že jsi moje a tvým že se stane mé tajemství. Jen si to namlouvej jen si to namlouvej, ty zlověstná karikatura Šechiny. Ano, jsem tvůj Simón, jen počkej, to nejlepší ještě nevíš. A až se to dozvíš, tak to vědět přestaneš.

Co ještě k tomu dodat? Jeden po druhém přicházejí ostatní.

Otec Bresciani mi sdělil, že coby představitelka německých iluminátů se dostaví Babette d'Interlaken, pravnučka Weishauptova, velká panna švýcarského komunismu, která vyrostla uprostřed prostopášností, loupeží a krveprolévání, žena, jež umí mámit neproniknutelná tajemství, otevírat depeše, aniž by u nich byla zlomena pečeť, podávat jedy podle příkazů své sekty.

Vejde tedy tento mladičkový agatodémon zločinu, žena zahalená v kožichu z ledního medvěda, dlouhé světlé vlasy se jí derou zpod vyzývavě naražené beranice, pohled má sebevědomý, chování výsměšné. Přivedu ji do zatracení jako ty před ní.

Ach, ironie řeči — daru, jež nám poskytla příroda, abychom smlčeli taje naší duše! Iluminátka se stává obětí Tmy.

Slyším ji, jak strašlivě kleje, stále ještě vzdorná, dokud jí Luciano třikrát neotočí čepelí v srdci. Déja vu, deja vu...

A je na řadě Nilus, který na okamžik uvěřil, že má jak carevnu, tak mapu. Nečistý, chlípny mnichu, chtěl jsi Antikrista?

Máš ho mít, je před tebou a nevíš o tom. A jako slepce ho s pomocí tisíce mystických lichotek dovedu k hanebnému propadlišti, které na něho čeká. Luciano mu otevře hrud' řezem ve tvaru kříže a Nilus se propadne do věčných dřímot.

Nyní musím obelstít staletou ostražitost posledního muže, Siónského mudrce, který se považuje za Ahasvera, Věčného žida, jako já nesmrtelného. Nedůvěřuje mi, lstivě se však usmívá, plnovous má potřísněný krví křesťanských nevinňátek, utracených na pražském hřbitově. Připomíná mi Račkovského, budu ho muset přelstít. Naznačím mu, že v truhlici není jenom mapa, ale také nebroušené dýmáky. Dobře totiž vím, jakým kouzlem nebroušené dýmáky působí na tento bohovraždny lid. Puzen lačností vykročí vstříc svému osudu a boha svého, který je krutý a mstivý, ve smrti proklíná, proboden jako Hiram, i když mu to činí potíže, protože jeho jméno nesmí vyslovit.

Věřil jsem, že tím jsem završil Velké dílo, byl to však klam.

Otevrou se znovu dveře, jako by se do nich vítr opřel, a v nich se objeví postava sinalé tváře, zkrhlé ruce zbožně na hrudi sepjaté, pohled uhýbavý, neboť v černém šatu svého tovaryšstva nemůže utajit svou totožnost. Syn Ignáce z Loyoly!

— Crétineau? zvolám oklamán.

Vztáhne ruku, aby mi pokrytecky poželal. — Nejsem ten, kdo jsem, řekne a jeho úsměv nemá pranic lidského.

Má pravdu, počínali si tak od nepaměti: někdy si ani nechťeli přiznat, že existují, jindy se zas oháněli mocí svého řádu, aby zastrašili osoby netečné.

— Jsme vždycky něco jiného, než si myslíte vy synové Belialiovi (říká mi tento svůdce korunovaných hlav). Ty však, hrabě Saint-Germaine...

— Jak víš, že jím skutečně jsem? zeptám se ve zmatku.

Posupně se zachechtá: — Byly to jiné doby, když jsi mě poznal, snažil ses mě odvést od lože Postelova když jsem tě jako opata d'Herblay přivedl, abys tam dotáhl do konce jedno ze svých převtělení, do samého srdce Bastilly (stále ještě cítím na tváři železnou masku, k níž mě tovaryšstvo s přispěním Colbertovým odsoudilo) poznal jsi mě když jsem tě špehoval při tvých důvěrných schůzkách s d'Holbachem a Condorcetem.

— Rodine! zvolám jako by do mě blesk uhodil.

— Ano, jsem Rodin tajný generál jezuitů, Rodin, kterého nedokážeš vlákat do propadliště, jak jsi to provedl s těmi přede mnou. Věz ó hrabě ze Saint-Germain, že není zločinu, ničemnosti a zločinné pasti, již bychom my nevymysleli před vámi pro větší slávu našeho Boha, jenž naše počínání schvaluje. Kolik jen korunovaných hlav jsme nechali padnout během noci, jež nezná úsvitu, do propadlišť mnohem rafinovanějších než je tvoje, abychom si získali moc nad světem! A ty bys nám nyní chtěl zabránit, abychom krok od cíle vydrápli a zmocnili se tajemství, které už celých pět století posunuje vpřed historii světa?

Rodin se při těch slovech strašlivě proměnil. Všechny pudy rašící z krvežíznivých, rouhavých a ohavných ctižádostí, jež zmítaly renesančními papeži, vidím nyní vepsány do tváře tohoto syna Ignáce z Loyoly. Nemám nejmenší pochyby o tom co vidím: neuhasitelná touha po moci bouří jeho nečistou krev, palčivý pot ho splavuje halí ho jakýsi odporný opar.

Jak vyzrát na tohoto posledního nepřítele? Osvítí mě nečekaný nápad, jaký může mít jen ten pro něhož lidská duše už po staletí nemá tajemství, do nichž bý nikdo nenahlédl.

— Podívej se na mě řeknu, i já jsem Tygr.

Stačí jeden jediný pohyb, a ocitneš se uprostřed místnosti, strhnu z tebe tričko, přetrhnu opasek toho přiléhavého brnění jež kryje puvaby tvého jantarového břicha. V chabém svitú měsíce, jenž proniká otevřenými dveřmi se tyčí krásnější hada, jenž svedl Adama sebevědomá a chlípna, panna i nevěstka, oděná pouze mocí svého těla, žena nahá je žena ozbrojená.

Egyptský klaft splývá z tvé černomodré hřívy, řad se ti dmou pod lehounkym mušelinem. Tvé nízké, vypouklé tvrdohlavé čelo ovijí zlatý uraeus se smaragdovými očima a kmitá ti nad hlavou svým trojklanným rubínovým jazykem. Och, tvůj černý závoj je jako říza se stříbřitými odlesky v pase, stažená šerpou pošitou neblahými kosatci z černých perel. Své zdůřelé přirození máš vyholené, abys v očích svých milenců měla nahotu sochy! Tvých bradavek se laskavě

dotkl štětec malabarské otrokyně smočený v karmínu, jímž ti zkrvavěly i rty, vábné jako řezná rána! Rodin zprudka oddechuje. Dlouhý půst i život cele zasvěcený snu o moci ho jenom uchystal k návalu nezadržitelné touhy. Tváří v tvář krásné a necudné královně s černýma očima démona, s oblými rameny, vonnými vlasy, měkkou bílou kůží zmocní se Rodina naděje na polaskání, jakého se mu ještě nikdy nedostalo, na nevýslovné rozkoše, chvěje se v těle svém jak lesní bůh uchvácený pohledem na nahou žinku shlížející se v hladině tůně, která už přivedla do zatracení Narcisa. Vidím ho proti světlu, stejně však tuším jeho neovladatelný škleb, budí dojem, že ho uštknula Medusa, zkameněl do sochy vytesané žádostí, mužství, potlačovaného a nyní se už vytrácejícího, co luk napjatý v dotěrných plamenech choutek se jeho tělo svíjí a hle, už se láme.

Klesl na zem, plazí se před tím zjevením, jeho ruka je spár vztažený k doušku elixíru.

— Ach, chroptí, ach, jak jsi krásná, ach, tvé drobné zoubky vlčete se lesknou, sotva otevřeš své rudé, naběhlé rty...

Ach, tvé velké smaragdové oči zajiskří a vzápětí se do nich vkrade nyvý smutek. Ach, demone rozkoše!

Nakrucuješ boky, jež ti halí modrý háv, a vystrkuješ rozkrok, abys dohnala forbes k vrcholu demence.

Mé zjevení, říká Rodin, staň se mou, jen na jeden jediný okamžik, chvilkou rozkoše završ život zasvěcený žárlivému božstvu, chvilkou rozkoše ztiš neutuchající žár, do něhož mě pohled na tebe vhání a zavléká. Prosím tě, dotkni se zlehka mé tváře svými rty, jsi Antinea, jsi Maří Magdaléna, to po tobě jsem toužil při každém pohledu na svěťice stržené do ohromené extáze, to po tobě jsem toužil, když jsem pokrytecky zbožňoval tvář Panny, ó Paní, jsi krásná jak samo slunce, bílá jak luna a já zapírám Boha, všechny svaté i samotného římského Pontifexe, ba co dím, zapel bych i samotného Ignáce z Loyoly a poruším zločinnou přísahu, jež mě váže k tovaryšstvu, stačí mi jeden jediný polibek — a pak klidně zemřu.

Sunul se po kolenou namáhavě dopředu, kutnu vyhrnutou až na břicho, ruku vztaženou k nedosažitelnému štěstí.

Náhle padl zády na podlahu, oči mu mohly vyskočit z důlků. Krutá křeč mu vtiskla do tváře nelidský výraz, jaký dokáže Voltův článek vyvolat na tváři mrtvol. Namodralou pěnou mu zkrvavěly rty, z nichž se dral sykavý, přiškrčený hlas člověka postiženého vzteklinou, neboť ve fázi třeštění, jak správně tvrdil Charcot, strašlivá nemoc zvaná priapismus, trest za chlíplost, vtiskne postiženému tatáž stigmata, jaká můžeme zaznamenat u psů postižených psinkou.

To byl konec. Rodin propukl v smích šilence a bezduchý, co živoucí obraz mrtvolného ztuhnutí, klesl na podlahu.

Jediný okamžik stačil, aby zešlel a v hříchu zemřel. Pak už jsem jenom mrtvolu odtáhl k propadlišti, opatrně abych si o umaštěnou kutnu posledního nepřítele neumazal lakové holínky. Vražedné dýky Luciánovy nebylo už třeba, vrah, jehož jsem si najal, se však už neovládal, byv stržen neblahým nutkáním vraždit dál a dál. Bodal do mrtvol, v níž nebylo známky života, a smál se.

A nyní my dva ty a já přistupujeme k propadlišti, položil jsem ti ruku zezadu ná krk a hladím tě a sotva se vykloníš, abys viděla, co se děje dole zeptám se tě: — Jsi spokojená se svým Rocamblem má nedosažitelná láska?

Chlípne přikyvuješ ušklíbáš se a sliny ti kapou na zem, přitlačím, co děláš, lásko moje co bych dělal, Sofie nic, jenom tě zabíjím, teď už jsem Joseph Balsamo a ty mi k ničemu nejsi.

Zrádná milenka archontů vydechne naposledy, zřítí se do vody, Luciano ranou dýky ratifikuje verdikt mé nemilosrdné ruky a já mu oznámím: — Teď už můžeš zpátky nahoru, ty má zatracená duše, a jak zády ke mně vylézá vrazím mu mezi lopatky tenkou dýku s trojhrannou čepelí, která nezanechává stopu. Zřítí se dolů, zavřu padací dveře, hotovo, odejdu z doupěte, osm těl kanály, které znám jen já odplouvá k Châteletu.

Vrátím se do svého bytčku ve faubourg Saint-Honoré, podívám se na sebe do zrcadla. Tak prosím, říkám si jsem Král světa. Z té své duté kupole ovládám vesmír. Občas se mi z té moci zatočí hlava. Jsem mistr energie. Jsem opilý svou autoritou.

Běda mi, pomsta, již mi uchystal sám život mě brzy dostihne. Několik měsíců poté v nejhlubší kryptě tomárského hradu už jako pán tajemství podzemních proudů šesti posvátných míst i s těmi, jímž se říkalo Třicet šest neviditelných, poslední z posledních templářů mám pojmut za ženu Cecílii, androgynní bytost s ledovými očima, od které mě už nic nedělí. Od chvíle, kdy mi ji odvedl muž se saxofonem, uběhla celá staletí já jsem ji však znova našel. S rozpaženými rukama aby udržela rovnováhu, jde po opěradle lavičky, blankytná a světlovlasá a já pořád ještě nevím, co skrývá pod vzdušným tylem, který ji halí i zdobí.

Kaple, to je jeskyně ve skále, nad oltářem je zneklidňující obraz, líčí muka zatracenců v útrokách pekelných. Několik mnichů s kapucemi na hlavě tvoří můj pochmurný doprovod, zatím jsem ještě zaujat tou španělskou fantazií a nepocítuji obavy...

Jaká však hrůza, obraz se zvedá a za ním coby výtvar jakéhosi Arcimbolda, stálého hosta špeluněk, se objeví další kaple, ve všem všudy podobná té, ve které se právě nacházím, a tam před oltářem klečí Cecílie a vedle ní — studený pot mi vyrazí na čele a vlasy se mi zježí — koho to nevidím an výsměšně jizvu svou na odív vystavuje? Koho jiného, ne-li Druhého, pravého Josepha Balsama, kterého někdo dostal z vězení v San Leu!

A já? Nejstarší z mnichů shodí z hlavy kapuci a já poznávám strašlivý škleb Lucianův, nechápu, jak mohl uniknout smrtícímu bodnutí mé dýky, stoce, krvavému bahnu, které ho co mrtvolu mělo odplavit na tiché dno mořské, místo toho však puzen spravedlivou touhou po pomstě přešel k mým nepřítelům!

Mniši ze sebe shodí kutny a ukáže se, že pod nimi mají brnění a zbroj, ohnivý kříž na pláštích bělostných co padlý sníh. Provinští templáři!

Zmocní se mě, přinutí mě otočit hlavu a za sebou užijím kata se dvěma nestvůrnými pacholky, sehnou mi hlavu k něčemu, co připomíná garotu, ohnivým cejchem mě navěky označí co kořist žaláříkovu, zlověstný úsměv Bafometův navěky utkvěl na mém rameni — teď už taky chápu proč to abych mohl vystřídat Balsama v San Leu, neboli zaujmout místo, jež mi od nepaměti bylo souzeno.

Snad mě tam ale poznají, říkám si a jelikož mě všichni už považují za něho a jeho zas za navěky zatraceného, někdo mi

možná přispěchá na pomoc — v nejhorším aspoň mi komplikové —, to přece nejde, aby se jen tak jeden vězeň zaměnil za druhého a nikdo si toho nevšiml, doby Železné masky jsou dávno tytam! Jak jsem se však mylil! Za okamžik mi všechno dojde, kat mi však už sklání hlavu nad měděnou mísu, z níž stoupají nazelenalé páry... Vitriol!

Zavážou mi hadrem oči a ponoří tvář do žíravé tekutiny, bolest je nesnesitelná, ostrá, kůže na tvářích, na nose, na ústech i na bradě se mi svaští a rozpraská, lázeň trvala jen okamžik, když mě však chytí za vlasy a zvednou mi hlavu, má tvář už není k poznání, jsou to jen úbytě, neštovice, nevýslovné nic, hymnus na všechno, co je odporné, vrátím se do kobky, jako se vrací uprchlíci kteří se neváhali znetvořit aby nebyli znova jati.

Ach, vzkřiknu s vědomím naprosté porážky, a vypravěč pak bude tvrdit, že z mých rozpadlých rtů se vydral vzdech, jakési slovo, výkřik naděje: Vykoupen!

Vykoupen z čeho, starý Rocambole, tys přece dobře věděl, že nemáš na to, abys hrál hlavní roli! Byl jsi ztrestán, a dokonce svou vlastní dovedností. Pokořil jsi ty, kdož psaním vytvářeli iluze, a nyní — jak vidíš — sám píšeš a ten tvůj přístroj ti slouží jako alibi. Namlouváš si, že jsi divák, protože se čteš na obrazovce, jako by ta slova pocházela od někoho jiného, chytil ses však do pastí, snažíš se jako ostatní zanechat svou stopu v písku. Opovázil ses pozměnit text románu světa a hle román světa si tě bere do svých dějů, vplétá tě do své zápletky, a ta není tvým dílem.

Raději jsi měl zůstat na těch svých ostrovech, Konopný Jime, a ona tě měla považovat za někoho, kdo je dávno po smrti.

)98(

Nacionálně socialistická strana tajné společnosti netrpěla, protože sama takovou tajnou společností byla, měla svého velmistra, svou rasistickou gnosí, své rituály a své zasvěcování.

(René Alleau, Les sources occultes du nazisme²⁹⁶, Paris, Grasset, 1969, str. 214)

Podle všeho k tomu došlo v době, kdy se Aglie vymkl naší kontrole. Toho výrazu použil Belbo a tvářil se přitom nápadně lhotejně. Připsal jsem to znova na vrub jeho žárlivosti. Soužilo ho, jakou moc má Aglie nad Lorenzou, mlčel však o ní a nahlas komentoval jen tu, již Aglie postupně nabýval nad nakladatelstvím Garamond.

Byla to možná i naše vina. Aglie začal panu Garamondovi nadbíhat už někdy před rokem, začalo to alchymickou slavností v Piemontsku: Garamond mu svěřil kartotéku AVN, aby z ní vybíral nové oběti, které by měly být vyzvány ke spolupráci, aby katalog edice Odhalená Isis přibral na objemu, radil se s ním snad o každém svém počínu a určitě ho pravidelně měsíčně vyplácel. Gudrun, která denně docházela do místností za zasklenými dveřmi na konci chodby, za nimiž bylo vypořádkované království Manuzia, nám tu a tam ustaraně sdělila, že Aglie se prakticky usadil v kanceláři paní Grazie, diktuje jí tam dopisy, uvádí návštěvníky ke Garamondovi, zkrátka — ze samé zášti jí už ze slov vypadly skoro všechny samohlásky — chová se, jako by tam šéfoval. Už tehdy jsme si mohli a taky měli položit otázku, proč vlastně Aglie celé hodiny vysedává nad kartotékou autorů Manuzia. Chtěl-li hledat autory pro Odhalenou Isidu, tak je už dávno mohl mít vybrané, jenže on si tam dál psal, kontaktoval a svolával autory, jako by se nechumelilo. A my jsme ho v tom vlastně podporovali.

Belbovi se ta situace dokonce zamlouvala. O co víc času strávil Aglie v ulici Sincero Renato, o to menší byla pravděpodobnost, že se nečekaně coby Simón objeví u Belba v kanceláři, až tam bude Lorenza Pellegriniiová, s jejímž příchodem se Belbo pokaždé o něco víc rozzářil, nakonec se už ani nesnažil svůj neklid před ostatními utajit.

Zamlouvala se i mně, do edice Odhalená Isis jsem už nebyl tak zamilovaný a stále víc času i zájmu jsem věnoval dějinám magie. Měl jsem dojem, že jsem se od našich spisovatelských d'áblíků dozvěděl všechno, co jsem se dozvědět mohl, a klidně jsem Agliemu přenechal péči o kontakty (i kontrakty) s novými autory.

Zamlouvalo se to i Diotallevimu, který ostatně vůbec budil dojem, že na okolním světě mu stále méně záleží. Když se teď nad tím zamyslím, uvědomuji si, jak vůči němu a nepřírozeně hubl, a vzpomínám si, že jsme ho v kanceláři často přistihli, jak nad rukopisem upírá pohled kamsi do prázdna a pero mu padá z ruky. Ne že by spal, byl vyčerpaný.

Že se u nás Aglie objevuje stále vzácněji, honem nám vrátí rukopisy, které u něho propadly, a hned je zas zpátky za dveřmi vzhůru v chodbě, nám však vyhovovalo taky z jiného důvodu. Ve skutečnosti jsme totiž nestáli o to, aby zaslechl, co si povídáme. Kdyby se nás býval někdo zeptal proč, odpověděli bychom, že se před ním stydíme nebo že vůči němu máme ohledy, protože si utahujeme z metafyziky, na kterou on tak či onak věří. Ve skutečnosti to však byla nedůvěra, postupně a zcela přirozeně nás ovládla zdrženlivost lidí, kteří o sobě vědí, že znají nějaké tajemství, a jak jsme ve skutečnosti kolem sebe nacházeli to, co jsme si předtím vymysleli, bylo nám čím dál méně do smíchu. Aglieho jsme nelítostně odsouvali do houfu těch, co nic nevědí. Ostatně jak jednou ve chvíli dobrého rozmaru řekl Diotallevi známe-li hraběte Saint-Germaina skutečného, k čemu by nám byl někdo, kdo se za něho vydává?

Nezdálo se, že by se Aglie na nás za tuto nepřiznání vůči své osobě nějak hněval. Mile nás pokaždé pozdravil a zmizel. Jenže v tom bylo právě něco nadřazeného.

Jednou, bylo to v pondělí, jsem se opozdil, Belbo mě honem odvedl k sobě do kanceláře a zavolal taky Diotalleviho. „Mám velké novinky,“ oznámil. Než se však stačil nadechnout a spustit, vešla dovnitř Lorenza. Belbo najednou nevěděl co dřív, chtěl se věnovat návštěvě, ze které měl radost, a zároveň by jak na jehlách, aby nám už mohl sdělit, nač přišel. Do toho se však ozvalo zaklepání a dovnitř nakoukl Aglie: „Nenechte se rušit, nebudu překážet. Necítím se na to, abych rušil tak vynikající sešlost. Rád bych jen naši milou Lorenzu upozornil, že jsem tu a že nějakou dobu setrvám u pana Garamonda. Snad mám aspoň na to, abych ji v poledne pozval na sherry do své kanceláře.“

Do své kanceláře! Tentokrát se již Belbo neovládl. Pochopitelně po svém. Počkal, až Aglie odejde, a procedil mezi zuby: „Odšpuntuj se.“ Lorenza sice ještě vesele, spiklenecky mávala na Aglieho, hned se však Belba zeptala, co to znamená.

„To se říká v Turíně. Spisovně by se to dalo opsat asi jako „račte si vyndat zátku“. O osobě povýšené a naduté se

můžeme totiž domnívat že je obrazně nadmutá vlastní neskromností, a předpokládat, že tento přepjatý stav k vlastní osobě je udržován s pomocí zátku vražené do řitního otvoru, aby zmíněná aerostatická důstojnost neunikla, takže vyzvat tuto osobu, aby si odtamtud zátku vyndala, znamená odsoudit ji k splasknutí doprovázenému nezřídka typickým zvukem a proměnou skvělého obalu v něco ubohého, v bezkrvý fantóm někdejšího majestátu.“

„Nikdy jsem si nemyslela, že bys mohl být tak vulgární.“

„Teď si to myslit můžeš.“

Lorenza odešla, předstírala, že se hněvá. Věděl jsem, že Belba to předstírání mrzí víc, než kdyby se hněvala doopravdy: opravdový hněv by ho rázem uklidnil, zatímco předstíraná rozmrzelost ho vedla k domněnce, že Lorenza předstírá i city, které ji poutají k jeho osobě.

Právě proto asi velice rozhodně oznámil: „Pokračujme.“ Měl pochopitelně na mysli Plán, práci na něm.

„Nechce se mi,“ ozval se Diotallevi. „Není mi dobře. Bolí mě tady,“ dodal a sáhl si tam, kde bývá žaludek, „budu mít asi katar.“

„To určitě,“ odpověděl mu Belbo, „když nemám katar já... Jedině, že bys ho dostal z těch svých minerálek.“

„Třeba to tak opravdu je,“ usmál se Diotallevi nuceně. „Včera večer jsem to asi přehnal. Jsem zvyklý na minerální vodu Fuggi a pil jsem minerální vodu Pellegrino.“

„Na to by sis ale právě měl dávat pozor, takové výstřelky by tě mohly stát život. Pusťme se do toho stejně, už dva dny se nemůžu dočkat, až vám všechno povím. Konečně totiž vím, proč těch třicet šest neviditelných po staletí nedokázalo určit, o jakou mapu vlastně jde. John Dee se mýlil, je třeba předělat zeměpis. Země je totiž dutá a my nežijeme na jejím vnějším, ale vnitřním povrchu. Země je dokola kolem nás a nad námi. Hitler o tom věděl!“

)99(

Nacismus představuje právě okamžik, kdy duch magie vzal do rukou páky materiálního pokroku. Lenin tvrdil, že komunismus je socialismus plus elektřina. Hitlerismus by pak byl guénonismus plus obrněné divize.

(Pauwels a Bergier, *Le matin des magiciens* 297, Paris, Gallimard, 1960, 2 VIII)

Belbovi se podařilo do Plánu zařadit dokonce i Hitlera. „Všechno je písemně doloženo, stačí číst. Zakladatelé nacismu byli jasně ve spojení s teutonským novotemplářstvím.“

„Z toho mraku pršet nebude.“

„Nic si nevymýšlím, Casaubone, tentokrát si vůbec nic nevymýšlím!“

„Jen klid, copak jsme si někdy něco vymysleli? Vycházeli jsme vždycky z objektivních a obecně dostupných údajů.“

„Tak je tomu i tentokrát. V roce 1912 na obranu ariosofie neboli teorie nadřazenosti germánské rasy nad ostatními vznikly Germanenorden. V roce 1918 jistý baron von Sebottendorf založil Thule Gesellschaft, tajnou společnost, filiálku, jednu z bezpočtu variant přísné Templářské řehole, avšak se silným nádechem rasismu, pangermanismu a neoárijsství. Tento Sebottendorf v roce 1933 napsal, že on zasel, co Hitler nechal vyrůst. Právě v Thule Gesellschaft se ostatně poprvé objevil hákový kříž. A zdalipak uhádnete, kdo nám do ní vstoupil hned po založení? Rudolf Hess, Hitlerův zlý duch! A taky Rosenberg! A dokonce sám Hitler! Sami jste možná četli v novinách, že Hess se ve svém vězení ve Špandavě dodnes zabývá esoterickými vědami. Von Sebottendorf vydal v roce 1924 knihu o alchymii, tvrdí v ní, že první pokusy se štěpením atomového jádra dokazují pravdivost Velkého díla. A napsal taky román o Bratrstvu růže a kříže! A redigoval astrologický časopis Astrologische Rundschau! Trevor-Roper, tvrdí, že nacističtí pohlaváři s Hitlerem v čele se do ničeho nepustili dokud si nenechali udělat horoskop. V roce 1943 podle všeho došlo k poradě se skupinou senzitivů, kteří měli zjistit, kde je držen v zajetí Mussolini. Zkrátka celé vedení nacistické strany bylo napojeno na teutonský novookultismus!“

Zdálo se, že Belbo už pozapomněl na incident s Lorenzou, a já sem se mu v tom snažil ze všech sil pomoci, taky abychom už jednou měli Plán pod střešou: „Tím si právě můžeme vysvětlit, čím Hitler působil na davy. Fyzicky to byl chudinka, při prosloveh pískel, čím vlastně ty lidi dokázal tak pohláznit? Kdyby neměl mediální vlastnosti, tak by to nikdy nesvedl. Nějaký tamější druid ho asi naučil, jak navázat spojení s podzemními proudy. Byl vlastně jenom zástrčka, biologický menhir. Přenášel energii z těch proudů na stoupence na norimberském stadionu. Chvilí se mu to dařilo, pak se mu asi vybily baterie.“

)100(

Před celým světem prohlašuji že Země je dutá a zevnitř obyvatelná a že se skládá z určitého počtu soustředných, do sebe vložených koulí a na obou pólech že je v rozloze dvanácti nebo šestnácti stupňů otevřená.

(J. Cleves Symmes, kapitán od pěšáků 10. dubna 1818 cit. v Sprague de Camp a Ley, *Lands Beyond*, New York, Rinehart, 1952, X)

„Blahopřeji, Casaubone vaše nevinnost vám vnukla správnou myšlenku. Hitler měl jen jednu fixní ideu, a sice podzemní proudy. Byl to stoupenec teorie duté Země, Hohlweltlehre.“

„Mládenci, já jdu, mám žaludeční katar,“ ozval se Diotallevi.

„Počkej, přijdeš o to nejlepší. Země je totiž dutá, my nežijeme na vnějším, vypouklém povrchu zemské kůry, ale uvnitř, na povrchu konkávním. Co považujeme za oblohu, to je jen masa plynů, ve které některá místa září, a ta masa vyplňuje celý vnitřek zeměkoule. Bude třeba předělat všechny astronomické míry. Žádné nekonečno není, prostor kolem nás je ohraničený. Slunce, pokud vůbec nějaké existuje, není větší, než jak je vidíme, asi jako kopací míč vložený do středu Země. Tušili to už Řekové.“

„To sis k tomu přidal sám,“ znechuceně se ozval Diotallevi.

„Ani nápad! Přišel s tím někdy na počátku minulého století nějaký Symmes v Americe. V půli století pak tu myšlenku přejal jiný Američan, jmenoval se Teed, opíral se přitom o alchymické experimenty a znalost Izaiáše. Po první světové válce pak tu teorii rozvíjel jeden Němec, jak se jen jmenoval, založil dokonce celé hnutí, Hohlweltlehre, neboli, jak sám výraz říká, teorii duté Země. Hitler a jeho lidé pak přišli na to, že teorie duté Země ve všem všudy odpovídá jejich principům, dokonce prý špatně zaměřili několik střel V1 jen kvůli tomu, že dráhu počítali ne podle konvexního, ale konkávního povrchu. Hitler si o sobě myslel, že je Král světa, a nacistický vrchní štáb že jsou Neznámí nadřazení. A kde sídlí Král světa? Právě že ne nahoře, ale dole, uvnitř. Na základě této domněnky se Hitler rozhodl převrátit vzhůru nohama veškeré dosavadní výzkumy a vůbec pojetí finální mapy, způsob, jak vykládat kyvadlo. Bylo třeba zkonsolidovat skupiny a všechno znova přepočítat. Vezměte si třeba jen to, v jakém pořadí Hitler zabíral jednotlivá území, Gdaňsk na prvním místě, aby měl pod palcem všechny základní lokality germánské skupiny. Pak Paříž, aby převzal pod svou kontrolu kyvadlo a Eiffelovu věž, navázal styky se synarchistickými skupinami a zařadil je do vlády ve Vichy. Pak si zajistil neutralitu Portugalska, ve skutečnosti uzavřel spojenectví s portugalskou skupinou. Čtvrtým cílem byla pochopitelně Anglie, jak ale víme, nebylo to jen tak. Přes Afriku se pak pokoušel proniknout do Palestiny, ani tam se mu však nedařilo. Snažil se tedy podrobit si území pauliciánská, vpadl na Balkán a do Ruska. V okamžiku, kdy měl dojem, že má pod palcem čtyři šestiny Plánu, vyslal Hesse s tajným posláním do Anglie, aby tam dojednal spojenectví. Baconovci mu však na ten špek neskočili a tak si řekl, že tu nejdůležitější část mohou mít v rukou jedině jeho věční nepřátelé, to znamená židé. A ty nemusel hledat zrovna v Jeruzalémě, kde jich taky moc nezůstalo. Fragment poselství, který vlastnily gerosolimitánské skupiny, se totiž vůbec nenacházel v Palestině, měla jej jedna ze skupin židů rozehnaných po světě. Čímž je vysvětlen holokaust.“

„V jakém smyslu?“

„Stačí trochu se nad tím zamyslet. Představte si, že byste chtěli spáchat genocidu...“

„Poslouchejte,“ ozval se znovu Diotallevi, „teď už to ale opravdu přeháníme, bolí mě žaludek, já jdu.“

„Počkej, když templáři párali Saracénům pupky, tak tě to bavilo, protože to bylo dávno, a teď tu najednou morazuješ jak malodušný intelektuál. Snažíme se předělat historii, nesmíme se ničeho zaleknout, jinak se nám to nepovede.“

Nechali jsme ho mluvit, jeho energie nás zdolala.

„Na židovské genocidě právě nejvíc záráží to, jak dlouho se vlekla, napřed nechali židy hladovět v táborech, pak je svlékli a odvedli do sprch, hromady mrtvol pečlivě uchovávali, skladovali šatstvo, pořizovali seznamy majetku... Kdyby jim šlo jen o to, aby židy prostě sprovodili ze světa, pak by to nebyl vůbec racionální postup, to by byl, jen kdyby hledali poselství, které by jedna jediná z těch milionů osob mohla skrývat někde v oděvu, v ústech, mít je vytetované na kůži... Pouze Plánem se dá vysvětlit nepochopitelná byrokratičnost té genocidy! Hitler hledal u těch židů nějakou nápoděv, nápad, který by mu pak umožnil s pomocí kyvadla najít bod, v němž se pod konkávní klenbou, již se Země sama vybavila, kříží podzemní proudy, které jsou totožné, všimněte si, jak je ta koncepce dokonalá, s proudy nebeskými, takže teorie duté Země vlastně materializuje tisícileté hermetické tušení, že to, co je dole, je stejné jako to, co je nahoře! Mystický Pól je vlastně Srdce Země, tajný rozvrh nebeských těles není nic než tajný rozvrh podzemní Agarraty. Mezi nebem a peklem není žádný rozdíl a svatý grál, lapis exilis, je vlastně lapis ex coelis, kámen mudrců, který vznikl svinutím, konec, mez, chtónická děloha světa, a až by Hitler v prázdném středu Země, který je zároveň dokonalým středem nebes, našel ten správný bod, stal by se pánem světa, jehož už byl z moci své rasy Králem. A právě proto se v propasti svého bunkru až doposledka domníval, že ještě stihne Mystický pól najít.“

„Nechte toho,“ nařikal si Diotallevi. „Je mi opravdu zle. Mám bolesti.“

„Je mu opravdu zle, to není polemika z ideologických pozic,“ upozornil jsem Belba.

Zdálo se, že mu to došlo teprve teď. Honem vstal a podržel přítele, který se opíral o stůl a byl podle všeho na omdlení.

„Promiň, kamaráde, nechal jsem se unést. Neudělalo se ti špatně z toho, co jsem tu napovídal? Copak už spolu nejméně dvacet let neprovádíme podobné šaškárny? Tobě je ale opravdu zle, určitě máš žaludeční katar, co jiného by to mohlo být! V tom případě ale stačí tabletka merankolu. A gumová láhev s teplou vodou. Pojď, dovedu tě domů, ale měl bys možná zajít radši k doktorovi, ať je to pod kontrolou.“

Diotallevi mu odpověděl, že dojde domů sám taxíkem, snad ještě neumírá. Musí si ale lehnout. Hned zavolá lékaře, opravdu. Neudělalo se mu špatně z toho, co tu Belbo povídal, není mu dobře už od včerejška. Belbovi se ulevilo a dovedl ho k taxíku.

Vrátil se vyčerpán: „Teď mi to teprve došlo, ten mládenec už nějakou dobu nevypadá dobře. Ty kruhy pod očima... Jenže to já bych musel umíť před deseti lety na cirhózu a jsem pořád tady. Diotallevi žije jak mnich a dostane žaludeční katar, nebo ještě něco horšího, podle mě to budou vředy. K čertu s Plánem. Žijeme jako nepřítel.“

„Podle mě stačí tabletka merankolu a přejde ho to,“ řekl jsem. „Podle mě taky. Ale když si vezme do postele láhev s teplou vodou, tak nic nepokazí. Doufejme, že to udělá.“

)101(

Qui operatur in Cabala... si errabit in opere aut non purificatus accesserit, deorabitur ab Azazale.

(Pico della Mirandola, Conclusiones Magicae 298)

Na konci listopadu Diotallevi na tom byl ještě hůř. Místo aby se vrátil do práce, zavolal, že jde do nemocnice. Lékař prý řekl, že to nebude nic hrozného, že by se však stejně měl nechat vyšetřit.

Belbo a já jsme jeho nemoc spojovali s Plánem, měli jsme dojem, že jsme to prostě přehnali. Při řeči jsme sice dělali narážky, že to je nesmysl, pocitu viny jsme se však neubránili. Už podruhé jsem se cítil jako Belbův spoluviník: poprvé jsme společně něco zamlčeli (De Angelisovi), a teď jsme toho zas moc napovíдали. Brát na sebe nějakou vinu by byl nesmysl, tenkrát jsme o tom byli přesvědčeni, dobrý pocit jsme však z toho všeho stejně neměli. Taky jsme na celý

jeden měsíc přestali o Plánu mluvit.

Diotallevi se za čtrnáct dní objevil a jakoby mimochodem nám oznámil, že bude nějakou dobu ve stavu nemocných a že to už oznámil Garamondovi. Poradili mu prý nějakou kúru, nerozváděl, oč jde, každý druhý nebo třetí den se však bude musit ukázat v nemocnici, a taky kvůli tomu prý trochu zeslábné. Těžko jsme si však mohli představit, že by byl ještě slabší a vyčerpanější: neměl šedivé jen vlasy, ale i obličej. „A nechte už těch vašich povídaček,“ požádal nás, „sami vidíte, že to škodí na zdraví. Rozenkruciáni se mstí.“

„Nestarej se,“ odpověděl mu Belbo s úsměvem, „my jim natrhнем prdel a nechají tě na pokoji. Na ně stačí tohle,“ dodal a luskl prsty.

Kúra trvala až do začátku následujícího roku. Já jsem se dal na studium magie — té pravé, seriózní, říkal jsem si, na rozdíl od té naší. Garamond k nám nejméně jednou denně zaskočil a poptal se po Diotallevim: „Budte tak hodní, pánové, sdělte mi každý požadavek, ba co dím, každý problém, který se vyskytne, každou možnost, jak bychom já či podnik mohli něco pro našeho statečného přítele udělat. Pro mě je jako vlastní syn, ba co dím, jako bratr. Tak či onak žijeme přece v civilizované zemi, díky bohu, ať si každý říká, co chce, naše zdravotnictví je vynikající.“

Aglie projevil starostlivý zájem, chtěl vědět, kde Diotallevi leží, a zavolał pak primáři, který byl jeho blízký přítel (a mimochodem, dodal, bratr jednoho AVN, se kterým navázal velice srdečné styky). Diotallevimu se mělo dostat zvláštní péče.

Lorenzu to dojalo. Snad každý den zaskočila do nakladatelství, aby se po něm poptala. Pro Belba by to měl být důvod k radosti, bral to však naopak jako důvod ke chmurám, Lorenza byla sice u něho, ale nepřišla kvůli němu, a tak se mu vlastně vzdálila.

Pár dnů před vánocemi jsem zaslechl, co si povídají. Lorenza Belbovi povídala: „Vždyť ti to říkám, je tam nádherný sníh a taky útulné pokoje. Ty si můžeš vyrazit na běžkách. Co tomu říkáš?“ Vyvodil jsem si z toho, že na Silvestra budou spolu. Někdy po Třech kráľích se však Lorenza objevila v nakladatelství, Belbo li potkal na chodbě, popřál jí šťastný a veselý Nový rok a vyhnul se její náruči.

)102(

Odtamtud jsme odešli a dorazili do kraje zvaného Milestre... kde prý žije někdo, komu se říká Stařec z Hory... V převysokých horách, které se kupí dokola kolem jednoho údolí, nechal vystavět masivní a vysokou zeď, dlouhou celkem XXX mil, dovnitř se vchází branami a ty jsou tajné, v hoře vyhloubené.

(Odorico da Pordenone, De rebus incognitis, Impressus Esauri, 1513, kap. 21, str. 15)

Když jsem pak jednou, bylo to ke konci ledna, šel ulicí Marchese Gualdi, kde jsem nechal vůz, zahlédl jsem Salona, jak vychází z nakladatelství Manuzio. „Zašel jsem na kus řeči s mým přítelem Agliem...“ oznámil mi. Přítelem? Jak jsem si ještě pamatoval od slavnosti v Piemontsku, Aglie ho ve zvláštní oblibě nechoval. Strkal Salon nos do Manuzia, nebo Aglie používal Salona k navázání nějakých kontaktů?

Neponechal mi čas, abych se nad tím zamyslel, navrhl mi zajít si na skleničku a skončili jsme u Piladeho. Nikdy jsem ho tam předtím neviděl, starého Piladeho však pozdravil, jalo by se znali odjakživa. Posadili jsme se a Salon se mě zeptal, jak pokračují mé dějiny magie. I to věděl! Začal jsem si ho dobírat dutou Zemí a Sebottendorffem, o kterém nám pověděl Belbo.

Zasmál se. „To se ví, s blázný se teď u vás dveře netrhnou. O té teorii duté Země nic nevím. Von Sebottendorf byl opravdu divný člověk... Himmlerovi a taky jiným nakukal věci, které by nakonec vedly k sebevraždě německého národa.“

„Jaké věci?“

„Všelijaké orientální fantazie. Sebottendorff se na sto honů vyhýbal židům a zbožňoval Araby a Turky. Víte vůbec, že Himmler neměl na psacím stole jen Mein Kampf, ale taky korán? Sebottendorff se v mládí zakoukal do nějaké zasvěcenské turecké sekty a pustil se do studia islámské gnose. Mluvil sice o führerovi, ale myslel Starce z Hory, a když pak spolu s Himmlerem zakládali esesácké oddíly, tak si mysleli, že budou jako assassínové... Jen si položte třeba otázku, proč v první světové válce Německo a Turecko byli spojenci...“

„Odkud to všechno víte?“

„Už jsem vám, myslím, řekl, že můj nebožtík otec byl u ruské tajné policie. Vzpomínám si, že carská policie se tehdy začala zajímat o assassíny, popud vyšel snad od Račkovského... Pak to ale nechali běžet, protože kde byli assassínové, tam nemohli být židé, a tehdy byli nebezpeční hlavně židé. Židé se vrátili do Palestiny, a ty druhé donutili vylézt z jeskyní. To je ale velice složitá záležitost, radši toho snad necháme.“

Jako by ho zamrzelo, že mi řekl něco, co neměl, a honem se rozloučil. To však není všechno. Po tom všem, k čemu pak došlo, jsem si dnes jist, že se mi to nezdálo, tenkrát jsem si však řekl, že jsem se asi přehlédl. Jak jsem se za Salonem díval, když vyšel z bistra, měl jsem dojem, že na rohu na něho čeká nějaký Orientálec.

Tak či onak, stačilo, co mi řekl, a má fantazie se rozběhla na plné obrátky. Stařec z Hory a assassíni pro mě nebylo nic, co bych neznal: zmiňoval jsem se o nich ve své diplomové práci, templáři byli nařčeni, že s nimi udržují tajné styky. Jak jsme na to mohli jen zapomenout.

Takže jsem znovu uvedl do chodu mysl a hlavně prsty, jak jsem usilovně listoval v kartotéčních listcích, a nakonec jsem opravdu dostal tak nádherný nápad, že jsem se prostě přestal ovládat.

Ještě to dopoledne jsem vrazil k Belbovi do kanceláře: „Všechno jsme spletli. Uplně všechno.“

„Klid, klid, Casaubone, kdo jako? Ach, ovšem, myslíte Plán.“ Na okamžik zaváhal, pak dodal: „Víte, že s Diotallevim to není na dobré cestě? Sám nic nefká, volal jsem však do nemocnice a tam mi nechtěli o něm nic povědět, pry nejsem příbuzný, jenže Diotallevi nikoho nemá, kdo se o něho bude starat? Ta jejich neochota se mi vůbec nelíbila. Prý je to

něco benigního, terapie však nebyla dostačující, bude lepší, když si půjde lehnout do nemocnice, tak asi na měsíc, a taky by možná stálo za to pokusit se o malý chirurgický zákrok... Zkrátka ti lidé přede mnou něco tají a mně se to vůbec nelíbí.“

Nevěděl jsem, co mu na to odpovědět, začal jsem honem v něčem listovat, abych ten svůj triumfální vstup nechal odeznít. Nevydržel to však nakonec právě Belbo. Byl jako karbaník, když někdo ukáže karty. „K čertu se vším,“ řekl. „Život se bohužel kvůli ničemu nezastaví. Tak spust' te.“

„Spletli si všechno, a my s nimi. Nebo aspoň skoro všechno. Takže: Hitler s židy dělá psí kusy, nic z nich ale nevyrazí. Okultisté snad na celém světě se po staletí učí hebrejsky a pořád čarují, vytěží však z toho nanejvýš nějaký ten horoskop. Jak je to možné?“

„Co já vím... Třeba protože fragment, který mají gerosolimitáni, je pořád ještě někde ukrytý. Vždyť se neobjevil ještě ani, pokud víme, fragment pauliciánů...“

„Takhle by odpověděl Aglie, my na to ale musíme jinak. Mám něco lepšího. Židi s tím vším nemají vůbec nic společného.“

„S čím jako?“

„Přece s Plánem. A dokonce ani nemohou mít. Pokusme se představit si situaci, v jaké se ocitli templáři, napřed v Jeruzalémě a pak v posádkách porůznu po Evropě. Francouzští rytíři se setkávali s Němci, s Portugalci, se Španěly, s Italy a s Angličany, a všichni dohromady udržovali spojení s Byzancí a hlavně se poměřovali s protivníkem, což byl Turek. S tím protivníkem bojují, ale taky jednají, to jsme si už zjistili. Takové byly tedy síly na bitevním poli, vztahy mezi nimi byly rovné a kavalírské. Kdo v té době byli palestínští židé? Trpěná náboženská a rasová menšina, respektovaná Araby, kteří se k židům chovali blahosklonně a shovívavě, zatímco křesťané naopak velice špatně, při křížáckých výpravách drancovali při cestě ghetta a zabíjeli každého, kdo jim přišel pod ruku. Jak jsme si jen mohli myslet, že ti pyšní a nadutí templáři by si vyměňovali mystické informace s židy! K ničemu takovému prostě dojit nemohlo. A v posádkách usazených sem tam po Evropě židé budili dojem lichvářů, lidí, které si má člověk držet co nejdál od těla, může je použít, nesmí jim však uvěřit. Chceme postihnout vztahy mezi rytíři, konstruujeme plán duchovního rytířstva, a přitom si myslíme, že provinští templáři by se mohli spolčit s podřadnými osobami! Něco takového není možné!“

„Jak si pak ale vysvětlit, že renesanční magie se vrhla na studium kabaly...“

„Jak by se taky nevrhla, když třetí setkání bylo za rohem, všude vládla netrpělivost, hledaly se cesty, které by vedly rovnou k cíli, a hebrejšina vypadala jako bůhvíjak posvátný a tajemný jazyk, kabalisté se taky činili ze zcela jiných důvodů, dělali to hlavně pro sebe, zatímco těch šestatřicet osob roztroušených bůhvíkde po světě si prostě namluvilo, že ten nesrozumitelný jazyk ukrývá bůhvíjaká tajemství. Pico della Mirandola sice řekl, že nulla nomina, ut significativa et in quantum nomina sunt, in magico opere virtutem habere non possunt, nisi sint Hebraica²⁹⁹, ale co má být? Byl to prostě kretén.“

„Dokonce.“

„A jako Ital byl taky vůbec mimo Plán. Co o něm mohl vědět? Tím hůř pro všelijaké ty Agrippy, Reuchliny a další hlupáky, kteří sedli na lep a vydali se po falešné stopě. A aby bylo jasno, nepravá stopa je právě ta, o které jsem teď mluvil. Nechali jsme se ovlivnit Diotallevim a tou jeho kabalou. Pořád nám ji strkal pod nos a my jsme židy nakonec zařadili do Plánu. Kdyby se Diotallevi zabýval čínskou kulturou, zařadili bychom do Plánu Číňany?“

„Třeba ano.“

„A třeba ne. Nemusíme si však kvůli tomu sypat popel na hlavu, na nesprávnou stopu nás sváděl snad každý. Naši chyby se asi dopustili všichni, Postelem počínaje. Dvě stě let po Provins si namluvili, že šestou skupinou jsou gerosolimitáni. A to byl právě omyl.“

„Promiňte, Casaubone, ale my sami jsme přeci uvedli na pravou míru výklad Ardentihovo a domluvili se na tom, že při té schůzce na kameni nejde o Stonehenge, ale o Omarovu mešitu.“

„A sekli jsme se. Kamenů je víc. Měli jsme hledat místo na kameni, to znamená na nějaké hoře, na skále, na ostrohu, nad srázem... Šestá skupina čeká v pevnosti Alamút.“

)103(

A objevil se Kairos, v ruce držel žezlo odznak královského majestátu, a předal je prvnímu Bohu stvořenému, který si je vzal a řekl: „Tvé jméno se bude skládat z 36 písmen.“

(Hasan-i-Sabbah, Sargozašt-i Sajjidna)

Své číslo jsem předvedl, zdůvodnění jsem však zůstal dlužen. Přichystal jsem je na některý z příštích dnů, chtěl jsem je mít dlouhé podrobné, doložené, u Piladeho jsem pak Belbovi předkládal jeden důkaz za druhým, sledoval je a oči měl stále kalnější, zapaloval si jednu cigaretu od druhé a každých pět minut natáhl ruku s prázdnou sklenicí se zbytky ledu na dně a Pilade už sám od sebe přišel a nalil mu.

První prameny byly jako naschvál ty, které obsahovaly taky vůbec první zprávy o templářích, od Gérarda ze Štrasburku až po Joinvilla. Templáři navázali styky, někdy šlo spíš o sváry, častěji však o tajemné spojení s assassiny Starce z Hory.

Bylo to pochopitelně všechno trochu složitější. Začalo to po Mohamedově smrti, kdy došlo k roztržce mezi stoupenci platného zákona, sunnity, a stoupenci Alího, Prorokova zetě, manžela Fatimy, který přišel o právo na trůn. Jeho stoupenci splynuli se skupinou adeptů ší'a, zakladateli kacířského, šíitského křídla islámu. Byla to zasvěcenecká doktrína, pro kterou kontinuita víry nezáležela v přehodnocení slov Proroka podle tradice tajného vědění, ale v osobnosti imáma, pána, velitele, zjevení božství, teofaneické skutečnosti, Krále světa.

K čemu došlo pak, když do tohoto kacířského křídla islámu začaly postupně pronikat různé esoterické doktríny, které

vznikaly ve středozevní oblasti, od manichejců po gnostiky, od novoplatonismu po iránskou mystiku, myšlenky, jejichž rozvoj na Západě jsme po léta sledovali? Byl to příběh velice dlouhý, to klubko jsme teprve začali rozmotávat, taky proto, že arabští autoři a osobnosti měli dlouhatánská jména, která v seriózních překladech byla přepisována s pomocí samých teček, čárek a pomlček, takže zvlášť pozdě večer se těžko odlišovala jména jako Abu ‚Abdil-la Muhammad b. ‘Ali ibn Razzam at-Ta‘l al-Kufi Abu Muhammad ‘Ubaydu‘l-lah, Abu Mu‘ini‘d-Di Nasir ibn Hosrow Marwazi Qobadyani (nějaký Arab by asi těžko rozlišoval jména jako Aristoteles, Aristoxenos, Aristarchos, Aristides, Anaximandros, Anaximenes, Anaxagoras, Anakreon a Anakarsis).

O jedné věci však nemohlo být pochyb. Šiité se rozdělili do dvou větví, jedné se říkalo dvanáctníci, její členové nepřestali očekávat příchod Imama zesnulého a přicházejícího, ve druhé byli ismá‘ilovci, kteří vznikli za Fátimovců a jejichž učení pak z různých důvodů a hlavně zásluhou okouzující, mystické a kruté osobnosti, jakou byl Hasan Sabbáh, jakožto reformovaný ismá‘ilismus zapustilo kořeny v Persii. Tam si Sabbáh taky jihovýchodně od Kaspického moře zřídil své centrum, pevnost Alamút, Hnízdo dravce.

Sabbáh se obklopil svými věrnými, říkalo se jim fidavijové, „obětující se“, a byli to muži na život a na smrt oddaní svému vůdci. Používal je k politickým vraždám, byly to nástroje džihádu chafi, tajné svaté války. Fidavijové, nebo tak nějak, se později smutně proslavili coby assassinové neboli vrazi, dnes to moc hezky nezní, pro ně to však tehdy byla přímo rajska hudba, emblém mnichů a bojovníků, kteří se velice podobali templářům, ochotným položit život za víru. Zkrátka duchovní rytířstvo.

Pevnost či hrad Alamút, to je právě Kámen. Vystavěný na vysokánském hřebenu čtyři sta metrů dlouhém a místy taky jen pár, nanejvýš však třicet kroků širokém, který těm, kdo přicházeli od Azerbájdžánu, připomínal hradby, které si vybudovala sama příroda, ve slunečné záři oslepovaly, jak byly bílé, v purpuru zapadajícího slunce zas téměř zmodraly, na úsvitu byly bledé a vzápětí krvavé, někdy se ztrácely v oblacích, jindy sršely blesky. Dílo lidských rukou tam bylo jen málo znát, čtyřhranné věže na obvodě zezdola vypadaly jako čepelovitě, vysokánské skály kácející se na příchod, nejschůdnější svah byla sypká lavina drobného kamení, po které archeologové nevystoupí nahoru ani dnes: tenkrát se šlo nahoru po tajných schodech otáčejících se kolem skály, jako když se okrouhá fosilní jablko, které stačí ubránit jediný lukostřelec. Alamút byla nedobytná pevnost vrahů dosahující do závramého Jinde. Člověk se tam mohl dostat jedině tak, že se nechal vynést nahoru orlem.

Zde kraloval Sabbáh a po něm další, z nichž každý vešel ve známost jako Stařec z Hory, prvním byl strašlivý Sabbáhuův nástupce Sinán.

Sabbáh k ovládnutí svých lidí i protivníků používal zvláštní metodu. Nepříteli stačilo oznámit, že buď se podrobí jeho vůli, nebo ho nechá zabít. Před jeho vrahy totiž nebylo úniku. Nizálmulmuk, velký vezír, v dobách, kdy se křižáci ještě pokoušeli za každou cenu dobýt Jeruzalém, byl v nosítkách, jak ho nesli k jeho ženám, ubodán k smrti najatým vrahem převlečeným za dervíše. Atabeg z Homsu zas sestupoval ze svého hradu na páteční modlitbu, když ho obklopil hlouček po zuby ozbrojených vrahů, kteří ho ubodali k smrti. Sinán si usmyslil, že nechá zabít křesťanského markýze Corrada z Montefeltra, a provedl to tak, že dva své muže podrobil tvrdému výcviku, aby dokázali napodobit řeč i zvyky nevěřících a žít mezi nimi nepoznám. A když biskup z Tyru pořádal hodokvas, ti dva převlečení za mnichy se vrhli na nic netušícího markýze a zranili ho. Jednoho markýzova tělesná stráž ubila hned, druhý utekl do chrámu, počkal si, až tam přinesou raněného markýze, dorazil ho a teprve pak blaženě podlehl přesile. Dařilo se mu to, protože podle toho, co tvrdili arabští historiografové sunnitské větve a po nich i kronikáři křesťanští, od Odorika z Pordenone až po Marka Pola, přišel na zvlášť krutý způsob, jak své věrné rytíře přimět k věrnosti až za hrob a udělat si z nich nepřemožitelné válečné stroje. Uspával mládence na prahu dospělosti, v dřímotách je nechal odvléci na vrchol hory do pevnosti a tam je pak mámil rozkošemi, vínem, ženami, květinami, nekonečnými hostinami a hašišem, od něhož sekta dostala jméno, protože slovo hašišíjové mělo ve francouzském přepisu podobu assassinové. A když už bylo zcela jasné, že se v životě už nedokáží odříci zvrhlých potěch fingoaného Ráje, v dřímotách je zase nechal odvléci odtamtud a dal jim na vybranou: Jdi a zab, když se ti to povede, ráj, který opouštíš, bude znova a navždy tvůj, když zklameš, upadneš do každodenní gehenny.

Narkotiky zmámení mladíci se podrobili jeho vůli a obětovali se, aby mohli být obětováni jiní, stali se z nich zabíječi odsouzení k zabítí, oběti předurčené k obětování.

Jak se jich křižáci obávali a co se o nich nabýjili za temných nocí, kdy pouští svištěl samúm! A jaký obdiv vůči nim chovali templáři, ti odvážní chlapi ujařmení nezdočnou touhou po mučednictví! Uvolili se dokonce platit assassinům mýtné a na oplátku po nich pochopitelně požadovali nějaké formální poplatky, byla to hra vzájemných ústupků, spoluvin, vojenského bratření, na bitevním poli jeden druhému párali břicha, a potají se hýčkali, šeptali si mystické vize, magická zařikadla, alchymické rafinovanosti...

Právě od assassinů se templáři naučili okultním rituálům. Balivové a inkvizitoři krále Filipa byli bojácní a tupí lidé, proto jim nedošlo, že ty plivance na kříž, polibky na řiť, černé kočky a uctívání Bafometa je jen opakování rituálů, které templáři konali, když se v Orientě seznámili s prvotním tajemstvím, když byli pod vlivem hašiše.

Teprve teď bylo rázem jasné, že jinak Plán prostě vzniknout nemohl: o podzemních proudech se templáři dozvěděli od mužů z Alamútu, sešli se s nimi v Provins a tam společně upekli tu zmatenou záležitost s třiceti šesti neviditelnými, proto pak Christian Rosenkreutz odcestoval do Orientu a navštívil Fez a jiná místa, proto se pak z Orientu obrátili na Postela, a proto renesanční mágové importovali z Orientu a z Egypta, sídla ismá‘ilovských Fátimovců, Herma, eponymní božstvo Plánu, Herma-Tauta nebo Thotha, ba dokonce i ten darebák Cagliostro si své rituály sestavoval podle egyptských vzorů. A jezuité, kteří nejsou zdaleka tak pošetilí, jak si myslíme, se s dobrákem Kircherem v čele hned vrhli na hieroglyfy a na kopštinu a další východní jazyky, hebrejšina to měla jen krýt, byl to jen ústupek dobové módě.

)104(

Tyto texty se neobracejí k obyčejným smrtelníkům... Gnostická vnímavost, to je cesta vyhrazená elitě... Neboť, říká Bible, neházejte své perly sviním.

(Kamál Džumbat, Interview v Le Jour, 31. 3. 1967)

Arcana publicata villescunt: et gratiam prophanata amittunt. Ergo: ne margaritas obijce porcis, seu asinus substerne rosas³⁰⁰.

(Johann Valentin Andreae, Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreutz, Strassburg, Zetzner, 1616, frontispis)

Sehnat nahonem někoho, kdo by byl ochoten na tom kameni čekat šest set let a opravdu tam počkal, to určitě nebylo jen tak. Jistě, Alamút nakonec upadl pod mongolskou nadvládu, sekta isma'elitů však v Orientu nezmizela, jednak se smísila s nešituským sufismem, jednak z ní vznikla strašlivá sekta drúzů, a přežila dokonce i mezi indickými kňaji, následovníky Aga chána, nedaleko míst, kde je Agarratha.

Přišel jsem však ještě na další věci. Za dynastie Fátimovců heliopolská akademie v Káhiře objevila hermetické pojmy starých Egyptanů a byl založen Dům věd. Dům věd! Co jiného vedlo Bacona k myšlence toho jeho Šalomounova domu, řídili se snad ve Francii při zakládání pařížského technického muzea, Conservatoire, nějakým jiným vzorem?

„Je to tak, je to tak, o tom není nejmenších pochyb,“ opakoval Belbo jako opilý. Pak dodal: „Co ale kabalisté?“

„To je jen paralelní příběh, tam už o nic nejde. Jeruzalémští rabíni vytušili, že mezi templáři a assassiny k něčemu došlo, taky něco vyčmuchali rabíni španělští, kteří se potloukali po evropských posádkách a předstírali lichváření. Bylo jim jasné, že k účasti na tajemství nebudou přizváni, a tak si naschvál, z uražené národní pýchy řekli, že tomu přijdou na kloub sami. To by tak hrálo, abychom zrovna my, vyvolený národ, neměli přístup k tajemství všech talemství! A šli na věc, čímž začala kabalistická tradice, hrdinný pokus po světě rozehnaného národa, lidí na okraji dění, kteří chtějí vyvrát na pány, na vládce, co si myslí, že všechno vědí.“

„Tím ovšem v křesťanech vzbudí dojem, že všechno vědí opravdu.“

„A přijde okamžik, kdy se někdo dopustí osudové chyby. Splete si Ismaíl s Izraelem.“

„Barruel, Protokoly, holokauston a všechno, k čemu došlo, je prostě následek záměny několika souhlásek.“

„Pico della Mirandola si spletl dvě slova, a kvůli tomu zahynulo šest milionů židů.“

„Třeba v tom ale bylo ještě něco jiného. Vyvolený národ na sebe vzal úkol vyložit Knihu. Tím vyvolal ve světě horečku, která se dlouho držela při životě. Ti, co v Knize nic nenašli, se pak židům za to právě mstili. Kdo se postaví tváří v tvář Zákonu, nahání lidem strach. Proč se ale ti assassini neozvali dřív?“

„Ale Belbo! Musíte přece brát v úvahu, jak celá ta oblast po bitvě u Lepanta upadla! Tomu vašemu Sebottendorffovi nakonec ale přece jen došlo, že by to měl zkusit mezi tureckými derviši, jenže Alamút už neexistoval a ti správní lidé už odtamtud odešli bůhvíkam. Čekali někde jinde. Teď právě přišla jejich chvíle, svezli se s vlnou islámského iredentismu a vystrkují zase hlavu. Zařazením Hitlera do Plánu jsme vlastně zjistili, proč vypukla druhá světová válka. Zařazením alamútských assassinů vysvětlíme všechny události, k nimž došlo v oblasti mezi Středomořím a Perským zálivem. A teď už máme taky kam umístit Tres, Templi Resurgentes Equites Synarchici. Je to spolek, který usiluje navázat styky mezi duchovními rytířstvy různého náboženského vyznání.“

„Nebo taky podporuje konflikty a loví v kalných vodách. To je jasné. Jsme u konce, přešli jsme celou Historii.

Nedopadne to nakonec tak, že v rozhodující momentě kyvadlo vyjeví, že Umbilicus Mundi se nachází v Alamútu?“

„Radši bychom to teď neměli přehánět. Já bych ten poslední bod zatím ponechal stranou.“

„A kyvadlo taky.“

„Jak chcete. Člověk přece nemůže ze sebe hned vyklopit, co ho zrovna napadne.“

„Jistě. Bez důslednosti bychom nikam nedošli.“

Tenkrát večer jsem byl pyšný na to, že jsem postavil na nohy velice pěkný příběh. Byl jsem estét, který si ze světa bere tělo i krev, aby je proměnil v krásu. Belbo byl už adept. Jak už to bývá, nebylo to náhlé osvícení, spíše výsledek „faute de mieux³⁰¹“, toho, že nebylo nic lepšího po ruce.

)105(

Claudicat ingenium, delirat lingua, labat mens³⁰².

(Lucretius, De rerum natura, III, 453)

Právě tehdy se Belbo určitě snažil uvědomit si, co se to s ním děje. Důslednost, s jakou dokázal sám sebe vyložit, ho však nedokázala odvrátit od zla, na které si naopak zvykal.

Filename: A kdyby to tak bylo?

Vymyslet Plán? Jde o to, že Plán tě samého natolik osmyslí, že za něj přestaneš být zodpovědný. Stačí prostě hodit kamenem a pak schovat ruku za záda. Kdyby nějaký Plán opravdu byl, tak by prostě nedošlo ke krachu.

Cecilii jsi nikdy neměl, protože archontové se postarali o to, aby Annibale Cantalemma a Pio Bo nezvládli nejmilejší ze všech žesťových nástrojů. Vzal jsi do zaječích v Kanálech, protože Dekanové chtěli, abys jim posloužil při dalším

holokauston a talisman muže s jízvou je mocnější než tvůj.

Jeden Plán, jeden viník. To není sen jednotlivce, ale druhu. An Deus sit³⁰³. Jestli opravdu je tak si za to můžeš sám. To, od čeho jsem ztratil adresu, není Konec, ale Začátek. Ne objekt, který se dá vlastnit ale subjekt, který vlastní mě. Co trápí všechny, jednoho spíš potěší, nabízí Mýtus něco dalšího? Málem mi z toho vyšla říkanka.

Kdo vyslovil myšlenku, co svět světem stojí, ze všech nejútešnější? Nikdo mi nevymluví, že tento svět je výtvořem pochmurného Boha a já prodlužuji jeho stín. Víra vede k Absolutnímu optimismu.

Toť pravda, smínil jsem (nebo nesmínil): byl to však právě Bůh, kdo nedokázal problém zla vyřešit. Tak jen do toho, roztlučme embryo v hmoždíři s medem a s peřem. Bůh tomu chce.

Když už máme věřit, tak ať to je aspoň víra, při které v člověku nevzniká pocit viny. Víra zpřetrhaná, mlhavá, podzemní, co konce nebere. Jako román, ne jako teologie.

Pět cest a jeden jediný cíl. Jaké plýtvání! To radši labyrint, který by vedl kamkoliv a nikam. Žít v baroku, aby se dalo stylově zemřít.

Pouze zlý demiurg poskytuje lidem možnost považovat se za hodné. Ale co kdyby kosmický Plán neexistoval?

Jak krutý šprým, žít ve vyhnanství do kterého člověka nikdo neposlal. A být vyhnán z místa které neexistuje.

A co kdyby Plán existoval a po celou věčnost se ti vyhýbal? Povolí-li náboženství, napraví to umění. Ať si jen vymyslí Plán jako metaforu Plánu nepoznatelného. I lidské spiknutí může vyplnit prázdno. Nevydali mi Srdce a vášně, protože nepatřím k té templářské klice.

If you cannot beat them, join them³⁰⁴. Jestliže však Plán existuje, stačí se přizpůsobit...

Lorenza mě zkouší. Pokora. Kdybych v sobě měl pokoru, jakou člověk musí mít, chce-li vzývat anděly, a přitom na ně nevěřit a umět načrtnout správný kruh, pak bych měl klid. Možná.

Domníváš se, že existuje tajemství, a cítíš se jako zasvěcenec. Nic to nestojí.

Vytvořit nezměrnou naději, která by nikdy nemohla být vykořeněna, protože žádné kořeny nemá. Předkové kteří neexistují, o tobě nikdy neřeknou že jsi je zradil. Jako náboženství, k němuž můžeš lnout tak, že je pořád dokola zrazuješ.

Jako Andreae: z legrace vytvořit zjevení v historii vůbec největší a zatímco ostatní se v něm utápějí, po zbytek života přísahat, že jsi to nebyl ty.

Vytvořit pravdu s nejasnými obrysy: jakmile se někdo pokusí ji vymezit, tak ho exkomunikovat. Dát rozžehnutí pouze tomu, kdo je nejasnější než ty. Jamais d'ennemis a droite.

Proč psát romány? Radši přepsat Historii. Tu Historii, která by se pak stala.

Proč ji jen, pane Viléme S., neumístíte do Dánska? Konopný Jim Johann Valentin Andreae Lukamatouš se potlouká po asijském souostroví Sonda, mezi Patmosem a Avalonem, putuje od Mont Blanku k filipínskému ostrovu Mindanao, od Atlantidy k Tessalonice... Na nikejském koncilu si Origenes ufikne varlata a zakrvácená je ukáže otcům Slunečného města Horanovi, který breptá filioque filioque, a Konstantin jen zatíná své dravčí pařáty do prázdných očních důlků Roberta Fluida, smrt smrt židům v antiochijském ghettu, Dieu est mon droit³⁰⁵, máváš Beauceantem, zaútočíme na ofity a borbority jedovaté jak břišní borborigmy. Zazní trubky hlas a už tu máme Chevaliers Bienfaisants de la Cité Sainte³⁰⁶ s hlavou Maura nabodnutou na kopí, Rebis! Rebis! Magnetický uragán, hrouť se Tour. Šklebí se Račkovskij nad opečenou mrtvolou Jacquese de Molay.

Neměl jsem tě, mohu však nechat explodovat Historii.

Je-li problém tato absence jsoucna, je-li problémem to, co se označuje na několik způsobů, pak čím víc toho napovídáme, tím víc jsoucna vytvoříme.

Snem vědy je, aby v ní jsoucna bylo co nejmíň, aby bylo koncentrované a vyslovitelné, $E = mc^2$. Omyl. Aby se člověk od samého začátku uchránil věčnosti, musí usilovat, aby tu bylo nějaké jsoucno vyslovené jen tak nazdařbůh. Jako had na kterém si opilý námořník udělal uzel. Co už nejde rozvázat.

Vymýšlet, vymýšlet jako smyslů zbavení, nedbat na uzly, aby se už nedalo provést résumé. Jednoduchá hra, emblémy si předávají štafetu, jeden vyslovuje druhý, bez zastávky. Rozložit svět do sarabandy zřetězených anagramů. A pak uvěřit v nevýslovné. Není snad třeba právě tak čist tóru? Pravda je anagram anagramu. Anagram = ars magna.

Tak se to asi v těch dnech opravdu odehrávalo. K tomu, že se rozhodl brát vážně vesmír spisovatelských d'áblíků, nepřivedl Belba nadbytek, ale právě naopak nedostatek víry.

Jak byl odedávna pokořován svou neschopností tvořit (zmarněné touhy a nenapsané stránky ho provázely po celý život a taky je používal, ty první jako metaforu těch druhých a naopak a obojí pak jako znak své domnělé nehmatné zbabělosti), naráz si uvědomil, že při konstruování našeho Plánu se vlastně pustil do tvůrčí činnosti. Postupně se do toho svého Golema zamiloval a čerpal z něho útěchu. Jeho vlastní život i život veškerého lidstva se mu stal uměním, a kdyby o pravé umění nešlo, pak by to bylo aspoň umění lži. Le monde est fait pour aboutir a un livre (faux)³⁰⁷. A právě v tu falešnou knihu se teď snažil uvěřit, protože, jak to ostatně sám napsal, kdyby spiknutí existovalo, nebyl by už poražený člověk a netečný zbabělec.

Na tom se zakládá právě to, k čemu došlo potom, a sice že Plán o kterém věděl, že není skutečný — používal k tomu, aby porazil soupeře, kterého naopak za skutečného považoval. A když si pak uvědomil, že Plán ho do sebe zapojil, jako kdyby opravdu existoval, nebo jako kdyby on, Belbo, byl ze stejného těsta, z jakého je Plán, odjel do Paříže, jako by kráčel vstříc zjevení a vzpouře.

Každodenní výčitka, že se po léta stýkal jen s fantomy, ho nyní měla k tomu, aby nacházel úlevu v možnosti vidět, jak se ty fantomy stávají natolik objektivními, že se s nimi seznamují i jiní lidé, co na tom, že jsou to nepřátelé. Jel tam snad s vědomím, že tam na něho čeká rozevřená vlčí tlama a že do ní bude musit strčit hlavu? Určitě, ten vlk se stával určitějším, skutečnějším než Konopný Jim a možná i Cecílie a dokonce i Lorenza Pellegriniová.

Belbo ochořel ze spousty schůzek, na které se nikdo nedostavil, a teď měl konečně dojem, že může někoho pozvat na schůzku opravdovou. Zahnal sám sebe do kouta, aby se jí už nemohl vyhnout, ani kdyby ho přemohla zbabělost. Strach ho dohnal k odvaze. Vymýšlel si tak dlouho, až nakonec vytvořil princip reality.

)106(

Seznam č. 5, šest triček, šestery spodky a šest kapesníků, odedávna mate badatele, v podstatě jen proto, že v něm chybějí ponožky.

(Woody Allen, *Getting even*, New York, Random House, 1966, „The Metterling List“, str. 8)

A právě tehdy, nebude to ještě ani měsíc, se Lia rozhodla, že by mi prospěl měsíc dovolené. Vypadáš unaveně, říkala mi. Plán mě možná opravdu vyčerpal. A dítě potřebovalo, jak tvrdili dědeček s babičkou, změnit vzduch. Přátelé nám půjčili domek v horách.

Neodjeli jsme hned. Musil jsem si ještě něco vyřídit a pak taky Lia říkala, že vůbec nejlepší ze všeho je odpočívat ve městě s vědomím, že člověk odtamtud brzy vypadne.

Tehdy jsem si s Liou vůbec poprvé promluvil o Plánu. Předtím byla příliš zaneprázdněná s dítětem, věděla sice, že s Belbem a s Diotallevim řešíme nějaký rébus, který nám zabírá celé noci a dny, co mi však udělala kázání o psychóze, která se projevuje tak, že člověk všude nachází podobnosti, jsem jí o tom už nic neřikal. Asi jsem se styděl.

Vylíčil jsem jí Plán se vším všudy, do nejmenších podrobností. Věděla, že Diotallevi onemocněl, a já jsem měl špatné svědomí, jako bych provedl něco, co jsem provést neměl, a snažil jsem se jí všechno prezentovat tak, jak to taky opravdu bylo, jako bravurní výmysl.

Lia mi na to však řekla: „Píme, mně se to ale vůbec nelíbí.“

„Copak, není to hezké?“

„Sírěny byly taky hezké. Poslouchej, víš ty vůbec něco o svém podvědomí?“

„Vůbec nic, dokonce ani nevím, že je mám.“

„Právě. A teď si představ, že nějaký vídeňský dobrák, aby pobavil přátele, by si vymyslel Es a Oidipův komplex a sny, které nikdy neměl, a malé Hansy, které v životě neviděl... A co se nestane: miliony lidí jsou v tu ránu ochotné stát se neurotiky. A další miliony jsou zas ochotné využít těch neurotiků.“

„Lio, ty jsi paranoik.“

„Já? Ty!“

„Možná oba, jedno však musíš uznat, i kdybys nechtěla: vyšli jsme z Ingolfova textu, a to přece není výmysl! Promiň, má-li člověk najednou před sebou poselství templářů, tak prostě dostane chuť rozluštit je, jít do konce. Jistě, dá se to přehnat, proč si neutáhnout ze všech luštitelů poselství, co jich kdy bylo, ale to poselství tu prostě je a nikdo s ním nehne.“

„Ty ale víš přece jen to, co ti řekl ten Ardent, a to byl, aspoň jak jsi ho vylíčil, hotový baron Prášil. To poselství bych ostatně moc ráda viděla na vlastní oči.“

Nic snazšího, měl jsem je ve svých lejtrech.

Lia si je vzala, prohlédla zepředu i zezadu, pokrčila nos, odhodila z čela ofinu, aby líp viděla na první, šifrovanou část, a řekla: „A to je všechno?“

„Tobě to nestačí?“

„Stačí, dokonce až moc. Dej mi dva dny, já se nad tím zadumám.“ Žádá-li Lia o dva dny na uvažování, pak mi určitě chce dokázat, že jsem hlupák. Pokaždé jí to vyčtu a ona mi pokaždé stejně odpoví: „Jsem-li schopna poznat, že jsi hloupý, mohu mít taky jistotu, že tě mám opravdu ráda. Tedy že tě mám ráda, přestože jsi hloupý! Neposkytuje ti to pocit bezpečí?“

Dva dny jsme se k tomu nevraceli. Lia byla ostatně pořád někde venku. Večer si schoulená v koutě dělala poznámky, vytrhávala z bloku jeden list za druhým.

Když jsme pak přijeli do hor, dítě se celý den batolilo na louce, Lia připravila večeři, jsem prý hubený jak lunt, tak ať jím. Po večeři mě požádala, abych jí nalil dvojitou whisky, hodně ledu a málo sodovky, zapálila si cigaretu, což dělává, jen když jí opravdu o něco jde, požádala mě, abych se posadil, a spustila.

„Dávej pozor, Píme, teď ti dokážu, že vysvětlení jednoduchá bývají taky správná. Ten váš plukovník vám řekl, že Ingolf našel Poselství v Provins, o tom pochybovat nechci a taky nebudu. Asi opravdu sestoupil pod zem a našel tam skříňku s těmito řádky,“ řekla a poklepala prstem na francouzský text. „Nikde však není řečeno, že ta skříňka byla posázená démanty. Plukovník vám sdělil jenom to, že podle Ingolfových zápisků došlo k prodeji nějaké skříňky: proč taky ne, byla to starožitnost, něco za to asi dostal, nikde však není řečeno, že by z těch peněz pak opravdu žil. Spíš asi něco podědil po otci.“

„A proč by to podle tebe neměla být jen docela obyčejná skříňka?“

„Protože to Poselství je taky něco docela obyčejného. Něco jako když si pradelna udělá seznam prádla, které dostala od zákazníků. Pojď, projdeme si to.“

a 1a . . . Saint-Jean

36 p charette de fein

6 . . . entiers avec zajel

p . . . les blancs mantiax

r . . . s . . . chevaliers de Pruins pour la . . . j. nc

6 foiz 6 en 6 places

chascune foiz 20 a ... 120 a ...
iceste est l'ordonation
al donjon li premiers
it li secunz joste iceus gui . . . pans
it al refuge
it a Notre Dame de l'autre part de l'iau
it a l'ostel des popelicans
it a la pierre
3 foiz avant la feste . . . la Grand Pute.

„Takže co?“

„Ještě se ptáš? To vás proboha nenapadlo vzít si průvodce pro turisty a přečíst si stručné dějiny města Provins? V tu ránu by vám totiž bylo jasné, že v Grange-aux-Dimes, kde se to poselství našlo, se scházeli kupci, Provins bylo totiž tržové město pro celý champagneský kraj. A taky že Grange je v ulici, která se jmenuje rue Saint Jean neboli Svatojánská. V Provins se prodávalo a kupovalo všechno možné, nejvíc však šly na odbyt štučky látek, říkalo se jim draps nebo dras na každém byla jakási záruční známka a ta vypadala jako pečeť. Dalším provinským zbožím byly růže, rudé růže, které křižáci přivezli ze Sýrie. Ty byly tak proslavené, že když si Edmond z Lancasteru bral Blanku z Valois, čímž právě získal titul hraběte ze Champagne, vzal si rudou růži do svého erbu, odtud pak válka dvou růží, Yorkové měli zas ve znaku růži bílou.“

„Odkud to všechno víš?“

„Z dvoustetstránkové brožurky, kterou vydala Cestovní kancelář v Provins, dostala jsem ji ve francouzském kulturním středisku. Nejsme však zdaleka ještě na konci. V Provins je taky pevnost, říkají ji jednoduše Donjon, je tam Porte-aux-Pains, byla tam Église 308 du Refuge a datší chrámy zasvěcené Naší Paní, byla tam a možná ještě je rue de la Pierre Rande, kde býval pierre de cens kámen, na který poddaní panu hraběti skládali desátky v mincích. A taky rue des Blancs Manteaux a jedna ulice se jmenuje dokonce Grande Putte Muce, uhádneš asi proč, bývaly tam bordely.“

„A co popelíkání?“

„V Provins bývali kataři, kteří pak byli řádně upáleni, a byl tam taky velký inkvizitor, bývalý katar, kterému se říkalo Robert le Bougre. Nikdo se tedy nemůže divit, že tam byla ulice nebo končina pojmenovaná po katarech, i když tam už žádní nebyli.“

„Ještě v roce 1344...“

„A odkud víš, že ten dokument je z roku 1344? Ten tvůj plukovník tam sice četl 36 let po voze se senem, uvědom si ale, že p psané s jakýmsi apostrofem tehdy znamenalo post, ale p bez apostrofu naopak pro. Ten dokument sepsal nějaký pokojný kupec, zaznamenal si své kšefty v Grange, ne ale v noci na svatého Jana, ale v ulici svatého Jana, Saint Jean, a nezapomněl ani na cenu, třicet šest soldů, denárů nebo jiného platidla za jeden nebo za každý vůz sena.“

„A co těch sto dvacet let?“

„Odkud víš, že se tu píše o letech? Ingolf našel v textu něco, co pak přepsal jako 120 a... Bylo to tak ale opravdu? Podívala jsem se do tabulky zkratk používaných v těch dobách a zjistila jsem, že denier či dinarium měly podivné značky, jedna vypadala jako řecká delta a druhá dokonce jako ženská kozička, takový nedotažený kroužek. Když to nějaký nevzdělaný kupec napsal špatně a nahonem, pak nadšenec, jakým plukovník určitě byl, v tom klidně mohl vidět a, zvláště když si přečetl někde něco o 120 letech, sám dobře víš, že stačilo, aby se podíval do nějaké knížky o rozenkruciánech, podle mě tam zkrátka něco jako post 120 annos patebo najít chtěl, a proto taky našel. Jak to? Tak třeba i četl jako iterum. Jenže iterum se tehdy zkracovalo jako itm, it znamenalo item, stejně, taktéž, a používalo se právě v seznamech, kde se opakují položky. Náš kupec si chtěl spočítat, kolik mu vynesou zakázky, které přijal, a pořídil si seznam zboží, které má dodat. A tím zbožím jsou provinské růže, to je řádek r . . . s . . . chevaliers de Pruins. Plukovník dále četl vainjance (protože mu z hlavy nešel rytíř Kadoš), ale správně to má být jonchée. Ty růže se používaly buď na květinové pokrývky hlavy, jakési klobouky, nebo na květinové koberce při slavnostních příležitostech. Takže to tvoje provinské Poselství zní správně takhle:

V ulici Saint-Jean (svatého Jana).

36 soldů za vůz sena.

6 nových draps s pečeti

do ulice Blancs Manteaux.

Křižácké růže na výrobu jonchée:

šest kytic po šesti do šesti následujících míst,
každá 20 denierů, což je celkem 120 denierů.

v tomto pořadí:

první do Pevnosti

item druhé těm z Porte-aux-Pains

item do chrámu Úkryt

item do chrámu Notre-Dame za řekou

item do staré katarské budovy

item do ulice Pierre Ronde.

A tři kytice po šesti před slavností do ulice kurev

aby to ty chudinky mohly taky oslavit a dát si růže na klobouk.“

„Kristepane,“ vyhrklo ze mě, „zdá se, že máš pravdu.“

„To bych řekla. Opakuji ti, je to seznam zboží, co ti mám povídat.“

„Moment. Bude to možná opravdu seznam zboží, před tím seznamem je však šifrované poselství, kde se mluví o třiceti šesti neviditelných.“

„Mluví, to je pravda. Francouzský text jsem zvládla za necelou hodinu, s tím druhým jsem si lámala hlavu dva dny.

Musila jsem si kvůli tomu zajít do knihovny, byla jsem v Ambrosianě a Trivulsianě nakouknout do Trithemia, a znáš knihovníky, než ti dají do ruky starou knihu, změní si tě od hlavy k patě, jako kdybys jim tu knihu už nemínil vrátit. Jinak je to celkem ale jednoduchá záležitost. Hlavně, a na to jsi mohl opravdu přijít sám, jsi si jist tím, že věta les 36 inuisibles separez en six bandes je stejná francouzština, jakou psal ten kupec. Jak jste si všimli, ta věta byla použita taky v jednom pamfletu ze sedmáctého století, když se v Paříži objevili rozenkruciáni. Jenže vy jste uvažovali úplně stejně jako ti vaši spisovatelští dáblíci: je-li ten text šifrovaný podle Trithemia, znamená to, že Trithemius šifrování převzal od templářů, a je-li tam věta, kterou uvedli do oběhu rozenkruciáni, tak podle vás Plán přísuzovaný rozenkruciánům byl původně templářský. Zkus to však obrátit, jak by to taky udělal každý normální člověk: je-li poselství zašifrováno podle Trithemia, pak je jasné, že bylo napsáno buď v jeho době, nebo potom, a jsou-li tam rozenkruciánské výrazy ze sedmáctého století, pak mohlo být sepsáno buď v té době nebo později. Jaká je tedy nejlogičtější domněnka? Ingolf našel v Provins poselství, a protože byl stelně jako plukovník blázen do hermetických tajemství, chtěl v něm za každou cenu najít těch šestatřicet pánů a sto dvacet let, proto ho jako první napadli samozřejmě rozenkruciáni. Navíc byl taky blázen do kryptografie, a tak si jen tak pro sebe to provinské poselství začal luštit podle nějakého klíče. Pak si vzal k ruce Trithemia a na zkoušku si zašifroval rozenkruciánskou větu a připojil ji k tomu poselství.“

„Což o to, vysvětlení je to důmyslné. Je to však jen dohad a má zhruba stejnou platnost jako hypotéza plukovníkova.“

„Zatím ano. Teď si však představ, že těch hypotéz je víc a místo aby se popíraly, tak se naopak navzájem potvrzují. V tom případě už by to nebyla jen hypotéza, ale i jakási jistota, ne? Tak poslouchej. Vyšla jsem z jednoho nápadu. Slova, kterých použil Ingolf, jsou jiná, než ve své knize navrhuje Trithemius. Patří do kabalistického stylu babylónského, ale ne zas docela. Slova začínajících písmen, která by se mu hodila, by Ingolf v Trithemiovi našel, kolik by chtěl. Proč je nepřevzal odtamtud?“

„To bych taky rád věděl.“

„Třeba proto, že chtěl mít určitá písmena nejenom na začátku ale taky na druhém, třetím nebo čtvrtém místě ve slově. Třeba byl tak pečlivý, že si to poselství chtěl zašifrovat na několikrát. Trithemius má čtyřicet velkých kryptosystémů: v jednom platí jen počáteční písmena, ve druhém první a třetí, v dalším první na přeskáčku a tak dále, takže při troše dobre vůle si člověk může sám vymyslet kolik chce systémů. U desíti kryptosystémů menších vzal plukovník v úvahu pouze první kotouč, který je ze všech nejsnadnější. Ty další jsou však založeny na principu kotouče druhého, nechala jsem si udělat fotokopii, můžeš se hned podívat. Představ si, že vnitřní kruh je pohyblivý a že jím můžeš otáčet tak, aby počáteční písmeno A padlo na libovolné písmeno kruhu vnějšího. Získáš tak systém, ve kterém při dešifrování místo A napíšeš X a tak dále, a taky další, v němž U odpovídá U a tak dále... Na každém kruhu je dvaadvacet písmen, takže nezískáš deset, ale jedenadvacet kryptosystémů, dvaadvacátý bude nulový, A v něm bude odpovídat A...“

„Neříkej mi, že u každého písmena každého slova jsi vyzkoušela všech jedenadvacet systémů...“

„Nejsem na hlavu padlá a pak jsem taky měla štěstí. Vzhledem k tomu, že nejkratší slova tam mají šest písmen, je nabeledni, že důležitých je pouze prvních šest a ostatní jsou tam na okrasu. Ptáš se, proč zrovna šest písmen?

Představovala jsem si, že Ingolf při šifrování použil první písmeno, jedno přeskočil, použil třetí, přeskočil další dvě a použil šesté. Použil-li pro první, čili počáteční písmena kotouč číslo jedna, tak já jsem na třetí písmena zkusila kotouč číslo dvě, a co se nestalo, vyšlo z toho něco, co dávalo smysl. Pak jsem vyzkoušela kotouč číslo tři na šestá písmena, a znovu mi vyšlo něco smysluplného. Nevylučuji, že Ingolf použil i další písmena, tři zcela jasné výsledky mi však stačí, dál si to můžeš zkoušet sám.“

„Nenapínej mě. Co ti vlastně vyšlo?“

„Podívej se na to své poselstvím, příslušná písmena jsem podtrhla.“

Kuabris Defrabax Rexulon Ukkazaal Ukzaab Urpaefel Taculbain Habrak Hacoruin Maquafel Tebrain Hmcatuin Rokasor Himesor Argaabil Kaqaan Docrabax Reisaz Reisabrax Decaiquan Oiquaquil Zaitabor Qaxaop Dugraq Xaelobran Disaeda Magisuan Raitak Huidal Uscolda Arabaom Zipreus Mecrim Cosmae Duquifas Rocarbis

„Co je tom prvním poselství, to víme, tam je těch třicet šest neviditelných. Teď si poslechni, co z toho vyjde, vezmou-li se podle druhého kotouče třetí písmena ve slově: chambre des demoiselles, l'auiguille creuse.“

„Ale to já znám, to je přece...“

„En aval d'Etretat — La Chambre des Demoiselles — Sous le Fort du Fréfosé — Aiguille Creuse 309. Jistě, to je poselství, které dešifroval Arsene Lupin, když objevil tajemství Duté báně. Určitě si vzpomeneš: Na břehu Aiguille v Etretatu stojí Creuse, přírodní obyvatelný hrad, tajná skrýš, kterou při dobývání Galie používal napřed Julius Caesar a po něm francouzští králové. Byl to zdroj obrovské Lupinovy moci. Jak jistě víš, lupinologové jsou do toho příběhu zbláznění, putují houfně do Etretatu, hledají další tajné chodby anagramují každické Leblankovo slovo... Ingolf nebyl asi praštěný jen rozenkruciány ale i Arsenem Lupinem a šifroval, co mu přišlo pod ruku.“

„Ti moji spisovatelští dáblíci by však asi namítli, že templáři tajemství báně znali a poselství že bylo stejně sepsáno v Provins ve čtrnáctém století...“

„To vím taky. Je tu však ještě třetí poselství. Třetí kotouč použitý na šestá písmena. Poslechni si to: Merde i'en ai marre de cette steganographie 310. A to je snad moderní francouzština, ne? Ingolfa šifrování těch výmyslů omrzelo a poslal všechno pěkně zašifrované do háje. Asi však přece jen nebyl tak docela bez vtípu, protože každé z těch tří poselství má

šestatřicet písmen. Chudáku Pime, Ingolf se bavil stejně jako vy tři, to jen ten pitomec plukovník mu naletěl a bral ho vážně.“

„Tak proč ale Ingolf záhadně zmizel?“

„Víš určitě, že ho zabili? Ingolfa asi už nebavilo trčet v Auxerre, vídat se s lékárníkem a poslouchat dceru, která zůstala na ocet, jak celý den fňuká, v Paříži se mu třeba podařilo výhodně prodat některou ze svých starých knih, našel si tam vdovičku, která se mu líbila, a začal nový život. Stává se přece, že si někdo odskočí pro cigarety, a už se doma neukáže.“

„A plukovník?“

„Neřekl jsi mi, že ani ten policista nevěděl určitě, jestli ho zabili nebo ne? Měl asi něco na svědomí, přišli si pro něho, a vzal roha. Ted' zrovna třeba prodává Eiffelovku nějakému americkému turistovi a jmenuje se Dupont.“

Jen tak jsem to ale zase vzdát nemohl. „Dobře, založili jsme to všechno na seznamu nějakého kupce, o to jsme však byli důmyslnější. Věděli jsme, že si vymýšlíme. Byla to báseň.“

„Ale kde, ten váš plán nemá s básní vůbec nic společného. Spíš je to groteska. Nikoho by přece nenapadlo nechat znova lehnout popelem Tróju jen proto, že si přečetl Homéra. Právě díky jemu se požár Tróje stal něčím, čím předtím nebyl, nikdy nebude a přece pořád je. Má tolik významů právě proto, že všechno je jasné a průzračné. Ty tvé rozenkruciánské manifesty nejsou ani jasné, ani průzračné, je to jen blábol a příslib tajemství. Proto se tolik lidí pokoušelo převést je do skutečnosti a každý si v nich našel, co se mu hodilo do krámu. Váš Plán je tajemný jen tím, že je plný rozporů. Jen proto jsi taky přišel na spoustu lidí, kteří se v něm našli, protože si nevěřili. Zahod'te to. Homér nic nepředstíral. Běda tomu, kdo předstírá, všichni mu věří. Lidé nevěřili Semmelweisovi, když nakazoval lékařům, aby si umyli ruce, než sáhnou na rodičku. Tvrdil něco příliš prostého. Lidé věří spíš tomu, kdo prodává vodičky, po kterých plešatým naroste hřiva. Pudově cítí, že ten člověk směšuje pravdy, které nejdou k sobě, že postrádá logiku a že sám nevěří tomu, co říká, jenže jim celý život namlouvali, že Bůh je složitý a neproniknutelný, takže nedůslednost považují za něco, co je boží přirozenosti nejbliž. Nejdál pravdě je to, co se podobá zázraku. Vy tři jste si prostě vymysleli vodičku, po které plešatým má narůst hřiva, nelíbí se mi to, je to ošklivá hra.“

Tím jsme si ovšem nenechali zkazit dovolenou na horách. Chodil jsem na dlouhé procházky, četl si důležité knihy, přetím jsem nikdy s malým nestrávil tolik hodin. Lia mě zahnala do kouta a bylo jí líto, že mě pokořila, vůbec si však nemyslela, že mě přesvědčila.

Lia měla pravdu. Měli jsme si o tom promluvit dřív. Já bych na ni ale stejně nedal. To naše budování Plánu jsem prožíval jako moment Tif'eretu, srdce těla složeného ze sefir, soulad regule se svobodou. Diotallevi mi řekl, že Mojžíš nás všechny varuje: „Kdo díky své tóře se staví pyšným před člověkem nevědomým, což znamená před veškerým lidem Jahveho, má Tif'eret k tomu, aby se stavěl pyšným před Malchutem.“ Co však Malchut, pozemské království, ve své očividné prostotě vlastně je, to chápu teprve teď. Všechno pochopit jsem sice ještě stihl, pravdu, kterou jsem objevil, však asi už přežít nedokážu.

Lio, nevím, jestli tě ještě někdy uvidím. Kdybych tě už ale neměl spatřit, pak jsem tě rozespalou pod dekou v posteli před několika dny viděl vlastně naposledy. Políbil jsem tě a chvíli váhal, mám-li vůbec odejít.

(7)
NECACH
)107(

Nevidíš, čemý pes jak po polích tam běhá?... Já vidím, jak nás tiše zatahuje k příštímú svazku čarou kouzelnou... Je zde! a již se úží kruh.

(Faust. I, Za branou)

Co se přihodilo za mé nepřítomnosti, a hlavně za několik posledních dnů před mým návratem do města, to jsem se dozvěděl už jen z Belbových files. Z nich však jasný, na přehledných údajích založený byl vlastně jen ten poslední, který napsal asi těsně před odjezdem do Paříže, abych si jej já nebo někdo jiný mohl přečíst jako pamětní zápis. Ty, které psal jen pro sebe, se daly těžko nějak vyložit. Mohlo se to povést jen mně, protože jsem pronikl do soukromého vesmíru jeho důvěrností, s nimiž se svěřoval Abulafiovi, nebo jsem z nich aspoň dokázal vytěžit nějaké domněnky. Bylo to na začátku června. Belba zmáhal neklid. Lékaři se smířili s tím, že jedinými příbuznými Diotalleviho jsou on a Gudrun, a všechno jim řekli. Když se po Diotallevim ptali sazeči a korektoři, Gudrun jen našpulila rty, aby naznačila čtyři slabiky, jméno nemoci, které je tabu, žádný zvuk však nevydala.

Za Diotallevim chodila každý den, její zármutkem vlhké oči mu určitě vadily. Všechno věděl, ale styděl se, že to vědí i ostatní. Mluvení mu dělalo potíže. Belbo napsal: „Nemá už obličej, jen lícní kosti.“ Vypadaly mu vlasy, za to však mohla terapie. Belbo taky napsal: „Nemá ruce, jen prsty.“

Při jednom z těch jejich strastioplých rozhovorů asi právě Belbovi naznačil to, co mu pak řekl naplno, když přišel jeho poslední den. Belbovi už bylo jasné, že ztotožňovat se s Plánem je nejen zlé, ale možná i samo Zlo. Ale třeba právě proto, aby Plán zpředmětnil a vrátil mu jeho ryze fiktivní dimenzi, slovo za slovem jej zapsal, jako plukovník své paměti. Vyprávěl jej, jako když zasvěcenec svěřuje své poslední tajemství. Myslím, že to pro něho byla taky jakási léčebná kúra: literatuře, ať si byla bůhvíjak špatná, vracel to, co nebylo život.

10. června se však musilo stát něco, co jím otřásl. Zápisky jsou v tomto směru zmatené, pokusím se z nich vytěžit

aspoň nějaké dohady.

Lorenza ho požádala, aby ji odvezl na Ligurskou riviéru, měla si u nějaké své přítelkyně vyzvednout jakýsi dokument, notářský zápis, hloupost, kterou si klidně mohla nechat poslat poštou. Pro Belba to znamenalo, že s ní stráví neděli u moře, a v tu ránu souhlasil.

Dorazili na místo, kde to přesně bylo, to se mi nepodařilo zjistit, nejspíš někde u Portofina. Belbovo vyprávění, to byly samé nálady a žádný popis krajiny, přehánění, napětí a malomyslnost. Lorenza si vyřídila, co měla, Belbo na ni počkal někde v bistru, a pak mu navrhl, že by si mohli zajít do nějaké rybí restaurace na srázu nad mořem.

Od toho okamžiku příběh ztratil celistvost a rozpadl se do tříště poznámek, co se vlastně stalo, to jsem si vyvodil ze záznamu jejich rozhovoru, který Belbo psal jedním dechem, jako by měl před sebou zjevení. Dokud to šlo, jeli vozem a dál šli pěšky po jedné z těch stezek u pobřeží, které se v Ligurii vinou vysoko nad srázy mezi kvetoucími keři, nakonec opravdu nějakou restauraci našli. Sotva se však posadili, zahlédli vedle na stole lístek s rezervací pro doktora Aglieho. To je už opravdu náhoda, řekl asi Belbo. Nepříjemná, opravila ho Lorenza, nechtěla, aby se Aglie dozvěděl, že tu je a že tu je s Belbem. Proč nechce, co je na tom špatného, má snad Aglie právo na ni žárlit? Jaképak právo, jde o slušnost, na dnešek mě někam zval a já jsem mu řekla, že jsem už zadaná, nechci před ním vypadat jako lhářka. Vždyť jsi taky nelhala, měla jsi schůzku se mnou, je to snad něco, zač by ses měla stydět? Proč bych se měla stydět, snad mi ale dovolíš, abych se držela svých představ o tom, co to je slušnost.

Odešli z restaurace a vyrazili po stezce nahoru. Najednou se však Lorenza zastavila, blížili se nějakí lidé, Belbo je neznal, prý jsou to přátelé Aglieho a nesmějí ji tu vidět. Bylo to ponižující, opírala se o zábradlí na můstku nad srázem zarostlým olivami, schovaná za novinami, jako by nemohla žít bez zpráv ze světa, a Belbo pár kroků od ní kouřil a předstíral, že ho sem přivedla náhoda.

Lidé, které si Aglie pozval, přešli kolem nich a zmizeli z dohledu, Lorenza však přišla na to, že půjdou-li dál po té stezce, určitě na něho narazí, jinudy se sem přece jít nemůže. Belbo říkal, sakra, no a co má být? A Lorenza mu vyčítala, jak dokáže být bezohledný. Na parkoviště prý půjdou cestou necestou přes výmoly. Pospíchali, seč jim síly stačily, po sluncem rozpálených stráních, Belbo ztratil podpatky, Lorenza tvrdila, že takhle je to větší legrace a že by neměl kouřit, to se pak nediv, že popadáš dech.

Nakonec přece jen dorazili k vozu a Belbo oznámil, že nejlepší by bylo vrátit se do Milána. To ne, odporovala mu Lorenza, Aglie se třeba opozdil a potkáme ho na dálnici, zná tvůj vůz, je přece tak krásně, dojedeme na Sluneční dálnici a někde u Pavie za Pádem povečejíme.

Proč ale zrovna tam, to bychom museli skrz celé vnitrozemí, podívej se na mapu, za Usciem nahoru do kopců a přes celé Apeniny, zastavíme se v Bobbiu a odtamtud to vezmeme na Piacenzu, ty ses zbláznila, to bychom byli jak Hannibalovi sloni. Nemáš vůbec smysl pro dobrodružství, odporovala mu, nemáš vůbec představu, kolik krásných hospůdek v kopcích objevíme. Před Usciem je Manuelina, v Michelinově průvodci má dvanáct hvězdiček, tam mají ryby, na jaké si vzpomeneš.

Restaurace Manuelina byla plná. U stolů, ke kterým číšníci už nosili kávu a měly se tudíž uvolnit, čekali další hosté. Lorenza řekla, to nevadí, pojedeme výš, cestou narazíme na spoustu lepších hospod. V půl třetí konečně jednu našli, v hrozně díře, kterou se podle toho, co napsal Belbo, styděly zaznamenat dokonce i vojenské mapy, přinesli jim převařené makaróny s masem z konzervy. Belbo na Lorenzu naléhal, chtěl vědět, co za tím je, protože bylo taky docela dobře možné, že se naschvál nechala zavézt někam, kam Aglie právě přijde, někoho chtěla pozlobit, a on pořád nemohl přijít na to, koho, jestli jeho nebo Aglieho, a ona se zas bránila tak, že se ho pořád dokola ptala, není-li náhodou paranoik.

Za Usciem vjeli do průsmyku a projeli vesničkou, kde to vypadalo jako na Sicílii v neděli po obědě za časů Bourbonů, velký černý pes jim vběhl pod auto, jako by něco takového v životě viděl poprvé. Belbo ho vzal nárazníkem, vypadalo to na maličkost, když však vystoupili, zjistili, že chudák pes má břicho samou krev a něco divného, růžového (pučenda? vnitřnosti?) že mu čouhá z břicha. Pes kňučel a slintal, příběhlo pár zdejších lidí a nakonec z toho byl sběh lidu. Belbo se vyptával, komu ten pes patří, že se s majitelem vyrovná, nejspíš však nepatřil nikomu. Šešla se tam zhruba tak asi desetina obyvatelstva té bohem zapomenuté díry, majitele psa znali všichni od vidění, nikdo však nevěděl, kdo to je a jak se jmenuje. Někteří radili dojít pro strážmistra od karabiníků, ten že psa zastřelí a bude po všem. Hledali strážmistra, do toho přišla nějaká paní a prohlásila se za ochránkyni zvířat. Prý má šest koček. Copak kočky, odpověděl jí Belbo, tohle je přece pes, dodělává, a já mám naspěch. Pes nebo kočka vy hlavně nemáte srdce, řekla žena. Žádný strážmistr, je třeba najít někoho ze spolku pro ochranu zvířat nebo z nemocnice v městečku kousek odtud, ten pes se z toho třeba dostane.

Slunce páliło na Belba, na Lorenzu, na vůz, na psa a na lidi kolem ne a ne zapadnout, Belbo měl dojem, že je tu ve spodkách a nedokáže se probudit, paní se nevzdávala, strážmistr nebyl k nalezení, pes vesele dál krvácel a tiše kňučel. Skučí, promluvil spisovně Belbo, a paní na to, co by taky měl dělat, chudinka nebohá, to jste nemohl dávat pozor?

Najednou bylo jasné, že vesnice má mnohem víc obyvatel, než se zprvu zdálo, a Belbo, Lorenza a pes že pro ně jsou jedinou zábavou smutné neděle. Přišla k nim nějaká holčička se zmrzlinou v ruce a zeptala se, nejsou-li od televize, která někde v okolí natáčela volbu Miss Ligurské Apeniny, Belbo jí pohrozil, ať už je pryč, jinak že ji přejede jako toho psa, a holčička se rozbředla. Objevil se pán a oznámil, že ta holčička je jeho dceruška, Belbo nevěděl, o koho jde, pak vyšlo najevo, že to je místní obvodní lékař, a při rychlé výměně omluv a představování vyšlo najevo, že vydal knihu Deník obvodního lékaře v místě, kde lišky dávají dobrou noc u slavného milánského nakladatele Manuzia. Belbo neodolal, chytil se na vějičku a svěřil se mu, že v Manuziu je magna pars, lékař je požádal, aby s Lorenzou zůstali na večeri, Lorenza zuřila a šťouchala do Belba loktem, nakonec skončíme v novinách jako zuřiví milenci, tos nemohl mlčet? Slunce pořád stálo vysoko na obloze a ze zvonice přitom už svolávali věřící ke kompletáři (jsme v Ultima Thule, cedil

Belbo mezi zuby, šest měsíců slunce svítí od půlnoci do půlnoci, taky mi už došly cigarety), pes trpěl dál a nikdo už o něho nedbal, Lorenza říkala, že má třeba astma, a Belbo si už byl zcela jist, že vesmír je Demiurgův omyl. Konečně dostal spásný nápad, řekl, že pojedou hledat pomoc v nejbližším městě. Ochrádkyně zvířat souhlasila, jen ať jedou a co nejdřív jsou zpátky, když ten pán pracuje v nakladatelství, kde vydávají poezii, tak se mu musí věřit, sama prý má velice ráda Marina Morettiho.

Belbo nasedl a nejbližším městečkem bezohledně projel, Lorenza proklínala všechna zvířata, kterými pámbu při stvoření zaneřádl svět od prvního do pátého dne, Belbo souhlasil, vyslovil však výhrady i vůči dni šestému a taky sedmému, kdy odpočíval, protože to prý byla nejhorší neděle v jeho životě.

Stoupali nahoru do Apenin, na mapě to vypadalo jako hračka, ale cesta se vlekla, v Bobbiu se nezastavili a k večeru dorazili do Piacenzy. Belbo byl velice unavený, chtěl však s Lorenzou aspoň povečeřet, vzali si dvoulůžkový pokoj v jediném hotelu, kde bylo něco volného, hned u nádraží, sotva jej však Lorenza uviděla, tak oznámila, že v něčem takovém spát nebude. Belbo jí odpověděl, že bude hledat něco jiného, jen co si zaskočí dolů na jedno martini. Dole však měli jenom tuzemský koňak, vrátil se nahoru, ale Lorenza tam už nebyla. Šel se pozeptat do recepce a tam pro něho měli vzkaz: „Lásko moje, zjistila jsem, že mi zrovna jede nádherný vlak do Milána. Odjíždím. Uvidíme se v týdnů.“ Belbo běžel honem na nádraží, kolej však už byla prázdná. Jako ve filmu z Divokého západu.

Přespával v Piacenze. Chtěl si koupit detektivku na noc, stánek na nádraží byl však už zavřený. V hotelu měli jen časopis vydávaný Touring Clubem.

Naneštěstí v tom časopise byla reportáž o apeninských průsmycích, kterými zrovna projel. V jeho vzpomínce — zašlé, jako kdyby se to všechno stalo velice dávno — to byla vyprahlá, sluncem zalitá, prašná a kamenitá krajina. V časopise tištěném na křídě byla naopak jako ze sna, do takové by se člověk rád vracel třeba pěšky. Samota Konopného Jima.

Je vůbec možné, aby si člověk připravil ten nejhorší konec jen kvůli tomu, že přešel psa? S Belbem to tak bylo. V noci se v Piacenze rozhodl, že se vrátí znova do Plánu a bude v něm žít, protože tam aspoň neutrpí další porážky a může si sám rozhodovat, co a jak a kdo a kdy.

A určitě si tenkrát v noci taky umínil, že se pomstí Agliemu, i když nevěděl zač a proč. Řekl si, že ho přibere do Plánu a nic mu o tom neřekne. Belbo se ostatně vždycky mstil tak, že u toho byl on sám jako jediný svědek. Nebyl to ostych, v cizí svědectví neměl prostě důvěru. Věděl, že dostane-li se Aglie do Plánu, bude prostě zrušen, rozplyne se v kouři jako knot svíčky, stane se neskutečným jako provinští templáři, rozenkruciáni a jako sám Belbo.

Tak těžké by to zas být nemělo, říkal si, podrobili jsme si Bacona a Napoleona, proč by to nešlo taky s Agliem? Pošleme ho hledat s ostatními Mapu. Plukovníka Ardentioho jsem se zbavil tak, že jsem ho zařadil do fikce lepší, než byla jeho, a taky si na něho už ani nevzpomenu. S Agliem to dopadne taky tak.

Mám dojem, že tomu opravdu věřil, co všechno nedokáže zklamaná touha! Jeho file končilo, jak taky jinak, obligátní průpovídkou lidí, kteří v zápase se životem utrpěli porážku: Bin ich ein Gott?311

)108(

Co se skrývá za tiskem, za podvrtnými hnutími kterých je všude kolem nás plno? Činnost různých Mocí? Nebo snad jde jen o jednu mocenskou skupinu, která řídí všechny ostatní, skupinu Opravdových Zasvěcenců?

(Nesta Webster, Secret Societies and Subversive Movements312, London; Boswell, 1924, str. 348)

Třeba by nakonec na své předsevzetí taky zapomněl a spokojil se tím, že si je zapsal. Touha po Lorenze by ho časem znova ovládla a přiměla vyrovnat se se životem nebo se o to aspoň pokusit. Jenže hned v pondělí dopoledne se u něho v kanceláři objevil usměvavý Aglie, byl cítit hned několika vzácnými kolínskými najednou, a předal mu rukopisy k vrácení, všechny prý je přečetl na riviéře, kde strávil překrásný víkend. Na Belba znova padla nevraživost a na místě se rozhodl, že si z něho udělá dobrý den a že to provede jako Boccacciův Buffalmacco s Calandrinem, ukáže mu taky něco jako kámen, který činí neviditelným.

Podle toho se taky zatvářil, a řekl, že ho už možná deset let tíží zasvěcenecké tajemství. Nějaký plukovník Ardenti, který přišel s tím, že zná Plán templářů, mu svěřil rukopis... Plukovníka pak unesli, nebo dokonce zabili a taky odnesli veškeré jeho písemnosti, sepsal totiž příběh záměrně popletený a smyšlený, s jehož pomocí chtěl dát na vědomost, že má v rukou provinské poselství a Ingolfovy zápisky, které ti, co ho zavraždili, asi pořád ještě hledají. Rukopis v nakladatelství nenechal, zato těch deset stránek s textem, který našel u Ingolfa, zůstalo u Belba.

„To je ale opravdu zajímavé,“ zareagoval hbitě Aglie, „to byste mi měl taky povědět, o čem tam šlo.“ A Belbo mu to taky hned vyklopil. Sdělil mu Plán se vším všudy, jak jsme si jej vymysleli, předstíral jen, že si jej přečetl ve staříckém Ingolfově rukopise. Dokonce se mu důvěřivě a přitom obezřetně jako předtím svěřil, že jeden policista, nějaký De Angelis, byl už na krůček od pravdy, pak že ale ztroskotal na hermetickém — jinak se snad ani nedá nazvat — mlčení Belba v roli strážce největšího tajemství lidstva. V němž koneckonců nejde o nic než o mapu.

A pak se odmlčel, samozřejmě výmluvně, v podobných situacích to asi ani jinak nejde. Neochotou vyjavit konečnou pravdu jen stvrzoval pravdivost toho, co zatím naznačil. Pro toho, kdo na tajné tradice opravdu věří (říkal si), je mlčení hlasem nejvýmluvnějším.

„Vskutku zajímavé, vskutku zajímavé,“ opakoval několikrát Aglie, sáhl si do kapsičky u vesty pro tabatěrku a tvářil se, že myslí na něco jiného. „A... co ta mapa?“

Belbo si v duchu řekl: Ale, podívejme se, náš starý zvrhlík, co se tak rád kouká na cizí hříchy, se už začíná vzrušovat, dělá ze sebe hraběte Saint-Germaina, a přitom je to podvodník, který si od ještě většího podvodníka klidně koupí Koloseum. Pošlu tě hledat mapu, zmizíš v útrobách zemských, odnesou tě proudy a rozbiješ si palici o keltskou zástrčku.

Zatvářil se obezřetně a řekl: „V tom rukopise byla pochopitelně i mapa, lépe řečeno její přesný popis a odkaz na originál. Něco takového by opravdu nikdo nečekal, nic jednoduššího si nikdo neumí představit. Tu mapu mají lidé vlastně pořád na očích, po ruce, po staletí kolem ní chodí. Zorientovat ji, to je hračka pro žáka obecné školy, stačí zapamatovat si schéma a člověk si ji může z hlavy na místě nakreslit. Hrozně jednoduchá a přitom nečekaná věc... Abych vám to nějak přiblížil, jako by ta mapa byla na Cheopsově pyramidě, všichni ji mají na očích a přitom po staletí tu pyramidu pořád luští a vykládají, objevují spoustu souvislostí a výpočtů, tu mapu ale vůbec neberou na vědomí. Mistrovské dílo nevinosti. A proradnosti. Provinští templáři byli opravdu kouzelníci.“

„Začínám být skutečně zvědavý. A neukázal byste mi ji?“

„Musím se vám přiznat, že jsem zničil těch deset stránek rukopisu i s mapou. Byl jsem hrozně vyděšený, to snad pochopíte, ne?“

„Nechcete mi snad tvrdit, že jste zničil něco tak výjimečného...“

„Zničil jsem ji opravdu, ale jak jsem vám už řekl, ta zpráva byla velice prostá. Tu mapu mám tady,“ dodal a ukázal si na čelo, měl co dělat, aby se nedal do smíchu, protože si vzpomněl na známý vtip o Němci, který má dojem, že zvládl italštinu, ukazuje si na hlavu a říká, že „všechno měla v svůj prdel“. „Přes deset let v sobě uchovávám to tajemství i s mapou,“ říkal, „mám z toho špatné spaní, děsí mě obrovská moc, které bych nabyl, kdybych převzal dědictví po třiceti šesti neviditelných. Ted vám už asi došlo, proč jsem Garamonda přesvědčil, aby založil edice Odhalená Isis a Dějiny magie. Třeba se mi ozve ten správný člověk.“ A pak víc a víc strháván rolí, kterou si sám napsal, a taky aby si Aglieho definitivně prověřil, snad doslova zopakoval větu, kterou Arsene Lupin na konci knihy Aiguille Creuse říká Beautreletovi: „Někdy se mi z toho, jakou mám moc, točí hlava. Jsem jako opilý mocí a autoritou.“

„Pomalu, pomalu, drahý příteli,“ krotil ho Aglie, „nevkládáte příliš mnoho důvěry do fantazií nějakého snílka? Proč se nespolehnete na mou zkušenost v těchto záležitostech? Kdybyste věděl, kolik takových odhalení jsem už v životě vyslechl, a pokud mám nějaké zásluhy, pak jediné v tom, že jsem dokázal jejich nepodloženost. Stačilo by mi jen se na tu mapu podívat a pověděl bych vám, o č jde. Nechci se chlubit, v oblasti kartografie založené na tajných vědách mám sice skrovné, zato však vyhraněné znalosti.“

„Doktore Aglie,“ odpověděl mu Belbo, „vy první byste mi pak připomenul, že je-li zasvěcenecké tajemství odhaleno, ztrácí smysl. Mlčel jsem léta, mohu mlčet dál.“

A taky mlčel. Aglie, ať už baron Prášil byl, nebo jen tak vypadal, však svou roli bral taky vážně. Věnoval celý život neproniknutelným tajemstvím a byl si jist, že Belbo nikdy nepromluví.

Do toho přišla Gudrun a oznámila Belbovi, že schůzka v Bologni je domluvena na páteční poledne. „Můžete jet ranním TEE,“ poradila mu.

„TEE je moc pohodlný vlak,“ souhlasil s ní Aglie, „měl byste si však koupit místenku, zvláště v tomto ročním období.“

Belbo mu odporoval, pry se tam vždycky nějaké místo najde třeba i na poslední chvíli, při nejhorším v jídelním voze, kde se podávají obědy. „Doufejme,“ přitakal mu Aglie. „Bologna je překrásné město. V červnu tam však bývá hrozně vedro...“

„Zůstanu tam všehovšudy tři hodiny. Máme nějaké problémy v tiskárně s obrazovým doprovodem knihy o epigrafii,“ dodal a pak vystřelil od boku: „Dovolenou si vyberu až kolem letního slunovratu, třeba se nakonec přece jen rozhodnu... Tušíte asi, k čemu. Doufám, že o tom všem zachováte mlčení. Svěřil jsem se vám jako příteli.“

„Dokážu mlčet možná lépe než vy. V každém případě vám děkuji za důvěru. Opravdu.“ Pak hned odešel.

Belba to uklidnilo. Viděl v tom skvělé vítězství svého astrálního vypravěčství nad bídou a hanbou sublunárního světa.

Na druhý den Aglie zatelefonoval: „Promiňte, že volám, drahý příteli. Mám na krku malý problém. Víte, že skrovně obchoduji se starými knihami. K večeru mi z Paříže přijde tucet svazků z osmnáctého století, které dost dobře nejde označit za bezcenné, a bezodkladně, během zítřka, bych je měl doručit do Florencie člověku, který je ode mě kupuje. Kdybych neměl tolik povinností, odvezl bych je tam sám. Dostal jsem však spásný nápad. Vy přece musíte do Bologně. Já na vás zítra počkám u vlaku, dejme tomu deset minut před odjezdem, předám vám kufřík a vy jej v Bologni necháte v síťce nad sedadlem, nanejvýš vystoupíte poslední, aby si jej někdo neodnesl. Ve Florencii si pro něj můj zákazník dojde do kupé. Vím, že vás tím obtěžuji, budu vám však za tuto službu navěky zavázaný.“

„Rád to pro vás udělám,“ souhlasil Belbo, „jak ale bude váš florentský přítel vědět, kde má kufřík hledat?“

„Jsem předvídavější než vy a koupil jsem vám místenku, sedadlo 45, vagon 8 až do Říma, takže v Bologni ani ve Florencii si tam nikdo nesedne. Pravda, obtěžuji vás, zato však, jak sám vidíte, budete mít jistotu, že pocestujete vsedě, aniž byste musil do jídelního vozu. Neodvážil jsem se vám koupit i jízdenku, abyste se nedomníval, že svou vděčnost projevují nepříliš zdvořile.“

Takhle se chová pravý džentlmen, napadlo Belba. Třeba mi pošle taky bedýnku značkových vín. Abych si je vypil na jeho zdraví. Včera jsem ho posílal do horoucích pekel, dnes mu prokazuji službu. Co dělat, odmítnout jsem nemohl. Ve středu dopoledne byl Belbo včas na nádraží a koupil si jízdenku do Bologně. U vagonu na něho čekal Aglie s kufříkem. Nebyl velký, ale dost těžký.

Dal jej do sítě a s kupou novin se uvelebil pod ním na sedadle 45. Událostí dne byl Berlinguerův pohřeb. Za chvíli se vedle něho posadil nějaký vousatý pán. Belbo měl dojem, že ho už někde viděl, napadlo ho, že nejspíš na slavnosti v Piemontsku, nebyl si tím však jist. Při odjezdu bylo kupé plné.

Belbo si četl v novinách, vousatý cestující však neustále zapřádal s někým hovor. Začal poznámkami, jaké je vedro, klimatizace že k ničemu není a v červnu člověk nikdy neví, má-li se obléknout jako na jaře nebo jako v létě. Nejlepší je lehký blejzr, jaký má na sobě soused, zeptal se Belba, není-li náhodou anglický, Belbo mu odpověděl, že je, a sice výrobek firmy Burberry, a pokračoval ve čtení. „Ty jsou vůbec nejlepší,“ nedal se vousatý pán, oa ten váš zvlášť,

protože nemá takové ty nápadné zlaté knoflíky. A pak, dovolíte-li, jde dohromady s tou vaší bordó kravatou.“ Belbo mu poděkoval a znova před sebou roztáhl noviny. Pán si pak povídal s ostatními cestujícími, jak je někdy těžké opatřit si kravatu k saku, které má člověk na sobě, a Belbo si četl. Já vím, považují mě za nezdvořáka, ale já přece nejedu vlakem kvůli mezilidským vztahům. Těch se najde dost i mimo.

Pak se na něho ale vousatý pán obrátil znova: „Vy ale čtete spoustu novin, ode všech partají. Budete asi soudce nebo děláte do politiky.“ Belbo mu odpověděl, že pracuje v nakladatelství, kde vycházejí knihy o arabské metafyzice, v naději, že tím svého protivníka uzemní. A podle všeho se mu to opravdu povedlo.

Pak přišel průvodčí. Zeptal se Belba, proč má místenku do Říma a jízdenku jen do Bologně. Belbo mu odpověděl, že si Řím na poslední chvíli rozmyslel. „To by se mi taky líbilo,“ poznamenal vousatý pán, odělat si, co si zrovna umanu, a nemusit se přitom dívat do peněženky. Závidím vám.“ Belbo se usmál, ale ani se na něho nepodíval. Teď už mě všichni mají, říkal si, za člověka, který buď neudrží v kapse halíř nebo vyloupil banku.

V Bologni Belbo vstal a chystal se vystoupit. „Máte tu kufřík, ne abyste na něj zapomněl,“ upozornil ho soused. „Není můj, ve Florencii si jej někdo vyzvedne,“ odpověděl mu Belbo, „byl byste tak hodný a dal na něj pozor?“ „Buďte bez obav,“ ubezpečil ho vousatý pán. „Klidně mi jej můžete svěřit.“

K večeru byl už Belbo zas zpátky v Miláně, doma se posadil ke stolu se dvěma masovými konzervami a tyčinkami a zapnul televizor.

Ovšem, pořád ještě Berlinguer. Ta pravá zpráva se na obrazovce objevila jen jakoby mimochodem až na konci televizních novin.

Ve vlaku TEE v úseku Bologna-Florence, ve vagonu číslo osm nějaký vousatý cestující řekl, že muž, který vystoupil v Bologni a nechal v síťce kufřík, je mu podezřelý. Pravda, upozornil, že ve Florencii si jej někdo vyzvedne, ale copak to takhle nedělají právě teroristi? A jak to, že měl místenku až do Říma, když vystoupil už v Bologni?

Cestující v kupé rázem zneklidnili. Vousatý cestující pak dodal, že on sám už to napětí dál snášet nebude. Raději něco přehnat než zanedbat a zahynout, vstal a šel za vlakvedoucím. Vlakvedoucí dal vlak zastavit a přivolal železniční policii. Jak to pak probíhalo, to nevím, vlak zastavil někde v horách, cestující vystoupili, nastal poprask, přišli ženisté...

Otevřeli kufřík a našli v něm časovanou nálož, k výbuchu mělo dojít ve Florencii. Několik desítek cestujících by určitě zahynulo.

Vousatého pána policie nenašla. Nechtěl asi, aby se o něm psalo v novinách, přesedl si do jiného vagonu a ve Florencii pak vystoupil. V televizi ho žádali, aby se přihlásil.

Cestující v kupé si pána, který v kupé kufřík nechal, velice dobře pamatovali. Musil být podezřelý na první pohled. Na sobě měl anglický blejzr bez zlatých knoflíků, bordó kravatu, odmítal dát se s někým do řeči, nechtěl asi, aby si ho cestující všimli. Stejně se ale prorekl, že pracuje pro nějaké noviny, nakladatelství nebo vůbec podnik, který má co dělat (v tomto bodu se údaje cestujících různily) s fyzikou, metanem nebo metempsychózou. Určitě v tom však byli Arabové. Policejní ředitelství a kasárna karabiníků jsou prý vzhůru nohama. Přicházejí už první hlášení o hledaném muži a specialisté je vyhodnocují. V Bologni byli zadrženi dva Libyjci. Policejní kreslíř se pokusil o identikit, a ten se taky hned objevil na obrazovce. Kresba se nepodobala Belbovi, Belbo se však podobal kresbě.

Teď už Belbo nemohl mít vůbec žádné pochybnosti o tom, že muž s kufříkem je on. Ale v kufříku přece byly Aglieho knihy. Hned mu volal, telefon však nikdo nebral.

Bylo už pozdě večer, neodvažoval se vyjít ven, vzal si prášek a pokusil se usnout. Ráno znova volal Aglieho. Telefon vyzváněl do prázdna. Šel ven a koupil si noviny. Na první straně byl našťastí ještě pohřeb, zpráva o vlaku a identikit byly uvnitř. Vracel se domů s vyhrnutým límcem, pak si uvědomil, že má na sobě pořád ještě ten blejzr. Bordó kravatu už našťastí odložil.

Pokoušel se znova všechno rekonstruovat, do toho zazvonil telefon. Ozval se v něm hlas neznámého muže s cizím, neurčitě balkánským přízvukem. Nabádavě, jako by s celou věcí neměl vůbec nic společného a chtěl jen pomoci, politoval Belba, do jaké se dostal nepříjemné situace. Člověk nikdy nemá dělat někomu kurýra a nepřekontrolovat si, co vlastně veze. Co kdyby někdo policii oznámil, že neznámý muž ze sedadla 45 je pan Belbo? To by bylo moc zlé!

Jistě, dalo by se tomu zabránit, kdyby pan Belbo byl ochoten spolupracovat. Třeba tak, že by pověděl, kde se nachází ta templářská mapa. Že atentátník vyjel z Milána, to je známo, takže teď nebude mít lehký život, a bylo by proto lepší převést všechno na neutrální půdu, dejme tomu do Paříže. Proč se nesejít v knihkupectví Sloane, rue de la Manticore 3, dejme tomu do týdne? Nejlip by ovšem udělal, kdyby odjel hned, než na něho někdo přijde. Knihkupectví Sloane, rue de la Manticore 3. Ve středu 20. června v poledne tam najde toho vousatého pána, co si s ním tak roztomile povídal ve vlaku, snad si ho ještě pamatuje. Ten mu sdělí, kde jsou ostatní přátelé, a těm pak beze spěchu, ale tak, aby stihli letní slunovrat, pěkně poví všechno, co ví, a tím se to bez nějakých těžkostí vyřídí. Rue de la Manticore, číslo 3, to se přece dobře pamatuje.

)109(

Saint-Germain... Jemný a oduševnělý čiověk... Tvrdil o sobě, že zná veškerá tajemství... Svá zjevení připravoval většinou s pomocí legendárního magického zrcadla, které k němu odjaživa patřilo... Jelikož stíny zesnulých, vyvolané s pomocí katoptrických efektů, přítomní čekali a většinu taky poznali, byly jeho styky se záhrobím považovány za prokázanou věc.

(Le Coulteux de Canteleu, Les sectes et les sociétés secrètes 313, Paris, Didier, 1863, str. 170-171)

Belbo si až moc dobře uvědomoval, že je ztracený. Všechno bylo naprosto jasné. Aglie byl přesvědčen, že mu Belbo pověděl pravdu, chtěl mapu, nastražil mu past a měl ho v hrsti. Buď odjede do Paříže a tam poví, co neví (že nic neví, ví

však jen on sám, já jsem odjel a nenechal adresu, Diotallevi umíral), nebo se všechna policejní ředitelství z celé Itálie na něho vrhnou jako supi.

Je vůbec možné, že by se Aglie snížil k tak špinavé hře? Co tím získá? Měl by toho starého blázna chytit za límec a odvést na policejní ředitelství, jinak se z té šlamastyky se zdravou kůží nedostane.

Taxíkem dojel k Aglieho domu kousek od náměstí Piola. Okna byla zavřená, na brance viselo oznámení realitní kanceláře: PRONAJME SE. To snad není možné, Aglie tu přece ještě minulý týden bydlel, sám mu telefonoval.

Zazvonil ve vedlejší domě. „Ten pán? Včera se odstěhoval. Kam, to opravdu nevím, znal jsem ho od vidění, byl to velice rezervovaný člověk, většinou byl asi někde na cestách.“

Nezbývalo než poptat se v realitní kanceláři. Tam ale o Agliem neměli potuchy. Dům si svého času pronajal nějaký francouzský podnik. Nájemné pravidelně platila banka. Nájemní smlouva byla zrušena bleskově, nájemce se vzdal kaucí. Veškerý styk probíhal písemně, adresát se jmenoval Ragotgsky. Víc nevěděli.

To přece není možné, že by si Rakosky nebo Ragotky, to je fuk, tajemný plukovníkův návštěvník, po kterém pátral prohnáný De Angelis a Interpol, jen tak chodil po světě a pronajímal si domy! V naší historii byl Rakosky od plukovníka Ardentioho převtělením Račkovského z ochranky a ten zas převtělením hraběte Saint-Germaina. Jak s tím však souvisí Aglie?

Belbo se vypravil do nakladatelství, opatrně jako zloděj vyběhl po schodech a zavřel se v kanceláři. Čtěl to všechno vyřešit a rázem ukončit. Bylo toho dost, aby člověk přišel o rozum, a Belbo měl dokonce dojem, že už o něj přišel. A neměl nikoho, komu by se svěřil. Jak si otíral pot, mechanicky se probíral v rukopisech na stole, které přišly den předtím, a tu v jednom zahlédl jméno Aglie.

Podíval se na název. Bylo to dílko nějakého dáblika a jmenovalo se Pravda o hraběti ze Saint-Germain. Našel si znovu stránku, na které jméno zahlédl. Citovala se tam Chacornakova biografie, podle níž se Claudie-Louis de Saint-Germain postupně vydával za pana ze Surmontu, hraběte Soltikoffa, Mistera Welldoma, markýze z Belmaru, knížete Rakocziho nebo Ragozkiho a další, jeho rodinné jméno je však hrabě ze Saint-Martin a markýz z Aglie — podle rodinných piemontských držav.

Čímž bylo rázem všechno jasné. Po Belbovi šla policie jako po teroristovi, Plán byl skutečný a Aglie už dva dny nebyl k nalezení, o to víc ale vůbec nebyl lhář, naopak, byl to skutečný a nesmrtelný hrabě ze Saint-Germain, s čímž se taky ostatně vůbec netajil. Jediná pravda v tom víru nepravd, který se dal do pohybu, bylo jeho jméno. Vlastně ani to ne, jméno nebylo pravé, Aglie nebyl žádný Aglie, jenže na tom, kdo opravdu je, už nezáleželo, protože se řadu let choval opravdu jako postava z příběhu, který jsme si vymysleli mnohem později.

Tak či onak, Belbo neměl na vybranou. Aglie zmizel, takže nemohl policii dokázat, že kufřík měl od něho. A i kdyby mu na policii uvěřili, stejně by nakonec vyšlo najevo, že ho dostal od člověka, kterého hledá policie kvůli vraždě a se kterým už zhruba dva roky jako s lektorem spolupracuje. Alibi opravdu jak vyšitě.

Jenže aby vůbec dokázal obstojně vysvětlit to, co samo o sobě vypadalo jako opsané z nějakého románu, a přimět policii, aby tomu uvěřila, musil by považovat za skutečnost i něco jiného, a to dokonce přesahovalo samotnou fikci. A sice to, že náš Plán ve všech bodech, včetně závěrečného nelítostného hledání mapy, odpovídá plánu skutečnému, v němž Aglie, Rakosky, Račkovskij, Ragotgky, vousatý pán, Tres, prostě všichni pozpátku až k templářům, tu byli už předtím, než jsme si je my vymysleli. A že plukovník to všechno viděl správně. A to díky omylu, protože náš Plán byl koneckonců jiný, než jeho, a byl-li skutečný ten jeho, pak nemohl být skutečný ten náš, nebo naopak, a měli-li jsme pravdu my, proč tehdy před desíti lety Rakosky ukradl plukovníku nepravý pamětní zápis?

Stačilo mi přečíst si včera ráno co Belbo svěřil Abulafiovi, a málem jsem začal tlouct hlavou do zdi. Abych se přesvědčil, že aspoň ta zeď je skutečná. Představoval jsem si, jak asi bylo Belbovi, když to psal, a taky potom. Tím to zdaleka nekončilo.

Hledal někoho, koho by se mohl na všechno vyptat, a zavolał i Lorenze. Byl přesvědčen, že se s ním v životě už nesetká. Lorenza byla jako postava, kterou si vymyslel Aglie, Aglieho si zas vymyslel Belbo a Belbo nevěděl, kdo si vymyslel jeho. Znova se podíval do novin. Jisté bylo jen to, že na tom identikitu je on. Ozval se telefon, jako by mu chtěl všechno potvrdit. Zase ten balkánský hlas s radami, které už jednou vyslechl. Schůzka v Paříži.

„Kdo ale jste?“ křičel Belbo.

„Jsem Tres,“ odpověděl mu hlas v telefonu. „A o Tres toho víte víc vy než my.“

Takže se nakonec přece jen odhodlal. Vzal do ruky sluchátko a zavolał De Angelise. Na policejním ředitelství, kam se nakonec dovolal, však narazil na obtíže, vypadalo to, že komisař tam už nepracuje, pak mu přece jen vyhověli a přepojili ho k němu do kanceláře.

„Kohopak to neslyším, doktor Belbo,“ řekl De Angelis tónem, který Belbovi připadal jízlivý. „Našel jste mě tu náhodou. Balím kufry.“

„Kufry?“ Belbo na okamžik zatnul, že to je narážka.

„Přeložili mě na Sardinii. Prý je tam klidnější práce.“

„Doktore De Angelisi, musím s vámi nutně mluvit. Kvůli té záležitosti...“

„Které?“

„Záležitosti s plukovníkem. A taky té druhé... Kdysi jste se Casaubona ptal, jestli nezaslechl něco o Tres. Zaslechl jsem o tom já. Musím vám sdělit důležité věci.“

„Nechci nic vědět. Mě se to už netýká. A nezdá se vám taky, že přicházíte nějak pozdě?“

„Je to možné, něco jsem vám před lety zamlčel. Teď bych ale rád pověděl všechno, co vím.“

„To ne, doktore Belbo, nic mi nepovídejte. Abyste věděl, někdo nás určitě odposlouchává a já chci, aby věděl, že nic vědět nechci a že ani nic nevím. Mám dvě děti. Malé. A někdo mi naznačil, že by se jim mohlo něco stát. A aby mi

dokázal, že to není legrace, včera ráno, když moje žena spustila motor, ulítla u vozu kapota. Byla to maličká nálož, spíš jen dělbuch, ale na to, abych se dovítěl, že stačí chtít, a všechno jde, úplně stačila. Šel jsem za šéfem a řekl jsem mu, že jsem vždycky řádně konal své povinnosti a dělal víc, než bylo třeba, ale hrdina že nejsem. Sám bych klidně položil život, ženu a děti však neobětují. Požádal jsem o přeložení. A pak jsem tu všechny obešel a každému řekl, že jsem zbabělec a že jsem se strachy podělal. A opakuji to teď vám i těm, co nás poslouchají. Zničil jsem si služební postup, nevážím si už sám sebe, zkrátka nemám už žádnou čest, zachráním však bytosti, které jsou mi drahé. Sardinie je prý nádherná země, nebudu už muset šetřit, abych mohl děti poslat k moři. Na shledanou.“

„Počkejte, je to velice vážná věc. Jsem na tom špatně...“

„Jste na tom špatně? To mě moc těší. Když jsem vás žádal o pomoc, tak jste mi ji odmítl. A váš přítel Casaubon jakbysmet. A když jste teď na tom špatně, tak byste rád, abych já pomohl vám. Asi si v duchu říkáte, že policie je od toho, aby sloužila občanům, jako to bývá ve filmech. V pořádku, obraťte se na policii, na toho, kdo přijde na mé místo.“ Belbo zavěsil. Všechno běželo jak na drátkách: zabránili mu uchýlit se k jedinému policistovi, který mu mohl uvěřit. Pak ho napadlo, že by mu pomocnou ruku mohl podat pan Garamond, který se zná se spoustou prefektů, policejních ředitelů a vysokých státních úředníků. Rozběhl se k němu. Garamond ho vyslechl a tvářil se přitom mile, jen občas ho přerušil zdvořilými větami, jako „ale, neříkejte“, nebo „to se ale od vás dozvídám pěkné věci“, a „to je jako z románu, ba co dím, jako by si to někdo schválně vymyslel“. Pak sepal ruce, vroucně se na Belba zadíval a spustil: „Chlapče drahá, dovolte mi, abych vám tak říkal, protože bych mohl být vaším otcem — ach, bože, otcem snad ne, nejsem ještě tak starý, ba co dím, cítím se mladý, starším bratrem bych vám však pokud se neurazíte, mohl být určitě. Mluvím k vám od srdce, známe se přece už hodně let. Mám dojem, že jste vyvedený z míry, na konci sil, že máte pocuchané nervy, ba co dím, že jste unavený. Nemyslete si, že si vás nevážím, vím, že se nakladatelství věnujete tělem i duší a jednou to bude třeba ocenit i materiálně, tím se nikdy nic nepokazí. Na vašem místě bych si však vzal dovolenou. Říkáte, že jste se dostal do zlé situace. Upřímně řečeno, nedramatizoval bych to, i když, nezlobte se, pro Garamond by nebylo zrovna příjemné, kdyby jeden z jeho redaktorů, a zrovna ten nejlepších, se zapletl do nějakých nelasných záležitostí. Tvrdíte, že vás někdo láká do Paříže. Podrobnosti bych radši ponechal stranou, prostě vám věřím. No a co má být? Tak tam jedte nebude líp všechno na místě vyjasnit? Tvrdíte, že jste se dostal, jak bych to řekl, do konfliktu s kavalírem, jakým je doktor Aglie. Nechci vědět, k čemu vlastně mezi vámi dvěma vlastně došlo, a nezabýval bych se radši ani shodou jmen, o které jste se mi tu zmínil. Nemyslíte že spousta lidí na světě má stejné příjmení? Jestliže vás Aglie zve do Paříže, abyste si všechno vyříkali, tak do té Paříže jedte, nebude to snad konec světa. V mezilidských vztazích má vládnout upřímnost. Jedte do Paříže, a jestliže proti němu něco máte, neberte si servítky. Co na srdci, to na jazyku. K čemu jsou všechna ta tajemství! Doktora Aglieho, pokud jsem to správně pochopil, mrzí, že mu nechcete povědět, kde se nachází nějaká mapa, spis nebo poselství, co já vím, vy jej máte, a k ničemu vám není, jemu by zas přišel vhod při jeho bádání. Co vám to udělá, když mu tu mapu nebo atlas, topografický náčrt, já ani nechci vědět, co to vlastně je, dáte? Když mu na ní tak záleží, tak k tomu bude mít nějaký důvod, a ten je určitě třeba respektovat, když je kavalír, tak je kavalír. Jedte do Paříže, podejte si ruce a ukončete to. Není to tak? A už se netrapte. Víte, že jsem tady i pro vás.“ Pak zmáčkl tlačítko vnitřního telefonu: „Paní Grazia... Když ji člověk potřebuje, tak není na svém místě. Na shledanou, a kdybyste paní Grazii potkal na chodbě, tak mi ji sem pošlete. A poslechněte mě, odpočiňte si.“

Belbo za sebou zavřel dveře. V sekretariátu paní Grazia nebyla, všiml si, že se tam rozsvítilo světélko na Garamondově přímé lince, určitě někoho volal. Neodolal (něčeho takového se dopustil poprvé v životě). Zvedl sluchátko a zaslechl Garamonda, jak říká: „Nedělejte si starosti. Myslím, že jsem ho přesvědčil. Odjede do Paříže... Byla to moje povinnost. Náležíme přece oba k jednomu duchovnímu rytířstvu.“

Takže i Garamond patřil k tajemství. K jakému? K tomu, které mohl odhalit už jenom on, Belbo. I když neexistovalo.

Byl už večer. Odešel k Pilademu, s kým si tam vyměnil pár vět, přehnal to s pitím. A na druhý den vyhledal jediného přítele, který umíral.

O jejich posledním rozhovoru zanechal v Abulafiovi horečnatou zprávu, ze které se nedalo poznat, co je od Diotalleviho a co je od něho, v obou případech to však byl šepot lidí, kteří říkají pravdu, protože vědí, že čas, kdy si mohli pohrávat s iluzí, je nenávratně pryč.

)110(

A tak se stalo, že když rabín Ismahel ben Eliš spolu se svými žáky studoval knihu Necita, spletli si pohyby, šli pozpátku a nakonec se díky moci písmen taky propadli do země až po pupek.

(Pseudosaadya, Komentář k Sefer Jecira)

Jaký je Diotallevi albín, všiml si až teď, kdy už vlastně neměl vlasy ani vousy, a dokonce ani obočí a řasy. Vypadal jako biliárová koule. „Nebudeš se zlobit,“ řekl mu, „povím-li ti něco o svých záležitostech?“

„Klidně. Já už žádné nemám. Jen Nutnosti. S velkým en.“

„Slyšel jsem, že přišli na novou terapii. Tahle nemoc člověka spolkne jako malinu, když je mu dvacet, v padesáti pokračuje pomalu a nakonec se ta nová léčebná metoda stihne.“

„Mluv za sebe. Mně ještě padesát není. Já mám ještě mladé tělo. Z čehož mi plyne právě ta výhoda, že umřu rychleji než ty. Copak nevidíš, jaké mám potíže i s mluvením? Povídej, co je s tebou, aspoň si odpočinu.“

Belbovi nezbylo než poslechnout, vyhověl jeho přání a všechno mu pověděl. Diotallevi dýchal ztěžka jako Neznámá bytost z jiné planety v nějakém vědeckofantastickém filmu. A taky byl tak průsvitný, vytrácely se u něho rozdíly mezi vnitřkem a vnějškem, mezi kůží a tkání, mezi jemnými a světlými chloupky, které mu pořád ještě vykukovaly z nedopnutého pyžama na břicho, a sliznatými ději útroby, které mohou vyjevit jen rentgenové paprsky nebo právě nemoc

v pokročilém stavu...

„Jacopo, ležím tu v posteli, nevidím, co se děje venku. Podle toho co já o tom vím, tak se to, cos mi tu pověděl, děje buď v tobě, nebo mimo tebe. Jestli jsi zešlel ty, nebo jestli zešlel svět, to na věci nic nemění. V obou případech někdo předělal, zpřeházel a navzájem překryl písmena Knihy víc, než měl.“

„Co tím chceš říct?“

„Zhřešili jsme proti Slovu, které vytvořilo svět a drží jej na nohou. Teď tě za to trestají, mě však už ztrestali. Mezi námi dvěma není vlastně žádný rozdíl.“ Přišla ošetřovatelka, přinesla mu hadřík, kterým si měl vlhčit okorálé rty. Belbovi řekla, že by se pacient neměl unavovat, Diotallevi se však vzepřel: „Nechte mě být. Musím mu povědět Pravdu. Vy znáte Pravdu?“

„Copak já, co to po mně chcete, doktore...“

„V tom případě odejděte. Musím svému příteli povědět něco důležitého. Poslouchej, Jacopo. Tělo člověka, to jsou údy, klouby a orgány a ty máš i tóra, jasné? A jako má tóra údy, klouby a orgány, má je i lidské tělo, jasné?“

„Jasně.“

„Když se rabín Meir učil u rabína Akiby, přiléval skalici do inkoustu a mistr k tomu mlčel. Když se však rabín Meir zeptal rabína Ismahela, počíná-li si správně, dostalo se mu této odpovědi: Synáčku, buď opatrný, protože je to práce božská, a kdybys jedno jediné písmeno ubral nebo naopak přidal, zničil bys svět... My jsme se pokoušeli přepsat tóru, a vůbec jsme nedbali na to, máme-li víc nebo méně písmen...“

„Vždyť to byl taky jen žert...“

„S tórou se nežertuje.“

„Žertovali jsme s historií, s tím, co napsali jiní...“

„Našlo by se snad něco, co bylo napsáno, aby založilo svět, a nebyla to přitom Kniha? Podej mi vodu, ne, sklenici, namoč ten hadřík. Díky. A poslouchej. Zpřeházet písmena Knihy znamená zpřeházet Svět. Z toho není úniku. A platí to pro všechny Knihy, i pro Slabikář. Netvrdí snad lidi, jako třeba ten tvůj doktor Wagner, že kdo si hraje se slovy, vyrábí anagramy a překrucuje slova, skryvají v duši něco ošklivého a nenávidí vlastního otce?“

„Je to trochu jinak. To jsou psychoanalytici, říkají to, aby z lidí vymámili peníze, to přece nejsou tví rabíni.“

„Jsou to rabíni, všichni jsou rabíni. Všichni mluví o jedné a téže věci. Snad si nemyslíš, že když rabíni mluvili o tóře, tak měli na mysli prostě svitek? Měli na mysli nás, kteří se s pomocí řeči pokoušíme předělat své tělo. A teď mě dobře poslouchej. Manipulace s písmeny Knihy si vyžaduje ohleduplnost, jakou jsme my neměli. Do každé knihy je vetkáno jméno boží a my jsme vyráběli anagramy ze všech knih, které kdy byly napsány, a nemodlili jsme se přitom. Mlč a poslouchej. Kdo se zabývá tórou, ten udržuje svět v pohybu a udržuje v pohybu své tělo, taky když čte nebo přepisuje, co si přečetl, protože by se nenašla jedna jediná část těla, která by neměla ve světě svůj ekvivalent... Namoč ten hadřík, díky. Pozměníš-li Knihu, pozměníš svět, a pozměníš-li svět, pozměníš své tělo. To jsme my tři právě nepochopili. Tóra nechá slovo vyjít ze své schránky, ukáže se na okamžik a hned se zas ukryje. A to pouze svému milenci. Je jako krásná žena, která se ukrývá doma v zastrčené komůrce. Má jediného milence, o kterém nikdo netuší, že vůbec existuje. A pokusí-li se ji někdo cizí znásilnit, dotknout se jí špinavými prackami, vzepře se mu. Svého milence však pozná, pootevře dveře a ve škvíře se mu na okamžik zjeví. A hned se zas ukryje. Slova tóry se zjeví jen tomu, kdo je miluje. A my jsme chtěli mluvit o knihách, a nemilovali jsme je, chtěli jsme se jim vysmát...“

Belbo mu znova navlhl rty hadříkem. „Takže co?“

„Takže jsme chtěli dělat něco, co jsme si neměli dovolit a nač jsme nebyli připraveni. Manipulováním slovy Knihy jsme chtěli vyrobit Golema.“

„Nechápu...“

„To už taky pochopit nemůžeš. Jsi uvězněn ve svém vlastním výtvoru. Tvůj příběh se však ještě odehrává ve světě vnějším, mimo něj. Nevím jak, ale můžeš se z něj dostat. Pro mě je to už všechno jinak, já teď zakouším na vlastním těle, co jsme prováděli s Plánem jako hru.“

„Nepovídej nesmysly, to záleží na buňkách...“

„A co myslíš, že buňky jsou? Celé měsíce jsme jako zbožní rabíni vlastními rty pronášeli odlišnou kombinaci písmen Knihy, GCC, CGC, GCG, CGG. Co naše rty pronášely, to naše buňky poslouchaly. Co myslíš, že mé buňky vlastně provedly? Vymyslely si svůj vlastní Plán, a teď už se jím řídí. Mé buňky vymýšlejí příběh, který se liší od ostatních příběhů. Mé buňky už vědí, že hřešit se dá taky tak, že se vyrábějí anagramy z Knihy a ze všech knih, co jich je na světě. Naučily se to a teď to provádějí s mým tělem. Převracejí, přesunují, pozměňují, vytvářejí buňky, které tu předtím nebyly a které buď smysl vůbec nemají, nebo se proti správnému smyslu staví. Nějaký smysl musí být správný a jiný nesprávný, jinak člověk umře. Jenže i ony si jen tak hrají a na nic nevěří. Jacopo, v poslední době, dokud to šlo, jsem pořád četl slovníky. Studoval jsem příběhy slov, abych pochopil, co se to v mém těle děje. My rabínové to tak děláme. Napadlo tě někdy, že rétorický termín metateze se podobá onkologickému termínu metastáze? Co to je metateze? Když se místo bažiny řekne žabiny. A místo amor třeba Roma. Ale to je právě taky Temura. Slovník tvrdí, že řecké metathesis znamená posun, mutaci. A metastasis změnu a posun. Slovníky jsou opravdu hloupé. Kořen je jeden a týž, metatithemi nebo methistemi. Metatithemi znamená dávám doprostřed, stěhuji, přemísťuji, ukládám namísto něčeho jiného, porušuji zákon, měním smysl. A methistemi? Přesně totéž, stěhuji, permutuji, přemísťuji, měním vžitý způsob, přicházím o rozum. Kdo hledá tajný smysl uložený mimo doslovné znění, přišel o rozum. To platí pro nás i pro ostatní. Právě tak to provedly mé poslušné buňky. Proto taky umírám, Jacopo, a ty to víš.“

„Není ti dobře, jinak bys tak nemluvil...“

„Mluví tak, protože jsem konečně porozuměl svému tělu. Zabývám se jím denodenně, vím, co se v něm děje, jenom do toho nemohu zasáhnout, mé buňky mě už neposlouchají. Umírám, protože jsem své buňky přesvědčil, že neexistují žádná pravidla, že s každým textem si člověk může dělat, co se mu zlíbí. A právě to, že se o tom svým vlastním mozkem

může přesvědčit, mě stojí život. Můj mozek jim určitě předal poselství. Proč by mé buňky měly být opatrnější než můj mozek? Umírám, protože jsme překročili správnou míru fantazie.“

„Poslouchej, co se teď s tebou děje, to vůbec nemá žádnou souvislost s naším Plánem...“

„Že ne? A proč se ti tedy děje, co se ti právě děje? Svět se chová jako mé buňky.“

Výčerpaně položil hlavu na polštář. Objevil se doktor a tiše sykl, že by se neměl přivádět do stresu člověk, který umírá. Belbo pak odešel, bylo to naposledy, co Diotalleviho viděl.

V pořádku, psal, policie po mně jde z naprosto stejných důvodů, z jakých má Diotallem rakovinu. Ubohý přítel, umírá, co si však počnu já, když rakovinu nemám? Odjedu do Paříže hledat pravidla neoplasie.

Nevzdal to hned. Čtyři dny byl zavřený doma, dal do pořádku své files větu po větě, snažil se dojít k nějakému vysvětlení. Pak zapsal své vyprávění, jakousi závěť, sdělení pro sebe a pro Abulafiu a pro mě a pro každého, kdo si je bude moci přečíst. A v úterý ráno konečně odjel.

Podle mě Belbo odjel do Paříže proto, aby jim tam řekl, že žádná tajemství neexistují, pravé tajemství, že je nechat buňky jednat podle jejich přirozené moudrosti, která je jim vlastní, a že hledají-li se tajemství pod povrchem, ze světa se stane zhoubný nádor a nejzhoubnější a nejloupější ze všech že byl on sám, protože nic nevěděl a všechno si vymyslel — nebylo to asi pro něho zrovna lehké, smířil se však už jednou s myšlenkou, že je zbabělec, a De Angelis mu na vlastním případu dokázal, že hrdinů je vůbec málo.

V Paříži pak asi došlo k prvnímu setkání, při kterém zjistil, že Tamti mu nevěří. Byli příliš jednodušší. Buď odhalení, na které byli připraveni, nebo smrt. Belbo však neměl, co by jim odhalil, a jeho poslední zbabělost byla v tom, že smrti se právě bál. Proto se snažil zamést stopy a zavolať mě. Nakonec ho ale stejně dostali.

)111(

C'est une leçon par la suite. Quand votre ennemi se reproduira, car il n'est pas a son dernier masque, congédiez-le brusquement, et surtout n'allez pas le chercher dans les grottes314.

(Jacques Cazotte Le diable amoureux315, 1772, stránka vynechaná v dalších vydáních)

A co teď, říkal jsem si v Belbově bytě, když jsem dočetl jeho zpověď, co mám teď dělat já? Abych šel za Garamondem, to nemá smysl. De Angelis odjel, Diotallevi už řekl všechno, co k tomu říci mohl. Lia je daleko a není tam telefon. Je šest ráno, sobota třiatvacátého června, a má-li se něco stát, stane se to v Conservatoire dnes v noci.

Musil jsem se rychle rozhodnout. Proč, ptal jsem se pak večer v kabině periskopu, jsi radši nepředstíral, že nic nevíš? Měl jsi před sebou texty sílence, který vypráví o svých rozhovorech s jinými sílenci a nakonec vyličil poslední rozhovor se svým umírajícím a buď nadmíru rozrušeným, nebo naopak zcela deprimovaným přítelem. Nemůžeš si přece být jist ani tím, že Belbo telefonoval opravdu z Paříže, třeba byl někde u Milána, nebo v budce dole na rohu. Proč ses zapletl do něčeho, co je třeba jen výmysl a co se tě vlastně netýká? Ty otázky jsem si však kladl, když už mi v kabině periskopu dřevěněly nohy a padal na mě nepřírozený, a přitom ten nejpřírozenější strach, jaký by v noci v opuštěném muzeu zakoušel snad každý. Tenkrát ráno jsem však žádný strach neměl. Pociťoval jsem jenom zvědavost. A taky se ve mně možná ozval smysl pro povinnost nebo přátelství. Rekl jsem si, že musím odjet do Paříže, sice jsem dost dobře nevěděl, co tam budu dělat, nemohl jsem v tom však Belba nechat samotného. Třeba ode mě prostě čekal, že v noci vtrhnu se svými bojovníky vyzbrojenými puškami nabitými hřebíky do jeskyně Thugů a Suyodhanu, připraveného pohroužit mu obětní nůž do srdce, že srazím k zemi a zachráním ho. Tohle a nic jiného.

Naštěstí jsem u sebe měl nějaké peníze. V Paříži jsem si vzal taxíka a nechal se odvézt do rue de la Manticore. Taxíkář mě dlouho proklínal, protože tu ulici nemohl najít ani ve svém zvláštním seznamu, nakonec ji objevil nedaleko staré Bièvre za Saint-Julien-le-Pauvre, a byla úzká jako chodbička ve vlaku. Nemohl do ní ani vjet a vysadil mě na rohu. Nejistě jsem do té uličky vešel, nikde žádné dveře, všude zeď nakonec se přece jen rozšířila, a právě tam bylo to knihkupectví.

Nechápu, jak dům mohl mít domovní číslo tři, když tu jednička ani dvojka a vlastně žádné další číslo nebylo. Půlku vchodu do krámků zabíraly dveře a zbytek byl výklad. Bylo v něm pár desítek knih, stačily však kolemjdoucimu povědět, jaký druh literatury najde uvnitř. Dole byla řada radioestézních kyvadel, zaprášené balíčky vykuřovadel a drobné orientální nebo snad jihoamerické amulety. Spousta taroků různého stylu a balení.

Interiér nebyl o nic útulnější, na stěnách i na zemi hromady knih, vzadu stolek a u něho knihkupec, kterého tam určitě posadili schválně, aby nějaký spisovatel mohl napsat, že je starší než knihy kolem. Hledal něco ve velkém, ručně psaném registru, a nedbal na zákazníky. Byli tam ostatně jen dva, z polic na spadnutí si brali nějaké staré knihy, většinou bez obálky, ze kterých se zvedala oblaka prachu, a pak si v nich četli, vůbec nevypadali na to, že sem přišli, aby si něco koupili.

Jediné místo na stěně bez polic zabíral plakát. Byl vyveden v křiklavých barvách a byla na něm řada portrétů v dvojitém kulatém rámečku, jako na plakátech kouzelníka Houdiniho. „Le Petit Cirque de l'Incroyable. Madame Olcott et ses liens avec l'Invisible316.“ Olivová pleť, neženská tvář, černé vlasy na pěšinku uprostřed a vzadu drdol, měl jsem dojem, že jsem ji už někde viděl. „Les Derviches Hurlleurs et Leur danse sacrée. Les Freaks Mignons, ou Les Petits-filles de Fortunio Licetti317.“ Žalostné shromáždění odporných zrůdiček. „Alex et Denys, les Géants d'Avalon. Théo. Léo et Geo Fox. Les Enlumineurs de l'Ectoplasme...318“

Knihkupectví Sloane nabízelo opravdu všechno od kolébky až ke hrobu, a k tomu nezávadnou večerní zábavu, kam vzít dětičky, než je roztlučete v hmoždíři. Zaslechl jsem zvonit telefon a zahlédl knihkupce, jak odsunuje stoh knih, za chvíli přístroj opravdu našel. „Oui, monsieur,“ říkal, „c'est bien ça.319“ Pár minut mlčky poslouchal, přikývl, zatvářil se rozpačitě, ale vsadil bych na to krk, že to dělal jen pro ty, co byli kolem, jako by mohli slyšet to, co slyší on, a mohli

se s ním podělit o zodpovědnost. Pak se zatvářil pohoršeně, jak to dělají pařížští obchodníci, když po nich chcete něco, co nemají zrovna na skladě, nebo hotelová portýřka, když vám musejí oznámit, že žádný volný pokoj nemají. „Ah non, monsieur. Ah, ça... Non, non, monsieur, c'est notre boulot. Ici, vous savez, on vend des livres, on peut bien vous conseiller sur des catalogues, mais ça... Il s'agit de problèmes des... oui, si vous voulez, des exorcistes. D'accord, je le sais, on connaît des confrères qui se prétendent... Mais pas nous. Non, vraiment la description ne me suffit pas, et quand même... Désolé, monsieur. Comment? Oui... si vous voulez. C'est un endroit bien connu, mais ne demandez pas mon avis. C'est bien ça, vous savez, dans ces cas, la confiance, c'est tout. A votre service, monsieur320.“

Oba zákazníci odešli, necítil jsem se tam ve své kůži. Odhodlal jsem se k činu, zakašlal, abych přivábil starcovu pozornost, a sdělil mu, že hledám jednoho známého, který se tu občas zastaví, pana Aglieho.

Podíval se na mě, jako by zjistil, že jsem ten člověk, se kterým právě mluvil po telefonu. Dodal jsem, že třeba ho nezná jako pana Aglieho, ale Rakoskyho, Soltikoffa nebo... Znova se na mě podíval, přivřel oči, nevím, jak to dokázal, ale ve tváři neměl vůbec žádný výraz, a prohodil, že mám podivné přátele s mnoha jmény. Odpověděl jsem mu, že na tom nesejde, že jsem se ptal jen tak. Počkejte, řekl mi, zrovna teď by se tu měl objevit můj společník, ten by tu osobu, kterou hledáte, možná znal. Posadte se, tam vzadu je židle. Zavolám někam a všechno zjistím. Zvedl sluchátko, vytočil číslo a začal tiše mluvit. Casaubone, řekl jsem si, ty jsi ještě hloupější než Belbo. Co myslíš, že se teď asi stane? Tamti přijdou a řeknou, taková náhoda, přišel dokonce i přítel pana Belba, jen pojďte, pojďte taky... Honem jsem se zvedl ze židle, pozdravil a odešel. Za minutku jsem byl venku z rue de la Manticore, prošel jsem několika uličkami a ocítl se na nábřeží u Seiny. Pitomče, říkal jsem si, co sis vlastně myslil? Že tam přijdeš, bude tam Aglie, vezmeš ho pod krkem, on se ti omluví, byl to všechno omyl, tady máte vašeho kamaráda, nezkřivili jsme mu vlas na hlavě. Teď ke všemu vědí, že jsi tu taky.

Bylo už po poledni, večer se mělo v Conservatoire, v technickém muzeu, něco důležitého odehrát. Co jsem měl dělat? Zabočil jsem do rue Saint-Jacques a občas se ohlédl. Jednu chvíli se mi zdálo, že mě sleduje nějaký Arab. Jak mě ale vůbec napadlo, že to je Arab? Arabové se přece vyznačují tím, že nevypadají jako Arabové, aspoň ne v Paříži, ve Stockholmu by to bylo něco jiného.

Uviděl jsem hotel, vešel dovnitř a požádal o pokoj. Jak jsem pak šel s klíčem v ruce po dřevěných schodech nahoru do prvního patra odkud bylo přes zábradlí vidět dolů na pult v recepci, zahlédl jsem tam toho mého Araba, jak zrovna vchází dovnitř. Pochopitelně, všude kolem jsou samé hotely pro Araby. Co vlastně chci?

Vešel jsem do pokoje. Byl slušný, dokonce s telefonem, škoda, že nemám, komu bych zavolaal. Upadl jsem do neklidných dřmot, spal jsem až do tří. Pak jsem si opláchl obličej a vydal se ke Conservatoire. Nezbyvalo mi než vejít dovnitř, schovat se tam a čekat, až nastane půlnoc.

Tak jsem to taky provedl. Byl jsem v kabině periskopu, do půlnoci chybělo ještě několik hodin, čekal jsem, co bude.

Necach je pro některé vykladače sefira Výdrže, Snášenlivosti, nehynoucí Trpělivosti. Zkouška, jaká si právě něco podobného vyžaduje, nás opravdu čekala. Podle jiných vykladačů však znamená Vítězství. Jenže čím? V tomto příběhu spisovatelských dáblíků, ze kterých si utahoval Belbo, a Belba, ze kterého si utahovali spisovatelští dáblici, jsem byl prozatím jediným vítězem já. Číhal jsem v kabině periskopu, věděl jsem o nich a oni nevěděli o mně. První část mého plánu dopadla tak, jak jsem si přál.

A ta druhá? Dopadne taky podle mého plánu, nebo podle Plánu, který už není můj?

(8)
HOD
)12(

Pro naše ceremoniály a rituály máme dvě krásné dlouhé síně v chrámu Bratrstva růže a kříže. V jedné uchováváme modely a doklady těch nejvzácnějších a nad jiné vynikajících vynálezů, ve druhé sochy nejvýznamnějších vynálezců.

(John Heydon, The English Physitians Guide321: Or A Holy Guide, London, Ferris, 1662, The Preface)

Byl jsem v té kabině periskopu už nějak moc dlouho. Mohlo být deset, nanejvýš půl jedenácté. Pokud k něčemu dojde, tak se to odbude v hlavní lodi, před kyvadlem. Bylo mi jasné, že si budu musit hledat nějaký jiný úkryt, ze kterého bych mohl všechno vidět. Kdybych se do toho pustil, až tam budu (jenže odkud přijdou?), určitě by si mě všimli.

Vylézt ven. Rozhýbat tělo... Už pár hodin jsem po ničem jiném netoužil, a teď když jsem to klidně mohl a taky měl udělat, připadal jsem si jako ochrnutý. Budu musit potmě projít celým sálem a jen občas si opatrně posvítit baterkou.

Nočního světla sem okny zvenku pronikalo velice málo, pokud jsem si představoval, že muzeum bude zaplavené měsíčním jasnem, tak jsem se mýlil. Vitríny se v tom přísvitu neurčitě leskly, musím se pohybovat opatrně, jinak ještě do něčeho vrazím a způsobím rámus, rozbiju nějaké sklo nebo shodím na podlahu něco kovového. Občas jsem blikl baterkou. Připadal jsem si jako v Crazy Horse, nenadálý paprsek mi odhalil nahotu, ne snad lidského těla, ale šroubů, svorek a nýtů.

A co kdyby se v tom světle najednou objevilo něco živého, nějaká postava, vyslanec Pánů, zrcadlově opakující cestu, kterou jsem vykonal? Kdo by vykřikl první? Uši jsem měl sice nastražené, jenže k čemu by mi to bylo? Já přece žádný hluk nenadělám, opatrně sunu nohy po podlaze. On tím pádem taky.

Odpoledne jsem si pozorně prostudoval, jak na sebe navazují jednotlivá schodiště, byl jsem si jist, že to hlavní najdu i

potmě. Ale kde, teď tu bloudím málem poslepu, ztratil jsem nadobro orientaci.

Některým sálem jsem už jednou prošel, třeba se odtud už nikdy nedostanu, celý ten obřad je možná jen tohle bloudění mezi nesmyslnými stroji a přístroji.

Ve skutečnosti to bylo tak, že jsem podvědomě nechtěl sejít dolů do přízemí, že jsem tam chtěl přijít pozdě.

Než jsem z kabiny periskopu vylezl, nelitostně a velice dlouho jsem zpytoval svědomí, ze všech stran obracel blud, na kterém jsme pracovali několik posledních let, a snažil se přijít na to, jak je možné, že bez rozumného důvodu hledám někoho, koho sem přivedly důvody ještě nerozumnější než mě. Jakmile jsem však byl z kabiny periskopu venku, všechno bylo rázem jinak. Při chůzi jsem myslil hlavou, která už nepatřila mně, ale někomu jinému. Byl ze mě Belbo. A stejně jako on na konci své dlouhé cesty k prozíření i já jsem teď věděl, že každý pozemský předmět, i ten nejubožejší, je třeba brát jako hieroglyf něčeho jiného, a nenašlo by se Jiné, co by bylo skutečné jako Plán. Ach, byl jsem pozorný, stačil mi záblesk a jeden pohled do něj, abych všechno pochopil. Nenechal jsem se ošálit.

...Fromentův motor: vertikální konstrukce na kosočtvercovém podstavci, vystavoval jako anatomická figurína umělá žebra, spoustu cívek nebo něčeho podobného, přerušovačů, jak bývají označovány v učebnicích, uvedených do pohybu hnacím řemenem, napojeným přes kolo na pastorek... K čemu to mělo sloužit? Určitě k měření tellurických proudů.

Akumulátory. Co ale akumulují? Hned jsem si představil Třicet šest neviditelných jako nějaké horlivé tajemníky (strážce tajemství), jak v noci buší do svých psacích cimbálů, aby vydaly zvuk, jiskru, zavolání, aby nastolily dialog z jednoho břehu na druhý, mezi propastí a zemským povrchem, z Machu Picchu do Avalonu, píp, píp, haló, haló, haló, Pamersiel, Pamersiel, zjistil jsem záchvěv, proud Mu 36, bráhmami jej uctívali jako matný dech boží, zasun hned zástrčku, mikromakrokosmický obvod je zapojen, pod zemskou kůrou se nedočkavě chvějí všechny kořeny mandragory, slyš zpěv Univerzální sympatie, přepínám a končím.

Bože můj, armády krvácely na evropských pláních, papežové vydávali klatby, hemofilní a krvesmilní císařové se setkávali v loveckém kasinu v Hortus Palatinus, aby dělali fasádu, za kterou se činili jiní, dejme tomu Tamti, co v domě Šalomounově poslechem rozlišovali slabounké ozvuky Umbilicus Mundi.

Tamti byli tady, uváděli do chodu pseudotermické a hexatetragramatické elektrokapilátory — tak by je asi nazval Garamond, ne? — a občas, aby se neřeklo, vyrobili nějakou tu vakcínu nebo žárovku, aby nějak zdůvodnili podivuhodné dobrodružství kovů, za úkol měli pochopitelně něco docela jiného, a teď je tu máme pohromadě, sešli se, aby tu o půlnoci uvedli do chodu tento Ducretetův statický přístroj, průsvitné kolo, které vypadá jak bandalír, za ním vzadu vibrují dvě kuličky na zakřivených tyčkách, tehdy se možná jedna druhé dotýkaly a jiskřily, Frankenstein doufal, že tak oživí svého golema, jenže signál byl naopak docela jiný než ten, na který čekal: vytvářej dohady, snaž se, hrabej, hrabej, starý krtku...

...Tohle by měl být sící stroj (co taky jiného, dělávala se mu reklama jako třeba pilulkám, po kterých rostou řadra, nebo regeneračnímu prostředku zvanému Robur le Conquérant, znova R. C.!, který v pařátech unášel velkánský orel nad horami), uvede-li se však do chodu, začne se otáčet kolo a to kolo roztočí prstenec... Copak vlastně dělá, koho poslouchá ten prstenec? Tabulka tvrdila, že „proudy indukované zemským polem“. Bylo to tu zcela nestydatě řečeno na rovinu, mohly si to přečíst i děti při hromadných odpoledních školních návštěvách a lidstvo si klidně dál myslelo, že kráčí někam docela jinak, Tamti si prostě mohli zkoušet, co chtěli, mohli provádět jakékoliv experimenty, stačilo oznámit veřejnosti, že to slouží rozvoji mechaniky. Páni světa nás podváděli po celá staletí. Byli jsme zapleteni do Spiknutí, srostli jsme s ním, svedli nás a my jsme přitom pěli ódy na lokomotivy. Chodil jsem sem a tam. Stačilo představit si, že jsem mikroskopicky malý človíček, a v tu ránu ze mě byl ohromený poutník v ulicích mechanického města vězatého kovovými mrakodrapy. Baterie, leidenské láhve jedna na druhé, malinkatý, dvacetcentimetrový kolotoč, tourniquet électrique a attraction et répulsion³²². Talisman, který má podněcovat toky spřízněnosti. Colonnade étincelante formée de neuf tubes, électroaimant³²³, gilotina, mezi tím — vypadalo to jako tiskařský lis — visely háky na řetězích jako z mašale. Lis, do kterého se strká ruka nebo hlava, která má být rozdrcena. Skleněný zvon, uváděný do pohybu pneumatickou pumpou opatřenou dvěma válci a jakousi křivulí, vespod je pohár, napravo měděná koule. Na něm hrabě Saint-Germain připravoval svá barviva pro hesenského lanckraběte.

Jakýsi stojánek na dýmky se spoustou miniaturních přesýpacích hodin, krček mají všechny nezvykle dlouhý, takže připomínají Modiglianiho ženy, v nich něco, co se nedá na první pohled určit, ve dvou řadách po deseti, horní výduť je u každé v jiné rovině, výš nebo níž, vypadají jako malinkaté vzducholoďe, jímž ve vzletnutí brání závaží do tvaru koule. Přístroj na výrobu Rebise, vystavený na veřejnosti, všem na očích?

Oddělení sklářských výrobků. Vrátil jsem se tam, kde jsem už byl. Zelené lahvičky, sadistický lékárník mi tu nabízel kvintesence jedů. Kovové přístroje na výrobu lahví, zavíraly a otevíraly se pomocí dvou rukojetí, a co když se tam místo láhve dostalo zápěstí? Křup, a totéž platí pro kleště, nůžky, skalpely se zakřiveným zobáčkem, aby se daly strkat do řiti, do uší, do dělohy, ze které by se vytáhl čerstvý plod a utloukl v hmoždíři s medem a pepřem pro ukojení žízňě Ištařiny... Sál, kterým jsem procházel, byl plný velkých vitrín, občas jsem zahlédl tlačítka, jimiž se uváděly do pohybu šroubovitě hroty, aby se neúpsosně blížily k očím oběti, Jáma a kyvadlo, málem už karikatura, zbytečné přístroje Goldbergovy, mučidla v podobě lisu, na které Pirát s dřevěnou nohou uvazoval myšáka Mickeyho, l'engrevage extérieur a trois pignons³²⁴, triumf renesanční mechaniky, Branca, Ramelli, Zonca, znal jsem ta jejich soukolí, sám jsem je přece vybíral a zařazoval do Podivuhodného dobrodružství kovů sem se však dostala mnohem později, teprve v minulém století, aby umlčovala odbojníky, až bude, dobyt svět, templáři se to naučili od assassinů, Deiho Noffa umlčeli sotva se ho zmocnili, von Sebottendorffův hákový kříž měl ve směru, jímž Země obíhá kolem Slunce, kroutit údy nepřátel Pánů světa, byl teď tady, jen ho spustit, všichni jej měli na očích, Plán byl veřejně vystavený, stejně si ho však nikdo nevšiml, vrzavé chřtány zapěly svůj chorál na oslavu dobytí moci, nezměrná orgie tlam s jedním jediným

zubem, zapadaly jedna do druhé jak závory, křečovitý klapot, jako by jim všechny ty zuby najednou vypadly na zem. A nakonec mě náhoda postamla před émetteur a étincelles soufflées³²⁵, navržený původně pro Eiffelovu věž, ze které měl vysílat časový signál z Francie do Tuniska a do Ruska (provinští templáři, pauliciám a assassinové z Fezu — Fez sice není v Tunisku a assassinové patří do Persie, ale to nevadí, člověk nesmí dopustit, aby ho ovládaly podružnosti, žije-li ve spirále Subtilního času), ten obrovský přístroj jsem neviděl poprvé, byl vyšší než já a stěny byly samý otvor, těmi se snad mělo dovnitř něco strkat, nebo tam byly kvůli větrání, kdo mi to chce namluvit, že to je vysílačka? Jistě, jak bych jej nepoznal, když jsem kolem něj šel odpoledne! Beaubourg!

A taky všem na očích, jako by o nic nešlo! K čemu jinému by taky měla být ta velkánská krabice uprostřed Lutezie (Lutezia parisiorum, vchod do moře podzemního bahna), v místech, kde bývávalo Břicho Paříže, k čemu jinému by jí taky byla ta chapadla vzdušných proudů, ta změt trubek, přívodů, to Dionýsovo ucho rozevřené do vnějšího prázdna, aby všechny zvuky, poselství a signály odtamtud odvádělo do středu Země a vracelo je pak zpátky jakožto mformace z pekel! Napřed Conservatoire jako dílna, pak Eiffellova věž jako sonda a nakonec Beaubourg jako globální vysílač a přijímač! Tu obrovskou přísavku by snad nestavěli jen kvůli tomu, aby před ní postávalo pár vlasatých a nemytých studentů a poslouchalo poslední desku s pomocí japonského naslouchacího zařízení. Všem na očích! Beaubourg jako brána do podzemního království Agarraty, jako pomník Equites Synarchici Resurgentes! A dvě, tři, čtyři miliardy lidí o tom buď nemají tušení, nebo se o to ze všech sil snaží. Hlupáci a hylikové. A pneumatikové si šli za svým cílem po šest století a neohlíželi se napravo ani nalevo.

Ani nevím jak, najednou jsem se však ocitl na schodišti. A pak jsem už šel dolů, čím dál opatrněji. Do půlnoci už moc nechybělo. Musil jsem se ukrýt v nějaké pozorovatelně, než se objeví Tamti.

Bylo asi jedenáct, možná ještě ne. Prošel jsem sálem Lavoisierovým, aniž bych blikl baterkou, připomněl jsem si své odpolední halucinace, a pak i chodbou s modely železnic.

V chrámové lodi už někdo byl. Míhala se tam světýlka. Zaslechl jsem šramot, někdo tam něco přenášel nebo přetahoval z místa na místo.

Zhasl jsem baterku. Stačím ještě dojít k budce? Proplížil jsem se kolem vitrín s vláčky a za chvíli jsem byl v příčné lodi u Grammovy sochy. Stála na dřevěné krychli (Kámen Exodu ve tvaru krychle!) a jako by se dívala tam, kudy se vcházelo do kněžiště. Pamatoval jsem si, že ta moje socha Svobody je hned vzadu za ní. Přední stěna podstavce byla odklopená a položená na zemi, takže tvořila jakýsi mustek, po kterém se dalo do chrámu vejít z chodbičky v podstavci. A opravdu odtamtud zrovna vyšel člověk s lucernou, asi na plyn, ale s barevnými skly, protože mu vrhala na tvář narudlé odlesky. Přitiskl jsem se do kouta, nezahlédl mě. Z kněžiště za ním někdo přišel. „Víte,“ přikázal mu, „honem, za hodinu tu budou.“

Byla to asi přední hlídka, která měla obřad připravit. Pokud jich tu není víc, dokážu se jim snad vyhnout a dostat se k soše Svobody. Než se Tamti v bůhvíjakém počtu odněkud přihnou a vynoří se zpod sochy. Dlouho jsem se tam krčil, sledoval záblesky luceren v chrámové lodi, tu slabší, pak zase silnější. Vypočítával jsem si, jak asi budou pak daleko a zdali socha Svobody zůstane ve stínu. A pak jsem riskantně se zataženým břichem a zády ke stěně se protáhl nalevo vedle Gramma. Naštěstí jsem hubený jak lunt. Lia... A pak jsem už jen vklouzl do budky. Tam jsem si lehl na zem a schoulil se téměř do embryonální pozice, abych byl co nejmiň na očích. Srdce mi bušilo, zuby drkotaly. Musím se uvolnit, říkal jsem si. Začal jsem dýchat nosem, pokud možno pravidelně, a snažil se co nejvíc nadechnout. Tak to dělá člověk na mučidlech, aby se přivedl k mdlobám a unikl bolestem. A najednou jsem opravdu cítil, že se pomalounku propadám do náruče Podzemního světa.

)113(

Naše společná věc, to je tajemství ukryté v tajemství, tajemství něčeho, co zůstane vždycky zahaleno, tajemství, které může odhalit pouze jiné tajemství, je to tajemství skrývající tajemství, které si s tajemstvím naprosto vystačí.

(Dž'aafer as-Saíd, šestý imám)

Pomalů jsem se probíral k vědomí. Zaslechl jsem nějaké zvuky, vadilo mi tu slabší, tu silnější světlo. Zdřevěněly mi údy. Pokoušel jsem se pomalu postavit na nohy a neudělat přitom hluk, měl jsem dojem, že mám pod sebou podestláno mořskými ježky. Jako mořská panna. Opatrně jsem udělal na špičkách pár dřepů a bolest se zmírnila. Celou situaci jsem však začal zvládat, teprve když jsem zkusmo vystrčil hlavu z budky a zjistil, že přece jen zůstala ve stínu.

Chrámová loď byla celá osvětlená lucernami, bylo jich tu možná sto a přinášeli je pozvaní hosté, jak se hrnuli z místa, k němuž jsem byl otočen zády. Určitě vycházeli z podzemí otvorem v podstavci, přecházeli nalevo ode mě do chrámové lodi a tam se v kněžišti shromažďovali. Panebože, řekl jsem si, vždyť to je Noc na Lysé hoře natočená Waltem Disneyem.

Nemluvili nahlas, šeptali si, byl to šum jako od komparsu v opeře, tedy dost silný.

Nalevo ode mě stály na zemi lucerny a nepravdělným zploštělým půlkruhem, který na jižní straně sahal k Pascalově soše, uzavíraly kněžiště. Stálo tam ohřívadlo plné žhavých uhlíků, na které někdo hodil hrst bylin nebo vylil nějaké esence. Kouř se doplzl až ke mně do budky, vyschlo mi v krku a zmocnilo se mě jakést ohromené vzrušení.

Všiml jsem si, že uprostřed kněžiště se ve světle rozhoupaných luceren prohání sem a tam jakýsi tenký a velice hbitý stín.

Kyvadlo! Nebylo už na svém obvyklém místě na křížovém trámu, bylo delší a viselo na svorníku klenby uprostřed kněžiště. I koule byla větší a lano silnější, měl jsem dojem, že je buď z konopí, nebo ze svinutých ocelových drátů.

Bylo teď obrovské, asi jako bývalo kdysi v Pantéonu. Bylo to, jako když se člověk dívá na Měsíc teleskopem.

Tamti tu chtěli mít kyvadlo v té podobě, v jaké si je vyzkoušeli templáři půl tisíciletí před Foucaultem. Aby se mohlo volně kývat, odstranili všechno, co by mohlo překážet, a s pomocí luceren právě vytvořili jakýsi přibližně symetrický

prostor, který připomínal proscénium.

V duchu jsem se ptal, jak si kyvadlo může udržovat pravidelný rozkmit, když pod podlahou už není magnetický regulátor. Pak mi došlo, jak se věci mají. Při okraji kněžiště, nedaleko Dieselových motorů, stál člověk, který se hbitě jak kočka napřed kouli uhnul, a když se pak k němu vracela, lehounce, pouhým dotekem prstů ji popohnal kupředu. Měl na sobě frak a vypadal jako Mandrake z kreslených seriálů. Když jsem pak uviděl jeho druhy, došlo mi, že to je eskamotér z Petit Cirque madame Olcott, profesionál s pevnou rukou, který dokáže odměřit sílu, vloženou do doteku, a vycítí rozdíly, které by jinému unikly. Skrze tenké podrážky svých lakýrek možná dokázal vnímat vibrace proudů a regulovat svou ruku v souladu jak s logikou koule, tak Země, již koule odpovídala.

Pak tu byli jeho druzi. Teď už jsem je viděl taky. Pohybovali se mezi auty v chrámové lodi, pobíhali mezi draisiennes a motocykly, div se nepřetrhli, jeden přinášel židli a druhý stůl potažený rudým sukem do rozlehlého ochozu vzadu, ostatní stavěli na zem další lucerny. Byli drobounci, noční, žvaniví, vypadali jako rachitické děti, když jeden z nich procházel kousek ode mě, všiml jsem si, že je mongoloidní a plešatý. Les Freaks Mignons od madame Olcott, přesně ty malinkaté, nečisté zrůdičky, které jsem zahlédl na plakátě ve Sloanově knihkupectví.

Ten cirkus tam byl asi celý jako pomocná pořádková služba, pořadatelé a choreografie celého obřadu. Zhlédl jsem taky Alexe a Denyse, les Géants d'Avalon, měli na sobě kožené brnění plné cvočků a byli opravdu obrovští, světlolvasí, čekali s pažemi zkříženými na hrudi, opření o velikánský Obéissant.

Abych si v duchu kladl další otázky, na to mi nezbyl čas. Někdo okázale vešel a vztaženou rukou všem přikázal, aby se ztišili. Poznal jsem v něm Bramantioho jen díky tomu, že měl na sobě stejnou šarlatovou kutnu, bílou kápi a mitru jako na slavnosti v Piemontsku. Přistoupil k ohřívadlu, něco do něj vhodil, napřed vyšlehl vysoko plamen a pak vyrazil vzhůru mastný bílý kouř a kolem se začala šířit vůně. Jako v Riu, napadlo mě, jako na alchymické slavnosti. Jenže dnes nemám agogo. Přitiskl jsem si kapesník k ústům a k nosu, kyvadlo jsem však už viděl dvakrát, kmitalo, jak ho napadlo, vypadalo jako kolotoč. Bramanti spustil, znělo to jako nějaký žalm: „Alef bet gimel dalet he waw zain het tet jod kaf lamed mem nun samek ajin pe sade qof reš šin tau!“

Shromáždění začalo odříkávat jako modlitbu: „Parmesiel, Padiel, Kamuel, Asiel, Barmiel, Gadiel, Asyriel, Maseriel, Dorchtel, Usiel, Kabariel, Raysiel, Symiel, Armadiel...“

Bramanti pokynul, někdo vystoupil do popředí a klekl si před něho. Byl to malíř Riccardo, muž s jizvou.

Bramanti mu začal klást otázky a on mu odpovídal, určitě odříkával rituální formule, které se naučil nazpaměť.

„Kdo jsi?“

„Jsem adept, který se zatím ještě nesmí přiblížit k nejvyšším tajemstvím. Připravoval jsem se v tichu, v analogické meditaci nad tajemstvím Bafometovým s vědomím, že Velké dílo se otáčí kolem šesti pečetí a že teprve na konci seznáme tajemství pečeti sedmé.“

„Jak jsi byl přijat?“

„Prošel jsem pod kyvadlem kolmo k jeho dráze.“

„Kdo tě přijal?“

„Mystický legát.“

„Poznal bys ho?“

„Nepoznal, protože měl na tváři masku. Znáám pouze rytíře o stupeň nade mnou a ten zase zná jen naometra o stupeň nad sebou, a vždycky jen jednoho. Já sám chci, aby tomu tak bylo.“

„Quid facit Sator Arepo?“

„Tenet Opera Rotas.“

„Quid facit Satan Adama?“

„Tabat Amata Natas. Mandabas Data Amata, Nata Sata326.“

„Přivedls tu ženu?“

„Přivedl, je tu. Předal jsem ji, jak mi bylo přikázáno. Je připravena!“

„Jdi a čekej.“

Rozhovor se odbyl v jakési přibližné francouzštině. Bramanti se pak obrátil k shromáždění: „Bratři, sešli jsme se zde ve jménu Jediného neznámého řádu, o kterém jste do včerejška nevěděli, že existuje, ani že k němu patříte nyní a patřili jste odedávna! Přisahejme. Do klatby ať jsou uvrženi znesvětitelé tajemství! Do klatby ať jsou uvrženi sykofanti Okultna, všichni, kdo rituály a mystéria mění v podívanou!“

„Do klatby!“

„Do klatby ať je uvrženo neviditelné Kolegium, nepraví synové Hiramovi, operativní i spekulativní mistři Lžiorientu i Lžizápadu, Staří, Přijetí i Oprávnění, Misraim i Memfis, Filalétové i Devět Sester, Přísná Řehole i Ordo Templi Orientis, Bavorští ilumináti i ilumináti Avignonští, rytíři Kadošovi, Cohenovi Vyvolení, Dokonalé přátelství, Rytíři Černé Orlice a Svátého Města, Rozikrucíáni z Anglie, Kabalisté Růže + Zlatého kříže, Golden Dawn, Kabalistická Růže a Kříž Chrámu a Svátého Grálu, Hvězda Jitřní, Astrum Argentinum a Thelema, Vril a Thule, všichni dávní i mystičtí usurpátoři jména Velkého Bílého Bratrstva, Strážci Chrámu, Všechna Kolégia a Převorství Siónu a Galii!“

„Do klatby bud'ťež uvrženi!“

„Každý, kdo z prostoduchosti, na něčí příkaz, ze stranicství, z vypočítavosti či zlovůle byl neprávem zasvěcen v nějaké lóži, kolegiu, převorství, kapitule, řádu, který žije na úkor poslušnosti vůči Neznámým Nadřazeným a Pánům světa, této noci ať odvolá a poprosí o naprosté znovuzřízení do ducha i těla jedině pravé řehole zvané Tres, Templi Resurgentes Equites Synarchici, Trojjediného a trinosofického přetajného Řádu Synarchistických rytířů Templářského Znovuzrození!“

„Sub umbra alarum tuarum!327“

„Vejděte, hodnostáři posledních přetajných 36 hodností!“ Bramanti jednoho po druhém vyvolával a vyvolání v obřadním šatu a se znakem zlatého rouna na hrudi vcházeli dovnitř.

„Rytíř Bafometův, Rytíř Šesti Neporušených Pečetí, Rytíř Sedmé Pečetí, Rytíř Tetragramatu, Rytíř popravčí mistr z Babelu, Důstojný Naometr Velké Pyramidy, Důstojný Naometr Katedrál, Důstojný Naometr Chrámu Šalomounova, Důstojný Naometr z Hortus Palatinus, Důstojný Naometr Chrámu heliopolského...“

Jak Bramanti hodnosti odříkával, hodnostáři nevcházeli jednotlivě, ale po skupinách, takže jsem nemohl bezpečně zjistit, komu který titul náleží, mezi prvními dvanácti jsem však zahlédl De Gubernatise, starce ze Sloanova knihkupectví, profesora Camastrese a další osoby, které se zúčastnily slavnosti v Piemontsku. Myslím, že právě jako Rytíř Tetragramatu vešel pan Garamond, úhledný a kněžsky důstojný, zaujatý svou novou rolí, třaslavými rukama se dotýkal Rouna na své hrudi. A Bramanti pokračoval: „Mystický legát z Karnaku, Mystický legát z Bavorska, Mystický legát barbelognostiků, Mystický legát z Camelotu, Mystický legát z Montséguru, Mystický legát skrytého imámu... Nejvyšší patriarcha ze Saint-Martin-des-Champs, Nejvyšší patriarcha z Mariánských Lázní, nejvyšší patriarcha Neviditelné Ochrany, Nejvyšší Patriarcha in partibus Pevnosti Alamút...“

Patriarchou Neviditelné Ochrany byl určitě Salon, jako obvykle popelavý ve tváři, tentokrát však na sobě neměl svou pelerínu, ale skvělou, rudě lemovanou kutnu. Za ním kráčel Pierre, psychopompus Eglise Luciferienne, místo Zlatého rouna měl na hrudi zavěšenou dýku v pozlacené pochvě. A Bramanti pokračoval: „Nejvyšší Hierogamus Alchymické svatby, Nejvyšší Psychopompus rodostautotický, Nejvyšší Zpravodaj nehlubších arkánů, Nejvyšší Steganograf Monas Hieroglyphica, Nejvyšší Astrální Spojovatel Utriusque Cosmi, Nejvyšší Strážce Hrobu Rosenkreutzova... Nezvažitelný Archont Duté Zeměkoule, Nezvažitelný Archont Mystického Pólu, Nezvažitelný Archont Labyrintů, Nezvažitelný Archont Kyvadla kyvadel...“ Bramanti se odmlčel a měl jsem dojem, že poslední hodnost pronáší proti své vůli: „A nezvažitelný mezi Nezvažitelnými Archonty, Sluha Sluhů, Pokorný Tajemník Oidipa Egyptského, Nepatrný Posel Pánů světa a Vrátný Agarraty, Poslední Nosič Kadidelnice Kyvadla, Claudie-Louis, hrabě ze Saint Germain, kníže Rakoczi, hrabě ze Saint-Martin a markýz z Aglie, pán na Surmontu a Belmaru, hrabě Soltikov, rytíř Schoening, hrabě z Tzarogy!“

Všichni se už řadili v ochozu, čelem ke kyvadlu a k shromáždění v chrámové lodi, když vešel Aglie v šedivém obleku s dvouřadovým sakem, křečí stažený obličej měl bledý a za ruku, jako by doprovázel zesnulou na poslední cestě k řece Hádu, vedl bledou a jakoby omámenou Lorenzu Pellegriniovou. Měla na sobě bílou, skoro průhlednou řízu a rozpuštěné vlasy jí padaly na ramena. Viděl jsem ji z profilu, šla jako neposkvrněná panna a roztoužená jako preraphaelitská nevěmice. Byla příliš křehká a průsvitná, než aby ve mně znova probudila touhu.

Aglie Lorenzu dovedl k ohřívadlu u Pascalovy sochy, pohlídl ji po tváři, ze které nezmizel nepřítomný výraz, a pokynul dvěma Géants d'Avalon, aby se k ní postavili a z obou stran ji podepřeli. Pak odešel ke stolu a posadil se čelem k shromáždění. Velice dobře jsem viděl, jak z kapsičky u vesty vytáhl tu svou tabatěrku, pohlídl ji a teprve pak promluvil:

„Bratři, rytíři! Mystičtí legáti si vás sem pozvali a všichni tedy víte, proč tu jsme. Měli jsme se sejít 23. června roku 1945, někteří z vás se tehdy možná ještě nenarodili — myslím v nynější podobě. Jsme tu, protože po šesti stech letech strastiplného bloudění jsme objevili někoho, kdo ví. Jak se dozvěděl — a jak se mohl dozvědět víc, než víme my to je právě tajemství, které nás znepokojuje. Věřím však, že mezi námi — nemůžeš přece chybět, náš kdysi příliš zvědavý přítel — věřím však, opakuji znova, že mezi námi je ten, kdo by nám o něm mohl něco povědět. Ardenti!“

Plukovník Ardenti — určitě to byl on, zestárl, vlasy měl však pořád havraní — si prorazil cestu zástupem a předstoupil před hlouček, ze kterého se stával soudní dvůr, dál od kyvadla, k němuž se nikdo nesměl přiblížit.

„Dlouho jsme se neviděli, bratře,“ usmíval se Aglie, „věděl jsem však, že stačí pustit do světa zprávu, a ty neodoláš. Co tedy? Víš přece, co řekl náš vězeň, tvrdí, že se všechno dozvěděl od tebe. Takže tys věděl a mlčel.“

„Hrabě,“ odpověděl mu Ardenti, „vězeň lže. Pokořuji se tím, že to říkám, čest je však nade vše. Příběh, se kterým jsem se mu svěřil, se neshoduje s tím, o němž mi pověděli Mystičtí legáti. Výklad Poselství — jistě, jakéhosi poselství jsem se opravdu zmocnil, to je pravda, a taky jsem se vám s tím před lety v Miláně netajil — je však zcela jiný... Nebyl jsem schopen přečíst je tak, jak je přečetl vězeň, proto jsem taky tenkrát hledal pomoc. A musím tu říct, že se mi nedostalo povzbuzení, naopak, že jsem narazil pouze na nedůvěru, odpor a pohrůžky...“ Chtěl ještě něco dodat, jak se však podíval na Aglieho, zahlédl i kyvadlo a zůstal očarován, klesl na kolena jako v hypnóze a řekl jenom: „Odpusťte mi, že nic nevím.“

„Budiž ti odpuštěno, protože víš, že nevíš,“ řekl Aglie. „Jdi. Takže, bratři, vězeň zná příliš mnoho věcí, které naopak nezná nikdo z nás. Ví dokonce, kdo jsme, dozvěděli jsme se to od něho. Musíme si pospíšet, za chvíli bude svítat. Vy zde pohroužení v meditaci setrváte a já se znova vzdám, abych vězni vyrval jeho tajemství.“

„Tak to ne, pane hrabě!“ Pierre s vytřeštěnými očima vkročil do půlkruhu. „Už dva dny s ním mluvíte, aniž byste nás předem upozornil, a on pořád nic neviděl, neřekl a neslyšel, jako ty tři opičky. Nač se ho ještě chcete ptát? Ptejte se, ale tady, přede všemi!“

„Uklidněte se, milý Pierre. Přivedl jsem ženu, kterou považuji za nejdokonalejší vtělení Sofie, mystického spojení světa omylu s Nejvyšším Ogdoadem. Neptejte se mě, jak a proč, tato zprostředkovatelka však našeho vězně přivede k tomu, že promluví. Pověz jim, kdo jsi, Sofia.“ Stále ještě náměsíčná Lorenza ze sebe těžce, po slabikách vypravila: „Já jsem... nevěstka i světice.“

„Tak to se povedlo,“ zasmál se Pierre. „Jsme tady creme de l'initiation328 a vypomáháme si kurvami. To ne, chceme vězně sem, a to hned, před kyvadlo s ním!“

„Neunáhluje se,“ požádal Aglie. „Dejte mi hodinu času. Proč si myslíte, že promluví zrovna před kyvadlem?“

„Promluví tím, jak se bude rozkládat. Le sacrifice humain!“ vzkřikl Pierre do chrámové lodi.

A z chrámové lodi se jako ozvěnou ozvalo: „Le sacrifice humain!“

Vepředu se objevil Salon: „Hrabě, jistě, žádné unáhlenosti, bratr však má pravdu. Nejsme policie...“

„Promluvil ten pravý,“ zavtipkoval Aglie.

„Nejsme policie a považujeme za nedůstojné pokračovat v té záležitosti obvyklými prostředky. Nemyslím si však, že by k něčemu byla oběť silám podzemí. Kdyby nám bývaly chtěly dát znamení, tak už by to dávno udělaly. Nevěděl o tom jen vězeň, ale ještě někdo jiný, ten však už není na světě. Nevadí, můžeme stejně s vězněm konfrontovat ty, kdo věděli a...“ usmál se a upřeně se na Aglieho zadíval přimhouřenýma očima pod ježatým obočím, „a ty pak konfrontovat s námi, lépe řečeno s někým z nás...“

„Co tím chcete říct, Salone?“ zeptal se Aglie a z hlasu se mu vytratila jistota.

„Jestliže pan hrabě dovolí, vysvětlila bych to sama,“ řekla madame Olcott. Poznal jsem ji díky plakátu. Byla sinálá, měla na sobě olivové šaty, vzadu do drdolu svázané vlasy byly tak mastné, že se leskly, a mluvila chraplavě jak muž. Už v knihupectví Sloane jsem měl dojem, že ji odněkud znám, a teprve teď jsem si uvědomil odkud. Byla to druidka, která tenkrát v noci na mýtině v Piemontsku doběhla málem až k nám. „Alexi, Denysi, přiveďte vězně.“

Promluvila pánovitě, podle toho, jak shromáždění v chrámové lodi zašumělo, stálo zjevně při ní, obři ji poslechli a svěřili Lorenzu dvěma Freaks Mignons. Aglie oběma rukama křečovitě svíral opěradla křesla a neodvážil se něco namítnout. Madame Olcott pokynula svým zrůdičkám a v prostoru mezi Pascalovou sochou a obrovským Obéissantem se rázem objevila tři křesílka. Usadila na ně tři nervózní, drobné snědé muže s velikánským bílým očima. „Foxova trojčata, dobře je znáte, hrabě, Theo, Leo, Geo, posaďte se a přichystejte se.“ V tom okamžiku obři z Avalonu přivedli Jacopa Belba, drželi ho z obou stran za paže a nesahal jim ani po ramena. Můj nebohý přítel byl popelavý, řadu dní neholený, ruce měl svázané za zády a košili na hrudi rozepjatou. Jak vešel do prostoru plného dýmu, zamrkal. Nezdálo se, že by ho shromáždění všech velekněží, před nimiž se ocitl, nějak zvlášť udivilo, za těch pár dnů si už zvykl na všechno. Nečekal však, že uvidí kyvadlo, a hlavně ne tam, kde bylo. Obři ho přivlékli před křeslo, ve kterém seděl Aglie. Kyvadlo mu létalo sem a tam těsně za zády, určitě pokaždé zaslechl, jak sviští vzduchem.

Pouze na okamžik se obrátil a uviděl Lorenzu. Vzrušilo ho to, pokusil se vytrhnout oběma obrům, Lorenza se však na něho dívala lhostejně, zdálo se, že ho nepoznala.

Belbo se určitě chtěl Aglieho zeptat, co s ní provedl, nestačil to však udělat. Z hloubi chrámové lodě, kde byly pokladna a prodejní pult s různými publikacemi, zarachotily bubny a zaznělo pár skřípavých not na flétnu. Dveře čtyř automobilů, které tam byly vystavené, se prudce otevřely a vyšly z nich čtyři figury, které jsem rovněž viděl na plakátu Petit Cirque.

Plstěné klobouky bez okraje, takže vypadaly jako fez, široké černé mantly zapjaté u krku. Les Derviches Hurleurs vyšli z automobilů, jako když mrtví vstávají z hrobu, a posadili se na bobek k okraji čarovného kruhu. Vzadu za nimi flétny spustily jakýsi něžný nápěv a ti čtyři stejně něžně se skloněnými hlavami plácali rukama na podlahu.

Z kabiny Bréguetova letadla se jako muezzin z minaretu vyklonil pátý a začal odříkávat v neznámém jazyce něco, co připomínalo žalm, pronikavým hlasem sténal a bědoval a zezadu stále naléhavěji duněly bubny.

Madame Olcott se postavila za bratry Foxovy, naklonila se k nim a šeptala jim asi něco povzbudivého do ucha.

Spočívali v křeslech, rukama svírali opěradla a oči měli zavřené, najednou se jim však začaly cukat svaly ve tváři a v tu ránu byli zbrotění potem.

Madame Olcott se obrátila k shromáždění hodnostářů. „Moji hodní bratříčci k nám nyní přivedou tři osoby, které věděly.“ Odmlčela se a pak oznámila jejich jména: „Edward Kelley, Heinrich Khunrath a...“ znova se odmlčela a pak dodala, „hrabě Saint-Germain!“

Poprvé jsem zažil Aglieho, když se přestal ovládat. Vstal z křesla, a to byla chyba. Vrhł se k ženě — že ho kyvadlo nesrazilo, to byla opravdu asi jen náhoda — a křičel na ni: „Zmije, lhářko jedna, dobře víš, že to není možné...“ Pak se obrátil do chrámové lodi: „Podvod, podvod! Zadržte ji!“

Nikdo se však nehnul, naopak, Pierre došel k Aglieho křeslu, usadil se v něm a řekl: „Pokračujme, madame.“

Aglie se rázem uklidnil. Nabyl ztracené chladnokrevnosti, odstoupil stranou a zmizel v shromáždění. „Tak jen do toho,“ vyzval je, „chci to vidět.“

Madame Olcott hnula paží, jako by chtěla dát znamení, že závod začíná. Flétny zněly stále pronikavěji, nakonec přešly do kakofonické disonance, bubny rytmicky vířily, tanečníci, kteří se mezitím už začali kývat dopředu a dozadu a doprava a doleva, vyskočili rázem na nohy, odhodili mantly a strnule rozpráhli ruce, jako by chtěli vzlétnout. Na chvíli v tom postoji znehybněli a pak se začali zvolna otáčet na levé noze a se zvrácenou hlavou kolem vlastní osy, soustředění a ztracení, plisované kabátky se jim při piruetách rozvířily do zvonu, vypadali jako květiny zmítané větrem. Média se schoulila, do tváři se jim vkradlo napětí, vypadala, jako když chtějí na velkou, a nejde to, chraplavě oddechovala. Záře z ohřívadla zeslábla a stoupenci madame Olcott pozhasínali lucerny na zemi. Trocha světla přicházela z lucern v chrámové lodi.

Pomalů se schylovalo k zázraku. Z úst Thea Foxe se začala hrnout jakási bělavá pěna, která pomalu tuhla, o něco později ho jeho bratři napodobili.

„Vydržte, bratříčci,“ naléhavě jim šeptala madame Olcott, „vydržte, jen tak dál, jen tak dál...“

Tanečníci trhavě a hystericky něco prozpěvovali, kroutili a pokyvovali hlavami, jejich křik byl zprvu poznamenaný křečí a nakonec přešel v chropot.

Zdálo se, že média ze sebe vylučují jakýsi plyn a ten je stále kompaktnější, až nakonec vypadá jako láva nebo bílek, pomalu z nich vytékal, stoupal a klesal, plazil se jim po ramenou, po hrudi, po nohou a svíjel se jak plaz. Pak jsem už nerozeznal, vychází-li jim ta hmota z pórů v kůži, z úst, z uší nebo z očí. Dav se tlačil kupředu, blíž k médiím a tanečníkům. Strach mě úplně přešel, byl jsem si jist, že se mezi nimi ztratím, vyšel jsem z budky a ponořil se do omamných par, které se převalovaly pod klenbou.

Média obklopoval jakýsi světlý oblak s rozpitými mléčnými okraji. Pak se hmota od nich začala oddělovat, vypadala

jako nějaká améba.

U jednoho z bratrů se z hmoty vydělil jakýsi hrot, který se svíjel a dral se mu nahoru po těle, vypadal jako pták, který ho chce klovnout. Pak se na něm udělaly zatažitelné výstupky jako slimáčí růžky...

Tanečníci se zavřenýma očima a s pěnou u úst vířili dál, přitom však začali, pokud jim to prostor dovoľoval, utvářet kruh kolem kyvadla, koule jako zázrakem žádného z nich nesrazila k zemi. Vířili stále rychleji, odhodili čapky a dlouhé černé vlasy jim vlály, jako by jim měly ulétnout z hlavy. Křičeli úplně stejné jak tenkrát v Riu, hou, hou, hououou... Tvary, jichž bílá hmota nabývala, byly stále určitější, jeden připomínal lidskou postavu, druhý zatím pořád ještě jen falus, ampuli nebo křivuli, třetí a poslední stále výrazněji ptáka, sovu s brýlemi kolem očí, špičatýma ušima a zahnutým zobákem staré profesorky přírodopisu.

Madame Olcott se prvního tvaru začala vyptávat: „Kelley, jsi to ty?“ Bělavá hmota vydala hlas. Nebylo pochyb o tom, že to nemluví Theo Fox, hlas přicházel odněkud zdálky, těžce slabikoval: „Now... I do reveale, a... a mighty Secret if you mark it well...329“

„Jistě, jistě,“ naléhala madame Olcott. A hlas pronesl: „This very place is call'd by many names... Earth... Earth is the lowest element of All... When thrice yee have turned this Wheele about... thus my great Secret I have revealed...330“

Theo Fox zvedl ruku, jako by žádal o milost. „Uvolni se, udrž to...“ prosila ho madame Olcott. Pak se obrátila k tomu, co vypadalo jako sova: „Poznávám tě, Khunrathe, co bys nám rád pověděl?“

Vypadalo to, že sova opravdu promluvila: „Hallelu... Iáah... Hallelu... Iáah... Was...“

„Was?“

„Was helfen Fackeln Licht... Oder Briln... so die Leut... nicht sehen... wollen...331“

„My ale chceme,“ žádala madame Olcott, „pověz nám, co víš...“

„Symbolon kósmou... tâ ántra... kai tán enkosmíon... dunámeôn eríthento... oi theológoi...332“

I Leo Fox byl u konce se silami, sovi hlas nakonec docela zeslábl. Leovi poklesla hlava, už jen stěží hmotu udržel.

Nemilosrdná madame Olcott ho vybědla, aby se nevzdával, a obrátila se k poslednímu bratru, jehož hmota mezitím nabyla jasně lidského tvaru. „Saint-Germaine, Saint-Germaine, jsi to ty? Co víš?“

Hmota jí odpověděla jakousi melodií, jako by se cvičila ve zpěvu. Madame Olcott přikázala hudebníkům, aby se ztišili, tanečníci už tak nevyli, zdáli se unavenější, vířit však nepřestali.

Hmota pěla: „Gentle love this hour begriends me...333“

„Jsi to ty, poznávám tě,“ pobízela ho madame Olcott, „mluv, pověz nám kde a co...“

A hmota řekla: „Il était nuit... La tete couverte du voile de lin... j'arrive... je trouve un autel de fer, j'y place le rameau mystérieux... Oh, je crus descendre dans un abime... des galleries composées de quartiers de pierre noire... mon voyage souterrain...334“

„To není pravda, to není pravda,“ volal Aglie, „bratří, ten text přece všichni znáte, pochází z knihy Tres Sainte Trinisophie335, kterou jsem sám napsal, za šedesát franků si ji každý může koupit a přečíst!“ Rozběhl se k Foxovi a cloumal mu paži.

„Zadrž, podvodníku!“ volala na něho madame Olcott, „zabiješ ho!“

„Kéž by tomu tak bylo!“ zvolal Aglie a shodil médium se židle. Geo Fox se v pádu zachytil své vlastní sekrece a ta se, jak ji s sebou strhl, začala rozpadat a kapat na zem. Geo spadl do lepkavé strouhy, kterou přitom dál sám zvracel, a ztuhl v ní, jako by bylo po něm.

„Zadrž, šílenče,“ křičela madame Olcott a vrhla se na Aglieho. Pak se obrátila na zbylé dva bratry: „Vydržte, moji maličci, tamti musejí ještě promluvit. Khunrathe, Khunrathe, pověz mu, že jste to opravdu vy!“

Leo Fox se snažil vtáhnout zpátky do sebe sovu, aby zůstal naživu. Madame Olcott se postavila za něho a držela mu oběma rukama hlavu, aby se podřídil její vůli. Sova si asi uvědomila, že má namále, a obrátila se proti tomu, kdo ji porodil: „Phy, Phy, Diabolo,“ syčela a pokoušela se Leovi vyklovat oči. Leo Fox zachrčel, jako by mu podřízli krkavici, a klesl na koleno. Sova se ztratila v jakémisi odporném blátě (fííí, fííí, syčela), do něj kleslo i médium a leželo tam schoulené a nehybné, jako by se udusilo. Rozzuřená madame Olcott se obrátila k Theovi, který se ze všech sil snažil nepodlehnout. „Mluv, Kelley, slyšíš mě?“

Kelley nic neřikal. Snažil se oddělit od média, které ječelo, jako by mu někdo rval útroby, a snažilo se vsoukat zpátky do sebe, co z něj předtím vyšlo, plácalo přitom rukama do prázdna. „Kelley, už jednou ti uržili uši, nepodváděj znova,“ zlobila se na něj madame Olcott. Kelleymu se však nepovedlo odtrhnout se od média, a proto se je naopak snažil zadusit. Byl jako žvýkačka, od které se poslední z bratrů Foxových snažil odlepit. Nakonec i on klesl na kolena, kašlal a srůstal s parazitem, který ho pohlcoval, kutálel se po zemi a svíjel se, jako by byl v plamenech. To, co před chvílkou bylo Kelley, ho napřed pokrylo jako rubáš a pak se proměnilo v tekutinu, která sice otekla, jenže z Thea na podlaze zustala polovička, vypadal jako mumie dítěte, Salonův výrobek. V tom okamžiku se čtyři tanečníci přestali otáčet, jako když utne, mávali jenom rukama a na pár vteřin vypadali jako utopenci klesající ke dnu, nakonec se zhroutili na zem, svírali si hlavy v dlaních a kňučeli jako štěňata.

Aglie se mezitím vrátil z ochozu, z kapsičky u saka vytáhl kapesníček a otíral si jím pot z čela. Dvakrát za sebou se nadechl, vložil si do úst bílou tabletku. Pak požádal o ticho.

„Bratří, rytíři. Sami jste viděli, jakou ubohost nám tu ta žena předvedla. Uklidněme se a vraťme se k mému návrhu. Poskytněte mi hodinu času a já si vězně odvedu vedle.“

Madame Olcott už vypadla ze hry, skláněla se nad svými třemi médii a její bolest byla snad dokonce lidská. Pierre, který se při tom nehnul ze stolice, odkud všechno sledoval, však znova převzal vládu nad tím, co se tu dalo. „Non,“ řekl, „máme už jen jednu možnost. Le sacrifice humain!336 Vězeň je můj!“

Obři z Avalonu, jako by je jeho vůle zmagnetizovala, se chopili Belba, který ohromeně všechno sledoval, a dostrkali ho

před Pierra, který dovedně jako eskamotér vyskočil na nohy, stoličici postavil na stůl, stůl dostřel doprostřed kněžiště, a když se k němu přiblížilo kyvadlo, chytil do ruky lano a zadržel kouli, zpětným nárazem o krok ucouvl. Všechno se odbylo ráz naráz, jako by se domluvili — a v tom zmatku k tomu třeba opravdu došlo — oba obři vyskočili nahoru, posadili Belba na stoličici a jeden z nich mu kolem krku dvakrát otočil lano, kouli mu jeho druh napřed podržel a pak položil na okraj stolu.

Bramanti přiběhl pod tu šibenici, ve svém šarlatovém taláru byl opravdu impozantní, a zapěl něco na způsob nějakého žalmu: „Exorciso igitur te per Pentagrammaton, et in nomine Tetragramma ton, per Alfa et Omega qui sunt in spiritu Azoth, Saddai, Adonai, Jotchavah, Eieazereie! Michael, Gabriel, Raphael, Anael. Fluat Udor per spiritum Eloim! Maneat Terra per Adam Tot-Cavah! Per Samael Zeboath et in nomine Eloim Gibor, veni Andramelech! Vade retro, Lilith!337“

Belbo stál na stoličce s lanem na krku. Obři ho už nemusili držet. Stačil jediný neopatrný pohyb a spadl by i se stoličkou ze stolu a smyčka by ho uškrtla.

„Blbci,“ křičel Aglie, „jak je teď dostaneme do správné dráhy?“ Chtěl zachránit kyvadlo.

Bramanti se jen usmál: „O to nemějte starosti, pane hrabě. Tady se nemíchají ta vaše barviva. Máme kyvadlo, jak je Tamtí vytvořili. Dokáže se samo vrátit na svou dráhu. A chceme-li přimět nějakou Sílu k činu, lidskou oběť nemůže nic nahradit.“

Až do toho okamžiku se Belbo třásl od hlavy k patě. Pak jsem si všiml, že se uvolnil, ne že by se snad usmál, ale jako by se přece jen zvědavě zadíval na shromáždění. Myslím, že při hádce Aglieho s Bramantim a při pohledu na bezduchá těla médií, nad nimiž sebou stále ještě škubali a sténali dervišové, se mu vrátil do duše jeho největší dar, smysl pro humor. A jsem si jist, že v témže okamžiku se rozhodl, že si už nenechá nahánět strach. Ze tam stojí nahoře nade všemi a jako z proscénia může sledovat shromáždění šilenců zachvácených touhou po pomstě, jako vystřižené z hrůzostrašného divadla, a jak tam vzadu jistě viděl i zrůdičky, které se už přestaly zajímat o to, co se kolem nich děje, šťouchaly do sebe a pochechtávaly se jako kdysi dávno Annibale Cantalamesse a Pio Bo, poskytlo mu to třeba pocit nadřazenosti.

Úzkostiplně se zadíval na Lorenzu, kterou oba obři zas už drželi za ramena, jak se bez ustání prudce otřásá vzlyky. Byla při smyslech. Plakala.

Nevím, zdali si Belbo řekl, že na něm Lorenza nesmí vidět bázeň, nebo neměl-li jinou možnost, jak dát najevo, že tou chátrou pohrdá a že se cítí být nad nimi, držel se však zpřímá, košili měl rozhalenou, ruce svázané za zády a hlavu pyšně vztyčenou, jako by v životě nepoznal, co je strach.

Aglieho Belbův vzhled uklidnil, smířil se s tím, že kyvadlo není v pohybu, a hnán touhou dobrat se tajemství, jemuž zasvětil jeden, ne-li rovnou několik životů, rozhodl se vzít znovu do rukou vládu nad shromážděním a obrátil se k Jacopovi: „Nic naplat, Belbo, musíte se rozhodnout. Sám vidíte, že jste se ocitl v situaci mírně řečeno překerní.

Přestaňte hrát komedii.“

Belbo mu neodpověděl. Díval se jinam, jako by prostě nechtěl poslouchat člověka, do kterého mu nic není.

Aglie smířlivě naléhal, jako by mluvil s dítětem: „Chápu vaši nelibost a dovolíte-li, rovněž obezřetnost. Chápu, že se vám nechce hluboké a žárlivé strážné tajemství svěřit lidem, kteří vám poskytli podívanou jen pramálo povznášející. V pořádku, své tajemství můžete svěřit jen mně, pošeptat mi je do ucha. Pomohu vám dolů a jsem si jist, že se od vás dozvím jedno jediné slovo.“

Belbo mu odpověděl: „Myslíte?“

Aglie hned nasadil docela jiný tón. Vůbec poprvé jsem ho viděl chovat se pánovitě a přemrštěně nadřazeně. Najednou jako by na sobě měl stejný egyptský háv jako jeho přátelé kolem. Všiml jsem si však že jeho proslov vyznívá naprosto falešně, jako by parodoval ty, vůči nimž nešetřil shovívavou útrpností. Zároveň se však do té nezvyklé role vžil. Bůhvíproč — určitě v tom však byl záměr — chtěl Belba zavést do jakéhosi melodramatu. Jestliže to hrál, pak to opravdu uměl, protože ani Belbo nepoznal, že to dělá schválně, a poslouchal ho, jako by od něho ani nic jiného nečekal. „Ty teď promluviš,“ oznámil mu, „promluviš a nebudeš vyřazen z naší velké hry. Budeš-li mlčet, prohraješ. Promluviš-li, získáš podíl na vítězství. Popravdě ti říkám, dnes v noci ty, já a my všichni jsme v Hodu, což je sefira znamenitosti, majestátu a slávy, ovládá ceremoniální a rituální magii, nastal okamžik, v němž se otevírá věčnost. O tomto okamžiku jsem po staletí snil. Promluv, a připojíš se k vyvoleným, kteří se po tvém odhalení budou moci prohlásit za Pány světa. Pokoř se a budeš povznesen. Ty promluviš, neboť ti to příkazuji, promluviš, protože ti to říkám já a má slova efficiunt quod figurant!338“

Teď už nepřemožitelný Belbo mu však odpověděl: „Radši se odšpuntuj.“

Aglie odmítnutí sice možná čekal, z té urážky však zbledl. „Co řekl?“ dorážel na něho hystericky Pierre. „Nic nám neřekne,“ shrnul Aglie. Rozhodil ruce, byla v tom kapitulace i blahovůle, a řekl Bramantimu: „Je váš.“

Pierrovi zkroutil tvář škleb a zvolal: „Tak už dost, le sacrifice humain, le sacrifice humain!“

„Ano, ať zhyne, odpověď stejně najdeme,“ křičela madame Olcott a vyrazila k Belbovi, poznamenaná stejným šklebem jako Pierre.

Jen o zlomek vteřiny později se k němu rozběhla i Lorenza. Vytrhla se obrům a postavila se pod šibenici před Belba, rozpráhla ruce, jako by ho chtěla chránit před útokem, a v slzách volala: „Copak jste všichni blázni, to se dělá?“ Aglie, který už odcházel stranou, na okamžik zaváhal a pak se k ní rozběhl, aby ji zadržel.

Stačil však pouhý okamžik a bylo po všem. Madame Olcott s rozvázaným drdolem a sršící záští jak medúza se vrhla na Aglieho, zařala mu nehty do tváře a vši silou do něho vrazila, až odlétl stranou. Jak couval, zakopl o ohřívadlo, otočil se jako tančící derviš, uhodil hlavou o nějaký stroj a s obličejem zalitým krví se zhroutil na zem. V témže okamžiku se k Lorenze rozběhl Pierre, v běhu vytáhl z pochvy na hrudi dýku, viděl jsem ho pak už jen zezadu a nedošlo mi hned, co se vlastně stalo, viděl jsem jen Lorenzu, jak klesla Belbovi k nohám, bledá jak vosk, a Pierra, jak zvedá čepel a ječí: „Enfin,

le sacrifice humain!“ Poté se obrátil do chrámové lodi a silným hlasem dodal: „I’a Cthulhu! I’a S’ha-t-n!“ Houf lidí, kteří zaplnili chrámovou loď, se hnul najednou, někteří se zhroutili a klesli na zem, jiní zas málem porazili Cugnotův přístroj. Zaslechl jsem — určitě to nevím, něco tak groteskního bych si však těžko mohl jen představit — Garamonda, jak volá: „Ale, panstvo, to je mi chování...“ Bramanti u vytržení poklekl k Lorenzinu tělu a deklamoval: „Asar, Asar! Kdo mi sevře hrdlo? Kdo mě přibije k zemi? Kdo mi probodne srdce? Nejsem hoden překročit práh přbytku bohyně Maatt!“

Popravdě řečeno to, k čemu došlo pak, možná už nikdo ani nechtěl. Obětování Lorenzy by možná stačilo, houf se však nahnul do magického kruhu, kyvadlo se už nepohybovalo a nehrozilo tu tedy žádné nebezpečí, dav však někoho, přísahal bych, že to byl Ardenti, odhodil stranou, až nechtě vrazil do stolu, ten ujel Belbovi pod nohama, kyvadlo se rychle a prudce zhouplo a strhlo s sebou i svou oběť. Váha koule napjala provaz a ten se pevně jako smyčka stáhl kolem hrdla mého nebohého přítele, který zůstal viset ve vzduchu souběžně s lanem a spolu s koulí se vznesl k východní stěně kněžiště, odkud se bez života (aspoň doufám) vracel tam, kde jsem byl já.

Lidé do sebe strkali a couvali, aby ponechali volný prostor zázraku. Muže přiděleného ke kyvadlu asi potěšilo, že znova ožilo, a pomáhal mu v pohybu tak, že se pokaždé opřel rovnou do oběšeného těla. Osa kyvů byla totožná s úhlopříčkou vedoucí od mých očí k jednomu z oken, určitě k tomu, ve kterém na jednom místě odprýskla malba, aby tudý mohl za pár hodin proniknout osudný sluneční paprsek. Neviděl jsem tudíž Jacopa kývat se na laně proti mně, stejně jsem však přesvědčen, že všechno se odehrálo tak, jak jsem to vyličil, a že obrazec, který Belbo črtal ve vzduchu, byl takový, jaký nyní popíšu...

Belbův krk byl jako druhá koule umístěná na laně v úseku od základny po svorník klenby, zatímco koule kovová směřovala dejme tomu doprava, ta druhá, neboli Belbova hlava, se odkláněla doleva, a pak zase naopak. Po celý jeden dlouhý úsek se obě koule od sebe odkláněly, takže vzduch neprotínala přímka, ale jakýsi trojúhelník. Zatímco Belbova hlava sledovala dráhu napjatého lana, tělo zprvu asi ve smrtelné křeči a pak trhavě jako dřevěná loutka kreslilo v prázdnu, nezávisle na hlavě, na lanu a na spodní kouli, docela jinou dráhu, paže šly na jednu a nohy na druhou stranu, z čehož ve mně vznikl dojem, že kdyby ten výjev někdo vyfotografoval Muybridgovou puškou a zachytil na desku všechny okamžiky, z nichž se ten pohyb v prostoru skládal, tedy obě koncové polohy, v nichž se pokaždé ocitla Belbova hlava, dále body, ve kterých se koule na okamžik zastavila a kdy právě došlo k ideálnímu křížení obou přímek, na zmíněných bodech nezávislých, a taky body uvnitř plochy vymezené knity trupu a nohou, zjistil by, že Belbo, oběšený na kyvadle kreslí v prázdnu strom sefir a v okamžik své smrti že shrnuje dění všech vesmírů a svou bludnou poutí prostorem vymezuje všech deset etap nekravého vydechování a pronikání do světa všeho, co je božské. Jelikož muž pod kyvadlem neustával tu pochmurnou houpačku udržovat v pohybu, nelitostný součet sil a přemístění energie způsobily, že Belbovo tělo nakonec znehybnělo a lano s koulí se pohybovalo už pouze od Belbova těla dolů, zbytek, od těla nahoru ke klenbě, zůstal ve svislé poloze. Belbo se však díky tomu, že unikl hrůze světa a jeho pohybu, stal bodem závěsu, pevným Čepem, Místem podpírajícím klenbu světa, a už jen jemu se pod nohama pohybovalo lano a koule na něm od pólu jednoho k pólu druhému, bez ustání, a Země pod nimi kamsi ubíhala a předváděla nové a nové kontinenty, aniž by koule mohla teď či vůbec někdy ukázat, kde se nachází Umbilicus světa. Smečka d'áblíků, na okamžik ohromená zázrakem, začala znova hlučet a já jsem si řekl, že příběh tím opravdu dospěl ke konci. Je-li Hod opravdu sefirou Slávy, pak se jí Belbovi dostalo vrchovatě. Jediné nebojácné gesto ho smířilo s Absolutnem.

)114(

Ideální kyvadlo se skládá z velice tenkého vlákna které je možno jakkoliv smotat či zkroutit, v délce D, k němuž je svým těžištěm připojena masa. U koule je těžiště totožné s jejím středem, u lidského těla se nachází, vyjdeme-li od nohou, v 0,65 jeho výšky. Je-li oběšený člověk vysoký 1,70 m, těžiště se nachází v 1,10 m od nohou, čili je zahmuto v délce D. To znamená, že měří-li hlava po krk 0,30 m, těžiště se nachází ve vzdálenosti 1,70 m - 1,10 m = 0,60 m od hlavy a 0,60 - 0,30 = 0,30 m od krku oběšeného.

Doba malého kyvu podle Huygense je dána

$$t \text{ (tempus v sekundách)} = 2/\sqrt{g} \cdot \sqrt{VD} \quad (1)$$

kde D je v metrech, $g = 9,815927 \dots$ a $g = 9,8 \text{ m/sec}^2$. Z toho vyplývá, že (1) bude:

$$t = 2,3,1415927/9,8 \cdot \sqrt{VD} = 2,00709 \cdot \sqrt{VD}$$

čili zhruba $t = \sqrt{VD}$

(2)

Nota bene t je nezávislý na váze oběšeného (před Bohem jsou si všichni rovni)...

Dvojitě kyvadlo se dvěma závažími na jednom vláknu... Přesuneš-li A, A kmitá, po chvíli se však zastaví a kmitá B.

Mají-li zdvojená kyvadla různou hmotnost přičemž doby oscilací energie jsou stejné... K tomuto bloudění energie sem a tam dochází, jestliže A sám pravidelně postrkuje, místo abys je nechal kmitat volně. Znamená to, že opírá-li se vítr v (pravidelných) nárazech do oběšence, přestane se po chvíli pohybovat a Foucaultovo kyvadlo se kývá, jako by bylo zavěšeno na oběšenci.

(Ze soukromého dopisu Maria Salvadoriho, Columbia University, 1984)

Nebylo tu už nic, co bych se ještě mohl dozvědět. Využil jsem zmatku a přiblížil se ke Grammově soše.

Otvor v podstavci byl otevřený. Vešel jsem dovnitř, sešel po schůdkách dolů a ocitl se na malé plošině, byla osvětlená jedinou žárovkou a vedly z ní kamsi dolů kamenné točité schůdky. Na jejich konci byla dosti vysoká, chabě osvětlená klenutá chodba. Nedošlo mi hned, kde jsem a odkud přichází šplouchavý zvuk, který slyším. Pak si oči zvykly na šero: byl jsem ve stoce, jakési zábradlí mě mělo chránit před pádem do proudu, před zpola organickým a zpola chemickým zápachem mě však uchránit nemohlo. Na celé té naší historii něco pravdy přece jen bylo: pařížské stoky. Stoky

Colbertovy, Fantomasovy, de Causovy?

Šel jsem dál prostornou chodbou a míjel tmavé, neosvětlené odbočky, v skrytu duše jsem doufal, že mě něco upozorní, kde mám svou procházku podzemím ukončit. V každém případě jsem se vzdaloval od Conservatoire, ve srovnání s nímž byly pařížské stoky královstvím svobody, čistého vzduchu a světla, a hlavně zdrojem úlevy.

Před očima jsem měl jediný výjev, hieroglyf, který tam v kněžišti čtlo v prázdnu Belbovo mrtvé tělo. Připadal mi pořád ještě nejasný, nedokázal jsem určit, čemu vlastně odpovídá. Teď už vím, že fyzikálnímu zákonu, jenže právě to, jak jsem se to dozvěděl, činí ten hieroglyf ještě hermetičtější. Tady v Jacopově venkovském domě jsem mezi jeho zápisky našel i dopis, ve kterém mu někdo na jeho dotaz vyličil, jak vlastně funguje kyvadlo a jak se zachová, je-li na lano přivěšeno další závaží. Znamená to, že Belbo si už bůhvídkdy představoval kyvadlo jako Sinaj i Kalvárii. Nezemřel tudíž jako oběť nedávno připraveného Plánu, ve vlastní fantazii si svou smrt chystal už dávno předtím, aniž by tušil, že svým přemítáním, jelikož se považoval za člověka, jemuž byla tvůrčí činnost odepřena, vlastně projektuje skutečnost. Nebo možná taky ne, třeba opravdu chtěl právě tak zemřít, aby sám sobě i ostatním dokázal, že představivost nemůže být jiná než tvůrčí, i když na ní génius nemá účast.

Právě tím, že prohrál, však na nějaký způsob vlastně zvítězil. Může snad všechno prohrát ten, kdo přijal za svou jedinou možnost, jak zvítězit? Všechno prohrává naopak jedině ten, komu nedošlo, že vítězství je v něčem jiném. Na to jsem však v sobotu večer ještě nepřišel.

Pospíchal jsem stokou, amens339 jako Postel, tápající možná ve stejných tmách, najednou tu však bylo znamení. Silnější žárovka ve zdi osvětlovala schody, na kterých bylo vidět, že jsou postavené nahonem, a nad nimi byly dřevěné padací dveře. Strčil jsem do nich, co to udělá, a ocitl se ve sklepě plném prázdných lahví, odtamtud jsem se dostal do chodby, kde byly dva záchody, na jedněch dveřích panáček a na druhých panenka. Vrátil jsem se do světa živých. Zastavil jsem se, abych si vydechl. Teprve teď jsem si vzpomněl na Lorenzu. A rozplakal jsem se pro změnu zase já. Pomalu však mizela z mých žil, jako kdyby vůbec nikdy nežila. Už jsem si ani nedokázal vybavit její tvář. Ve světě mrtvých byla Lorenza mrtvá ze všech nejvíce.

Na konci chodby byly další schody a pak dveře. Otevřel jsem je a vešel do zakouřeného, nevětraného lokálu, byla to hospoda, bistro i orientální bar v jednom, pobíhali tam barevní číšníci a seděli zpocení hosté nad tučným masem na špejli a sklenicí piva. Vyšel jsem ze dveří, jako bych tam patřil a odskočil si vymocit se. Buď si mě nevšiml vůbec nikdo, nebo jen muž v kase, protože na mě, jak jsem se k němu blížil, neznatelně mrkl, jak by chtěl říci, jasně, běž, nic jsem neviděl.

)115(

Kdyby oko mohlo zřít všechny demony, co jich ve vesmíru je, nedalo by se žít.

(Talmud, Berachot, 6)

Vypadl jsem z lokálu, kolem mě zářila světla Porte Saint-Martin. Orientální byl lokál, ze kterého jsem zrovna vyšel, orientální byly pořád ještě osvětlené krámy. Byl tu cítit kuskus, falafel, a byl tu pach, jaký vydává hodně lidí pohromadě. Byly tu houfy vyhladovělých mladých lidí, většinou se spacím pytle, vypadalo to na hromadné výpravy. Nemohl jsem se ani dostat do nějakého bistra, abych se něčeho napil. Zeptal jsem se jednoho mládence, co se to tu děje. Manifestace, na druhý den se chystá velká manifestace proti Saveryho zákonu. Sjížděli se v autobusech. Někáký Turek, drúz, přestrojený ismailita mě mizernou francouzštinou zval, abych s ním někam šel. Hlavně se dostat z Alamútu. Nevím, kdo je v čích službách. Nikomu nedůvěřovat.

Přecházím křižovatku. Neslyším nic, než zvuk vlastních kroků. V tom je výhoda velkoměst, ujdeš pár kroků a jsi sám. Sotva jsem však přešel pár domovních bloků, objevil se mi po levici Conservatoire, světlý v nočních tmách. Zvenčí dokonalý. Památka spící spánkem spravedlivých. Zamířil jsem na jih, k Seině. Někáký cíl jsem v hlavě měl, nebyl však vyhraněný. Chtěl jsem se někoho zeptat, co se stalo.

Belbo je po smrti? Na nebi nebyl ani mráček. Potkal jsem skupinu studentů. Nebyli vůbec hluční, svedl je génius loci. Nalevo silueta Saint-Nicolas-des-Champs.

Šel jsem rue Saint-Martin, přešel rue aux Ours, vypadala jako bulvár, bál jsem se, že sejdu ze správného směru, i když jsem vlastně žádný neměl. Rozhlédl jsem se kolem sebe a napravo na rohu jsem uviděl dvě výkladní skříně od Editions Rosicruciennes. Nebyly sice osvětlené, díky lucerně a s pomocí baterky jsem však do nich viděl stejně. Knihy a různé předměty. Histoire des juifs, comte de Saint-Germain, alchymie, monde caché, les maisons secretes de la Rose-Croix340, poselství stavitelů katedrál, kataří, Nová Atlantida, egyptská medicína, karnacký chrám, Bhagavadghita, převtělení, rozenkruciánské kříže a svícny, bysty Isidy a Osirida, kadidla v krabičkách a v tabulkách, taroky. Dýka, cínový nůž na papír s kulatou rukojetí, na které byla rozenkruciánská pečeť. Co to má znamenat, utahují si ze mě?

Přede mnou se tyčilo průčelí Beaubourgu. Přes den tu bývá pouť, teď je náměstí skoro liduprázdné, pár tichých, ospalých skupinek, v brasseries naproti pár světél. Určitě je to tak. Velké větráky, čerpají ze země energii. Davy, které jsou tu přes den, možná dodávají vibrace, hermetický stroj se sytí čerstvým masem.

Kostel Saint-Merri. Naproti je Librairie La Vouivre, ze tří čtvrtin okultistická. Nesmím propadnout hysterii. Vykročil jsem po rue des Lombards, chci se asi vyhnout tlupám Seveřanek, které se smíchem vycházejí z nějaké hospody. Buďte zticha, copak nevíte, že Lorenza je po smrti?

Je ale opravdu po smrti? A co když jsem po smrti i já? Rue des Lombards: kolmo na ni je rue Flamel a na konci rue Flamel je bílá Tour Saint-Jacques. U křižovatky je knihkupectví Arcane 22, taroky a kyvadla. Nikolas Flamel, alchymista, alchymické knihkupectví, a pak Tour Saint-Jacques: dole velkánští bílí lvi, zbytečná pozdně gotická věž u Seiny, podle

níž byl pojmenován i jeden esoterický časopis, Pascal v ní konal pokusy s vahou vzduchu, a ještě dnes je tam ve výšce dvaapadesáti metrů podle všeho stanice klimatologických výzkumů. Tam právě možná začali, než stála Eiffelova věž. Některé oblasti jim prostě patří. A nikdo si toho nevšimne.

Vracím se k Saint-Merri. Znova dívčí smích. Nechci vidět lidi, obcházím kostel kolem dokola, jdu rue du Cloître Saint-Merri, jsou tu staré hrubé dveře z boku do příčné lodě. Nalevo, kde končí Beaubourg, je náměstí plné světla, jako by nebyla noc. Stojí tu Tinguelyho stroje a další barevné umělecké artefakty se pohupují na hladině bazény či umělého jezírka, ostražitá souhra ozubených kol, a vzadu znova zahlédnu trubkové lešení Dalmine a obrovské větráky Beaubourgu, který jako by všemu žehnal, Beaubourg sám je jako Titanic, jenž ztroskotál v měsíčním kráteru a opírá se o zed' zarostlou břečťanem. Kde se to nepovedlo katedrálám, tam šepotají velké zaoceánské palubní šachty, napojené na Černé panny. Objeví je pouze ten, kdo dokáže obeplout Saint-Merri. Musím dál, jsem na správné stopě, přišel jsem jím na jeden z jejich piklů, samozřejmě piklů Temných přímo uprostřed světlého města, Ville Lumiere.

Vešel jsem do ulice des Juges Consules, znova mám před sebou průčelí Saint-Merri. Nevím proč, posvětil jsem si však baterkou na portál. Vrcholná gotika, kýlové oblouky.

A jak hledám to, co nečekám, že najdu, uvidím ho najednou přímo na archivoltě portálu.

Bafomet. Tam, kde se oblouky v půli spojují, na jednom hrotu je holubice Ducha svatého s kamennou svatozáří a na druhém mezi anděly na modlitbách Bafomet se svými strašlivými křídly. Všem na očích, špetku studu nemají.

Proč právě tam? Asi proto, že nejsme daleko od Templu. Kde je Templ, vlastně to, co z něj zůstalo? Vracím se zpátky, zaměřím k severovýchodu a ocitnu se na rohu rue de Montmorency. V čísle 51 bydlil právě Nicolas Flamel. Mezi Bafometem a Templem. Ten obezřetný spagyrik dobře věděl, s kým má tu čest. Poubelles, popelnice plné ohavného smetí před domem z doby, kterou nelze přesně stanovit, Taverne Nicolas Flamel. Dům je starý, zrestaurovali jej kvůli turistům, kvůli spisovatelským ďáblíkům poslední kategorie, kvůli hylikům. Hned vedle je americký bar, noční podnik s reklamou společnosti Apple: secouez vous les pouces341 (blechy jsou bugs, chyby v programu). Soft-Hermes, Dir Temura.

Jsem v rue du Temple, parčík sinalý jak hřbitov, nekropol obětovaných rytířů.

Rue de Bretagne až ke křižovatce s rue Vieille du Temple. Pak po rue Vieille du Temple za křižovatkou s rue Barbette, jsou tu prapodivné krámy s elektrickými svítidly prapodivných tvarů, kachny, břečťanové listy. Nápadně moderní. Na mě si ale nepřijdou.

Rue des Frances-Bourgeois: tady jsem už v Marais, kde to znám, za chvíli dorazím k starým košer řeznictvím, co mají židi společného s templáři, když jsme právě rozhodli, že jejich místo v Plánu patří alamútským assassinům? Proč jsem tady? Že bych tu hledal odpověď? To asi ne, spíš se chci dostat co nejdál od Conservatoire. Nebo zmateně mířím k místu, o kterém vím, že tu nemůže být, jako když Belbo ve snu hledal adresu, kterou zapomněl.

Narazím na obscenní skupinu. Zle se smějí, jdou v rojnici a musím z chodníku sejít do vozovky. Na okamžik mě přepadne obava, že jsou to vyslanci Starce z Hory a že jsou tu kvůli mně. Ale není tomu tak, ztratí se ve tmě, mluví však opravdu nějakým cizím jazykem, šiitsky, talmudsky, koptsky nebo snad jen syčí jako pouštní hadi.

Přicházejí mi vstříci postavy v dlouhých pláštích, nedokážu rozeznat, jsou-li to muži nebo ženy. V pláštích rozenkuciánských. Přejdou kolem mě zabočí do rue Sévigné. Je hluboká noc. Utekl jsem z Conservatoire, abych se dostal do města, které patří všem a teď si uvědomuji, že to město, které patří všem, jsou vlastně katakomby, při jejichž prohlídce mají přednost zsvěcení.

Opilec. Třeba to ale jen předstírá. Nevěřit, nikomu nevěřit. I když je tak pozdě, narazím po cestě na nějaké bistro, číšníci se zástěrami až na paty dávají židle na stoly. Stačím ještě jedno pivo. Dopiji a požádám o druhé. „To máme ale žízeň,“ promluví na mě jeden číšník. Nezní to však vůbec srdečně, spíš podezřívavě. Jak bych neměl žízeň, od pěti odpoledne jsem se ničeho nenapil, ale žízeň snad může mít i ten, kdo nestrávil noc pod kyvadlem. Blbci. Zaplatím a jdu, než si stačí zapamatovat můj obličej.

A jsem na rohu place des Vosges. Jdu podloubím. Jak jen se jmenoval ten starý film, v němž se rozléhaly kroky osamělého Mathiase, šíleného vraha, ubodávajícího své oběti právě na ulici des Vosges? Zastavím se tam, kde zrovna jsem. Neozývají se za mnou něčí kroky? Kdepak, nic není slyšet. Stačilo by pár vitrín a v podloubí by to vypadalo jako v sálech Conservatoire.

Nízké stropy, jaké se dělaly v šestnáctém století, lomené oblouky, galerie se starými rytinami a antikvariáty s nábytkem. Place des Vosges, staříčká, politá, otlučená a opršelá domovní vrata, bydlí tu starousedlíci, co se odtud nehnuli celá staletí. Vycházejí jen v noci. Znají dlaždice, poklop, kudy se vchází tam, kde je Mundus Subterraneus. Před očima celého světa.

Union de Recouvrement des Cotisation de sécurité sociale et d'allocation familiales de la Patellerie342 v čísle 75. Nová domovní vrata, třeba tu bydlí nějakí boháči, hned vedle však jsou dveře staré a opršelé jako v ulici Sincero Renato v Miláně, a v čísle 3 zase zbrusu nové. Střídají se tu hylikové s pneumatiky. Pánové se svými otroky. A tady jsou zas prkna přibitá na to, co kdysi býval klenutý portál. To je jasné, bývalo tu okultistické knihkupectví, a už tu není.

Vypařilo se do noci. Jako Aglie. Teď už vědí, že někdo ví, a začnou mizet, skrývat se.

Stojím na rohu rue de Birague. Vidím nekonečné podloubí, není tu živá duše, byl bych radši, kdyby tu místo nažloutlého světla žárovek byla tma. Mohl bych křičet, ale nikdo by mě neslyšel. Za zavřenými okny, jimiž neproniká jeden jediný paprsek světla, by se ušklíbili vycpavači ve žlutých kaftanech.

Ale to snad přece jen ne, v prostoru mezi podloubím a záhony ve prostřed náměstí jsou zaparkovaná auta a taky se tu pohybuje pár stínů. Jenže to mi právě vůbec nic neusnadňuje. Velký německý ovčák mi přeběhl přes cestu. Černý pes sám v noci. Kde je Faust? Že by věrného Wagnera poslal vyvenčit psa?

Wagner. Ovšem, to je nápad, který se mi honil hlavou a ne a ne se ujmout. Doktor Wagner, to je přesně ten člověk, kterého chci. Nikdo jiný mi nemůže povědět, zdali třeštím a jaké fantomy jsem obdařil tělem. Pouze on je s to povědět

mi, že nic z toho není pravda, že Belbo je naživu a žádný Tres že neexistuje. Takhle onemocnět, to by byla úleva! Téměř v poklusu opouštím náměstí. Sleduje mě nějaké auto. Kdepak, spíš je to pokus zaparkovat. Zakopávám o pytle z umělé hmoty s odpadky. Vůz opravdu parkuje. Nechtěl mě. Jsem v rue Saint-Antoine. Hledám taxi. Jeden jako na zavolanou jede zrovna kolem. Řeknu: „Sept, avenue Elisée-Reclus.“

)116(

Je voudrais etre la tour pendre a la Tour Eiffel343.

(Blaise Cendrars)

Vůbec jsem nevěděl, kde ta ulice je, a taxikáře jsem se ptát nechtěl, protože kdo si tak pozdě v noci sedne do taxíku, tak se buď chce dostat rychle domů, nebo má v úmyslu někoho oddělat, taxikář si taky bručel něco o tom, že v centru je pořád ještě spousta těch zatracených studentů, všude samé autobusy, parkují, kde je napadne, prostě svinstvo, kdyby bylo na něm, tak je do jednoho postaví ke zdi, radši to vezme oklikou. Než mě vysadil před domem číslo 7 v liduprázdné ulici, objeli jsme prakticky celou Paříž.

Tam ale žádný doktor Wagner nebydlil. Že by to tedy byla sedmáctka? Nebo snad sedmadvacítka? Podnikl jsem několik marných pokusů, pak se mi naštěstí vrátila rozvaha. I kdybych správný dum našel, kde bych vzal odvalu vytáhnout doktora Wagnera v noci z postele, jen abych mu pověděl, co se mi přihodilo? Přesně ty důvody, které mě přinutily bloudit městem od Porte Saint-Martin až k place des Vosges, mě přivedly i sem. Prostě jsem prchal. Prchal jsem z místa, na které jsem uprchl, jak jsem prchal z Conservatoire. Nepotřeboval jsem psychoanalytiku, ale svěrací kazajku. Nebo léčbu spánkem. Nebo Liu. Aby mi objala hlavu, přitiskla si ji mezi ňadro a paži, a pošeptala mi, ať ale hned přestanu vyvádět.

Hledám doktora Wagnera, nebo avenue Elisée-Reclus Zrovna jsem si totiž vzpomněl, že na to jméno jsem určitě narazil při četbě knih při sestavování Plánu, Elisée Reclus žil někdy v minulém století a napsal nějakou knížku o Zemi, o podzemí, o sopkách, zkrátka pod záminkou akademického zeměpisu vandroval tam, kde by měl být Mundus Subterraneus. Byl to jeden z nich. Utíkám před nimi, a přitom je mám pořád kolem sebe. Pomaloučku, během staletí zabrali celou Paříž. I se zbytkem světa.

Musím se vrátit do hotelu. Najdu ale jiný taxík? Okolí ve mně budilo dojem, že jsem někde na periférii. Zamířil jsem tam, kde bylo vidět oblohu a kde byla jasnější než jinde. Tam by mohla být Seina.

Sotva jsem dorazil na roh, uviděl jsem ji.

Byla tam, nečistá nerostná pavučina, symbol, nástroj jejich moci: místo abych horempádem prchal pryč, cítil jsem, jak mě ta pavučina přitahuje, zvedal jsem hlavu a pak ji zas skláněl, protože jedním pohledem jsem ji celou nedokázal obejmout, prakticky jsem byl v ní, bodalo mě tisíc jejích hrotů, cítil jsem, jak do mě narážejí rolety, které se řítily odevšad, stačilo málo a bývala by mě rozdrtila jednou ze svých pracek jak ze stavebnice.

Tour. Ocítl jsem se v jediném místě z celého města, odkud je vidět zdálky, z profilu, jak přívětivě ční nad mořem střech, frivolní jako na obraze od Dufyho. Byla nade mnou, plula mi nad hlavou. Uhadoval jsem její vrchol, přitom jsem se však pohyboval napřed kolem jejích základů a pak v nich, byl jsem mezi jejíma nohama, viděl jsem její stehna od kolenou nahoru, břicho, přirození, uhadoval jsem její závrtné střevo spojené v tom jejím krku polytechnické žirafy přímo s jícnem.

Byla sice děravá, dokázala však stejně zastínit světla kolem sebe, a jak jsem kolem ní přecházel, poskytovala mi možnost z různých úhlů nahlédnout do jejích průchodů, které se v temnotách řadily vedle sebe, jeden za druhým, jako při záběrn švenkující kamerou.

Napravo od ní, nízko nad obzorem, na severovýchodní straně se objevil srpek měsíce. Věž jej tu a tam zarámovala, jako by to byl jen optický klam, světélkující místo na jedné z bezpočtu jejích kosých obrazovek, stačilo však popojít a obrazovky změnily formát a měsíc zmizel, schoulil se kamsi mezi kovová žebra a zvíře jej rozmáčklo, pohltilo, nechalo zmizet v nějaké jiné dimenzi.

Teserakt. Čtyřrozměrná krychle. Skrz jednu z arkád jsem zahlédl pohyblivé světlo, vlastně dvě, rudé a bílé, blikala, určitě to bylo letadlo hledající buď Roissy nebo Orly. Vzápětí však — buď jsem se pohnul já, letadlo, nebo věž — světla zmizela za jedním žebrem, čekal jsem, že se objeví v další výseči, jenže naopak zmizela docela. Věž měla sto oken, všechna byla v pohybu a každé nabízelo jiný výsek časoprostoru. Její žebra se nevyznačovala eukleidovskými křivkami, trhala tkáň vesmíru, převracela naruby katastrofy, listovala stránkami paralelních světů.

Kdo to jen řekl, že věž Notre-Dame de-la-Brocante je tu od toho, aby mohla „suspendre Paris au plafond de l'univers344“? Byla tu však naopak právě od toho, aby na svou věž zavěsila vesmír, jak taky jinak, není snad Ersatz345 kyvadla?

Kolika označení se jí vlastně dostalo? Osamělý čípek, dutý obelisk, sláva z drátů, apoteóza baterky, vzdušný oltář modloslužebního kultu, včela v srdci větrné růžice, smutek zříceniny, oplzlý kolos zbarvený nocí, nestvůrný symbol marné síly, absurdní div, nesmyslná pyramida, kytara, kalamář, teleskop, rozvláčný proslov pana ministra, starověký bůh a moderní bestie... Tím vším taky byla a ještě něco k tomu, a kdybych byl obdařen jako Páni světa šestým smyslem, chycen do svazku jejích šlach, hlasivek posázených sešroubovanými polypy, slyšel bych ji, jak saje vlny ze srdce duté Země a vysílá je ke všem menhirům světa, chraplavě šeptá hudbu sfér. Rizoma, kořenatá hlíza plná snýtovaných kloubů, šijová arnóza, protéza protězy — jaká hrůza, kdyby mě chtěli svrhnout do propasti z místa, kde jsem se právě nacházel, musili by mě naopak vyhodit k vrcholu. Určitě jsem se sem dostal cestou procházející středem Země a ocítl jsem se v antigravitační závratí protinožců.

Náš Plán, to nebyla vůbec žádná fantazie, věž mi připadala jako přesvědčivý důkaz jeho správnosti, jenže, co když si třeba všimne, že jsem tu jako zvěd, nepřítel, zrtno prachu v soukolí, jehož byla sama obrazem i hnací silou, co když

nepatrně roztáhne jeden z těch svých kosočtverců, těch svých olověných krajek, pozře mě a já zmizím v jednom ze záhybů jejího nic, co když mě přemístí Jinam?

Kdybych ještě chvilku setrval pod tou konstrukcí ze samých dř, její velikánské pařáty by se sevřely a zaťaly do mě jako tesáky, zvíře by mě pozřelo a pak by se dál potměšile tvářilo jako neblahé, zločinné ořezávátko na tužky.

Další letadlo: odnikud však nepřilétalo, zplodila je sama věž mezi dvěma svými žebry mastodonta, ze kterého ořezali maso. Díval jsem se na ni, nebrala konce stejně jako projekt, pro který byla vystavěna. Kdyby mě neshltla, a já tu zůstal, mohl bych sledovat všechny její přesuny, pomalá otáčení, nepostřehnutelné rozkládání a skládání v chladném vanu proudů, Páni světa ji možná uměli vyložit jako geomantickou cestu a v jejích sotva postřehnutelných metamorfózách si dokázali přečíst rozhodující signály, vražedné příkazy. Věž se mi otáčela nad hlavou jako šroubovák mystického Pólu. Nebo třeba taky ne, třeba se ani nehnula a jako zmagnetizovaný čep otáčela nebeskou klenbou. Závrať byla v obou případech stejná.

Ta věž v tom ale umí chodit, říkal jsem si, zdálky na člověka přátelsky pomrkává, sotva však popojdeš blíž, pokusíš-li se proniknout do jejího tajemství, zabije tě, vžene ti do kostí mráz jen tím, že ti předvede nesmyslný děs, z něhož je vyrobena. Ted už vím, že Belbo je po smrti a Plán že je pravý, protože pravá je i Věž. Jestliže se mi nepodaří znova odtud uprchnout, nebudu to moci nikomu povědět. Musím vyvolat poplach.

Hluk. Tak už dost, je třeba vrátit se do skutečnosti. Kolem hrozně rychle uháněl taxík, dokázal jsem vyskočit ze začarovaného kruhu a zamávat, málem jsem se nechal přejet, protože taxikář zabrzdil na poslední chvíli, jakoby nerad — cestou mi pak řekl, že Věž, když pod ní projíždí v noci, nahání strach i jemu a že pokaždé šlápne na plyn. „Proč to?“ zeptal jsem se ho. „Parce que... parce que ça fait peur, c'est tout.“³⁴⁶

Za chvilku jsem byl v hotelu. Dlouho jsem zvonil, než mi ospalý portýr přišel otevřít. Rekl jsem si: teď musíš spát. Všechno ostatní až zítra. Vzal jsem si prášky, bylo jich tolik, že jsem se taky mohl otrávit. Pak se už na nic nepamatuji.

)117(

Šílenství v obrovském domě přebývá,
který odevšad lidi přijímá a skrývá,
patří-li jim zlata a moci řádná skýva.

(Sebastian Brant, Das Narrenschiff³⁴⁷, 46)

Probudil jsem se ve dvě odpoledne, celý rozlámaný a otupělý. Na všechno jsem se dobře pamatoval, nikdo mi však nemohl zaručit, že to, nač se pamatuji, se taky opravdu stalo. Napadlo mě, že bych měl běžet ven a koupit si noviny, pak jsem si ale řekl, že i kdyby četa spahiů vtrhla do Conservatoire hned po tom, co se tam stalo, v ranních novinách by o tom zpráva stejně být nemohla.

Paříž měla ostatně toho dne docela jiné starosti. Řekl mi to portýr, když jsem sešel dolů a sháněl se po kávě. Celé město je prý vzhůru nohama, hodně stanic metra zavřeli a na některých místech policie přešla do útoku, studentů je hodně a přehánějí to.

V telefonním seznamu jsem si našel doktora Wagnera. Zkusil jsem mu zatelefonovat, bylo však předem jasné, že v sobotu ho v jeho pracovně těžko zastihnu. V každém případě se musím jít podívat do technického muzea. Včas jsem si vzpomněl, že v neděli je otevřené až odpoledne.

Latinská čtvrť byla neklidná. Procházely tudy hloučky studentů s prapory a pokřikovaly. Na Île de la Cité jsem zahlédl policejní útvary, nedalo se tudy projít. Za nimi se ozývaly výstřely. Tak to asi vypadalo v osmašedesátém. Někde u Sainte-Chapelle došlo asi ke srážce, vítr odtamtud přinášel zápach slzného plynu. Zaslechl jsem taky něco o nějakém útoku, ale nepoznal jsem z toho, zda ze strany studentů nebo policie, kolem mě běželi lidé, schovali jsme se za vrata, v ulici před námi byl policejní kordon a zuřila tam potyčka. Byla to hanba, s postaršími měšťáky čekat, až se přejene revoluce.

Pak se mi ukázala volná cesta, vedlejšími uličkami jsem obešel staré Halles, tržnici, a ocitl se znova v Saint-Martin. Technické muzeum, Conservatoire, bylo otevřené, dvorek byl bílý, na zdi tabulka: „Conservatoire des Arts et Métiers bylo ustaveno dekretem Konventu 19. vendémiairu roku III... v starobylém převorství Saint-Martin-des-Champs založeném v jedenáctém století.“ Všechno bylo jak dřív, hlouček nedělních návštěvníků se vůbec nenechal rušit studentskými radovánkami.

Vešel jsem, v neděli byl vstup zdarma, a všechno tu bylo jak předešlého dne v pět odpoledne. Hlídači i návštěvníci, kyvadlo na svém místě... Hledal jsem nějaké stopy po tom, k čemu tu došlo, pokud k tomu však došlo opravdu, tak to tu jaksepatří uklidili. Pokud k tomu ovšem došlo.

Už si nevzpomínám, jak jsem strávil zbytek odpoledne. Nepamatuji se ani, co jsem kde viděl, po kterých ulicích jsem se potloukal, občas jsem se musil vyhnout nějaké potyčce a zabočit jinam. Zavolał jsem do Milána, kdyby náhodou. Napřed jsem vytočil číslo Belbovo, pak Lorenzino, abych zbytečně nepřivolával smůlu. V Garamondu nikdo být nemohl, zavolał jsem tam však taky. Ale pokud kus té uplynulé noci patří opravdu do dneška, pak se to nemohlo stát jindy než včera. Mezi včerejškem a nocí na dnešek však minula věčnost.

K večeru jsme si uvědomil, že jsem celý den nic nejedl, a chtěl jsem si v klidu někde něco sníst. Nedalo Forum-des-Halles jsem našel restauraci, kde měli mít ryby. Měli jich tam až moc. Stůl, ke kterému jsem se posadil, byl zrovna naproti akváriu. Ta vodní říše byla natolik neskutečná, že jsem znovu začal být podezřívavý vůči všemu, nač jsem se podíval. Nic se neděje náhodou, říkal jsem si. Tamhle ta ryba, vypadá jako dýchavičný hěsychast, který ztrácí víru a žaluje na Boha, že umenšil smysl vesmíru, Sabaoth, Sabaoth, jak jen můžeš v sobě mít tolik zlé vůle a namlouvat

mi, že neexistuješ? Maso jako sněť pokrývá svět... Druhá ryba vypadá jako Minnie, pomrkává dlouhatánskými řasami a špulí hubinku do srdíčka. Minnie je snoubenka myšáka Mickeyho. Polykám salade folle s haddockem, který je měkounký jako maso z dítěte. S medem a s pepřem. Pauliciáni jsou tady. Další ryba plachtí mezi korály jako Bréguetovo letadlo — šupinokřídly tvor pomalu mává křídly, sto proti jedné, že si už vyhlídl své embryo homunkula odložené na dně dřevěného atanoru, odhozené do popelnice před Flamelovým domem. A nakonec ryba templářská, jakoby celá v černém brnění, hledá Noffa Deie. Otře se o dýchavičného, podmračeného hésychasta, který zahloubaně pluje k nevýslovnou. Dívám se radši jinam, na protější straně ulice zahlédnu vývěsní štít jiné restaurace, CHEZ R... Rose-Croix? Reichlin? Rosispergius? Račkovskijragotzitzarogi? Všude mají svá znamení, všude mají svá znamení...

Uvidíme, není jiná možnost, jak přivést ďábla do úzkých, než namluvit mu, že na něho nevěříš. Není tu přece žádný důvod, proč bych měl nějak zvlášť rozvažovat nad svým nočním blouděním po Paříži a nad rozjímáním nad Věží. Vidět po tom všem, co jsem v Conservatoire buď opravdu viděl, nebo si to aspoň myslím, město kolem sebe jako děsivý sen, na tom přece není vůbec nic divného. Jenže co jsem tam vlastně viděl?

Chtěl jsem si ze všeho nejvíce popovídat s doktorem Wagnerem. Vzal jsem si bůhvíproč do hlavy, že mi to přinese zásadní pomoc, a nemohl jsem s tím nic dělat. Léčba mluveným slovem.

Jak jsem se dožil dnešního rána? Matně si vzpomínám, že jsem šel do kina, kde dávali Šanghajskou dámu od Orsona Wellse. Když se na plátně objevila scéna se zrcadly, nevydržel jsem to a odešel ze sálu. Třeba z toho ale nic není pravda, třeba jsou to jen mé představy.

Dnes ráno v devět jsem zavolał doktoru Wagnerovi, vypomohl jsem si Garamondem a podařilo se mi nakonec překonat překážku v podobě sekretářky, dokonce se zdálo, že doktor si mě pamatuje, řekl jsem mu rovnou, že to hrozně spěchá, odpověděl mi, ať tedy přijdu hned, v půl desáté, než se dostaví další pacienti. Připadal mi zdvořilý a měl jsem dojem, že by mohl mít i pochopení.

Návštěva u doktora Wagnera se mi možná ale taky jen zdála. Sekretářka se mě zeptala na jméno a data narození, připravila kartičku, požádala mě, abych zaplatil honorář. Zpáteční letenku jsem našťěstí už měl.

Malá pracovníčka, žádný divánek. Z okna výhled na Seinu, nalevo stín Eiffelovy věže. Doktor Wagner mě uvítal s profesionální vřidností — v pořádku, teď jsem už nebyl jeho redaktor, ale pacient. Klidně se rozmáchl, aby mi ukázal, že se mám posadit za stůl naproti němu, jak to dělávají úředníci na ministerstvech. „Et alors?348“ zeptal se a na otáčivé židli se ke mně otočil zády. Hlavu měl sklopenou a měl jsem dojem, že má taky sepjaté ruce. Nezbyvalo než začít. Spustil jsem, bylo to jako vodopád, vyklopil jsem všechno od začátku do konce, co jsem si o tom myslel před dvěma roky, co jsem si o tom myslel loni, co jsem si myslel, že si myslí Belbo a taky Diotallevi. A hlavně to, co se stalo o svatojánské noci.

Wagner mi ani jednou neskočil do řeči, nepřikývl na souhlas, neprojevil nesouhlas. Řekl bych, že hluboce spal. To však byla asi jen jeho metoda. A já jsem mluvil. Léčba mluveným slovem.

Pak jsem čekal zas na jeho slovo, aby mě zachránilo.

Wagner vstal, hrozně pomalu. Vůbec se ke mně neobrátil, obešel stůl a postavil se k oknu. Zamyšleně se díval ven, ruce měl za zády. Zhruba deset, patnáct minut mlčel.

Pak pořád ještě zády ke mně pronesl bezbarvým, klidným, ubezpečujícím hlasem: „Monsieur, vous etes fou349.“

Nehnul se, já taky ne. Za dalších pět minut mi došlo, že mi nic už neřekne. Konec sezení.

Odešel jsem bez rozloučení. Sekretářka se na mě ze široka usmála a ocítl jsem se znovu tam, kde předtím, na avenue Elisée-Reclus.

Bylo jedenáct. V hotelu jsem se sbalil a pospíchal na letiště, doufal jsem, že mi osud bude nakloněn. Musil jsem dvě hodiny čekat, zavolał jsem si do Milána, do Garamondy, na účet volaného, neměl jsem už ani vindru. Telefon vzala Gudrun, připadala mi ještě hloupější než jindy, třikrát jsem na ni musil křiknout, aby vůbec řekla ano, oui, yes, že hovor přijímá.

Rozplakala se. Diotallevi umřel v sobotu o půlnoci.

A nikdo, ani jeden kamarád mu nebyl na pohřbu, taková hanba! Ani pan Garamond, prý odjel do ciziny. Jen já, Grazia, Luciano a nějaký pán v černém, pejzy do copánků a velikánský širák, vypadal jak hrobník. Kde jste byl, Casaubone? A kde je Belbo? Co se to děje?

Zmateně jsem vykoktal nějaké vysvětlení a položil telefon. Zavolałi mě, nastoupil jsem do letadla.

(9)

JESOD

)118(

Společenská teorie konspirace... je důsledek toho, že už není možné počítat s Bohem, z čehož vyplynula otázka: „Kdo nastoupil na jeho místo?“

(Karl Popper, Conjectures and refutations350, London, Routledge, 1969, I, 4)

Let mi prospěl. Opustil jsem nejenom Paříž, ale i podzemí a vlastně i Zemi, zemskou kůru. Obloha, na horách ještě ležel bílý sníh. Osamocenost ve výšce deseti tisíc metrů a pocit opojení, jaký let poskytuje, umělý tlak v kabině, neklid, který pak přejde. Napadlo mě, že teprve tady nahoře stojím na pevné zemi. A řekl jsem si, že za vším udělám tečku, pár poznámek do zápisníku, zavřít oči a na nic nemyslet.

Především jsem si chtěl udělat jakýsi seznam všeho, co se nedalo jen tak vysvětlit.

Že Diotallevi je po smrti, o tom nemůže být pochyb. Řekla mi to Gudrun a ta stála vždycky mimo náš příběh, ani by jej nepochopila, takže tu byla vlastně jediná od toho, aby říkala pravdu. Pravda je taky to, že Garamond není v Miláně. Jistě, může být kdekoliv, ale už fakt sám, že tam není a pár dnů nebyl, může znamenat důkaz, že byl v Paříži, kde jsem ho taky viděl.

A doma v Miláně není ani Belbo.

Dejme tomu, že to, co jsem viděl v sobotu večer v Saint-Martin-des-Champs, se opravdu stalo. Třeba ne přesně tak, jak jsem to viděl já, omámený hudbou a vůněmi, něco se však přihodit muselo. Bylo to přesně jako s Amparou. Jakmile se vrátila domů, nebyla si vůbec jista, zdali Pombou Girou posedlá byla, věděla jenom, že při umbandě byla a že si myslela, nebo že si počínala, jako by si myslela, že Pombou Girou posedlá je.

Co mi Lia řekla na horách, to je pravda, její výklad poselství je naprosto přesvědčivý, byl to seznam zakázek nějakého kupce. K žádným shromážděním templářů v Grange-aux-Dimes nikdy nedošlo. Nebyl žádný Plán a nebylo žádné poselství.

Kupcův seznam, to pro nás byla nevyplněná křížovka, ale bez legendy. Je třeba vyplnit okénka, aby se všechno náležitě zkřížilo. Ten příklad však asi není dost výstižný. V křížovce se kříží slovo a slova se mohou křížit, mají-li jedno písmeno společné. Při té naší hře jsme nekřížili slova, ale pojmy a fakta, pravidla byla tedy jiná. A to v podstatě tři. První pravidlo záleželo v tom, že pojmy se navzájem spojují na základě analogie. Neexistuje pravidlo, které by nám předem umožnilo rozhodnout, zdali ta či ona analogie je dobrá či špatná, protože z jistého hlediska se všechno podobá všemu. Příklad. Brambora souvisí s jablkem, jsou to plody rostlinné říše a taky mají zhruba stejný tvar. Od jablka se s pomocí bible dostaneme k hadu. Od hada k preclíku na základě podobnosti tvarů, od preclíku k záchrannému pásu a od něho k plavkám, od plavek a plavby k námořní mapě a od námořní mapy, protože je z papíru, k papíru hygienickému, od hygieny k lihu, od lihu k alkoholu, od alkoholu k narkotikům, od narkotik k mjekční stříkačce, od stříkačky k díře, od díry k zemi a od země k bramboře.

Perfektní. Druhé pravidlo totiž tvrdí, že hra vyšla a platí, pokud tout se tient. Od brambory k bramboře tout se tient. Takže to je v pořádku. Třetí pravidlo říká, že spojení nesmějí být úplně nová, měl by na ně přijít někdo před námi, a čím víckrát se to stalo, tím líp. Souvislosti a vzájemné křížení významů jsou pak reálné právě díky tomu, že jsou samozřejmé. Právě na tom byl taky založený nápad pana Garamonda: knížky spisovatelských ďáblíků už nesmějí přinášet nic nového, naopak mají jen opakovat to, co tu už bylo, v čem by jinak byla síla tajného vědění?

A tak jsme si počínali i my. Nic jsme si nevymysleli, jen jsme kostky uložili na jejich místa ve stavebnici. Tak to provedl i Ardent, ani on si nic nevymyslel, jenomže ty kostky nedal tam, kam patřily, taky neměl naše vzdělání a neměl ani všechny kostky.

Tamti sice všechny kostky měli, neměli však schéma křížovky. I v tomto případě jsme byli lepší my.

Vzpomněl jsem si, jak mi Lia na horách vyčítala, že jsme dali dohromady ošklivou hru: „Lidé touží po plánech, stačí jim nějaký předložit a vrhnou se na něj jak smečka vlků. Někdo si něco vymyslí a každý tomu hned věří. Jen se nesmí překročit hranice jejich fantazie, je třeba jim říkat to, co si mohou sami vymyslet.“

V podstatě se to tak děje pořád dokola. Mladý Herostrates se souží, neví, jak by se proslavil. Pak jde na film, kde vidí, jak nějaký cápek odstřelí hvězdu country music a v tu ránu se o něm mluví a píše. Ted' už ví, jak na to, takže jde a zastřelí Johna Lennona.

Stejně je tomu s AVN. Jak to udělat, aby ze mě byl básník, který tiskne a je uváděn v encyklopediích? Garamond mu poradil: jednoduše, stačí zaplatit si to. AVN by to vůbec nenapadlo, když však vidí, že na to v Manuziu mají plán, tak je přijme za svůj. A nakonec má dojem, že na Manuzio od narození čekal a jenom nevěděl, že existuje.

Takže my jsme si vymysleli neexistující Plán a Tamti ho nejenom přijali za správný, ale dokonce si namluvili, že v něm mají odedávna své místo, úlomky svých nepřehledných a zmatených projektů si prostě ztotožnili s některými momenty našeho Plánu, vybudovaného naopak na nevývratné logice analogie, zdání a podezření.

Jenže stane-li se, že někdo ten vymyšlený Plán uskuteční, jako kdyby byl, tak vlastně opravdu je.

Ode dneška budou tlupy spisovatelských ďáblíků běhat po světě a hledat mapu.

Nabídl jsem mapu osobám, které se nějak snažily překonat své životní zmarnění, svou frustraci. Jak? Odpověď mi naznačil poslední Belbův file: Kdyby Plán byl skutečný, tak by v tvém životě k žádnému krachu nedošlo. Porážka by tu sice byla, ty bys však za ni nemohl. Není přece žádná hanba podlehnout, má-li člověk proti sobě světové spiknutí. Nejsi zbabělec, jsi mučedník.

Nenaříkáš si, že jsi smrtelný, že jsi jen nebohář kořist tisíců mikroorganismů, které neovládáš, necítíš se zodpovědný za to, že se ničeho nemůžeš chopit nohama, za to, že ti zmizel ocas, že ti nedorůstají pořád dokola vlasy a zuby, za neutrony, o které přichází cestou, za to, že ti kornatí tepny. To jsou Závistiví andělé.

Totéž platí v každodenním životě. Takové jsou třeba krachy na burze. Dochází k nim, protože všichni účastníci se dopustí nějaké chyby a všechny ty chyby dohromady vyvolají paniku. A kdo nemá pevné nervy, ten si pak klade otázku: kdo zosnoval to spiknutí, kdo z toho má prospěch? A běda, nenajdeš-li nepřítele, který za ně může, protože jinak bys musel dát vinu sám sobě. A naopak, cítíš-li na sobě vinu, vymyslíš si spiknutí, a třeba i několik. A abys je přemohl, musíš si zorganizovat své vlastní.

A čím víc cizích komplotů si vymyslíš, aby, sis nějak zdůvodnil svou vlastní nechápavost, tím důkladněji se do nich zamiluješ a budeš si je brát za vzor pro svůj komplot vlastní. K tomu právě došlo mezi jezuitu a baconisty, pauliciány a novotempláři, kteří si vlastně navzájem vyčítali své vlastní plány. Diotallevi tehdy poznamenal: „Jistě, příkrnéš druhému, co sám děláš, a jelikož děláš něco špatného, tak špatný je ten druhý. Protože by však ten druhý obvykle chtěl dělat právě to špatné, co děláš ty, začne ti v tom pomáhat a naznačuje ti, že to, cos mu přikl, je přesně to, co

vždycky chtěl. Bůh oslepuje toho, o něhož chce přijít, stačí jít mu při tom trochu na ruku.“

Má-li spiknutí být opravdu spiknutí, pak musí být tajné. Musí v něm být tajemství, které musíme poznat, abychom přestali být neukojení a zmarnění, protože buď nás to tajemství má ke spáse přivést, nebo to prostě spása je. Může však vůbec existovat tajemství tak jasné a světlé?

Jistěže může, dokud je neprohlédneš. Odhalené tajemství nemůže přinést nic než zklamání. Nevyprávěl mi snad právě Aglie o tom, jak v době Antoninů se Řím zmocnilo napětí, za kterým se skrývalo právě tajemství? A přitom zrovna tehdy se objevil někdo, kdo se prohlásil za syna božího, za syna božího, který se stane tělem a vezme na sebe hříchy světa! Bylo to snad tajemství ledajaké? Slibovalo přece spásu všem, stačilo milovat bližního svého jako sebe samého. Bylo to tajemství nepatrné? Tvrdilo, že každý, kdo pronese správné slovo ve správný okamžik, může skývu chleba a neplnou sklenici vína proměnit v tělo a krev boží a žít se jimi. Bylo to snad tajemství k zahození? Vždyť přimělo církevní otce, aby po dlouhém dohadování vyhlásili, že Bůh je jak Jediný, tak Trojjediný a že Duch pochází z Otce i ze Syna, Syn že však nepochází z Otce a z Ducha. Měl to být snad návod pro hyliky? Přitom ti, co tu spásu už měli na dosah ruky — do it yourself — dělali že nic. To má být celé Zjevení, že by v tom nic víc nebylo? Vždyť je to hrozně banální, od toho radši dál, nalodíme se na své liburny a budeme křížovat Středomoří a hledat jiné vědění, které se ztratilo, ta dogmata za třicet stříbrných je jen halí jako závoj, jsou to jen podobenství pro chudé duchem, jsou to hieroglyfy, v nichž se tají narážka na něco jiného, znamení pro pneumatiky. Tajemství trojjedinosti? To je přece tak průhledné, že za tím musí být něco jiného!

Někdo, mám dojem, že to byl Rubinstein, na otázku, věří-li v Boha, odpověděl: „Ach to ne, já věřím... v něco mnohem většího...“ A někdo jiný (že by Chesterton?) řekl naopak, že od té doby, co lidi přestali věřit v Boha, tak ne že by nevěřili ničemu, ale naopak věří všemu.

To však neznamená, že by to bylo tajemství větší. Veliká tajemství neexistují, protože po odhalení se vždycky zjistí, že byla vlastně nicotná. Existuje pouze tajemství prázdné. Tajemství, které člověku unikne. Tajemství rostliny zvané orchidej záleží v tom, že působí na varlata, jenže varlata vlastně zastupují jedno znamení zvířetníku, to zas označuje andělskou hierarchii a hierarchie hudební škálu a škála vztah mezi šťávami a tak dál, být zasvěcený znamená dovídat se a nikdy nepřestat, vesmír se dá loupát jako cibule, a cibule je vlastně jen slupka, představme si cibuli nekonečnou, která by měla střed všude a obvod nikde, nebo něco jako Moebiův prstenec.

Opravdový zasvěcenec ví, že nejmocnějším tajemstvím je to, které nemá žádný obsah, proto ho žádný nepřítel nemůže vymámit.

Logika a dynamika nočního rituálu a kyvadla mi teď připadala mnohem logičtější a důslednější. Belbo tvrdil, že tajemství zná, a tím získal nad Tamtější moc. Tamtější, a s nimi i muž tak prozíravý, jako byl Aglie, který ihned zabašil do tamtamů a svolal je, se je prostě snažili z něho dostat. A čím víc Belbo odmítal předat jim je, tím víc v jejich očích to tajemství narůstalo, bylo větší a větší, a čím víc přísahal, že žádné tajemství nezná, tím pevněji byli přesvědčeni, že je naopak zná a že to je tajemství skutečné, protože kdyby nebylo, tak by jim je přece klidně pověděl.

Po řadu staletí bylo pátrání po tajemství jakýmsi tunelem, který je přes veškeré exkomunikace, vnitřní spory a prudké proměny přece jen držel pohromadě. Najednou je měli na dosah ruky. A padla na ně dvojí hrůza: jednak z toho, že je zklame, a pak že přestane být tajemstvím, jakmile je budou znát všichni. Což by byl vlastně jejich konec.

A právě v tom okamžiku Aglie vycítil, že kdyby Belbo promluvil, znali by je opravdu všichni a on by přišel o svatozář, již ho obdařovala jeho moc a vůdcovská role. Kdyby se Belbo býval svěřil pouze jemu, Aglie by zůstal dál nesmrtelným hrabětem Saint-Germainem, odklad v odhalení znamenal odklad jeho smrti. Pokoušel se Belba přimět, aby mu tajemství pošeptal do ucha, a když mu došlo, že se to nepodaří, dohnal ho k mlčení tím, že předem ohlásil jeho kapitulaci, a ještě víc svým domýšlivým a nadutým chováním. Staříčkový pan hrabě totiž Belba moc dobře znal a věděl, že lidé z piemontských plání svou tvrdohlavostí a odporem vůči trapnosti dokážou překonat i strach. Přinutil ho tím přitvrdit svou vzpouru a s konečnou platností odmítnout jeho nabídku.

A ti ostatní hnání týmiž obavami ho pak radši zabili. Přišli tím o Mapu — na její hledání měli spoustu příštích staletí, uchovali však při síle svou zvetšlou, slintavou nenasytnost.

Vzpomněl jsem si na příběh, který mi vypravovala Amparo. Než se dostala do Itálie, strávila několik měsíců v New Yorku, bydlila ve čtvrti, kde se mohly rovnou natáčet krváky. Vracívala se domů sama pozdě v noci. Když jsem se jí zeptal, zdali se nebála sexuálních maniáků, pověděla mi, že na ně měla recept, který jí pokaždé vyšel. Jakmile se nějaký přiblížil, zavěsila se do něho se slovy: „V pořádku, jdeme do postele.“ A zmatení maniáci brali nohy na ramena. Pokud jsi opravdový sexuální maniák, tak jediné, co nechceš, je právě sex provozovat, chceš po něm jen toužit, a to pokud možno tak aby oběť nevěděla, že jej vlastně nechceš. Když tě pak někdo postaví před hotovou věc a řekne ti, tak a jde se na to, vezmeš nohy na ramena, protože jinak bys totiž žádný maniák nebyl.

A my jsme je dráždili a podněcovali jejich choutky tím, že jsme jim nabízeli tajemství tak prázdné, že prázdnější by se už nenašlo, nejenomže jsme je neznali, ale dokonce jsme věděli, že není pravé.

Letadlo přelétávalo Mont Blanc a cestující se honem přemístili na jednu stranu, aby nepřišli o pohled na ten tupý vřed, který tu vyrostl díky dystonii podzemních proudů. Říkal jsem si, že je-li pravda to, co si myslím, pak žádné proudy neexistovaly, jako neexistovalo provinské poselství, a celá historie dešifrování Plánu, jak jsme ji zkonstruovali, že nebyla ničím jiným než Historií světa.

Vrátil jsem se ve vzpomínce k poslednímu Belbovu file. Je-li bytí opravdu tak prázdné a křehké, že je drží pohromadě jen iluze těch, kteří pátrají po jeho tajemství, pak ale opravdu — jak to tenkrát večer po obřadu a po své porážce řekla Amparo — vykoupení neexistuje ani jako možnost a všichni jsme otroci, dejte nám pána, my si ho zasloužíme... To ale

taky není možné. Není to možné, protože Lia mě naučila věřit, že existuje ještě něco jiného, a mám i hmatatelný důkaz, jmenuje se Giulio a teď si asi hraje na louce a tahá tam kozu za ocas. Není to možné, protože Belbo řekl dvakrát za sebou ne.

První ne řekl Abulafiovi a každému, kdo by se pokusil vloudit se do jeho tajemství. „Znáš heslo?“ zněla otázka. A odpověď, klíč k poznání, zněla „ne“. Něco pravdy na tom bude, magické slovo nejenomže neexistuje, ale my je ani neznáme. A kdo si to dokáže přiznat, ten se může dozvědět aspoň to, co jsem se dozvěděl já.

Druhé ne pronesl v sobotu večer, když odmítl nabízenou záchranu. Mohl si přece klidně nějakou mapu vymyslet, předložit jim jednu z těch, které jsem mu ukázal, s pomocí kyvadla, jak tam bylo zavěšené, by ta banda pomatenců Umbilicus Mundi stejně nikdy najít nemohla, a i kdyby nějaký našla, trvalo by to roky, než by přišli na to, že to není ten správný. Belbo se však nechtěl podrobit a radši zahynul.

A nebylo to v tom, že by se nechtěl podrobit rozvášněné moci, spíš něčemu, co nemělo smysl. A to znamená, že na nějaký způsob věděl, že ať je lidská bytost jakkoliv křehká, ať je jakkoliv nekonečné a bezcílné naše vyptávání světa, je tu přece jen něco, co má větší smysl než všechno ostatní.

Co vlastně vytyčil Belbo, možná až v poslední chvíli, že mu to pomohlo opřít se svému poslednímu zoufalému file a nenechat rozhodování nad svým osudem někomu, kdo by mu zaručil vůbec nějaký, jakýkoliv Plán? Co konečně pochopil, že mu to pomohlo odřeknout se života, jako by všechno, co měl vědět, se dozvěděl už kdysi dávno a přitom si doposud vůbec neuvedomil, že to ví, a oproti tomuto jeho jedinému skutečnému a absolutnímu tajemství jako by všechno, co se tam v Conservatoire stalo, bylo jen něco nenapravitelně hloupého, a že v tom případě by tudíž bylo stejně hloupé trvat na svém životě?

Něco mi pořád ještě scházelo, chyběl mi nějaký článek řetězu. Měl jsem dojem, že znám všechny jeho skutky, životem počínaje a smrtí konče, až na jeden.

Při příletu, jak jsem hledal po kapsách pas, našel jsem klíče od tohoto venkovského domu. Vzal jsem si je ve čtvrték s klíči od Belbova bytu. Vzpomněl jsem si, jak mi tenkrát Belbo ukazoval skříň, kde podle toho, co říkal, by měla být jeho opera omnia, vlastně juvenilia. Belbo možná napsal něco, co nemohlo být uloženo v Abulafiovi, a v tom případě by to mohlo být ukryto tady v + + +.

V mé domněnce nebylo skoro nic rozumného. Což je dostatečný důvod — řekl jsem si —, proč bych ji měl považovat za správnou. Teď už to bylo stejně jedno.

Došel jsem si pro vůz a přijel jsem sem.

Nenašel jsem tu ani staříčkou Canepovu příbuznou, ani hlídače, kterého jsme tu tenkrát zastihli. Třeba mezitím už taky umřeli. Nebyla tu živá duše. Prošel jsem všemi místnostmi, páchlo to tu vlhkem a plísni, dokonce mě napadlo, že do pokoje, který si vyberu na spaní, si dám do postele „kněže“. Zahřívát si postel v červnu je však nesmysl, stačí otevřít okno a pustit do místnosti vlahý večerní vzduch.

Slunce zapadlo, měsíc však hned nevyšel. Jako v Paříži v sobotu v noci. Objevil se až mnohem později, dívám se na to málo, co z něho zbylo, ještě miň než v Paříži, teprve teď, jak se pomalu zvedá nad nejvyšší vršky v sedle mezi Briccem a našloutlým hrbem, na kterém už asi požali obilí.

Mám dojem, že jsem sem dorazil někdy v šest večer, bylo ještě světlo. Nepřivezl jsem si nic k jídlu, náhodou jsem nakoukl do kuchyně a tam na trámu visel salám. Dal jsem si jej k večeři a zapil čerstvou vodou, to už bylo možná deset.

Teď mám žízeň, přinesl jsem si sem do pracovny strýce Carla velkou láhev vody, vydrží mi však jen deset minut, pak jdu dolů, vrátím se s plnou a hned ji zas vypiji. Teď už by mohly být tak tři hodiny ráno. Zhasl jsem a na hodinky skoro nevidím. Přemýšlím, dívám se do okna. Tam venku jako by poletovaly světlušky a na úbočí vršků padají hvězdy. Aut je slyšet jen málo, buď sjíždějí dolů do údolí, nebo vyjíždějí nahoru k osadám na kopcích. Tak to tu asi vypadalo, když byl Belbo kluk. Žádné vozy, silnic málo, v noci zákaz vycházení.

Hned jak jsem dorazil, otevřel jsem skříň s juveniliemi. Stohy rukopisů, slohová cvičení ještě z obecné školy a spousta složek s básničkami a prózami z let dospívání. V mládí píše básničky snad každý, skutečný básník je pak spálí a špatný vydá. Na to, aby je uchovával pro vydání, byl Belbo příliš nedbalý, a na to, aby je zničil, zas příliš bezbranný. Takže je pohřbil ve skříni strýce Carla.

Několik hodin jsem četl. A dlouhé hodiny, až dotedka, jsem přemýšlel nad posledním textem, který jsem objevil, když už jsem všeho chtěl nechat.

Nedokážu určit, kdy jej Belbo napsal. Spousta listů, vpisy mezi řádky se do sebe vlétají, a jsou to vlastně různé rukopisy, lépe řečeno rukopisy psané touž rukou v různých obdobích. Budí to dolem, že je napsal velice brzy, v šestnácti nebo v sedmnácti, pak odložil a vrátil se k nim ve dvaceti a pak zas třeba ve třiceti a možná i později. A tak až do doby, kdy psát přestal — s Abulafiou pak vlastně začal znovu, tohle své vyprávění však asi nechtěl snížit tím, že by je svěřil elektronice.

Při čtení jsem měl dojem, že jde o nějaký velice známý příběh, který se odehrával v + + + za války, dejme tomu někdy od roku 1943 do roku 1945, strýc Carlo, partyzáni, salesiáni, Cecílie, trumpetista. Znáám prolog, ta témata Belbovi prostě nedala spát, vracel se k nim, když na něho padla něha, když byl opilý, zklamaný nebo rozlítostněný. Dobře věděl, že literatura založená na vzpomínkách je posledním útočištěm darebáků.

Já ovšem nejsem žádný literární kritik, je ze mě znova Sam Spade a vydal jsem se po stopě.

Tak jsem přišel na Klíčový text. Je to pravděpodobně poslední kapitola Belbova příběhu v + + +. Potom se už nic stát nemohlo.

)119(

Pak byl zapálen věnec, jímž bylo ozdobeno ústí trubky, a viděl jsem, jak se otevřela střecha kupole a nádherný ohnivý

šíp jí prolétl, jak byla velká, a vnikl do neživých těl. Poté se otvor ve střeše znova uzavřel a trubka byla odložena.

(Johann Valentin Andreae, Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreutz, Strassburg, Zetzner 1616, 6, str. 125—126)

V textu jsou vynechána místa, opravy a škrty se překrývají. Nedá se to číst, spíš prožívat, což taky dělám.

Musilo to být někdy na konci dubna roku 1945. Německá armáda byla už v podstatě poražená, fašisté prchali na všechny strany. V + + + se definitivně usadili partyzáni.

Po poslední bitvě, o které nám Jacopo vyprávěl zrovna tady, v tomto domě (budou to už dva roky), si v + + + daly sraz různé partyzánské oddíly, aby společně zaútočily na nedaleké město. Čekaly na signál, který měl vysílat londýnský rozhlas, až bude v Miláně všechno připraveno k povstání.

Dorazili tam i partyzáni z oddílů pojmenovaných po Garibaldim, kterým velel populární Ras, obrovský chlap s černým plnovousem: byli vyparádění, jak to šlo, každý jinak, jen rudé šátky na krku a hvězdy na hrudi měli stejné, výzbroj měli všelijakou, někteří starou armádní pušku, jiní samopal, válečnou kořist. Velice se tím lišili od oddílů badogliovských, ty měly šátky blankytné, khaki uniformu anglického střihu a zbrusu nové samopaly sten. Badogliovcům spojenci vydatně pomáhali, po nocích jim shazovali z letadel zásilky, večer co večer přilétalo anglické výzvědné letadlo, i když těžko říct, co vyzvíдалo, protože na kilometry kolem dokola neblíkalo jediné světýlko.

Garibaldovci a badogliovci se neměli rádi, první říkali, že badogliovci šli do útoku s voláním za savojského krále, druzí však namítali, že co taky měli volat, když je to tak naučili, určitě však věděli, že král má taky svou vinu a že kvůli tomu nejsou ještě monarchisté. Garibaldovci se ušklíbali, něco takového by se prý dalo volat jen při útoku na bodák na bitevním poli, jenže badogliovci byli poschovávaní za rohem se samopaly. A hlavně se prý zaprodali Angličanům. Nakonec se však přece jenom našel jakýsi modus vivendi, společný útok na město si vyžadoval jednotné velení a volba padla na Terziho, byl ze všech nejstarší, prodělal první světovou válku, byl hrdina, měl důvěru spojeneckého velení a jeho oddíl byl nejlíp vyzbrojený.

Za pár dnů, těsně před tím, než v Miláně začalo povstání, vyrazili do útoku na okresní město. Přišli o nich dobré zprávy, operace se zdařila, vracejí se jako vítězové, mají však i padlé, Ras je prý po smrti a Terzi raněný.

Jednou odpoledne zarachotily bubny, ozval se vítězný zpěv a všichni běželi horempádem na hlavní náměstí, kam od státní stlnice už přicházeli první partyzáni, zvednuté pěsti, prapory, mávali puškami a samopaly z okének aut a ze stupátek nákladáků. Květinami je lidé ověnčili už cestou.

Ozvalo se volání Ras, Ras. Ras seděl na předním blatníku džípu, plnovous měl zčuchaný a zpocený černé chlupy se mu draly z rozepjaté košile, smál se a mával na pozdrav.

Z džípu s ním seskočil i Rampini, krátkozraký mládenec, který taky hrával v salesiánské kapele a byl jen o něco starší než ostatní členové, před třemi měsíci zmizel, prý utekl k partyzánům. A byla to pravda teď měl na krku rudý šátek, khaki bundu a blankytné kalhoty, zkrátka uniformu kapely dona Tika, přes ni však opasek s pouzdrém a v něm pistoli. Za brýle s tlustými skly si vysloužil v kapele od kamarádů spoustu posměšků a teď se díval na děvčata, která se kolem něho rojila, jako nějaký hrdina. Jacopo se v duchu ptal, není-li tu taky někde Cecilie.

Za půl hodiny se náměstí jen červenalo rudými partyzánskými šátky, dav provolával slávu Terzimu a dožadoval se proslovu.

Pak se na balkoně radnice Terzi opravdu objevil, opíral se o berlu, byl bledý a zvednutou rukou se snažil utiřit dav. Jacopo čekal proslov, dětství jeho generace bylo poznamenáno velkými historickým proslovy duceho, ze kterých se pak ve škole musili učit nazpaměť nejdůležitější věty, což znamenalo celý proslov, protože nevýznamná věta by se v něm nenašla.

Nastalo ticho a Terzi chraptivým hlasem, který bylo sotva slyšet, pronesl: „Občané, přátelé, po tolika letech a tolika obětech... jsme tady. Sláva těm, kteří padli za svobodu.“

A to bylo všechno. Odešel z balkonu.

A dav jásal a partyzáni zvedali samopaly a pušky nad hlavu a stříleli do vzduchu, nábojnice padaly na zem a kluci prolézali vojákům i civilistům pod nohama sbírali je, protože za měsíc může být po válce a taková příležitost se třeba taky už nenaskytne.

Nějací padlí však přece jen byli. Krutá náhoda chtěla, že oba pocházeli ze San Davide, osady nahoře nad + + +, a rodiny si vyžádaly, aby byli pohřbeni na místním hřbitůvku.

Partyzánské velení se rozhodlo uspořádat slavnostní pohřeb, nastoupené oddíly, vyzdobené pohřební vozy, městská kapela, proboš z městské katedrály. A taky salesiánská kapela.

Don Tico nabídku okamžitě přijal. Hlavně proto, že jak sám řekl, se vždycky považoval za antifašistu. A taky, podle toho, co si šuškali hudebníci v kapele, už snad rok nacvičoval dva pohřební pochody a teď se mu naskytla možnost zahrát je na veřejnosti. A konečně, podle místních zlých jazyků, chtěl taky zahladit vzpomínku na fašistickou písničku Giovinezza.

S tou písničkou to bylo takhle.

Dávno předtím, než do osady přišli partyzáni, kapela měla vyhrávat při oslavách nějakého místního patrona a cestou ji zastavily černé brigády. „Spusťte Giovinezzu, velebný pane,“ přikázal kapitán a poklepal prsty na hlaveň samopalu. Což o to, ale jak to pak jednou vysvětlit? Don Tico řekl, zkusíme to, mládenci, kůže je kůže, přece o ni kvůli tomu nepříjdeme. Holí udal tempo a kapela za pochodu přes + + + odvrzala něco, co by ani ten nejhorlivější a po odplatě žíznicí fašista nemohl považovat za svou písničku. Byla to všeobecná ostuda. Jednak proto, že podlehl nátlaku, tvrdil don Tico, ale hlavně proto, že hráli pod psa. V pořádku, je kněz, antifašista taky, ale muzika je přece jen muzika.

Tenkrát u toho Jacopo nebyl. Bolelo ho v krku. Byli tam jenom Annibale Cantalamessa a Pio Bo, svou účastí významně přispěli k pádu fašismu. Pro Belba v tom však byl docela jiný problém, aspoň tehdy, když o tom psal. Promarnil další příležitost, kdy si mohl ověřit, je-li schopen postavit si hlavu a říci ne. Možná právě proto, že to tehdy nedokázal, zahynul pak oběšený na kyvadlu.

Zkrátka pohřeb se měl konat v neděli dopoledne. Lidé se sešli na náměstí před chrámem. Byl tam Terzi se svými oddíly, strýc Carlo a další místní hodnostáři s vyznamenáními z první světové války na prsou, kdo fašista byl a kdo nebyl, na tom vůbec nezáleželo, bylo třeba vzdát poctu hrdinům. Byl tam taky místní klérus, městská kapela, všichni v černém a pohřební vozy s koňmi v krémových, stříbrných a černých čabrakách. Vozka byl vyparáděný jak Napoleonův maršálek, měl na hlavě dvourohý klobouk a kápi v barvách koňských čabrak. A byla tam i salesiánská kapela, čepice s kšiltem, khaki kabátky a modré kalhoty, žesťové nástroje se blýskaly, dřevěné byly zas jaksepatří černé a činely a bubny házely šajny.

Z + + + do San Davide to bylo pět nebo šest kilometrů, samá zátáčka a do kopce. Důchodci to v neděli dopoledne dělávali tak, že cestou hráli na silnici kuželky, odpočinuli si, vypili přitom pár lahví vína, šli dál, pak si znovu zahráli a tak to pokračovalo, dokud nedorazili nahoru.

Pár kilometrů do kopce je hračka, když se přitom hrají kuželky, vyšlápnout je v útvaru, s puškou na rameni, dýchat svěží jarní vzduch a dívat se rovně před sebe, to taky asi nebude nic tak hrozného. Kdo to však nezkusil na vlastní kůži, nemůže vědět, co to je, jít do kopce a foukat přitom do nějakého plechu, člověk přitom popadá dech a po těle mu stékají čůrky potu. Hudebníci od městské kapely na to byli zvyklí, celý život nic jiného nedělali, ale pro kluky od salesiánů to žádná legrace nebyla. Drželi se hrdinsky, don Tico je vedl, klarinety unaveně naříkaly, saxofony tlumeně bečely, bombardon a trubky vyly, jako by nastala jejich poslední hodinka, nikdo to ale nevzdal, všichni vydrželi až do vsi, pod svah, na kterém byl hřbitov. Annibale Cantalamessa a Pio Bo hraní jenom předstírali, Jacopo však svou roli ovčáckého psa bral naprosto vážně, don Tico z něho nespouštěl blažené zraky. Ve srovnání s městskou kapelou nedopadli vůbec špatně, vyslovil se tak i sám Terzi a další velitelé oddílů: výborně, kluci, bylo to vynikající.

Jeden velitel s blankytným šátkem na krku a kompletní duhou ze stužek z obou světových válek na hrudi řekl: „Velebný pane, ať si ti kluci ve vsi odpočinou, jsou úplně hin. Nahoru na hřbitov jděte až nakonec. Nákladářek vás odveze zpátky do + + +.“

Všichni se horempádem hnali do hospody, členové městské kapely, staří mazáci zocelení bezpočtem funusů, se bez okolků usadili ke stolům a objednali si dršťky a vína, co hrdlo ráčí. Měli tam vydržet až do večera. Chlapci dona Tika se naopak shromáždili u pultu, kde pro ně hospodský měl mátovou šťávu se sekaným ledem, zelenou jako při chemickém pokusu. Kousky ledu vždycky vklouzly do krku, když to člověk nejmíň čekal, a hned rozbolela hlava jako při zastydělém rýmě.

Pak se vrátili zpátky ke hřbitovu, kde na ně čekal nákladářek. Halasně do něj nasedali, všichni už byli usazení kolem dokola na postranicích, když ze hřbitova přiběhl velitel a řekl: „Velebný pane potřebovali bychom při obřadu trumpetu, někdo nám musí odtroubit povely. Na pět minut.“

„Tak kde je trumpet“, řekl don Tico zcela profesionálně. Jenže ten lajdák, co měl trubku úředně přidělenou, zpocený z máty s ledem a nedočkavý nedělního oběda, křupánek, který oslyšel volání krásy a odolal souručenství myšlenek, si začal honem naříkat, že už je pozdě, že chce domů, že mu vyschlo v puse, že nemá žádné sliny a tak podobně, až z toho byl don Tico před velitelem nespokojený a styděl se za něho.

A tu se před Jacopovým duševním zrakem v té polední slávě co světlé zjevení mihla Cecílie a on řekl: „Když mi tu trumpetu dá, půjdu místo něho.“

Oči dona Tika zaplavila vděčnost, nezodpovědnému zpocenému trumpetistovi se zas ulevilo. Vyměnili si nástroje, jako si vojáci na stráž předávají zbraň.

Jacopa si psychopompos se stužkami od Addis Abeby odvedl na hřbitov. Kolem bylo všechno zbělelé, zeď, do které se opíralo slunce, hroby, rozkvetlé stromy kolem, komže probošta, který se chystal vykropit hrob, jen fotografie na pomnicích byly hnědé a zašlé. A hlouček osob kolem obou hrobů byl zas jako barevná skvrna.

„Chlapče“, řekl mu velitel, „postav se sem vedle mě, a až ti dám znamení, tak vytroubíš pozor. Na další znamení pohov. Maličkost, ne?“

Jistě, maličkost, jenomže Jacopo ještě nikdy pozor ani pohov netroubil.

S loktem od těla tiskl trubku k žebraům ústím dolů, jako by to byla puška, čekal s hlavou vztyčenou, vypjatým hrudníkem a zataženým břichem.

Terzi pronesl stručný proslov ze samých kratičkých vět. Jacopo si pomyslel, že při troubení se bude musit dívat nahoru do slunka a to že ho oslepí. Taková je však smrt trumpetisty a jelikož se umírá jen jednou, nemá se to odbývat.

Pak mu velitel pošeptal: „Teď!“ Sám spustil „Po...“ Jacopo však nevěděl, jak se pozor troubí.

Měl to být nápěv možná složitější, povedlo se mu však odtroubit jen do — mi — sol — do —, podle všeho to však tvrdým válečníkům stačilo. Před závěrečnou notou musil nabrat dech, aby mu tón vydržel, a mohl — jak Belbo napsal — dorazit až ke slunci.

Partyzáni strnuli v pozoru. Živí a přitom nehybní jako mrtví.

Pohybovali se jen hrobaři, šramotily rakve, jak je spouštěli do hrobů, drhly o ně provazy, když je pak vytahovali nahoru a svinovali. Byly to však zvuky nepatrné, jako když po kouli, Sfěře, jež je tvarem jsoucna, klouzají odrazy světla a jeho proměny jen potvrzují, že v ní samé k žádné proměně nedochází.

Následovala iluze vyvolaná pohybem při povelu k počtu zbraň. Probošt byl zaměstnán kropením a mumlal obřadní věty, velitelé házeli do hrobů hrsti hlíny. Pak se ozval nenadálý povel a zazněla salva, tatatata, bum bum, a vyděšení

ptáčky vylétali z kvetoucích korun stromů. Ani to však ještě nebyl opravdový pohyb, jako by se jen jeden a týž okamžik předváděl pokaždé z jiné strany, a dívat se dlouho na jeden okamžik ještě neznamenal, že čas přitom běží.

Proto Jacopo taky zůstal, jak byl, nehnuly s ním ani nábojnice, které se mu kutálely pod nohama, a nepřiložil ani trumpetu zpátky k žebřím, držel ji tak, aby mu směřovala od úst šikmo vzhůru, prsty měl na klapkách. Protože totiž pořád ještě trubil.

Dlouhatánský závěrečný tón ani jednou nepřerušil: lidé kolem něj neslyšeli, vycházel z trubky jen jako van, jako dech, protože Jacopův jazyk lehce spočíval mezi pootevřenými rty, které se netiskly k mosaznému náustku, a jen obě ruce svíraly trubku.

Tu iluzi zvuku vyráběl, protože cítil, že navíjí nit, která přidržuje slunce, aby neulétlo. Nebeské těleso se totiž zastavilo ve svém běhu po obloze, utkvělo na poledni, které mohlo trvat taky navěky: Záleželo to jen a jen na Jacopovi, stačilo, aby přestal na trubku hrát, pustil nit a slunko by uletělo jako balonek a s ním i všechno, co se toho dne stalo, do fázi nerozčleněná událost, záběr, který nemá žádné předtím ani potom, probíhající v naprosté nehybnosti jen díky tomu, že o tom může on sám rozhodovat.

Kdyby přestal do trubky foukat, aby mohl nasadit další tón, bylo by slyšet, jak se něco trhá, a ten zvuk by byl silnější než všechny ty dávky ze samopalů, které ho ohlušovaly, a hodiny by znova začaly tachykardicky tikat. Jacopo si z celé duše přál, aby velitel, který stál vedle něho, nevydal nikdy rozkaz k pohovu — mohl bych ho taky neposlechnout, říkal si, a pak by to trvalo věčně, jen duj, dokud ti stačí dech.

Podle mě se dostal do stavu ohromení a závratí, v jakém se ocitne závodník, který skočí a snaží se pak zůstat co nejdéle pod vodou, prodlužuje bezvládnost, která ho stahuje ke dnu. Prožíval to tak hluboce, že když se pak pokoušel vyjádřit, co tehdy cítil, jeho věty vybočovaly z vazby a byly zpřetrhané, zmrzačené vytečkovanými zámkami a rachitickými elipsami. Stejně z toho však bylo zřejmé — výslovně to sice sám neřekl, bylo však naprosto jasné, že to byl právě okamžik, kdy se tělesně spojil s Cecílií.

Věc je však v tom, že Jacopu Belbovi tehdy nemohlo dojít — a nedošlo mu to, ani když psal a nevěděl vlastně o sobě —, že tenkrát slavil svou alchymickou svatbu s Cecílií, s Lorenzou, se Sofií a se zemí i s nebesy, a to za všechny ostatní, které kdy slavit mohl. Jako jediný ze všech smrtelníků možná dovedl ke konci Velké dílo.

Tehdy mu ještě nikdo neřekl, že svatý grál je miska, ale taky kopí, trumpetu v jeho ruce obrácená vzhůru jako miska však byla zbrani i nástrojem přeslady nadvlády vymrštěným do nebes, aby spojoval zemi s Mystickým pólem. S jediným Pevným bodem, který vůbec kdy ve vesmíru byl: s tím, který právě on svým dechnutím na jeden jediný okamžik stvořil.

Tehdy mi Diotallevi ještě nemohl povědět, že člověk se může nacházet v Jesodu, což je sefira Základů, znak spojenectví vrchního luku, který se napíná, aby vyslal své šípy k míře Malchutu, svému terči, Jesod je kapka, jež vytryskne z šípu, aby dala vyrůst stromu a plodu, je to anima mundi³⁵¹, okamžik, v němž mužná síla plozením spájí veškeré stavy bytí. Umět upřít toto Cingulum Veneris³⁵² znamená napravit Demiurgův omyl.

Může člověk strávit celý život hledáním příležitosti, a přitom si nevšimnout, že rozhodující okamžik, který zdůvodňuje zrození i smrt, už minul? Nevrátí se, ale byl tu, byl tu nenávratně a byl celistvý, záživý a štědrý jako každé Zjevení. Jacopo Belbo se tenkrát díval pravdě do očí. Jediné pravdě, která mu kdy měla být povolena, protože ta, kterou se dovídal, mu sdělovala, že každá pravda je kratičká (co přijde potom, to už je jen komentář). Právě proto se snažil nedočkavý čas zkrotit.

Určitě mu to tehdy nedošlo. A nedošlo mu to, ani když o tom pak psal nebo když se rozhodoval, že o tom už psát nebude.

Došlo to mně dnes večer: autor musí zemřít, chce-li, aby si čtenář všiml pravdy.

Posedlost kyvadlem, která Jacopa Belba provázela po celou jeho dospělost, byla — stejně jako zmarněné cíle jeho snů — právě obrazem toho jednou zaznamenaného a pak vytěsněného okamžiku, kdy se opravdu dotkl klenby světa. A ten okamžik, ve kterém zmrazil prostor i čas tím, že vyslal svůj Zenonův šíp, to nebylo jen znamení, symptom, nářezka, figura, označení, hádanka, bylo to, co to bylo a nic to nezastupovalo, okamžik, kdy se už nedá nic odkládat a kdy jsou všechny účty vyrovnány.

Jacopu Belbovi nikdy nedošlo, že jeho okamžik tu byl, že se dostavil, a celý zbytek života jej pak hledal, aby nakonec došel zatracení. Nebo to možná tušil, jinak by se přece ke vzpomínce na trumpetu tak často nevracel. Vzpomínal si na ni však jako na něco nenávratně ztraceného, zatímco ji naopak opravdu měl.

Myslím, doufám a modlím se, aby Jacopo Belbo v okamžiku, kdy umíral a kyvadlo ho unášelo prostorem, právě tohle pochopil a došel míru a pokoje.

Pak zazněl povel pohov. Stejně by býval musil přestat trubit, protože mu docházel dech. Oddálil trumpetu ode rtů, znova ji k nim přitiskl a vyloudil z ní jeden jediný, vysoký a postupně slábnoucí tón, a provedl to co nejnežněji, aby navylk svět na melancholii, která jej očekává.

Velitel řekl: „Výborně, mládenče. Tak už jdi. Pěkně troubíš.“ Probošt zmizel, partyzáni odcházeli k zadní brance, kde na ně čekala jejich auta, hrobaři zaházeli hroby hlínou a odešli taky. Jacopo odcházel jako poslední. Nerad opouštěl místo, kde byl šťastný.

Na prostranství už nákladňáček od salesiánů nebyl.

Jacopo se podívil, jak to, don Tico by ho přece nenechal v režii. Po takové době je nasnadě domněnka, že v tom nejspíš bylo nějaké nedorozumění, někdo donu Tikovi třeba řekl, že Belba odvezou dolů partyzáni. Jacopo si však tam na místě

řekl — a vlastně právem —, že mezi dvěma povely, pozor a pohov, uběhla staletí, kamarádi že na něho čekali, pak zešedivěli a pomřeli, jejich kosti se rozpadly v prach a jako lehounká mlžina spočívají na vršcích, které se mu modrají před očima.

Jacopo zůstal sám. Za zády měl liduprázdný hřbitov, v rukou držel trumpetu, vršky před ním stále víc modraly a jeden po druhém mizely v kdoulovitých povidlech nekonečna, nad hlavou mu stálo mstivé slunce, konečně na svobodě.

Řekl si, že se rozbřečí.

Tu se však před ním objevil pohřební vůz a na něm vozka vyparáděný jak císařův generál, krémový, černý a stříbrný, koně měli na hlavách jakési barbarské masky, které jim ponechávaly volné pouze oči, vypadali jako katafalky, tenké, kroucené sloupky nesly asyrsko-řecko-egyptský bílý a zlatý tympanon. Muž s dvourohým kloboukem na hlavě na okamžik zastavil spřežení před osamělým trubačem a Jacopo ho požádal: „Nezavezl byste mě domů?“

Vozka se nad ním slitoval. Jacopo se posadil na kozlík vedle něho, na voze mrtvých se vracel do světa živých. Cháron mimo službu mlčky popoháněl své pohřební oře přes kopce, Jacopo seděl strnule a trumpetu okázale držel v podpaží, štítek u čepice se leskl, úplně se vžil do své nečekané nové role.

Sjížděli do údolí, v každé zatáčce se otevřel výhled do vinohradů modrých od skalice, sluneční jas nepřestal oslepovat, za jak dlouho dorazili do + + +, to se nedá odhadnout. Projeli velkým náměstím samé podloubí, liduprázdným, jak jen může být monferské náměstí ve dvě odpoledne. Na jednom rohu stál Jacopův spolužák, a to byl taky jediný člověk, který ho s trumpetou v podpaží a s pohledem upřeným do dále naplněn obdivem uviděl a zamával mu na pozdrav.

Jacopo se tedy domů dostal, nechtěl však nic jíst ani o ničem vyprávět. Schoulil se na terase do kouta a začal tam hrát na trumpetu, jako by na ní měl dusítko, tiše, aby nerušil polední klid.

Otec tam za ním přišel a dobrácky, jako člověk, který už zná pravidla, jimiž se řídí lidský život, mu řekl: „Půjde-li všechno tak, jak by mělo, tak se za měsíc vrátíme domů. Ve městě bys na trumpetu hrát nemohl. Domácí by nám dal výpověď.“

Takže na to radši zapomeň. Máš-li opravdu k hudbě sklony, tak můžeš chodit na piano.“ A když si všiml, že Jacopovi se slzami lesknou oči, dodal: „Nebud' hloupý. Uvědomuješ si vůbec, že to nejhorší máme za sebou?“

Na druhý den Jacopo trumpetu vrátil donu Tikovi. Za čtrnáct dní celá rodina odjela z + + + a vrátila se do budoucnosti.

(10)

MALCHUT

)120(

Politování je však třeba vyslovit hlavně nad tím, že někteří pomatení a pošetili modloslužebníci... napodobují kult egyptský a hledají božstvo, o němž nemají ponětí, ve výkalech věcí mrtvých a neživotných a pomocí toho si pak tropí šprýmy nejenom z Bohu oddaných a bdělých služebníků, ale i z nás... A co horšího, díky tomuto svému počínání triumfují, na vlastní oči vidí, že jejich šílené rituály jsou brány vážně... Nemělo by ti to vadit, Mome, řekla Isis, vždyť sám osud uspořádal záležitost temnot i světla. — Špatné však na tom je, odpověděl jí Momos, jak jsou si jisti tím, že se nacházejí tam, kde je světlo.

(Giordano Bruno, Odehnání triumfující bestie, 3)

Neměl bych se už ničím vzrušovat. Všechno je mi jasné. Netvrdili snad někteří z Tamtých lidí, že spása přijde, dosáhne-li se plnosti poznání?

Všechno je mi jasné. Už bych se neměl vzrušovat. Kdo to jen řekl, že klid se dostaví při rozjímání nad řádem, byl-li pochopen, použit a beze zbytku naplněn, v tom že je radost, triumf, to že znamená konec veškerého usilování? Všechno je jasné, průzračné, oko vnímá celek i jednotlivé části a sleduje, jak části touží stát se celkem, vidí střed z něhož tryská míza, vnuknutí, kořen všech proč...

Tak dlouho už se nevzrušuji, že bych z toho snad měl být unavený. Z okna pracovny stryce Carla se dívám na kopec a na ten skrojek měsíce, který zrovna vychází na oblohu. Široký hrb kopce Bricca i povlovnější hřbety vršků za ním mi sdělují příběh pomalých a dřimotných hnutí matky Země, vyprávějí o tom, jak se protahovala, zívala a vytvářela i ničila blankytné pláně temnými blesky stovek vulkánů. Nejednalo se o žádný hluboký směr podzemních proudů. Země se ve svých dřimotách loupala a měnila povrchy jeden za druhým. Kde předtím rašily dýmanky, tam kladla vinohrady. Logika morén, lavín, sesuvů.

Polož jen tak kamínek někam, kam nepatří, nedá si pokoj a hrne se dolů, chce se dostat z nakloněného prostoru (znáte to, horror vacui353), přidá se další, a je tu výška. Povrchy. Povrchy povrchů na jiném povrchu. Moudrost Země. A taky Liina. Propast je tam, kde bývala planina, která byla vtažena dovnitř. Proč zbožňovat něco, co bylo vtaženo dovnitř?

Proč ale to, že jsem všechno pochopil, mi neposkytuje vůbec žádný klid? Proč milovat Osud, zabíjí-li tě stejně jako Prozřetelnost a jako spiknutí archontů? Třeba jsem zatím nepochopil úplně všechno, možná mi zůstává nějaký nezaplňný prostor či mezera.

Kde jsem to jen četl, že v posledním okamžiku, kdy život, povrch uložený na jiném povrchu, je zcela pokryt škraloupou zkušeností, všechno víš, víš, co je tajemství, moc i sláva, proč jsi přišel na svět, proč umíráš a taky že to mohlo dopadnout úplně jinak. Jsi prostě moudrý. Ještě moudřejší je však právě v tom okamžiku vědět, že ses to všechno

dozvěděl pozdě. Člověk všechno pochopí, když už nestojí za to něco chápat.

Ted' už vím, jaký je Zákon království, nebohého, zoufalého, zkaženého Malchutu, do něhož byla vyhnána Moudrost a šla poslepu, aby našla svou ztracenou jasnozřivost. Pravda Malchutu, jediná pravda, jež jiskří v noci sefir, je v tom, že Moudrost se v Malchutu obnaží a přijde na to, že její tajemství je vlastně v nebytí, i kdyby to bylo jen na okamžik a ten byl poslední. Pak přišly ostatní pravdy.

A s těmi ostatními pravdami by se vynořili i spisovatelští d'áblici, a zas by hledali propasti, v kterých se skrývá tajemství, které není nic jiného než jejich šílenství.

Na svazích Bricca se prostírají vinohrady. Známe je, v životě jsem jich viděl až moc. Žádná Doktrína čísel však nedokázala zatím určit, jestli po svahu sbíhají nebo se po něm šplhají nahoru. Mezi řádky vinné révy, to však musíš být bosý a být na to od malička navyklý, jsou broskvoně. Zrají na nich žluté broskve, stačí zmáčkнуть je palcem a jsou vejplů, pecka z nich vypadne sama a je čistá jak po chemickém omytí, zůstane na ní jen pár silných bílých vláken dřene, co se na ní drží zázrakem. Člověk si ani neuvedomí, že mají drsnou slupku, ze které mu, když do ní kousne, přeběhne mráz od jazyku až po rozkrok. Kdysi se tam pásli dinosauři. Pak povrch svahů pokryl jiných povrch. A jako Belbo při hraní na trumpetu, já jsem zas při kousnutí do broskve pochopil, co to je Království, byli jsme spolu jedno tělo i duše. Pak už to byla jen otázka důvtipu. Jen si vymyslí Plán, Casaubone, dělej. Přesně tak si počínali všichni, kdo chtěli nějak vysvětlit dinosaury a broskve.

Pochopil jsem. V jistotě, že tu není nic, co by se dalo pochopit, by měl být můj klid a můj triumf. Jsem tu, všechno jsem pochopil. Tamní mě však hledají, domnívají se, že před nimi tajím Zjevení, po kterém tak sveřepě dychtí. Jestliže se ostatní vzpírají a nepřestávají se ptát, tak pochopit asi nestačí. Jdou po mně, určitě už objevili mé stopy v Paříži, vědí, že jsem tady, chtějí po mně Mapu. A i kdybych jim stokrát řekl, že žádná Mapa neexistuje, budou ji chtít stejně. Belbo měl pravdu: Jdi se vycpat, pitomče, co vlastně chceš, zabít mě? Už toho bylo dost. Klidně si mě zabij, že žádná mapa ale není, to ti nepovím, když někdo nemá na to, aby na to přišel sám, nedá se nic dělat...

Když si uvědomím, že už nikdy neuvidím Liu a dítě, mou Věcičku, Giulia, můj kámen mudrců, zabolí mě u srdce. Jenže kameny žijí dál samy. A ten můj právě teď třeba žije svou Příležitost. Našel míč, mravence, stéblo a vidí v něm ráj ukrytý v propasti. I on se to dozví, až bude pozdě. O to nic, bude to jistě hodný člověk, jen ať si teď právě takhle a sám prožije svůj den.

Je pozdě v noci, z Paříže jsem odletěl dnes ráno, zanechal jsem za sebou příliš mnoho stop. Určitě už stihli přijít na to, kde jsem. Za chvíli tu budou. Měl bych sepsat všechno, co mě napadlo od příjezdu až do tohoto okamžiku. Ale kdyby si to pak Tamní přečetli, odvodili by si z toho jen další mylnou teorii a navěky by pak luštili poselství skryvající se za mým příběhem. Není přece možné, říkali by si, že by nám nechtěl sdělit nic jiného, než že si z nás utahoval. To určitě ne, sám si toho třeba nebyl vědom, Bytí nám však posílá poselství ukryté v tom, co ono samo zapomnělo.

Jestli něco napíšu nebo nenapíšu, to na věci nic nemění. Stejně by v tom hledali nějaký skrytý smysl, budou jej hledat i v mém mlčení. Jsou, jací jsou a jiní už nebudou. Jsou prostě slepí vůči jakémukoliv Zjevení. Malchut je Malchut, s tím se nedá nic dělat.

Jenže říkat jim to, to k ničemu není. Ti lidé nevěří ničemu. Což znamená, že klidně mohu zůstat tady a čekat s očima upřenýma na kopec naproti.

Je moc pěkný.

POZNÁMKA PŘEKLADATELE

V pořadí druhý román Umberta Eca se v jednom ohledu určitě podobá románu prvnímu. Autor i tentokrát vláká čtenáře do narativní pasti a sehraje s ním hru, která počítá nejen s jeho intelektem (Foucaultovo kyvadlo je taky příběh o tom, jak knihy s pomocí čtenářů plodí další knihy, text popisující vznik textu), ale i s fantazií (svět vytvořený textem budí dojem záhady, kterou pochopí jen zasvěcení): první rovina se týká vědomí, druhá souvisí s archetypy našeho podvědomí, první je záležitostí toho, co je zjevné, druhá zas toho, co je utajené a skryté. Tato vrstevnatost Ecovi v mnohem větší míře než v románu předchozím umožňuje koncipovat knihu jako koláž rozmanitých textů z jiných knih, rovněž zjevnou i skrytou, a tentokrát nejen horizontální, ale i vertikální, protože nechává citace z vrstvy spodní vystupovat na povrch textu v podobě cizojazyčných či jinak s textem nesourodých plošek. Ty mají za úkol na tuto dolní vrstvu upozorňovat čtenáře, a nebylo by tudíž spravedlivé považovat je pouze za autorskou exhibici znalostí a poznatků a překladateli nelze mít za zlé, že je nepřevodil do češtiny ani tam, kde se to jako pohodlnější řešení nabízelo a vnucovalo.

Z. F.

... A TO SLOVO BYLO U ECA

„Proč psát romány? Radši přepsat Historii. Tu Historii, která by se pak stala.“

(Umberto Eco: Il pendolo di Foucault, Milano, 1988, VI. kap., str. 104)

„Hleděl jsem vzhůru a prohlížel si strop cely. Klenul se asi třicet, možná čtyřicet stop nad mou hlavou a byl sestrojen podobně jako postranní stěny. Na jedné desce mne silně zaujala prapodivná postava. Byla to postava Času, jak se obvykle maluje, až na to, že místo kosy držela v ruce cosi, co jsem na první pohled pokládal za malovanou podobu ohromného kyvadla...“ Tyto řádky nepocházejí, jak by se čtenář snadno mohl domnívat, z Ecova Foucaultova kyvadla,

ale z Poeovy povídky Jáma a kyvadlo. Blízkost obou textů, které kromě motivu kyvadla spojuje už sám tón vyprávění vedeného v první osobě, je nicméně velmi nápadná. V obou se ocitáme na poli fantastické a svou podstatou nejisté promluvy, jež nás nechává na pochybách, pohybujeme-li se ve skutečnosti nebo v hrůzostrašném snu. Dočteme-li však Poeovu povídku a Ecův román až do konce, uvědomíme si hluboký rozdíl mezi nimi. Poeův odsouzenec je z inkvizičního vězení, z cely, kde mu hrozí trojí smrt (blížící se kyvadlo s ostřím, jáma, stále víc se svírající rozpálené železné stěny), v posledním okamžiku vysvobozen rukou generála Lasalla; Ecův odsouzenec se obává, příchodu Tamtých: Přijdou-nepřijdou? Nevíme. Romaneskní náhoda na konci nefunguje, respektive Eco nechce, aby fungovala. Proč? Stačilo by přece tak málo, a nejistota by byla zrušena, Casaubon by byl osvobozen, čtenář by si vydechl úlevou. Ecova ruka se však odnikud nevynoří, neboť...

Foucaultovo kyvadlo vzbudilo po svém vydání v roce 1988 v kulturní veřejnosti rozruch přinejmenším stejně velký jako předchozí Ecův román Jméno růže, který v Itálii vyšel v roce 1980 a v Čechách o pět let později. Stejně jako Jméno růže se stává předmětem nesčetných interpretací, s nimiž ovšem lstivý romanopisec už předem počítal, dá se říci, že naprogramoval různé možnosti „čtení“ svého románu v samém textu. Postupoval tak vlastně v duchu své teorie „otevřeného díla“, která ho proslavila jako teoretika na počátku šedesátých let (Opera aperta, 1962). S ní bylo mimo jiné spojeno i zdůrazňování momentu vznikání díla, jeho neurčitosti, nesouvislosti, nezavršivosti, hypotetičnosti a rovněž momentu jeho průběžné sebereflexe (každé dílo je podle Eca různě skrytou diskusí o vlastní poetice). S tím pak souvisí, že román je pro Eca, stejně jako například pro prozaika Milana Kunderu a před ním pro teoretika Michaila Bachtina, žánrem založeným na ambivalentní, dvojznačné promluvě. Eco je tak jako Kundera přesvědčen, že jakýkoliv text, stane-li se součástí románu, mění svůj charakter, tvrzení se mění v hypotézu, sebejistější promluva, i když je jí třeba vážně míněný vědecký text, dostává v románu zpochybňující odstín ironie. Pro čtenáře tento fakt znamená být neustále ve střehu a neustále — navzdory této bdělosti — upadat do léčky, kterou mu romanopisec na každém kroku v textu strojí.

Vezměme hned vnější podobu Foucaultova kyvadla. Eco čtenáři sugeruje, že jde o tajuplný text, jehož kompozice je ovládána číslem. Číselný princip, magické číslo 7, funguje i v románech Kunde-rových. Takto jednoduchou „magii“ se však Eco nespokojí. Struktura jeho románu o deseti částech totiž „imituje“ takzvaný kabalistický strom či strom sefira, jenž byl v dávném výkladu bible vyjádřením božského stvořitelského díla (boží pravdě stvořila svět a řídí jej pomocí deseti sefir neboli číselných podstat). Podobná kompozice není přitom něčím vnějším, vždyť kabala je jedním z hlavních témat tohoto románu. Tím, že Foucaultovo kyvadlo připomíná svou kompozicí Sefer Jecira, Knihu Stvoření, základní kabalistický spis, je v něm nejen realizována (a doslova vizualizována) teze o těsném sepětí obsahu a formy díla (mohla by znít, kdybychom parafrázovali proslulou hermetickou tezi, takto: „Co je v obsahu, to je i ve formě.“), ale román už na první pohled signalizuje, že je pojat jako text reflektující jiný text, že máme před sebou, stejně jako tomu bylo u Jména růže, knihu o knihách.

Ve Jménu růže byla klíčovým dějištěm knihovna a vražedným nástrojem starověký rukopis. Ve Foucaultově kyvadle je jedním z nejdůležitějších míst nakladatelství Garamond, nakladatelství dvou tváří. Casaubon chystá svou disertaci o templářích, později má za úkol dát dohromady knihu o historii kovů, která se postupně mění v knihu o historii magie. Belbo se pokouší psát na počítači román (vlastně několik románů v jednom), který se stává součástí Casaubonova románu... Tím se však motiv knihy v románu nevyčerpává. Nesčetné knihy jsou v něm přítomny v dlouhých, více či méně zasvěcených a v různé míře předmět deformujících a parodujících dialogích postav o knihách patřících k rozsáhlé esoterické a kulturní Tradici. V tomto případě, podobně jako v případě mott, kdy úryvky z těchto knih stojí v čele všech 120 kapitol románu, jsou cizí knihy od ecovského textu odděleny. Slova z cizích knih však pronikají do textu také nenápadně, v podobě skrytých, různě přisvojených citátů a narážek. Čtenáři je dána možnost pohybovat se knihou jako svérázným labyrintem (budiž řečeno, že mnoho jeho ramen je slepých), systémem křížovek, v nichž tajenky tvoří zamlčená jména autorů a názvy děl (jedním z nich je Poe, název povídky se mihne ke konci románu). Román není jen jakousi encyklopedií magie pro laiky, nýbrž zároveň je románovou kabalou, románovou Tradicí. Čtenáři se v románu procházejí imaginární knihovnou, v níž vedle sebe stojí podle klíče, který jim zprvu uniká, díla z nejrůznějších oborů, díla klasiků a literární brak. Český čtenář sáhne patrně v první řadě po spisech esoterických, ty totiž pro něho v této knihovně představují zapovězenou místnost s nápisem FINIS AFRICAE ze Jména růže. Zatímco italský nebo francouzský čtenář se touto místností už dávno volně prochází, a dokonce se jí nabažil, naučil se v ní rozlišovat a může si třeba i dovolit tak jako Eco její jednotlivé svazky zpochybňovat, zesměšňovat (klasickým případem takového zesměšnění je Liin výklad textu, který Casaubon a jeho přátelé čtou jako zašifrované templářské poselství, jako svod poznámek středověké pradelny), pro českého čtenáře je to takřka terra incognita. Po řadu desetiletí patřily totiž knihy z této oblasti k zakázaným knihám. Důvod byl zřejmý — nabízely jiný model poznání, vytvářely jiný model dějin, jejich promluva, založená na nejistotě, nápoděvi, tajemství, byla pravým opakem jisté, jednoznačné promluvy ideologie oficiálního režimu a jeho literatury.

V románu ovšem nezůstane jen při četbě z knih ze zapovězené místnosti knihovny, Eco čtenáři poskytne esoterickou zkušenost i v podobě podívané. Postavy se stávají svědky nejrůznějších obřadů: některé z těchto obřadů jsou vlastně opět svéráznou citací literárních děl — obřad v piemontském hradě je variací Alchymické svatby Christiana Rosenkreutze, díla J. V. Andreae (analogicky se ve Jménu růže Adsonovi zdál sen, který byl variací středověkého díla známého jako Hostina Cyprianova), jiné, zejména půlnoční scéna z technického muzea v Paříži, grandiózní synkretický obřad, v němž se prostoupily prvky iniciačních rituů mystických bratrstev, mediálních seancí, černé mše, se v duchu románové nejednoznačnosti pohybují na hranici fantastické reality a snu, halucinační vize.

Po vzrušující procházce středověkým opatstvím, která byla ve Jménu růže zároveň procházkou středověkým myšlením, se ve Foucaultově kyvadle procházíme magickou zemí, jakýmsi knižním Dis-neylandem. Pro čtenáře je stejně jako pro návštěvníky amerického zábavního města často obtížné rozeznat, kde v tomto Ecolandu končí „skutečnost“ a kde

začíná hra, kde čtenář vstupuje spolu s hrdiny do skutečného, autentického obřadu s prastarou tradicí a kde je vmanipulován do jeho dokonalé, hyperrealistické imitace, kde je divákem řetězu atrakcí, jimiž neprochází ze své vůle, nýbrž jimiž je vlečen podle předem stanoveného, na něm nezávislého programu. To se ostatně v románu nezřídka děje i hrdinům, i když jejich úloha je výrazně jiná. Oni přece shromáždili tajemné knihy, vymysleli si Hru. Hra je přivedla k poznání (správnému? mylnému?), že na pozadí esoterické Tradice, mystických bratrstev a okultních praktik existuje skrytý Plán, obrovské spiknutí, jehož cílem má být ovládnutí, a snad i zničení světa na konci druhého tisíciletí. Pokoušejí se rekonstruovat (či vlastně konstruují?) tento Plán, jehož počátek leží údajně ve středověku, v době procesu s templáři. V duchu hry, již jsou Casaubon, Belbo a Diotallevi strůjci, interpretují, „čtou“ v mysticko-okultním kódu světovou historii. I na konci románu zůstává nezodpovězena otázka, zda Plán vznikl jen v představách a z dedukcí svých tvůrců, anebo zda byl hrou na Plán odhalen skutečně existující projekt, reálné spiknutí, nebo zda konečně nebezpečná hra vlastně neprobudila dosud dřímající síly, které se Plánu chopily a začaly jej naplňovat. Stejně nevyjasněno zůstává, zda poprava či rituální vražda Belba nebyla jen Casaubonovou vizí, noční můrou. Z hlediska románu, který záměrně na mnoho otázek jednoznačně neodpovídá, není ovšem tento fakt podstatný. (Stejně nebylo podstatné, že na konci Jména růže byl vrah dopaden a corpus delicti identifikován.) Smysl příběhu spočívá jinde. Důležitější než detektivní rozuzlení či nerozuzlení byl průběh, cesta k poznání.

Jestliže ve Jménu růže byl prostor a čas omezen na prostor opatství a dobu sedmi dní, ve Foucaultově kyvadle pravidlo jednoty místa a času neplatí. Děj se odehrává v Itálii, Francii, Brazílii v době od šedesátých let do začátku let osmdesátých (ve vzpomínkách Belbo-vých sestupuje až do válečné doby) a v celé řadě dalších míst, která jsou různými podobami iniciačního prostoru a vytvářejí jakousi magickou mapu světa. Ani nás neudiví, že v této souvislosti figuruje v románu i Praha v době Rudolfa II. Její obraz, ovlivněný četbou Ripellinovy Magické Prahy a Meyrinkova Golema, se tu vyskytuje v pokusu o román, který píše Belbo ve stylu „pražských tajností“. Belbovy pokusy o román představují jakýsi vzorkovník triviálních románů; z české literatury si při té příležitosti vzpomeneme na Váchalův Krvavý román z roku 1924, který obsahuje vzorky krváků. Belbo píše na osobním počítači a tento způsob psaní, při němž může využívat počítačové paměti a kombinatoriky, se odráží na „složeném“ charakteru textu. (Tentýž způsob psaní můžeme předpokládat i u Eca, který jistě Foucaultovo kyvadlo napsal také na nějakém Abulafiovi.) Ve Jménu růže byl středověk mimo jiné alegorií současné Itálie, do Foucaultova kyvadla vstupuje současná a nedávno minulá realita nejen skrytá, v historických analogiích, ale i přímo, jako bezprostřední zkušenost hrdinů. Při tvorbě postav — především ústřední trojice — uplatňuje Eco týž postup jako při tvorbě románového prostoru, kde řada míst byla vlastně různými podobami místa s tajemstvím jako takového. Východiskem je postava Casaubona. Casaubon je v románu první příčinou, causou (jeho jméno vypadá jako přesmyčka z Causabon), a to nejen proto, že Plán vznikl v souvislosti s jeho disertací o templářích, ale především proto, že právě Casaubon je vypravěčem celého příběhu. Ostatní postavy jsou pak z něho odvozeny, vypravěč-stvořitel se do nich štěpí (ve Váchalově Krvavém románu se autor vtěluje do Paseky, Mistra a Fragonarda), tvoří spolu s Belbem a Diotallevim trojjedinou stvořitelskou bytost (záhadní Tres v románu nejsou toliko neznámou sektou, hypotetickými Pány světa, ale právě, jak je tomu možné také porozumět, jsou to tito tři přátelé — tvůrci Plánu). Na konci románu vypravěč postavy opět pohlcuje (Diotallevi i Belbo umírají), zůstává sám v krajině dětství své postavy, která je ve skutečnosti jeho krajinou, Belbův osvobozující zážitek s trubkou je jeho zážitkem.

Stejný princip, jaký funguje při tvorbě prostoru a postav, se v románu uplatňuje i při řazení témat odkazujících na základě hry odhalovaných, nejčastěji fiktivních souvislostí jedno k druhému. Můžeme pozorovat, že v rozvíjení románového textu uplatňuje Eco dvojí princip: určitý jev, předmět, teze se zkoumají a čtou jako znaky něčeho jiného (ezoterický výklad), nebo naopak určitý ezotericky vyhlížející jev, text se přečte jako znak něčeho pozemského (reálný, esoterický výklad). Jestliže první typ čtení či výkladu je charakteristický pro esoterické uvažování a hru trojice přátel, druhý je spojen prakticky jen s postavou Casaubonovy milenkou Lii (vzpomeňme na její osobitý výklad zašifrovaného poselství). Liin příběh je v románu mimo jiné zobrazením základní esoterické teze o jednotě makrokosmu a mikrokosmu, vesmíru a lidského těla (v jejím těle se během těhotenství odehrává alchymické Velké Dílo). Tragickým dokladem platnosti teze je i nemoc a smrt Diotalleviho, chaos v jeho těle je vnímán v souvislosti s chaosem ve světě. Mnohé z toho, co jsme řekli, napovídalo, že Foucaultovo kyvadlo je tak jako Jméno růže iniciační román. Tento žánrový typ byl ve středověku zastoupen romány o hledání svatého grálu (k tématu grálu román na mnoha místech odkazuje), jeho tradice pokračovala v alegorických skladbách doby renesanční a barokní (připomeňme Alchymickou svatbu Christiana Rosenkreutze) a posléze se bohatě rozvinula v romantismu (Goethův Vilém Meister, Novalisův Jindřich z Ofterdingenu aj.). Ve 20. století patří k tomuto žánrovému typu například Conradovo Srdce temnoty (narážky na toto dílo obsahuje Belbův román), Kouzelný vrch Thomase Manna, romány Juliána Gracqa, Michela Tourniera. Iniciační román měl kořeny v iniciačních obřadech a mýtech starověku, později se jeho ideje a „scénář“ stýkaly s učením a obřady mystických bratrstev a sekt (se zednářstvím, rozenkruciánstvím apod.). Hrdina v díle tohoto druhu putuje do mimosvětských sfér, usměřován nebo provázen zasvětitel — kouzelníkem, poustevníkem, knězem, andělem, mudrcem (ve Foucaultově kyvadle hrají tuto roli Ardent a Aglie) a iniciační pannou s funkcí média (v románu Amparo a Lorenza Pellegriniová), směřuje od poznání empirického k poznání esoterickému, za kterým se obvykle skrývá tajemství světa, záhadného předmětu či bytosti nebo přímo Boha, symbolicky umírá pro veškerý svět a je vzkříšen pro duchovní život.

Až do 20. století bylo podobné pojetí tématu zasvěcení závazné, významový model byl uzavřený, založený na jednoznačnosti. Románová volnost panovala pouze v zákrutech syžetu, v dobrodružstvích spjatých s hrdinovou symbolickou smrtí; vyústění příběhu však bylo předem dané, diktoval je sám žánr — rytíř nakonec pozná tajemství grálu, křesťanský poutník dospěje do Nebe, zasvěcení se uskuteční. V tomto století se však charakter iniciačního románu podstatně mění. Jsme buď svědky toho, že se iniciační příběh trivializuje, stává se pouhou kostrou románu

detektivního či vědeckofantastického, nebo hrdina na iniciační poznání rezignuje. Poznání, k němuž dospívá Adso ve Jménu růže, není poznáním Boha, jak bychom u iniciačního románu, nota bene situovaného do středověku, s jistotou očekávali, nýbrž je poznáním světa, což podstatě iniciačního románu de facto odporuje. Přitom toto poznání zůstává otevřené, neukončené, čemuž odpovídá i charakter knihovny, labyrintu s mnoha středy. Iniciační struktura zůstává, ale její smysl se mění.

Podobně je tomu i ve Foucaultově kyvadle. Zasvěcení je v tomto románu, přímo hýčícím odkazy k dílům iniciačního typu, vlastně obráceno naruby. Casaubon, postava svou funkcí analogická Adso-novi, nepostupuje přes území smrti ke skutečnému zasvěcení do esoterického smyslu světa, nýbrž na konci dospívá k zpochybnění a demystifikaci tohoto domněle esoterického smyslu, k poznání, že možná neexistuje žádné tajemství, není-li jím prostý pozemský zážitek. Zmizelo však tajemství opravdu beze zbytku v okamžiku nalezení tohoto prazážitku? Něco nejasného a zneklidňujícího přece jen zůstává v Casaubonově zmínce o pronásledovateli. Možná se jedná jen o blud schizofrenního vědomí, které si v představě Tamtých zosobnilo síly zla rozpoutané hrou. Kdoví... Tím, že ve hře přeházeli písmena Knihy (v kabale kombinovat slova znamená působit na sám vesmír, v Ecově románu psát romány znamená psát historii, která by se pak stala), že se vetřeli do sadu a ničili rostliny, jak se obrazně vyjadřuje kabala, mluvili o posvátných věcech bez pokory, lásky, dokonce i s posměchem, vnesli do světa chaos, který je postupně pozřel. Ocitli se v pasti příběhu, který si vymysleli. Šílenství — Tamtí — si na konci románu možná přicházejí pro faustovského hrdinu, nebezpečně si hrajícího s myšlenkou absolutního poznání. Pro Casaubona? Pro Eca? Není zcela jasné, kdo se v poslední kapitole skrývá za první osobou vyprávění.

Jestliže v první rovině lze Foucaultovo kyvadlo číst jako román s tajemstvím, případně jako román s detektivní zápletkou, a kompozice v podobě kabalistického stromu odpovídá jednotlivým fázím ve hře — tvorbě Plánu, v další rovině pak jako román iniciační, existuje tu ještě další možnost: číst jej současně jako román o stvoření románového textu, jako román o románu — Belbově, Casaubonově, Ecově. Tak jako ve Jménu růže uchyluje se autor k literární fikci „nalezeného rukopisu“ — tam středověkého micha, tady současného italského intelektuála Casaubona, který tvoří svůj text-poselství v situaci ohrožení. Smyslem jeho textu je rekonstruovat události vedoucí ke katastrofě (čas v jeho vyprávění opisuje smyčku, kouše se do ocasu jako mystický had Uroboros) a zároveň rekonstruovat text Belbova románu. Jsme doslova přítomni zrodu Belbova díla z chaosu písmen, posléze z textů dvojího typu. Texty prvního typu, jakési deníkové zápisy, jsou „hledáním ztraceného času“ — doby dětství v letech druhé světové války (analogii Proustova Combray tu představuje místo skryté pod třemi hvězdičkami). Texty druhého typu jsou úryvkovitou beletristickou transpozicí poznatků a zážitků souvisejících se hrou na Plán. Také Belbův text je však vlastně poselstvím, také od něho vede cesta k zmizelému. Poslední kapitola tohoto románu v románu, nalezená v Belbově rodišti, není jako ostatní texty napsána na počítači, a figuruje tu převyprávěná Casaubonem, který si v tomto momentu vlastně strhuje Belbovu masku. Jedná se přitom o text, který je klíčem k tajemství; právě v znovunalezeném zážitku z dětství, nikoli zavěšen na kyvadle, se hledající skutečně dotkl tváře světa, poznal pravdu. Světské rozuzlení románu je překvapující jen na první pohled. I ono bylo totiž svým způsobem podřízeno logice kabalistického modelu stvoření světa. Koruně stromu (Keter), jež značí prapočáteční prázdno, počátek (také prázdno před románem) a již vládne Jediný, En-Sof, prapříčina, odpovídá tajemné kyvadlo. Od něho romanopisec, u něhož bylo Slovo, větvemi jednotlivých příběhů — sefir sestupuje ke kořeni. Malchut, desátá sefira, odpovídá v kabalistickém učení boží prozřetelnosti, ale také objektu, pozemské realitě, stvoření je tedy cestou od Ducha či Nejvyšší moci k Realitě.

Položme si na závěr otázku. Čím je v románu Foucaultovo kyvadlo, podle něhož je román nazván? Především je pro romanopisce bodem, z něhož text roztáhne a do něhož se opět vrací. Je to předmět s tajemstvím, který má ambivalentní povahu stejně jako promluva v Ecově románu. Tento objekt, vystavený v pařížském Conservatoire, symbol technické civilizace a racionality, se ve hře mění v skrytý symbol Boha, v symbolický střed světa, s nímž je spjata tajemství neznámých Pánů světa. Nakonec se kyvadlo stane nástrojem smrti; tato jeho funkce byla naprogramována narážkou na Poeovu povídku Jáma a kyvadlo. Název je však ještě jinou narážkou. Neodkazuje možná jen k fyzikovi z minulého století, ale také k jeho jmenovci z tohoto století — k filozofu Michelu Foucaultovi, autoru Slova a věcí a Dějin šílenství. Foucault ve své teorii mimo jiné rozbil představu o kontinuálním historickém vývoji. Položil proti ní ideu diskontinuity, která lidstvu, po staletí ukolébávanému iluzí o naplňování nějakého „vyššího smyslu“ (ať už jím byla myšlenka boží, nebo směřování k utopické společnosti, v Ecově románu pak představa o tajemném Plánu), hrozí „jámou“, propastí, ztrátou tohoto „vyššího smyslu“. Ptáme se: jakou úlohu mohou mít v této situaci, kdy je člověk čím dál víc svírán ve své cele mezi kyvadlem věčnosti a jámou pomíjivosti, slova, promluva románu? Vždyť i slova, jazyk stvrzují podle Rolanda Barthesa naše „šílenství“ a odcizení, neboť jazyk je moc, která nás nutí užívat už předem hotové stereotypy, mluvit znamená podrobit se. Stejně drží romanopisce v zajetí i žánr, nutící ho uchýlovat se k románovým stereotypům. Co tedy vlastně opravdu zbývá? — Barthes se domníval, že vymanit se z pasti slov lze jen „podváděním“, fixováním s jazykem. „Tato nečestná hra, přinášející spásu a osvobození, se nazývá literatura,“ říká. Výrazným případem této „nečestné hry“ jsou i Ecovy romány, které „flukují“ s romány. Eco se vetřel nejen do kabalistického, ale také do románového sadu a stvořil ve Foucaultově kyvadle literární hrou, permutací slov svět-text, který pouze nereflexuje jiné texty a sám sebe, ale zároveň usiluje proměnit realitu románu v realitu, která by se pak stala. Jaká troufalost! Tamtí už možná přicházejí...

Daniela Hodrova
OBSAH

1. KETER

1. Když světlo nekonečna

2. Též máme různé pozoruhodné hodiny

2. CHOCHMA

3. In hac utilitatem clementes angeli

4. Kdo se snaží proniknout do Růžové zahrady filozofů

5. Dvaadvacet základních písmen

6. Juda León se dílo a permutaciones

3. BINA

7. Od konce světa si toho moc neslibujte

8. Vzešel jsem ze světla a z bohů

9. V pravé ruce držel pozlacenou trubku

10. A konečně se kabalisticky neodvodí nic

11. Jeho sterilita byla nekonečná

12. Sub umbra alarum tuarum

13. Li frere, li mestre du Temple

14. Přizná se třeba i k zabití Pána našeho

15. Šel bych pro vás požádat o pomoc k hraběti Z Anjou

16. Před zatčením byl v řádu jen devět měsíců

17. Templáři zmizeli a odnesli si s sebou tajemství

18. Je strašlivě proděravělá, samá škvíra a jeskyně

19. Řád nepřestal existovat ani na okamžik

20. Neviditelný střed, vládce, který se musí probrat z dřímoty

21. Grál je tak těžký

22. Nechtěli, aby jim byly kladeny otázky

4. CHESD

23. Analogií protikladů je vztah světla ke stínu

24. Sauvez la faible Aischa

25. Z těchto tajemných zasvěcenců se stali

26. Všechny tradice na této zemi

27. Jednou vyprávěl, že v Jeruzalémě osobně poznal Piláta Pontského

28. Existuje tělo, které halí veškerenstvo světa

29. Z toho prostého důvodu, že mění a tají svéjméno

30. A to už slavné Bratrstvo růže a kříže prohlašuje

31. Je docela možné, že většina domnělých a za pravé však považovaných rozenkruciánů

32. Valentiniani per ambiguitates bilingues

33. Vidění jsou bílá, modrá, světle červená

5. GEVURA

34. Beydelus, Demeymes, Adulex

35. Že Lia jsem

36. Dovolte mi zatím udělit radu

37. Líp by udělal, kdyby se byl nenarodil

38. Tajný Mistr, Dokonalý mistr

39. Rytíř Planiglobů

40. Zbabělci před smrtí

41. Tam, kde Propast přetíná

42. Vězte však, že jsme zajedno, i když tvrdíme každý něco jiného

43. Lidé, které potkáváme na ulici

44. Vrat' se k oltáři

45. Z toho vyplývá zcela neobvyklá otázka

46. Přes den k žábě mockrát zajdeš

47. Aby dokázal udržovat smysly bdělé a paměť čilou

48. Slušný odhad

49. Tradice templářského, duchovního a zasvěceneckého rytířstva

50. Neboť já jsem první i poslední

51. Chce-li tedy nějaký chytrák kabalista

52. Pod zemí se prostírá obrovská šachovnice
53. Protože by tato tajemná organizace nemohla otevřeně řídit osudy světa
54. Kniže temnot
55. Divadlem nazýváš místo
56. Začal na tu svou nádhernou trumpetu dout
57. Na každém třetím stromě byla zavěšena lucerna
58. Alchymie je tudíž cudná nevěstka
59. Jestliže se takové zrůdy rodí
60. Nebohý, pošetilý člověče!
61. Zlaté rouno
62. Za druidská per definitionem považujeme
63. Co ti připomíná ta ryba?

6. TIF'ERET

64. Zdá-li se někomu
65. Rámec měřil do šířky a do délky dvacet stop
66. Je-li naše domněnka správná
67. Da Rosa, nada digamos agora
68. Tvůj šat budiž bělostný
69. Elles deviennent le Diable
70. V dobré paměti však máme skryté narážky
71. Nevíme ani určitě
72. Nos inuisibles pretendus
73. Další podivný kryptografický případ
74. Jakkolm tu neschází dobrá vůle
75. Zasvěcenci a Adepti se nacházejí na konci této cesty
76. Diletantství
77. Této bylině mudrci říkají Bič na ďábla
78. Tento zřůdný kříženec nevzešel z dělohy matčiny
79. Otevřel svou truhlici
80. Objeví-li se ve hmotě Velkého díla Běl
81. Byl by s to vyhodit do vzduchu celý povrch naší planety
82. Země je magnetické těleso
83. Mapa není území
84. Podle rozvrhu hraběte z Verulama
85. Phileas Fogg. To jméno mluví samo za sebe
86. A právě na ně se obrátil Eiffel
87. Je to opravdu podivná náhoda
88. Templářství je vlastně jezuitství
89. Vklínu těch nejhustších temnot se vytvořila
90. Hanebnosti, z nichž byli svého času nařčeni templáři
91. Ach, jak krásně jste odhalil ty infernální sekty
92. S veškerou silou a hrůzovládou, jak svede jen Satan
93. Zatímco my se držíme v pozadí
94. En avoit-il il le moindre soupçon?
95. A sice kabalistické židy
96. Bez krytí by to nešlo
97. Ego sum qui sum
98. Měla svou rasistickou gnosi, své rituály
99. Guénonismus plus obrněné divize
100. Před celým světem prohlašuji, že Země je dutá
101. Qui operatur in Cabala
102. Nechal vystavět mocnou a vysokou zeď
103. Tvé jméno se bude skládat z 36 písmen
104. Tyto texty se neobracejí k obyčejným smrtelníkům
105. Delirant lingua, labat mens
106. Seznam č. 5

7. NECACH

107. Nevidíš, černý pes jak po polích tam běhá?
108. Činnost různých Mocí
109. Saint-Germain... Jemný a oduševnělý člověk

110. Spletli si pohyby, šli pozpátku
111. C'est une leçon par suite

8. HOD

112. Pro naše ceremoniály
113. Naše společná věc, to je tajemství
114. Ideální kyvadlo
115. Kdyby oko mohlo zřít všechny demony
116. Je voudrais être la tour
117. Šílenství v obrovském domě přebývá

9. JESOD

118. Společenská teorie konspirace
119. Pak byl zapálen věnec

10. MALCHUT

120. Špatné však na tom je, jak jsou si jisti tím, že se nacházejí tam, kde je světlo

Poznámka překladatele

...A to Slovo bylo u Eca (Daniela Hodrová)

UMBERTO

ECO

FOUCAULTOVO

KYVADLO

KLUB ČTENÁŘŮ

SVAZEK 652

Z italského originálu Il pendolo di Foucault,
vydaného nakladatelstvím Bompiani, Milano 1988,
přeložil, poznámkou překladatele a vysvětlivkami
opatřil Zdeněk Frýbort.

Doslov napsala Daniela Hodrová

Typografie Jan Hisek

Vydal Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění,
Jako svou 5096. publikaci v redakci krásné literatury.
Praha 1991.

Odpovědná redaktorka Marie Zábranová

Výtvarný redaktor Miloš Novák.

Technická redaktorka Jana Maryšková

Vytiskla Typografie; tiskařské závody Praha.

38,87 autorských archů (z toho 0,30 AA ilustrací),

39,90 vydavatelských archů.

Vydání první. Náklad 60 000 výtisků.

13/34 01-059-91